

Faptele anilor de la suta întâi

(De la anul 1 la anul 100 de la Zidirea lumii)

De la izgonirea lui Adam din Rai începem a număra anii Facerii lumii. Pentru că vremea aceleia, în care Adam de bunătațile Raiului s-a îndulcit, cât de lungă a fost, cu totul nu se știe, ci știută s-a făcut vremea aceea întru care după izgonire a început a se chinui rău, și de atunci începătura sa și-au luat anii, întru care neamul omenesc este a vedea rele.

Intru acea vreme cu adevărat a cunoscut Adam binele și răul, când lipsindu-se de bine, a căzut în neașteptate nevoi pe care mai înainte nu le știa. Căci mai întâi petrecând în Rai era ca fiul în casa tatălui fără de necaz și fără de osteneală, din cea prea bogată și gata masă săturându-se. Iar afară din Rai, ca un izgonit din patrie, a început din sudoarea feței sale a mânca pâinea cu lacrimi și cu suspinuri. Apoi a început și Eva ajutătoarea lui, maica tuturor celor vii, întru dureri a naște fii, spre moarte mai mult decât spre viață.

Căci mai înainte de naștere îi omorîse pe ei, prin păcatul său aducând asupra a tot neamul omenesc moartea îndoită, sufletească și trupească, și nu începeau mai întâi a trăi cei ce se nășteau, decât a muri, căci cu sufletul îndată morți erau, iar cu trupul spre moarte alergau, ieșind din pînțele de maică în viața aceasta împreună spre muritoarea stricăciune. (Și nouă tuturor un chip de naștere ca acela ne-a lăsat).

Deci zămislind Eva, a născut pe Cain, a cărui zămislire că este în păcat, singur lucrul a arătat, după ce ei crescînd, s-a făcut întâi în partea de sub cer ucigaș de oameni. Iar cunoscut este, că Abel cel născut după Cain, al pocăinței fiu era, căci cu jertfele a plăcut lui Dumnezeu.

După nașterea celor întâi fii ai lui Adam, nepotrivită părere este între hronografi: unii scriu, că după întâiul an al izgonirii lui Adam s-a născut Cain; iar în viitorul an s-a născut Abel, apoi din an în an se înmulțeau fiii și fiicele lui Adam și ai Evei. (Căvrii București). Alții spun, că în al cincisprezecelea an al vieții sale, Adam și Eva au născut parte bărbătească pe Cain, împreună cu o muierescă parte Calmana, (aceasta spune Ioan Navclir), care amîndoi crescînd, s-au însoțit ei cu trupească însoțire, pentru înmulțirea neamului omenesc. După aceea iarăși 15 ani după nașterea lui Cain trecînd, în anul 30 al vieții sale Adam și Eva născură pe Abel împreună și pe Delvora sora lui.

Alții au scris că Adam și Eva, după izgonirea lor din Rai, 100 de ani neîncetat au plîns, pentru călcarea Poruncii lui Dumnezeu și pentru lipsirea de bunătațile Raiului. Și întru acei ani ai tînguiri celei cu plîngere, nu s-au cunoscut pe sine trupește, ci în feciorie au petrecut, neatingîndu-se unul de altul, iar după ce s-au sfîrșit 100 de ani, se cunoscură cu trupească împreunare și au început a naște fii. însă aceasta nu este întărită de cei vrednici de credință.

Iar mai de crezut este, că după izgonirea din Rai, strămoșii noștri, măcar deși nu îndată însă nu după lungă vreme s-au cunoscut trupește, și au început a naște fii, una că zidiți erau în vîrsta cea desăvîrșită și i lesnicioasă spre însoțire. Iar alta că luat fiind de la dîșii Darul cel întâi al fii Dumnezeu, pentru călcarea Poruncii, s-a întărit în ei fireasca poftă și așîțarea spre trupească amestecare, iar către aceasta, căci se văzură pe sineși singuri în lumea aceasta; încă știură că zidiți și rînduiți sînt de Dumnezeu spre aceea: ca

să nască și să se înmulțească neamul omenesc, și doreau ca degrabă să vadă loruși rod și înmulțire omenească. Pentru aceea degrab s-au cunoscut trupește și au început a naște.

Faptele anilor de la suta a doua

(De la anul 100 la anul 200 de la Zidirea lumii)

Adam cel izgonit din Rai avea petrecerea frumoasă mai întâi nu departe de Rai, spre care, cu ajutorătoarea sa, privind de-a pururea plîngea neîncetat, suspinînd cu greu din adîncul inimii aducîndu-și aminte de negrăitele bunătăți ale Raiului, de cari cu năprasnă se lipsise și întru atîta de rea pătimire, pentru cei puțină gustare, a mîncării celei cu Poruncă oprite căzuse. Apoi prin Porunca lui Dumnezeu, mutat a fost la acel loc, la care din țărînă s-a zidit, ca unde zidit fu din pămînt, acolo și în pămînt iarăși să se întoarcă. Iar zidirea lui Adam o istorisesc evreii, ia de la dîșii fericitul Ieronim, apoi de la dîșul și alții spun că se

făcu în cîmpul Damascului, care are pămînt roșu și este aproape de Hebron. (Aceasta o spun și Adrihom într scrierea „Sub pămînt” și Corneliu - „Păcere”).

Damasc nu pe acela aici îl socotim că este, care după potop și după înmulțirea oamenilor era cetate de scaun Siriei aproape de munții Libanului, întru care Saul prigonite creștinilor, luminîndu-se, s-a făcut Pavel al lui Hristos Apostol Ci să înțelegi osebit locul cîmpului Damascului, care așa după uciderea lui Abel s-a mutat, de care aproape mai pe urmă, în zilele lui Avraam, era cetatea Hebronului. Iarăși acolo departe și stejarul Mamvri, unde după aceea și sfîntul Avraam și-a cîștigat luiși o peșteră îndoită și s-a îngropat acolo cu Sarra. Și este cinstit locul acela pentru îngroparea într-însul a sfîntilor strămoși: a lui Adam, Abel, Avraam, a Evei, Sarrei, Rebecăi; la fel și a sfîntelor strămoașe - acestea- de mai sus -și a Liei (afară de Rahila, care s-a îngropat în Betleem), Tot aici este înmormîntat și Isaac și Iacov. (Acestea după Adrihom, Corneliu la Ișus Navi). Și are acel cîmp minunată podoabă și îndeșulare de roduri, ca altul pămîntesc Rai, și pămîntul cîmpului acela la olărie este foarte ales, mai bun decît alte pămînturi, de care acum saracinii (turcii) săpînd, îi cară în Egipt, la India și la Europa și-l vînd pe preț mult (Conf. Adrihom, 45).

încă se povestește și aceasta: Cum că gropile din care scoțîndu-se pămîntul, în țările acelea se duce, acelea după un an iarăși cu pămîntul ce crește într-însele se umplu. Iar dacă se vorbește și aceasta, cum că pămîntul acela are întru sine putere spre alungarea otrăvii. Și de poartă cineva la sine pămînt de acela, sau din vasele cele făcute din el ar mîncă și ar bea, acela nevătămat petrece de materiile cele vătămoare. Iar această putere (precum socotim) pămîntul acela a luat-o din cinstitele Moaște ale sfîntilor strămoși și strămoașe ce s-au îngropat acolo.

Deci la acel pămînt mutîndu-se Adam și Eva, viețuiau cu fiii lor, din osteneala lor hrînindu-se și îngropat fu acolo (precum scrie Hegesip) în mormînt de marmoră, măcar deși în tr-alt fel unii povestesc de aceasta, zicînd: Cum că îngropat fu la Golgota, cea de lîngă Ierusalim. Ci de aceea va fi mai jos la locul său, la sfîrșitul lui Adam, de anul 930. (Se aduce mărturie de la Ioan Navclir, fila 7).

Iar măcar de au și greșit strămoșii noștri Adam și Eva înaintea Domnului Dumnezeu și căzuse din Darul cel dintîi, însă n-au căzut din credința cea către Dumnezeu, ci plini erau de frica Domnului și de dragoste și aveau nădejde de izbăvirea lor, de care (precum mai înainte s-a zis) li se descoperise lor.

Și fu bineprimită lui Dumnezeu pocăința lor și neîncetatele lacrimi și postirea, prin care își smereau sufletul lor, pentru neînfrînarea ce o făcuseră în Rai. Și căuta spre dînsii Domnul cu milostivire, ascultîndu-le rugăciunile lor care se făceau din sfărîmata inimă. Și iertare lor la sine le gătea, și-i scotea pe ei din vina greșelii, care lucru arătat este din cuvintele cele din cartea înțelepciunii, cap. 10 ce s-au scris așa: „Aceasta (adică înțelepciunea lui Dumnezeu) pe întîiul zidit Părintele lumii cel unul zidit, l-a păzit și l-a scos din greșeala lui și i-a dat lui tărie ca pe toate să le stăpînească" (înțelep. lui Solomon 10, 1-2).

Iar de va zice cineva: Dacă i-a iertat Dumnezeu greșeala lui Adam, scoțîndu-l pe el din ea, apoi de ce nu l-a băgat pe dînsul în Rai?

Răspuns: Le-a iertat Dumnezeu lui Adam și Evei greșeala lor, pe cît cea greșeală era a feței lor, iar pe cît este a tot neamului omenesc i-a scos din vina greșelii, iar nu din pedeapsă, fiindcă dreptatea lui Dumnezeu ceea ce pedepsește avea trebuință de hotărîită pocăință de la vinovatul. Iar de vreme ce Adam și Eva nu putură singuri prin sine ca să înduplece pe Dumnezeu, pentru greșeala cea adusă asupra a tot neamul omenesc, pentru aceea în Rai nu se băgară, pînă ce va veni izbăvitorul neamului omenesc Fiul lui Dumnezeu, și-i va împăca cu Dumnezeu Tatăl, prin a Sa de bunăvoie Pătimire cea pentru păcatul a toată lumea și cu Crucea va deschide Raiul.

Și nu deznădăjduindu-se de mila lui Dumnezeu, strămoșii noștri Adam și Eva, ci nădăjduindu-se la iubitoarea de oameni Milostivirea lui Dumnezeu, începură întru pocăința lor a afla chipuri de slujirea lui Dumnezeu, adică a se închina spre răsărit, unde sădit fu Raiul, și a se ruga Ziditorului său și a aduce lui Dumnezeu jertfe, unele din turmele lor, și aceasta cu rînduială Dumnezeiască, spre înainte închipuirea jertfei Fiului lui Dumnezeu, care avea să se junghie, ca un Mielușel, pentru izbăvirea neamului omenesc.

Iar altele din griul tarinilor, spre înainte însemnarea Tainei acesteia în Darul cel Nou: că Fiul lui Dumnezeu sub chipul Pîinii avea să se aduca, spre bineprimita jertfa lui Dumnezeu Tatălui Său, pentru iertarea păcatelor omenești.

Aceasta făcînd-o, învață și pe fiii săi, la Dumnezeiasca cinstire și la aducerea jertfelor, căroră și de Dumnezeieștiie bunătăți ale Raiului plîngînd le spunea și-i deștepta pe ei, spre dorirea mîntuirii celei făgăduite lor de la Dumnezeu, și spre cea plăcută lui Dumnezeu viață îi povățuia.

Faptele anilor de ia suta a treia

(De la 200 ia 300 de la Zidirea lumii)

Și era Abel păstor de oi, pe care le păștea pentru lînă și pentru lapte (Fac. 4, 2), iar Cain era lucrător de pămînt și aduceau din ostenele lor jertfe, cinstind pe Ziditorul lor, precum se învățase (după mărturia Sfîntului Atanasie) de tatăl lor Adam (Sfîntul Atanasie s-a adus spre mărturie de la Cornelia la acest loc așa și Adrihom fila 102).

Este arătat de aici, că întâi Adam a început a cinsti pe Dumnezeu cu jertfe și i-a învățat pe fiii săi s-o facă aceeași, pentru că ceea ce văzuse de la dînșii feciorii lui, aceea și ei o făceau. Ci mai cu rîvnă slujea lui Dumnezeu cu jertfe dreptul Abel, decît Cain, pentru că aducea din oile cele întâi născute și mai alese, iar Cain aducea din rodirile pămîntului nu cele întâi rodite, ci cele mai de pe urmă și mai proaste, iar pentru sine le ținea cele mai bune.

Și a căutat Domnul spre Abel și spre Darurile lui, iar spre Cain și spre jertfele lui n-a luat aminte. Și s-a scîrbit Cain foarte, pentru că vedea fumul jertfelor lui Abel suindu-se în sus drept, iar de la ale sale jertfe fumul îl vedea revărsîndu-se pe pămînt.

încă se grăiește de Părinți și aceasta: Că foc din Cer spre jertfele lui Abel se pogora și le mistuia, iar de ale lui Cain nu se atingea, la care și Sfîntul Ioan Gură de Aur se unește (La Trinitatea către Evrei, Cuv. 22).

Și s-a cuprins de zavistie Cain. Și vrăjmășuia asupra lui Abel și din cea mai mare zavistie și vrajbă i se schimbă fața, precum zice Scriptura: „Și a scăzut fața lui. ”

Moartea prin zavistia diavolului a intrat în lume - zice Scriptura (Înțelep. 2, 24). Nu este omenească pizma, ci diavolească, pizma este de la diavolul. Omenească patimă este, adică din neputință a greși, iar diavolească este a face rău din zavistie. Fiica diavolului zavistia este, care de se va însoți cu cineva, nu știe altceva să nască, fără numai răutate, iar răutatea naște moarte. Nu socotesc că s-a însoțit Cain mai întâi trupește cu fiica lui Adam și cu a sa soră Calmana, decît prin duhul cu fiica diavolului și cu a sa pierzătoare zavistie. Căci n-a început mai întâi a naște fii după trup, decît din zavistie răutate, iar răutatea întărindu-se, moarte a adus amîndurora: lui Abel cea vremelnică, iar lui Cain cea veșnică.

Sabie cu două tășuri este zavistia, care și pe altul și pe sine îl vatămă de moarte, dar nu mai întâi pe altul, decît pe sine. (Așa Corneliu la „Facere” vers. 4; Adrihom fila 202; Ieronim și Gură de Aur; Sfîntul Vasile „Pentru zavistie”). Căci mai mult pe a sa inimă o străpunge, și grea durere îi face și la față se schimbă și oftează. Bine ocărăște Sfîntul Vasile pe zavistnic zicîndu-i: Pentru ce suspini, o, zavistnice: oare pentru a ta nevoie, sau pentru binele străin?

Cu adevărat nu atîta pătîmește zavistnicul de a sa nevoie, pe cît de binele străin. Pentru că văzînd pe aproapele său mai bun decît pe sine și în bună sporire și în cinste, se rumpe la inimă. Și pe Cain nu atîta îl durea de neprimirea jertfelor sale de la Dumnezeu, pe cît pentru buna primire a jertfei fratelui său, și nu pentru a sa pagubă se întrista, ci de a fratelui său bunăplăcere se scîrbea, nici nu se îndrepta pe sine prin chipul cel îmbunătățit al frățîne-său, ci mai amar prin acela se făcea. Și pe cît acela sporea înaintea lui Dumnezeu spre mai bine, pe atîta acesta sporea spre mai rele și suindu-se acela întru înălțimea Milei lui Dumnezeu, acesta se pogora în adîncul pierzării. O, cît de cumplită răutate este zavistia! Să auzim de ea cuvintele Sfinților Părinți:

Grigorie de Nissa zicea: „Zavistia este începutul răutății, maica morții, înfîia ușă a păcatului, rădăcină a tot răul!”

Iar marele Vasile ne îndeamnă: „Să fugim, fraților, de nesuferita răutate a zavistiei, pentru că este a șarpelui poruncă, a diavolului scornire, a vrăjmașului sămîntă, a muncii arvună, a Dumnezeieștii plăceri împiedicare, cale de gheenă, de împărăția Cerului lipsire”.

Iar Sf. Gură de Aur în Trimiterea către Romani, cap. 3 zice: „Că măcar de ar fi cineva și foarte îmbunătățit și de minuni făcător, iar de zavistie biruindu-se, nici un folos nu-i este lui de lucrurile cele bune ale lui, ci mai ales cu cei mai mari păcătoși se socotesc. Măcar și semne de ar face cineva, măcar și fecioria de și-ar păzi, ori post, ori și culcare pe jos de ar arăta, și la îngerii prin bunătați de ar ajunge, decît toți va fi mai spurcat, această greșeală avînd-o (adică zavistia) și decît preacurvarul și curvarul și tîlharul și de morminte stricătorul, săpătorul, mai călcător de lege este".

„Și a zis Cain fratelui său Abel: Să mergem la cîmp, și cînd erau în cîmp, s-a sculat Cain asupra lui Abel fratele său și l-a ucis pe el". Abel a fost întîi mort în partea cea de sub cer. Și văzură Adam și Eva la fiul lor acea moarte, pe care singuri o așteptau, ci nu știau chipul muririi. Auziseră din gura lui Dumnezeu că au să moară, însă nu știau ce este moartea aceea, iar atunci au cunoscut, cînd au văzut pe iubitul fiul lor fără de suflare, fără de simțire, nemișcîndu-se cu trupul, cu totul nelucrător, mort, și cunoscură cum că și lor li se cade să fie așa morți și au plîns mult. Una, pentru moartea cea văzută a fiului, iar alta pentru a lor cea așteptată. Însă ptîngea și cea împreună născută sora lui Abel - Delvora nemîngîiată. Și cînd după cîteva zile, a început firește a se strica trupul mortului și-a adus aminte Adam de cuvîntul Domnului ce i se zisese:

„Pămînt ești și în pămînt iarăși te vei întoarce!" Au îngropat în pămînt trupul fiului, plîngînd și tînguindu-se. De atunci cîmpul acela în care fu ucis Abel s-a chemat „cîmpul Damascului", adică „încrunțat", pentru că Damasc evreiește „încrunțat" se cheamă.

Abel fără de vină ucișîndu-se de fratele său din zavistie, înainte închipuire era a Patimii lui Hristos Domnul nostru, care avea a Se ucide fără de vină de jidovi din zavistia lor. Și fu Abel întîiul Mucenic și începutul Dreptilor, pentru că el întîiul Drept s-a arătat, mărturisit de Dumnezeu cu lucrul și cu cuvîntul. Mărturisit cu lucrul, cînd spre cea înălțată de el jertfă a căutat Dumnezeu, de care lucru și Apostolul a pomenit zicînd: „Mărturisit a fost că este drept, mărturisind Dumnezeu de darurile lui" (Evrei 11, 4).

Mărturisit și cu cuvântul, când Hristos Domnul defămînd pe evrei de răutatea lor, le-a zis: „Va veni asupra voastră tot Sîngele irept, de la Sîngele dreptului Abel, pînă la Sîngele lui Zaharia” (Matei 23, 35). Deci prin unele ca aceste mărturii Dumnezeiești, arătat fu că drept este Abel și întîi începător al tuturor Dreptilor, care prin sîngele său a întemeiat întîia Biserică a dreptilor. Pentru că de la sfîrșitul mucenicesc al acestuia a început a se zidi Biserica legii vechi cu Muceniceștile sîngiuiri, uciși fiind nevinovații Drepti și Sfinții lui Dumnezeu Prooroci.

încă se mărturisește de Sfinții Părinți Vasile, Ambrozie și Ieronim la acest loc și aceasta: Cum că Sfîntul Abel mai înainte de cunoașterea însoțirii (nunții) a murit în feciorie neprihănită.

Augustin grăiește de dînsul așa: „întîiul chip al Mîntuitorului nostru, după greșeala lui Adam, Abel l-a arătat, care feciorelnic, Preot Mucenic a fost; feciorelnic, fiindcă mai înainte de însurare a murit; Preot, că aducea lui Dumnezeu bine plăcutele jertfe; iar Mucenic, că pentru adevărata Dumnezeiască cinstire omorît fu”,

Iar după săvîrșirea răutății lui Cain asupra lui Abel celui fără de răutate, a zis Domnul Dumnezeu către Cain, cu groază: „Unde este Abel fratele tău?” Nu ca neștiind l-a întreoat Atoateștiutor fiind, ci la pocăință vrînd să-l întoarcă pe ucigaș, ca să-și mărturisească înaintea lui păcatul cel făcut. Iar împietritul păcătos, nu numai nu și-a mărturisit lucrul său cel rău, ci și a-l tăinui pe el înaintea Atotvăzătorului Dumnezeu vrînd, a răspuns cu mîndrie: „Nu știi de el, au doară străjer sînt fratelui meu?”

Ticălosul ucigaș spune minciună, și prin singură minciuna sa se vădește și se osîndește, pentru că zicînd: „Au doară străjă sînt eu fratelui meu?” a arătat în aceea că nu era în el iubire de frate, prin care era dator a străjui și a păzi pe mai tânărul frate, ca să nu i se întîmple lui vreun rău. „Iar cel ce nu iubește pe fratele său ucigaș este” (I Ioan 3, 15).

Deci de față îi pune Domnul păcatul iui, înaintea ochilor zicîndu-i lui: "Glasul sîngelui fratelui tău strigă către Mine din pămînt" (Fac. 4, 10). Măcar de te și tăinuiești tu, ci singur lucrul tău grăiește asupra ta; măcar deși tace fratele tău, ci Sîngele lui către Mine strigă. Măcar și Sîngele de ar tăcea, apoi pămîntul ce s-a adăpat cu Sîngele lui și a primit în sine trupul lui, nu va tăcea, ci va striga, iar mai ales în vremea aceea cînd îl va scoate din sine viu, în cea de obște a tuturor înviere. Deci blestemat să fii tu pe pămîntul care și-a deschis gura sa ca să primească Sîngele fratelui tău din mîna ta și cînd vei lucra pămîntul să nu ieși dintr-însul îndestulat rod. Încă nu-i este destul păcatului tău celui mare acea pedeapsă, ci încă și suspinînd și tremurînd vei fi pe pămînt în toată viața ta, pînă ce pe tine cel ce n-ai voit a te pocăi, te va lua veșnicul cutremur în iad.

Deci Cain muștrat fiind de Domnul, s-a spăimîntat și a suspinat și a tremurat și din ceasul acela a început a tremura în toată viața sa.

Apoi deznădăjduindu-se de Milostivirea lui Dumnezeu a zis: Mai mare este vina mea decît a mi se ierta; atîta de mare este păcatul meu, cît nu se poate a fi el iertat. Deci voi ieși de aici izgonindu-mă și de la Fața Ta mă voi ascunde și voi suspina și voi tremura pe pămînt și tot cine mă va afla mă va ucide. Dumnezeu a pus semn pe Cain, ca să nu fie el ucis de cei ce l-ar afla pe el, pînă la bătrînețele lui.

Și a ieșit Cain de la fața lui Dumnezeu, împietrit cu inima. Apoi s-a temut de a se arăta și înaintea feței părinților săi, Adam și Eva, ci luînd în taină pe cea împreună născută soră a sa Calmana, s-a dus la o țară departe și s-a sălășluit în pămîntul Naid. Acolo a început cu sora sa a trăi și a naște fii.

Vina cea grea a lui Cain s-a făcut mai grea, când a socotit că mai mare este păcatul lui decât Milostivirea lui Dumnezeu și în deznădăjduire a venit, pentru că deznădăjduirea este pierzare de tot a păcătosului. Și luda după aceea nu mai mic păcat, ci încă mai mare a făcut, măcar deși nu cu ale sale mâini ucigînd pe Hristos, ci însă dîndu-L spreucidere. Pentru că cel ce prin alții face, prin sine face. Iar de nu s-ar fi deznădăjduit, ci cu pocăință ar fi căutat Milostivirea lui Dumnezeu ar fi cîștigat iertare. Precum și Petru lepădîndu-se de Hristos și plîngînd cu amar a cîștigat-o. Pentru că nu este păcat care să biruiască Milostivirea lui Dumnezeu și nu-i este cu neputință lui Dumnezeu a mintui pe tot păcătosul ce se pocăiește, însuși Dumnezeu în proorocia Isaiei grăind: „Au doar nu poate mîna Mea să izbăvească, sau nu pot să mîntuiesc? Numai așa voi să se pocăiască cu adevărat păcătosul și să se îndrepteze”. (Isaia 5,20) Iar nădejdea de iertare lui îi este încredințată din cuvintele Domnului, care în proorocia lui Iezechiel grăiește:

„Cel fărădelege de s-ar întoarce din toate fărădelegile sale, toate greșelile lui nu se vor pomeni” (Iez. 18, 21). Și nu este îndoire, că ar fi cîștigat Cain Milostivire de la Dumnezeu, de ar fi căutat cu pocăință iertare.

Încă a adăos Cain către deznădăjduire și fuga cea de la Dumnezeu. Pentru că cel ce se deznădăjduiește de Milostivirea lui Dumnezeu, se depărtează de la Dînsul. „Mă vei ascunde de la Fața Ta” zice. Dar unde te vei ascunde de ochiul cerului care este văzător și de mîna lui Dumnezeu ceea ce este pretutindenea? O, păcătosule!

Apoi tulburîndu-se mintea lui Cain, zice: Tot cel ce mă va afla, mă va ucide.

Și aceasta nebunie este a lui Cain. De la fața lui Dumnezeu voiește să se ascundă, iar mîinile omenești spreucidere a se da nu se leapădă. Oare mai milostive sînt mîinile omenești decât mîinile Dumnezeiești? Mai bine după aceea a zis David: II Regi 24, 14: „Ca să cad mai bine în Mîinile Domnului, că multe sînt îndurările Lui foarte, iar în mîinile omenești să nu cad”. Nu este milostivire în mîinile oamenilor, iar Mîinile Domnului sînt Mîini Părintești, bat iubind și pedepsesc miluind.

Însă de mirare este și această vorbă a lui Cain: Tot cel ce mă va afla mă va ucide, încă nu se înmulțise neamul omenească, încă nimeni nu se afla, afară de cei ce l-au născut și de el singur, și iată i se pare că mulți sînt cei ce și-au gătit mîinile lor asupra-i, și-l caută pe el spreucidere. Atîta de rea este știința cea păreroasă și fricoasă, și nimic alta nu așteaptă, ci numai pierzarea sa!

Încă sînt care socotind acel cuvînt al lui Cain: „Tot cel ce mă va afla mă va ucide” grăiesc (Petru Opmeer, fila 7): „Nașterea lui Cain și a lui Abel”: Erau și alți fii și fiice ale lui Adam, mai înainte de nașterea lui Set, și nu se pomenesc toți anume pentru mulțime, ci numai aceia care pentru pomenitele lor lucruri, știuți și însemnați s-au făcut neamului celui de pe urmă. Iar din aceia alții ce erau mai înainte de Set, feciori lui Adam, la fel se năștea fii și fete, și iată întru acea vreme, ca și cum erau mulți oameni pe pămînt, când Cain l-a ucis pe Abel, pentru aceea și zice Cain: Tot cel ce mă va afla mă va ucide, însă alți scriitori nu socotesc așa.

Se spune de Cain și aceasta, că adeseori era în spaimă mare, și ca și cum întru ieșire din minte și înfricoșări i se arătau lui. Pentru că uneori i se părea că aude glasul frăține-său Abel alergînd după dînsul și strigîndu-i asupra: De ce m-ai ucis? și ca și cum vrînd să-lucidă. Iar alteori căutînd el în sus, vedea oaste cerească cu înfocate săgeți iuțindu-se spre el și cu moarte îngrozindu-l, afară de cele dese fulgere și tunete mari, care deasupra lui tunau și-l înfricoșau pe el. Iar uneori căutînd el pe pămînt, vedea șerpi,

jigăanii și înfricoșate fiare, repezindu-se la el și de o frică ca aceea tremurând și scuturându-se fugea încoace și încolo, sîrguindu-se a se ascunde undeva, ci mînia lui Dumnezeu pretutindenea îl ajungea. Ca și cum pămîntul sub picioarele lui Cain umblînd el se clătea, ca și cum crăpînd sub dînsul și a-l înghiți pe el de viu vrînd (Așa Procopie spre mărturie se aduce de la Corneliu, la Fapte cap. 4).

Și ce semn a pus Dumnezeu pe Cain, ca nimenea (pînă la vremea ce se cădea) să nu-lucidă pe el? Rîvniții evreiești bănuiesc, că un cîine umbla înaintea lui și povățuie îi era lui oriunde. Alții zic că un înscris oarecare era închipuit în fruntea lui Cain, iar alții spun că fața lui Cain se făcuse grozavă, ca oarecare nălucire de spaimă. Ci cea de obște înțelegere a tîlcuitorilor este (Dorotei Monemvasie) că nu alt semn era pe el, fără numai tremurarea capului și a mîinii drepte celei ucigătoare de frate, cu care nici hrană ia gură să-și ducă, nici altceva să lucreze nu putea.

Iar Adam și Eva nemîngîiați după moartea lui Abel plîngînd, Milostivul Domnul vrînd să-i mîngîie le-a dat lor iarăși naștere de fii, și zămislind născură un fiu, și-i chemară numele lui Set, zicînd: lată sămîntă ne-a ridicat nouă Dumnezeu în locul lui Abel, pe care l-a ucis Cain (Fac. 8). Din acest Set s-a început seminția lui Hristos după trup, precum arătat este în Evanghelia Sfîntului Luca.

Iar în care an de la Facerea lumii s-a născut Set, vezi în scrierea anilor, la fel și anii tuturor strămoșilor celor după Set, în care an oricarele s-a născut, în scrisoarea anilor sînt scriși.

Și s-a născut Set împreună cu sora lui Asvama (precum Cain cu Calmana și Abel cu Delvora) (Gheorghe Chedrinul, fila 18). Pentru că așa din început, de Ziditorul s-a alcătuit firea omenească, ca să nască cîte doi fii, parte bărbătească și parte femeiască, ca să se înmulțească oamenii pe pămînt. Și se însoțeau atunci fratele cu sora sa cea împreună născută, pînă, ce s-au rodit noroadele. Iar dacă s-a înmulțit omeneasca seminție, îndată singură fireasca lege și înțelegerea omenească nu și fără de Dumnezeiasca Poruncă, cea de aproape însoțire a celor împreună născuți a tăiat-o. Și s-a hotărît ca fratele cu sora de un pîntece fiind născuți, să nu se însoțească în cea trupească însurare.

Iar după nașterea lui Set, s-au născut lui Adam și Evei și alți fii și fiice multe și s-a înmulțit seminția omenească din an în an, născîndu-se din fii, fiii.

(Chedrin, fila 18): Iar cînd Set era de patruzeci de ani, s-a răpit de îngerul la înălțime și s-a învățat știința de multe Taine Dumnezeiești. A știut de răzvrătirea și de necurăția ceea ce avea să fie în neamul cel de pe urmă, care din seminția lui avea să se nască. A știut și de aceea, că voiește Dumnezeu pe cei fără de lege păcătoși cu apă și cu foc să-i piardă și de Venirea lui Mesia și de izbăvirea neamului omenesc i s-au descoperit lui.

Set întru răpirea sa de îngerul a văzut așezarea făpturii celei de Sus, frumusețea Cerului și mișcarea aceluia. Alergarea soarelui și a Lunii și a stelelor, tocmirea cereștilor semne, care se numesc Planete și lucrările acelea le-a cunoscut și multe lucruri nevăzute a văzut și pe cele neștiute le-a știut, patruzeci de zile învățîndu-se de îngerul acela. Și i s-a luminat fața lui din vedenia Cereștilor făpturi și din îngereștile vorbe precum după aceea și fața lui Moisi. Iar după 40 de zile s-a aflat iarăși pe pămînt, și pentru părinții săi care pentru dînsui foarte se întristau (că nu știau unde s-a dus) i-a veselit și le-a spus lor toate, cele ce le-a știut de la înger învățîndu-se. Și strălucea fața lui Set cu podoabe și cu slavă, ca o față de înger, și a avut slavă a feței sale în toate zilele vieții sale.

Faptele anilor de la suta a patra

(De la 300 la 400 de la Zidirea lumii)

După aceea răpire, a sa la înălțime și după învățătura îngerului, Set, spunând tatălui său și maicii sale cele ce ie-ă văzut sus, a început a însemna pe pământ deosebirile cerești și asemătările planetelor, ale soarelui, ale Lunii, ale stelelor și alergările acelor. Aceeași făcînd a început a afla și cuvintele pe care după dînsui le-a săvîrșit Enos fiul lui, care după aceea evreiești s-au numit. Și așa s-a început numărarea de stele și învățătura cărții de la Set (Conf. Gheorghe Chedrinul, Dorotei și alți hronografi, Belarmin, scriitori bisericești), care împreună cu tatăl său Adam întru aceea s-au ostenit, pe piatră pe acelea închipuindu-le, ca neamul cel de pe urmă să le cunoască.

Sfîntul Teofilact Arhiepiscopul Bulgariei, care în anii după nașterea lui Hristos 1070, în zilele împăratului grec Roman Diogen a trăit în prefața cea de la Evanghelia lui Matei scrie așa: „Cei mai dinainte de lege dumnezeieștii bărbați, nu prin slove și prin cărți s-au luminat, ci avîndu-și cugetul curat, prin strălucirea Sfîntului Duh se luminau și așa știau voile lui Dumnezeu, singur Acela vorbindu-le lor gură cu gură. De acest fel era Noe, Avraam, Isaac, Iacob și Moisi. Iar de vreme ce au slăbit oamenii și nevrednici se făcură a se lumina și a se învăța de Sfîntul Duh, a dat Iubitorul de oameni Dumnezeu Scripturile, ca măcar prin acestea să-și aducă aminte de Voile Aceluia". Pînă aici Teofilact.

Deci după socoteala aceluia sfînt s-ar arăta că nu erau cărțile din început, de la Adam pînă la Moisi. Ci de vreme ce în vechiul hronograf grecesc Gheorghe Chedrinul țarigrădeanul, puțin mai bătrîn cu anii decît Teofilact, care întru împărăția lui Isachie Comnenul a trăit și de ia ei ceilalți grecești și ai noștri rusești hronografi, potrivit au scris, cum că de la Set fiul lui Adam, evreieștile slove s-au început - deci și povestirea acelor nu se pare a fi necrezută, ca una ce este a multora, obicei este a crede mai bine multora, decît unuia. Și hronografii cei de alte țări la fel scriu, zicînd că de la Set este începutul cuvintelor celor de cărți. Iar încă Gheorghe Chedrinul și aceasta a scris-o: Că la anul de la începutul lumii 2585 (după potop în anii 342) Cainan fiul lui Arfaxad nepotul lui Sem, strănepotul lui Noe, a aflat oareunde în cîmp o scrisoare a uriașilor ce au fost mai înainte de potop, deci arătat este dintru aceea, cum că mai înainte de potop scrise erau Cărțile. Aceeași se poate a o vedea și de aici: Sfîntul Apostol Iuda în trimiterea sa pomenește de proorocia Sfîntului strămoș Enoh, care mai înainte de potop a fost, pentru venirea Domnului la Judecată: „Iată va veni Domnul întru întunerece de sfinții Săi îngeri, ca să facă judecată pentru toți" și celelalte (Iuda vers. 14), Această proorocie a lui Enoh nu numai se propovăduia cu gura lui Enoh, ci (după spunerea celor vrednici de credință) și în carte se scria de dînsul. Căci cum s-ar fi știut de neamurile cele de pe urma potopului de nu s-ar fi scris în carte? Iar cartea aceea a lui Enoh, în vremea potopului a păzit-o Noe cu sine în corabie, și așa la cele de pe urmă ne amuri ce s-au înmulțit după potop,

proorocia lui Enoh s-a făcut știută. Iar cei ce povestesc aceasta sînt vrednicii de credință scriitori bisericești: Tertulian care a trăit întru împărăția lui Sever, care după nașterea lui Hristos, în a treia sută de ani a împărățit; Clement preotul Alexandriei, cel de o vîrstă cu Tertulian; Ieronim ce a fost preot întru împărăția marelui Teodosie. Iar cel mai cinstit decît aceia, Sf. Atanasie cel Mare în Sinopsisul său aceeași scrie, care și aceia o spun că, Cartea proorociei lui Enoh, de Noe s-a păzit în vremea potopului și celor de pe urmă s-a dat. Deci din început de la cei dintîi strămoși, care mai înainte de potop au fost, anume de la Set, fiul lui Adam, s-a început Scriptura. Iar precum Sfîntul Teofilact spune, că cei vechi strămoși nu din cărți s-au luminat, apoi pentru aceasta, că atunci prea prost poporul fiind în partea cea de sub cer, nu mulți

știa Scriptura și încă nu se înmulțise cărțile, fără numai aceea una, de care am grăit, a lui Enoh carte. Iar Moisi a fost întâi înmulțitor al Scripturii, scriind acele cinci cărți. Deci cum ar fi știut a scrie cărțile, de n-ar fi învățat mai întâi singur de la altul, iar dacă s-a învățat de la altul, apoi arătat este, că mai înainte de acesta a fost scriptura cărților. Iar mai mult nici Sfântului Teofilact nu ne împotrivism, nici povestitorilor celor ce au fost mai înainte de aceasta nu le facem nedreptate, ci pe a aceluia și pe a acelora înțelegerea aici o punem pentru știință, și cel ce voiește să socotească, precum înțelege și căruia va voi aceluia să-i creadă.

De crezut este și aceasta, că Adam și Set după înțelepciunea și cunoștința ce li s-a dat lor de la Dumnezeu, au așezat anul în zile și în săptămâni și în luni și i-a învățat pe oameni știința înconjurării anului și numărarea zilelor și a săptămânilor și a funiilor și a anilor.

Întru acea vreme, Cain în țara aceea în care fugise, născând fii, a avut pe cel dintâi fiu anume Enoh, întru a cărui nume, după aceea a zidit și o cetate Enohia în Siria, sub Muntele Libanului, după ce se înmulțise seminția aceluia. Iar Enoh fiul lui Cain a născut pe Gaidan. Gaidan a născut pe Maleleil, Maleleil a născut pe Matusalem, Matusaiem a născut pe Lameh cel cu două muieri și cuigaș de oameni, iar Lameh i-a născut și pe ceilalți.

Să știi cititorule, căci când vei citi în seminția lui Cain, pe Enoh, pe Maleleil, pe Matusalem, pe Lameh, să nu socotești că sînt aceia care puțin mai pe urmă în cea dreaptă seminție a lui Set s-au născut, și drepti au fost, ci alții neplăcuți lui Dumnezeu, măcar de sînt și cu aceleași nume. Pentru că mulți sînt și păcătoși de un nume cu dreptii, și drepti de o numire cu păcătoșii. Însă numele cel cinstit nu face pe om = drept și sfînt, de-i va fi viața răzvrătită, nici numele cel necinstit nu face pe om necinstit și păcătos, de-i va fi viața îmbunătățită. Doi luda erau în ceata Apostolilor, unul Iscariotean, iar altul frate lui Dumnezeu (Matei 10, 4; Ioan 14, 22). La amîndoi un nume, ci viață deosebită, unul vînzător, altul propovăduitor al numelui lui Iisus Hristos. Unul lepădat se făcu, iar altul frate Domnului după trup (Mt. 27, 3, 5; luda 9). Unul s-a spînzurat și a pierit, iar altul pentru Hristos pătîmind, cununii cerești s-a învrednicit. Doi Enohi au fost mai înainte de potop, unul fecior lui Cain, iar altul din neamul lui Set. Deci al lui Cain în iad cu tatăl său s-a sălășluit, iar al lui Set, Enoh s-a răpit la Rai. Doi și Lamehi au fost, unul în neamul cel păcătos, altul în neamul lui Hristos. Deci acel din neamul cel păcătos, întâi în partea cea de sub cer a fost cu două muieri, iar altul a plăcut lui Dumnezeu, fiind tatăl lui Noe și prooroc precum de dînsul mai pe urmă va arăta și Istoria.

Aici a gîndi ne este și pentru a noastră creștinească aceeași numire toți din numele lui Hristos creștini ne numim, dar nu toți lui Hristos plăcem. Ne-am botezat în Hristos, iar nu slujim lui Hristos, ci poftelor noastre: „Pentru că de care se biruiește cineva, aceluia și robit îi este” zice Sfîntul Petru Apostolul (II Petru 2, 19). Ci și însuși Hristos Domnul nostru în Evanghelie zice: „Cel ce face păcatul, rob este păcatului” (Ioan 8, 34). Și sînt între noi mulți care numai numele creștinesc la sine îl poartă, iar cu faptele se leapădă de el, și nu ai lui Hristos, ci ai diavolului se fac, precum grăiește sfîntul Ioan Evanghelistul „Cel ce face păcatul de la diavolul este” (I Ioan 3, 8). La unul ca acela se împlinesc cuvintele lui Hristos, cele ce în Apocalips s-au zis către îngerul Bisericii Sardiei: „Numele îl ai ca un Viu, dar mort ești” (Apoc. 3, 1).

la-ți aminte, o, omule, cel ce cu Sfîntul Botez te-ai luminat și însemnat, iar cu lucrurile tale moartea cea veșnică îți gătești ție în Iad. Cu numele creștin - iar cu lucrurile păgîn ești. Înger cu numirea, drac cu viața, om cu chipul, fiară cumplită cu năravul, însuflețit împreună și fără de suflet negrijindu-te de mîntuirea

sufletului tău. Nume ai ca un viu, dar mort ești. Deci cruță-ți sufletul tău, cruță și numele creștinesc, ca să nu se hulească pentru tine numele Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, ci te îndreptează prin pocăință și te arată prin lucruri bune că ești viu cu adevărat creștin, ca după numele tău să-ți fie și viața ta.

Faptele anilor de la suta a cincea

(De la anul 400 la anul 500 de la Zidirea lumii)

Trăind Set fiul lui Adam de la nașterea sa ani 205, a născut pe întâiul său fiu Enos, din sora sa Asvama. Iar după nașterea aceluia a născut și alți mulți fii și fiice, petrecând în naștere de fii șapte sute de ani și mai mult, și și-a văzut nepoții și strănepoții săi și cea multă seminție a sa, care din an în an se înmulțise.

Deci îi era lui locuința, și a întregii seminției lui, la pământul cel mai înalt aproape de Rai (Chedrin, 8) și avea poruncă de la tatăl său Adam ca să-și păzească seminția sa cu deadinsul. ca să nu se amestece ei cu cea de Dumnezeu urâtă seminție a lui Cain, pentru că două seminții erau în vremea aceea în partea cea de sub cer, care din doi strămoși ieșise: din Cain și din Set. Deci seminția dreptului Set, era dreaptă și sfântă. Iar a lui Dumnezeu plăcând, iar a lui Cain seminție era rea și răzvrătită, de Dumnezeu mîniitoare și de oameni uritoare, pentru că în ce fel era rădăcina de acel fel erau și ramurile; precum le era tatăl, așa erau și fiii. Fiindcă la toate răutățile fiilor săi, Cain le era chip și începătură. Și el întâi cu seminția sa a început a hotărî pământul și a face război și a jefui și a aduna bogăție, nu numai din osteneala mîinilor sale, ci și din răpiri și asupra, și se ridicară de acele războaie între oameni. încă a aflat seminția lui Cain și feluri de meșteșuguri și de măsuri ce la prisosită desfătare trupească era dată. Lameh strănepotul lui, neîndestulîndu-se cu o muiere, a luat două: pe Ada și pe Sela și a fost el întâi în lume cu două muieri. Deci

i-a născut lui Ada pe labal, acela a aflat facerea corturilor din piei, și era tată celor ce viețuiau în lăcașurile hrănitivilor de dobitoace. I-a născut și pe alt fiu lubal, acela a aflat muzica, fluierul și alăuta. Iar Sela cealaltă femeie a lui Lameh a născut pe Tovel (alții Tubalcain pe acela îl numesc) el era bătător cu ciocanul, căidărar și faur fierar. Iar sora lui Noema a aflat toarcerea lînii și a inului și țesătoria; aceeași a aflat să facă din dobitocescul lapte untul și brînză și la celelate femeiești lucruri de mîini ea a fost aflătoare.

încă s-a învățat seminția lui Cain și vrăjitoriile, farmecele și descîntecele și împărțirea cu dracii și era potrivnică lui Dumnezeu și urită de Dumnezeu, pentru aceea mai pe urmă cu potopul s-a prăpădit de tot.

Iar de vreme ce în cel de Dumnezeu lepădat neam ai lui Cain, se aflau unii oameni de un nume cu cei

drepti bărbați, care sînt în neamul lui Set, precum Enoh, Maleleil, Matusal și Lameh, pentru ca întru amîndouă semințiile, intru a lui Cain și a lui Set, sînt care se cheamă cu același nume, deci ca să se cunoască între dînșii deosebirea!

Iar precum Cain seminției sale, a toată răutatea, așa dreptul Set, seminției sale spre îmbunătățită viață, înainte ducător, învățător și povățuitor le era. Pentru că i-a învățat pe fiii săi și fiii pe ai lor fii ca să cunoască pe Dumnezeu și să creadă întru Dînsul și în frica Aceluia să petreacă. Și să iubească și să cinstească pe Ziditorul lor cu jertfe și să se roage Lui cu osîrdie. La fel și pe aproapele lor să -l cinstească

și să-l iubească ca însuși pe sine și nimănui să nu-i facă strîmbăte. Și se împlinea bine întru dînșii porunca cea din început a legii celei firești, pe care mai pe urmă și Hristos Domnul în Evanghelie a pomenit -o: „Precum voiți ca să vă facă vouă oamenii, și voi să le faceți lor la fel" (Mt. 7, 12; Chedrin 8). Și se scrie pentru seminția lui Set, că se aseamnă îngerilor cu viața lui cea dreaptă, cea deplin înțeleaptă, cea înfrînată, cea blîndă și cinstită, la lungă vreme, pînă la o mie de ani.

Pentru dreptul Set și aceasta se scrie, ca una pentru proslăvirea feței lui, care i se făcuse lui întru răpirea cea de la înger, alte pentru înțelepciunea Sui și cunoștința, ceea ce știa cereștile porniri și alergări, iar alta pentru viața lui cea sfîntă care era cu îngerii asemenea numit era de celelalte seminții ca un Dumnezeu, iar seminția lui numită era fiii lui Dumnezeu: Au văzut fiii lui Dumnezeu (adică ai lui Set) - zice - pe ficele omenești (adică ale lui Cain) că frumoase sînt...

Faptele anilor de la suta a șasea

(De la anul 500 la anul 600 de la Zidirea lumii)

Iar cînd s-au împlinit de la Facerea lumii ani 532, atunci s-a săvîrșit înția asemănare a crugurilor cerești, care nu de asemenea aleargă și întoarcerea spre înția rînduială a alergării. Căci că în cinci sute treizeci și doi de ani (532) crugurile Soarelui care cîte douăzeci și opt de ani (28) întru sine avînd, de nouăsprezece (19) ori întorcîndu-se. Iar crugurile lunii cîte nouăsprezece ani întru sine cuprinzînd, de douăzeci și opt de ori întoarcerea sa făcîndu-și. Iarăși soarele și luna întru alergarea crugurilor lor se aseamnă, precum au fost din începutul zidirii lor și aleargă cu rînduială lor pînă la împlinirea numărului anilor acelora, după al căroră număr și ciclul Păscăliei după aceia s-a alcătuit cu Literele slavonești.

Și a fost înția săvîrșire a anilor acelora și întoarcerea Soarelui cu Luna, care aduce la alergarea cea de asemenea, în anul vieții lui Set 302, iar ai vieții lui Enos, în anul 98. (Conf. Chedrinos, fila 9).

Iar în vremile noastre cele de acum, pe acele cruguri cerești, care, în 532 de ani își aseamnă întoarcerea, se numără după a Răsăritului numărare de ani cea de 14 zile de la începutul lumii. Iar de cîte ori pînă la ziua înfricoșatei Judecări a lui Dumnezeu se va întoarce, de aceea nu este știut, precum și Domnul noștru în Evanghelie a zis: „De ziua și de ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii cerești" (Mt. 24, 36).

Aici putem socoti, întru întoarcerea acelor cerești cruguri și întrecerea celor 7000 de ani, pînă la vremile noastre, cîți oameni și cetăți și împărați s-au întors, iar mai ales s-au răsturnat, au trecut și de nimic s-au făcut: Au fost și iată nu sînt, s-au stins, au pierit ca visul celui ce se deșteaptă (Ps. 72, 20). Iar ce fel de veac va fi după sfîrșitul lumii acesteia văzute, căruia nu va fi sfîrșit, pentru care adeseori își aduce aminte sfîntul David, zicînd: „Gînditu-m-am la zilele cele de demult și de anii cei veșnici mi-am adus aminte" (Psalm 76, 5). Aducîndu-mi aminte de trecuții ani, îndată îmi aduc aminte de veșnicia ceea ce are să fie în viața cea fără de sfîrșit. Deci și nouă lîngă numărarea anilor acelora, care au trecut, nu fără de folos ne este a ne aduce aminte de veșnicia cea nenumărată cu anii, împreună și de scurtimea vremelnice noastre vieți, oare degrab se răstoarnă și ca o roată ce aleargă trece.

Ce este veșnicia care nu are sfârșit? Și ce este viața noastră care în puțină vreme se sfârșește? isus al lui Sirah pe amîndouă acestea: veșnicia și vremelnica viață socotindu-le, zice: „Numărul zilelor omului, cel mult o sută de ani este, ca o picătură din apele mării" (Sirah 18, 8-10). Ne mirăm dacă auzim că este cineva de o sută de ani și zicem: De mulți ani este omul acela! „Că zilele anilor noștri întru dînșii șaptezeci de ani, iar de este întru puteri, 80 de ani" (Psalm 89, 10 -11). Iar o sută de ani a trăi, puțin cuiva

se întîmplă. Însă și viața cea de 100 de ani, alăturînd-o cu veșnicia (după socoteala lui Sirah) atîta de mică este, pe cît de mică este picătura apei, pe lîngă toată marea. Ce este mai mare decît marea Oceanului? Și ce este mai mic decît o picătură de apă? Ce este mai lung decît veșnicia? Și ce este mai, scurt decît viața aceasta vremelnică? Pentru că ce este viața noastră? Zice Iacob Apostolul: „Abur este, care în puțin se arată și apoi se stinge" (Iacob 4, 14). Încă nu numai 100 de ani, ci o mie de ani este pe lîngă veșnicie ca o picătură pe lîngă mare.

Frumos o socotește aceasta Sfîntul Iban Gură de Aur, zicînd în Mărgăritare „Pentru Bogai și săracul Lazăr", Cuvrntul 1: „Spune-mi mie dacă cineva, întru o sută de ani. într-o noapte văzînd un vis nebun și de multe bucate în vis îndulcindu-se și deșeptîndu-se o sută de ani se va munci, oare ai putea pe o noapte a visului aceluia s-o asemeni cu suta de ani? Nicidecum. Așa să gîndești și de viața ce va să fie, cum că este visul cel întru o sută de ani, așa este vremelnica viață, asemănînd-o cu viața ce va să fie, iar mai ales și cu mult mai mult, cum este o picătură mică peste valul cel nemăsurat, așa să înțelegi mia de ani, alăturînd-o pe lîngă veșnicimea ceea ce va să fie". Pînă aici Gură de Aur.

Ci pe toate vremile și anii lumii acesteia văzute, începînd de la Adam pînă la înfricoșata zi a Judecării, alăturîndu-le cu veșnicia, sînt ca o picătură pe lîngă oceanul cel mare. Cine poate să numere picăturile de apă din mare? Și cine ar cunoaște să numere anii veșniciei? Cine scoate cu pumnul toată marea? Și cine va ajunge veșnicia cea fără de sfârșit. Întru care după vremelnica viață vom viețui noi în veci? Ci amar de negrijirea noastră, că pe cea vremelnică scurtă și care nimic este viața noastră, o cinstim mai mult decît pe veacul cel nesfîrșit, și nebagînd seamă de viața cea nesfîrșită, întru aceasta de puțină vreme atîta ne cufundăm, ca și cum în ea în veci o să trăim! Pe cea degrab trecătoare o iubim, de ceea ce în veci petrecem ne lepădăm? Pe cele vremelnice le căutăm, de cele veșnice nu ne grijim. Amărăciunea o vedem ca pe o dulceță, iar de singura adevărata dulceță cea din Cer care în veci îndulcește, niciodată nu gîndim, nici dorim de dînsa.

Încă să socotim și această înțelegere a lui Sirah, că pe viața omenească cea de 100 de ani, o aseamnă cu picătura de apă, nu cea din vreun rîu mare dulce, primită la băut și sănătoasă, ci cu picătura de apă a mării, care este amară, pe care a o bea nu este cu putință. Întru care a închipuit Sirah viața omenească, ceea ce nu numai scurtă este, ci și de amărăciunea necazurilor prea plină. Pentru că în ea sînt bolile, mîhnirile, scîrbele, suspinările și chinurile cele rele. În ea sînt vrăjbele, prigonirile, alungările, răutățile, zavistiile și urîciunile, unele despre ai săi altele despre străini, în ea este sărăcia, lipsa, foamea, golătatea și neîncetatele ostenele. De este cineva măcar și bogat cu averea, aceia de grijile vieții ziua și noaptea nu are odihnă, nici nu poate dormi cu dulceță, măcar și pe moale așternut de s-ar odihni și haine de mult preț de ar purta, inima sa îi este plină de amărăciuni. I se pare cuiva că se îndulcește de desfătarea lumii acesteia, însă și în singură desfătarea aceea adeseori se amarăște, afară de aceea, că dulcețata păcatului nesuferită amărăciune îi gătește. Pentru că vremelnică este ceea ce îndulcește, iar veșnică este ceea ce are să-l muncească în iad. Ori stăpînitor mare de este cineva, acela de pretutindenea se ferește, temîndu-se ca nu cumva vreun vrăjmaș să se scoale asupra lui și să-i răpească stăpînirea lui. Și nu este în lume vreun nenorocire care nu s-ar teme de schimbare și de cădere. Nu este aici bucurie, care nu s-ar amesteca cu

mîhnirea, nu este mîngîiere, care nu se însoțește cu întristarea, nu este veselie căreia nu i-ar urma mîhnirea, nu este rîs, după care n-ar veni plîns cu suspinare. Toate cele vremelnice ale vieții sînt o amărăciune. Amară ca marea, iar mici ca picătura. Deci pentru ce le iubim pe ele mai mult deoît veșnicia și dulceața, pe care a gătit-o Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El?

Faptele anilor de la suta a șaptea

(De la anul 600 la anul 700 de la Zidirea lumii)

După împlinirea celor 600 de ani de la zidirea lumii, cînd strămoșul Adam prin pocăința cea aspră a plăcut lui Dumnezeu, i s-a făcut lui (după mărturia lui Gheorghe Chedrinul, fila 9) prin Dumnezeiasca Voie, de la îngerul Uriil, care este voievod și păzitor oamenilor celor ce se pocăiesc, și mijlocitor pentru dînșii către Dumnezeu, descoperire mai încredințată pentru întruparea lui Dumnezeu, din Prea Curata, cea

fără de bărbat, Pururea Fecioara Măria. Iar dacă pentru întrupare, deci și pentru celelalte Taine ale mîntuirii noastre i s-a descoperit lui, adică: Pentru cea de voie Pătimire și moarte a lui Hristos, pentru pogorîrea în iad și pentru slobozirea dreptilor din iad și pentru scularea Lui cea de a treia zi din Mormînt și pentru alte Dumnezeiești Taine și pentru multe lucruri ce avea să fie după aceea, precum: pentru răzvrătirea fiilor lui Dumnezeu celor din seminția lui Set și de potop și de Judecata ce va să fie, și de cea de obște înviere a tuturor. Și s-a umplut Adam de mare dar Proorocesc și proorocea cele ce aveau să fie, pe păcătoși la pocăință ridicîndu-i și pe drepti cu nădejdea mîntuirii veselindu-i.

Am auzit de greșeala lui Adam pentru care s-a lipsit de Rai, să auzim și de pocăința lui, prin care atîta milă a cîștigat de la Dumnezeu și un Dar ca acela a aflat înaintea Domnului, cît și descoperirii Tainelor lui Dumnezeu și proorocescul Dar s-a învrednicit de la Dînsul. Știm de greșeala lui Adam, iar în ce fel au

fost nevoințele și ostenele pocăinței lui nu le știm. Însă nu și aceasta nu o știm, cum că păcătosului iertare de păcate și minunata știință a Tainelor lui Dumnezeu, Darul și Mila Domnului se dă nu într-acest fel, ci numai cînd arată adevărata pocăință. Zice Sf. Simeon Noul Teolog în rugăciunile cele către Dumnezeu așa: „Cu mila îndurării Tale, Doamne, pe cei ce cu căldură se pocăiesc îi curățești, îi luminezi și Luminei îi împreunezi, părtași Dumnezeirii Tale făcîndu-i fără pizmuire și ce este străin de mintea îngerească și omenească vorbești cu ei de multe ori, ca și cu niște prieteni ai Tăi adevărați”. Pînă aici Simeon.

Iată la cîtă Milă și Dar, Milostivul Dumnezeu învrednicește pe cei ce se pocăiesc cu adevărat în căldura Duhului, cît și prieteni Lui și îi face pe ei. Tainele qele neștiute ale Sale ie descopere lor, precum și David pocăindu-se grăieșje către Dînsul: „Cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale mi -ai arătat mie” (Psalm 50, 8). Deci se cunoaște că strămoșul nostru Adam adevărata pocăință a arătat -o cu inima înfrîntă și cu multe ostenele. De vreme ce la atîta milă a descoperirii Tainelor lui Dumnezeu și a Proorocescului Dar s-a învrednicit el. Iar nouă păcătoșilor de trebuință ne este să ne învățăm și să știm ce este adevărata pocăință.

.Adevărata pocăință este, ca nu numai să ne mărturisim cu adevărat păcatele noastre, ci și să nu ne întoarcem încă la cele mai dinainte lucruri rele, și întru îndreptarea vieții noastre după aceea să petrecem. Nu numai neîntorcîndu-ne la cele mai dinainte, ci și cu inima înfrîntă să ne fie jale pentru cele ce le -am

făcut înainte. Și nu numai să ne fie jale, ci și prin mari osteneli ale pocăinței a ne împăca pentru păcatele cele făcute, întrucât a nu fi asemenea (ostenelile) cu păcatele cele lucrute, ci încă să le întrecă pe ele. Pentru că deșartă se pare a fi pocăința aceluia, care nu cu cea lungă înfrinare de bucate și cu postirea cea o dată pe zi, vrea să-și acopere cele multe îmbuibări și beții. Deșartă este pocăința aceluia, care prin scurta și ușoara oarecare omorîre a trupului, i se pare a -și curăți cele multe și grele păcate de moarte. Nedreaptă

este pocăința aceluia, care nu cu multe suspinuri și loviri în piept, se nădăduiește a se îndrepta de cele multe nedreptăți, de furtişaguri, de ucideri, de jafuri, de rapiri, de asuprelile fraților și de cele asemenea cu acestea. Neadevărată este iertarea păcatelor aceluia, care numai prin puține lacrimi, afară de altele cuviincioase pocăinței sale adevărate, nevoițe și osteneli, așteaptă să-și spele spurcăciunile cele mari și fărădelegile și să scape de muncile cele veșnice.

Multe lacrimi au vărsat Ninivitenii și mare pocăință au arătat, că se îmbrăcau în saci de la mic pînă la mare, și au poruncit post nu numai la oameni, ci și la dobitoace și au strigat către Dumnezeu lungindu -și rugăciunea și s-a întors fiecare din calea sa cea rea. Însă neîncredințați erau de mîntuirea lor, pentru că ziceau: „Cine știe, oare se va căi, sau se va milostivi

Dumnezeu, și oare își va întoarce iuțimea mîniei Sale, ca să nu pierim" (Iona 3). Și dacă aceia, ațita pocăință arătau, neadeverit erau de milostivirea lui Dumnezeu și de iertarea păcatelor lor, apoi ce fel de adevărire va avea, cel ce prin puțina pocăință așteaptă și nu prin multe lacrimi ca să se curățească de cele multe și grele păcate?

Dar vei zice: Ninivitenii erau păgîni, neștiind Scriptura ceea ce zice: „Inima înfrîntă și smerită Dumnezeu n-o va urgisi" (Psalmul 50); și „Aproape este Domnul de cei umiliți cu inima și pe cei smeriți cu duhul îi va mîntui"; și: „Zis-am: Mărturisi-voi asupra mea fărădelegea mea Domnului și Tu ai lăsat păgînatatea inimii mele" (Psalmii 18, 33 și 31). Iar noi credincioșii nădăduim, că și cele puține lacrimi cu mărturisirea păcatelor, pot să cîștige de la Dumnezeu Mila și iertarea păcatelor.

Răspund eu: Pot numai întru aceia, care sînt la sfîrșitul cel de moarte, cărora nu este vreme spre mai multe lacrimi și spre a se împăca prin pocăință pentru păcate. Unora ca acelor pentru o stărnire a inimii Milostiv li se va face Domnul. Chip este tîlharul cel de pe Cruce, care ia sfîrșitul său nu multe cuvinte cu mărturisire și cu inimă înfrîntă a zis. Și îndată a auzit de la Domnul, milostivul acel cuvînt: „Astăzi vei fi cu Mine în Rai". Iar de la omul cel sănătos și care are vreme spre pocăință, îi cere Dumnezeu multe lacrimi și multe osteneli și nevoițe (Luca 23) pînă ce ostenelile pocăinței se vor asemăna, iar mai ales vor și întrece pe păcatele ce au fost mai înainte.

Încă pentru lacrimi și aceasta să se zică: Sînt unii, care se și umilesc la o vreme de păcatele lor și plîng, iar a greși nu încetează, pe unii ca aceia nu-i folosește chipul cel umilit, cînd năravul lor neîndreptat petrece. Alții și la pocăință vin, mărturisindu-și cu lacrimi păcatele lor, iar după o vreme iarăși la aceleași

spurcăciuni de păcate se întorc și unora ca acelor ce folos le este de spălarea lacrimilor, cînd iarăși cu dragoste întru acea mai dinainte tîna intră? Deci nu este de ajuns singura umilință și stărnirea inimii ceea ce la o vreme se face fără de adevărată pocăință, ca adică nu numai să -i fie jale și să plîngă pentru păcate, ci nici să nu se mai întorcă la păcate, și pentru cele făcute să sufere cuviincioasa osteneală. Pomenește Apostolul de Isav, fiul iui Isaac (Evr. 12, 17), cum că n-a aflat pocăința loc, măcar deși cu lacrimi a căutat-o pe ea. Pentru ce lacrimile păcătosului aceluia nu i s-au socotit întru pocăință și neprimite i-au fost lui Dumnezeu, nici nu i-a iertat păcatele de care păcătosul acela a plîns?

Răspunde Sfântul Gură de Aur în trimiterea către Evrei, Cuvîntul 31: „N-a aflat pocăință, fiindcă n-a arătat cea vrednică pocăință. Și ne sfătuiește de aici pe noi păcătoșii, zicînd: Cîți socotesc a greși fără curmare (nădăjduindu-se că fără cea cuviincioasă obosire și chinuire să dobîndească iertarea păcatelor lor) acestea să le gîndească: Pentru ce Isav n-a cîștigat iertare? Pentru că nu s-a pocăit precum se cădea. Oare voiești să vezi pocăință cu deadinsul (adevărată, cuviincioasă), ascultă pocăința lui Petru cea după lepădare. Pentru că ne spune nouă pentru dînsul evanghelistul zicînd: Ieșind afară a plîns cu amar (Mt. 26, 75). Pentru aceasta i s-a și iertat lui un păcat ca acela, fiindcă s-a pocăit cu chipul care i se cădea”. Pînă aici Sfîntul Gură de Aur.

Iarăși va zice cineva: Sfîntul Petru un ceas plîngînd, a cîștigat iertare greșelii sale, deci și mie de voi plînge un ceas înaintea Domnului, mi se vor ierta păcatele, fără de multe și îndelungate osteneli ale pocăinței. Unuia ca aceluia îi răspunde ucenicul lui Petru Sf. Clement Papa, zicînd pentru dînsul, la Cuvîntul de la Matei cap. 20: Că în toate nopțile auzind glasul cocoșului cîntînd, îndată își aducea aminte de lepădarea aceea cu care de Hristos se lepădase și se arunca la pămînt și multe lacrimi vărsa, plîngînd cu amar, și așa făcea toată viața sa. Și pentru aceea Nichifor scriitorul faptelor Bisericești, Cartea 2, cap. 26 scrie de dînsul, că ochii lui îi erau însîngerăți, iar aceasta din cea prea multă plîngere era, de acest fel a fost pocăința Sfîntului Petru după greșeala lui. Iar tu cel ce te nădăjduiești ca într-un ceas să-ți plîngi păcatele tale, oare poți să plîngi așa cu amar precum a plîns Petru? Și în toate nopțile a te tîngui ca și dînsul? Și iarăși: Oare poți tu să suferi ca acele osteneli și nevoițe precum a suferit Petru, răsplătind lui Hristos Domnului său pentru lepădarea sa, pînă la cea cu capul în jos răstignire a sa? Deci să nu te nădăjduiești la cea puțină oarecare umilință a inimii, care ți se face la o vreme, nici să cutezi la cea mai mică osteneală a ta și la nevoița cea scurtă. Ci întocmai cu păcatele tale, iar mai ales și mai multă, o păcătosule, să-ți arăți înaintea Domnului cu multe lacrimi pocăința, și atunci să aștepti de la Dînsul, Milă.

Învăță Sfîntul Gură de Aur în Cuvîntul 10 la Evanghelia de fa Matei 3, 8, scriind așa: „Pocăința zic: Ca nu numai de cele mai dinainte rele a se depărta, ci și mai mari bunătăți a arăta: Pentru ca să faceți rod uri vrednice de pocăință, iar cum să ie facem? De vom începe a face cele potrivnice păcatelor, precum așa zice: De ai răpit cele străine, dă dar și pe ale tale. Ori multă vreme ai curvit, înfrînează-te dar și de a ta femeie, la rînduite zile, deprinzîndu-te cu înfrînarea. Ori ai ocărit și ai bătut pe cei ce-ți învinuiau, deci binecuvintează pe cei ce te dosădesc și fă bine celor ce te rănesc pe tine. Pentru că nu ne este destulă sănătatea nouă ca numai să scoatem săgeata, ci și doftorii să ne punem pe rană. Ori te -ai desfătat și te-ai îmbătat în vremea cea mai dinainte, postește acum și la băutura apei ia aminte, ca să ridici vătămarea ce ți s-a adus ție din beție. Ori ai căutat cu ochi curvești la frumusețe străină, apoi să nu mai cauți nicidecum la fețe femeiești, întru cea mai multă păzire rînduindu-te pe sineți după ranele ce le-ai luat, pînă ce te vei întări întru bine, pentru că „Abate-te de la rău și fă bine” (Ps. 33, 13). Pînă aici Gură de Aur.

Și apostolul sfătuiește la Romani 6, 19; „Precum ați pus de față mădularele voastre slujitoare necurăției și fărădelegii întru fărădelege, așa și acum să vă puneți de față mădulările voastre slujitoare dreptății întru sfințenie”.

Iar Sfîntul Grigorie Dialogul; numind pe om pom ce se cunoaște după roadele sale, zice în Cartea 6, cap. 15, de la Ioan cap. 13: „Deci din roduri, iar nu din frunze, sau din rădăcină are să se cunoască pocăința, fiindcă și Domnul a blestemat pe pomul ce avea numai frunzele, iar nu și roduri. Că mărturisirea n-o primește (care se face numai cu cuvintele) și fără de rodirile obosiriî trupului”. Pînă aici Grigorie Dialogul.

Iar noi să luăm aminte. Precum pomul cel bun nu din rădăcină și din frunze, ci din rodurile cele bune se cunoaște, așa adevărata pocăință din faptele și părerea de rău. Pom de gând este omul și are rădăcină a pocăinței sale: gândul și voința mărturisirii păcatelor. Iar frunze: singură mărturisirea păcatelor. Care cu cuvintele iată se face spre Dumnezeu înaintea Părintelui Duhovnicesc și făgăduința de îndreptare, iar rodurile aceluia pom sînt ostenelele îndestulatei pocăințe. Deci se cunoaște adevărata pocăință nu din rădăcina gândului, nici din frunzele mărturisirii și ale făgăduinței, ci din singure ostenelele îndestulatei pocăințe. Întărește-ți gândul ca o rădăcină, înmulțește-ți cuvintele ca niște frunze. De nu vei avea roduri vrednice de pocăință, nevoițe ostenoare - zic - și osîrdnică sîrguință pentru îndestulata pocăință de păcate, nu vei fi pom de binecuvîntare vrednic, ci de blestem să te temi.

Pe doi păcătoși îi aflăm în Sfintele Scripturi care se pocăiesc de faptele lor cele rele și și-au mărturisit păcatele lor la Dumnezeu: Saul și David, dar n-au cîștigat amîndoi de la Dumnezeu iertare. A zis Saul: (I Regi 15, 24): „Am greșit că am călcat cuvîntul Domnului”. A zis și David: (II Regi 12, 1 3): „Am greșit Domnului meu!” Deci David a cîștigat iertare și s-a mîntuit, iar Saul nu s-a învrednicit de iertare și în mînia Domnului a rămas și a pierit. Pentru ce? Au doară nedrept este Domnul, că pe un păcătos ce s-a mărturisit Lui l-a miluit, iar pe altul l-a lepădat? Să nu fie! Pentru că drept este Domnul întru toate

lucrurile Sale (Psalm 144, 18). Ci pricina este numai a celui neiertat păcătos Saul. Căci mărturisindu-și păcatul său, nu s-a căit cu îndestulare de dînsul, adevărata pocăință și îndreptare nearătînd, măcar deși îndestulată vreme a avut spre pocăință și îndreptare. Iar David după mărturisirea păcatului său, o, cît de mult s-a ostenit întru pocăință! În toată noaptea așternutul său cu lacrimile udîndu-și, în miezul nopții sculîndu-se, cenușă ca pîinea mîncînd și băutura cu plîngerea amestecîndu-și de postire slăbind și obosîndu-și trupul său și smerindu-se înaintea Domnului în sac și în cenușă multă vreme, pentru aceea nu numai de păcat s-a iertat, ci și iubit lui Dumnezeu s-a făcut. Iar Saul cel ce a făcut numai singură mărturisirea de păcat, iar în pocăință nu s-a ostenit, a rămas neiertat în veci. Deci să nu se nădăjduiască nimeni că se va curați de păcatele sale cele mari numai cu singură mărturisirea și cu o puțină umilînță, fără de ostenelele și nevoițele cele ce se cuvin la adevărata pocăință, cînd are vreme spre îndreptarea sa și spre întreaga pocăință pentru păcate și se lenevește a se osteni. Bine este a urma lui David celui ce grăiește: „Fărădelegea mea eu o voi vesti și mă voi griji de păcatul meu” (Psalm 37, 19). Iată nu se îndestulează David numai cu singură mărturisirea fărădelegii sale, ci și de întreaga pocăință se grijește. Mărturisi-voi păcatul meu - zice - și mă voi osteni pînă ce deplin mă voi pocăi de dînsul. Pentru că se folosește a descoperi rana, iar doftoria cea cuviincioasă la rană a nu o pune? Ce folos este a-ți mărturisi păcatele, iar canon a nu purta pentru ele, nici a-ți îndrepta viața ta?

Enos trăind ani 190 a născut pe Cainan. Iar după nașterea aceluia, a născut alți mulți fii și fiice, petrecînd întru nașterea de fii ani 715. .

Deci se cuvine a pomeni și pentru hrana oamenilor celor dinții, cu ce se hrăneau. Semînția cea dreaptă a lui Set se hrănea cu pîine și cu apă, cu verdețuri și cu poame din pămînt și din pomii grădinilor și cu miere și cu lapte, iar carne nu mîncău. Și povestesc oarecare cum înaintea potopului, nicidecum oamenii nu știau de mîncarea cărnii, însă de semînția lui Cain cea de Dumnezeu urîță, nu este înștiințare, oare se înfîrînu de mîncarea cărnii, căci cea semînție și la vînatul fiarelor se îndeletnicea, precum și Lameh orbul cel ce a ucis pe strămoșul său Cain, în loc de fiară, la vînat. Iar de s-ar crede caldeiasca istorie, aceea povestește, că după răzvrătirea fiilor lui Dumnezeu, înmulțindu-se uriașii s-a început între aceia mîncarea de carne înaintea potopului. Căci afîta de răi erau uriașii aceia, cît mîncău carne de om, care după sfîrșitul lui Set se va arăta.

Faptele anilor de la suta a opta

(De la anul 700 la anul 800 de la Zidirea lumii)

Enos dreptul (Fac. 4), înmulțindu-se seminția lui a început sobornicește a slăvi pe Dumnezeu, precum se scrie de el; Acesta a nădăjduit a chema Numele Domnului Dumnezeu, nu ca și cum mai înainte de el nimenea nu chemase Numele Domnului, ci (după arătarea tâlcuitorilor) cum că el a fost întâi aflător soborniceștii slavoslovii (Doxologiei) lui Dumnezeu. Căci că și mai înainte de acesta, Adam, Abel și Set chema pe Domnul și se rugau aceluia și jertfe îi aduceau Lui, însă fiecare deosebi o făcea aceea, singur de sineși. Iar Enos a început a aduna pe fiii săi și pe fiii fiilor săi în fiecare dimineață, ca adică sobornicește să aducă lui Dumnezeu jertfă și Doxologie și rugăciuni. Și a alcătuit oarecare cântări și rugăciuni și pe table le-a scris pe ele, ca unul ce a adus întru săvârșire slovele cele începute de Set tatăl lui. Pentru că Set (precum mai înainte s-a zis) a început slovele, iar Enos le-a săvârșit. Deci scriind cântările și rugăciunile pe care le-a alcătuit, le-a dat pe ele seminției sale, spre universală rugăciune către Dumnezeu și de aceea se scrie pentru dînsul, cum că el a început a chema Numele Domnului, adică: sobornicește a slăvi pe Dumnezeu și a se ruga (conf. Corneliu și Alapid).

Din început s-au cunoscut de sfinții strămoși cei de Dumnezeu înțelepțiți, cît este de mare trebuință de rugăciune la omul cel ce știe pe Dumnezeu! Și precum într-însa singuri se deprindeau, așa și pe fiii săi și pe nepoți și strănepoți la aceea îi învăța. Pentru că atîta de nevoie este rugăciunea la om, pe cît la trup este hrana cea din toate zilele. Pîinea întărește trupul, iar rugăciunea pe suflet, pentru că hrana sufletului este rugăciunea, după a Scărarului învățătură. Și precum trupul fără de hrană slăbește, așa sufletul fără de rugăciune. Pentru că nici nu poate ca să primească de la Dumnezeu vreun Dar, sufletul spre învierea și întărirea sa, de n-ar cere prin rugăciune: „Cereți - zice - și se va da vouă, cel ce cere va lua" (Matei 7, 7).

Rugăciunea este cheia spre Vistierile lui Dumnezeu, cu care tot cel ce voiește își deschide luiși ușa Milostivirii lui Dumnezeu și intră și iese și pășune află. Oare nu cu rugăciunea a deschis Mie cerul și l-a încuiat? S-a rugat și cerul a dat ploaie, pămîntul a răsărit rodul său (Iacob 5, 18). Rugăciunea atîta de nevoie este oamenilor, pe cît ostașului în război arma. Pentru că război este viața noastră, iar noi ostași, potrivnicii noștri cei ce nevăzut asupra noastră pururea se luptă sînt diavolii. Cine din ostași iese la război fără de arme? Cine voiește să biruiască nevăzutele pîlcuri ale satanei, neîntrarmat cu rugăciunea? Potrivnicul cu arma, iar cu rugăciunea dracii se izgonesc. Să auzim pe Sfîntul Gură de Aur zicînd: „Oriunde ne-ar vedea pe noi demonii cu rugăciunea înarmați, de acolo fug, precum și războinicii și tîlharii unde văd ostășeasca sabie deasupra capului lor goală". Ci și pe cei văzuți potrivnici rugăciunea este puternică să-i biruiască. Oare nu cu rugăciunea lui Moisi, văzutul vrăjmaș Amalic biruit fu în pustie? Rugăciunea, atîta este de nevoie sufletului celui ce se grijește de mîntuirea sa, pe cît sînt cetății de nevoie zidurile, cînd este întru înconjurarea celor de alt neam. Pentru că este sufletul Cetate a Marelui împărat Dumnezeu, întru care Cetate faptele cele bune, ca cetățenii locuiesc, iar Darurile lui Dumnezeu, ca niște comori împărătești se păstrează. Acea cetate sufletească, o, în cît de mare împresurare de nevăzuții vrăjmași totdeauna petrece! Care ziua și noaptea, cu toate violentele lor meșteșuguri pe Cetatea aceea o luptă și se sîrguiesc s-o prade, să o biruiască, s-o risipească și întunecoasei sale stăpîniri s-o supuie! Ci de înrăutățită lor socoteală, ce apără și ce gonește puterea acelora cea mult meșteșugită? Cu adevărat zidul

rugăciunii este tare, îndrăznire avînd către Dumnezeu, pentru că de la Dînsul cîştigînd ajutor, se păzeşte întregă şi nevătămată, precum de aceasta în Vietile Sfinţilor prea mult se află scris. Rugăciunea atîta este la tot credinciosul de nevoie, pe cît la un prea ostenit bătrîn toiagul în cale, precum celui ce şade întru întunericul nopţii o lumină aprinsă, precum celui întinat de noroi, nişte apă curată spre spălare, precum ziditorului de casă temelia. Pentru că cu aceea în calea vieţii noastre ne sprijinim, fiind însărcinaţi de păcate. Prin ea întunericul şi negura noastră cea sufletească se luminează, prin ea se spală cele de păcate spurcăciuni ale sufletelor noastre, pe aceea ca pe o temelie se zidesc lucrurile cele bune. Căci că mici un lucru bun nu se poate începe şi a se zidi, de nu va fi întărit pe temelia rugăciunii, în zadar începe cineva lucrul său, de nu se va ruga mai întîi lui Dumnezeu cu căldură. Pentru aceea Sfîntul Ioan Scărarul numeşte pe rugăciune maică şi împărăteasă şi izvor al bunătăţilor, curăţire de păcate, la scîrbe perete în mijloc, a războaielor sfărîmare, a dăruirilor mijlocitoare, a minţii luminate, deznădăjduirii secure, a nădejzii încredinţare, a grijii dezlegare, şi prin alte numiri de laudă o fericeşte pe ea, arătîndu-i întru numirile acelea puterea şi lucrurile ei.

Iar nouă să ne fie a şti, că rugăciunea numai întru acea vreme este în nişte puteri şi lucrări ca acelea, cînd aceea lui Dumnezeu plăcută se face de noi. Pentru că de multe ori rugăciunile multora, nu numai neplăcute, ci şi greţoase se arată înaintea lui Dumnezeu şi nu numai nici un bine nu ne fac, ci şi întru păcat ni se socotesc, precum se grăieşte în Psalmi, rugăciunea lui să fie întru păcat. Deci cel ce voieşte ca să-şi facă rugăciunea sa plăcută lui Dumnezeu, dator este ca mai întîi singur întru sineşi să se înveţe, cum să înceapă rugăciunea. Sfătuieşte Sirah: Mai înainte de rugăciune te găteşte pe sineşi (Sirah 18, 23). Iar a se găti pe sine este, ca mai întîi toată grija vieţii s-o lepezi şi toate gîndurile deşarte să le tai, apoi toată mintea ta s-o întorci spre Dumnezeu şi s-o înalţi spre Dînsul, şi să stai înaintea Lui cu frică, cu cucernicie şi cu cinste, precum cineva stă înaintea împăratului pămîntesc. Deci să ne rugăm cu luare aminte şi cu înţelegerea celor ce se grăiesc, după sfătuirea lui David: „Cîntaţi Domnului Dumnezeului nostru, cîntaţi-l cu înţelegere" (Psalm 46, 6) adică, luaţi aminte şi înţelegeţi cele ce citiţi şi cîntaţi întru rugăciune. Pentru că ce folos este întru rugăciunea aceea care se face fără luare aminte şi fără înţelegere? în gură rugăciunea, iar în minte neplăcute lui Dumnezeu gînduri, limba se roagă, iar inima îl minie pe Acela, către care se roagă; gura cinsteşte pe Dumnezeu, iar inima departe stă de la Dînsul. Oare o rugăciune ca aceea poate să fie primită lui Dumnezeu, şi oare o va auzi pe ea Domnul? Grăieşte Sfîntul Ciprian în cartea ce se numeşte: „Pacea cu Dumnezeu": „Cum tu doreşti să fii auzit de Dumnezeu, cînd singur pe tine nu te auzi? Voieşti ca Dumnezeu să-şi aducă aminte de tine, cînd te rogi, iar tu singur de sineşi nu-ţi aduci aminte". Pînă aici Ciprian.

Rugăciunea fără luare aminte este ca o cădelniţă fără foc şi fără tămîie, ca o candelă fără untdelemn, ca un trup fără de suflet, urîciune, iar nu plăcere lui Hristos Stăpînului nostru. Pentru că nu cuvintele cele ce ne ies din gură îl roagă pe El, ci mintea cea ridicată către Dînsul. Nu glasul gîtului intră în urechile Domnului Savaot, ci suspinarea cea din inimă înfrîntă şi nu spre cea multă grăire a celui ce se roagă se pleacă Dumnezeu.

încă celui ce voieşte a înalţa rugăciunea cea plăcută lui Dumnezeu, de trebuinţă este să adauge credinţă cu neîndoită "a dej de pentru cîştigarea celor cerute, precum ne învaţă Sfîntul Apostol Iacob: „însă să ceară cu credinţă, nimic îndoindu-se, pentru că cei ce se îndoieşte se aseamnă cu valul mării, să nu socotească omul acela că va lua de la Dumnezeu" (Iacob I, 6-8). Iar Sfîntul Teofilact zice la Luca cap. 18: „De nu va crede omul că va lua orice folos pe care-l cere, în zadar face rugăciunea". Şi Scărarul a adevărit cum că de

nevoie este într-o rugăciune credință: „De vreme ce aceea întripează rugăciunea, iar fără de credință nu poate să zboare la cer rugăciunea”.

Iar că două aripi ale rugăciunii zice sînt, nerăutatea și mila, că adică să ierți pe acela ce greșește și să dai celui ce cere. Pentru că de dorești ca să-ți ceri ție ceva de la Dumnezeu, apoi singur tu nu trece cu vederea pe cel ce cere de la tine. De voiești să rogi pe Hristos pentru iertarea greșelilor tale, tu mai întîi să ierți pe fratele tău cel ce te-a mîhnit. Și Evanghelia învață ca nu mai întîi să aduci darul cu rugăciunea la Dumnezeu, pînă ce nu vei face pace cu fratele și vei dezlega vrajba (Mt. 5. 24). Și altele multe (de care acum cu de-amănuntul nu grăim) ce se cuvin la buna rugăciune să-și adune luiși cel ce voiește cu Dumnezeiască plăcere să se roage, precum este: postul, înfrînarea, liniștea, îndelunga răbdare, ostenele și omorîrea poftelor sale, încă lîngă toate acestea mai de nevoie este aceasta: cu știință curată să-și facă rugăciunea. „Pentru că dacă inima noastră (adică Știința) nu ne înfruntează pe noi - zice Apostolul - îndrăznire avem către Dumnezeu, și orice am cere luăm de la Dînsul, căci Poruncile Lui păzim” (Ioan 3, 21-22). Iată semnul celei bune de Dumnezeu primite rugăciuni, inimă neimputătoare, știință curată, care nu-ți roade cele dinlăuntru, nu te mustră înaintea lui Dumnezeu, nici nu înfruntează rugăciunea, ce păzește Poruncile lui Dumnezeu. Și aceea singură lucrează întru noi îndrăznire către Dumnezeu, cînd Poruncile

Lui păzim, într-o vreme luăm de la Dînsul cele ce cerem. Deci, cu vrednicie să ne putem ruga Domnului nostru, să ne curățim mai întîi știința noastră prin pocăință adevărată și să ne ținem de păzirea Poruncilor Domnului, că într-alt fel nu putem să-L rugăm pe Dînsul de nimic. Pentru că de ce Dumnezeu nu ascultă uneori rugăciunile păcătoșilor? Pentru aceea că și ei nu ascultă Poruncile Lui. Luminos de aceasta vorbește Parimiarul: „Cel ce-și abate urechea sa ca să nu asculte legea (Domnului), acesta grețosă își face rugăciunea” (Pilde 28, 9). Urîtă la Dumnezeu este rugăciunea păcătoșului ce nu se pocăiește și Legea lui Dumnezeu n-o ascultă. Și cum un păcătos ca acela ar putea să milostivească pe Dumnezeu, pe Care totdeauna ziua și noaptea îl mîhnește greu? Să auzim ce grăiește Dumnezeu prin gura Proorocilor Săi către păcătoșii ce nu se pocăiesc: „Cînd veți ridica mîinile voastre spre Mine, îmi voi întoarce ochii Mei dinspre voi, și de ați înmulți rugăciunea, nu vă voi asculta pe voi, că mîinile voastre sînt pline de sîngiuiri” (Isaia I, 15). Și iarăși pentru păcătoși zice: „De vreme ce pămîntul îl umplură de fărădelegi și s-au întors să Mă mînie pe Mine, deci și Eu voi face lor cu iuțime și nu-i va cruța pe ei ochiul Meu și nu-i voi milui și vor striga în urechile Mele cu glas mare și nu-i voi auzi pe ei” (Iezechiil 8, 17-18).

Iată vedem ce, pe rugăciunea noastră nu bineplăcută și urîtă o face înaintea lui Dumnezeu și spre mînie mai mult decît spre milostivire îl îndeamnă, știința noastră cea rea, păcatele noastre, de la care nu voim a înceta și a ne pocăi. Că precum o rană pe trup avînd fierul mai adînc întru sine, nicidecum nu poate să se tămăduiască, de nu mai întîi fierul s-ar scoate dintr-însa. Așa nu se poate ca pentru iertarea păcatelor să împlînzim pe Dumnezeu, de nu mai întîi păcatele noastre din sufletele noastre le vom smulge și le vom urî pe ele și le vom lepăda de la sine. Acestea în scurt s-au zis pentru rugăciune, iar mai mult fiecare să ceară Darul rugăciunii de la singur Dumnezeu, Cel ce dă rugăciune celui ce se roagă. Pentru că nu știm a

ne ruga precum se cuvine, de nu ne va povătuși El pe noi prin Duhul Său cel Sfînt (Rom. 8. 29), încă bine este a asculta și sfatul lui David cel ce zice: „Desfătează-te în Domnul și-ți va da ție cererile inimii tale” (Psalm 36, 4). Iar cum să te desfătezi în Domnul? Cel ce voiește să întrebe pe Dragostea cea Dumnezeiască, aceea îl va învăța, o știu aceea cei ce cunosc ce este dragostea cea fierbinte către Dumnezeu și care-i sînt învățăturile aceleia.

Cainan fiul lui Enos, trăind 170 de ani a născut pe Maleleil. Iar după nașterea aceluia, a petrecut în nașterea de fii ani 540 și a născut fii și fiice.

Faptele anilor de ia suta a nou a

(De la anul 800 la anul 900 de Ia Zidirea lumii)

Deci vremea este a pomeni și de aceasta, care pentru Adam și pentru Set s e scrie în Istorii (Iosif evreul, Navclir și ceilalți), cum că amîndoi strămoșii aceia, una din Probrocescul Dar și din descoperirile ce erau întru dînșii, iar alta că socotind alergările crugurilor cerești, înainte cunoscuse, cum că Dumnezeu va să pedepsească lumea aceasta cu două pedepse, cu APĂ și cu FOC. însă nu cu totul arătate fiind, care pedepse mai întîi va să fie, ori cea de foc, ori cea de apă. A pus doi stîlpi de piatră și de cărămidă și a scris pe dînșii (iar alții zic că pe table de aramă și de piatră scrisorile acelea le-a zidit în stîlpii aceia), pentru cea a omului zidire de la Dumnezeu, și pentru cădere și din Rai izgonire și pentru făgăduita izbăvire de la Domnul a neamului omenesc. Apoi încă proorocește a scris și pentru cele viitoare pedepse, asupra nepocăiților păcătoși, și vederile cele pentru cereștile cruguri și semne de stele numărătoare a arătat și învățături pentru oarecare pămîntești de nou aflate meșteșuguri și porunci oarecare povățuitoare la viața lui Dumnezeu plăcută. Că înmulțindu-se pe pămînt oamenii, prin îmbunătățită viață să-i placă lui Dumnezeu, împlinindu-i voia Lui cea sfîntă. Deci pentru aceea, pe acei (sau întru acei) doi stîlpi de piatră și de cărămidă, pe acelea le-a scris, ca de ar fi fost mai întîi pedeapsa cea de foc pe pămînt, apoi cel de piatră stîlp stricîndu-se de foc, să rămîie cu scrisoarea stîlpul cel de cărămidă, iar de ar fi fost mai întîi cea de apă pedeapsă, apoi cel de cărămidă stîlp de apă mistuindu-se, cel de piatră întreg să rămînă, pentru cel de pe urmă neam omenesc. Și zice istoricul evreu Iosif, ca și cum acel stîlp de piatră pînă în zilele lui s -ar fi aflînd oareunde în părțile Siriei. Deci a fost întîia pedeapsă cu apă cea din zilele lui Noe, iar pe cea de foc o așteptăm întru cea înfricoșată a lui Hristos a doua Venire.

Întru începutul lumii, strămoșilor noștri celor dintîi li s-a descoperit de la Dumnezeu, precum de potopul apei, așa și de pedeapsa focului ceea ce va să fie păcătoșilor. Că cele mai de pe urmă neamuri omenești

știind de aceea să se teamă de ea; și să nu îndrăznească a mînia pe Dreptul Judecător și Izbînditorul. Cel ce va să judece cu foc și cu munci, înfricoșată și cumplită a fost pedeapsa potopului, că mai înfricoșată și mai cumplită va să fie pedeapsa focului. Apa potopului numai pămîntul l-a acoperit, iar focul nu numai pămîntul și toate lucrurile cele de pe dînsul, ci și Cerurile va arde, precum Sfîntul Apostol Petru arată zicînd: „Cerurile arzîndu-se se vor risipi, și stihiiile învăpăindu-se se vor topi" (2 Petru 3, 10). Întru acea vreme ce frică și cutremur va fi păcătoșilor, cînd venind înfricoșatul Judecător, foc înaintea Lui va merge, iar rîul cel de foc și groaznic înaintea Judecății Lui va începe a trage pe toți! Iar mai vîrtos să ne temem noi de focul gheenii, întru care ca în potop, toți cei osîndiți, cei izgoniți de la Fața lui Dumnezeu, se vor afunda. O, cît de înfricoșat este acel foc de care și singur Satana se cutremură! Pentru că izgonind Domnul nostru legheonul acel drăcesc în părțile gadarenilor, L-au rugat pe El dracii (Marcu 5) ca să nu le poruncească lor să meargă întru adînc, ca nu mai înainte de vreme să se muncească în focul gheenii. Șt de este înfricoșat dracilor adîncul gheenii, apoi cu cît mai ales va fi groaznic oamenilor? Pentru că, dacă și aici este înfricoșată pedeapsa focului, cînd vreun om spre ardere s-ar osîndi, apoi cu neasemănare mai înfricoșată este acea pedeapsă, care va fi gheena focului. Pentru că focul cel de acolo pe atîta întrece puterea focului cu care aici ne slujim noi, ca și cum ar fi acesta foc, ca o Icoană pe scînduri zugrăvit, împotriva focului acela. De focul cel de aici nu se tem dracii (precum de cel zugrăvit pe scîndură noi nu ne temem), iar de acela al gheenii se cutremură, pentru că acesta numai pe cea trupească materie o arde, iar acela și pe netrupescul duh îl arde și-l muncește. Focul acesta se stinge de nu se va îndestula de

materia ce i se pune lui, iar acela nicidecum nu se stinge, după mărturia Gurii celei nemincinoase a însuși Domnului nostru, care în Sfânta Evanghelie zice: „Bine îți este ție să intri ciung în viață, decît amîndouă mîinile avînd să fii aruncat în gheenă, în focul nestins, unde viermele lor nu moare și focul nu se stinge" (Mt. 18, Marcu 9). Focul cel de aici arzînd luminează, iar văpaia aceluia foc arzînd înfierbîntă numai, iar nu-l luminează pe întunericul cel mai dinafară, măcar deși ca și cum ar străluci puțin ceva, apoi spre mai

multă frică și cu tremur este celor osândiți, ca adică să vadă groaznicele chipuri ale demonilor, a căroră și singurā vedere mai înfricoșată este decît toată munca. La fel să vadă și fețele păcătoșilor celor împreună muncindu-se, cu care în viața aceasta nelegiuind și spurcîndu-se împreună au mîniat pe Dumnezeu. Cel de aici foc muncește vremelnice, pentru că cuprinzînd pe omul cel aruncat în el, îndată îl omoară pe el și în cenușă într-un ceas îl mistuiește, iar acela al gheenii foc arde, ci nu omoară, pentru că cei aruncați în el nu mor arzînd, ci muncindu-se în veci. Dacă un ceas arzînd cineva, este muncă mare și nesuferită, deci să gîndim cît de mare va fi muncirea celor ce ard și nu se sting în nesfîrșii veci! Ci amar nouă păcătoșilor! Că nici puțin nu voim să ne aducem aminte de muncile ce ne așteaptă, nici nu ne temem de acelea, ci mai ales din zi în zi și din ceas în ceas, în mai multe păcate căzînd, mai mari văpăile gheenii le aprindem nouă și foc către foc adăugăm și cea gătită dracilor muncire pe aceea la noi înșine o întoarcem. Pentru că focul acela al gheenii, nu oamenilor li s-a gătit de ia Dumnezeu, ci dracilor, precum dreptul Judecător în Evanghelie grăiește: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, cel gătit diavolilor și slugilor lui" (Mt. 25, 41). Fiindcă înainte văzînd Ziditorul căderea ceea ce va să fie a purtătorului de lumină înger, din îngerie în diavolie, înainte a gătit spre pedeapsă aceluia și a celor cu dînsul, în sîmurile pămîntului, în cea fără de fund prăpastie, osebit foc nestins (afară de stihiele focului celui rînduit spre slujba oamenilor) atîta de iute și de puternic, cît și nematerialnicul duh să aibă într-însul muncă nesuferită. Deci întru acel foc cumplit, care nu nouă ci altora s-a gătit, noi singuri pe sine pentru vremelnicele dulceațe ale păcatelor, de voie ne aruncăm. O, orbiciunea noastră sufletească! O, de am deschide ochii noștri cei de gînd și de am privi mai înainte de vreme focul acela, nu ne-am arunca pe sine într-însul, n-am îndrăzni - zic - a mînia pe Dumnezeu cu păcatele noastre, nici ne-am aprinde nouă văpaia cea nestinsă a gheenii. Pentru că pomenirea de-a pururi a muncilor veșnice, puternică este a înfrîna pe om de la

căderile în păcate. Se scrie în Pateric, că într-o vreme 12 Pustnici Părinți, întru îmbunătățită Dumnezeiască plăcere desăvîrșit, la un loc adunîndu-se și fiecare de la sine spre folos cite ceva spunînd de isprăvile sale, unul dintru aceia, cu numărul cel de pe urmă a zis: „Voi, o, Părinților, Cerească viață avînd, cerească și înțelepciune ați cîștigat și nu este de mirare, iar eu nevrednic de unele ca acelea socotindu-mă pe sinemi a fi, văd că păcatele mele, oriunde m-aș duce, înaintea mea merg, înainte de-a dreapta și de-a stînga și m-am judecat însumi pe sinemi de gheenă, zicînd: Fii cu aceia de a căroră parte vrednic ești, cu care după puțină vreme numărat vei fi. Deci acolo văd suspinuri și neîncetate lacrimi pe care nimeni nu poate a le spune, văd pe unii scrișnind cu dinții și cu tot trupul tremurînd, văd și marea cea de foc clocotind fără măsură, ale cărei văpăi pînă la Cer se pare că ajung și în marea aceea înfricoșată oameni, oameni aruncați mulțime nenumărată. Văd și pe cei ce ard ca niște vreascuri uscate, pe toți răcnind și tînguindu-se atîta, cît o tînguire și strigare ca aceia, nimeni pe pămînt n-a auzit cîndva, iar Milostivirea lui Dumnezeu o văd întorcîndu-se de la dînșii, pentru dreapta Sa Judecată. Deci plîng și eu și mă tînguesc și întru acelea zăbovindu-mă cu mintea mea, gîndesc la Scriptura aceea: „Făcutu-mi-s-au mie lacrimile mele pîine ziua și noaptea" (Psalm 41, 3). Și aruncîndu-mă la pămînt înaintea lui Dumnezeu, îl rog să mă izbăvească de muncile acelea". Pînă aici Patericul.

Iar noi să socotim cît de lucrătoare este întru cei ce voiesc a-și deștepta viața sa, aceea adică a-și aduce aminte de gheena și de muncile cele dintru dînsa.

Faptele anilor de la suta a zecea

(De la anul 900 la anul 1000 de la Zidirea lumii)

Precum al greșelii, așa și al pocăinței, întâiul chip, sfântul strămoș Adam, prin tânguire de lacrimi și prin multe nevoințe și osteneți a plăcut lui Dumnezeu.. Deci împlinindu-se ani vieții lui 930, prin dumnezeiasca descoperire a cunoscut că i se apropia sfârșitul său și chemînd pe ajutorătoarea sa Eva și fiii și fiicele, nepoții și strănepoții săi chemîndu-i, îi învăța pe ei ca să petreacă cu fapte bune, întru împlinirea Voinii Domnului, sîrguindu-se în tot chipul ca să-i placă Lui. Și înainte le-a spus lor cele ce vor să fie, ca unul ce întâi a fost Prooroc pe pămînt. Și pace și binecuvîntare tuturor dîndu-le, a murit cu moarte, la care de la Dumnezeu s-a osîndit pentru călcarea Poruncii. Iar sfârșitul lui a fost într-o zi de Vineri (după mărturia Sfîntului Irineu) întru care cînd în Rai a călcat Porunca lui Dumnezeu, în ceasul al șaselea din zi, întru care a gustat mîncarea cea cu Poruncă oprită care i s-a dat lui din mîinile Evei. Lăsînd după sine fii și fiice multe, a făcut bine părintește la tot neamul omenesc întru toate zilele vieții sale.

Cîți fii au fost ai lui Adam, pe care el i-a născut, nu spun deopotrivă aici istoricii. Gheorghe Chedrinul spune la fila 9: „A lăsat după sine Adam fii 33, iar fiice 27". Așa Dorotei al Monemvasiei zice, ar Sfîntul Mucenic Metodie episcopul Tirului, care întru împărăția lui Dioclețian, în Halchida (nu în Calcedon, ci în Halchida, pentru că altul este Calcedonul cetatea, iar alta Halchida cetatea, vezi Onomasticomil), în greceasca cetate pentru Hristos a pătimit, care în rînduială romană în 18 zile se cinstește în septembrie (care în ale noastre cărți nu se află) povestește că Adam a avut fii o sută (100) și fiice pe atîtea care împreună cu fiii săi se născuse, căci cîte doi se nășteau, parte bărbătească și femeiască.

Deci a plîns după Adam toată seminția omenească și-l îngropară pe el (după mărturia lui Hegesip) în mormînt de marmoră în Hebron, unde este și cîmpul Damascului, și stejarul Mamvri după aceea a crescut și peștera cea îndoită a fost, pe care mai pe urmă Avraam a cîștigat-o cumpărînd-o de la Efron între feciorii Heteului spre îngroparea Sarrei și a sa. Și așa Adam cel din pămînt zidit și iarăși în pămînt s-a întors după cuvîntul Domnului.

Unii au scris, că Adam s-a îngropat acolo, unde este Golgota iîngă Ierusalim. Ci se cade a ști, cum că acolo mai pe urmă capul lui Adam a fost dus după potop. Pentru că este o povestire de crezut a lui Iacob de la Edesa, care i-a fost dascăl Sfîntului Efrem: Că Noe intrînd în corabie înaintea potopului, a luat cinstitele Moaște ale lui Adam din mormînt și le-a băgat în corabie cu sine, nădăjduindu-se că cu rugăciunile aceluia se va mîntui în potop. Iar după potop le-a împărțit pe ele la cei trei fii ai săi. Deci lui Sem celui mai mare fiu al său i-a dat cea mai cinstită parte - Căpățîna lui Adam - și i-a poruncit iui să locuiască în pămîntul aceia, unde 'după aceea s-a zidit Ierusalimul. Iar Sem după rînduiala lui Dumnezeu și după proorocescul Dar cel dat lui de la Dumnezeu, a îngropat căpățîna lui Adam la un loc înalt, nu departe de locul acela, unde avea să fie Ierusalimul. Și a făcut deasupra căpățîinii o movilă mare, numind-o pe ea „Locul căpățîinii", de la căpățîna lui Adam cea îngropată acolo, unde mai pe urmă, Hristos Domnul nostru Răstignit a fi a voit.

Iar după sfârșitul strămoșului Adam, a rămas între cei vii strămoșa Eva, și a trăit după Adam zece ani. Apoi s-a sfârșit în anul Facerii lumii 940, și au îngropat-o lîngă bărbatul său, din a cărui coastă zidită era.

încă să nu trecem și pentru moartea lui Cain, care la anul după sfârșitul lui Adam, Gheorghe Chedrinul spune că a fost (iar alții au scris moartea aceluia mai înainte de sfârșitul lui Adam). Și povestește Chedrinul cum casa lui Cain cea de piatră pe dânsul căzînd a murit. Ci la povestirea aceluia, ceilalți scriitori de istorii și tîlcuitorii Sfintei Scripturi, nu se potrivesc. Cei mai mulți pentru sfârșitul lui Cain scriu așa: Lameh cel cu două femei, care era întru a lui seminție, fiu lui Matusal, nepot lui Malele il, strănepot lui Gaidad, prea strănepot lui Enoh fiului lui Cain, cel poreclit orbul, nu că orb cu totul era, ci scurt la vederea ochilor, ca un mai orb, acela a ucis pe Cain strămoșul său, în loc de vînat, nevrînd. Pentru că iubea Lameh a se îndeletnici la vînatul fiarelor și pentru aceea adeseori la pădure și la pustie ieșind, se zăbovea într-însele. Iar Cain avînd pe sine pedeapsa lui Dumnezeu, suspinul și cutremurul, din oarecare frică și spaimă ce adeseori cădea pe el, iar mai ales în bătrînețile sale de moarte apropiindu-se, ca și cum temîndu-se, și cum de cineva alungat fiind și fugind, prin pustietăți din loc în loc umbla ascunzîndu-se. Deci odinioară a ieșit Lameh la vînat cu sluga sa, care purta după dînsul tolba și săgețile și a văzut copilul oareunde, în desișul pădurii clătindu-se ramurile cu frunzele (iar Cain acolo ostenindu-se de umblare se odihnea) și socotind sluga că este acolo vreo fiară, a spus lui Lameh. Deci a încordat Lameh arcul său și arătîndu-i și îndreptîndu-i sluga, a slobozit săgeata spre acel loc și l-a nimerit pe Cain în inimă și l-a ucis pe el, și mergînd aflară, nu fiară, ci pe strămoșul său Cain rănit cu săgeata și murind. Atunci Lameh umplîndu-se de jale și mîniindu-se pe slugă, cu același arc a început a-l bate tare pe slugă și l-a ucis pînă la moarte. Și a făcut Lameh într-un ceas ucidere îndoită; pe Cain și pe sluga sa ucigînd. Precum și singur zice către femeile sale: „Bărbat am ucis întru rană mie, și tînăr întru bubă mie" (Fac. 4, 23). Pentru că i se rănise inima și se mîncea de știință pentru amîndouă uciderile acelea.

Maleleil fiul lui Cainan, nepotul lui Enos, strănepotul lui Set, trăind ani 165 a născut pe Ared. Iar după nașterea aceluia, a trăit în nașterea de fii ani 730 și a născut fii și fete.

Faptele anilor de la mia întîi la o mie și o sută

(De la anul 1000 la anul 1100 după Zidirea lumii)

Seminția lui Set, cea numită „fiii lui Dumnezeu", cu fapte bune și cu Dumnezeiască plăcere au trăit în toate zilele vieții lui Adam, slujind Domnului întru cuvioșie și dreptate, pînă la o mie de ani (1000). Și umblînd după învățăturile și poruncile strămoșilor lor celor drepti, lui Adam și lui Set, întru frica lui Dumnezeu ocîrmuindu-și viața lor, nu se amestecau cu cea de Dumnezeu urîță seminție a lui Cain, care întru fărădelegi petrecea. Iar după sfârșitul lui Adam, au început pe încet a slăbi și a se răzvrăti, iar după moartea lui Set cu totul s-au răzvrătit.

Pricina răzvrătirii fiilor lui Dumnezeu, nu era alta, fără numai însoțirea cu seminția lui Cain cea neplăcută lui Dumnezeu, precum mai pe urmă se va arăta. Pentru că împărtășirea și petrecerea cu cei răi, pe cine nu-l răzvrătește? Bine se spune în Psalmi: „Cu cel cuvios, cuvios voi fi, cu cel îndărătnic, te vei îndărătnici" (Psalm 17, 28). Iar Isus Sirah, vătămătoarea de suflete prietenie cu cei răi, o aseamănă cu smoala, zicînd: „Cel ce se atinge de smoală, se negrește de ea; și cel ce se împărtășește cu cel mîndru, asemenea lui va fi" (Sirah 13, 1). Aceasta încă și pentru toată fărădelegea, iar mai ales pentru necurăția păcatului trupesc a o

înțelege este. Că tot cel ce se împrietenește cu cel fărădelege, se desprinde de la dînsuf fărădelegea lui și își va întări viața sa precum și cel ce se atinge de smoală se înegrește. Și cu dreptate se aseamănă smoala ei viața cea rea a oamenilor celor răi și cea cu aceia prietenească împărtășire. Că precum smoala este și neagră și lipicioasă cu lesnire de tot lucrul lipindu-se, iar cînd cu foc s-ar aprinde, puturos fum din sine sloboade și văpaia ei nu se poate stinge lesne, așa lucrurile cele spurcate ale celor fărădelege negre sînt,

nu cu bun chip înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, ci ca arapul de întunecoase. Și grăiește Dumnezeu, către unii ca aceia în Proorocia lui Amos: „Oare nu ca fiii arapilor (negrilor) veți fi Mie voi fiii lui Israel?” (Amos 9, 7). Cînd, zice, vă răzvrățiți. Oare nu de acest fel înaintea ochilor Mei veți fi, ca arapii cei întunecați la chip? Pentru că tot cel ce lucrează rele, arap întunecat este, de vreme ce urăște lumina și nu se apropie de lumină ca să nu se vădească lucrurile lui că viclene sînt. Cu urjii ca aceia arapi întunecați, cu smoala spurcatelor lucruri înegriți, cel ce se împărtășește nu poate să nu se înegrească. Pentru că lipicioasă este răutatea, cu lesnire lipindu-se de om care din firea sa spre rău mai mult decît spre bine este plecat, după cum scrie: „Se pleacă gîndul omului cu osîrdie spre rău, din tinerețile lui” (Fac. 8, 21). Iar cînd omul împărtășindu-se cu cei răi, începe a se răzvrăti și ca smoala aprinzîndu-se de focul păcatelor (atunci) îndată ca fumul cel cu rea putoare se afumă cu sminteala, cu vorba rea și cu necinstea. Pentru că în toate părțile ca fumul se răsfirea auzul lucrurilor lui celor rele și toți încep a se îngreșoșa de el și de rîs și de ocară a-l avea pe acela. Iar după ce răzvrătindu-se s-ar obișnui în spurcate lucruri, apoi nu poate a se mai îndrepta cu lesnire, precum și văpaia smoalei celei aprinse nu degrab se stinge. Pentru aceasta ne sfătuieste Dumnezeu: „Ieșiți din mijlocul lor și vă deosebiți, și de necurăția lor să nu vă stingeți, și Eu vă voi primi pe voi și voi fi vouă Tată” (II Cor. 6, 17). Iar Sfîntul Apostol Petru ne roagă grăind: „Mîntuiți-vă de neamul acesta îndărătnic”. Ca de o încredințată pierzare mîntuiți-vă a zis. Pentru că de mirare este de n-ar pieri cineva între cei îndărătnici și răzvrățiți petrecînd. Ne minunăm de cei dreپți bărbați: de Noe, Avraam, Lot, Iov, Tobie, care între popoarele cele fărădelege s-au mîntuit și ca o minune fiind, îi proslăvim pe aceia.

întrebat fiind și filosoful grec Aristotel: Ce lucru de mirare este în viața aceasta? A răspuns: Omul bun între cei răi. De ai afla, zice, vreun om bun între mulțimea celor răi, să te minunezi de acela, ca de oarecare minune, de vreme ce nu adeseori se află unul ca acela, nu adeseori. Căci: „Toți s-au abătut împreună netrebnci s-au făcut, nu este cel ce face bunătate, nu este pînă la unul” (Psalm 42, 4).

Deci ce este pricină de o răzvrătire ca aceea între oameni? Aceea este: Că unul pe altul smintesc și -l vatămă cu chipul vieții sale celei rele. Pentru că văzînd unul viața cea rea a altuia, vine în sminteală și începe a face aceeași răutate și așa s-au înmulțit cei răi, iar cei buni s-au împușinat. Pentru aceea grăiește Domnul în Evanghelie: „Vai lumii din pricina smintelilor” (Matei 18, 7). Vai! Căci s-a umplut lumea de sminteli ca și de păcate. Sminteală din vedere, pentru că văd atîtea fărădelegi în lume lucrîndu-se; sminteală din auzire, de vreme ce mulțime de cuvinte se aud în lume, înșelătoare, hulitoare, mincinoase, spurcate, mîrșave, și cine poate să scape de acele sminteli? Pentru aceasta amar lumii de dînsule!

Deci mulți vrînd să se ferească pe sine de acelea, au fugit în pustietăți, în munți, în peșteri ca adică să nu vadă, nici să audă lumeștile sminteli, între care sminteli cel ce petrece, nu-i este ușoară mîntuirea. Că dacă și pe cei ce petrec în pustietăți, care nici nu văd lumea, îi luptă multe patimi și împiedicare unora spre mîntuire le fac, cu cît mai ales pe cei ce în mijlocul neamului celui îndărătnic și răzvrătit petrec, îi dovedesc, îi biruiesc și îi pierd. Un stareț viețuind într-un schit în pustiul Egiptului, într-o zi a intrat în Alexandria să-și vîndă lucrul mîinilor sale, și a văzut un călugăr tînăr intrînd într-o cîrciumă și mîhnindu-se foarte l-a așteptat pe el afară. Apoi ieșind acela, l-a luat pe el deoparte și la singurătate i-a zis lui: Oare

știi, frate, că multe sînt cursele diavolului? Oare nu cunoști că și din vedere și din auzire și din chip ne vătămăm în cetate? Iar tu în cîrciumă mergi tînăr fiind și cele ce nu le voiești le auzi și le vezi. Ci te rog, fiul meu, să fugi în pustie unde vei putea cu dumnezeiescul ajutor să te mîntuiești! Răspunsu -i-a tînărul monah: Du-te, călugăre, că Dumnezeu nu caută nimic, ci numai inima curată! Deci starețul ridicîndu-și mîinile la cer a zis: Slavă Ție, Dumnezeule, iată eu am în schitul pustiului 55 de ani și inimă curată n -am

cîștigat, iar acesta în cîrciumă petrecînd, a cîștigat inimă curată, (Limonariu, cap., 194). Însă aceasta o zicea starețul, mirindu-se și necrezîndu-l, ca cineva așa petrecînd în mijlocul smintelilor lumești, să poată a cîștiga inimă curată. Iar mai ades cu parte femeiască, cele dese și fără de fereală vorbe și îndrăzneată căutare la fața femeiască, uneori pricină se face tulburării inimii omenești prin gînduri, măcar deși nu în singură vremea aceea, întru care cineva vor-bește și vede, însă după aceea în inimă, chipul cel văzut cu mintea se însemnează și se nasc gînduri neplăcute lui Dumnezeu, și curat fiind trupul, sufletul spurcat se face. Bine sfătuieste Sfîntul Isidor Pelusiotul o față zicîndu-i: „De vorbele femeiești să fugi, bunule bărbat. Ci vei zice, că măcar că și de multe ori vorbești cu dînsele, însă nici o vătămare nu primești de acolo, să fie și așa. Dar voiesc ca tuturor să fie vrednică de credință aceasta, că de ape pietrele se subțiază și de picăturile de ploaie care totdeauna pică pe dînsele se pătrund. Socotește ceea ce grăiesc: Ce este mai tare decît piatra? Ce este decît apa mai moale? Iar mai ales decît picăturile apei? Însă cea totdeauna îndesire și pe fire o biruiește. Deci, dacă firea pietrei, care abia se mișcă, pătimeste și se micșorează de acel lucru pe care-l are întru nimic (adică de picăturile apei) apoi cum voia cea omenească care este lesne clătită din obișnuința cea îndelungată nu se va birui și nu se va răsturna?" Pînă aici Isidor.

Faptele anilor de la înțfia mie și o sută la înțfia mie și două sute

(De la anul 1100 la anul 1200 de la Zidirea lumii)

Iar chipul acestora ce s-au grăit, din început au fost spre fiii lui Set, care se numeau fiii lui Dumnezeu, care văzură frumusețea fiicelor lui Cain și a vorbi cu dînsele cu îndrăzneală începură și cu acelea pieriră.

Iared, fiu lui Maleleil, trăind ani 162, a născut pe Enoh. Iar după nașterea aceluia, a trăit în naștere de fii ani 800 și a născut fii și fete.

Iar Set dreptul, fiul lui Adam, tatăl lui Enos, trăind de toți anii vieții sale 912 s -a săvîrșit în pace. (în anul Facerii lumii, după Bibliile rusești 1602; iar după hronografi în anul 1142).

Se povestește pentru dânsul (Gavriil Bucelin spune acestea), cum că în zilele sale a scris douăzeci și nouă de cărți (29) pentru feluri de lucruri cerești și pămîntești și proorocii oarecare și învățătura pentru dreapta

cînstire de Dumnezeu și pentru viața cea plăcută lui Dumnezeu și a fost el după Adam învățător lumii și stăpînitor seminției sale.

Din început era grija dreptilor strămoși pentru Dumnezeiasca plăcere, întru care nu numai singuri se deprindeau, ci și pe fiii săi îi învăța la aceea, nu numai cu cuvintele ci și cu scrisorile, ca și cele de pe urmă neamuri să se povățuiască la viața cea plăcută lui Dumnezeu. De vreme ce nimic nu avea să fie mai de folos și mai de dobîndă, nimic mai cîstit și mai slăvit, nimic mai de dulceață și de bucurie decît aceasta: adică a plăcea lui Dumnezeu, slujindu-l Lui cu tot sufletul.

înțelegătoarea zidire omul, din firea sa dorește să nu fie sărac, ci să aibă ceva, prin toate purtările de grijă își caută lui și dobîndă, dorește ca nu necinstit, ci cinstit să fie, caută cinste, dorește ca nu în amărăciune și în întristare să petreacă, ci în desfătări să se bucure și se grijește de aceea. Deci pe toate acelea a le afla, unde ni se poate cu adevărat, dacă nu într-unui Dumnezeu Ziditor a toate? Și cum le-ar lua cineva pe acelea de la Dînsul, de nu-i va sluji Lui cu plăcere? Că vrednic este lucrătorul de plata sa, iar celui ce nu

lucrează nu-i dă plată. Oare cauți, omule, să ai cele trebuincioase vieții tale? Fă-i plăcere lui Dumnezeu slujindu-l Lui și spre dumnezeiască purtare a Lui de grijă aruncîndu-te și vei fi îndestulat nu numai de cele vremelnice, ci și pe cea veșnică bogăție o vei cîștiga de la Dreptul Dătător de plată. Hristos Domnul nostru la Cina Sa cea de Taină i-a întrebat pe ucenicii Săi, zicîndu-le: „Cînd v-am trimis pe voi fără pungă și fără traistă ați fost lipsiți de ceva? iar ei au zis: Nu, de nimic" (Mi. 22, 35). Iată cum cei ce slujeau Domnului, măcar deși cu sine nimic nu purtau, însă cele trebuincioase le aveau destule dîjn Dumnezeiasca purtare de grijă, căci nimic nu le lipsea lor. Cine din bogății lumii acesteia poate să zică așa: De nimic nu sînt lipsit, nimic nu-mi trebuie? Oare nu mai ales, pe cît cineva se îmbogățește, pe atîta mai mult îi trebuie ca unui lipsit și se grijește ca mai mult și mai mult să aibă, neîndestulîndu-se cu cele ce le are? Bine a zis Psalmistul: „Bogații au sărăcit și au flămînzit" (Psalm 33, 10). Nu așa plăcuții lui Dumnezeu cei ce-i slujesc cu osîrdie, nu caută multe, cu puține se îndestulează și de nimic nu se lipsesc, pentru că: „Cei ce-L caută pe Domnul nu se vor lipsi de tot binele". Fiecare din ei grăiește: „Domnul mă va paște și nimic nu-mi va lipsi" (Psalm 22, 1).

Citim în Scriptură că scoțîndu-se din Egipt poporul cel nemulțumitor, îndărătnic, cîrtitor ani 40 l-a hrănit Dumnezeu din destul în pustie și l-a adăpat cu minune și toate cele trebuincioase i-a dat cu îndestulare. Iar cum același Dumnezeu pe robii Săi cei adevărați, care se sîrguiesc a-l plăcea Lui, oare nu-i va hrăni și pe toate cele de nevoie oare nu le va da lor cu nelipsire? „Credincios este Domnul în toate cuvintele Sale" (Psalm 144), care a zis în Evanghelie: „Nu vă grijiți precum cei ce voiesc să se îmbogățească în lumea aceasta se grijesc cu păgubirea mîntuirii lor, pentru că ce folos va fi lor, măcar de ar cîștiga toată lumea, iar de sufletele lor s-ar păgubi" (Luca 12; Matei 16). Deci să nu vă grijiți de prisos, ci mai întîi căutați numai împărăția lui Dumnezeu, adică să plăceți lui Dumnezeu și toate cele trebuincioase se vor adăuga vouă, pentru că știe Tatăl vostru cel Cereșc că aveți trebuință de acestea toate. Acestea le-a grăit nemincinoasă Gura Domnului și cine poate să se îndoiască de adevăr? Oare nu citim în Viețile Sfinților, la multe locuri, cum purtarea de grijă a lui Dumnezeu, pe plăcuții săi cei petrecători prin pustietăți și prin peșteri îi hrănea? Iar peste toate acestea le-a gătit lor bogata Cerească împărăție: „Fericii cei săraci cu duhul - zice - că a acelora este împărăția Cerurilor". Unde din îndestularea casei Lui se vor sătura în veci. Precum s-a făgăduit, zicînd: „Eu vă făgăduiesc vouă, precum mi-a făgăduit Mie Tatăl Meu împărăția, ca să mîncăți și să beți la masa Mea întru împărăția Mea" (Luca 22, 29). Și ce este mai bogat decît aceasta? Ce este mai de dobîndă? Care prea bogate vistierii pot s-o îndestuleze pe omeneasca dorire atîta, pe cît acelea ce sînt găsite la ceruri, celor ce slujesc și plac lui Dumnezeu? Oare dorești, omule, ca să cîștigi cinste înaltă? Fă plăcerea lui Dumnezeu, slujindu-l Lui și vei fi cinstit prea mult. Ascultă pe Domnul Cel ce în Sfînta Evanghelie zice:

„De-mi va sluji cineva Mie, îl va cinsti pe el Tatăl Meu" (Ioan 12, 26). Cum îl va cinsti? Prieten Luiși pe acela îl va numi și-l va face. Pentru ce plăcuții lui Dumnezeu cei ce-l slujesc Lui, ca niște prieteni ai lui Dumnezeu se cinstesc și se proslăvesc? Oare n-a numit Scriptura pe Avraam prieten lui Dumnezeu? Grăind Iacob Apostolul: „A crezut Avraam lui Dumnezeu și i s-a socotit lui întru dreptate, și prieten lui Dumnezeu s-a numit" (Iacob 2, 23). Pe Sfinții Apostoli cum îi numește Domnul nostru? Să luăm aminte: „Voi prietenii Mei sînteți, nu vă voi mai numi pe voi încă slugi, ci prieteni" (Ioan 15 14). Și care cinste

poate să fie mai înaltă decât aceasta? Ca adică prieten lui Dumnezeu a se chema și a fi? Dacă în cinstele pămîntești cele vremelnice, foarte cinstit este acel om pe care împăratul îl mărește și-l numește luiși prieten, cu cît mai ales în cea veșnică de sus slavă, mare și prea mare cinste va fi acelora care sînt prieteni împăratului Cerească. A mărit Faraon pe Iosif, Artaxerxes pe Mardoheu și erau cinstiti și slăviți și iată și cei ce l-au ridicat la cinste și cei ce s-au cinstit, și cei ce le făceau cinste, toți demult s-au trecut, ca umbra, ca

visul și locul lor nu se află pe pămînt. Iar cinstea aceea cu care Dumnezeu va cinsti și va proslăvi pe prietenii Săi în ceruri, nu se va trece întru nesfîrșii veci. De vreme ce și Dumnezeu Cel ce-i va cinsti și-i va proslăvi este veșnic și cei ce se vor cinsti și se vor proslăvi de Dînsul, vor fi fără de moarte și slava aceea cerească fără de sfîrșit va fi. Pe cea veșnică a prietenilor lui Dumnezeu cinste, ce limbă o va spune, sau ce minte omenească o va putea ajunge? Sfîntul Apostol Pavel răpit a fost acolo și cele negrăite cuvinte auzindu-le, a zis: „Nu este slobod omului a le grăi” (I Cor. 12, 4). Pentru ce? De vreme ce mintea omenească nu poate să le cuprindă, măcar de ar fi spus Apostolul acelea ce le-a văzut și le-a auzit fără numai prin chipul celor pămîntești, de ar putea cineva din parte să ajungă pe cele cerești, gîndind așa: Nu este pe pămînt mai mare cinste, decât cinstea împărătească, deci la ceruri fiecărui rob și plăcut al Domnului, ca prietenului lui Dumnezeu i se dă cinstea împărătească, însuși Dumnezeu grăind: „Moșteniți împărăția cea gătită vouă” (Mt. 25, 34). I se dă Scaun împărătesc, precum s-a făgăduit împăratul cerească zicînd: „Celui ce biruiește îi voi da să șadă pe Scaunul Meu” (Apoc. 3, 12). I se va da și cunună împărătească, după cuvîntul Apostolic: „Mi s-a hotărît mie cununa dreptății, pe care mi-o va da mie Domnul în ziua aceea și nu numai mie, ci tuturor celor ce iubesc Arătarea Lui” (II Tim. 4, 8). Și tot prietenul lui Dumnezeu se va proslăvi ca un împărat în împărăția Cerească. Și decât aceasta ce este mai plăcut plăcuților lui Dumnezeu? Bine se zice: Că iui Dumnezeu a sluji, este a împărați! Oare voiești omule ca să te îndulcești de vreun bine și să te bucuri întru neîngrijire? Fă plăcerea lui Dumnezeu, slujindu-l Lui și ți se va da de la Dînsul dulceața și bucuria cea adevărată. Toată dulceața și bucuria care se află în lumea aceasta, nu este adevărată, ci mincinoasă, de vreme ce este vremelnică și întru cea potrivnică eiși se preface întru amărăciune, că numai întru puțin îndulcește și pierde, iar după ea altceva nu rămîne, ci numai amărăciunea omului. Una, că cea vremelnică viață a pierit, alta că de veșnica dulceață l-a lipsit, alta că amare munci i-a mijlocit.

La fel și bucuria lumii acesteia se preface în mîhnire și în tînguire, căci numai întru puțin veselește și trece. Iar cea întru Dumnezeu dulceață și bucurie este adevărată, neschimbată, veșnică, de vreme ce și Dumnezeu este Adevărat, Neschimbat, Veșnic. Deci se învrednicesc de Dumnezeiasca Lui dulceață și bucurie, aceia ce în vremelnica viață a-i plăcea Lui sîrguindu-se nu cu altceva doresc a-și îndulci inima lor, ci numai cu Dumnezeiasca Lui Dragoste și nu de altceva se bucură fără numai de Dumnezeu Mîntuitorul lor. Pe unii ca aceia amărăciunea lumii acesteia nu poate să-i amărăscă, de vreme ce în inimă au dulceața Dumnezeieștii dragoste, și toate primejdiile vieții celei de aici nu pot să-i mîhnească pe ei: de vreme ce înlăuntru au bucuria cea duhovnicească de Dumnezeu Mîntuitorul lor. De acest fel era cel ce a zis: „Mă bucur întru chinurile mele” (Col. I, 24) și: „Cu dulceață mă laud întru neputințe” (I Cor. 12, 9).

întru care neputințe? în dosădiri, în primejdii, în izgoniri, în strîmtorări. Bătîndu-se se bucură, de primejdii amărîndu-se se îndulcește și binevoiește întru acelea, care altora le sînt înfricoșate și amare, și în care alții plîng și se tînguesc, ei întru acelea se veselește. Dar ce a lucrat în el o îndulcire ca aceea și bucurie în primejdii? Aceia că a iubit pe Dumnezeu cu dulceață și nimic nu putea să-l despartă pe el de la Dragostea lui Dumnezeu. „Nici prigoana, nici primejdia, nici sabia” (Rom. 8.). însă noi să socotim, cum Dumnezeu pe plăcuții Săi, cu duhovnicești dulceți, încă în viața aceasta îi veselește, cu cît mai ales în ceea ce va să

fie îi va veseli. De care și strămoșii cei vechi dorind, în tot chipul și singuri a plăcea lui Dumnezeu se sîrguiau și pe fiii lor la Dumnezeiasca plăcere i-a învățat.

Faptele anilor de la întîia mie și două sute la întîia mie și trei sute

(De la anul 1200 la anul 1300 de la Zidirea Lumii)

După moartea dreptului Set, nu în lungă vreme, seminția lui ceea ce era sfîntă și dreaptă cu totul s-a răzvrătit în viața cea fără de lege și spurcată, după 1200 de ani de la zidirea lumii. Zice Scriptura: „Au văzut fiii lui Dumnezeu pe fiicele omenești, că sînt frumoase și și-au luat loruși dintr-însele femeii de care și-au ales" (Fac. 6). Adică: Seminția lui Set s-a amestecat cu fiicele seminției lui Cain, înșelîndu-se cu frumusețea feței fecioarelor și a femeilor acelora (Conf. Chedrin, fala 9). Și au călcat porunca lui Dumnezeu cea dată lor de strămoși, de Adâm și de Set și de Enos, ca adică să nu se împărtășească cu cea de Dumnezeu lepădată seminție a lui Cain, cea de Dumnezeu iubitoare și sfîntă seminție a lui Set.

Iar după ce fiii lui Dumnezeu (seminția lui Set) au defăimat Porunca lui Dumnezeu și cea legiuită în seminția lor binecuvîntată însoțire lepădînd-o, au început prin preacurvie a face fărădelege, desfătărilor trupești într-o neînfrînată aprindere curvească slujind și, în spurcata tină a necurației păcatelor tăvălindu-se, atunci și Dumnezeu a început a-i trece cu vederea pe ei. Pentru că a zis: „Nu va petrece Duhul Meu întru oamenii aceștia, că trup sînt" (Fac. 6, 3). Adică: Cu totul s-au robit de desfătările trupezilor păcate și îndată a arătat lor asupra-le semnul mîniei Sale. Că n-a binecuvîntat patul lor cel fărădelege, nedîndu-le lor să nască obișnuita roadă omenească, ci neobișnuit neam să iasă din ei, a slobozit la arătare mînia Sa,

pentru că fiii cei ce se nășteau din ei erau ca niște slujici: nu cu cuviincios chip. Și cînd veneau în vîrsta de barbat apoi nu erau în măsura creșterii omenești, ci își întreceau măsura cu creșterea, ca niște copaci de dumbravă. „Intrau fiii lui Dumnezeu la fiicele oamenilor, și pe aceștia îi născură loruși, și aceia erau uriași" adică Giganți, Olbrimi, Veletini, înalți. A căroră măsura creșterii, spun că era de 18 coți și de 20 și mai mult. Iar la nărav erau mai răi decît toți cei fărădelege oameni, ca cei din fărădelege născuți, ucigași asupritori, mînioși, iuți, de război și de vărsare de sînge iubitori. Mîndri și iubitori de stăpînire și lacomi fiind, peste tot pămîntul îi alungau pe oameni, silindu-i, jefuindu-i și ucigîndu-i (Conf. Chedrin, Opmeir, Corneliu, Alapid, Beroz și Adrihom). Iar la trupeasca poftă cît erau de neînfrînați și nelegiuit ori, nu este cu putință a da în scris, pentru că nesuferit este auzul celui cu întregă minte, însă cel ce ar voi să știe, să citească pe caldeescul scriitor de istorii care Beroz se cheamă și destui scrie și spune de năravurile lor cele prea spurcate, că nu erau fărădelegi și necurații pe care nu le săvârșeau uriașii. Și mînceau (precum același caldeesc istoric povestește) carne de om, și le erau de mîncare lor oamenii cei uciși de dînșii. (Deci dacă omenească carne mînceau, apoi cu cît mai ales dobitocească și de fiară și de păsări și ori de ce fel). Dacă încă și pe pruncii cei născuți care morți ieșeau din pîntecele maicii lor, pe aceia într-o mîncare loruși îi prefăceau. (Acestea spune de dînșii Beroz, de este spunerea lui adevărată). Și atîta erau de urîți lui Dumnezeu și oamenilor, încît pentru ei singuri a adus Dumnezeu potopul pe pămînt, pierzînd un rău ca acela de pe fața a tot pămîntul. Iar mai înainte de potop, pe mulți dintr-înșii, cu tunet și cu fulgere îi

ucidă, ca adică ceilalți să se teamă. Însă nu era în ei dumnezeiasca frică și îndreptare, pînă ce cu tot de potop au pierit. (Chedrin, fila 10).

Să luăm aminte: Cînd cel frumos chip omenesc, întru cel slut și grozav chip a început a veni? Întru acea vreme, cînd fiii lui Dumnezeu, oamenii cei sfinți, lăsîndu-și sfințenia lor, au început a cădea neînfrînați în păcate, amestecîndu-se cu fețele cele frumoase păcătoase. Pentru că omului celui căzut din sfințenie întru fărădelege, păcatul mai mare și mai greu îi este, decît păcatul păcătosului, că mai mult mînie pe Dumnezeu, și pedeapsă asupra-și își trage. A greșit păcătosul Cain, a greșit și Lameh nedreptul, unul cu uciderea, altul cu însurarea spre izbîndire, pe cît fiii lui Set cei ce au fost sfinți, care greșind, îndoită pedeapsă au adus asupra lor. Nebinecuvîntarea patului lor, care naștea ciudații și grozăvii, și Potopul cel a toată lumea.

Păcatele oamenilor celor sfinți nu sînt ca păcatele celor de obște oameni, ci ca uriașii, slute la chip, mari și înfricoșate. Urîte la chip, că pe om îl necinstesc, mari sînt de vreme ce pe mulți îi smintesc, înfricoșate, căci „Că amar aceluia prin care vine sîvnteala ” (Matei 8) zice Sfînta Evanghelie.

Iar Enoh trăind ani 165, a născut pe Matusalem, iar după nașterea aceluia a trăit întru nașterea de fii ani 200 și a născut fii și fete.

Faptele anilor de la mia înfîia și suta a patra

(De la anul 1300 la anul 1400 după Zidirea lumii)

Enos fiul lui Set, nepotul lui Adam, tatăl lui Cainan, a murit (în anul Facerii lumii, după Bibliile rusești 1240; iar după hronografuri, în anul 1340). De toți anii vieții lui au fost 905. Va întreba cineva: De unde celor dintîi strămoși le era o sănătate ca aceea și viață de mulți ani?

Răspuns: Feluri de pricină la aceasta se pun a fi de cei socotitori.

Cea dintîi, că din început s-a zidit omul de singur Dumnezeu întru bună așezarea alcătuirilor, a încheieturilor și a vinelor trupului, cu bună sănătatea sîngelui fiind. De n-ar fi greșit, fără de moarte și fără de sfârșit putea să trăiască ca și îngerii, iar greșind, măcar deși a pierdut nemurirea, însă a rămas într-însul oarecare parte a sănătății celei dintîi, care și întru fiii lui de la dînsul s-a vărsat.

A doua pricină este că cu trezvie și cu măsurată hrană viețuiau, băutura betivă la dînsii nu era, ci numai apă și desfrătarea însubare nu știau, numai cu prină înărmu-se și cu verdețuri și cu poame, (afară de uriași).

A treia pricină că întru întregimea minții și în curăție se păzeau pe sineși, nu degrab împărtășindu-se nunții și păzindu-și curată însoțirea lor și nu adeseori amestecîndu-se, neatingîndu-se de femeia ce zămislea în pîntece. Că știau bine că nu spre curvie și trupească dulceață, ci numai spre nașterea de fii s-a rînduit de la Dumnezeu însoțirea. Deci cu curăție și cu cinste își făceau însoțirile. Precum și după a ceea pe

tînărul Tobie l-a învățat îngerul (Tobie 8): „Vei lua o fecioară cu frica Domnului, mai mult pentru roadă decît pentru curvie". Iar cei ce în însoțire cu neînfrînare trăiesc și la curvia lor năvălesc „ca și calul și catîrul la care nu este pricepere" aceia își vatămă întru sineși sănătatea trupească și își împruținează zilele vieții lor, și (precum în cartea lui Tobie se scrie) pe Dumnezeu de la sineși și de la mintea lor îl gonesc. Iar înfrînarea de la trupezasca împreunare păzește sănătatea omului și-i lungește zilele vieții lui.

A patra pricină ce a fost strămoșului lungimea de zile, se numără de unii puterea pămîntului. Pentru că pămîntul din început după a sa de Dumnezeu zidire era mai lesnicios și mai puternic spre nașterea sănătoaselor roduri și cele ce se nășteau din el roduri erau mai puternice decît cele de acum, ca adică să întărească firea omenească și să se ție viața poporului. Iar după ce cu potopul s-a udat tot pămîntul, atunci i s-a împruținat puterea lui, și rodurile ce se nasc din el nu se fac așa puternice și lucrătoare, spre păzirea sănătății oamenilor, precum mai întîi.

A cincea pricină este istețimea lui Adam, prin care știa puterea doftorească a tuturor verdețurilor și mai cu iscusință decît toți cei de pe urmă prea înțelepți doftori și le spunea pe acelea fiilor săi și nepoților și strănepoților și știa oamenii aceia cu ce să-și păzească sănătatea lor întru îndelungare de zile;

A șasea este - cea mai dintîi și cea mai adevărată pricină - a lui Dumnezeu bunăvoire și tănuită lucrarea Aceluia, care cu minune atîta de lungă ținea viața oamenilor celor dintîi la ani mulți. Pentru aceasta, ca adică mai degrab să se înmulțească neamul omenească și ca adică la toate lucrurile cu iscusință întru lungimea zilelor să se afle tot meșteșugul cel trebuincios vieții omenești și, ca adică, în neamurile cele de pe urmă, adică în nepoții și în strănepoții lui Adam, să se întărească cunoștința în Dumnezeu, Ziditorul a toată făptura. Pentru că spunea Adam fiilor săi, . iar fiii fiilor și nepoții nepoților, cum l-a zidit Dumnezeu pe om din pămîntească țărînă, iar pe ajutătoarea lui din oasele coastei lui, cum l-a pus în Rai și i-a poruncit să nu guste din pomul acela și cum se făcu călcarea poruncii lui Dumnezeu și cea din Rai izgonire. Aceia cu lacrimi spunîndu-le îi învăța să știe pe Dumnezeu Făcătorul tuturor și să creadă într-însul și să se închine Aceluia și să ceară de la Dînsul toate și să nădăjduiască spre El. Pentru aceea Dumnezeu, cu minune ținea viața sfinților strămoși la atîția de mulți ani.

Faptele anilor de la mia întîi și suta a cincea

(De la anul 1400 la anul 1500 de Ia Zidirea lumii)

Matusalem, fiul lui Enoh, a născut pe întîiul născut al său Lameh, în care an al vieții sale, Matusalem l-a născut pe Lameh, nu deopotrivă povestesc scriitorii anilor, în Bibliile rusești scrie: „Trăind Matusalem ani 187 a născut pe Lameh" (Fac. 5, 25), iar în hronografele rusești și în cuprinderea anilor, cea scrisă în cel mai mare Minei al lui Macarie preasfințitul Mitropolit al Moscovei, în luna lui August se scrie așa: A trăit Matusalem de la nașterea sa ani 167 și a născut pe Lameh". Așa și în limba latină se află în Hronicul lui

Ioan celui ce se numește Navclir că în anul vieții sale 167, Matusalem a născut pe Lameh. Hronicul acela este tipărit în Colonia în anul de la nașterea lui Hristos 1544.

Deci după Bibliile rusești, vine să fie nașterea lui Lameh din Matusalem în anul Facerii lumii 1374, iar după hronografi în anul 1454.

Dreptul Enoh plăcutul lui Dumnezeu s-a răpit în Rai, în anul Facerii lumii, după Bibliile rusești, 1387; iar după hronograful grecesc al lui Chedrinus în anul 1488 (Vezi la fila 10). Acest sfânt strămoș le sfătuia pe popoarele cele răzvrătite spre pocăință și îndreptarea vieții lor de care lucru se pomenește în cartea lui Sirah, așa: „Enoh a plăcut Domnului și a pus chip de pocăință înaintea neamurilor" (Sirah 44, 15). Iar văzînd dreptul pe păcătoșii cei ce nu se îndreptau, îi izgonea pe ei cu înfricoșată Judecata lui Dumnezeu, proorocește de aceea înainte spunîndu-le. Precum de aceasta Sfîntul Apostol Iuda, în trimiterea sa mărturisind, grăiește: „Amar lor, că în calea lui Cain au umblat. A proorocit de acestea cel al șaptelea de la Adam, Enoh zicînd: Iată va veni Domnul într-o întunecare de sfinții Săi îngeri, ca să facă judecată pentru toate și să înfrunteze pe toți necurații pentru lucrurile necurației lor, prin care au făcut păgînatate și pentru toate cuvintele lor cele silnice care le-au grăit spre El păcătoșii cei necurați" (Iuda vers. 11, 14, 15).

Proorocia aceea, Enoh dreptul nu numai cu gura o propovăduia, ci și scrisorii o da, ca nu numai pe cei ce sta de față și pe cei ce-l ascultau pe el, ci și pe cei ce departe locuiau să-i înfricoșeze cu Judecata lui Dumnezeu și să-i sfătuiască ca să înceteze de la răutăți. Și este de crezut o povestire a unora care spun (Tertulian și Ieronim) că acea Carte a Proorociei lui Enoh s-a luat de Noe în corabie, ca întregă de potop să se păzească. Și așa la poporul cel de pe urmă după potop înmulțindu-se cea pentru înfricoșată Judecata lui Dumnezeu, a lui Enoh proorocie s-a făcut știută.

Deci a fost răpirea dreptului Enoh în Rai, nu la singurătate, ci privind mulți, pentru că de ar fi fost la singurătate răpirea lui, apoi cine ar fi văzut-o și ar fi știut-o? Cine ar fi crezut nemărturisind nimeni. Deci de crezut este, că în mijlocul adunării poporului el fiind, și învățînd pe cei ce-l ascultau și de înfricoșată

Judecata lui Dumnezeu cea ce la sfîrșitul lumii va să fie, spunîndu-le, s-a luat de Dumnezeiasca Putere spre malînc, toți privind la el și văzîndu-l ridicat și înălțat fiind în văzduh (Conf. Corneliu la Sirah și Carion hronograf fila 10). Și erau mulți martori la acea răpire a lui, ca niște singuri văzători și au cunoscut toți că în Rai cu Dumnezeiasca voire mutat a fost, din care s-a izgonit Adam.

Pentru ce pricină a voit Dumnezeu ca pe robul Său Enoh să-l mute în Rai?

în feluri multe despre aceasta de cei de Dumnezeu înțelepțiți & a semuiesc: Una că i-a plăcut Lui și vrednic s-a făcut de bunătățile Raiului; alta, ca nu cumva, unul ca acesta plăcut Lui, între păcătoși în lungime petrecînd, să se vatăme cu oarecare sminteli de păcate, care lucru la înțelepciune s-a pomenit: „Plăcut lui Dumnezeu fiind, l-a iubit, și petrecînd între păcătoși s-a mutat. Răpit a fost ca să nu schimbe răutatea minții lui sau înșelăciunea să înșele sufletul lui" (înțelepciune 4, 10). Iar alta, ca dreptii cei ce erau atunci, să se încredințeze de viața ceea ce va să fie, care este gătită de Dumnezeu plăcuților Lui, și să cunoască de ce fel de viață s-a lipsit Adam singur prin căderea păcatului său și pe noi toți ne-a lipsit. Că de n-ar fi greșit Adam, toți oamenii, după îndelungate zilele vieții lor, s-ar fi mutat cu trupul de pe pămînt la Cer, precum și Enoh s-a mutat în Rai. Iar mai ales (după potrivita înțelegere a tuturor Părinților) pentru aceea Dumnezeu l-a mutat pe Enoh de la cele de aici la Rai cu trupul, ca la sfîrșitul lumii în zilele lui Antihrist să fie (împreună cu Ilie) martori lui Hristos și înainte mergători ai celei de-a doua înfricoșate Venirii Lui, de care a proorocit.

Faptele anilor de la mia întâi și suta a șasea

(De la anul 1500 la anul 1600 de la Zidirea lumii)

Cainan fiul lui Enos și tatăl lui Maleleil a murit (în anul Facerii lumii, după Bibliile rusești 1435, iar după hronografuri 1535) deci au fost toate zilele lui Cainan ani 910.

Întru acești ani, din faptele omenești nimic mai mult n-am aflat, afară de moartea lui Cainan. Deci aceasta la acel loc, să ne fie nouă spre Istorie și spre învățătură de năravuri.

În Istoria Facerii, începînd de la Adam, după fiecare strămoș ce mulți ani au trecut, apoi sfîrșind viețuirea unuia, acest cuvînt îl citim: „Și a murit”, adică: „A trăit Adam ani 930 și a murit. A trăit Set ani 912 și a murit. A trăit Cainan ani 910 și a murit” (Fac. 5, 5). Și pentru ceilalți la fel se citește, că cu moartea și -au sfîrșit viața lor cea de mulți ani, întru care arătat se vede lucrătoarea putere a cuvintelor lui Dumnezeu care înainte s-au zis către Adam: „Ori în ce zi veți mîncea din pomul cel cu Poruncă oprit, cu moarte veți muri” (Fac. 2, 17).

Iar nouă acest cuvînt ce adeseori ni se spune în Sfînta Scriptură: „Și a murit” este ca un ciocan ce lovește în piatră, pentru că pomenirea noastră o bate și împietrirea inimii o zdrobește. Că dacă oamenii cei din întîia lume care atîta de mult au trăit, de moarte n-au scăpat, cu cît mai ales noi de puțină vreme fiind, vom muri. Aceia după atîtea sute de ani trăind își așteptau moartea lor, iar noi sfîrșitul lîngă uși avîndu-l, oare în lungă vreme ni se cade s-o așteptăm pe ea? Oare nu în toate zilele se citește în rugăciunile celor ce merg spre somn: „Iată groapa îmi zace înainte, iată moartea de față îmi stă”.

Dar ce este moartea? Ce este obiceiul morții? Care îi sînt lucrurile ei? Ce nevoie stă spre noi, ca să avem pomenirea morții? Să socotim noi muritorii.

Moartea este despărțirea sufletului de trup, dezlegare de cea firească acelora legătură, a stihilor risipite, prin care omeneasca fire împreună stă, a organelor omenești nelucrare, a simțirilor nesimțire, a vieții încetare, dezlegare a omeneștii alcătuirii. Pentru că omul din suflet și din trup este alcătuit, iar murind el, nu mai este încă om, măcar deși trupul văzut ar sta de față, măcar deși sufletul rămîne nemuritor. Ci de vreme ce sînt de la sineși despărțiți, apoi nici sufletul nu mai este om, ci numai suflet, nici trupul nu mai este om, ci stîrv. Și pentru aceea firea celor vii se teme de moarte, de vreme ce moartea ia de la dînsa ființa aceea, ca adică să nu fie ea cum era, să nu fie (zic) omul, om, ci întru nimic să se întoarcă el cu totul, pînă la ziua Judecării și trîmbița Arhanghelului, care-i va deștepta pe cei morți.

Obiceiul cel firesc al morții este, ca fără de știre să vie la om, măcar deși la toți aceia singură știută este, pentru că ce este mai știut în viața noastră decît moartea? De vreme ce (după Apostolicul cuvînt: „Rînduit este oamenilor odată să moară” (Evr. 9, 27). Și ce este mai neștiut decît venirea (sau ceasul) morții? Precum și singur Domnul în Evanghelie grăiește: „Nu știți ziua și ceasul în care Fiul Omului (Cel ce viața și moartea stăpînește, ca să ia sufletul) va veni” (Matei 25, 13). Știută este de toți moartea, de vreme ce nemutat, neschimbat la fiecare aceea va să fie, și nimeni nu poate să scape de ea. Neînștiințată este venirea ei, de vreme ce nu dă pentru sine nici o știre, nici nu caută vreme, nici nu numără zilele și anii, nu

așteaptă bătrînețe, nu cruță tinerețe, nu întreabă: oare gata este cineva? Nici un ceas nu slăbește pe cel negata om, când vine la dînsul. Știută este moartea, că după cîți oameni sîntem, pe atîția muritori sîntem, fiindcă ne-am alcătuit din materiile care pururea se împotrivesc între ele: din pămînt, din apă, din văzduh și din foc, dintru a cărora între ele osebîtă împotrivire, nevoie îi este omului a muri.

Neștiut este ceasul morții, de vreme ce adeseori se întîmplă neașteptată între stihii unele altora dovedire. Uneori focul pe umezeală din om o usucă, precum este boala frigurilor; alteori umezeala pe fierbințeală o stinge, precum patima beției și Hidropica sau slăbănogirea sau paralizia și altele de asemenea pricini, care neașteptată moarte îi fac omului.

Știută este moartea, de vreme ce tuturor ce în lumea aceasta se nasc, calea vieții nu într-altă parte le stă înainte să meargă, ci numai la moarte. Însă nearătată este vremea morții, fiindcă nu știe nimeni la ce loc îl așteaptă pe el moartea, sau îl va ajunge pe el ceasul morții. Știută este aceea, că sufletul din trup se va despărți negreșit, dar nu se știe aceasta cum se va despărți, oare după firea legii morții, sau după vreo silitoare primejdie. Toți știu că vor muri, iar chipul morții sale cum și cu ce întîmplare are să moară, nimeni nu poate să știe. Moartea știută este, fiindcă cu dreptă Judecata lui Dumnezeu, pentru păcatul

strămosesc ca o pedepsă spre tot neamul omenească s-a adus. Iar nearătată este ceasul morții, fiindcă vremea morții omenești nu l-a pus Dumnezeu hotărînd arătat, ci întru neștiute Judecățile Sale a ascuns-o aceea. Știm că vom muri, dar nu știm cînd vom muri, ori astăzi, ori mâine, ori de dimineață, ori tîrziu, ori ziua, ori noaptea. Mulți culcîndu-se să doarmă spre noapte, nu s-au deșteptat din somn, ci morți s-au aflat și li se făcu lor somnul moarte, iar patul mormînt. Mulți din somnul nopții deșteptîndu-se și ziua văzînd-o, iar noaptea neajungînd-o au murit.

Benchetulia Baltazar împăratul Caldeilor de cu seară și cum tare se veselise, iată se văzu o mină a unei fețe nevăzute, pe perete în preajma luminii, scriind cu neștiute cuvinte judecată de moarte asupra lui, și ucis fu în noaptea aceea. Oare știa el ceasul cel atît de grabnic al morții sale? Oare se nădăjduia să moară întru acea noapte? A adormit pe patul său seara tîrziu, voievodul oștii siriene Holofern, plin de vin, și îndată

somnul în moarte l-a schimbat, cu femejască mînă tăindu-i-se capul (Iudita 13, 3). Și cel ce de cu seară se lăuda că a doua zi cetatea Iudeilor Betulia, ca pe o pasăre s-o ia, acela ca o singură pasăre a căzut în lațul morții. Se grijea bogatul căruia îi rodise țarina, unde să-și adune rodurile, hambarele cele mici să le risipească și mai mari să le zidească, gîndea ca ani mulți să mînințe, să bea, să se veselească își hotăra luiși. Iar Dumnezeu îi zise lui: „Nebunule, în această noapte vor să-ți ceară de la tine sufletul tău" (Lc. 12, 20). Și așa cel ce aștepta să trăiască ani mulți, a murit fără de veste, o noapte netrîind.

O, cît de neștiută este venirea și ceasul morții! Bine ne sfătuieste Domnul, zicîndu-ne: „Fiți gata privegheați și vă rugați, că nu știți vremea cînd va fi" (Mc. 13, 33). Iar lucrările morții sînt acestea: adică apucă de la om toate cele ce le are omul în lumea aceasta: bogăția, cinstea, slava, frumusețea, desfătarea tuturor bunățăților. Căci cînd moare omul, oare nu le lasă pe toate? Nici se va pogorî cu dînsul slava lui (Psalm 48, 18). Despărțește pe unul de altul, pe părinți de fii, pe stăpîn de slugi și toată iubirea omenească și pe toată nădejdea celor vremelnice o curmă și o pierde, îi deschide omului ușa veșniciei și o începe pe ea, oricare ar fi, ori bună, ori rea. Dreptilor le deschide ușa veșniciei celei fericite, care este întru împărăția cerească, iar păcătoșilor celor ce fără de pocăință mor, le deschide ușa veșniciei celei dureroase, care este în iad. Pentru că în ce fel îi este aici această viață, de acel fel îi va fi lui acolo și răsplătirea.

Deci ni se cade nouă, muritorilor, ca pomenirea morții de-a pururea în minte s-o avem și întru aceea să ne învățăm, ca temîndu-ne de neștiutul ceasul ei, să ne înfrîmăm de mîniitoarele de Dumnezeu lucruri și să

fiim totdeauna gata de ieșire. Sf. Ioan Scărarul la Cuv. 6 spune că afiita nevoie este pomenirea morții la cei ce vor să se mîntuiască, pe cît de nevoie îi este pîinea omului. Că precum fără de pîine nu se poate trăi, așa fără de pomenirea morții, nu este cu lesnire cuiva a-și îndrepta viața sa. Fără de pîine, cu trupul, iar fără de pomenirea morții cu duhul slăbește omul. Pîinea întărește inima omului, iar pomenirea morții întărește viața cea îmbunătățită. Cel ce are pîine, de foame nu moare, cel ce are de-a pururea pomenirea morții, nu-și omoară sufletul său cu moartea păcatului, nu greșește de moarte.

Pentru Isihie Hirevitul scrie același Scărar: Că din început în negrijă mare trăind, s-a îmbolnăvit și a murit și zăcînd mort ca un ceas, s-a deșteptat din moarte ca din somn, sufletul lui cu Dumnezeiască Poruncă întorcîndu-se în el. Deci după învierea sa, s-a închis în chilia sa și a petrecut în ea 12 ani neieșit, nevorbind ceva cu cineva nicidecum, ci numai puțină apă și pîine ce i se aducea lui gustînd și pururea tăcînd, fierbinți lacrimi din ochii săi neîncetat vărsa. Iar cînd cu totul avea să se sfîrșească, frații deschizînd ușa au intrat la el și l-au rugat mult ca să le spună lor ceva de folos. Și numai aceasta au auzit de la dînsul: iertați-mă, nimeni știînd cu adevărat pomenirea morții, nu va putea cîndva să greșească. Aceasta zicînd, s-a sfîrșit întru Domnul. Și se minunau aceia, care știau mai dinainte viața lui cea negrijulie, cum s-a îndreptat cu frica morții.

Deci să ne învățăm și noi la pomenirea morții și să ne îndreptăm pe noi pînă ce avem vreme, ca să nu ne apuce pe noi moartea negata. Să luăm aminte la folositorul sfat al Scărarului care zice: „Pomenirea morții de-a pururea să se culce și să se scoale cu tine”.

Faptele anilor de la mia întîi și suta a șaptea

(De la anul 1600 la anul 1700 după Zidirea lumii)

Lameh dreptul (nu cel din seminția lui Cain cu două femei, ci altul cu acel nume, din seminția lui Set) trăind de la naștere ani 188, a născut pe Noe (în anul de la Facerea lumii după Bibliile rusești 1562, după hronografii rusești în anul 1642).

Și a proorocit Lameh pentru cel de curînd născut prunc Noe, zicînd: „Acesta ne va odihni pe noi de faptele noastre și de scîrbele mîinilor noastre pe pămînt, pe care l-a blestemat Domnul Dumnezeu” (Fac. 5, 29). Și s-a plinit în vremea sa acea proorocie a tatălui pentru fiul, cînd Noe a aflat mai lesnicioasă lucrare de pămînt spre hrană, ca adică cu dobitoacele să are pămîntul. Pentru ca mai înainte (precum grăiesc rabinii evrei) nu știau oamenii să are, ci singuri săpînd pămîntul, semănau grîul. Iar Noe întîi a aflat rapița, fiarele, plugul și perechile boilor și au început să are pămîntul și așa au făcut slăbire lucrului

mîinilor omenesți. Încă și cu aceea a odihnit Noe pe neamul omenesc, că pămîntului celui de Dumnezeu blestemat, i-a mijlocit după potop binecuvîntare spre îndestularea rodurilor, cu a sa de Dumnezeu primită jertfă și cu rugăciunile cele plăcute lui Dumnezeu (Fac. 3, 17), că a binecuvîntat Dumnezeu pămîntul pentru plăcutul său pe care pentru Adam îl blestemase. Către aceasta a luat și altă binecuvîntare, ca adică să mănînce carne și pește, de care mai înainte de potop oamenii, iar mai ales seminția lui Set ceea ce era plăcută lui Dumnezeu, nu mîncau, fără numai uriașii cei urîți de Dumnezeu, după spunerea caldeieștii istorii care înainte s-a pomenit, de este aceea adevărată întru spunerile sale. Numai iarăși puțin a odihnit Noe și cu aceea pe oamenii cei ce se osteneau, că a aflat vinul din struguri, spre veselia neamului

omenesc, de care se va zice mai pe urmă. Iar mai ales în proorocia aceea, Lameh înainte văzînd duhovniceasca odihnire, adică mîntuirea neamului omenesc ceea ce se aștepta, care avea să fie prin venirea lui Mesia, a zis pentru fiul său: „Acesta ne va odihni pe noi” ca și cum ar zice: Acesta după Potop, Tată și înnoitor va fi neamului omenesc și va ieși din seminția lui Mîntuitorul, care va să ne fie nouă odihnă și veselie și izbăvire din blestem, căci cu adevărat Hristos Mîntuitorul nostru este Odihnă și

Bucurie tuturor dreptilor. Iar după nașterea lui Noe, Lameh a trăit întru nașterea de fii 565 ani, și a născut fii și fete.

Lîngă spunerea aceasta, cum că adică Noe a aflat arătura pămîntului, să se pomenească spre lucrarea pămîntului, cuvîntul Sfîntului Gură de Aur care zice așa: „Lucrarea pămîntului este mai de nevoie decît toate meșteșugurile, pe care și cea mai întîi a pus-o Dumnezeu, zidind pe om”, lată acest mare Ierarh spune că lucrarea de pămînt este cea mai întîi și mai de nevoie decît toate meșteșugurile. Cea mai întîi, căci aceasta întru început s-a poruncit de la Dumnezeu lui Adam: „întru sudoarea feței tale îți vei mîncă pîinea ta”. Iar cea mai de nevoie, că la toți oamenii - la împărați și la boieri și la stăpîni - pîinea la început spre hrană le trebuie deasemenea, ca și săracilor. Sînt și alte meșteșuguri de nevoie la viața omenească, ci acelea toate slujitoare sînt lucrării de pămînt. Pentru că cine din meșterii cei mari prea înțelepți, nu caută pîinea? Iar încă și pentru aceasta lucrarea de pămînt este vrednică de laudă, că este cu dreptate. Celelalte meșteșuguri nu fără de păcat se fac, că unele spun minciuni, altele fură, altele înșeală, iar lucrarea de pămînt pe toți de obște îi hrănește, pe cel ce se ostenește și pe cel ce nu se ostenește.

O, cît de mulți sînt cei ce mănîncă pîinea în zadar, pe care a-i număra nu se poate! Mulți se hrănesc cu feluri de nedrepte dobînzi. Unul din jafuri și din răpiri, altul din furțișaguri și din războaie, altul din năpăstuiuri și din tiranii, altul din alta oarecare lui Dumnezeu neplăcută purtare de grijă. Singură lucrarea de pămînt, din osteneala mîinilor sale și din sudoarea feței sale își are hrana sa, dreaptă și lui Dumnezeu plăcută, ca ceea ce nimănui nu-i face strîmbătate, ci mai ales de la toți se năpăstuieste, căci cu atît de multe dăjdii este îngreuiată și de cei puternici asuprită.

Și de mirare este cu adevărat, că un meșteșug ca acesta și cel mai întîi și cel mai de nevoie și drept, se șocotește necinstit a fi de aceia ce cu bun neamul lor în zadar a se slăvi s-au obișnuit. Căci de ce este necinstit acel meșteșug? Întru care cei mai dintîi și mai mari strămoși ai noștri, din care toți am ieșit, Adam și Noe, unul înaintea potopului, iar altul după potop s-au ostenit. Adam săpînd, iar Noe arînd lucra pămîntul.

Și ce ai, o, bunule de neam, întru nașterea ta, mai sus decît lucrătorul de pămînt, afară numai de numele blagorodiei tale, că de aceeași tină ești de care și el. Și același, iar nu alt chip este al nașterii tale precum și al aceluia, și întru același pămînt și țărînă te vei întoarce, întru care și acela, nici slava bunei tale rodiri, în mormînt și în iad cu tine se va pogori.

Deci se află în povestirile cele vechi, că și la împărătești. Scaune, din lucrătorii de pămînt se ridicau oameni vrednici și cu buna sporire și cu slava stăpîneau. Unul ca acela a fost Premisl al cehilor, de la acela fu Peast al leșilor. Ci și în Scriptura cea Veche citim, oare nu de la lucrarea de pămînt a chemat Domnul pe Ghedeon bărbat puternic, spre stăpînirea și îndreptarea poporului Israel, și l-a arătat pe el slăvit biruitor asupra Madianitenilor? Iar Sfîntul Prooroc Ilie, oare nu de la plug l-a luat pe Elisei întru Prooroc? (III Regi 19).

Deci să nu defaima nimeni pe lucrătorii de pământ, pentru al lor prost neam, când și împărații și sfinții plăcuți lui Dumnezeu din el ies. Bine a spus cuviosul Simeon cel Nebun pentru Hristos, prietenului său Ioan Diaconul, înaintea sfârșitului său zicându-i: „între cei proști oameni, care prin sate petrec și lucrează pământul și întru nerăutate și în dreptatea inimii sale trăind, pe nimeni nu hulesc, nici năpăstuiesc, ci din ostenealamîinilor sale întru sudoarea feței își mănîncă pîinea sa. între unii ca aceia mulți sînt sfinți mari.

Că i-am văzut, eu pe ei venind în cetate și împărtășindu-se cu Trupul și Sîngele lui Hristos și făcîndu-se ca niște aur curat” . . .

Maleleil fiul lui Cainan și tatăl lui Iared a murit (în anul Facerii lumii, după Bibliile rusești 1590, iar după hronografi în anul 1690), iar toți anii vieții lui au fost 895.

Faptele anilor de la mia întîi și suta a opta

(De la anul 1700 la anul 1800 după Zidirea lumii)

Întru acești ani de la 1800, n-am aflat nimic de acel fel, ca adică să le dăm Scripturii, fiindcă acelea ce în vremile cele prea vechi înainte de potop se făceau lucruri omenești, întru știința neamurilor celor de pe urmă nu cu totul au venit. Ci pentru multe, în Sfîntă Scriptura puține s-au vestit. Că atunci între oamenii cei ce după voia lor viețuiau neavînd acest fel de lege, în ce fel mai pe urmă s-a dat puțin folos, mai multe păcate spurcate întru fărădelege erau făcute.

Deci numai despre aceea: cît de mare rău este păcatul, să vorbim ceva, nevrînd a lăsa după acești ani nenumărați, locul tăbliței gol. Însă către aceasta, ca noi cei ce avem legea lui Dumnezeu cea dată nouă, să nu urmăm nelegiuirilor celor de demult care au mâniat pe Dumnezeu. Deci ce este păcatul să socotim în scurt.

Păcatul este călcarea a poruncii lui Dumnezeu, împotrivire Vooii lui Dumnezeu, neascultare spre Dumnezeu cel ce a poruncit să nu facem rău ci să lucrăm binele; întoarcere și depărtare luiși de la Dumnezeu, defăimarea lui Dumnezeu și de a sa mîntuire negrijire, de singura voie surpare luiși din viață la moarte. Pentru că omul ce face păcatul, mort și-l face pe al său suflet, străin de veșnica viață, mărturisind Scriptura: „Sufletul cel ce greșește, acela moare" (Iezechiil 18, 4).

Ce urmează păcatului? Îi urmează miniere de la Dumnezeu, de bunătăți lipsire și pedeapsă. Că precum împăratul pămîntesc, de s-ar face vreun rob al lui potrivit poruncii lui, îndată pe aceea spre defăimare luiși o socotește și se mînie pe el și-l lipsește pe dînsul de mila sa cea mai dinainte și-l dă la pedeapsă. La fel cerescul împărat Dumnezeu, se mînie spre omul care a fost zidit de El și pe care l-a îmbogățit cu Darul Său și pe care l-a iubit ca un tată pe fiu și căruia la Cer i-a gătit veșnicele Bunătăți, dacă acela defăimînd atîta Milă a Ziditorului său și Dragoste și facere de bine, ar începe a călca Poruncile Lui și a face acelea, care Stăpînului nostru îi sînt neplăcute și potrivnice. Se mînie asupra lui și spre ocară și necinste Luiși socotește lucrările cele rele ale aceluia, ca pe niște potrivnice Dumnezeieștii Vooii Lui. Deci mai întîi îl lipsește pe acela de Darul Său cel mai dinainte, apoi prin dreaptă Judecata Sa, îl rînduiește pe el (de nu s-

ar pocăi) la pedeapsa morții, care îi așteaptă pe păcătoși în iad. Iar nouă de aici să ne fie a înțelege, cât de mare rău este păcatul, de vreme ce de niște răutăți ca acelea se face pricinuitor.

Mare rău este păcatul, că mînie pe Dumnezeu, îl mînie fiindcă omul cel ce greșește ocărăște pe Dumnezeu și-L necinstește pe El, precum și Apostolul către Romani grăiește; „Cu călcarea Legii, pe Dumnezeu necinstești” (Rom. 2, 23). Necinstește păcătosul pe Domnul său, mai mult cinstind pe făptură decît pe Făcător, pe vremelnica dulceață a păcatului, decît pe ceea ce este întru Dumnezeu nesfîrșită desfătare și răsplătindu-i Lui rele pentru bune, și urîciune în loc de iubire, și întorcîndu-se dinspre Acela de la care a luat ființa și suflarea, întru care viețuiește și se mișcă. Oare nu este aceasta ocară lui Dumnezeu și necinste de la păcătos? Necinstește și mînie păcătosul pe Tatăl ceresc, Cel ce ne-a dat nouă stăpînire ca să fim fiii lui Dumnezeu. îl necinstește căci greșind greu și nevrînd a se pocăi, se leapădă de a-i fi fiu, prin care i se făcuse lui fiu. Nu voiește să-L aibă luiși întru Tată, ci se face fiu diavolului pizmașului lui și pe acela îl primește luiși în loc de tată. Pentru că păcătoșilor celor nepocăiți, diavolul le este tată, iar nu Dumnezeu, precum se vede din cuvintele Sfîntului Apostol Pavel, cele grăite către Elima vrăjitorul la Fapte 13,10: „O plinule de toată înșelăciunea și de toată răutatea, fiule al diavolului și vrăjmașule a toată dreptatea!” Iată, păcătosului nu-i este tată Dumnezeu, ci diavolul. Deci oare nu este cinste și ocară, Tatălui Ceresc de la unii fii ca aceia? Care părăsindu-L pe El aleargă la diavolul și i se fac fii aceluia? Și oare nu se va învăpăia cu mînia și cu iuțimea Tatăl Ceresc asupra unora ca acelora? Cu adevărat foc se va aprinde din mînia Lui, îi va arde pînă la iadul cel mai de jos (Deut. 33, 22).

Necinstește și mînie păcătosul pe Dumnezeu Fiul, a doua oară (precum zice Apostolul) răstignindu-L pe El loruși și batjocorindu-L pe El cu faptele cele păcătoase, iar mai ales cu cele de curvie ale saie. (Evr. 6, 6). Pentru că cel ce se spurcă cu unele ca acele păcate, le spurcă întru sine pe mădulările lui Hristos. Că trupurile noastre nu sînt ale noastre, ci ale lui Hristos Domnului nostru, grăind Apostolul: „Oare nu știți că trupurile voastre sînt mădulări ale lui Hristos?” Ale lui Hristos (I Cor. 6, 16) căci cu cinstitul Lui sînge v-ați răscumpărat. Drept aceea și zice: „Nu sînteți ai voștri, căci răscumpărați sînteți cu preț, deci oare luînd mădulările lui Hristos, le voi face mădulări curvei? Să nu fie!”. Apoi cel ce curvește, oare nu pe Hristos Fiul lui Dumnezeu îl necinstește, spurcînd întru sine mădulările Lui, și oare nu-L mînie pe El? Logodiți sîntem lui Hristos Mîntuitorului nostru, precum mireasa mirelui, după cuvîntul Vasului alegerii cel ce zice: „V-am logodit pe voi unui bărbat, fecioară curată, să vă pun înaintea lui Hristos” (II Cor. 11, 2). Să fim cu Dînsul una, nu numai cu Duhul precum se scrie: „Cel ce se lipește de Domnul, un Duh este cu Domnul” (I Cor. 6, 17), ci și cu trupul. Pentru că mădulări sîntem (după Apostolul) Trupului Lui, din Carnea și din Oasele Lui (Efes. 5, 30). Căci zice Sfîntul Ioan Gură de Aur: „Precum Fiul lui Dumnezeu, de a noastră ființă este, așa noi a Lui ființă sîntem. Și precum El ne are pe noi întru Sine așa și noi pe El întru noi înșine”. Pînă aici Gură de Aur.

Deci însoțiți sîntem cu Dînsul ca mireasa cu mirele, nu numai într-un Duh, ci și într-un trup. Drept aceea și Chirii al Ierusalimului zice: „Un trup și un sînge cu Hristos (întru sfîntă împărțășire) ne facem”. Aici să gîndim: Oare nu se mînie mirele cînd o vede pe mireasa sa preacurvind? De asemenea și Hristos, oare nu se pornește spre mînie văzîndu-l pe acela, pe care l-a însoțit Luiși într-un Duh, într-un trup, spurcîndu-se cu necurățiile păcatelor, ca preacurvind despre dînsul, oare nu se va scula la răzbunare? După cuvîntul Psalmistului: „Pierdut-ai de la Tine pe tot cel ce curvește” (72, 26).

Necinstește și mînie păcătosul pe Dumnezeu Duhul Sfînt alungîndu-L pe El de la sine prin spurcatele lucruri. Pentru că nu poate să petreacă acolo Duhul Sfînt unde păcatul cel spurcat se săvîrșește. Sfîntul

Ioan Gură de Aur îl aseamănă pe Duhul Sfânt cu albina, care în cele curate și bine mirositoare tubee iubește a se sălășlui, iar de la locurile cele cu rea putoare zboară departe. Iar omul creștinesc cel ce a primit întru sine la Botez pe Duhul Sfânt, asemenea este cu vasul albinelor, întru care ca o albină în vasul său petrece Duhul Sfânt. Precum grăiește Apostolul: „Oare nu știți că voi sînteți Biserica lui Dumnezeu și Duhul lui Dumnezeu petrece în voi.

Oare nu știți că trupurile voastre sînt Biserică Duhului Sfânt celui ce petrece întru voi? Pe care îl aveți de la Dumnezeu" (I Cor. 3, 16; și cap. 6, vers. 19). Deci precum fumul cel puturos o gonește pe albină de la vasul ei, așa puturosul lucru al păcatului îl alungă pe Duhul Sfânt de la om. Duhul Sfânt în om este, ca un stăpîn de casă deci oare nu este necinste și ocară Stăpînului casei, dacă cineva străin venind, ar începe a-l izgoni pe el din casa aceluia cu sila împingîndu-l? Așa ocară și necinste Duhului Sfânt I se face de la păcatul omului, izgonindu-l pe El din casa Lui. Iată cît de mare rău este păcatul, că pe Dumnezeu cel în Treime Unul, pe Tatăl și pe Fiul și pe Duhul Sfânt îl mînie! Mare răutate este păcatul și pentru aceasta: că-l lipsește pe păcătos de multe bunătăți duhovnicești, pe care mai înainte le adunase el luiși, și care gătite îi erau lui de la Dumnezeu.

Pentru că mîniat fiind Dumnezeu, se iau de la păcătos duhovniceștile Daruri ale lui Dumnezeu, întîi se iau cele mai dinainte plăți, prin care și-ar fi mijlocit omul mîntuire luiși, adică cele bune lucruri. Pentru că zice Dumnezeu în proorocia lui Iezechiel: „De s-ar abate dreptul din calea lui cea dreaptă, și ar face fărădelege, toate dreptățile lui pe care le-a făcut, nu se vor mai pomeni încă" (Iezec. 18, 24). De aici putem a înțelege, Că măcar cineva și mari bunătăți și nevoințe mai înainte a arătat, măcar postiri multe, măcar rugăciuni, măcar feluri de omorîri ale trupului, pentru păzirea curăției, măcar oarecare osteneli alese, ori milostenii, ori cheltuieli nu puține la zidirea și împodobirea Bisericilor Domnului, ori și altele oarecare plăceri dumnezeiești de ar face, cînd ar cădea în oarecare păcat de moarte și din acela îndată prin pocăință nu se va scula, ci în el va întîrzia, toate cele mai dinainte lucruri bune se risipesc și mor și întru uitare se fac înaintea lui Dumnezeu. A zis: „Toate dreptățile lui nu se vor pomeni, pentru un păcat, dacă acela nu s-ar curăți degrab prin pocăință". Că precum o scînteie de foc de s-ar lăsa să se aprindă, învăpăindu-se, mare ardere face și mari case și bogățiile cele adunate întru ele în mulți ani, într-un ceas le arde și în cenușă le întoarce. Și precum o crăpătură mică în fundul corăbiei nebăgată în seamă, intrarea apei înlăuntru slobozind-o, pe toată corabia cu mărfurile cele ascunse de năprasnă o cufundă și o îneacă, așa un păcat făcut și nebăgat în seamă, pe bogăția cea duhovnicească prin multe osteneli și în lungă vreme adunată într-un ceas o pierde, afară de s-ar pocăi cu adevărat omul, atunci iar se adună acea bogăție care se pierduse. Pentru că „pocăindu-se păcătosul, se pomenesc înaintea lui Dumnezeu ostenelile lui cele mai dinainte și înviază, cu Mila lui Dumnezeu, lucrurile cele bune de mai înainte ale aceluia, după teologica cugetare și învățătură, care se întăresc la aceste cuvinte apostolești: „Nu este năpăstuiitor (iar Gură de Aur așa a pus: nedrept) Dumnezeu, ca să uite lucrurile voastre și osteneala dragostei, pe care ați arătat-o în Numele Lui" (Evrei 6, 10). Iar ale omului ce nu se pocăiește nu i se înviază lucrurile. încă păcătosului ce

nu se pocăiește și întru acelea stă, lucruri bune măcar de ar face oarecare întru păcate de moarte fiind i se la puterea aceea prin care ar afla el Dar mîntuirea lui Dumnezeu cu lucrarea bunelor lucruri. Că pînă ce păcătosul în păcatul său cel de moarte petrece și nu încetează a mînia greu pe Dumnezeu, pînă atunci toate lucrurile lui cele bune nu se fac bine primite lui Dumnezeu, nici nu-și cîștigă prin ele luiși mîntuire. Precum vreo slugă avînd vrajbă asupra Stăpînului său și mîhnindu-l pe el foarte și neîmpăcîndu-se cu el, nici iertăciune cerîndu-și, ci încă vrăjmașuind și scîrbindu-l pe stăpînul, de ar trimite vreun dar la acela, oare ar primi stăpînul darul acela de la acea slugă vrăjmașul său? Nicidecum. De asemenea și Domnul Dumnezeu, lucrurile păcătosului, măcar de s-ar vedea oarecare a fi bune, nu sînt primite, pînă ce este în

vrajbă, pînă ce nu s-ar împăca cu el păcătosul prin adevărată pocăință, pentru că tot păcatul de moarte vrăjmășie este spre Dumnezeu. Oare nu este lucru bun postul și înfrînarea? Și dacă cineva postindu -se, asuprind pe aproapele, întru judecăți și în sfezi se postește, acel post nu află Dar de la Dumnezeu. Pentru că scris este: „Măcar de ți-ai strîmba ca o secere grumazul tău și sac și cenușă de ți-ai așterne, apoi nici așa nu se va numi post primit, că nu de acest fel de post am ales Eu, zice Domnul" (Isaia 58, 5).

Oare nu este bun lucru rugăciunea? Iar de s-ar face în vrajbă, nicidecum nu-i primită de Dumnezeu, zice Psaimistul: „Rugăciunea lui să fie întru păcat" (Psalm 108, 6).

Oare nu este bun lucru milostenia, iar de nu este dragoste către aproapele, ci mai ales urîciune, atunci milostenia nu mult ceva poate înaintea Domnului. Zice Apostolul: „De aș împărți toate averile mele, iar dragoste nu am, nici un folos nu-mi este" (I Cor. 13, 3). Chip este fariseul acela pe care în evangheliile l-a adus Domnul spre pildă, acela avea multe lucruri bune, nu răpea, nu curvea, nu preacurvea, postea adeseori, zeciuială da din toate averile sale la milostenie, însă toate acelea neplăcute lui Dumnezeu s-au arătat, pentru păcatele fariseice cele de moarte, care erau: mîndria, ne iubirea către aproapele și osîndirea vecinului. Ce vom zice de aceia care de-a pururea se tăvălesc ca porcii în noroi, în păcatele cele spurcate

curvesti, de Dumnezeu urîte, întru îmbuibări și în beții și în plăcerile de pîntece își petrec zilele lor, se hrănesc fără de înfrînare ca spre Ziua Junghelei, și de ne iubire și de vrajbă și de viclesuguri și de nedreptăți sînt prea plini. Iar răpirea și jefuirea o au acum ca pe o dreaptă dobîndă și nu numai nu gîndesc de pocăință, ci și abia întru păcat loruși socotesc cele atîta de rele și atîta de multe lucruri ale lor. Aceia cîndva și ceva bine de ar face (pentru că fac și păcătoșii uneori oarecare lucruri bune) însă acele lucruri ale lor, ca cele ce în cea mare vrajbă cu Dumnezeu se fac, neplăcute lui Dumnezeu se arată, mîniindu-se spre dînșii Dumnezeu foarte, pentru altele mai multe rele lucruri ale lor cu care totdeauna îl mîhnesc pe Ei. Către unii ca aceștia, încă în Vechiul Așezămînt grăia Dumnezeu în proorocia Isaiei zicînd (iar acum către noi grăiește): „Ce-Mi este Mie de mulțimea jertfelor voastre? De ați aduce tămîie, urîciune îmi este Mie. Postul și praznicele voastre le urăște sufletul Meu. Cînd veți ridica mîinile voastre spre Mine, îmi voi întoarce ochii Mei dinspre voi. Și de ați înmulți rugăciunea nu vă voi asculta pe voi, pentru că mîinile voastre sînt pline de sîngiuiri". (Isaia I, 13-15). Să luăm aminte: Oare nu era lucru bun în Legea Veche a aduce lui Dumnezeu multe jertfe și tămîie? Oare rău era a posti, a prăznui întru Slava lui Dumnezeu, a ridica mîinile spre Dumnezeu și a înmulți rugăciunea? Însă toate acestea nu numai neplăcute, ci și urîte lui Dumnezeu se arătau, fiindcă cu altele mari păcate și fărădelegi îl întăritau pe El.

Iar nouă de aici ne este cunoscut că de la omul cel afundat în spurcate păcate și cumplite și care nici în simțire a veni nu voiește, se ia puterea Plăcerii lui Dumnezeu de la cele bune lucruri ale lui. Mărturisește la aceasta Sf. Grigorie Dialogul papa Romei, zicînd așa: „Omul cel răzvrătit, se vede că face oarecare lucruri drepte, ci acelea, prin cele ce sînt rele, se risipesc și de vreme ce prea neplăcute sînt lui Dumnezeu răutățile, drept aceea nici acele bunătăți, pe care le fac cei răi, nu-i sînt plăcute lui Dumnezeu. Pentru că cel ce în răutățile sale este urît lui Dumnezeu, acela și întru bunătățile sale netrebnic este". Pînă aici Sfîntul Grigorie.

Apoi se iau de la păcătosul ce întru pocăință nu vine, veșnicile bunătăți cele negrăite, care la ceruri s-au gătit celor ce-L iubesc pe Dumnezeu, pe care și acela avea să le primească. Așa răutatea păcatului lipsește pe om de toate bunătățile duhovnicești cele veșnice! Ci și pe cele vremelnice, de nevoie bunătăți ale trupului, de multe ori păcatul le pierde, că pentru păcate se face cerul de aramă, ca adică să nu-și da

ploaia precum în zilele lui Ilie, iar pământul de fier, ca să nu rodească și se fac foamete și scăderi. Că păcatele iubitorilor de desfătări le golesc averile și în sărăcie vin bogății.

Prin păcatele neînfrînării se vătăma sănătatea, se pierde frumusețea feței, se împuținează viața și înțelepții se înnebunesc și cinstiții se necinstesc, cea bună între oameni slavă se neslăvește. Deci fiecare aici să socotiți, cât de mare răutate este păcatul, care de atâtea bunătăți îl lipsește pe păcătos!

Mare răutate este păcatul și pentru muncile ce s-au rînduit pentru dînsul, asupra omului de la Dumnezeu, pentru că nu se face păcatul fără de pedeapsă, sau vremelnică sau veșnică. În vremelnica viață, pentru păcate se fac feluri de primejdii, alungări, tulburări, războaiele cele dintre noi, răni de moarte purtătoare, morți năprasnice, năvăliri ale celor de altă seminție și risipire cu totul a cetățenilor și chiar a întregilor țări și împărății, precum în cartea înțelepciunii se scrie: „Pustiit-a tot pământul fărădelegea și răutatea (păcatului) a răsturnat scaunele puternicilor" (înțelepc. 5, 24). La care să ne fie nouă chip vechiul Ierusalim, cel risipit de caldei, prin ale căror rîrîni, sfinții trei Tineri în Babilon duși fiind, grăiau în rugăciunea cea către Dumnezeu: „Cu adevărată judecată ai adus acestea toate asupra noastră, pentru păcatele noastre, că am greșit și fărădelege am făcut, depărtîndu-ne de la Tine" (Daniil 3). Unele ca aceste

pedepse se fac aici pentru păcate. Iar în veacul ce va să fie, ce? Focul cel nestîns în iad, întunericul cel neluminos, viermele cel neadormit, tartarul, de care și singur satana se cutremură, întru acestea au a se pedepsi în veci păcătoșii nepocăiți.

De aici arătat se vede, cât de mare răutate este păcatul, care întru atîtea primejdii vremelnice și veșnice aruncă pe om.

Faptele anilor de la mia întîi și suta a noii a

(De Ia anul 1800 la anul 1900 de la Zidirea lumii)

Și întru această tăbliță a anilor ce se numără, ca și în cea trecută, nici un fel de istorii nu se află și se poate a înțelege că în anii aceia nimic nu se făcea, fără numai păcatele omenești.

Deci și aici (ca să nu fie locul deșert) să grăim pentru răutatea păcatului, cât de mare pierzare se face de la acela.

Păcatul pe îngerul cel luminos întru întunecos satană l-a prefăcut, și din cer l-a surpat. Păcatul pe Adam din Rai l-a izgonit și blestem și moarte la tot neamul omenesc a adus. Păcatele înmulțindu -se în poporul lumii celei dintîi, nenumărate întunerece de popoare, cu apele potopului le-a acoperit și le-a pierdut. Păcatele cele prea spurcate, pe Sodoma și pe Gomora și pe cetățile cele dimprejurul acelorora cu foc le-a ars. Pe Egipt cu multe bătăi l-a muncit, a sfîrșit pe Faraon cu toată puterea în mare l-a afundat. Pentru păcate israelitenii pe care Dumnezeu din Egipt i-a scos, n-au intrat în pământul făgăduinței, ci în pustie au murit. Păcatele, grosimea pământului, sub Datan și Abiron, pînă la iad a surpat-o. Pe oameni în dobitoace (precum pe Nabucodonosor) și în stîlpi nesimțiți (precum pe femeia lui Lot) i-a prefăcut, și pe nimeni n-a cruțat cîndva, ci spre toți cei ce greșesc, judecată și pedeapsă de la Dumnezeu le-au adus. Păcatele omenești și pe singur Fiul lui Dumnezeu, cel Nevinovat, Drept și Prea Cuvios, care păcat n-a făcut și

vicleșug nu s-a aflat în Gura Lui, pe Cruce L-au pironit și oare l-ar cruța pe vreun păcătos? Păcatele cele mari, pe cei puternici de pe Scaune i-a surpat, împărați a răsturnat, cetăți a stricat, ostășești cete a risipit, țări a pustiit și acum aceeași o fac. O, cât de mare este cumplirea păcatelor! Bine ne sfătuieste Scriptura: "Ca de ia fața șarpelui să fugi de păcat, că de te vei apropia, te va mușca!" (Sirah 21).

Nu este răutate în partea cea de sub cer mai rea decât păcatul. Ori boala, ori asupreală, ori sărăcia, ori alungarea, sau oricare primejdie și rea pătimire, nu este atât de rea, pe cât este vreun păcat de moarte. Așa grăiește Sfântul Gură de Aur: „Cutarele (zice) este sărac și rea este sărăcia. Și ce este boala? Sau ce este orbiciunea? Nimic nu sînt acestea omule, numai una este răutatea: a greși" (Cuv. la Efes. 5). Pînă aici Gură de Aur. Deci pentru ce sînt toate primejdiile și relele pătimiri în lumea aceasta, nu sînt nimic împotriva păcatului, iar păcatul decât toate este mai rău? Pentru aceea, căci toate acelea vremelnice sînt, iar păcatul muncește în veci, măcar deși iertat ar fi, însă din pomenirea a celui ce a greșit nu se duce. Că precum rana cea luată pe trup, măcar de s-ar și vindeca, dar semnul răni rămîne, așa în sufletul cel greșit, care și iertare din Milostivirea lui Dumnezeu a cîștigat, măcar și întru împărăția Cerească de s-ar sălășlui, însă pomenirea păcatului într-însul rămîne, ca un semn de rană cea făcută înaintea ochilor pururea fiind. Pentru că văzînd omul pe cea arătată lui negrăită Milostivire Dumnezeiască, împreună va vedea și aceea, de care s-a milostivit spre el Dumnezeu, de i-a iertat lui păcatul cel mare și nu unul, ci atîtea de multe păcate. Deci cu vederea Milostivirii lui Dumnezeu, se vor vedea și lucrurile acelea ale omului cu care el în viața vremelnică a mîniat atîta pe cel Bun și atîta de prea Bun Dumnezeu. Și așa păcatul cel făcut, măcar de-i și iertat și întru uitare de Milostivul și Nepomenitorul de rău Dumnezeu lăsat, întru pomenire va fi celuia ce singur l-a făcut.

Vezi zice: Scris este în proorocia lui Iezechiel: „Cel fărădelege de s-ar întoarce de la toate fărădelegile sale, toate păcatele cîte le-a făcut nu i se vor pomeni lui" (Iez. 18).

Răspuns: Nu se vor pomeni așa, ca adică întru mînie a fi de la Dumnezeu și în muștrare și în pedeapsă, pentru că cele odată iertate, în veci iertate sînt. Ci pomenirea acelor nu se duce, fiindcă și Dumnezeu pe toate cele trecute le ține minte și le va ține minte în veci. Si ținerea de minte a omului pe toate ale sale cele mai înainte făcute nu le va uita în veci și le va vedea pe minierile cele făcute întru Dumnezeiască Milostivire iertate lui. Căci cum se va ști mărimea Milostivirii lui Dumnezeu, de nu se va pomeni mărimea greșelilor? Și de aceea întru nesfîrșii veci va începe a slăvi și a mulțumi lui Dumnezeu celui fără de răutate, că atîtea păcate și atîtea de multe fărădelegi i-a iertat lui, căci este o răutate fără de sfîrșit păcatul, fiindcă nu numai păcătoșilor celor nepocăiți le va fi în iad veșnic muncitor, ci și celor ce s-au pocăit și iertării s-au învrednicit și cu dreptii întru împărăția lui Dumnezeu s-au rînduit, veșnic aducător aminte, măcar deși nu spre muștrare, nici spre înfruntare, ci mai ales spre proslăvirea Milostivirii lui Dumnezeu, însă pomenitor.

Aici să se aducă întru mărturie Sfântul Dorotei, care pentru pomenirea păcatelor vorbește așa (în Cuvîntul 1 „Pentru frica muncii”): „Pe toate le țin minte sufletele, pe cele aici făcute, precum grăiesc Părinții, și cuvintele și lucrurile și gîndurile și nimic din acestea nu pot să le uite atunci. Iar aceea ce se grăiește în psalmi: în ziua aceea vor pieri toate gîndurile lui, „gînduri” numește pe grijile veacului acestuia, adică: zidirile, câștigurile, născătorii, fiii, și toată darea și luarea. Acestea împreună, cînd iese sufletul din trup, pier și nimic de acestea pomeneste, sau se mai grijește. Iar cele ce le-a făcut după bunătate, sau după patima (păcatului) pe acestea le ține minte și niciuna din ele nu pier. Ci de a și folosit cineva pe (alt)cineva, sau acela a luat folos de la cineva, pururea își aduce aminte și de cela ce s-a folosit de la

dînsul și de cel ce l-a folosit pe el. La fel deși năpăstuit fu cineva, sau el a făcut năpaste cuiva, pururea își aduce aminte și de cel ce i-a făcut lui bîntuiala și de cel bîntuit de el. Și nimic - precum am zis -nu uită sufletul din cele ce a lucrat în lumea aceasta, ci pe toate le ține minte după ieșirea din trup, încă și mai curat, încă și mai arătat, ca cel ce s-a schimbat de pămîntescul acesta trup". Aceasta Sfîntul Dorotei grăind, aduce pe alt martor așa: „Oarecînd grăiam cu un mare Stareț de aceasta, și zicea singur Starețul, că ține sufletul minte după ieșirea din trup patimile pe care le-a făcut și păcatele și fetele cu care le-a lucrat pe acelea. Eu încă iarăși mă prigoneam pentru cuvîntul acesta mult, vrînd că să știu, și nu se supunea starețul zicînd: că și singur chipul acela al păcatului îl ține minte sufletul și însuși locul acela și singură fața aceea cu care a greșit". Pînă aici Dorotei.

De aici arătat se înștiințează că după, sfișitul omului, nu uitate, ci în veci ținute în minte sînt păcatele lui. Fără numai întru aceea va fi osebite, că păcătosul cel osîndit în munci are să-și aducă aminte de păcatele sale, spre mai mare muncire a științei sale, iar cel ce va cîștiga Mila Domnului, acela va să-și aducă aminte spre mai mare Proslăvire a mării Milostivirii lui Dumnezeu, care i-a iertat lui păcatele. Că precum împărăteasca milă, blîndețele și nerăutatea, cu atît mai mult se face și mai mare, pe cît miluiește pe cei ce i-au greșit Lui și-i iartă pe ei milostivindu-se spre dînșii. Și precum iscusința doftorului pe atîta mai mult se proslăvește, pe cît mai mari și nevindecate răni ar tămădui, așa Dumnezeiasca Milostivire, pe atîta mult și mai mult proslăvită va fi în veci, pe cît păcătoșii cei cruțați, iertați de rănile păcatelor tămăduiți, curățiți și cu dreptii numărați, se vor vedea întru Cereasca împărăție.

Este păcatul atît de rău, cît omul singur de sine, fără de ajutătoarea Dumnezeiasca Milostivire, niciodată nu poate ca desăvîrșit să se pocăiască de el, măcar de ar trăi și o mie de ani și în pocăință, în ostenele, în postiri, în rugăciuni și în lacrimi pe toți anii aceia i-ar petrece. „Măcar de (precum zice Sfîntul Scărarul) și pe toată lumea o ar porni spre plîns pentru el; măcar pe tot rîul Iordanului de l-ar preface întru lacrimile sale și picături din ochii săi ar scoate, măcar deși mii de morți ar pătîmi pentru Hristos, nici așa cuviincioasa datorie pentru păcate, prin sine a o răsplăti nu poate. Că nu se aseamănă sîngele lui cu Sîngele Fiului lui Dumnezeu, Celui ce a pătîmit pentru noi". Un păcat al lui Adam în Rai făcut de atîta răutate era, cît lacrimile cele prea multe ale tuturor sfinților strămoși, sîngiurile cele vărsate ale Sfinților Prooroci nu putură să cumpănească pentru el, ci trebuia ca singur Fiul lui Dumnezeu, din Cer pogorîndu-Se să se întrupeze și să pătimească și cu Sîngele Său pentru păcatul omenesc, să plătească datoria cu Dumnezeiasca dreaptă Judecată. Iar noi ce vom face, nu pentru unul, ci pentru cele nenumărate grele păcate ale noastre? Ce fel de îndestulată pocăință să facem? Cu ce să cumpănim și să plătim datoriile noastre, de nu vom căuta Dumnezeiasca Milostivire? Ci și căutînd-o n-o vom afla pe ea, de nu mai întîi ne vom părăsi de păcate, pentru că nu este cu puțință greșind, a milostivi pe Dumnezeu.

Păcatul atîta de rău este, cît nu numai pe cel ce-l face îl pierde, ci și pe alții nevinovați care sînt cu dînsul în primejdii îi bagă. Pentru păcatul lui Iona celui ce în corabie înota și ceilalți ce erau cu dînsul se primejduiau de la valuri și se deznădăjduise de viața lor. Căci se făcuse furtună mare în mare, iar corabia pătîmea cît să se sfărîme. Ci și aceia de care în evanghelie se scrie: „Corabia se acoperea de valuri, nu era atîta după întîmplarea vîntului de furtună și a cutremurului celui mare în mare, pe cît după vina păcatului ce era în Iuda" (Matei 8, 24). Așa de aceasta înțelege Sfîntul Ambrozie al Milanului, zicînd: „Măcar deși multe lucruri bune ale ucenicilor lui Hristos în corabie înota, însă necredința vînzătorului (Iuda) tulbura cu valuri corabia". Adică pentru singur necredinciosul Iuda s-a tulburat marea, nesuferind să-l aibă pe el înotător pe sine, care măcar că atunci încă nu avea gînd ca să-L vîndă pe Hristos, însă văzînd Minunile lui Hristos, de necredință era cuprins, deci pentru păcatul lui și Sfinții Apostoli în cutremur de învăluire și de

furtună erau. Ci și în vremea potopului, cu oamenii cei păcătoși au pierit și fiarele și dobitoacele și păsările, care nimic nu greșiseră lui Dumnezeu. Iar acum în lume, ca și în marea ce se învâluiește, o, cât de multe primejdii năpădesc pentru păcate! Și pe toate acelea și cei nevinovați, pe lângă cei vinovați le pățimesc. Păcatele străine și celor negreșiți pricină de primejdie se fac. Precum în Israel de demult a fost, unul a greșit David, și toată împărăția pentru păcatul lui se primejduia foarte (II Regi 24).

Atîta de mare răutate este păcatul nostru, cît și la însuși Dumnezeu oarecare osteneală aduce, Sfîntul Prooroc Isaia a zis către Ahaz împăratul lui Israel și către tot sfatul lui: „Ascultă casa lui David, oare puțin vă este vouă a da osteneală oamenilor, apoi fiindcă Domnului îi dați osteneală?” (Isaia 7). Adică, oare nu vă ajunge vouă a osteni pe poporul cel sărac cu slujbele cele grele, care cu nemilostivire pe dînșii le puneți, și cu asuprelile cele de voi făcute lor cu chinuire și cu strămătorare? Cît încă și pe Dumnezeu nu vă spăimîntați a-L osteni cu păcatele voastre? Pentru că nedreptăți și fărădelegi făcînd dați osteneală Domnului. Ci și singur Dumnezeu, în proorocia Isaiei către Israel cel ce greșise grăiește: „Întru păcatele tale și în nedreptățile tale m-ai ostentit” (Isaia 43, 24). De mirare și de spaimă este Dumnezeiescul acesta cuvînt, pe care îl zice: Că omul greșind, El se ostenește. „M-ai ostentit -zice - întru păcatele tale”. Au doară Dumnezeu lucrează ceva? Sau ajută omului cînd acela greșește? Lucrează cu adevărat precum

tălmăcirea lui Ieronim arată: „A lucra (zice) M-ați făcut, întru păcatele voastre”. Deci cum Dumnezeu lucrează și se ostenește, noi greșind? Să luăm aminte: Dumnezeu ține viața a tot omul, credincios și necredincios, drept și păcătos, pentru că toți întru Dînsul (precum grăiește Apostolul) viețuim și ne mișcăm și sîntem (Faptele Ap.13, 22). Iar ținîndu-ne pe noi Atotțitorul Cel ce ne-a zidit, ajutorează firii noastre întru toate faptele, ori în bune, ori în rele, întru cele bune ajutîndu-ne, iar întru cele rele neluînd de la noi viața, suflarea și mișcarea noastră, cea ținută cu Mîna Lui și păzită cu Milostivirea Aceluia. Și nu este în viața noastră vreă lucrare care s-ar săvârși fără de ținerea lui Dumnezeu și fără de ajutorarea firii noastre. Că fără de Dînsul nici a sufla o dată, nici a mișca un deget nu putem. Și de n-ar ținea Dumnezeu omeneasca viață și mișcare și măcar la o cirtă de vreme, într-o clipeală de ochi, luîndu-și ținerea sa de la dînsul, îndată omul mort ar fi. Aici să ne fie a înțelege, cum Dumnezeu lucrează și se ostenește, omul greșind. Cînd vreun păcat ar face omul. îi ajută Dumnezeu firea lui ținînd-o pe ea, neluîndu-și Puterea cea Atotțitoare a Sa, care ține viața și mișcarea păcătosului, neslobozindu-l pe el, ca în singurul lucrul acel de păcat de năprasnă să moară și de vrăjmașul cel nevăzut să se răpească și în iad surpat să fie. Deci ajută așa păcătosului și nevrînd, că precum moartea păcătosului n-o voiește, așa nu voiește să-i ia voia cea volnică și stăpînirea omului, pe care i-a dat-o lui după Chipul Său. Deci nevrînd se ostenește, biruindu-se pe Sine singur, căci dreapta Lui Judecată îl pornește pe Dînsul spre răzbunare, ca îndată să pedepsească pe păcătosul și în singur lucrul cel de păcat să-l piardă pe acela ce greșește, iar îndurarea și mila cea iubitoare de oameni oprește pe cea izbînditoare Mîna a dreptei Judecăți, se milostivește, nu pierde, îndelung rabdă, așteaptă întoarcerea păcătosului. Dreapta Lui Judecată se iuțește cu mînie dreaptă asupra celui ce face fărădelege, iar Milostivirea Lui îi gătește doftorie, tămăduiri ca să vindece cele de păcate rane ale păcătosului. Dreapta Judecată a lui Dumnezeu deschide gheena celui păcătos, iar Milostivirea Lui

deschide înaintea feței Tatălui Cresc Rănilor lui Hristos cele din Mîini, din Picioare, în Coaste și în Inima cea străpunsă, pe care le-a suferit pentru cel păcătos. Și așa se ostenește Dumnezeu, biruindu-și mânia Sa cu milostivirea Sa, și cu ținerea Sa cea cuprinzătoare slujește celui ce întru păcate greșește. Însă singur nu este părtaș păcatului păcătosului, nici nu este vinovat la lucrul lui cel rău; pentru că nu întru rea voirea păcatului lucrează sau -ajută Dumnezeu păcătosului, ci numai întru cele viețuitoare firești puteri ale Aceluia, care întru a-toate-Țitorul Dumnezeu nostru se mișcă. Și precum șchiopul umblînd și șchiopătînd, sufletul lui cu dînsul nu șchiopătează, măcar deși el nu fără de suflet șchiopătează, așa și

păcătosul greșind, Dumnezeu ținându-i viața lui și ajutându-i la fireasca aceluia mișcare, nu este păcatului aceluia părtaș, nici vinovat, ci singură voia omenească cea volnică, cea dată lui de la Dumnezeu cu neluare, aceia împotriva Voii lui Dumnezeu face păcatul, Voia lui Dumnezeu la aceea nefiind; ci păzind viața păcătosului, măcar deși urît este Stăpînului păcatul celuia ce-i greșește Lui. Și minunată este cu adevărat îndelungă răbdarea lui Dumnezeu, cum pe omul cel ce greșește îl suferă, nepierzîndu-l pe ei cu fărădelegile lui, în singur ceasul ce se face spurcatul păcatul lui! Slavă Milostivirii Lui celei atîta de mult răbdătoare!

Rabdă îndelung Dumnezeu, măcar deși cu osteneala Sa, nepierzînd pe păcătosul acela cînd face păcatul, ci se mînie prea mult asupra aceluia ce nu se pocăiește și răsplătire pentru păcate îi gătește. Și va fi o vreme atîta de groaznică, întru care îndelungă răbdarea Lui spre neîmblînzită iuțime, și iubirea de oameni spre vrăjmășie se va preface. „Atunci mîinile Sale își va spăla în Sîngele păcătosului" (Psalm 57, 10). Și ce este mai înfricoșat decît răutatea aceasta, la care pricinuitor se face păcatul nostru? O cît de mare rău și negreșit este păcatul! Că pe Atotputernicul Dumnezeu Cel ce viața noastră o ține îl ostenește, pe cel Prea Bun și Prea Milostiv Tată spre nesfîrșită mînie îl pornește! De acel rău mulți plăcuți lui Dumnezeu temîndu-se, mai cu voire și-au ales să se dea la primejdii, la munci și la morți decît să facă vreun păcat mare și să întărite pe Ziditorul lor. Iosif cel prea frumos în Egipt, mai bine a voit să pătimească în temniță și în legături, decît prin păcat a se învrăjbi cu Dumnezeu. Pentru că a zis către acea înșelătoare: „Cum voi face acest lucru rău și voi greși înaintea lui Dumnezeu" (Fac. 39, 9) Susana cea întregă la minte în Babilon, mai bine a ales a muri decît să voiască păcatul. Pentru că a zis către cei fără de rușine și nedrepti judecători: „Mai cu voie îmi este ca nefăcînd păcatul să cad în mîinile voastre, decît să greșesc înaintea lui Dumnezeu" (Daniil 13).

Iar Sfîntul Eleazar bătrînul, spre călcarea legii silit fiind, ce a răspuns? Mai bine îmi este ca să mă arunc îndată în iad, decît să mîniu pe Dumnezeul meu, prin călcarea Legii Lui celei sfînte (II Macabei 6; și August 1). Cui nu-i este înfricoșat iadul? Iar plăcutul lui Dumnezeu, mai bine voia să fie în iad, decît să greșească și să mînie pe Dumnezeu. Pentru că mînia cea dumnezeiască, decît toate muncile și morțile, chiar și cele din iad, mai înfricoșată este. Oare nu strigă păcătoșii în Apocalipsul lui Ioan Teologul către munți și către pietre: „Cădeți peste noi și ne acoperiți dinspre Fața Celuia ce șade pe Tron și dinspre mînia Mielului, că a venit ziua cea mare a mîniei Lui, și cine va putea să stea?" (Apoc. 6, 16). Ci și Sfîntul Iov, oare nu se roagă ca ascuns să fie în iad, pînă ce va înceta mînia lui Dumnezeu? (Iov 14, 13). Atîta de înfricoșată este mînia Domnului Dumnezeu, de care noi ticăloșii acum nu ne temem, ci întru temerea noastră a greși îndrăznind ne adunăm nouă mînie spre ziua mîniei (Rom. 2, 5).

Faptele anilor de la mia întîi și suta a zecea

(De la anul 1900 la anul 2000 de la Zidirea lumii)

Iared, fiul lui Maleleil, tatăl lui Enoh a murit (în anul facerii lumii după Bibliile rusești 1822, iar după hronografuri în anul 1922). Iar de toți anii vieții lui au fost 962.

Și întru acești ani, ca și în cei trecuți, nu altceva în partea de sub cer se făcea, ci numai miniere Domnului Dumnezeu, de la oamenii cei păcătoși, care fără de frică după singură voia lor petrecînd, nu aveau pe

Dumnezeu înaintea ochilor lor, nici nu-și aduceau aminte de moartea lor, nici nu așteptau viața ce va să fie, nici Judecata lui Dumnezeu cea de Enoh propovăduită, nici de muncile cele veșnice nu se teme au. Pentru că singură aceea: adică fără de frică a vieții, la toate răutățile se face pricinuire căci cel ce nu are frica lui Dumnezeu, la tot lucrul rău îndrăznește. Bine grăiește David de netemătorul de Dumnezeu păcătos: „Zis-a călcătorul de lege ca să greșească întru sine" (Psalm 35, 1). în tiparul Moscovei este așa:

„Grăiește cel prea fărădelege, ca să greșească întru sine, nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui". Ca și cum ar zice: Pentru ce cel fărădelege păcătos, a gândit în sine ca să calce Legile lui Dumnezeu cele bune, sfinte, de suflet mîntuitoare și să facă cele neplăcute lui Dumnezeu? Pentru aceea: că nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui. Pentru aceea puternicul pe cel neputincios îl asuprește, îl jefuiește, îl răpește, plata năimitului o oprește. Pentru că călcătorul de jurămînt, pe strîmb se jură, ocărîtorul ocărăște, nerușinosul scîrnăv vorbește? Pentru ce omul, singur fiind cu totul în păcate îi osîndește pe alții? Pentru aceea, că nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui. Pentru ce luătorul de mită stăpînitor, cu nedreptate judecă, pe cei vinovați îi îndreptează, iar pe cei nevinovați îi muncește? Pentru ce cineva în lenevire și în negrijă viața sa își petrece, în spurcăciunile păcatelor tăvălindu-se și de pocăință nici gîndind? Pentru aceea că nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui. Nefiind frica, nu poate să fie înfrînare de păcate și îndreptarea vieții. Precum iarăși David grăiește: „Nu este lor schimbare, că nu s-au temut de Dumnezeu" (Psalm 54, 22). Adică, nu se schimbă păcătoșii din viața lor cea fărădelege, nu se abat de la rău spre facerea de bine, fiindcă nu se tem de Dumnezeu. O, de s-ar teme, n-ar îndrăzni a face atîtea răutăți, și a mînia pe Domnul Judecătorul său și Răzbunătorul! Pentru că frica lui Dumnezeu este ca niște zăbale și frîu, întorcînd pe cel păcătos de la calea lui cea fărădelege, după cum scrie în Pilde: „Cu frica Domnului se abate fiecare de la rău" (Pilde, 15, 29). Pentru aceea vrînd și Moisi ca pe poporul Israil să-l sfătuiască și să-l întoarcă de la căderea păcatelor, le porunca lor, ca întru început să aibă frica Domnului. „Să fie frica Lui spre voi - zice - ca să nu greșiți" (leș. 20).

Frica Domnului este povățuitoare la calea mîntuirii și începătură a dragostei Dumnezeiești, după cuvîntul aceluiași Moisi: „Acum, Israile, ce cere Domnul Dumnezeu de la tine, fără numai să te temi de Domnul Dumnezeul tău și să umbli în toate căile Lui și să-L iubești pe El și să slujești Domnului Dumnezeului tău, din toată inima ta" (Deut. 10, 12). Iată de la frica lui Dumnezeu se începe mîntuirea omenească, pentru că cel ce se teme de Domnul Dumnezeu umblă în căile lui, adică: Păzește toate Poruncile Lui și-L iubește pe Dînsul și-l slujește Lui cu osîrdie.

Iar cum poate să cîștige cineva frica Domnului, ne învață Sfîntul Ioan Gură de Aur, zicînd: „De vom gîndi, că pretutindeni de față stă Dumnezeu, și nu numai pe toate le vede și pe toate le aude pe cele făcute și grăite, ci și pe toate cele din inimi și pe cele din adînc gînduri, pentru că Judecător este al gîndurilor și al cugetelor inimii. De ne-am rîndui pe noi așa, ne-am teme de El, și nici o răutate n-am îndrăzni a face, nici a grăi, nici a gîndi ceva rău. Pentru că spune-mi: de ai sta de-a pururea lîngă împăratul, oare nu cu frică ai sta? Și cum tu înaintea lui Dumnezeu stînd, rîzi și șezi și nu te temi, nici te cutremuri? Să nu

defaimi îndelungă răbdarea Lui, pentru că cel ce te duce spre pocăință, îți rabdă îndelung, nici să începi a face ceva, negîndînd mai mult, cum că Dumnezeu înainte îți stă întru toate lucrurile. Pentru că de fața îți stă, ori de mîinici, ori de bei, ori de voiești să dormi, ori de te mîinii spre cineva, ori de răpești, ori de te prea saturi, sau orice de ai face, să socotești că înainte îți stă Dumnezeu, și niciodată în rîs nu vei cădea, niciodată spre mînie nu te vei aprinde. Un gînd ca acesta de vei avea, de -a pururea în frică și în cutremur vei petrece, ca și cum aproape de împăratul stînd". Pînă aici Gură de Aur.

Iată cît de frumoasă povățuire este spre frica lui Dumnezeu a marelui acela învățător!

Deci să știm că frica lui Dumnezeu este începătură și temelie a vieții celei plăcute lui Dumnezeu: „începătura înțelepciunii este frica Domnului” însă nu a înțelepciunii celei lumești, ci a celei duhovnicești, care în Legea Domnului pururea se învață și a plăcea Domnului se sîrguiește. Acestei înțelepciuni începătură îi este frica lui Dumnezeu, pe care ca pe o temelie se zidește mîntuirea noastră, iar netemerea pe toate le risipește. Grăind Sirah: „De nu se va ținea cineva de frica Domnului cu osîrdie, degrab se va răsturna casa lui”. (Sirah 27, 3). Așa oamenii lumii celei dintîi, fără de frica lui Dumnezeu, întru fărădelegi pîtercînd s-au risipit cu totul în cea mai de pe urmă pierzare ajungînd.

Faptele anilor de la mia a doua și suta întîi

(De la anul 2000 pînă la anul 2100 după Zidirea lumii)

Întru acești ani, nimic însemnat făcîndu-se în partea cea de sub cer n-am aflat, afară de tiranică stăpînire a cea peste oameni a uriașilor, întîi care din începutul lumii pînă la potop erau domni ca la două sute după spunerea lui Gheorghe Chedrinul. între aceia era al zecelea Azail cu numele, acela a aflat a lucra sabiile, zălele și toate armele de război același și maternul cel de aur și de argint din pămînt, a săpa, a început, încă de asemenea și fiecare dintr-înșii domn, ceva nou a scornit și a învățat, unul vreo vrăjitorie, altul ghicituri, altul fermece, și altele neplăcute lui Dumnezeu, cu care își adunau loruși mînia lui Dumnezeu.

1 Vezi că uriașii au avut 200 de împărați! (însemnarea Arhim. Cleopa Ilie de la Mînaștirea Sihăstria, Jud. Neamț). Unul rău om Azail, două răutăți a scornit: arma și aurul cu argintul. Cu arma i-a ajutat iușimii și mîniei, iar cu aurul și cu argintul a plăcut lăcomiei omenești. În armă este tărie în războaie și vărsare de sînge, iar în aur și în argint este nesațitul inimii și înmulțirea grijii. Cu arma trupul, iar cu lăcomia sufletul se ucide. Amîndouă rele sînt.

Rău este războiul cel purtător de arme, fiindcă firii omenești îi este potrivnic. Pentru că firea noastră s-a zidit de la Dumnezeu, nu spre război, ci spre blîndețe, după asemănarea blîndețelor firii lui Dumnezeu. Nu i s-a dat ei de la Dumnezeu coarne precum juncilor, să împungă cu ele unul pe altul, nici dinți mari ca vierilor celor sălbatici ca să muște pe cineva și să-i mînînce, nici unghii ascuțite ca leilor ca să zgîrie și să rumpă, ci afară de toate acelea, ca să fie blîndă, pașnică, neînvrăjbitoare, nerăutăcioasă, iubitoare de prietenie. Iar armele a ridica unul spre altul și a face război, nu este lucrul blîndețelor, ci al iușimii, nu este al păcii, ci al dezbinării, nu este al dragostei, ci lucru al vrajbei, decît care nimic nu poate să fie mai amar în partea cea de sub cer. Căci vrajba este de la diavolul, care (după cuvîntul lui Hristos) ucigaș de oameni a fost din început (Ioan 8, 44).

Rea este arma și războiul, că se pune împotriva poruncii lui Dumnezeu Celui ce poruncește: „Să nu ucizi!” (Ieș. 20). Dumnezeu l-a zidit pe om ca să trăiască, iar războiul îl omoară pe el. Dumnezeu a hotărît cu vreme viața omenească după bunăvoirea Sa, iar războiul curmă acea vreme, strică hotarul vieții și mai înainte de vreme (cu Dumnezeiască slobozire) pe oameni din pămîntul celor vii îi prăpădește. Rău lucru este războiul, căci el este potrivnic păcii cefei bune, prin care împărățiile se întăresc, cetățile se sălășluiesc, oamenii se înmulțesc, lăcașurile se lărgesc, bogățiile prisosesc, iar războiul pe acea pace bună o face de nimic, pentru că răstoarnă împărățiile, risipește cetățile, pustiește lăcașurile, bogățiile le jefuiește și întru sărăcie le aduce și într-un ceas ucide oameni nenumărați, care în mulți ani s-au înmulțit. Nu în

zadar Oavid rugându-se lui Dumnezeu, grăiește: „Risipește neamurile cele ce voiesc războaie” (Psalm 67, 33). Afară de l-ar face bun războiul acela cineva, care după cuvioasă pricină se face. Căci îndoit se face războiul: unul care năvălește spre asupra și cu nedreptate asupra, iar altul care se apără pe sine și pe alții de asupra vrăjmașului celui nedrept. Pentru că războiul cel nedrept, păcat de moarte este, că și uciderea, vinovat este judecării aceleia ce după potop de Dumnezeu s-a hotărât: „Cel ce varsă Sângele omului, în locul aceluia se va vărșa Sângele lui” (Fac. 9, 6). Iar războiul ce se face cu pricină cuvioasă, prin care cineva pe sine și pe alții îi apără, acela nu ca un păcat de moarte se judecă, ci mai ales uneori și în cea înaltă faptă bună a dragostei se socotește, de s-ar face cu bun gând, ca adică nu atîta pe sine singur, cît pe toată patria să-și păzească întreagă de vrăjmașii ce năvălesc și să se ferească nu numai trupeasca sănătate a celor de aproape ai săi, cît și sufleteasca mîntuire a aceloră, care s-ar fi vătămat căzînd în mîinile celor de altă credință. Precum se face în robia turcilor, întru care creștinii, la necurățiile turcești, iar uneori și la lepă-darea de Hristos sînt siliți. Pentru unele ca aceste pricini făcîndu-se războiul, își are lauda sa în Sfînta Scriptură, însuși Domnul grăind: „Mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are, de cît ca cineva să-și pună sufletul său pentru prietenii săi” (Ioan 15, 13). (Pentru un război ca acesta cel ce voiește aleasă socoteală, să caute la întrebările creștinului filozof cu turcii în Viețile Sfinților Metodie și Constantin la luna lui Mai în 11 zile).

însă și războiul cel ce se face cu cuviincioasă pricină, nu totdeauna este fără de greșală, pentru că se amestecă în el uneori, măcar deși nu de moarte, ci ca și cum de iertare de greșeale, precum este pofta de răsplătire și de slava deșartă. (Pentru că războiul cel răzbunător cum că acela fără de păcat nu este, se scrie în viața Sfîntului Mucenic Areta și a celor cu dînsul, cum Elezboi împăratul Etiopiei, asupra lui Dunaan evreul, cu război mergînd ca să se răzbune pentru vîrsarea sîngelui creștinesc și către Dumnezeu rugîndu-se pentru biruință, i s-a răspuns de la Dumnezeu prin gura unui de Dumnezeu văzător stareț. Caută la luna lui Octombrie în 24 de zile). Ci ca în scurt să zicem:

Rău este războiul, măcar și cel cuviincios, fără numai de nevoie se face bun; dar mai bună este pacea și fireasca blîndețe ale firii omenești.

Deci nu bine începătorul uriașilor Azail a găsit cele de război arme spre junghiere omenească, căci a înmulțit uciderea omenească pe care a început-o Cain. Și socotesc că mai de multă osîndă și pedeapsă este vrednic acesta decît acela. Pentru că acela pe un om l-a ucis, iar acesta pe nenumărați oameni, pe mulți fără de omenie într-armîndu-i a rînduit și vîrsarea de sînge cea de sub cer a înmulțit-o.

încă nu mai mică răutate, același Azail a scornit și aurul cu argintul, pentru că aceea și războaielor și uciderilor se fac pricinuitoare. Nu în zadar grăiește Scriptura: „Rădăcina tuturor relelor este iubirea de argint” (I Tim. 6, 10). Pentru că ce ridică neam peste neam și împărăție peste împărăție, oare nu argintul și aurul? Pentru că tot stăpînitorul avînd mult, încă mai mult poștește și pentru aceea ia arme, adună putere și război asupra țărilor dimprejur ridică. Ce-I învață pe tîlhar a fura, pe hoți să iasă la război și pe călătorii cei nevinovați să-i junghie? Ce-i silește pe negustori a minți, a se jura? Ce-i învață pe cei bogați să fie nemilostivi, a năpăstui, a răpi cele străine, a jefui? Ce orbește ochii înțelepților și pe judecători îi silește ca să facă judecăți nedrepte? Oare nu argintul și aurul? Cu adevărat aceasta este începătură a toată răutatea, aceasta l-a îndemnat pe luda ca să-L vîndă pe Domnul său! Aceasta pe Anania și Safira înaintea feței Sfinților Apostoli a minți i-a învățat (Fapte 5, 1)! Aceasta și spre lepădarea de Hristos i-a adus pe unii creștini în vremea prigoanei. Cel ce voiește o povestire minunată de aceasta, să citească în cartea ce se cheamă „Lină rouroasă”, după minunea a șasea, pentru Pavel preotul Persiei, cum pentru aur s-a lepădat

de Hristos și cu mâna sa cincizeci fecioare sfinte le-a tăiat. Și ce rău nu face aurul și argintul? De care niciodată nu poate să se sature inima lacomilor, care (după cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur) ar voi ca și pământul să fie de aur și zidurile de aur, poate și cerul și văzduhul de aur. Dar ce folos este dintru aceasta, când i se vătăma sufletul? Ce dobândă este din aurul și argintul ce degrab pierde, când pentru dânsul se prăpădesc Veșnicile bunătăți cele din Cer? Fără numai la milostenii de ar cheltui cineva acelea, ar a fi folos, precum este scris: „Izbăvirea sufletului omului este bogăția sa” (Pilde 13, 8).

Pentru uriași se află un basm, la grecii făcători de stihuri, ca și cum ei adunându-se împreună, s-au sfătuit ca să ridice război asupra Celui ce locuiește la Ceruri Dumnezeu, și începură a căra munții cei înalți la un loc și ai pune pe ei unul peste altul, ca așa să poată ajunge înălțimile cerești. Iar Dumnezeu cu tunete și cu fulgere din înălțime i-a trăznit pe ei și munții cu vântul cel cu viscol i-a risipit. Basmul acesta și altele asemenea cu acesta pentru uriași, cine va voi să știe, să caute în Cartea a 5-a a lui Ovidiu făcătorul de versuri, care se cheamă Metamorfoze.

Istoria Arabă spune, cum și împărăția Egiptului s-ar fi început a fi înaintea potopului, și anume pe împărății Egiptului îi numără 16 pînă la potop. Ci istoricul grec cel mai înainte zis -Gheorghe Chedrinul - grăiește: Că nu este aceea adevărată, deci și noi prin tăcere alături trecem lucrul cel neadevărat.

Faptele anilor de la mia a doua și sută a doua

(De la anul 2100 la anul 2200 de la Zidirea lumii)

Făcîndu-se în anii aceștia multe fărădelegi, între oamenii aceia ce prea spurcat viețu au, s-a aflat Noe pe pământ om plăcut lui Dumnezeu, pentru care se scrie: „Noe era om drept și desăvîrșit în tot neamul său și om plăcut lui Dumnezeu și a aflat: Dar înaintea Domnului Dumnezeu” (Fac. 6, 9). Deci cruțînd Domnul Dumnezeu pe Noe plăcutul Său și vînd să-l țerească pe el întreg de pedeapsă potopului care venea peste toată lumea și să-l facă pe el al doilea tată după potop și începător de neam lumii celei ce avea să fie, i-a vestit lui prin Dumnezeiasca descoperire pentru vremea potopului care se apropia, că după 120 de ani, va veni potopul pe fața a tot pământul. Așa se scrie pentru vestirea aceea: „Zis-a Dumnezeu către Noe; Nu va petrece Duhul Meu în oamenii aceștia, fiindcă trup sînt” (Fac. 6), ca și cum ar zice! De vreme ce oamenii aceștia întrupeștile patimi s-au afundat și în necurățiile păcatelor, ca porcii în no-roiul tinei se tăvălesc, pentru aceea i-a urît pe ei Duhul Meu și-i voi pierde pe ei de pe pământ, însă voi mai îngădui, încă puțin așteptînd întoarcerea lor și vor fi zilele lor (în care-i voi îngădui pe ei) ani 120, iar după împlinirea acelora, de nu voi vedea pocăința lor, nu-i voi mai îngădui pe ei, ci cu potopul de tot îi voi pierde pe ei și pământul cei spurcat îl voi spăla cu apele de necurățiile păcatelor omenești (Conf. Gură de Aur, Augustin și Ieronim).

Deci a fost aceea descoperire a lui Noe pentru potop, Bibliile rusești în anul 2042, iar după hronografi 2122.

Și a poruncit Dumnezeu lui Noe ca să facă corabia din lemne neputrezitoare și l-a învățat pe el cum s-o facă, și cîtă cu mărimea, precum scrie în Cartea Facerii. Deci a început Noe să facă corabia aceea, nu cu puțină osteneală, la un munte înalt. Iar oamenii văzînd-o aceea se mirau că atîta de mare corabie face și nu

lîngă ape, ci la loc înalt. Și întrebau pe Noe de aceea: Pentru ce de un lucru ca acela neobișnuit și cu atîta osteneală se apucă? Iar el le spunea lor, de cea peste tot pămîntul pe-deapsă a potopului care cu Dumnezeiască mînie venea, pentru înmulțirea păcatelor omenești. Și va ajunge - le zicea - apa la locul acesta înalt în muntele pe care este corabia și va ridica corabia. Și nu numai în muntele acesta, ci și pe toți munții cei preaînălți care sînt sub cer îi va întrece și-i va acoperi apa potopului.

Aceasta spunîndu-le Noe oamenilor celor păcătoși, îi îndemna pe ei spre pocăință, ca să se teamă de Dumnezeu și să înceteze de la păcate, doar se va milostivi Dumnezeu și va cruța zidirea Sa și își va întoarce mînia Sa.

Și s-a auzit de acel lucru al lui Noe în toată lumea și cuvintele lui se povesteau pretutindeni. Că un om ca acesta zidește o corabie cu o mărime neobișnuită și spune că va să fie potop peste tot pămîntul și mulți de departe veneau ca să vadă corabia ce se făcea și să audă propovăduirea lui Noe. Deci omul lui Dumnezeu rînduindu-i pe ei spre pocăință, le propovăduia lor venirea potopului ceea ce asupra păcătoșilor se apropia. Drept aceea și propovăduitor al dreptății s-a numit Noe de Sfîntul Apostol Petru (II Petru 2, 5).

Deci cei ce auzeau, unii se îndoiau, iar alții nu credeau și ocărau propovăduirea lui Noe și rîdeau de facerea corăbiei, iar alții crezînd se înspăimîntau și oarecum începeau a se îndrepta. Ci trecînd un an și altul și mai mulți, dacă nu vedeau venind potopul, iarăși se întorceau la cele dintîi fărădelegi și cu totul întru minciună socoteau propovăduirea lui Noe și lucrul lui de rîs îl aveau. Iar Dumnezeu mai mult întăritat fiind de păcatele omenești se mînia și grăia: „Voi pierde pe omul ce l-am făcut din pămînt, de la om pînă și la dobitoc și de la jigăni pînă și la păsările cerului" (Fac. 6, 6). Că precum pe un împărat, asupra cuiva din boierii cei de sub stăpînirea lui pentru vreo greșeală mare iuțindu-se, nu numai singur pe cel ce a greșit îl pedepsește cu moarte, ci și casa aceluia o strică și pe casnici îi risipește - așa și Domnul Dumnezeu, asupra păcătoșilor acelora oameni ce L-au întăritat pe El, foarte mîniindu-se, nu numai pe dînșii să-i prăpădească de pe pămînt, ci și pe toată insecta s-o piardă și pe tot pămîntul pustiu să-l pună, cu dreptate a judecat. Scrie și istoricul caldeu Berossos, că nu numai Noe, ci și alți drepti, pedepsa cea

viitoare a potopului o propovăduiau și pe pietre o scriau cea proorocie. Deci care erau acei drepti? De crezut este înțelegerea tîlcuitorilor, cum că Lameh (nu acel din neamul lui Cain, ci cel din ai lui Set) tatăl lui Noe și Matusalem moșul lui Noe și tatăl lui Lameh, care amîndoi atunci între cei vii erau, bărbați drepti și lui Dumnezeu plăcuți, aceștia îi ajutau lui Noe ca să le propovăduiască acelea, la pocăință ridicîndu-i pe păcătoși. Ci oamenii acei fărădelege, afundați fiind întru adîncul răutăților, nu băgară de seamă, împietrindu-li-se inima lor și de rîs și de ocară aveau sfătuirile sfinților bărbați a lui Noe, Lameh și Matusalem. Iar cînd era Noe de 500 de ani de la nașterea sa, a născut trei fii: pe Sem, Ham și lafet; și se silea în toate zilele la lucrul corăbiei și la propovăduirea pocăinței.

Din singure numele fiilor lui Noe se poate vedea înțelepciunea lui Noe și proorocească lui mai înainte

vedere. Pentru că așa le-a pus lor numele, precum avea să fie întru dînșii lucrul și în ce fel vor fi neamurile cele ce aveau să iasă dintru dînșii. Pentru că Sem se tîlcuiește în limba evreiască „slavă" sau „nume* slăvit". Ham se cheamă „fierbințele și negreață", iar lafet se numește „lărgime sau covîrșire".

Și s-a împlinit întru dînșii și întru neamurile cele ce au ieșit dintr-înșii numirile acelea, ca niște proorcii cu singure lucrurile. Pentru că Sem (precum mai pe urmă aceasta se va arăta) era chip al rînduiei Preoțești, care își mai primește ei și slavă, slujind lui Dumnezeu și proslăvindu-L pe El, pentru că Dumnezeu grăiește: „Pe cei ce Mă proslăvesc pe Mine îi voi proslăvi" (III Regi 2, 32). Ham a închipuit

rînduiala lucrătorului negru, de popor simplu care se încălzesc întru osteneli și din sudoarea feței sale mîncînd pîirica și slujba cea neagră lucrînd-o. lafet era închipuirea al pestei măsură împărății, care își prea lărgise puterea și stăpînirea sa.

încă de mirare este și aceasta întru dreptul Noe, că pînă la 500 de ani a petrecut fără însoțire, întru feciorie cu întregă curăție, precum de aceasta înțelege Sfîntul Ioan Gură de Aur la care se unesc și din scriitorii de istorii unii ca Iacob, Bergomin și Navclir. Și cu adevărat de mirare este, cum în mijlocul a atîta popor fărădelege, care întru necurații de curvii totdeauna la arătare se spurcau, el unul s-a ferit curat din tinerețele sale. O, ce mărimă a întregirii înțelepciuni! O, ce tare înfrînare! Și viață prea aspră! Căci să se știe: Că fecioria nu fără multă și mare omorîre a trupului se păzește. Deci se poate a înțelege, că acel curat cu trupul și cu duhul drept, prin multe postiri și osteneli își omora trupul său, pînă la atîția ani, ferindu-se de prietenia celor fărădelege și fugind de împreuna petrecere cu ei la cele singuratică, fără tulburare și nesmintitoare locuri sălășluindu-se și rugîndu-se lui Dumnezeu, cu nădejdea mîntuirii celei veșnice, care prin Venirea, lui Mesia avea să fie. Iar cînd i s-a descoperit lui de la Dumnezeu de potopul cel în toată lumea împreună și de aceea, cum că el prin corabie are să fie mîntuit de potop, și cum că dintr-însul iarăși va să se înmulțească neamul omenesc, atunci prin Porunca Domnului, după cea în 500 de ani feciorească a sa viață, și-a luat femeie cu frica lui Dumnezeu cu 100 de ani înaintea potopului, nu pentru cea dulce patimă trupească, ci ca începînd a face roadă, înainte să gătească seminția din care era să iasă popoarele după potop. Și născînd trei fii, se pare că a încetat de a însoțirii împreunare, pentru că nu mai pomenește Scriptura de mai mulți fii născuți dintr-însul, nici pînă la potop, nici după potop. Nu zice de dînsul aceasta pe care o spune despre ceilalți strămoși, ca (după nașterea celui dintîi) a născut fii și fete. Măcar deși unii istorici din cei de alt pămînt, spun că Noe după potop a născut pe al patrulea fiu cu numele Ionih (Conf. Ioan Navclir, fila 12), ci de vreme ce în Scriptură nu se pomenește aceasta, deci necrezută ne este nouă. Iar acel Ionih, se pare a fi acela dintre fiii lui lafet Ioan sau Iovan din care a ieșit poporul ioaniților, iar din acel popor au ieșit grecii.

Faptele anilor de la mia a doua și suta a treia

(De la anul 2200 la anul 2300 de la Zidirea lumii)

Lameh dreptul fiul lui Matusalem, tatăl lui Noe, a murit mai înainte de tatăl său Matusalem, înaintea potopului cu 35 de ani.

Și a fost sfîrșitul lui Lameh după Bibliile rusești în anul 2127, iar după hronogrâfi în anul 2207. A trăit Lameh de toți anii vieții sale 553.

Iar Matusalem tatăl lui Lameh, moșul lui Noe, a murit tocmai înaintea potopului, după spunerea lui Ieronim și a celorlalți. Iar evreii și aceasta o spun că numai cu șapte zile înaintea potopului a murit Matusalem.

Sfîrșindu-se 120 de ani, de la acea descoperire dumnezeiască, care i s-a făcut lui Noe după potop și iată anul potopului apropiindu-se și terminîndu-se corabia, a băgat Noe în ea toate cele de trebuință iui și a necuvîntătoarelor viețuitoare, pe care avea să le bage cu sine; precum de la Dumnezeu i se poruncise lui.

Întru acea vreme tot trupul și-a spurcat calea lui pe pământ, și văzînd Dumnezeu pământul spurcat de urîtele fapte ale oamenilor păcătoși și mai mult nesuferindu-i pe ei și judecînd cu dreptate cu apele să-i piardă pe ei; a poruncit lui Noe să intre în corabie cu femeia și cu fiii și să bage cu sine dobitoacele și fiarele și păsările din cele curate cîte 7 și din cele necurate cîte 2, pe care cea Atotputernică și poruncitoare Mîna lui Dumnezeu, la Noe și la Corabie le-a adunat, îmblînzind în ele mînia cea de fiară și nesatiul păsărilor celor de trupuri mîncătoare, încît erau între dînsele și leul ca mielusele și uliul ca porumbelul, și a intrat Noe cu toate acelea în corabie, cu 7 zile înainte potopului. Și în anul vieții lui Noe 601, la luna lui Aprilie în 27 de zile (Fac. 7, 6) (Alții în 17 zile spun), a năvălit potopul pe pământ, de năprasună, izvoarele apelor din pământ izbucnind, rîurile vărsîndu-se și cereștile jgheaburi deschizîndu-se și a fost ploaie 40 de zile și 40 de nopți pînă ce a acoperit apa fața a tot pământul și le-a pierdut toate. Pentru că de 15 coți era apa pe deasupra munților celor prea înalți.

S-a poruncit de la Dumnezeu lui Noe să ia în corabie din cele necurate jivini numai cîte două, două parte bărbătească și femeiască, iar din cele curate cîte 7, 7. Pentru că voia Dumnezeu, ca cele curate jigăanii mai degrab să se înmulțească pe pământ pentru om, fiindcă aveau să fie acelea spre hrană oamenilor. Căci că erau în cele 7 curate jigăanii, trei perechi, parte bărbătească și femeiască, iar a șaptea era parte bărbătească ca să se aducă aceea de Noe jertfă lui Dumnezeu după potop. Deci noi să socotim și să proslăvim Milostiva Lui purtare de grijă a lui Dumnezeu către om. Căci pentru Sine numai una singură spre jertfă înainte și-a gătit, iar pentru om șase.

Încă să se știe și aceasta, că în corabia lui Noe nu erau acele animale care sînt de apă și de pământ, uneori în apă, iar altele pe pământ trăitoare, precum vidrele și carsacii și cele ce se cheamă amfibii. La fel și cele din umezeala pământului, care din baltă și din gunoaie se nasc, precum șoarecii, broaștele, scorpiile și celelalte tîritoare pe pământ și felurile de viermi și gîndacii și cărăbușii și lăcustele. Și cele ce din roua cerului se zămislisc, țînțarii și muștele și altele de asemenea aceloră, toate acelea cu potopul au pierit și iarăși după potop din aceleași materii s-au născut.

Deci a fost potopul după Bibliile rusești în anul 2163, iar după hronografe în anul 2243. (Iar după numărul roman, potopul a fost în anul 1656).

Pentru potop și pentru corabia lui Noe, destul în cartea Facerii scrie, cel ce voiește să citească acolo. Iar numai de aceasta să gîndim: Cum că potopul a fost chip al înfricoșatei Judecăți a lui Dumnezeu ceea ce va să fie, de care și Hristos Domnul nostru în Evanghelie a pomenit, zicînd: „Precum a fost în zilele lui Noe, așa va fi și venirea Fiului Omului, mîncău și beau, se însurau și măritau, pînă în ziua în care a intrat Noe în corabie și a venit potopul și i-a pierdut pe toți" (Mat. 24, 38; Luca 17, 26). Și cu adevărat, înfricoșat era a vedea potopul, pentru că înmulțindu-se apele și înecînd deodată satele, cetățile, copacii, munții și zidirile cele înalte, fugeau oamenii încoace și încolo, cei ce se însurau și se ospătau, se sculau degrab de la ospățuri, înspăimîntați cu fețele gălbenite și căutau în ce parte să scape. Mirele și mireasa cu grăbire de pe pat sculîndu-se și din cameră fugind, se despărteau de la sineși, unul încolo altul în altă parte, fugind și vrînd să scape de ape. Alergau prin case încoace și încolo cutremurați și maicile cu pruncii cei mici purtîndu-i, nu știau unde să fugă. Alții se suiau pe ziduri înalte, pe case, pe stîlpi, pe turnuri, pe acoperișuri, unii prin copacii cei înalți se suiau, alții cu sîrguință la cei înalți munți și la cele mai înalte dealuri alergau, dar în zadar, pentru că nimeni nu putea să scape de acea silnică pedeapsă a apei. Și la care se întîmplase luntre și ședeau în ele și acelea de cumplitele valuri lesne răsturnîndu-se se afundau și se pierdeau. Peste tot frică, peste tot cutremur, peste tot moarte înaintea ochilor le era. O, cît de jale le era

atunci, căci n-au ascultat pe Noe care le spunea lor și le propovăduia de potop, ci râdeau de el și-l batjocoreau! Pentru că atunci ziceau: O, Noe, Noe, cât de înțelept ești tu că ți-ai gătit corabia! O, cât de ticăloși și fără de minte și nepricepuți ne-am făcut noi, necrezând proorocească propovăduirea ta! O, de sar putea să intrăm acum noi în corabia ta! O, cât am dori ca în ea toată viața noastră măcar și încuiați să o petrecem! Puteam, dar n-am vrut, iar acum voim și nu putem. Unele ca acestea și cele asemenea acestora

grăindu-le, fugeau de moartea potopului ceea ce-i alunga pe ei, unul pe altul întrecându-l și la locuri înalte înghesuindu-se și unul pe altul împingându-l. O, cât de prea mare frică și cutremur le era aceloră, ce stăteau pe munții și pe dealurile cele înalte și priveau apa ceea ce peste tot pământul venea, pe toate răsturnându-le, pe oameni și pe dobitoace înecând, cetățile și zidurile doborând, munții și dealurile acoperindu-le și apa și la dîșii la toți apropiindu-se și înecându-i pe ei, îi se suia înții pînă la genunchi și pînă la brîu, apoi și pînă la grumaji.

De aici, o, omule! Poți să înțelegi cât de mare răutate este păcatul, care a adus peste toată lumea o pierzare ca aceea. Și de a fost atunci un potop de apă ca acela, apoi în ce fel va fi potopul cel cu foc, întru a doua Venire a lui Hristos? Să gîndești cât de înfricoșat va fi Dumnezeu judecînd, care acum este Milostiv iertînd! Întru acea vreme strimte vor fi de pretutindenii căile păcătoșului om, întru înălțime se va vedea

Judecătorul, foarte mîniat, Groaznic, de a Cărui față se va cutremura Cerul și pământul. Jos se va vedea strașnica prăpastie a Gheenei, de-a dreapta păcatele muștrîndu-te pe tine, de-a stînga mulțimea demonilor, a cărora numai singură vederea mai înfricoșată este decît toată munca, înlăuntru știința mîncînd și ca focul arzîndu-te, dinafară toată lumea fiind cuprinsă și arsă, cerurile aprinzîndu-se și risipindu-se, stihiele învăpăindu-se și topindu-se (II Petru 3, 10). Ticălosule păcătoș, de pretutindenii de amarele primejdii și de frica cea mare cuprinzîndu-te, unde vei putea să fugi? Ori ai voi să te ascunzi, apoi îți va fi cu neputință. Sau să te arăți Feței lui Dumnezeu, cu nesuferire îți va fi iușimea Lui cea mare. De mă întrebi, cine va cleveti asupra ta? Îți spun, că toate stihiele. Fiindcă mî-niindu-se Ziditorul, toată zidirea se iuștește asupra aceluia ce Ia mîniat.

Deci a fost potopul pe fața a tot pământul 150 de zile, apoi cu porunca lui Dumnezeu au început a scădea apele, pentru că și-a adus aminte Dumnezeu de Noe și de cele ce erau cu dînsul în corabie (Fac. 7; Fac. 8). Și s-a așezat corabia în Munții Araratului în Armenia la luna lui Septembrie în 27 de zile. Însă nu îndată s-a arătat din ape pământul, împușinîndu-se încet apele pînă la luna lui Decembrie. Apoi vîrfurile munților s-au arătat și aștepta Noe în corabie multe zile, precum în cartea Facerii se scrie, pînă ce apa de pe pământ va scădea. Și deschizînd fereastra, trimitea uneori corbul, alteori porumbița, vrînd să știe, oare este acum uscăciune pe pământ? Și a știut că a scăzut apa de pe fața pământului cînd corbul nu s-a mai întors, iar porumbița cu crenguța de măsline a venit la dînsul. Și a mai petrecut încă Noe în corabie așteptînd uscatul cel desăvîrșit. Iar în luna lui Martie în ziua întîi a descoperit Noe acoperămîntul corăbiei și a văzut că scăzuse apa de pe fața pământului, însă nu ieșea din corabie, ci aștepta Dumnezeiasca poruncă. Deci la luna lui aprilie în 27 de zile cînd iată cu totul se uscăse pământul de ape, îi fu lui Dumnezeiasca Poruncă,

ca să iasă din corabie cu toate cele ce erau în ea.

Iar el ieșind îndată a zidit Altarul lui Dumnezeu și a adus din dobitoacele și din păsările cele curate, jertfă de mulțumire, pentru izbăvirea din potop și a fost acea jertfă bineprimită lui Dumnezeu. Și a luat Noe iarăși de la Dumnezeu binecuvîntarea cea mai dinainte, care oarecînd lui Adam i se dăduse. Adică iarăși și a se înmulți și a umplea pământul și a-l stăpîni pe el și pe toate fiarele și dobitoacele, păsările și peștii și pe toate cele ce se mișcă pe pământ și în mare. Încă a luat binecuvîntare ca să mănînce carne și pește, care

mai înainte de potop în seminția lui Noe, care se trăgea din Set, aceasta nu era, (fără numai întru a lui Cain și în uriași, după spunerea istoriei caldee, de este aceea adevărată).

Apoi temîndu-se Noe, ca nu cîndva iarăși după potop să mai fie și să piardă toate, Domnul Dumnezeu mîngîindu-l pe el, a pus către dînsul așezămîntul cel nou al Său, ca adică să nu mai aducă potop spre pierzarea a tot pămîntul, iar întru semnul aceluia așezămînt a pus curcubeul pe nori. Așa Milostivul Ziditor S-a împăcat cu zidirea Sa și a binecuvîntat pămîntul spre aducere de roadă, așezînd vremile și numindu-le: „Semănat și secerat, frigul și căldura, vara și toamna, ziua și noaptea nu vor înceta" (Fac. 8, 22). Și a dat Dumnezeu Poruncă lui Noe și la tot neamul omenesc ce avea să fie dintr-însul, ca să nu fie vărsare de sînge și ucidere între oameni, fiindcă după Chipul lui Dumnezeu este zidit omul. Iar de ar îndrăzni cineva a ucide pe cineva, apoi să se ucidă ucigașul: „Cel ce varsă sînge de om, în locul aceluia sîngele lui să se verse" (Fac. 9, 6). Și așa după potop a început iarăși pămîntul și neamul omenesc pe dînsul și toate animalele a se înnoi și a se înmulți.

„Și-a adus aminte Dumnezeu de Noe" zice Scriptura, nu ca și cum îl uitase, întru atîta de înfricoșată vreme, de apele potopului în corabie purtîndu-se și între viață și moarte fiind, ci pentru că venise ceasul ca

să-l mîngîie pe robul Său, începînd apele potopului a le scădea. Pentru că nu este mîhnire a dreptilor, care întru bucurie nu s-ar prefăce, precum și păcătoșilor nu le este bucurie, care întru mîhnire nu s-ar schimba.

Am auzit cum toate bucuriile și veseliile păcătoșilor celor ce erau înaintea potopului s-au schimbat brusca în amară tînguire și în cea desăvîrșită pierzare. Iarăși auzim și de ale dreptului Noe, care în multă frică a fost, cum toate cele de întristare, spre bucurie și veselie lui i s-au schimbat. Cînd de unele ca acelea înfricoșate a toată lumea pedepse ale potopului, cu Milostivirea lui Dumnezeu scăpînd, au ieșit la uscat, cu cei ce erau ca dînsul întreg și sănătos, o, cum atuncia el și fiii lui și toate viețuitoarele, fiarele și dobitoacele și păsările s-au veselit! Și-a adus aminte Dumnezeu de Noe, pe care niciodată nu-l uitase. Căci cum putea să-și uite pe plăcutul Său? Cel ce în proorocia Isaiei grăiește: „Oare va uita maica pe pruncul său, ca să nu-și miluiască pe fiii pîntecelui ei? Și măcar deși maica și-ar uita pe fiul ei, iar Eu nu te voi uita pe tine" (Isaia 49, 15).

Corbul nu s-a mai întors în corabie, porumbul s-a întors. Aceasta o putem avea în chipul omului celui păcătos, care își îndelungă pocăința sa din dimineață în dimineață și nu se întoarce la mîntuirea sa ca și la corabie, iar la Mîntuitorul ca și la Noe. Iar dreptul măcar de ar și zbura cîndva din corabia dreptăților sale, după vreo împiedicare a vrăjmașului, căzînd în oarecare greșală, însă nezăbovind mult, îndatăși slujindu-se se întoarce la Dumnezeu cu suspinare ca porumbița, avînd în gură ca o stîlpare de măslin, Rugăciunea cea lăcrimicioasă și bine primită și smerita mărturisire de păcatele sale, cu nădejde de iertare, după cuvîntul Psalmistului: „Zis-am: mărturisi-voi asupra mea fărădelegea mea Domnului, și Tu ai lăsat păgînătatea inimii mele" (Psalm 31, 6).

Cu corbul asemenea este omul păcătos. Că precum corbul se hrănește cu carne din stîrvurile cele putrezitoare, așa el cu ale sale mîrșave fapte pătimicioase, mai amar decît cu stîrvuriile cele împutite, iubește să-și sature pe al său suflet. Iar cu porumbița asemenea este omul cel îmbunătățit care defăima stîrvuriile de Dumnezeu urîtelor fapte și se îngreșează de ele, și zboară prin chipurile vieții celei plăcute lui Dumnezeu, ca pe la niște pomi de măslin, pe la bărbații cei drepti și de la aceia ca niște crenguțe de măslin își adună luiși folosul.

Încă și pe corabia lui Noe putem s-o aducem spre duhovnicească deprinderea noastră, asemănînd-o pe ea. Noe este chip al lui Hristos, corabia este chip al Bisericii lui Hristos, potopul prigonirea este asupra

Bisericii, n-a cufundat-o potopul pe corabia lui Noe, nici prigoana n-o va birui pe Biserica lui Hristos: „Porțile iadului n-o vor birui” (Matei 16,18). În corabie erau fiii lui Noe împreună cu cele necuvântătoare viețuitoare, în Biserica lui Hristos sînt cei buni creștini și cei răi, adică dreptii și păcătoșii împreună se află. Și precum în corabia lui Noe, pentru oameni și viețuitoarele cele necuvântătoare de potop au fost mîntuite și s-au păzit, așa și în Sfîntă Biserică pentru cei dreți și păcătoșii se păzesc și se mîntuiesc prin Dumnezeiasca Milostivire. Corbii sînt ereticii (sectarii) cei ce de la corabia bisericească au zburat, depărtîndu-se și neîntorcîndu-se. Iar porumbița este chip al Duhului Sfînt, ramura de măsline cea din gură este Darul și Milostivirea Domnului; sfîrșitul potopului este ziua cea de pe urmă a veacului acesta.

Într-alt chip: Noe este Hristos, corabie - Prea Curata Fecioară de Dumnezeu Născătoarea, care a primit înlăuntrul ei pe Hristos Cel ce în ea s-a întrupat. Potopul este blestemul cel a tot neamul, în care s-a scufundat toată lumea. Porumbița este Duhul Sfînt cel ce a umbrit-o pe Prea Curata Fecioară și i-a adus ei ca o ramură de măsline împlinirea Darului. Fiarele și dobitoacele, cele îmblînzite în corabie de potop, sînt oamenii păcătoși cei mîntuiți din potopul iadului, prin Rugăciunile și folosirea Preacuratei de Dumnezeu Născătoarei. Iarăși într-alt chip: Corabie este omul, Noe sufletul, potop este lumea care în răutate zăcînd, este prea plină de deșertăciuni și de ispitele cele de multe feluri. Viețuitoarele cele necuvântătoare dinlăuntrul corăbiei sînt patimile în om cele sufletești și trupești. Cele sufletești patimi zic adică: iușimea, mînia, răutatea, urîciunea și cele asemenea acestora, iar cele trupești patimi sînt: aprinderea trupeză spre păcat, mîncarea cea cu îmbuibare, beția și celelalte ca acestea. Corbii ce se hrănesc cu stîrvuri, sînt gîndurile cele rele în spurcăciunile păcatelor, cu îndulcire în inimă afundîndu-se și în ea zăbovindu-se, porumbița oftătoare este știința, măslinele este socoteala care pe toate patimile le ocîrmuiește și le îmblînzește.

După ce a ieșit Noe din corabie a început a lucra pămîntul cu fiii săi, aflînd chipul de arat cu perechile de boi, pentru că mai înainte (precum am zis mai sus) nu știau oamenii ralița, nici plugul, ci singuri cu mîinile lor lucrau brazdele, iar Noe acea mai lesnicioasă lucrare de pămînt a aflat-o și pe toți i-a învățat.

În anul al doilea după potop, Sem de 100 de ani fiind, a născut pe Arfaxad, după aceea a născut și pe alți fii și fiice. La fel și lafet și Ham începura a naște pe fiii lor, care venind în vîrstă se însurau și făceau copii și se înmulțea din an în an seminția omenească și se înnoia lumea iarăși, care se prăpădise de potop.

Se povestește în Istorie, cum că după acel mare potop, mulți ani trecînd, au mai fost și alte potopuri, dar nu peste tot pămîntul, fără numai în oarecare părți precum în țara grecească, în care două potopuri spune Gheorghe Chedrinul (Chedrin, fila 14), cel dintîi în hotarele Aticești în zilele împăratului Aghig, cel de-al doilea în Tesalia în zilele împăratului Decalion. Iar cronicul leșesc (polon) care se numește Stricovschi, mai multe decît acelea potopuri numără, cel ce voiește să caute acolo la fila 7.

Iar la 9 ani după potop, Noe a aflat și a răsădit via și vin din struguri storcînd și gustînd și cea prea aleasă

băutură văzînd-o cu gust și sănătoasă și veselitoare, mai întîi a adus-o lui Dumnezeu spre jertfă (ca și cum mai înainte proorocește închipuînd cea țară de singe jertfă care avea să fie în Darul cel nou într-o care acum, prin chipul vinului, se săvîrșește de viață făcătorul Sîngele lui Hristos).

După săvîrșirea acelei jertfe a lui, a băut Noe vin destul neștiind din început ce fel este puterea aceluia, și îmbătîndu-se a adormit și s-a dezgolit în somn. Și după întîmplare văzîndu-i goliciunea mijlociul fiu, cu numele de Ham, a rîs și ducîndu-se a spus fraților săi lui Sem și lui lafet, ocărînd goliciunea tatălui său.

Deci aceia defăimându-i nebunia lui, luară o haină și punînd-o pe amîndouă umerile sale, au mers căutînd înapoi și au acoperit goliciunea tatălui lor, avîndu-și fețele lor întoarse și nu văzură goliciunea tatălui.

Pentru aflarea vinului se află la oarecare scriitori de Istorie, o povestire ca aceasta: Un țap din turma lui Noe s-a deosebit și umblînd prin munți a aflat o viță de vie sălbatică și struguri de care a mîncat și s-a îmbătat. Apoi întorcîndu-se la turmă amețit și întărit de vin, a început ca un beat a juca repezindu-se la celelalte dobitoace și cu coarnele împungîndu-le, pînă ce slăbind s-a culcat și a adormit. Apoi mult dormind s-a deșteptat și era blînd ca și mai înainte și iarăși alergă în munte la struguri. Așa în toate zilele țapul acela făcînd, Noe văzînd aceea se mira și a început a pîndi pe țapul acela, vrînd să știe de unde i se face lui aceea. Deci despărțindu-se țapul de turmă, a mers după dînsul dinapoi Noe și văzîndu-l pe el mîncînd struguri din vița cea sălbatică, s-a dus acolo și singur el gustînd din struguri, i-a iubit că erau primiți la gustare. Deci a început din acea viță sălbatică a aduna și a răsădi vie. Apoi vița cea răsădită a adus struguri mai mari și mai cu gust decît cei dintîi, pe care Noe în vas storcîndu-i a băut și s-a îmbătat și așa s-a început vinul.

Alții spun că nu Noe întîi a fost răsăditor al viei, ci din început era de Dumnezeu zidit vinul, spre sănătatea și veselia oamenilor, precum și celelalte doftorii, din pămînt de Dumnezeu sînt zidite. Fiindcă și vinul doftorie aleasă este stomacului, drept aceea și Apostolul către Timotei grăiește: „Să nu bei apă, ci puțin vin să obișnuiești pentru stomacul tău și pentru cele dese slăbiciuni ale tale. (I Tim. 5, 23). Iar cum că din început înainte de Noe era vinul, o asemuiesc eu aceasta din cuvintele lui Hristos cele din Evanghelie, unde pentru oamenii cei ce au fost înaintea potopului grăiește: „Mîncău, beau, se însurau" (Luca 17, 27). Dacă la nunți beau pînă la veselie, deci nu apă ci băutură bețivă, care este vinul, din care și poftă trupească - după cuvîntul Apostolului - în mădulări se naște. O socoteală ca aceasta care spune că este băutura vinului mai înainte de potop, se potrivește cu istoria caldeiască ce zice că mîncarea cărnurilor era mai înainte de potop în poporul cel răzvrătit, iar mai ales la uriași. Însă cei mai mulți grăiesc, că mai înainte de potop nu erau între oameni mîncări de carne și băuturi de vin, pînă la ieșirea lui Noe din corabie, care a luat de la Dumnezeu binecuvîntare să mănînce carne, și el întîi a aflat vinul.

Iar încă și aceasta o povestesc unii pentru răsădirea viei: cum Noe răsădind vița vinului o a adăpat pe ea la rădăcină cu sînge de 4 viețuitoare, junghiind un leu, un porc, un miel și o maimuță și ca și cum ar fi luat vița putere din sîngiurile jivinelor acelora, ca adică să lucreze năravurile lor întru cei ce beau vinul.

Și se vede întru cei ce se îmbată de vin, că unii asemenea sînt ca leul: iuți, cumpliți, îndrăzneți vrînd să se apuce și să se bată cu oricine. Alții deasemenea ca porcii: puturoși, mîrșavi, în noroi ca și porcii tăvălindu-se. Alții se aseamănă cu mielul, blînzi, smeriți, rugîndu-se lui Dumnezeu cu umilință. Iar unii se aseamănă cu maimuța, glumesc, rîd, se marghiolesc și multe fără de rușine fac, însă acestea nu ca niște adevărate, ci ca niște ghicituri politicești, să se socotească de cei politicești.

Încă să nu se treacă aici și Ham, bațjocitorul de tată, acela a bațjocorit golătatea tătine-său, iar Sfînta Scriptură (precum Sfîntul Gura de Aur înțelege) o bațjocorește pe nerușmarea aceluia, cînd în istoria aceea a pomenit de Canaan fiul lui, zicînd: A văzut Ham tatăl lui Canaan goliciunea tatălui său (Fac. 9, 22). Căci nu fără de taină la acest loc s-a pomenit Canaan fiul lui Ham, ci spre muștrarea și bațjocirea lui singur Ham. Dar care este acea muștrare? Aceasta: Ham atîta era de împătimit la trupeasca neî nfrînare și împilat la împreunarea trupului precum calul și catîrul, întrucît și în vremea înfricoșatului potop, în corabie fiind, cînd toți în cutremur mult erau, el unul nefricosul și nerușinosul nu s-a înfrînat de femeia sa și a zămislit pe Canaan fiul său. Deci cînd Sfînta Scriptură povestind cum Ham își bațjocori tatăl,

pomenește de Canaan, îi muștra acea nerușinare și neînfrînare a lui Ham, ca și cum zicându-i: Tu batjocorești pe tatăl tău, care în somn nesimțind se dezgolisese, iar pe tine te va batjocori toată lumea, că în vremea potopului cea atîta de spăimîntată și de cutremur, cînd toți se temeau de groaza lui Dumnezeu și își aveau moartea înaintea ochilor și de toate se înfrînau, tu unui fără de temere și nerușinat și neînfrînat ai fost și nu te-ai rușinat a te atinge de femeia ta. Oare care rușine este mai mare, o, Hame? Oare Noe

dormind dezgolit a fi, ori tu în potop trupească împreunare a face? Deci ca să știe toți și cele de pe urmă neamuri acea taină și nerușinare a ta, tată lui Canaan. cînd batjocorești pe tatăl tău, hîmit să fii, a văzut Ham tatăl lui Canaan goliciunea tatălui său. Așa batjocorește Sfîntul Gură de Aur pe Ham cînd grăiește de el: „Pentru ce, spune-mi, la acest loc a pomenit Scriptura numele fiului lui Ham? Ca să știe pe Ham că fu neînfrînat și de împătîmire rob și cu ce nerușinare întru acea atît de mare tulburare a potopului la nașterea de fii se îndeletnicea, cu aceeași nerușinare și pe tată a batjocori a îndrăznit". Pînă aici Gură de Aur.

Iar noi să gîndim, că tot cel ce batjocorește greșeala altuia, singur nu va scăpa de batjocură, căci pentru al său păcat, înaintea altora se va muștra și de rușine se va umplea.

Deci s-a trezit Noe de vin și înțelegînd ceea ce se făcuse, a blestemat pe Ham în fiul aceluia Canaan și întru tot neamul ce avea să iasă dintr-insul și l-a robît pe dînsul fraților săi. „Blestemat - zice - să fie Canaan (fiul lui Ham) slugă să fie fraților săi. Iar pe Sem și pe lafet și pe neamurile ce aveau să fie dintru aceia i-a binecuvîntat. Și simplu mai înainte a însemnat, că seminția lui Sem va fi preotească, iar seminția lui lafet stăpînitoare. Precum tîlcuitoarii Dumnezeieștii Scripturi și scriitorii de istorii înțeleg, din aceste cuvinte ale lui Noe: Să lărgească Dumnezeu pe lafet și să se sălășluiască în lăcașurile lui Sem. Adică: Să se sălășluiască în lăcașurile lui Sem, așa tîlcuiește Teodorit. Pe care mai luminat se poate vedea din tîlmăcirea caldeiască care zice așa: Să lărgească Dumnezeu pe lafet și să se sălășluiască dumnezeirea în sălășurile lui Sem. Și cu adevărat dumnezeiasca sfințenie s-a sălășluit în sălășurile aceluia: cînd tot poporul uitase pe Dumnezeu Ziditorul său, s-a aflat în seminția lui Sem poporul iudeilor de știa pe Dumnezeu. Precum se scrie în Psalmi: „Cunoscut este în Iudeea Dumnezeu, în Israel mare este Numele Lui" (Psalm 7, 1). Pentru că semințiile și limbile cele ce s-au înmulțit din neamul lui lafet și a lui Ham, aceia toți la închinarea de idoli s-au abătut, iar poporul iudeilor începînd de la Avraam, care era seminția lui Sem, slujea unuia ceresului Dumnezeu, întru acel neam și preoția s-a început, și sfințenia lui Dumnezeu s-a întemeiat, Cortul ce se chema Sfînta Sfintelor și Biserica cea preaslăvită de Solomon în Ierusalim s-a zidit (Evrei 9, 3) și Fiul lui Dumnezeu Izvorul a toată sfințenia în seminția aceluia a Se naște a voit.

Pe acestea toate văzîndu-le Noe cu Duhul, a zis că se va sălășlui Dumnezeu în lăcașurile lui Sem. Deci a-și lărghi hotarele sale, este aceea a împărăteștii stăpîniri, iar dumnezeiasca sfințenie întru sine a o avea, este a cinstei celei preotești. Ca și cum ar fi zis Noe către fiii săi: Tu Seme, cele sfințite să le lucrezi, aducînd jertfe lui Dumnezeu și rugîndu-te, tu, lafete, să stăpînești popoarele, lărgindu-le slobozenia lor și să-i aperi pe ei; iar tu, Hame, cu fiul tău Canaan să le robești amîndurora.

Nu fără de taină a fost și aceasta, că Noe întru a sa trezire de vin, punînd blestemul pe batjocoritorul de tată Ham, întîi pe ai lui fiu, iar și al său nepot Canaan și celelalte. Și oare ce este taina aceasta? Să luam aminte: Spun evreii, iar de la dînșii și ai noștri oarecare tîlcuitori, cum că Canaan fiul lui Ham, mic copil fiind (de 10 ani) acela întîi a văzut goliciunea moșului său Noe și i-a spus lui Ham tatălui său, iar Ham mergînd aceeași a văzut-o și-l batjocori. Pentru aceea Noe, cînd s-a trezit de vin și a cunoscut ce i se

făcuse, îndată blestemului l-a dat pe Canaan. Iar noi să socotim (Fac. 9) cum că blestemului acestuia al lui Canaan, pricinuitor s-a făcut Ham tatăl lui, care n-a certat pe fiul lui când îi spuse de goliciunea lui Noe, nici nu l-a învățat, ci și singur s-a dus s-o vadă, ca și cum lăudând priceperea cea ne bună a micului copil. Și pentru ceea ce era copilul vrednic de groaznică pedeapsă el i-a tăcut-o aceea și i-a fericit-o și a vorbi de goliciunea tatălui său l-a slobozit neoprit și singur cu dulceață l-a ascultat și așa pe fiul său și pe sine

sub blestemul tatălui său s-a pus. De aici să se învețe părinții a-și crește pe fiii lor din pruncia lor (după îndemnarea Apostolului) pentru învățatura și Sfătuirea Domnului (Efes. 6, 4) în frică și în groază, iar nu în dezmiertare să-i aibă, ci să-i sloboadă în voia lor în neorînduiești, în spurcate cuvinte, nici un lucru necuviincios să nu facă, sau la vreun nărav rău să se deprindă, pentru că la ce se deprinde cineva din tinerețe, de aceea nici la bătrînețe nu poate cu lesnire să scape, să se lase; și ce fel de învățătură primește în tinerețe, ori bună, ori rea, aceea într-însul pînă la bătrînețe și la sfîrșit petrece. Tînărul copil asemenea a este cu scîndura cea gătită spre zugrăvirea Icoanei,, pe care orice ar zugrăvi din început zugravul, ori cinstit, ori necinstit, ori sfînt, ori păcătos, ori înger, ori drac, aceea și va petrece de-a pururea - tot astfel și cel tînăr în ce fel de deprindere îl vor crește părinții, ce fel de obicei îl vor învăța, ori lui Dumnezeu plăcute, ori urîte lui Dumnezeu, ori îngerești, ori drăcești, în unele ca acelea toată viața sa își va petrece. Pînza albă, ori în ce fel de vopsea se va muia întîi, acea floare niciodată n-o va schimba. Și vasul nou de lemn sau de lut, ori de care grăsime întîi s-ar umplea, ori de bine mirositor untdelemn, ori de puturos duhot, de acea putoare niciodată nu va scapă, de acest fel este deprinderea tinereților. Pentru aceea în pruncia lor, la bune obiceiuri se cade a-i învăța, prin certare și îmbunare, ci nu atîta prin îmbunare cît prin certare, pentru că prin groază a pedepsi tinerețele le este de folos, precum sfătuiește Sirah: „Să nu dai fiului tău stăpînire în tinerețile lui, ci să-i sfărîmi coastele lui, pînă ce este tînăr, ca nu cumva învîrtoșîndu-se nu ți se va supune" (Sirah 30, 11). Sfîntul Gură de Aur a însemnat tinerețele cu calul fără frîu și cu fiara nedomesticită. Cu ce se înduplecă calul? Fără numai cu zăbalele, cu frîul și cu obosirea. Cu ce se îmblînzește fiara (ursul) de nu cu fiarele și cu bătaia? De asemenea și tinerețile de frică și de învățătură ca de zăbale și de frîu, iar de certare și de groază ca de obezi și de lanțurile de fier și de singură obosirea bătailor au trebuință. Bine zice cel înainte pomenit Sirah: „Cel ce-l iubește pe fiul său îi îndesește lui

rănilor" (Sirah 30, 1), încă nu numai singuri prin sine părinții datorii sînt a-i povățui și a-i învăța ia bunătăți pe fiii lor, ci și povățuitori iscusiți și învățatori buni să pună lingă ei, ca nu numai sănătatea pruncească să le păzească și vreo învățătură să le pună înainte, ci și toate cuvintele și faptele lui: șederea și scularea, umblarea și starea și vorbirea cu alții să le pîndească și îndată cu certare să le îndrepteze, întru ce ar fi trebuință de îndreptare și la toate obiceiurile bune să-i povățuiască. Pentru că sălbatică sînt tinerețele - zice Sfîntul Gură de Aur -trebuindu-le mulți povățuitori, învățatori în urmă mergători, hrănitivi. Iarăși acela grăiește: „La catîri păstor, și la cai comis bun căutăm, iar ceea ce ne este mai cinstită decît toate, ca adică să încredințăm pe fiul la oarecare ce poate să-i păzească lui întreaga curăție, nu căutăm." Pînă aici Gură de Aur. Deci noi să luăm aminte, de este nevoie la jivinele cele necuvîntătoare bunulpăstor, cu cît mai ales la copii. Acelea ca să nu se rumpă de fiară, sau de tîlhari să se răpească, iar aceștia ca să nu se răzvrătească de cei răi la nărav și de furătorii de suflet draci să nu se fure și în pierzarea cea veșnică să nu fie trași. Înfricoșat lucru povestește Sfîntul Grigorie Dialogul în vorbele cele cu Petru diaconul, în Cartea a 4-a la cap. 18, zicînd așa: „Despre mulți copii se închide intrarea în împărăția cerurilor (prin singuri părinții lor) den vor crește pe ei rău. În cetatea aceasta (în Roma) un bărbat de toți știut fiind, înainte cu trei ani, avea un fiu mic prunc de 5 ani, precum mi se pare fiind, pe care foarte iubindu-l trupescul lui tată îl creștea fără de certare. Iar pruncul acela de-a pururea dezmiertat fiind, se deprinsese a grăi cuvinte stricate și spurcate și hulitoare. Și cînd orice gînd intra în sufletul aceluia, îndată spre rele cuvinte, la care se obișnuise, se întindea; și hulea nu numai pe oameni, ci cînd i se întîmpla și spre Dumnezeiasca Mărire

(care a o zice este înfricoșat) îndrăzne, Sfintele lucruri hulind, iar tatăl lui nu-l oprea să grăiască acele hulitoare și spurcate cuvinte. Deci acel copil în ciurma ce a fost aici înainte de 3 ani, s-a bolnăvit de moarte și când tatăl său îl ținea în brațele sale (precum mărturisesc cei ce au fost ia sfârșitul celui copil necurații draci venise să ia ticălosul suflet al copilului, iar copilul văzându-i pe ei tremura și ochii închizându-și a început a striga: Scoate-mă de la aceștia, tată, scoate-mă! Aceasta cu glas înfricoșat strigând-o și-a plecat fața în sânul tatălui său, vrînd să se ascundă pe sine, iar tatăl văzîndu-l pe el tremurînd, l-a întrebat ce vede: Răspuns-a copilul, zicînd: Niște oameni negri au venit și vor să mă ia, aceasta zicînd a început a grăi cuvinte mîrșave și de Dumnezeu hulitoare la care se obișnuise. Și îndată a murit.

Această povestire a Sfîntului Grigore să înfricoșeze părinții cei ce rău fără de învățătură își cresc pe fiii lor și-i lasă pe ei de se deprind la cuvinte și la lucruri neplăcute lui Dumnezeu. Cu adevărat unii ca aceștia părinți și singuri cu copiii lor cei nepedepsiți, cu dreaptă Judecata lui Dumnezeu, se vor da în mîiniile celor negri arapi, dracilor, spre veșnicile munci. Și precum Ham cu fiul său Canaan a moștenit părinteasca nebinecuvîntare, așa aceia vor moșteni Dumnezeiescul blestem acela, pe care către capre îl va zice: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților!”

Faptele anilor de la mia a doua și suta a patra

(De la anul 2300 la anul, 2400 de la Zidirea lumii)

Arfaxad fiul lui Sem, nepotul lui Noe, avînd de la nașterea sa ani 135, a născut pe Cainan, iar după dînsul a născut și alți fii și fete. Apoi ceilalți strămoși ai lui Hristos, care în Evanghelia de la Sfîntul Lucă, începutul cap. 11 se pomenesc, din seminția lui Sem mergînd, la vremile lor a naște au început, al căroro pentru cea mai degrabă pomenire, aici de față să se pună rîndul, începînd de la Noe pînă la Avraam într-acest chip:

Noe a născut pe Sem, Sem a născut pe Arfaxad, Arfaxad a născut pe Cainan, Cainan a născut pe Sala, Sala a născut pe Ever, Ever a născut pe Falec, Falec a născut pe Ragav, Ragav a născut pe Sarah, Sarah a născut pe Nahor, Nahor a născut pe Tara, Tara a născut pe Avraam. (Avraam este al II-lea patriarh de la Noe).

Iar întru care vreme, care s-a născut, vezi în numărarea anilor.

Pentru strămoșii lui Hristos, care înainte potopului din seminția lui Set au fost, nu este îndoială, că toți drepti și sfinți au fost. Iar pentru aceștia care după potop, de la Noe pînă la Avraam anume s-au pomenit, nu putem să zicem, ca toți să fie drepti, afară numai de doi: Sem și Ever. (Iar de dreptul Avraam și de a lui seminție, mai pe urmă se va zice).

Iar dreptatea celor doi s-a înștiințat așa: Sem și lafet au acoperit goliciunea tatălui, Ever nu s-a învoit la facerea turnului cea neplăcută lui Dumnezeu, de care mai pe urmă se va spune.

Iar pentru ceilalți îndoire este, fiindcă și închinători de idoli între dînșii s-au aflat unii, precum Sarah și Nahor și Tara tatăl lui Avraam. Fără numai aceia ce au viețuit cu dreptate, care în zilele lui Noe s-au născut, adică: Arfaxad, Cainan și Sala, care s-au născut mai înainte de a muri Noe și la viața cea plăcută

lui Dumnezeu a lui Noe au privit, care și cuvintele lui cele drepte, care spre Dumnezeiasca plăcere povățuia din gura aceluia le auzise. Pentru că mult folosește pe copii viața cea îmbunătățită a tatălui și învățătorul cuvânt, iar mai ales a unuia ca aceluia mare întru bunătăți bărbat, a lui Noe, plăcutului lui Dumnezeu, carele de față fiind și în corabie fiarele cele sălbatice se cutremurau și blinde erau, cu cât mai ales fiii și nepoții aceluia aveau a se teme, între cei vii fiind el și nu îndrăzneau în vremea lui să facă rău ceva la arătare. Iar după moartea lui, numai un strănepot Ever se încredințează că bun a fost, iar de ceilalți nu este încredințare.

Faptele anilor de la mia a doua și sută a cincă

(De la anul 2400 la anul 2500 de la Zidirea lumii)

Aici să se pomenească nu numai de ai lui Sem, ci și de ai lui Iafet, și de ai lui Ham fii, care au început a se naște după potop.

Ai lui Sem au fost 5 fii, pe care Gheorghe Chedrinul îi numără cu acest fel de număr:

1. Arfaxad din seminția acestuia mai de pe urmă au ieșit Caldeii.

Și evreii din Ever strănepotul lui.

2. Elam, din care seminție au ieșit Elamitenii și Perșii. Assur, din care Asirienii. 2. Liud, din acesta este Lidia. 3. Aram, din acesta sînt Sirienii și Armenii. în Bibliile rusești se pune și al șaselea fiu al lui Sem, ca fiind Cainan, ci se pare a fi greșeală. Pentru că Aram este de la grecul istoriograf Chedrinul și din singure Bibliile acelea, căci Cainan nu fiu ci nepot îi era lui Sem, iar fiii lui Arfaxad (Fac. 11).

Ai lui Iafet au fost 7 fii:

1. Gomer, din seminția aceluia mai pe urmă au ieșit Gomeriții și Galatenii, încă și Chimmerii, care mai pe urmă s-au poreclit Cimbri.

2. Magog, din acela sînt Massaghiții, Goții, Sciții, iar din aceia turcii și tătarii.

3. Madai, din acela au ieșit Midii.

4. Iovan sau Iavan, din acela este poporul Ioniților și Grecii.

5. Tobal, din seminția aceluia sînt Haliviții, Ivirii și Ispanii.

6. Meșeh, din acesta sînt Capadocii, Misenii, Iliricii încă și Muscalii și celălalt rusesc popor, și precum și Sfîntul prooroc Iezechiil anume a zis (Iezechiil, 38) că Meșeh era voievod rusesc, măcar deși unii nu se potrivesc. Pentru că unii din Rifat fiul lui Gomer spun că s-au născut aceștia (s-au plodit), iar alții spun că sînt Muscalii din Togormi fratele lui Rifat, care și albi ruși de unii se numesc și povestesc a fi însă nouă ne este destul s-o știm aceasta, că din seminția lui Iafet sîntem, căci precum Meșeh era fiul lui Iafet, așa Eifat așa Togorma au fost nepoții lui Iafet, fiind fii ai lui Gomer fiul lui, din care și Chimerii

sau Cimbrii, fiind de slavonă limbă, au ieșit. (Pentru Cimbri caută la luna lui Mai în viața Sfântului Metodie și Constantin. Sciția și Tracia. Sciția Minor și Scitia Maior-România de azi Caută și în Sinopsisul Pecerskăi, pentru slavoni, pentru ruși și pentru Meșeh și pentru cimbri).

7. Tiras, din acesta Tracii fuseră: iar țara Traciei este unde după aceea s-a zidit Bizantia, care acum se cheamă Constantinopol sau Țarigradul. În Bibliile rusești, între fiii lui Iafet se află și al 8-lea fiu cu numele Elisa, ci acela nu se pare a fi fiu lui Iafet, ci nepot, iar fiu al lui „Iafet, fiul lui”.

Ai lui Ham au fost 4 fii, pe care Sf. Scriptură i-a pomenit:

1. Canaan, din acela s-au prăsit cananeii.
2. Cuș, din acela sînt etiopienii și Nimrod ziditorul turnului.
3. Mișraim, din acela sînt egiptenii,
4. Put, din acela sînt Troglodiții, care cu etiopienii sînt de un chip și de un nărav.

Încă au mai fost și alți fiii ai lui Ham, pe care ca pe cei neștiuți Sfânta Scriptură pe nume nu-i pomenește. Dar se pomenește unul în hronograful lui Amsterlodam, anume Tifon, care l-a ucis pe Mișraim fratele său, cel ce în Egipt începuse împărăția.

Dintru acești fii ai lui Sem, ai lui Iafet și ai lui Ham, după facerea turnului și după despărțirea limbilor, s-au născut nenumărați fii, nepoți și strănepoți și multe popoare au ieșit, pe care a-i număra pe toți nu-mi este de nevoie, că nu-mi ajunge vremea, nici de vreun folos sufletesc nu-mi este. Cel ce voiește să caute la ceilalți scriitori de istorii.

Faptele anilor de la mia a doua și suta a șasea (De la anul 2500 la anul 2600 de la Zidirea lumii)

Cainan fiul lui Arfaxad, nepotul lui Sem, trăind 101 ani, a născut pe Sala, apoi a născut și alți fii și fete.

Sfântul Noe în anul vieții sale 930, iar în anul facerii lumii (după Gheorghe Chedrinul) 2572, prin Dumnezeiască poruncă i-a chemat pe fiii săi: Sem, Iafet și Ham și le-a împărțit lor pământul.

1. Lui Sem i-a poruncit să ia ASIA;
2. Lui Iafet - EUROPA;
3. Iar lui Ham - AFRICA.

Ca fiecare pe partea sa să se sălășluiască cu seminția sa. Și le-a poruncit lor să nu-și treacă hotarele unul altuia, ca să nu se ridice între dînșii sfadă și vrajbă cu război, ci fiecare cu al său hotar să se îndestuleze.

O spune și aceasta Gheorghe Chedrinul, cum că așezământul acela scriindu-l Noe, l-a încredințat lui Sem, ca unui fiu mai mare, căruia atunci îi era (după a lui Chedrin povestire) ani de la nașterea sa 431. Însă semințiile cele mai de pe urmă a fraților acelora, n-au păzit așezământul acela al strămoșului Noe, ci au început a strîmtora unii pe a iții și a-i chinui, năpădind cu războaie precum mai pe urmă se va arăta. A trăit dreptul Noe după potop 350 de ani. Și împlinind de toți anii vieții sale 950 (Fac. 9, 29). A chemat fiii

și nepoții și strănepoții săi și i-a învățat pe ei cu părintești sfătuiri, ca să cunoască pe Dumnezeu făcătorul lor, și să creadă în El și să-l slujească Lui cu lucruri bune, iar de la laptele rele să se păzească pe ei, ca să nu mînie pe Dumnezeu și să nu aducă asupra-și vreo pedeapsă neașteptată, încă i-a învățat pe ei ca și dragoste să aibă între ei și să nu se năpăstuiască unul pe altul, ci în pace și în blîndețe să petreacă. Apoi pe toți binecuvîntîndu-i s-a sfîrșit în anul facerii lumii (după Gheorghe Chedrinul 2592.) Și a plîns după el toată seminția omenească, care după potop se înmulțise. Cel ce voiește să vadă în ruseștile Biblii ale noastre, numărare de ani cu îndoire, aici să caute. Noe a trăit după potop ani 350 și a murit. Iar Sem în anul al doilea după potop născînd pe Arfaxad a trăit ani 335 și a murit.

Iată Sem mai înainte de Noe tatăl său, ca la treizeci de ani a murit. Deci se află sub numele lui Gură de Aur un cuvînt pentru o curte și un balaur, în Sbornicul cel mare Moscovit tipărit la foaia 455, pe a doua față, unde se scrie că în vremile cele de demult înaintea potopului și după potop, niciodată fiul înaintea tatălui nu murea, numai Lameh fiul lui Matusalem înaintea potopului. Apoi trecînd de la începutul lumii 3300 de ani și mai mult, a murit Aran înaintea lui Tara pentru închinarea de idoli și l-a omorît pe Aran al treilea fiu al lui. Se unește ia aceasta a lui Gură de Aur și Sfîntul Epifanie aceasta grăind -o. Deci ni se pare că nu este dreaptă numărarea anilor în Bibliile rusești, după care se arată aceea, că nu Noe înaintea fiului său Sem a murit, ci Sem înaintea tatălui său Noe, și cea de pe urmă binecuvîntare de la dînsul și așezământul (precum înainte am zis) cel încredințat luiși l-a luat.

Și după moartea aceluia, mulți ani trăind și pe nepoții nepoților și ai strănepoților săi văzîndu-i, a trecut din viața aceasta, care lucru se încredințează din Bibliile altor limbi, precum și din Bibliile lui Ieronim, pe care el din evreiasca limbă le-a tălmăcit, unde se scrie: Cum că Seni după nașterea lui Arfaxad a trăit 500 de ani și a născut fii și fete și a murit. Apoi după această numărare vine să fie sfîrșitul lui Sem după mulți ani de la răposarea tatălui său Noe, cel ce va voi, să socotească și să numere și va vedea. Iar de spun adevărul ruseștile noastre Biblii în numărarea anilor, apoi nedrept este acel cuvînt în Sbornic, sub numele lui Gură de Aur și înțelegerea lui Epifanie ceea ce mai înainte s-a zis, cum că nu murea fiul înainte de tatăl pînă la Aran fiul lui Tara. La fel și pe Gheorghe Chedrinul vechiul țarigrădean și greul istoric nedrept îl vom face, care a scris că Sem după moartea lui Noe a mai trăit 150 de ani. Ci mai de crezut este pentru anii lui Sem spunerea lui Chedrin și înțelegerea lui Epifanie cu a lui Gură de Aur.

Faptele anilor de la mia a doua și suta a șaptea

(De la anul 2600 la anul 2700 de la Zidirea lumii)

A trăit Sala ani 130 și a născut pe Ever, apoi a născut și alți fii și fete (Fac. 11, 14).

Numele „Ever” se tâlcuiește „trecător” sau „trecere”, iar pentru ce pricină s-a numit așa fiul lui Sala (Selah), se povestește așa: Arfaxad fiul lui Sem, tatăl lui Cainan și moșul lui Sala, trăind mai întîi cu frații

săi în Armenia, în care corabia lui Noe a stat pe muntele Ararat, a voit să se mute în pământul caldeesc în care încă nimeni nu locuia. Deci adunându-se cu toată casa sa și de frați despărțindu-se, a trecut râul Tigrlul și întîi în Caldeia el a început a petrece. Apoi întru acea singură peste rîu trecere, i s-a născut fiu lui Sala nepotul lui. Deci Arfaxad a pus numele pruncului strănepotului său: Ever, adică trecere, căci întru trecere s-a născut. Din acest Ever se făcură evreii, precum mai pe urmă va arăta cuvîntul.

Iar întru acești ani s-a născut povătuitorul tuturor răutăților Nimrod din seminția lui Ham, pentru că Cuș fiul lui Ham l-a născut pe acela.

Și creștea Nimrod cu trupul și cu răutatea și se făcu cu trupul uriaș, asemenea cu cei de demult uriași, care erau înaintea potopului, precum grăiește de dînsul Scriptura. Acesta a început a fi gigant pe pământ, acesta era uriaș (Fac. 10, 8). Iar cu răutatea era mai mare decît cu trupeasca creștere că a umplut de dînsa tot pământul. La față era negru, pentru aceea și arap îl numesc pe acela, iar la suflet mai negru, pentru că întunecat îl avea pe dînsul prin dumnezeiasca împotrivire, ci mai pe urmă se va zice pentru dînsul.

Doi oameni în partea cea de sub cer vestiți s-au născut: Ever și Nimrod, dar nu de un obicei au fost. Vestiți - căci Ever a fost începătură neamului evreiesc, iar Nimrod întîi între oameni împărat s-a făcut. Amîndoi mari oameni cu cinstea

între popoare, iar obiceiurile lor atîta se deosebeau între ei, pe cît se deosebește întunericul de lumină, pentru că Ever era bun iar Nimrod rău. Acela strălucea ca lumina prin lucruri bune, iar acesta ca un întuneric se înegră și pe ceilalți îi întuneca cu faptele cele rele. Ever era binecredincios către Dumnezeu, iar Nimrod potrivnic lui Dumnezeu. Ever era învățător al dumnezeieștii plăceri, iar Nimrod începător al mînierii lui Dumnezeu. Pentru că ridicase pe oameni la lucrul cel neplăcut lui Dumnezeu, la care Ever nu s-a învoit, adică, să zidească turn pînă la cer, precum de aceasta mai pe urmă va spune istoria.

Iar noi de aceasta ne minunăm, pentru ce în vremea aceea mulțimea poporului ceea ce după potop se înmulțise, nu urma lui Ever bărbatului celui bun, ci îi urma celui rău om Nimrod? Nu asculta învățăturile lui Ever celui plăcut lui Dumnezeu, ci se pleca la sfatul lui Nimrod celui mîniitor de Dumnezeu. De omul lui Dumnezeu s-au lepădat, iar lîngă robul satanei s-au lipit. Ce este oare pricina aceasta? Cu adevărat nu alta se pare a fi, fără numai aceasta, căci firea omenească, după greșeala lui Adam, lipsindu-se de Darul lui Dumnezeu cel mai dinainte, s-a făcut mai lesnicioasă și mai plecată spre cel rău, decît spre lucrul cel bun. Pentru că mai înainte de călcarea poruncii lui Dumnezeu, omul, nevinovat, neviclean, nepăcătoș, în Darul lui Dumnezeu ca un fiu în Dragostea și în Mila Tatălui fiind, nu avea întru sine nici un fel de voire rea și de poftă rea, nici nu știa ce este răul, nu dorea vreun păcat, nici nu știa ce este păcatul. Nu era în el mîndrie, nici nu-i trebuia lui mai multă decît cea dată de la Dumnezeu cinste, nici nu căuta slavă, nici nu i-a pizmuit firii îngerești celei mai cinstite. Nu era în el lăcomie, nici nu aduna averi, nici aur, nici argint, nici pietre de mult preț, nici orice de acestea, pe care acum oamenii cu nesățioasă dorire le adună. Iuțime

întru el nu era, nici nu se mînia, nici nu făcea rău, nici a pizmuit, nici s-a strîmbătăt. Drept fiind și sfînt, cea trupească dulce pătîmire n-o știa, nici nu porțea trup, la imbuibare nu se deprinsese, nici nu gindea de rodul cel cu poruncă oprit, adică să voiască a mîncea din el, nici n-ar fi călcat cîndva porunca lui Dumnezeu singur prin sine, de nu s-ar fi înșelat de vrăjmașul. Iar cînd s-a înșelat și a mîniat pe Ziditorul, prin călcarea poruncii Lui și s-a lipsit de cel mai înainte Dar al acestuia, atunci cunoscînd răutatea, s-a făcut spre dînsa foarte lesnicios. Și a intrat în firea omenească toată pofta păcatului, mîndria, lăcomia, iuțimea, mînia, zavistia, trupeasca poftă. Și au început oamenii cei înmulțiți din Adam a se mîndri și a se înălța unul asupra altuia și a aduna averi și a-l urî unul pe altul și a se mînia, a se iuți și a năpăstui unul pe

altul și spurcat a trăi după plăcerile pîntecelui și în patimi umblînd (precum zice Apostolul) după veacul lumii acesteia, în poftele trupului lor, făcînd voile trupului și ale gîndurilor și s-au făcut din fire fiii mîniei (Efes. 2, 2-3), din fire căci obișnuința păcatului întru dînșii ca și cum în fire s-ar fi prefăcut. Precum nu se poate a schimba fireștile trebuințe și nevoi, așa de cu greu este de a se părăsi de vreun păcat în care cineva la lungă vreme s-a obișnuit. Deci întru acea vreme, în care Ever și Nimrod trăiau, fiindcă între oameni se

înmultise toată răutatea acum și ca și cum din fire întrînșii tot păcatul se întărise. Pentru aceea oamenii aceia mai cu lesnire spre răul sfat al lui Nimrod, decît spre cel bun al lui Ever se abătuse, ca spre vreun lucru al său firesc, fiind (după Apostolul) din fire fii ai mîniei, îi sfătuia pe ei dreptul Ever la bine, ca adică să placă lui Dumnezeu, iar nu să-L mînie pe Dînsul. Dar plăcerea Dumnezeiască le părea la aceia a fi un lucru străin, pentru că la lucruri bune nu se deprinsese, l-a sfătuit Nimrod la lucrul cel potrivit, care nu era plăcut lui Dumnezeu și îndată de acela s-au apucat ca de un obișnuit al lor, că iată se întărise cu obișnuință întru mînierea lui Dumnezeu. Și, așa dreptul Ever abia pe al său neam a putut a-l pleca și a-l depărta de la lucrul cel neplăcut lui Dumnezeu, iar Nimrod pe toate celelalte neamuri, cu lesnire în urma sa le-a tras.

Noi de aici vedem aceste două: Cum cel neplăcut lui Dumnezeu om, mai grabnic este a asculta sfatul cel rău, decît cel bun; și cum că cel ce s-a obișnuit în oarecare păcate de moarte, nu se spăimîntează a îndrăzni la cele mai multe de Dumnezeu mînioase lucruri de moarte. Mai grabnic este răul a asculta pe cel rău, decît pe cel bun, căci împreună mai legat este răul cu cel rău decît cu cel bun. Cel bun lucru, cu obiceiul său se depărtează de la cel rău, pe cît se depărtează răsăriturile de la apus. Iar cel rău cu cel asemenea rău luiși rău atîta este de însoțit pe cît este de însoțit întunericul cu negura și noroiul cu tina, pentru aceea mai degrab răul ascultă pe cel rău, decît pe cel bun. Se minunează Sfîntul Ioan Scărarul de aceasta, cum noi păcătoșii, la lucrurile cele bune, avînd pe Dumnezeu cel Atotputernic Ajutător și pe sfinții îngeri solindu-ne nouă, însă nu cu lesnire ne plecăm, iar la vreun lucru rău, singur vicleanul drac, cu lesnire poate a ne înșela pe noi. Pentru ce așa? Se leapădă Scărarul de lepădarea pricinii aceleia. Eu - zice - la aceasta nu pot să grăiesc, nici nu voiesc (Cuv. 26).

Iar nouă ni se pare că nu alta este pricina, fără numai ceea ce înainte s-a zis: Că firea omenească, din păcatul strămoșesc stricîndu-se și de binele cel dintîi lipsindu-se și la răutate alunecîndu-se, mai firească îi este răutatea, căci întru aceea omul se zămislește și se naște: „întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea" (Psalm 50, 7). Iar întru ce s-a născut de aceea și din copilărie dorește și gîndește, precum și Scriptura adeverează zicînd: „Stăruiește cugetul omului spre cele rele din tinerețile lui" (Fac. 21). Pentru aceea sîntem mai grei spre bunătăți, și nici nu sîntem ascultători la sfătuirea cea bună, iar la lucrul cel rău sîntem foarte grabnici. O, cît de multe sfătuirii bune și folositoare îndemnări spre fapta bună povățuindu-ne avem în cărțile proorocești, Apostolești, Părintești și-i auzim pe duhovniceștii dascăli învățîndu-ne, dar puțini se fac ascultători acelora, puțini se îndreaptă nu mulți se mîntuiesc. Iar la cele rele lucruri nu trebuie mulți dascăli, vreun drac apropiindu-se șoptește și îndată păcătosul se supune aceluia.

Ci și singură firea iubitoare de păcat îi trage cu lesnire pe toți spre a sa poftă, iar prietesugul cu cei răi, la ce rău lucru nu-l învață pe om? Și de multe ori se fac unii altura drac, indemnîndu-l și amăgindu-l unuia pe altul la răutate, încă de la oamenii care s-au supus sfatului lui Nimrod putem s-o vedem aceasta. Că de ar intra cineva în obiceiul păcatului, acela apoi nu se mai teme de Dumnezeu, nici nu se înfricoșează a face oarecare lucruri potrivnice lui Dumnezeu. Se obișnuiseră în lucruri rele oamenii aceia, deci nu le era lor frică a se împotrivi lui Dumnezeu prin zidirea turnului, iar noi să ne ferim ca să nu ne obișnuim în păcate, ci mai degrab din căderea păcatului să ne sculăm. Pentru că de ar cădea cineva vreodată în vreun păcat de moarte și nu s-ar scula dintr-însul degrab prin pocăință, acela cu lesnire și a doua oară și a treia oară întru

același cade, fiindcă întâi numai a greși frică îi este lui, iar cel ce a greșit o dată nu se teme a greși și a doua oară și a treia oară și de multe ori, pe același păcat poftindu-l și la altele mai grele îndrăznind. Iar pricina îndrăznelii aceluia și a netemerii în păcatele poftite este aceasta: fiindcă după întâia cădere nu îndată s-a sculat prin pocăință.

Este o întrebare: De s-ar fi pocăit Adam îndată în ceasul acela după căderea sa în Rai și ar fi cerut prin smerenie și prin sfărîmarea de inimă iertare de la Dumnezeu, oare i-ar fi iertat Dumnezeu păcatul lui?

Răspuns: Cu adevărat i-l-ar fi iertat, că nu este lucru firesc al îndurării lui Dumnezeu a nu Se milostivi spre păcătosul ce cu adevărat se pocăiește. Și grăiește Sfântul Dorotei (în Cuvîntul „Pentru lepădarea de lume”) cum că Domnul Dumnezeu intradins întreba pe Adam: „Unde ești?” dîndu-i lui pricină de pocăință (adică, deșteptîndu-l pe el spre pocăință) ca să zică: „Iartă-mă!” și să-l miluiască pe el.

Iarăși întrebare: De ar fi iertat atunci Dumnezeu păcatul lui Adam, oare ar fi îndrăznit Adam ca iarăși să greșească și a doua oară să mînie pe Dumnezeu ?

Răspuns: Nicidecum, căci cunoscînd din întâia sa cădere, cît de mare răutate este păcatul, nu s-ar mai fi întors iarăși după iertare la aceeași răutate, încă de asemenea nici altele oarecare păcate n-ar fi intrat în neamul omenesc cel ce din Adam a ieșit. Iar de vreme ce Adam atunci nu îndată s-a pocăit, drept aceea și tuturor păcatelor celor ce în oameni s-au înmulțit, el a fost cauza. Deci din întîiul păcatul lui, cel prin pocăința cea grabnică necurățit, ca dintr-un necurat izvor au curs celelalte repejuni ale păcatului și pe toată lumea a înecat-o. De asemenea acum între noi se lucrează. De s-ar scula îndată omul prin adevărata pocăință după cea dintîi cădere a păcatului său, n-ar fi îndrăznit ca iarăși cu lesnire să cadă, dar fiindcă oricare odată căzînd, nu îndată se scoală, pentru aceea pe aceleași iară de frică le face și la alte răutăți îndrăznește, precum zice Solomon: „Cînd vine necuratul întru adîncul răutăților, nu se grijește” (Pilde 18, 13). Adică: De va veni păcătosul în obișnuirea păcatelor (pentru că aceea zice Sfîntul Ioan Gură de Aur că este adînc al răutăților) apoi nu se mai grijește de mîntuirea sa, nici nu mai are frica lui Dumnezeu. De

asemenea este unul ca acela cu cel ce se răstoarnă în jos prăvălindu-se, nu poate să se anuce de ceva și să se oprească de cădere, pînă ce nu ajunge în adîncul prăpastiei și se ucide. Așa păcătosul cel ce din cea dintîi îmbunătățită și bineplăcută a sa viață căzînd, de nu se va opri îndată pe sine prin pocăință, ci ar începe din păcat în păcat a se tăvăli, apoi nu cu lesnire (nu zic cu neputință) îi va fi lui a se ținea pe sine, obiceiul păcatului în sine ca o fire prefăcîndu-se și cu sila trăgîndu-l, ci cu pornire neoprită în adîncul pierzării sale va ajunge. Deci nu zăbovi în păcatul tău căzînd, o, omule, ca nu cumva întru adîncul răutăților să ajungi și să piei.

Faptele anilor de la mia a doua și suta a opta

(De la anul 2700 la anul 2800 de la Zidirea lumii)

În anul 2800 s-a zidit Turnul Babei. După sfîrșitul lui Noe, fiii lui și nepoții și strănepoții, încă întru acea parte a Armeniei răsăritului lingă Munții Araratului au trăit îndestulată vreme. Apoi după ce s-au înmulțit întru atîta mulțime, cît acum strîmtă le era țara aceea, sculîndu-se de la răsărit s-au dus căutîndu-și mai larg și mai roditor pămînt spre sălășluința lor ca să aibă îndestulare de bunătațile

pămîntești. Iar mergînd la aceeași parte, la care și Arfaxad cu seminția sa, înaintea lor se dusesse, au aflat un cîmp și loc șes și larg în pămîntul Senaar, care așa mai pe urmă s-a numit (același pămînt și Caldeea, și Babilon după aceea s-a chemat) și s-au sălășluit acolo între rîurile Tigrlui și Eufratului, la locuri frumoase și roditoare (Fac. II).

Deci mutîndu-se poporul la alt loc (din Armenia în Senaar) s-au schimbat și în altă viață. Pentru că au uitat sfătuirile strămoșului Noe și pedeapsa potopului care s-a făcut de la Dumnezeu peste cei dintîi oameni pentru păcate, pentru care de la părinții lor aveau și s-au abătut la rele lucruri și la spurcatele fărădelegi. Că precum mai înainte de potop, pînă ce era între cei vii Adam și Set, pînă atunci fiii lui Dumnezeu (seminția lui Set), după numele lor și viața sa își petrecea, plăcînd lui Dumnezeu ca fiii Tatălui, iar murind Adam și Set, fiii lui Dumnezeu se făcuseră acum nu ai lui Dumnezeu, ci ai potrivnicului fii, la prea multe fărădelegi dîndu-se. Așa după potop, pînă între cei vii era Noe și-l îndrepta pe neamul omenesc bine, ca un tată și stăpîn ai tuturor, pînă atunci oamenii viețuiau în frica lui Dumnezeu, iar murind Noe au lepădat oamenii frica lui Dumnezeu și au mers după poftele lor, pînă ce au

pornit pe Dumnezeu spre mînie și risipiți au fost la marginile pămîntului despărțindu-li-se limbile lor.

Și a fost tot pămîntul atunci o gură și un glas la toți, și a zis omul către prietenul său: Veniți să facem cărămizi și să le ardem pe ele cu foc și să ne zidim nouă cetate și turn, al cărui vîrf să fie pînă la cer și ne vom face nouă nume slăvit, mai înainte pînă a nu ne risipi pe fața a tot pămîntul (Fac. 11, I-4). Și se apucară de lucru, și le era lor cărămida în loc de piatră și tina în loc de var. Iar lui Dumnezeu neplăcut fu acel lucru al lor, fiindcă îl începuse cu mîndrie, nu întru slava lui Dumnezeu, ci la a lor mărire gîndeau.

Iar la acel lucru neplăcut lui Dumnezeu era povățuitor Nimrod cel înainte pomenit, arapul (negrul uriaș, fiul lui Cuș, nepotul lui Ham) acela pe toți spre facerea turnului i-a rînduit și ridicat, vorbind cele potrivnice lui Dumnezeu către popoare și spunîndu-le că El este aspru și nemilostiv spre neamul omenesc,

pentru că în zilele părinților lor a adus potop pe fața pămîntului și i-a pierdut pe toți cei ce locuiau pe el, de la om pînă la dobitoac și păsările și pasările. „Și să facem zidirea de va voi Dumnezeu ca iarăși ca și mai întîi să aducă potopul, ca să ne piardă pe noi, precum pe cei dintîi oameni i-a pierdut. Deci să ascultați sfatul meu, o, oamenilor: Veniți să zidim un turn mare și înalt ajungînd pînă la cer și cînd va voi Dumnezeu ca iarăși cu potopul să acopere pămîntul, întru acea vreme pe turn ne vom sui și vom scăpa de potop, încă să zidim și o cetate lîngă turn, ca să nu fim departe de la dînsul. Fiindcă atunci cînd fără de veste vor începe a năpădi apele potopului, cu lesnire Ja turn vom scăpa, aproape fiind și așa nu va putea Dumnezeu să ne piardă pe noi cu apele. Apoi vom fi și slăviți pentru turn și pentru cetate și pomenirea noastră va fi în veci”. Așa grăind prea mîndrul acela arap Nimrod, popoarele ca niște fără de minte și spre rău mai grabnici decît spre bine, au ascultat sfatul celui fără de minte și lui Dumnezeu potrivnic, și s-au supus lui Nimrod, ca povățuitorul lor, și au început zidirea. Așa și lui Dumnezeu potrivnici s-au făcut și seminția lui Sem și a lui Iafet și-au pierdut slobozenia lor, robindu-se seminției celei de slugă a lui Ham lui Nimrod, fiindcă-l ascultau pe el toți ca pe domnul și stăpînul lor și făceau lucrurile ce li se porunca de el. Iar Ever unul fiind din strămoșii lui Hristos, fiul lui Sala (Selah), nepotul (ui Cainan, strănepotul lui Arfaxad, prea strănepotul lui Sem acela drept bărbat fiind, și adevărat de Dumnezeu cinstitor fiind, cu seminția sa nu se învoia la acel lucru împotriva lui Dumnezeu și s-a deosebit de la dînșii. (Conf. Chedrin, fila 11; Ioan Navclir, fila 10).

Aceia întru nefolositorul acela lucru al zidirii turnului s-au ostenit 40 de ani și ridicase înălțimea lui mai sus de nori, dar nu putură ca după al lor gând să-l săvârșească pe el. Pentru că S-a pogorît Domnul și le-a amestecat limbile lor, în 71 (șaptezeci și una) de limbi. Iar pe cea a 72-a limbă a lăsat-o lui Ever care de la Adam s-a început, fiindcă Ever nu era părtaș celor ce zideau turnul, deci și limba strămoșească într-însul și în seminția lui întreagă s-a păzit. Și de atunci seminția lui s-a numit evrei, iar limba aceleia s-a numit limba evreiască.

Deci era numărul limbilor împărțite, după numărul semințiilor și a capetelor celor ce povățuiau fiecare în seminția sa, când zideau turnul, pentru că erau ei 71, iar peste dînșii Nimrod, ca un împărat și stăpîn, poruncitor era. Apoi amestecîndu-li-se limbile, nu-și mai înțelegeau unul altuia vorbele. Pentru că unii zidind porunceau să aducă pietre, iar aceia aduceau apă, alții cărămizi poruncind să se aducă, iar aceia le aduceau tină, sau altă oarecare materie. Și se făcuse ca niște ieșiți din minte și uimiți, pentru că și frica căzuse peste dînșii din Nevăzuta Venire a lui Dumnezeu, și tremurînd alergau din înălțimea turnului jos. Apoi un vînt mare prin Dumnezeiasca poruncă și un duh de vifor a năpădit și a risipit cea mai mare parte a acelui turn și i-a ucis pe mulți din ei, care mai cu osîrdie se îndeletniceau la zidire. Și așa au încetat de la lucru, pentru că au cunoscut Dumnezeiasca mînie și se căutau unul pe altul, care să poată înțelege vorba unul altuia. Și de atunci s-a chemat locul acela și cetatea Babilon, care se zice „tulburare” sau „amestecare”, că acolo a tulburat Domnul pe poporul cel păcătos și le-a amestecat limbile lor, iar țara aceea s-a chemat Babilonia. Apoi după tulburarea și amestecarea aceea, s-au despărțit popoarele prin lume, fiecare în partea sa cea de strămoșul Noe hotărîtă. Seminția lui Sem ceea ce din fiii și nepoții aceleia ieșise, s-a risipit prin Asia în părțile Răsăritului. Iar seminția lui Iafet a cuprins Europa, părțile apusului și ale miezei nopții. Iar a lui Ham seminție, unii s-au dus în Africa în părțile dinspre miazăzi, iar alții au rămas în Asia în partea lui Sem lîngă N im rod', care măcar de se și umpluse de prea multă rușine, fiindcă nu i s-a săvârșit sfatul lui și lucrul i se stricase, ca un potrivnic lui Dumnezeu, nu s-a dus de acolo, ci cu rudeniile sale cele de aproape a rămas acolo viețuind în cetatea Babilonului și izgonind din părțile acelea ale Babilonului pe seminția lui Sem.

încă nu numai a amestecat Domnul limbile oamenilor, ci și podoaba chipului omenească a schimbat-o întru mulți, și abia a lăsat într-înșii asemănare omenească. Pentru că cu mînia Lui Dumnezeu au ieșit din ziditorii turnului cei tulburați, feluri de neamuri cu chip slut, schimonosituri ale firii omenești, jumătate fiară și jumătate oameni, pentru care puțin ceva aici să spunem.

întîi s-au aflat în feluri de locuri, în munți și în pustietăți niște chipuri sălbatice, asemănare omenească avînd, care se cheamă oameni de pădure, cu fiarele petrecători, numindu-se satiri, goi, păroși, la care au picioarele de capră și la cap au coarne. Dar aștia sînt de iuți, cît nici din jivini nu poate să-l ajungă pe satir, fără numai cînd ar fi slab sau bătrîn. (Vezi că maimuța este din oameni răi - satirul este maimuța).

Ippodoni sau Hipocentauri, care au capul și pieptul de om, iar celălalt tot trupul asemenea cu calul, patru picioare și coadă avînd (Conf. Iacob și Navclir). *

Pentru amîndouă aceste sălbăticiuni asemănări de oameni se află scris în viața cuviosului Pavel Tebeul (Ianuarie 15) cum cînd marele Antonie s-a dus în pustiu cel dinlăuntru, ca să-l caute pe plăcutul lui Dumnezeu Pavel, fiind o mare arșiță întru amiazăzi, slăbea bătrînul cu trupul, dar nu slăbea cu duhul, nici nu se întorcea din calea ce înainte o luase. Și măcar de nu știa încotro să meargă, însă se întărea și zicea: Cred în Dumnezeul meu că-mi va arăta mie pe robul Său, pe care mi s-a făgăduit să mi-l arate. Și nu după mult timp a văzut om asemenea cu calul, pe care făcătorii de stihuri Hipocentaur îl numesc. Pe acela

văzîndu-l, s-a întrarmat cu mîntuitorul semn al Crucii și cu îndrăzneală l-a întrebat: Ascultă tu, în care loc robul lui Dumnezeu locuiește? Iar fiara plecîndu-se de cuvîntul Sfîntului și neputînd cu glasul să răspundă, cu mîna arăta partea în care trebuia să meargă robul lui Dumnezeu, și a fugit cu grabnică alergare de la cuviosul Antonie. Iar bătrînul se mira de chipul acelei fiare și mergea în partea în care fiara îi arătase cu mîna lui. Apoi ajungînd la un loc pietros, a văzut altă fiară, care era la fel omenească

asemănare pînă la jumătate, iar cealaltă parte a trupului era de fiară, picioarele de capră și coarne la cap, de a căruia vedere mirîndu-se bătrînul, cu credința neîndoită într-armat fiind, fără de frică îl întreba zicînd: Cine ești tu? Iar fiara poame de finic, ca un semn de pace aducîndu-i lui, zicea: Muritor sînt eu, unul din viețuitorii în pustie, pe care limbile cele întunecate cu rătăcirea, satiri numindu-ne (maimuțe) între dumnezeii lor ne-au cinstit. Deci trimis sînt de la turma mea să mă rog ție, ca să rogi pentru noi pe Stăpînul cel de Obște, pe care în lume l-am cunoscut că a venit și în tot pămîntul a ieșit Vestirea lui (Ps. 18, 4). Unele ca acestea cînd le vorbea fiara, ostenitul călător își uda fața sa cu lacrimile de bucurie, pentru că se bucura de Slava lui Hristos și de pierzarea satanei, încă împreună și se mira, că a putut să înțeleagă vorba satirului, și lovind pămîntul cu toiagul zicea: „Amar ție cetatea Alexandriei, care în loc de Dumnezeu, cinstești slugile! Amar ție cetate curvă, în care din toată lumea dracii s-au adunat? Ce răspuns ai să dai? Fiindcă și fiarele mărturisesc Puterea lui Hristos, iar tu schimonosirile pădurii ca pe dumnezei le cinstești?” Acestea sfîntul grăindu-le, fiara a fugit în pustie. Pentru acea fiară nimeni să nu socotească a fi de necrezut, fiindcă și la cetatea împărătească Constantia (Constantinopol) o fiară ca aceea cu asemănare omenească, ce se cheamă satir (maimuță), vie s-a adus din Alexandria, spre mare mirare a tot poporul. Iar după ce a pierit, ca să nu putrezească trupul ei, îndată cu sare l-a sărat și în Antiohia la împăratul ca să fie știută de dînsul o trimiseră.

Androginii sau Hermafrodiții aceia fiecare au cele firești amîndouă bărbătească și muierescă, țetele lor, cea dreaptă bărbătească, iar cea stînga muierescă.

Arimaspi care numai un ochi au în mijlocul frunții, căroră neîncetat le este războiul cu Grifii pentru mîrgăritare și aur. Că ceea ce în munți Grifii o Sapă, aceea Arimaspi cu sila o apucă de la dînșii.

Astromii, care la marginile Indiei se află, gură neavînd nicidecum, nici mîncînd, nici bînd, fără numai prin mirosirea nărilor, din frumoasa mirosire a poamelor trăiesc, că aceea le este lor hrana, ca adică să miroase poame. Tanefi, la care atîta sînt de mari urechile, cît tot trupul își acopăr cu ele. Nevri, care se schimbă la vreme în lup, și-l mîncîncă pe care om îl prind. Pigmei, oameni mici, ca de un cot, care în munții Indiei trăiesc, nu mulți ani, pentru că muierile lor la cinci ani nasc, iar la opt îmbătrînesc. Acei pigmei pe berbeci și țapi încalecă, din arce mici însăgetează și au război cu cocoarele de la hrană, căci cocoarele mîncîncă ceea ce pigmeii seamănă. Drept aceea în vreme de primăvară, acei pigmei adunîndu-se pîlc mare, se duc cu armele lor la malul mării oceanului, de care este aproape pămîntul lor, și cearcă cuiburile cocoarelor și le mîncîncă ouăle și puii lor, ca nu înmulțindu-se cocoarele să-i dovedească pe dînșii (să-i biruiască).

Ciclopicii; sau uriașii, a căroră locuință le este în Sicilia sub muntele Etna, precum grecul făcător de stihuri Vergiliu pomenește, de care spun (că precum și Arimaspii) numai un ochi au în frunte.

Manticori, la India, care au capul și fața omenească, iar celălalt trup de leu. În aceleași părți ale Indiei se află și alte sluții în asemănare omenească, capete și grumazi neavînd, iar ochii lor le sînt în spate, iar gurile în piept, încă și alt neam de sluții se află acolo în pustietăți în asemănare omenească, care se cheamă Chinocefali, la care sînt capetele de cîine și scrișnire de dinți înfricoșată.

Și Cocicodanul sau Pedicul, din parte are asemănare omenească. Și multe ca acelea sluții se află în partea de sub cer, omenească asemănare avînd, care toți din firea omenească, din strămoșul Noe ca și noi au ieșit - spune dascălul Augustin apuseanul; care din vremea facerii turnului, podoaba chipului omenesc și mintea și-au pierdut, de mînia lui Dumnezeu tulburîndu-se și s-au făcut nu desăvîrșit oameni, ci fiare jumătate și înfiorări. Și ce este de mirare? Cînd și în cele de pe urmă vremi se fac deasemenea cu acelea,

Nabucodonosor în bou, iar Tiridat în vier prefăcîndu-se, cînd a năpădit pe dînșii pedeapsa lui Dumnezeu. Ci și la pruncii cei ce se nasc, se întimplă oarecare sluții a se face, care de ar fi hrăniți și crescuți, deasemenea cu dînșii ar naște fii. Deci se cunoaște, că la facerea turnului, tulburați fiind oamenii, și mulți din dum-nezeiasca mînie pierzîndu-și mintea și lipsindu-se de binecuvîntarea Aceluia, ca adică să nască obișnuit rod omenesc, au ieșit din a lor naștere de fii, unele ca acelea fără de chip sluții și s-au înmulțit ca și înaintea potopului, din cei răzvrătiți fii ai lui Dumnezeu, s-au născut sluții la chip uriașii, spre arătarea mîniei și a pedepsei lui Dumnezeu.

De aici îndoită se începe istoria: BISERICESCĂ și dinafară POLITICĂ.

Întru acea vreme cînd s-au amestecat limbile, Ever avînd de la nașterea sa ani 134 a născut un fiu și i-a pus numele Peleg, care se înțelege „despărțire”, că în zilele lui s-a despărțit pămîntul, apoi a născut alți fii și fete. (Istoria Bisericească I Paralipomeni 1,19).

Inceputul împărăției Babilonului și a monarhiei Asirienilor

Petrecînd în Babilon prea mîndrul acela arap, uriașul Nimrod, a început a-și ridica puterea sa asupra oamenilor, șupunînd și robind luiși pe toți cei dimprejur, iar pe cei ce nu voiau să se supună lui, îi asupra cu tiranie, silă făcîndu-le și ucideri (întîia monarhie. Istoria politică). Și se cutremura pămîntul acela de frica lui și întîi între oameni el s-a numit împărat, nu părintește, ci tiranește stăpînind. Pentru că cei din început stăpîneau între omeneștile neamuri, precum mai înainte de potop: Adam, Set, Enos, iar după potop Noe, aceia nu se numeau împărați, ci părinți, pentru că părintește îi povățuiau pe fii, pe nepoți și pe strănepoții lor. Iar Nimrod n-a fost părinte, ci muncitor, prigonitor, asupritor și răpitor. Pentru aceea și cuvîntător în Sfînta Scriptură s-a numit nu ca și cum fiară fiind, ci că pe oamenii cei slobozi, întru a sa stăpînire și în robie îi vîna și averile lor le jefuia și trăgea la sine pe cele străine. (Fac. 10, 9).

Întru acea vreme Assur fiul lui Sem, de Nimrod strîmtorat fiind, a ieșit din Babilon ca un izgonit din partea sa și deasupra rîului Tigrului ducîndu-se și pămînt bun aflînd, s-a sălășluit în el și a zidit deasupra Tigrului în numele său cetatea Asiria, de la care și țara aceea Asiria s-a numit. Ci după aceea cetatea Asiria s-a chemat Ninive, în numele lui Nin, care pe cetatea aceea lărgind-o a înnoit-o și cu prea minunate zidiri a împodobit-o. Și se pomenește cetatea aceea în Sfînta Scriptură așa: Din pămîntul acela (al Babilonului) a ieșit Assur și a zidit Ninive (Fac. 10). Pe Assur, ca pe întîiul ziditor Scriptura l-a pomenit, iar Ninive ca un mai slăvit nume cetății i-a pus. Iar întru acele vremi, după despărțirea limbilor și ceilalți fii ai fiilor lui Noe și nepoții lor risipindu-se pe fața a tot pămîntul și-au zidit loruși slăvite cetăți și împărății au făcut, pentru care feluri de hronografe scriu din destul.

Faptele anilor de la mia a doua și suta a noua

(De la anul 2800 pînă la anul 2900 după Zidirea lumii)

Nimrod întîiul pe pămînt împărat, avîndu-și scaunul său în Babilon a împărățit ani îndestulați și a pierit cu sunet. (Conf. Istoria Politică a lui Chedrin, fila 11). Pentru al cărui sfîrșit grăiesc, cum că din rămășița turnului acela oarecare parte de vînt și de furtună rupîndu-se, a căzut asupra lui și l-a ucis pe el, Dumnezeu așa judecînd ca cel ce a greșit cu facerea turnului, prin același turn și pedeapsa să-și ia. Iar alții spun cum că de draci s-a răpit. D îci amîndouă acelea de crezut sînt, fiindcă nu în altă parte avea să -și cîștige loc pentru împotrivirea spre Dumnezeu și pentru nenumăratele răutăți, fără numai cu dracii. Deci de Dumnezeu surpîndu-se, de draci în iad s-a răpit.

De sfîrșitul lui Nimrod, pentru moștenitorii împărăției Babilonului multă neunire este între istorici, care pentru știință să-i aducem din parte. -

Gheorghe Chedrinul în Sinopsisul Istoriei îl socotește că este Nimrod același și Saturn cel mai întîi dumnezeu păgînesc (Chedrin, fila 15). Pe același și Orion a fi îl zice, și spune de el, că a avut femeie din seminția sa, anume Semiramida, pe aceeași și Rea dumnezeoie o numește din care i se făcură lui trei fii: cel dintîi anume Picos, cu porecla Iupiter, sau Iovis, care este și Zeus sau Dia; celălalt fiu este Bel, al treilea Nin și o fiică Luna. Nin a zidit cetatea Ninive și ca și cum pe mai ca sa Semiramida a avut-o de muieră. Iar Nimrod care și Saturn și Orion ca și cum de Iovis fiul lui izgonindu-se de la împărăție, s-a dus în Italia. Ci la făcătorii de stihuri greci se vede, că acel Saturn de fiul izgonit, altul a fost, mai pe urmă cu anii decît Nimrod și nu în Babilon a împărățit, ci în Creta, precum aceea și în viața Sfîntului Mucenic Pontic, la August în 5 zile se vede. Fiindcă și Dia (care și Iupiter sau Iovis) din Rea femeia lui Saturn în Creta născut a fi se spune, în pătîmirea sfinților zece Mucenici din Creta, la Luna lui Decembrie în 23 de zile. Afară de s-a numit așa Nimrod Saturn, precum spune Xenofont Istoricul, că în vremile acelea vechi, pe împărății cei puternici, care cetăți mari și împărății rînduiau, obicei era a-i numi saturni, iar pe cei întîi născuți fii ai lor îi numea Ioviși, iar pe fiicele lune. După acel obicei și Nimrod, se pare că se numește Saturn de Chedrin și de alții, încă și Semiramis nu se pare a fi a lui Nimrod femeie, ci numai nepoată, precum îndată se va arăta.

Pentru Opmeer Amsterlodam hronograful spune, că după Nimrod, a luat împărăția Babilonului Bel fiul lui. Pe Semiramida fiica celui Bel a luat-o de femeie Assur fiul lui Sem, care și Nin de greci s-a numit și cetatea Ninive a zidit-o, voievod fiind al seminției lui Assur. Iar după moartea lui Bel, a luat Babilonul întru a sa stăpînire și întîia monarhie s-a făcut.

Ioan cel numit Navclir, întru al său cronic povestește, că după Nimrod a împărățit Assur fiu lui, după Assur a împărățit Bel fiul lui Assur. După Bel, Nin fiul lui Bel, ci pe acel Assur, tîlcuitorii Dumnezeieștii Scripturi nu-l socotesc a fi fiul lui Nimrod, ci al lui Sem.

Carion Hronicul spune că seminția lui Ham începînd de la Nimrod pînă la 200 de ani a împărățit în Babilon, apoi a trecut împărăția, la seminția lui Sem în Assiria, cînd Nin a zidit cetatea Ninive.

Iar mai cu seamă Ioan, cel ce se cheamă Gluver în Epitomia Istoriilor a toată lumea a scris: Cum că Assur fiul lui Sem, cel ce a zidit cetatea Ninive, după Nimrod nepotul lui Ham, n-a suferit-o pe seminția lui Ham

la împărăție, nici l-a lăsat pe acela ca mai mult la răsărit să stăpânească, ci singur a stăpînit răsăritul și zidind cetăți multe și mari s-a făcut începătura Asirieștii Monarhii.

De asemenea cu acesta și leșescul (polonezul) cronic Mattie Stricovschi, aducînd pe Berozuh istoricul caldeu spune că Nimrod, întiul Saturnus numitul, a împărățit în Babilon în cîmpia Senaar ani 56. Zidise un turn din temelie mare, care întrecea înălțimea munților, întru semn, că avea să fie acolo împărăția împăraților în veci, dar nu i s-a împlinit nădejdea aceuia. Pentru că între feciorii lui Nimrod, pentru blestemul acela cu care Noe a blestemat-o pe seminția lui Ham, îndelung a petrecut acea împărăție a Babilonului, fiindcă la Assiria noua împărăție și monarhie a început a fi, prin Assur fiul lui Sem, care a zidit cetatea Ninive și pe Babilon tare l-a supus luiși. Pînă aici Mattie Stricovschi.

Acea urmare a lui Cluver și spunerea lui Mattie, mai de crezut se pare a fi, pentru că se unesc cu proorocescul așezămînt care înainte s-a zis de Sfîntul Noe, prin care a hotărît ca Ham slugă, iar nu stăpîn să fie fraților săi, lui Sem și lui lafet, iar aceia să-l stăpînească pe el. Și așa a fost, cînd Assur fiul lui Sem a luat la răsărit stăpînirea de la seminția lui Ham și a lui Nimrod. Însă în locurile cele de îndoială nu cutezăm a întări nimic.

Cluver încă și aceasta de Assur socotește, ca și cum el s-ar fi numit de popoarele răsăritului, Bel sau Beel (cel numit de cei de pe urmă Baal) care se tâlcuiește „domn” sau „stăpîn”, același și Iupiter sau Iovis, care și în Dumnezeu după moartea sa de păgîni s-a socotit, iar după el a luat împărăția Nin fiul lui, a căruia femeie era Semiramis. Iar alții nu socotesc, ca Assur același să fie, carele și Bel, ci doi socotesc zicînd să fie Bel fiul lui Assur.

Faptele anilor de la mia a doua și suta a zecea

(De la anul 2900 la anul 3000 de la Zidirea lumii)

Peleg fiul lui Ever a născut pe Ragav în anul vieții sale 130. Apoi a născut și alți fii și fete (Istoria Bisericească). În anii aceia înmulțindu-se popoarele și multe cetăți în partea de sub cer, prin feluri de țări zidindu-se și împărății întărindu-se, se așezau legi politice împreună și fărădelegi (Istoria Politică). Fiindcă acei oameni răi uitaseră pe Nevăzutul Dumnezeu Care la ceruri petrece, pe Ziditorul și a toate

Țiitorul, pe care părinții lor îl știau. Și începură a-și scorni Iovis pe pămînt și a-i face pe ei și a se ruga lucrului mîinilor lor, și au schimbat slava nestricăciosului Dumnezeu (precum zice Apostolul la Romani 1, 23) în asemănarea chipului omenesc celui stricăcios și a păsărilor și a celor cu patru picioare și a jivinelor. Și schimbară adevărul lui Dumnezeu în minciună și au cinstit și au slujit făpturii mai mult decît Făcătorului, drept aceea și i-a dat pe ei Dumnezeu în patimi ne-cinstite și în spurcată fărădelege viață. Și legile ce le puneau politiciii lor, măcar unele și bune a fi se păreau, dar pe acelea le stricau cu fărădelegile.

S-a început închinarea de idoli, nu de la Saruh strămoșul lui Avraam, precum socotesc unii că de la dînsul este aceea, pentru că el n-a scornit idoli, ci pe cei mai înainte aflați i-a primit el și lucrător lor fu. Iar începătura închinării de idoli s-a făcut de la Nin fiul lui Bel, precum îndată se va arăta.

Murind Bel împăratul, care a stăpînit Assiria împreună și Babilonia (care și Caldeea se numea) a luat după dînsul Nin fiul lui împărăția. Acela jelind și întristîndu-se după tatăl său, i-a făcut chipul aceluia cioplit, sau idol, care era la toate asemenea tatălui său, la față și la mărimea trupului și l-a pus în mijlocul cetății pe un stîlp întru pomenirea tatălui său, care vrînd ca și după moarte să fie cinstit de popor, a dat o lege ca aceasta: Că de ar alerga cineva din cei vinovați și vrednici de pedeapsă la stîlpul și idolul acela, și de s-ar

închina. aceluia, acela de vină iertat și de pedeapsă slobod să fie (ÎNCHINAREA LA IDOLI). Deci oamenii cei ce aveau trebuința de mila împărătească, au început a alerga și a se închina aceluia idol, tatălui lui, văzînd că place aceea împăratului. Apoi popoarele celorlalte țări, urmînd Asirienilor și Caldeilor, cu aceeași asemănare au început a cinsti pe stăpînitorii lor cei mai dinainte și pe bărbații cei slăviți, stîlpi și idoli în cinstea și pomenirea lor punîndu-le. Iar dracii văzînd cinstirea ceea ce de la oameni se făcea neînsuflețitorilor idoli, au început a se sălășlui în idoli aceia și a scoate dintru dînșii glas omenesc și a grăi spre înșelarea și pierzarea neamului omenesc, și dădeau răspunsuri celor ce veneau la dînșii, și-i întreba pe ei ori de ce, ca și cum mai înainte le-ar spune de cele ce vor să fie. Iar nebunii oameni, socotind că sînt vii acei idoli, au început a-i cinsti pe ei ca pe Dumnezeu și a crede în ei și a le aduce lor jertfe cu închinăciune. Și așa s-a început și s-a întărit multa dumnezeire și închinarea de idoli între oameni.

(Iar Amsterlodam Hronograful socotește că este pus idolul Bel nu de la Nin, ci de la Semiramida. Pentru că povestește că Semiramida fiică era lui Bel, iar Nin ginere, ci mai mulți zic că Nin era fiul lui Bel și el a pus idolul în chipul tatălui său).

Iar în părțile Egiptului aceasta fiind începătura închinării de idoli s-a adaos și că un puternic slăvit anume Sirofanis, plîngînd și tînguindu-se după un fiu al său mort, și vrînd să aibă răcorire în mîhnirea sa a făcut un idol întru asemănarea fiului și pe mormîntul mortului l-a pus și privind la el își mîngîia întristarea sa. Iar oamenii cei ce erau sub puterea lui, făcînd plăcerea stăpînului lor, au început a cinsti idolul acela cu jertfe și cu închinăciune.

Aceasta și Sfîntul Ioan Gură de Aur în Trimiterea către Efeseni a pomenit-o zicînd: „Un .oarecare om bogat, cu amară tînguire plîngîndu-și fiul și nici o mîngîiere de tînguire neavînd așa își mîngîia mîhnirea: A făcut chipul răposatului neînsuflețit și de-a pururea privind la el i se părea că vede pe mortul viu în chipul acela. Deci niște oameni lingușitori, cărora pîntecele le este Dumnezeu, slujind chipului aceluia, întru cinstea aceluia bogat, au scornit obicei spre slujirea idolilor". Pînă aici Gură de Aur.

încă se scrie în Istorie și aceasta: Că Sirofanis acel puternic din Egipt, văzînd de la oamenii cei supuși lui, cinstea ce se făcea idolului fiului său, i-a zidit lui o capiște deasupra mormîntului aceleia și jertfitori a pus ca de-a pururea să slujească în capiștea aceea. Drept aceea și rînd le-a așezat lor, ca adică schimbîndu-se să slujească. Iar legea jertfitorilor acelora, dată le era de acest fel, ca cei ce săvîrșeau rîndul slujbei lor să părăsească toate grijile vieții, nici de femeile lor atingîndu-se, ci în toată înfrînarea să petreacă. Acea lege mai pe urmă și întru toate pretutindenea a ieșit la cei ce erau popi idolești: că se înfrînau de cărnuri și de vin (afară de cele jertfite, pe care datori erau a le mîncea) și nu numai pe femei, ci nici pe copiii lor nu voiau să-i vadă în vremea rîndului slujbei lor, nici cu rudeniile lor nu vorbeau. Ci se îndeletniceau de-a pururea (precum Herimon stoicul povestește) întru învățăturile numărării de stele și vrăjitoriei și la înțelegerea firilor făpturii celei văzute, însă aceasta s-a pomenit aici pentru aceia, ca cei ce sînt între noi rînduială duhovnicească să socotească: Dacă popii slujitori dracilor păzeau o viață înfrînată ca aceea, de îmbuibări și de beții înfrînîndu-se, cu obișnuita însoțire neamestecîndu-se pînă la săvîrșirea rîndului lor, pe toate cele dinafară griji părăsindu-le, și nu în deșertăciuni ci întru învățăturile lor cele elinești

cheltuindu-și vremea, - apoi ce fel se cuvine să fie preoții creștinești, care Adevăratului Dumnezeu slujesc și cea fără de sînge Jertfă, pe singur Fiul lui Dumnezeu pentru toată lumea îl aduc? Oare nu -i vor rușina popii idolești pe unii din preoții creștini ce fac beții și petrec în spurcăciuni și la deșertăciuni fără de măsură se dau, nici nu se îndeletnicesc la învățătura Sfințelor Cărți cea de suflet folositoare, nici pe alții nu-i învață, ci cu dobitocească fără de socoteală minte și cu dobitocească viață slujesc, slujbele lor își fac?

Oare nu se vor osîndi aceștia în cel mai adînc iad și în cele mai cumplite munci, mai mult decît aceia? Pentru că aceia necunoscînd calea cea adevărată, atîta înfrînare păzeau, iar aceștia cărora calea mîntuirii li s-a descoperit și cărora li s-a încredințat ca să povățuiască la mîntuire pe ceilalți, fără de înfrînare în patimi și în beții petrec. Aceia drăceștii slujbe cu atîta cucernicie luau aminte, iar aceștia la slujba lui Hristos fără de frică înainte stau. O, amar de răzvrătirea și neîndrăptarea preotească! Cum se vor arăta feței lui Hristos, Căruia nici cu atîta osîrdie nu i-au slujit, precum popii idolești au slujit zadarnicilor lor dumnezei.

Faptele anilor de la mia a treia și suta întîi

(De la anul 3000, la anul 3100 de la Zidirea lumii)

Ragav fiul lui Peleg, nepotul lui Ever, a născut pe Serug, strămoșul lui Avraam, în anul vieții sale 132. Apoi a născut și alți fii și fete.

Povestește Gheorghe Chedrinul, că în zilele lui Ragav, oamenii unul asupra altuia cu mîndria înălțîndu-se și împărătești titluri luîndu-și loruși, au început a-și face arme și războaie unul spre altul a ridica. Și îndată seminția lui Canaan a slăbit și sub jugul robiei s-a rînduit precum Noe strămoșul a prorocit. Pînă aici Chedrinul.

Deci se înțelege aceasta, cea mai întîi pentru Assur ce s-a numit Bel, pentru care mai înainte am zis, că după sfîrșitul lui Nimrod, nesuferind seminția lui Ham, ceea ce împărătea la răsărit în Babilon, singur a stăpînit Babilonul, nelăsînd mai mult pe hamisteni să stăpînească, fiu fiind al lui Sem. Apoi din aceeași povestire a lui Chedrin se înțelege și pentru Nin fiul lui Bel, care al monarhiei Asiriei, în partea de sub cer întîi a fost lărgitor, pentru care de alți istorici se povestește, cum că dorind ca să stăpînească multe țări, care petreceau în pace, îndestulîndu-se cu ale sale hotare, nici nu erau învățați la războaie, pe aceia supunîndu-i luiși, a lărgit și a întărit-o pe a sa monarhie. Ci încă îndestulîndu-și dorirea sa cea iubitoare de stăpînire, a început a se lupta și asupra țărilor celor depărtate și îi fu lui războiul cu Zoroastru împăratul Bacterianului, pe care și biruindu-l l-a ucis și împărăția aceluia o a supus luiși.

împărăția Bactriei era după Asiria de un hotar cu Sciții Așiei, numindu-se așa de la rîul ce se cheamă Bactros și de la cetatea Bactra care deasupra rîului stă, cetate de scaun era a împărăției aceleia. Și erau 1.000 de cetăți întru acea împărăție, în care o nemilostivă neomenie se făcea asupra celor îmbătrîniți într-acest chip: Cînd îmbătrînea tatăl sau maica și cum începeau a slăbi, feciorii pe ai lor părinți îi da la mîncarea cîinilor, pe care cîini într-adins spre aceea îi păzeau cu cinste și se chemau cîinii aceia îngropători, că îngropau în pîntecele lor pe omeneștile trupuri. Vai de nemulțumirea acelor fii către părinți pentru naștere și creștere și părintească dragoste, să le răsplătească cu acest fel de tiranie! O, vai de orbiciunea și de rătăcirea limbilor celor înșelate de draci, ce fel de lucru nedumnezeiesc și socoteau loruși

întru bună credință! Ci precum se socotește, cu dreaptă Judecata lui Dumnezeu se slobozeau aceia spre oamenii aceia ce se dădeau de către feciorii lor la mîncarea cîinilor, fiindcă aceia nu-și cruțau pe pruncii lor cei mici, ci demonului la jertfă îi aduceau pe ei. La care lucru mai pe urmă și israilitenii se învățaseră de la pagîni precum se scrie în Psalmi: „Au jertfit pe fiii și pe fetele lor dracilor și au vărsat sînge nevinovat, sîngele fiilor lor și al fetelor lor" (Psalm 105, 36-37). Drept aceea și ei mai pe urmă de feciorii lor cei rămași necrutați erau, ci la jertfa cîinilor îi aduceau și luau cea vrednică răsplătire a lucrurilor lor ca și cum grăindu-le lor dreapta Judecata a lui Dumnezeu: Ceea ce ați făcut fiilor voștri, aceea și singuri o primiți de la feciorii voștri. Voi ați jertfit pe fiii voștri la draci, iar fiii să vă jertfească pe voi la cîini.

Iar pentru Zoroastru acela se povestește, că atunci cînd s-a născut a rîs și era aceea de mirare oamenilor, fiindcă obicei este tuturor pruncilor celor ce se nasc în lumea aceasta să plîngă, iar el n-a plîns, ci s-a veselit, și rîdea bucurîndu-se. Iar în vîrstă venind, era foarte isteț la minte, căruia îi zic că este al înțelepciunii numărului de stele și al vrăjitoriei, cel întîi sub potop aflător și doftor iscusit, care și cărți multe de învățătura sa a scris, pe care toate, Nin, ucigîndu-l pe el le-a ars.

Iar prin acel Zoroastru s-a închipuit arătat schimbarea vieții noastre și nestatornicia sorții omenești, pentru că rîzînd s-a născut, iar plîngînd a murit. Cu veselie în lume a intrat, cu tînguire a ieșit din lume. Lacrimi n-a vărsat la nașterea sa, sînge a vărsat la sfîrșitul său. Și cel ce în toate zilele vieții sale cu bunăstare în slavă împărătească își petrecea, la urmă de toate lipsindu-se și în mîinile potrivnicului căzînd, moarte nemilostivă a dobîndit. Deci ce folos i-a fost lui din bucuroasa naștere, cînd și-a sfîrșit viața sa cu amară moarte, ucis de vrăjmașul său? De acest fel este în lumea aceasta viața noastră, de acest fel sînt norocirile și veseliile noastre, cu bucurie începem, cu mîhnire sîfîrșim, puțin ne bucurăm de ceva și îndată în plîns ne schimbăm. Că vine de la vreo mîhnire neașteptată și scoate bucuria din inimile noastre, iar mai ales aceea se face în vremea sfîrșitului morții, cînd toate cele de bucurie se sfîrșesc, iar cele de scîrbă și de mîhnire se încep, omului celui ce în bune zile și în dulcețile păcatelor și-a cheltuit viața sa.

La fel este viața noastră cu apele pîraielor, care dulci sînt la gust, dar curg neîncetat la amărăciunea mării și cînd intră în mare, îndată își pierd dulceața lor și se fac amare ca și apele mării. Așa zilele noastre dulci a fi ni se par nouă, căci căutăm în viața această feluri de dulceați, pe unele în bogățiile cele degrab pieritoare, pe altele în slava deșartă cea lumească, iar pe altele în trupeștile odihne și în dulcețile păcatelor, și cu toate acelea, ziua și noaptea alergăm și ne apropiem la amară mare, la ceasul morții. Și cînd intrăm în marea aceea, îndată de amărăciune ne umplem și le uităm pe toate dulcețile, nu folosește nimic trecuta dulceață sosind vremea cea amară, pentru că nu îndulcesc cele trecute pe cele de față. O, cît de multe rîuri curg în mare, iar marea nu-și îndulcește firea sa cea amară, iar mai ales și pe apele rîurilor cele dulci întru a sa amărăciune le prefacă! O, cît de multe dulceați sînt în lumea aceasta, pe acelea toate de le-ai aduna într-una și la ceasul cel amar al morții de le-ai aduce, însă nici o cirtă sau un minut pe cea amară vreme nu poți s-o îndulcești, ci mai multă amărăciune îi adaugă. De vreme ce toate cele dulci de acum, în prea cumplită amărăciune se prefacă atunci. Și pe cît aici cineva s-ar îndulci mai mult de cele vremelnice, pe atîta mai mult acolo se va amărî, după acel ceresc glas ce a zis, pentru cea dezmiertată a Babilonului: „Pe cît s-a mărit pe sine și a fost în desfătări, tot pe atîta dați-i chin și plîngere" (Apoc. 18, 7). Fericit este cel ce în viața cea de acum nu rîde, ci plînge, nu se veselește de cele vremelnice, ci se tînguește de păcate. Nu dulceați deșarte caută, ci amărăciunea morții, a Judecății și a gheenei în minte o poartă și se îngrijește cum să placă lui Dumnezeu și să se învrednicească veșnicei îndulcirii întru bucuria Domnului său.

Iar să se știe, că mai pe urmă și altul numărător de stele cu același nume a fost Zoroastru, în Persia trăitor, pentru care se povestește că înainte a spus pentru sfârșitul său ce avea să-i fie lui de la fulger. Și a poruncit ca în Persia să se păzească oasele lui cu cinste, fângăduindu-le că împărăția Persiei pînă atunci nerisipită va fi, pînă cînd oasele lui de dînșii se vor cinsti. Deci cea dintîi proorocie a lui, adică pentru sfârșitul lui, s-a împlinit, că de fulger arzîndu-se a pierit, iar cea pentru împărăția Persiei a mințit, pentru că mai pe urmă multe risipiri i s-au făcut ei.

Faptele anilor de la mia a treia și suta a doua

(De la anul 3100 la anul 3200 de la Zidirea lumii)

Sarug a născut pe Nahor, în anul vieții sale 130 (Istoria Bisericii). Apoi a născut și alți fii și fete.

Iar petrecerea lui Sarug a fost (după spunerea lui Chedrin) în pămîntul Caldeilor, în cetatea ce se cheamă Ur. Acea numire „Ur” se înțelege „foc”, de vreme ce locuitorii aceleia închinători de idoli fiind, aveau focul în loc de dumnezeu și nestins îl păzeau pe acela, drept aceea și cetatea lor „foc” s-a numit. Încă socotesc unii pentru Sarug, cum el întîi a scornit idolii și de la dînsul s-a început închinarea la idoli, dar nu este așa, (Conf. Epifanie, Seida, Dorotei Amonemvasis). Pentru că nu s-a început aceea de la Nin împăratul Asiriei, precum mai înainte s-a zis. Iar Sarug întîi el de acest fel în neamul strămoșilor lui Hristos era, care pe idolii cei scorniți de păgîni i-a primit și se deprinsese a-i face pe ei și a-i vinde; și erau aceia lucrul mîinilor lui, din care se hrănea cu casa sa. Iar făcînd idoli de vînzare și a-i cinsti pe ei se părea, ca și păgîinii, și i-a vătămat cu acea necurăție și pe casnicii săi, că la același lucru de mîini l-a învățat pe fiul său Nahor, iar Nahor după aceea i-a învățat pe fiul său Tarah, tatăl lui Avraam.

Precum Caldeii își aveau lorși focul în loc de Dumnezeu, așa egiptenii apa și-o făceau Dumnezeu și o cinsteau pe aceea, în idolul ce se cheama Canopos, în al cărui nume și cetatea Canop în pămîntul Egiptului se zidise, la gura Nilului ce intra în mare. Iar cînd Egiptul a fost supus (în zilele Semiramidei) la Asirieni, care-s și caldeii, ceartă era între popii caldeii și între cei egipteni pentru dumnezeii lor. Pentru că haldeii pe al lor dumnezeu focul, mai sus și mai tare decît toți dumnezeii îl ziceau că este, fiindcă focul nu numai pe cei de lemn dumnezeii îi arde, ci și pe cei de piatră cu puterea sa îi sfarmă și pe cei de aramă și de argint și de aur îi topește. Deci egiptenii au făcut un vas mare întru asemănarea idolului Canop și prin tot trupul aceluia au sfredelit găuri mici și dese și le-au astupat pe ele cu ceară și cu smoală și l-au umplut de apă. Apoi cînd caldeii vrînd să arate spre idolul Canop, puterea dumnezeului focului aceluia ce pe toate le mistuiește, au aprins foc împrejurul aceluia idol, ca să-l ardă pe el. Îndată ceara cu smoala topindu-se, a ieșit apa din idol ca o ploaie împrejur și a stins focul. Atunci egiptenii au dăntuit, chiuind și strigînd: „Al nostru dumnezeu mai tare este decît al vostru dumnezeu, că l-a biruit pe al vostru”. Și se înfruntară caldeii. În vremile cele mai de demult, la oamenii cei nebuni erau idolii cei nesimțitori în loc de dumnezei, iar la noi păcătoșii acum păcătoasele noastre patimi, ca niște dumnezei sînt (învățătură năravnică). Acei de demult oameni întru neștiință păcătuiau cu închinarea idolilor, pentru că Lumina dreptății nu le răsărise lor, iar noi luminați fiind cu Lumina sfîntei Credințe, întru cunoștință greșim, obișnuitelor noastre patimi, ca unor dumnezei plăcîndu-le. Aceia și nevrînd se închinau idolilor, poruncindu-li-se și silindu-se de împărați și de muncitori, iar noi de nimeni silindu-ne, ci de bunăvoia noastră, ca robii slujim poftelor

păcatelor, pentru că tot cel ce face păcatul (zice Hristos în Evanghelie) rob este păcatului (Ioan 8, 34). O, amar de năravul nostru cel rău, prin care cu cei vechi închinători de idoli ne asemănăm și la fel cu dânșii munci, iar mai ales și mai cumplite dobîndim! Căci întru știință și de voie a greși și mai amar este decît întru neștiință și fără de voie. Iar cum că păcătoasele noastre patimi sînt întru noi ca niște idoli îndumnezeite, arătat se adeverește din cuvintele Sfîntului Apostol Pavel, care zice: „Mulți umblă, de care de multe ori v-am spus vouă, iar acum și plîngînd vă spun, ca niște dușmani ai Crucii lui Hristos, al căror sfîrșitul le este pierzarea, al căror dumnezeu le este pîntecelul” (Filip. 3, 18). Și iarăși zice: „Unii ca aceea Domnului nostru Iisus Hristos nu slujesc, ci pîntecelui lor” (Rom. 16, 18).

Iar noi să luam aminte, pentru ce pîntecelul nostru ne este dumnezeu? Pentru aceea că-i plăcem lui ca lui Dumnezeu, iar încă mai mult decît lui Dumnezeu. Pentru că nu atîta slujim lui Iisus Hristos cu postirea, cu omorîrea și cu înfrînarea, pe cît îi slujim pîntecelui nostru cu îmbuibarea, cu beția, și cudesfătările cele iubitoare de dulceți. La fel și pentru celelalte păcătoase patimi putem înțelege, că dacă ne robim de dânsele, dumnezei, ne sînt nouă acelea. Care lucru îl arată fericitul Ieronim, aducînd acele cuvinte din dumnezeiasca Lege: Să nu-ți fie ție Dumnezeu nou și zicînd: „Căruia pîntecelul îi este Dumnezeu, acelaia îi este dumnezeu nou și pe cîte patimi și pe cîte păcate le avem, pe atîția dumnezei noi îi avem. M-am mîniat, mînia îmi este dumnezeu; am căutat spre femeie și am poftit-o pe ea, pofta aceea îmi este dumnezeu. Că fiecărui ceea ce pofteste cineva și cui îi slujește, acela îi este Dumnezeu”. Pînă aici Ieronim.

Deci este întru noi îmbuibarea pîntecelui și beția, ca idolul Bacus, mînia ca Marte, necurăția ca nerușinoasa Venera, iubirea de aur ca idolul cel de aur al lui Nabucodonosor. Apoi noi cei ce slujim acelora, sîntem ca închinătorii de idoli. Bine o lămurește pe aceasta a noastră, cu rău nărav închinare de idoli, Sfîntul Gură de Aur la Trimiterea către Romani cap. 3, zicînd: „Să nu-mi zici mie aceasta: că nu te închini idolului celui de aur, ci aceea să-mi arăți că pe acestea nu le faci, pe care aurul le poruncește. Căci în multe feluri sînt slujirile la idoli (chipurile lor), unul pe mamona îl socotește că-i este domn luiși, iar altul pîntecelul își are în loc de Dumnezeu și altul altă poftă rea cumplită. Și măcar deși nu le junghie lor boi, precum le junghiau grecii, ci mult mai cumplit faci junghiindu-ți pe al tău suflet. Nu-ți pleci genunchii, nici te închini idolilor, ci cu mult mai multă ascultare le faci toate cele ce-ți poruncesc și pîntecelul și aurul și ale poftelor tiranii. Fiindcă și grecii pentru acestea sînt urîți, că pe patimile noastre le făcură dumnezei: Pe poftă - Afrodita (sau Venus), pe iuțime Area (sau Marte), iar pe beție Dionis sau Bacus numind-o. Și măcar de nu cioplești tu idoli precum îi cioplesc aceia, ci cu multă osîrdie sub aceleași patimi cazi, pe mădulările lui Hristos făcîndu-le mădulări curvei, și cu alte fărădelegi pe tine spurcîndu-te”. Pînă aici Gură de Aur.

Deci se vede că toată patima cea din noi a păcatului și tot obișnuitul păcat, este idol al năravului nostru. Iar capiște idolească este inima iubitoare de păcat, închinarea de idoli este iubirea păcatului. Lepădarea de Hristos este învoirea la păcat cea în gînd și dorirea cea spurcată. Jertfirea a idolului este împlinirea cu lucrul a păcatului ce l-ai gîndit și așa se face închinător de idoli, cel ce la patimile păcatelor se robește. Iar de vreme ce întru noi se află și se înmulțește o obișnuită închinare de idoli ca aceasta, deci se cade ca cei ce se chinuiesc să fie și mucenici duhovnicești, fără de sînge. Căci precum în vremile acelea în care necredincioșii oameni cei ce nu-L știau pe Dumnezeu, la idoli cei fără de suflet se închinau, mulți și nenumărați erau Sfînții Mucenici, care și-au vărsat Sîngele lor pentru Hristos și cu morți în multe feluri au murit, de asemenea și acum se află în obișnuința păcatelor noastre, închinare de idoli, creștinii cei adevărați măcar și fără de vărsarea de sînge, datori sînt ca pentru dragostea lui Hristos, să fie Mucenici în

Măcar de o mie de ori de l-ai alunga pe el, de o mie de ori se repezește și nu încetează. Cumplită este cu dreptul văpaia focului, însă mai puternică este aprinderea poftii și niciodată împăcare nu avem de războiții acela, niciodată nu dobîndim încetarea războiului aceluia, pînă ce ne aflăm în viața aceasta, ci totdeauna este nevoița, ca și mai luminoasă să ne fie cununa". Pînă aici acel Dascăl. Deci omorîrea patimilor păcatelor întru noi este o mucenicie fără de sînge, încă pentru mucenicia cea de bună voie, caută în Prologuri la luna lui Mai în 8 zile, cuvînt din Pateric celălalt.

Faptele anilor de la mia a treia și suta a treia

(De la anul 3200 la anul 3300 de la Zidirea lumii)

Nahor a născut pe Tarah, tatăl lui Avraam în anul vieții sale 74, apoi a născut și alți fii și fete. (Istoria Bisericească).

în vremile acelea murind Nin fiul lui Bel împăratul Asiriei, a rămas după el femeia lui Semiramis cu un fiu mic, căruia îi era numele cel părintesc Nin, alții îl numesc Ninias, pe același și Zameis (Istoria Politică). Apoi neputînd încă micul copil să ocîrmuiască împărăția, a luat împărăteasca putere Semiramis maica lui. Și a fost întîi acea femeie în partea de sub cer împărat, nu cu femeiască înțelegere ocîrmuia împărăția, întru-cît ea era de mirare la tot poporul. Pentru că multe și vestite lucruri a arătat în războaie cu bărbătească vitejia sa și monarhia Siriei mai mult decît bărbatul ei a lătit-o. Și de nu și-ar fi prihănit zilele cele de pe urmă ale vieții sale, prin trupeasca neînfrînare și prin sfîrșitul cel de rușine, de nenumărate laude lumești s-ar fi învrednicit. Deci să se zică aici pentru începutul ei și pentru împărăție și pentru sfîrșit celor ce voiesc să știe:

în Ascalon cetatea Siriei, o fecioară anume Dercheta (pe care paginii mai pe urmă în loc de zeiță o însteau) stricîndu-se de un tînar, a zămîșit și a născut mîierească parte. Apoi fușîndu-se de curvescul său lucru, l-a aruncat în pustie pe pruncul ce-l născuse și (precum grecii obișnuiesc și povestesc) se hrănea de păsări lepădătura aceea pînă ce a crescut. Iar în al 8-lea an s-a aflat copilul de păstorii cei ce-și pășteau dobitoacele lor în pustia aceea și o au dat mai marelui păstorilor celui cu numele de Semm, iar acela neavînd fii, a luat-o în loc de fiică luiși și i-a pus ei acel nume Semiramis, care se zice pasăre, căci de păsări era crescută pentru că în limba sirienilor „pasărea” se cheamă „semiramis”. Cînd a ajuns copila în ani de nuntă, era la față foarte împodobită mai mult decît celelalte fecioare ce erau acolo, mai frumoasă și înțeleaptă. Deci i s-a întîmplat voievodului locului Siriei, celui cu numele Menon, oareunde mergînd de a găzduit în casa lui Semm. Acela văzînd pe Semiramida fecioară frumoasă a iubit -o pe ea și a luat-o luiși de femeie și a dus-o în Ninive. În vremea aceea s-a început războiul cu Zoroastru împăratul Bactriei, pe care l-a biruit împăratul Nin, cînd bătea cetatea cea de scaun a lui Zoroastru ce se chema Bactra și zăbovea sub ea nu puțină vreme, fiindcă era tare cetatea aceea, Menon împăratul Siriei în pîlcuri fiind cu împăratul Nin, nesuferind fără iubita sa femeie să fie, cu care nu demult se însurase, a trimis după ea la casa sa ca să vie ea la dînsul în cetatea lor. Iar femeia cea cu bună pricepere s-a îmbrăcat într-o haină ca aceea, în care să nu se cunoască ea, ori femeie este ori bărbat și s-a dus la pîlc, unde fiinduși cu bărbatul zile îndestulate, a socotit locul și tăria cetății și gîndea cum s-ar putea să se ia cetatea aceea. Pentru că era în Semiramis nu femeiască mintea și inima, ci mai bărbătească decît a bărbaților. Și a cunoscut că din

celelalte părți, dinspre pîrîu zidul cetății nu se putea străjui, fiindcă acel zid era neapropiat, căci malul era înalt și muntele nesilit și nu așteptau cei ce erau în împresurare ca la zidul acela să se apropie potrivnicii și nu străjuiau zidurile acelea. Iar Semiramis pricepînd-o aceea, a luat cu sine bărbați care să se poată sui cu dînsa pe nesuitul acela munte și mergînd pe marginea rîului, s-a suit nesimțind nimeni din cei ce erau împresurați și pe zid suindu-se a chiuit făcînd celor dinlăuntru frică și dîndu-le știre de luarea cetății. Iar

cetățenii cei dinlăuntru care erau lîngă zid, mirîndu-se de acel lucru neașteptat, s-au spăimîntat și de la zidurile acelea au fugit. Într-o vreme din celelalte părți a navalit puterea Asiriei și luată cetatea și supusă fu împăratului Nin. Deci înștiințîndu-se împăratul cum că prin povățuirea femeii cetatea s-a luat, a voit a o vedea pe ea. Și văzînd-o împăratul s-a mirat de priceperea și bărbăția Semiramidei și cu laude a fericit-o pe ea și cu daruri a îmbogățit-o. Apoi răpindu-se de frumusețea ei a zis lui Menon bărbatului ei ca să-i dea lui voie pe a sa femeie s-o aibă de soție, iar lui pentru dînsa îi da pe fiica sa spre însoțire. Ci Menon nu voia să se lipsească de iubita sa soție. Deci mîniindu-se împăratul asupra lui Menon, se lăuda că-i va scoate lui ochii. Iar el de mînia împărătească temîndu-se, împreună și de iubita femeie jelind, din multa mîhnire și întristare s-a sugrumat.

Și a fost Semiramis femeie împăratului Nin, celui ce era acum bătrîn de ani și i-a născut lui un fiu anume Ninias, pe acela îl numesc istoricii al doilea Nin. După aceasta a murit împăratul Nin bătrînul. (Unii povestesc că el a fost ucis de femeia lui, Semiramida, ca și cum aceea cu ale sale muieresti amăgiri, rugîndu-și pe bărbatul, ca la trei zile să i se dea ei puterea împărăției, și luîndu-și cererea, și-a dat bărbatul la moarte.)

După sfîrșitul lui Nin, Semiramis, cu micul său fiu împărățindu-se, n-a voit să se mărite după alt bărbat ca să nu se stăpînească de acela, ci singură să-i stăpînească pe toți. Și la început a lărgit cetatea Babilonului și cu ziduri mari de piatră a întărit-o, care era întru înălțime de 200 de coți, iar întru lărgime de 50, iar împrejurul cetății de 480 de stadii, care ziduri și între cele șapte minuni de sub cer se cinsteau de făcătorii de stihuri greci. Iar porțile cetății celei mari de aramă erau 300 și rîul Eufratului prin mijlocul cetății curgea. Și a împodobit Semiramis cetatea Babilonului cu ziduri frumoase și cu saduri și cu grădini minunate, care în văzduh ca și cum spînzurînd, pe stîlpi de piatră sus erau făcute. Apoi neîndestulîndu-se cu lățimea monarhiei cea de bărbatul său făcută, a adunat multă putere de oaste și se lupta asupra țărilor celor depărtate, nu trimițînd pe cineva, ci singură la război ieșind. Pentru că în haine bărbătești se îmbrăca și întrarmată umbla pe cal și tare cu potrivnicii se bătea, căci bărbăția ei era mai tare decît firea și vitejia nebiruită. Deci a dat război asupra Etiopiei și a Egiptului și le-a supus acele țări la împărăția ei. Încă și pe țara Indiei care este mai depărtată, mult a supărat-o cu războaie.

Apoi încetînd de războaie a început a-și petrece în desfătările trupești fără de oprire, pe mulți iubitori luîndu-și la pofta sa. Și ceea ce era în războaie nebiruită, înfricoșată, pe toți birui ndu-i, aceea mai pe urmă singură de ale sale pofte se biruia și adăuga fărădelege la fărădelege, căci , cu care se desfăta în poftele sale pe aceia îi și da morții în multe feluri și fără de veste pierzîndu-i pe ei. Iar pînă la atîta se dăduse la spurcata poftă, cît și spre fiul său cel ce era acum în vîrstă de bărbat s-a rănit. Și mai întîi a dat poruncă ca toți oamenii cu cei de aproape rudenie să se ia în însoțire și părinții cu feciorii lor (cei ce vor voi) să se însoțească cu nunta, apoi a început a sili pe fiul său la amestecarea sa, iar el îngrețoșîndu-se de o fărădelege ca aceea și de necurăția maicii sale, a ucis-o pe ea și a pierit Semiramis cu necinste. Așa ceea ce a început viața ei bine, a sfîrșit rău; ceea ce a împărățit cu slavă, a murit în rușine; ceea ce era înțeleaptă, s-a făcut nebună și ceea ce mai întîi la toți era de femeie, aceea la sfîrșit tuturor le-a fost de ocară, pentru curveștile sale lucruri. Pentru că o viață ca aceea pe cine nu-l face necinstit! Aceia mai întîi

a scornit la partea bărbătească acea muncire, adică scopirea (castrarea). A împărățit ani 42 și îngropată fu în mormîntul său, pe care mai înainte de vreme și-l gătise eiși cu zidire de mirare.

Pentru mormîntul Semiramidei se povestește că era scris pe dînsul așa: De i-ar trebui aur vreunui împărat, să deschidă mormîntul meu și să-și ia lui cît va voi! Apoi trecînd mulți ani și mulți împărați prefăcîndu-se, cînd sosi împăratul Darie, acela scrisoarea cea de pe mormîntul Semiramidei citind-o și aur poftind a deschis mormîntul și nimic în el n-a aflat, ci numai o scînduriță cu o scrisoare ca aceasta: De n-ai fi fost om rău și nesățios de aur, mormînturile oamenilor celor morți nu le-ai fi deschis!

În vremile acelea s-au arătat și alte femei care cu bărbăție și cu vitejie îi întreceau pe bărbați, slăvite numindu-se Amazoane, al cărora începutul le-a fost așa:

Din părțile Sciților, doi tineri de neam împărătesc, Plinos și Scolipid, izgoniți fiind din țara lor, au mers în Capadocia cu femeile lor și cu oamenii lor, pentru că mulți vîrstnici ai lor tineri cu sineși au scos și se așezară lîngă rîul ce se cheamă Termodon, iar viteji fiind au început cu jefuire și cu răpiri a trăi năvălind asupra celor dimprejur. Așa petrecînd ei cîțiva ani, cei dimprejur megieși asupriți fiind de dînșii sfătuindu-se cu înșelăciune i-au chemat pe ei la sine, ca și cum cu dragoste și pace, și fără de veste pe toți i-au ucis. De care lucru înștiințîndu-se femeile lor, s-au umplut de mare iuțime și s-au sfătuit să-și răzbune moartea soților lor, cu punerea sufletelor lor, voind ca, cu slava să moară decît fără de cinste să trăiască. Deci întrarmîndu-se bărbătește s-au dus asupra uci-gașilor acelora, cu puțini bărbați care rămăseseră la dînsele. Și lovindu-se cu vrăjmașii lor i-au biruit și nu o dată ci de multe ori cu ei bătîndu-se îi biruia pe ei, și se făcuseră mai înfricoșate decît bărbații lor la cei de dimprejur. Apoi sfătuiindu-se și-au ales viață nemăritată, numind măritarea robie de nevoie, căci femeia slujește bărbatului ca o roabă. Și se vorbeau între sineși: Mai bine ne este nouă, o, surorilor, ca slobode să fim și cu armele să ne apărăm pe noi, decît în robie și în nevolnicie sub stăpînirea bărbaților să trăim. Un sfat ca acesta între sineși întărindu-l, au ucis pe acei bărbați care puțini rămăseră între ele, ca nici una din ele să nu fie măritată. Apoi iarăși cu întrarmată mîna asupra celor din jur s-au dus, răzbunîndu-se pentru bărbații lor și cetățile lor luîndu-le și

satele risipindu-le pe toată partea bărbătească o ucidea fără cruțare și cu multă dobîndă se întorceau la casele lor. Deci au început țările din jur a cere de la ele pace și după ce s-a întărit pacea, iarăși s-au sfătuit acele femei, cum nu s-ar împuțina ele, nici și-ar pierde neamul lor și slava pe care cu vitejia lor o cîștigaseră, și se sfătuiră să se amestece cu bărbații cei din jur, împreunîndu-se cu dînșii la vreme, ca de la aceia să primească în pîntecele lor rod. Așa făcînd, cînd nășteau parte bărbătească, îndată o pierdeau, iar pe partea femeiască o creșteau. Ci încă în pruncie la copilite, țîța dreaptă sau cu foc sau cu oarecare unsori o uscau, ca în creștere să nu-i fie împiedicare la însăgetarea din arc, iar cea de-a stînga țîță a lăsau, ca să aibă cu ce hrăni pruncul cel născut. Și pentru aceea s-au numit Amazoni, ca cele ce erau fără de țîțe, pentru că „Mazon” țîță se cheamă, iar „Amazon” fără de țîțe. Apoi crescînd copilitele, nu la tors și la țesut și la cusut și la alte lucruri cuviincioase părții femeiești se învățau, ci la săgetare, la lupte, la umblarea pe cai, la întrarmatul război și ia vînarea fiarelor se deprindeau. Iar femeieștile lucruri la ele le lucrau robii și roabele cei robiți și cetățile și satele cele ce împrejur le erau supuse lor, acelea erau la ele birnici și lucrători, iar ele de-a pururea se deprindeau la deprinderea ostășească, nedîndu-se pe ele la odihnă și la deșertăciune. Erau între dînsele două povățuitoare Martesia și Lampedo, care și împărătese se numeau. Și își împărțise puterea lor în două cetăți, deci o ceată cu împărăteasă la război ieșea, iar alta cu cealaltă împărăteasă străjuia hotarele sale cele de case; și o făceau aceasta schimbîndu-se. Își lărgise puterea lor departe, că și în Europa și în Asia multe cetăți își supuseră lor. Ele și Efesul slăvită cetate au întemeiat-o și au zidit-o și multe se află scrise în istorii pentru vitejia lor. Apoi s-a întins împărăția lor pînă la

Tîlcuitoarii dumnezeieștii Scripturi și din istorici unii spun că între fiii lui Tarah, Avraam să fie mai tînăr de ani, iar nu mai bătrîn, măcar deși la început în Sfînta Scriptură este pus: ca și cum întîiul fiu a fost din altă femeie Haran, al doilea Nahor, iar al treilea fiu din altă femeie este Avraam, iar de Sara spun că este fiica lui Haran, căci că Haran a născut trei fii, un fiu pe Lot și două fete, numele celei mai mari era Milca și al celeilalte Isca. Și se zice în Dumnezeiasca Scriptură de Haran: „Acesta era tatăl Milcăi și tatăl Iscăi”

(Fac. 11, 29), de aceea Isca, tîlcuitoarii zic că este Sara, așa de singur Avraam schimbîndu -i-se numele. Deci pe Milca a luat-o Nahor, iar pe isca a luat-o Avraam, amîndoi frați ai lui Haran. Oare pentru ce a schimbat Avraam numele femeii sale Isca în Sarra? Să luăm aminte: își cinstea aceea pe bărbatul său (cum mărturisește Sf. Apostol Petru) domn pe acela numindu-l (I Petru 3, 6). Apoi dacă Avraam, pe Isca fiica lui Haran fratele său, cea numită Sara, a avut-o lui, și femeie, apoi cu adevărat Avraam era mai tînăr decît Haran, fiindcă Avraam numai cu 10 ani era mai bătrîn decît Sara, precum aceasta se vede în cartea Facerii la cap. 17. Unde Avraam către Dumnezeu grăiește: „De se va naște fiu bărbatului de 100 de ani și de va naște Sara de 90 de ani fiind”. Iar de ar fi fost Avraam mai mare de ani decît frații săi, apoi i se cădea lui ca, nu numai 10 ani să fie mai mare decît Sara, ci cu mult mai mulți. Și cum în însurare și în naștere de fii, cel mai mic frate, ar fi întrecut pe cel întîi și pe celălalt frate? Nici firea atunci neslobozind ca cel mai tînăr frate să se însoare mai înainte de cei bătrîni. Pentru că Haran născînd și crescînd pe fiica sa Sarra; pînă la anii nunții Avraam nu se însurase, pînă ce a luat pe Sara, decît arătat este, cum că Haran era mai bătrîn decît amîndoi. Iar fiindcă Sfîntul Moisi în Istoria sa, între fiii lui Tarah pe Avraam măcar deși este și mai tînăr însă l-a pus mai întîi. Aceasta a făcut-o pentru aceea că a cunoscut ca să spuie de credința aceluia unuia și de viața cea plăcută lui Dumnezeu și cum că din neamul aceluia avea să iasă cel făgăduit de la Dumnezeu: Mesia. Iar noi, nu în anii cei mai bătrîn’i ai cuiva căutăm folosul, ci întru îmbunătățită viață a celor ce au plăcut lui Dumnezeu.

Iar cum s-a început credința spre Dumnezeu a lui Avraam scrie Gheorghe Chedrinul că avînd în nașterea sa ani 24 (Chedrin fila 20) a cunoscut pe Adevăratul Dumnezeu Cel ce la ceruri petrece și pretutindenea este și pe toate Le ține și Le cîrmuiește și Aceluia I s-a închinat. Și a cunoscut pe Ziditorul din cele văzute zidiri, pentru că se învățase de la părinții săi socoteala cereștilor mișcări, cunoștința alergării stelelor și știința firilor celor ce sînt pe pămînt și în mare și toată caldeiasca înțelepciune, în care iscusit era Tarah tatăl său și moșul său Nahor și strămoșul Serug, care înțelepți fiind s-au nebunit, necunoscînd pe Făcătorul tuturor Dumnezeu, ci slujind lucrului de mîini omenești idolilor. Iar fericitul Avraam încă din tinerețile sale, pe toate cele de sus și de jos socotindu-le, căuta cu bine înțelegătoare mintea sa, de unde se făcură acelea? Iar într-o noapte, ochii și mintea ridicîndu-și el spre cerul cel împodobit cu stele și de unde acelea s-au făcut, de aceasta gîndind, a răsărit în inima lui lumina bunei înțelegeri. Iar încă (după spunerea lui Chedrin) și îngerul Domnului i-a fost lui învățător (Chedrin fila 26). Vrednic este un ucenic ca acesta de dascălul cel de acest fel! Iar precum singur s-a învățat cunoștința Unuia Adevăratului Dumnezeu și credința în El, așa și pe tatăl său și pe frați se sîrguia ca la aceeași Dumnezeiască cunoștință și credință să-i aducă, ci nimic nu sporea, nici putea să aibă pe cineva dintre aceia la un gînd și la un suflet cu sine în credință, afară de iubită soția sa Sara, care îndată cu dînsul a crezut și se ruga împreună la Adevăratul Dumnezeu.

Deci în anul 60 al vieții sale, Avraam văzînd că nu poate să-i întoarcă pe ei de la închinarea idolilor, s-a aprins cu rîvnă după Dumnezeu și sculîndu-se noaptea, a ars în taină capiștea idolească. Aprinzîndu-se aceea au simțit frații și au alergat degrab ca să scoată idolii din foc, și cînd Haran mai cu osîndire sîrguindu-se pentru idoli a intrat în foc în mijlocul lui, s-a ars foarte și dintru aceea a și murit.

Pentru acest Haran se povestește, că el întâi a murit înaintea părinților lui, iar pînă la el niciodată nu murea fiul înaintea tatălui. Vezi de aceasta în Sbornicul cel mare tipărit la Moscova în cuvîntul cel sub numele Sfîntului Gură de Aur, "Pentru curte și balaur", la foaia 455 la întoarcerea foii. Iar evreii pentru Avraam și această povestire o adaug (Cornelie la acest loc al Facerii) cum că haldeii cei din cetatea aceea mîniindu-se asupra lui Avraam, pentru pierzarea idolilor Idr, l-au aruncat și pe el însuși în foc, ci cu Dumnezeiasca Putere s-a păzit de foc întreg și nevătămat a ieșit. Care lucru văzîndu-l Tarah tatăl lui Avraam, s-a mirat de minunea aceea și a început a cunoaște pe Adevăratul Dumnezeu, iar despre idoli a se întoarce, și de atunci cu fiul lui Avraam slujea Unuia Dumnezeu.

După aceasta i se făcu lui Avraam Dumnezeiască Arătare, poruncindu-i să iasă el de acolo, precum aceasta Sfîntul înfiul Mucenic Ștefan către adunarea jidovească a grăit-o (Fapte 6): „Bărbați frați și părinți, ascultați: Dumnezeu Slavei s-a arătat Părintelui nostru Avraam, fiind el în Mesopotamia, mai înainte pînă a nu se sălășlui el în Haran și i-a zis lui: Să ieși din pămîntul tău și din neamul tău și din casa tatînului tău și să mergi la pămîntul pe care ți-l voi da Eu". Această Dumnezeiască Poruncă Avraam a primit-o, a îndemnat și pe tatăl său Tarah, ca să iasă din cetatea aceea închinătoare de idoli, căci erau ei supărați nu puțin de necurații aceia cetățeni care au urît casa lui Tarah pentru bunăcinstirea lui Dumnezeu.

Deci a ieșit Tarah din pămîntul caldeiesc, din cetatea ce se chema Ur cu fiul lui Avraam și cu nepotul Lot, fiul lui Haran și cu nepoata împreună și nora sa Sara, femeia lui Avraam vrînd să meargă la pămîntul lui Canaan (iar Nahor rămăsese în Caldeia cu închinătorii de idoli). Și dacă au mers în Haran s-a sălășluit Tarah acolo. De care lucru Afaior voievodul Amoniei zice către Olofern căpetenia oștii Asiriei, așa: (Iudita 5, 6-7): „Oamenii aceia din seminția caldeiască sînt, aceia mai înainte în Mesopotamia au locuit și fiindcă n-au vrut să urmeze dumnezeilor părinților lor celor ce locuiau în pămîntul caldeiesc, ci părăsindu-și rînduielele părinților lor, care erau la mulțime de dumnezei, pe Unul Dumnezeu ceresc l-au cinstit. Deci le-a poruncit lor Dumnezeu ca să iasă de acolo și să locuiască în Haran". Apoi s-a sălășluit Tarah în Haran neajungînd la pămîntul lui Canaan, fiindcă era bătrîn și slăbise cu trupul, unde a și murit, avînd ani de la nașterea sa 205. Apoi a mers și Nahor în Haran, murind tatăl lui și la îngroparea aceluia a slujit împreună cu Avraam (Fac. 31). Și a început a trăi Nahor acolo cu toată casa lui, însă nu s-a părăsit de închinarea la idoli el și seminția lui, pentru că și Laban nepotul lui, închinător de idoli era, precum mai pe urmă va arăta cuvîntul.

După moartea lui Tarah în Haran, a mutat Dumnezeu pe Avraam în pămîntul lui Canaan (care mai pe urmă s-a numit Iudeea și Palestina) făgăduindu-i (ui înmulțirea seminției lui: „Te voi face - îi zise - întru neam mare, și te voi binecuvînta, și voi binecuvînta pe cei ce te vor binecuvînta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema, și se vor binecuvînta întru tine toate neamurile pămîntului" (Fac. 12, 2). Și-i era lui Avraam cînd a luat de la Dumnezeu acea făgăduință, ani 75 de la nașterea lui (Conf. Navelir). De la acea vreme pînă la luarea legii lui Moisi care în Muntele Sinai s-a dat de la Dumnezeu, au trecut 430 de ani. Pe care ani Sfîntul Apostol Pavel în Trimiterea către Galateni îi pomenește (Galat. 3, 17).

Viața Sfîntului Avraam, la fel viețile sfinților strămoși celor după dînsul, pe larg se scriu în Sfînta Scriptură în cartea Facerii și cele după aceea și acolo cel ce voiește să ie citească. Iar noi a povesti aici în scurt am socotit, nu multe spre folositoarea învățătură pomenindu-le, cu socotința oarecăroră Dumnezeiești cuvinte ale Scripturii, precum este aceasta:

„Se vor binecuvînta întru tine toate neamurile" apoi mai lămurit se arată aceasta în cap. 22: „Se vor binecuvînta întru seminția ta toate neamurile pămîntului" (Fac. 22, 18).

Deci întru care seminție? Oare întru tot neamul cel ce avea să iasă din Avraam? Nicidecum. Ci întru Unul Hristos Domnul și Mîntuitorul nostru, fiul lui Avraam. Pe care frumos a tîlcuit-o Pavel Apostolul zicînd: „Lui Avraam s-au grăit făgăduințele și seminției lui, însă nu zice și semințiilor, ca pentru mulți, ci ca pentru unul și seminției tale, care este Hristos" (Gal. 3, 16). Pînă aici Apostolul Pavel. De asemenea și Sfîntul Petru tîlcuiește în Faptele Apostolilor, la cap. 3.

„Voi binecuvînta pe cei ce te binecuvintează, iar pe cei ce te blestemă îi voi blestema" ca și cum îi grăiește Domnul: Cel ce te iubește pe tine, Avraame, Eu îl voi iubi pe acela, iar pe cel ce te va urî, pe acela îl voi urî și Eu. Al tău prieten Mie îmi va fi prieten, al tău vrăjmaș Mie îmi va fi vrăjmaș; cel ce te fericește, pe Mine Mă fericește, cel ce te hulește pe Mine Mă hulește; cel ce te cinstește, pe Mine Mă cinstește, cel ce nu te cinstește va fi ca cel ce asupra Mea aduce necinste. Cel ce va în cepe a-ți face bine ție, Mie îmi va arăta facerea de bine și-i voi da lui însutite bunătăți, iar cel ce te asuprește, pe Mine Mă asuprește, și Mă voi răzbuna pe el. Ceea ce-ți va face ție cineva ori bine, ori rău, Mie îmi face și acest fel de răsplătire va lua de la Mine. Aceasta o arată acele cuvinte dumnezeiești către Avraam: „Voi binecuvînta pe cei ce te binecuvintează" și celelalte.

Iar noi să luăm aminte, cît de bine și de folos este ca să avem nouă de prieteni pe bărbații cei plăcuți lui Dumnezeu și bine să le facem lor! Și cît de rău este ca să ne arătăm lor cu vrăjba și să-i urim și să-i asuprim și cu rele cuvinte să-i hulim pe ei!

Apoi mergînd Avraam la pămîntul lui Canaan, cu toată casa sa și cu averile, luînd și pe Lot nepotul său, care era fiul lui Haran cu toate averile aceluia, a înconjurat tot pămîntul acela pe care atunci locuia cananeii, seminția lui Ham, care din Canaan fiul lui Ham ieșind, din numele lor și pămîntul acela Canaan și Cananeia s-a numit. Deci era mai întîi pămîntul acela parte a lui Arfaxad fiul lui Sem, vechiului strămoș al lui Avraam. Ci cananiții, care-s și cananei, de asemenea la nărav fiind cu strămoșii săi Canaan și Ham, nepăzind așezămîntul sfîntului Noe, nici îndestulîndu-se cu partea cea hotărîtă lor de dînsul, adică în Africa partea cea dinspre miazăzi, cu sila au năpădit spre Asia în partea răsăritului, soarta lui Sem și moștenirea lui Arfaxad, și izgonind pe neamul lui Arfaxad, ei singuri acolo se așezară. Pe acel pămînt Avraam înconjurîndu-l, i s-a arătat lui Domnul și i-a zis: „Seminției tale voi da pămîntul acesta" (Fac. 12, 7). După vedenia aceea, Avraam a zidit acolo Altar Domnului Dumnezeu și jertfe de mulțumită i-a adus.

în vremile acelea (Istoria Politică) în monarhia Asiriei era un împărat Ninie, pe care ist oricii îl numesc al doilea Nin, fiul bătrînului Nin și al Semiramidei. Ci nu era așa lărgitor și ocîrmuitor împărăției precum fusese tatăl său, nici nu i-a urmat maicii sale în bărbăteasca ei vitejie, ci numai în curvească viață îi urma aceleia; și multe țări, prin negrija lui au căzut de la monarhia lui. Fiindcă el lepădînd ostășeștile arme și ocîr-muirea împărăției, boierilor și voievozilor săi el încredințînd-o, el cu totii se dăduse la desfrînatele necurații trupești și pe toată viața sa o cheltuia în adunarea spurcatelor fapte și a scopiților pînă la bătrînețe și la pierzătorul sfîrșitul său. A împărățit ani 38. (Conf. Belarmin, Clucer și Alstedii, la fila 163).

Ci și toți cei după dînsul împărați ai Asiriei, de viață spurcată erau, al căroră numărul n umelor, la Istoric, mai mult de 30 se află pînă la Sardanapal, la care monarhia Asiriei s-a sfîrșit. Toți aceia numai cu numele erau împărați, iar cu singurul lucrul erau robi patimilor lor, a căroră pomenire a pierit cu sunet.

Petrecînd dreptul Avraam în pămîntul lui Canaan ca un nemernic și străin (Istoria Bisericii) și fiind foamete în țara aceea, i-a urmat lui nevoie a merge în Egipt, unde era bună rodirea pămîntului. Iar Sf. Ambrozie (Cartea 1, cap. 2) spune, că nu numai pentru foamete, ci și cu Porunca lui Dumnezeu s-a dus Avraam în Egipt, ca adică și acolo să se știe Numele Atotputernicului Dumnezeu și să-i spăimînteze pe

cei necredincioși. Deci intrînd plăcutul lui Dumnezeu în țara Egiptului și știind răul nărav cel curvesc al oamenilor acelora, ce se turbau de poftă femeiască, i-a poruncit iubitei lui soții Sara, frumoasă fiind, ca să nu i se numească lui soție, ci soră (precum și cu adevărat soră nu depărtată îi era lui după rudenie) pentru că se temea ca să nu-l omoare pe el egiptenii pentru dînsa.

Deci Avraam, ca un om sub neputință fiind, se arăta ca și cum îndoindu -se de Dumnezeiasca apărare. Ci acea îndoire și temere, prin rînduială Dumnezeiască s-a slobozit spre el, spre cea mai multă arătare a grijii lui Dumnezeu de robii Săi și a grabnicei și puternice apărări a acelora. Căci cînd cea întregă la minte Sara s-a luat fără de voie în casa lui Faraon (pe împărații lor așa îi numeau egiptenii faraoni), îndată mîna lui Dumnezeu s-a atins de faraon, ca ei să nu se atingă de sfînta femeie a sfîntului bărbat, care întru acea vreme, cu lacrimi se ruga lui Dumnezeu (Fac. 12) pentru soția sa, pentru curăția căreia nu se îndoia, că nicidecum nu se va învoi la păcatul preacurviei și o încredința pe ea la puternica apărare a Domnului Său, nădăjduind spre Dînsul cu neîndoire. Iar mîna Domnului nu numai de singur faraon s-a atins, ci și de toată casa lui. Pentru că multe feluri de boli de năprasnă au năvălit asupra împăratului și spre toate slugile și slujnicele lui și spre toate dobitoacele lui și erau munciți neîncetat ziua și noaptea.

Împotriva gurii celei de Dumnezeu înteleptite a lui Avraam, însă și de Dumnezeu înteleptita gură a lui Avraam puțin ceva a sporit în inimile cele împlinite, care cu urechile greu auzeau. Iar măcar deși n-au crezut egiptenii în Dumnezeul cel propovăduit de Avraam, însă spre mai multă osîndirea lor auzind de Dînsul au știut, ca să nu aibă răspuns la înfricoșata Judecată a lui Dumnezeu, zicînd: N -am auzit pentru Adevăratul Dumnezeu și n-am știut de El!

Încă și aritmetica și astrologia de la Avraam s-a învățat, de care mai înainte n-au știut (Conf. Chedrin fila I, Iosif Clucer). Iar de Vreme ce lui Avraam de-a pururea îi era în pomenire pămîntul cel făgăduit seminției lui, deci după trecerea anului celui de foamete, iarăși la dînsul s-a întors, petrecîndu-l pe el egiptenii cu cinste, precum se scrie: „Și a poruncit faraon bărbaților săi, ca pe Avraam și pe femeia lui și pe toate cîte îi erau ale lui și pe Lot cu dînsul să-i petreacă." (Fac. 12, 20).

Întorcîndu-se Avraam la pămîntul lui Canaan, cu Lot, nevoie le-a fost să se despartă ei de sineși, fiindcă binecuvîntase Dumnezeu pe Avraam cu bogăție pămîntească, fiind și de cereștile bunătăți vrednic. "Și erau multe turmele și dobitoacele lui. La fel și ale lui Lot, fiindcă și lui lîngă cel mare plăcut lui Dumnezeu i s-a vărsat neîmpuținată binecuvîntarea lui Dumnezeu și era sfadă între păstorii lor pentru pășuni. Care lucru văzîndu-l Avraam a zis către Lot nepotul său: „Ca să nu fie sfadă între noi, să ne despărțim, iată tot pămîntul înaintea ta, în care parte voiești întoarce-te. De vei merge tu spre stînga, eu mă voi duce spre dreapta; de vei merge tu spre dreapta eu mă voi duce spre stînga".

Dreptul și plăcutul lui Dumnezeu bărbat, nevrînd să asuprească pe cineva în ceva, i-a dat celui mai tînăr voia alegerii, ca să-și aleagă lui partea care va voi, ca nu mai pe urmă să cîrtească asupra lui ca asupra

asupritorului. Deci și-a ales lui Lot, locuința spre părțile Iordanului, în hotarele Sodoma, care parte mai înainte de pierderea sodomească era bine roditoare, ca un Rai Dumnezeiesc. Iar Avraam s-a sălășluit în Hebron, la stejarul Mamvri. Iar mai înainte de sălășluirea lui acolo, iarăși i s-a arătat lui Dumnezeu, făgăduindu-i să-i înmulțească neamul lui și pămîntul acela să i-l dea moștenire. „Tot pămîntul pe care-l vezi tu - zice - ți-i voi da ție pe el și seminției tale și voi face seminția ta ca nisipul pămîntului". Și a zidit Avraam Altar lui Dumnezeu în Hebron și jertfe i-a adus mulțumind Domnului său că și în Egipt l-a păzit pe el întreg și înapoi l-a întors sănătos; și pentru că-i făgăduise lui înmulțirea neamului său și moștenirea pămîntului celui bun.

Petrecînd dreptul Lot cu averea sa în hotarele Sodomești. făcu război împăratului Sodomei și împăratului Gomorei, cu Chedarlaomer împăratul Elamului și cu ceilalți ce se uniseră cu acești împărați. Și i-a biruit Chedarlaomer pe împărații Sodomei și Gomorei și i-a alungat pe ei și țările lor le-a prădat și multe dobînzi a luat și pe oameni i-a dus în robie între care și pe Lot nepotul lui Avraam l-a robit. Apoi -auzind Avraam că s-a robit Lot, i-a adunat pe casnicii săi 318 și a alergat după vrăjmași și a tăbărit asupra lor

noaptea și i-a lovit și i-a alungat pe ei și toate prăzile și dobânzile le-a scos și pe Lot, nepotul său, l-a întors și pe toate averile lui și oamenii. Și întorcîndu-se el de la taierea aceea i-a ieșit întru întîmpinare împăratul Sodomei, mulțumindu-i pentru întoarcerea prăzii. La fel și împăratul Salimului - Melchisedec l-a întîmpinat pe el și i-a scos înaintea pîine și vin pentru că era Preot Dumnezeului celui Preaînalt, și a binecuvîntat pe Avraam. Iar Avraam i-a dat zeciuială lui Melchisedec din toate dobînzile.

Pentru acei împărați care se adunaseră la război, la Facere cap. 24 pe nume pomeniți să se știe, că nu era u de acel fel de împărați precum sînt monarhii, care multe cetăți și țări stăpînesc, ci fiecare din ei peste vreo cetate era împărat, adică împărătea sau domnea, iar toți aceia erau sub singură monarhia Asiriei. Drept aceea și pe războiul acela ce năpădise asupra sodomitenilor, Iosif Flaviu îl numește războiul Asiriei (în Cartea 1, cap. 1). Mai înainte de pierzarea cea de tot a sodomitenilor, întîi a slobozit Domnul asupra lor

năpădirea vrăjmașilor lor și robirea, ca măcar puțin să se înfrîneze de lucrurile lor cele rele și spre pocăință să se ridice. Pentru că nu voia Milostivul Dumnezeu moartea și pierzarea păcătoșilor, măcar deși se fac ei vrednici de veșnicele pedepse, însă nu îndată îi pedepsește pe ei, ci mai siobozește asupra lor oarecare certări precum sînt năvălirile celor de alt neam și războaiele, sau altele oarecare primejdii, foamete, boli, ispite și de asemenea cu acestea, ca să-și vie întru simțire și să se înțeleptească, iar cînd și pedepsiți fiind nu se pocăiesc, atunci se dau risipirii și pierzării celei de tot. Așa le-a făcut sodomitenilor: Mai întîi i-a pedepsit cu războiul lui Chedarlaomer, apoi nepocăindu-se cu foc i-a pierdut, precum se va spune. Încă și aceasta se vede, că prin cei păcătoși pedepsește Dumnezeu pe cei păcătoși, pentru că sînt oamenii cei răi și necurați ca un bici în Mîna lui Dumnezeu prin care bate pe cei ce-i greșesc Lui. Așa i-a pedepsit pe iudei prin caldei, pe caldei prin perși, pe perși prin greci, pe greci prin romani, pe romani prin goți, iar acum pe creștini îi pedepsește prin turci precum se vede la greci. A adunat Avraam 318, pe oamenii săi cei de casă". Nu mulțimea oștilor, ci credința cu lucruri bune și rugăciunea cu neîndoită nădejde către Dumnezeu le biruiește pe cetele potrivnicilor. Pentru că Chedarlaomer și cu dînsul ceilalți trei împărați, care năvăliseră asupra împăraților Sodomei, care cu neasemănare mai mare putere de oaste decît Avraam a avut, însă a fost biruit de ostașii cei puțini ai lui Avraam, fiindcă aceia erau fără de Dumnezeu și nu-L aveau de ajutor loruși pe Dumnezeu, iar acestora le-a ajutat Dumnezeu pe care Avraam prin rugăciunea cea fierbinte spre ajutor l-a chemat. Deci tot pămîntul cel ce iese la război, în zadar nădăjduiește spre mulțimea oștii sale, dacă pe Dumnezeu L-a mîniat asupra-și și de ajutorul Lui s-a înstrăinat. Iar cel ce-L are pe Dumnezeu milostiv spre sineși și spre ajutorul Lui nădăjduiește, nu se va îndoii pentru ostașii săi cei puțini: „Pentru că nu întru puterea calului, nici în pulpele bărbatului binevoiește Domnul nostru, ci binevoiește întru cei ce se tem de El și în cei ce nădăjduiesc spre mila Lui" (Psalm 148, 11-12).

Sfîntul Avraam cel ce cu 318 oameni din casa sa l-a biruit pe Chedarlaomer înainte închipuire era (după înțelegerea lui Ambrozie) a celor 318 sfinți Părinți, care în Niceea asupra rău cinstitorului Arie s-au adunat și cu cuvintele și cu minunile dovedindu-l pe el l-au biruit.

Pentru Melchisedec mulți au scris multe păreri de ale lor. Unii din evrei l-au socotit pe el a fi Sem fiul lui Noe, iar mai ales și singur Noe, alții Enoh. Origen și Didim l-au socotit a fi înger, iar unii din eretici l-au

numit pe el Duh Sfânt, drept aceea și melchisedechiană se cheamă. Iar noi să știm că Melchisedec a fost om asemenea nouă, pătimaș, tată și maică avînd, din seminția lui Ham cu neamul, unul din împărații împărăției pă-mîntului Canaanului, care din toți împărații Canaanului, el unul a cunoscut pe Unul Adevăratul Dumnezeu, Făcătorul cerului și al pămîntului și-i slujea Aceluia cu jertfe curate și era împărat cetății Salimului.

Iar pentru ce de Sfîntul Apostol Pavel, Melchisedec se numește „fără de tată, fără de mamă, fără de număr de neam a fi” o tîlcuiește aceasta Sfîntul Gură de Aur, zicînd așa: „Nu știm cînd și pe cine a avut tată, sau pe cine maică, nici cînd a luat începătură, nici cînd s-a sfîrșit” Și iarăși: „Asemănat este -zice - Fiului lui Dumnezeu. Și unde îi este asemănarea? Fiindcă și acestuia și aceluia, sfîrșitul și începutul nu -l știm. Deci al acestuia (adică a lui Melchisedec) din ceea ce nu s-a scris, iar al Aceluia (adică al lui Hristos) dintru a nu fi aici asemănare”. Pînă aici Gură de Aur. Nu pentru aceea se scrie la Apostolul pentru Melchisedec, fără de tată și fără de mamă, ca și cum nu din oameni ar fi născut, fiindcă om trupesc și asemenea nouă pătimaș a fost, ci pentru aceasta că Sfîntul Moisi Proorocul întîiul scriitor al Sfîntei Istoriei, nu l-a scris anume pe tată și pe mamă și neamul aceluia. Pentru ce nu i l-a scris? Pentru aceasta: Fiindcă lui Moisi îi era înainte punerea ca numai de singur neamul lui Avraam, care din Arfaxad fiul lui Sem se trăgea, să scrie, din care neam s-a născut Hristos. Iar Melchisedec, fiindcă nu era din neamul acela, ci din neamuri, drept aceea nu l-a scris lui pe tată și pe mamă.

Iar chip și asemănare a Fiului lui Dumnezeu era Melchisedec întru acestea: Numele lui Melchisedec se tîlcuiește „împărat al dreptății”, iar Hristos Domnul nostru a fost singură Dreptatea (Rom. 5, 9) Care ne-a și îndreptat pe noi, prin Sîngele Său, ca să ne mîntuim printr-însul de mînie. Melchisedec era împărat Salimului, adică al păcii, iar Hristos este singură Pacea, Care ne-a împăcat cu Dumnezeu Tatăl, precum zice Apostolul: „Acela este pacea noastră, care le-a făcut amîndouă una” (Efes, 2, 14). Melchisedec în Salim, Hristos în Ierusalim proslăvit a fost împărat, cînd pe mînzul asinei intra în cetate, strigînd pruncii: Binecuvîntat este Cel ce vine împărat; și cînd pe Cruce S-a răstignit I S-a scris titlul: Iisus Nazarineanul împăratul. Melchisedec fără de tată și fără de mamă este în cărți, nici anume tatăl și mama lui nu se pomenesc, Hristos cu adevărat fără de maică este din Tatăl mai înainte de veci, fără de tată din Maică sub ani. Melchisedec început de zile și sfîrșit nu are în Sfînta Scriptură, fiindcă nu este scris cînd s-a născut el și cînd s-a sfîrșit, iar Hristos cu singur lucru este fără de sfîrșit, același și în veci. Melchisedec este întîi în neamul său Preot și pe urmă, pentru că nu citim ca altul cineva de acel fel să fi fost după dînsul, iar Hristos Domnul nostru Arhiereul cel Mare care a străbătut cerurile, singur El întîi și pe urmă de acel fel S-a arătat Arhiereu, Care pe Sine S-a adus Jertfă Tatălui Său pe Cruce pentru păcatele a toată lumea. A lui Melchisedec jertfa era pîine și vin, Hristos Mîntuitorul nostru ne-a lăsat nouă jertfă singur pe Sineși, Trupul Său cel Prea Curat și de Viață făcătorul Sîngele Său, sub chipul Pîinii și al Vinului, drept aceea și înainte s-a zis de Dînsul de către David: „Tu ești Preot în veac, după rînduială lui Melchisedec (Ps. 109, 5). Nu întru veșnicimea anilor după rînduiala lui Melchisedec, ci în Jertfa cea fără de sînge, care cu pîine

și cu vin se săvîrșeste, pentru că singur Fiul lui Dumnezeu este Veșnic, iar Melchisedec s-a sfîrșit. Și precum de dînsul Sfîntul Gură de Aur zice: „El (Melchisedec) a murit și n-a fost preot în veac”, înca pentru Melchisedec Sfîntul ignatie Purtătorul de Dumnezeu în Scrisoarea sa către Filadelfi spune: „Că a fost împărat și Preot și feciorelnic în toate zilele sale și prin aceea adică era chip Fiului lui Dumnezeu, împăratului și Arhiereului și Izvorului Fecioriei și al Curăției, și Mirelui Feciorelnicilor”.

Cel ce voiește ca mai mult să știe pentru Melchisedec, să caute în Prologuri la luna lui Mai în 22 de zile și la luna Februarie în 23 de zile.

Melchisedec împăratul Salimului, Salimul cetatea se pomenește în Evanghelia de la Ioan în capitolul 3, așa: „Era Ioan botezând în Enon aproape de Salim, că erau acolo ape multe”. Acel Salim nu se pare a fi Ierusalimul, măcar deși mulți așa au socotit, pe Salim numindu-l Ierusalim, ci altul de acela. Căci Salimul era în partea lui Mânase, aproape de Enon și de Schitopole lângă râul Iordanului, iar Ierusalimul în partea lui Veniamin, în Muntele Moriei, care s-a chemat mai pe urmă Sion de la împăratul Amoreilor, în care munte Avraam înălțase pe Isaac fiul său spre jertfă lui Dumnezeu. În care vreme încă nu era acolo cetate, ci locul deșert fără numai puțini lucrători de pământ locuiau împrejur. Iar când Melchisedec a întâmpinat pe Avraam cel ce de la tăiere se întorcea, întru acea vreme încă Isaac nu i se născuse. Deci arătat este, cum că Melchisedec împărat era celui Salim care este lângă Iordan, de care aproape mai pe urmă în zilele lui Hristos, boteza Ioan. Așa și Ieronim, de la cei vechi rabini evrei povestește, spre care încredințare și pînă acum locul se arată acolo unde au fost de demult păturile lui Melchisedec. Iar fiindcă spun că Melchisedec să fie ziditor al Ierusalimului, apoi poate mai pe urmă pentru jertfa aceea pe care Avraam în Muntele Moriei o făcuse, înălțînd pe Isaac spre jertfă. Și poate să fie de crezut aceasta, că Sfîntul acela bărbat Melchisedec de Proorocescul Dar plin, înainte știind de minunile ce aveau să se facă la acel loc în anii cei mai de pe urmă, s-a mutat acolo de la cel de lângă Iordan Salim și zidind acea cetate i-a pus nume din grecească și evreiască limbă alcătuit, Ierusalim. Pentru că „Ieros” este în vorba greacă care se înțelege „sfînt”, iar „Salim” în cea evreiască care se tîlcuiește „pace”, deci unindu-le pe amîndouă cuvintele acelea la un loc, vei face Ierusalim, adică Sfîntă Pace. Căci s-a sfințit acel loc cu jertfa lui Avraam și cu arătarea lui Dumnezeu ceea ce lui Avraam acolo s-a făcut și a întărit cu dînsul așezămînt de pace veșnic.

După acea tăiere cu care Avraam a biruit pe potrivnici și pe Lot nepotul său l-a slobozit din robie întorcîndu-se Avraam la locul său, care-i era lui în Hebron, iar Lot s-a întors în Sodoma și apoi în singură cetatea Sodomei s-a sălășluit, temîndu-se a locui dinafară de cetate la hotare, ca nu iarăși să năvălească potrivnicii asupra părții aceleia. Petrecerea lui Lot în Sodoma s-a rînduit cu a lui Dumnezeu purtare de grijă, fiindcă oamenii cei ce locuiau acolo erau fără de Dumnezeu și prea fărădelege, precum de dînsii zice Scriptura: „Oamenii cei din Sodoma sînt răi și păcătoși înaintea lui Dumnezeu foarte” (Fac. 13, 14). Deci le-a trimis lor Dumnezeu spre împreuna petrecere pe Lot bărbatul drept, cel temător de Dumnezeu, care-și păzea neprihănită viața sa, ca viața lui cea curată avînd-o loruși spre chip și îndemnătoarele aceluia cuvinte ascultîndu-le, să se îndrepteze și să scape de cumplitele pedepse cele ce din Judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu li se găteau lor. Și se vedea împietrirea spurcaților sodomiteni, iar a lui Lot cea mare curăție, pentru că aceia de viețuirea cea îmbunătățită a bărbatului celui drept și sfaturile cele folositoare ale aceluia nu se îndreptau, iar Lot în mijloc de atîta popor fărădelege, care la arătare fără de rușine făceau spurcăciuni, nu s-a răzvrătit, nici nu și-a schimbat viața sa cea dreaptă, că în mijlocul focului umblînd nu s-a ars și în mijlocul noroiului nu s-a întinat.

Și era dreptul între păcătoși ca crinul între spini, de toate părțile împuns fiind de spini, de păcătoasele lor lucruri cele auzite și văzute. Precum de aceasta Sfîntul Apostol adeverește grăind: „Cu vederea și cu auzul, dreptul acela locuind între dînsii, își muncea din zi în zi sufletul cel drept, cu lucrurile lor cele fărădelege” (II Petru 2, 8). O, cît de mare este fapta bună, care cu cei îndărătnici petrecînd nu se răzvrătește și între cei curvari zăbovindu-se curată rămîne! Nu este de mirare de acela ce cu cel cuvios este cuvios, cu cel nevinovat nevinovat și la singurătate curat pe sineși se păzește, nici un fel de sminteli neavînd înaintea ochilor, ci aceasta este de mirare cînd cineva în mijlocul celor răi ar petrece bun, între cei necurați, curat, între cei fără de rînduială, cu bună rînduială, cine este așa (precum era Lot) și să-l ferim pe el. Iară dimpotrivă o cît de mare osîndire de la Dumnezeu va fi aceluia, care și între cei buni petrecînd

rău s-ar afla și cu cei drepti locuind, fărădelege s-ar arăta și cu temătorii de Dumnezeu sălășluindu-se, fără de frica lui Dumnezeu, întru necurații de păcate și-ar cheltui zilele lor. Și înaintea ochilor avînd chipul cel îmbunătățit și lui Dumnezeu plăcut neîndreptat ar petrece! Oare nu va dobîndi unul ca acela parte cu sodomitenii, care de la dreptul Lot n-au voit să se folosească și să se înțeleptească? Și cu Iuda, care cu Hristos și între Sfinții Apostoli fiind, cu chipul vieții aceluia nu s-a îndreptat ci au moștenit pierzarea.

După aceasta iarăși s-a arătat Dumnezeu lui Avraam, făgăduindu-i lui ca apărător să-i fie pretutindena în toată viața lui: „Nu te teme - i-a zis - Eu te voi apăra și plata ta va fi multă" (Fac. 15, 1).

Iar îndoindu-se Avraam pentru înmulțirea seminției cea făgăduită lui, fiindcă era fără de fii și că Sara era steapă, i-a poruncit Dumnezeu lui să caute spre cer și să numere stelele, pentru că noapte era și precum stelele nenumărate sînt, așa sămînța lui nenumărată va fi. încă nu numai pentru înmulțirea ei, ci și pentru cele ce aveau să se întîmple seminției, l-a înștiințat pe el cu un chip ca acesta, l-a poruncit să gătească o jertfă o junincă de trei ani, o capră de trei ani și un berbec de trei ani și un porumb și o turturea și să le despice pe ele în jumătate, iar pe turturea și pe porumb să nu le despice și să le puie în multe chipuri în preajma sa, o parte în dreptul celeilalte, făcînd cale pînă în seară. Apoi făcînd Avraam așa, se grămădeau

mîncătoarele de cărnuri păsări spre trupurile cele despicate, iar Avraam le alunga nelăsîndu-le pe ele să se așeze pe trupuri. Și apunînd soarele, spaimă și frică a căzut peste el și se făcu către dînsul cuvîntul Domnului: „tiind, să știi că sămînța ta are să locuiască în pămînt nu al tău, ci în robie și în chinuire ani 400, după aceasta vor ieși cu avere multă, iar a patra seminție se va întoarce aici, iar întru acea vreme păcatele oamenilor celor necurați, care pe pămîntul acesta locuiesc în măsura pedepselor lor vor ajunge, pentru că nu s-au sfîrșit păcatele amoreilor pînă acum". Iar după cuvîntul acesta, văpăi de foc din cer și luminări pogorîndu-se au trecut prin cele despicate cărnuri de trupuri și le-a ars pe ele și au fost jertfă lui Dumnezeu, iar Avraam cu neîndoire a crezut Cuvintele lui Dumnezeu.

Dumnezeu a poruncit lui Avraam a despica trupurile animalelor după obiceiul neamurilor celor vechi, între care cînd se făcea vreo împăcare cu cineva, despica cîteva animale și una în dreptul alteia punîndu-le umbla printre acelea și jurămînturile lor își săvîrșeau zicînd: Așa să fim despicați noi precum sînt acele animale, dacă vom călca cuvîntul nostru și de nu vom păzi așezămîntul de pace al nostru. Cu acest fel de rînduială omenească și Domnul Dumnezeu, cu plăcutul Său Avraam vrînd să-și întărească Mila Sa ca o pace veșnică, i-a poruncit ca să despice acele animale. Iar întru acele trei animale de 3 ani, în junincă, în capră și în berbec, cu taină se însemnau trei vremi ale neamului evreiesc în Egipt.

Junincă închipuia vremea cea dintîi, de la intrarea lui Iacob în Egipt pînă la moartea lui Iosif, în care evreii, ca o junincă tînără nu sub jug, în pășune bună intrînd, așa de bunătațile egiptene se saturau din destul.

Capra a închipuit vremea de la moartea lui Iosif pînă la nașterea lui Moisi, în care egiptenii au început a mulge pe evrei ca pe o capră, a-i strîmtora la lucruri și din ostenele lor a se îmbogăți. Berbecul a închipuit vremea cea de la nașterea lui Moisi pînă la ieșirea din Egipt, întru care evreii se înmulțiseră foarte, și măcar de erau și strîmtorați de egipteni, însă nu slăbeau și au început a-i împunge pe egipteni ca și cu coarnele, prin pedepsele cele ce cu minune prin Moisi și prin Aaron li se aduceau de la Dumnezeu, și mîncînd Mielușelul Paștilor au ieșit purtînd lîna cea bună, bogăția Egiptului.

Despicarea trupurilor aceluia era închipuire a chinurii evreilor în Egipt. Iar doimea păsărilor celor nedespicate însemna aceea: că aveau evreii să zboare întregi din Egipt, ca păsările din curse.

încă păsările acelea două însemnau două vremi, după Ieșirea din Egipt. Turtureaua cea oftătoare a însemnat acea vreme tulbure de 40 de ani, în care umbla poporul evreu prin pustie. Iar porumbelul a însemnat vremea cea bună în care au intrat în pământul făgăduinței. Păsările cele de cărnuri mîncătoare care năvăleau spre trupurile despicate ca să le mănînce închipuiau pe cei mulți vrăjmași: amaleciții, moabiții, madianiții, amoreii, cananeii și ceilalți care voiau să-i prăpădească pe neamul evreiesc.

Iar Avraam cel ce le alunga de la trupuri era chipul Dumnezeiescului Ajutor al apărării prin care israelitenii de toți vrăjmașii lor (pînă a nu se răzvrăti) erau păziți, pentru Avraam tatăl lor.

Iar jertfele acelea prin tîlcuire duhovnicească închipuiau pe însuși Hristos Domnul nostru, Care avea să fie pentru păcatele a toată lumea lui Dumnezeu-Tatăl jertfă și împăcare.

Berbecul închipuia nerăutatea Mielului cea întru Hristos, capra închipuire era a trupului lui Hristos celui asemenea cu păcătoșii, precum grăiește Apostolul la Romani 8, 3: „Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, întru asemănarea trupului păcatului”.

Juninca era închipuirea Patimilor lui Hristos, turtureaua a curăției, iar porumbelul al blîndețelor lui Hristos închipuire era.

Iar Avraam cel ce alunga pe mîncătoarele de la trupurile despicate chip era al diaconeștii slujbe la Arhierasca Liturghisire, pentru că Diaconii țin ripidele deasupra Jertfei celei ce se săvîrșește și alungă muștele și mușițele, acele mici insecte zburătoare.

Iarăși spre învățătura noastră se tîlcuiește aceea așa: Celui ce voiește ca cereasca fericire, ca pe pământul cel făgăduit s-o ajungă, i se cade lui ca unui adevărat după Duh al lui Avraam, s-o aibă pe cea de gînd junincă de 3 ani, smerenia cea întreită, ca să se supuie pentru Dumnezeu celor mai bătrîni, celor de o seamă și celor mai mici.

Capra de 3 ani, adică pocăință întreită, care este sfărîmarea inimii, mărturisirea cea adevărată și pocăința cea îndestulată pentru păcatele cele făcute.

I se cade să aibă berbece de trei ani, adică: bărbăție întreită în starea cea tare pentru Domnul său și pentru Sfînta Credință, ca să nu se grijească de averile sale, de cinstea și de sănătatea trupului său, ci de toate acelea de s-ar întîmpla a se lipsi, cu bucurie să sufere pentru slava lui Dumnezeu și pentru sfînta Biserică.

încă spre aceasta să aibă turturea: curăția trupească și sufletească; porumbel: prostimea inimii și blîndețele; și să le alunge ca pe niște mîncătoare de cărnuri păsări pe diavoleștile ispite și pe gîndurile sale cele rele.

„Nu s-au sfîrșit încă păcatele amoreilor pînă acum” (Fac. 15, 16). înfricoșat este cuvîntul acesta, prin care păcatul arată spre păcătoși cea mare mînie a îndelung răbdătorului Dumnezeu, care sloboade ca să vie păcatele păcătoșilor în măsura pierzătorii pedepsiri. Căci cînd Domnul Dumnezeu pe păcătosul nepocăit nu degrab îl pedepsește pe el pentru păcate, ci prin îndelungă răbdarea Sa îl lasă în stare bună petrecînd, întru aceleași și în altele mai grele și mai multe păcate a cădea, atunci să se știe că spre mai mare pedeapsă îl duce pe el gătindu-i lui, drept Judecător fiind și răsplătitor. Așa îndelung le răbda Dumnezeu amoreilor care-s și cananei, pînă ce și-au împlinit cu păcatele lor măsura pierzării lor. Iar păcătosul după căderea păcatului său, cînd nu degrab s-ar scula spre pocăință, atunci de la dînsul se ia Dumnezeiescul

Dar cel mai dinainte, pentru păcat, se întunecă cu mintea sa, ca să nu gândească și să nu se grijească el de mîntuirea sa, nici să-și vadă pierzarea sa, și ca un orb se împiedică mai rău din zi în zi și cade în groapa păcatelor cea mai adîncă, pînă ce împlinindu-și măsura fărădelegilor și a necurățiilor sale, în cea desăvîrșit și veșnică prăpastie va ajunge, precum și amoreii.

Iar care erau păcatele amoreilor pentru care au pierit și vremelnic și veșnic?

Din cărțile lui Moisi trei păcate ale lor mari, mai mult se arată: cel dintîi slujirea de idoli, în care pe fiii și pe fiicele lor le junghiau spre jertfă dracilor. Al doilea păcat este nedreptatea și chinuirea oamenilor săraci și răpirile și războiul și vărsările de sînge. Al treilea păcat al amoreilor este neînfrînata lor curvie, spurcăciunile cele mîrșave afară de fire, pe care nu numai a le da în scris, ci și cu mintea a le pomeni este urît. Cu unele păcate ca acelea și-au umplut ei loruși paharul mîniei lui Dumnezeu pe care acum îl beau în iad și îl vor bea întru nesfîrșirii veci, paharul arzătoarei smoale și al pucioasei de care se pomenește în Psalmi: „Foc și pucioasă și duh de vifor este partea paharului lor” (Ps. 10, 6).

Deci să ne gîndim, oare între noi creștinii nu se află păcate ca acelea precum erau între cei păgîni? Nu sînt între noi idoli, căci pe patimile noastre cele de păcate le avem ca pe niște idoli, căroră pe sufletul nostru cel unul născut îl junghiem pierzării, netemîndu-ne a-l da pe el gheenei pentru vremelnica dulceață a păcatului. Iar nedreptățile cele ce se fac acum, cine poate să le numere? Jefuirile, răpirile, chinuirile celor nevinovați, judecățile cele cu strîmbătăte, nemilostivirile, meșteșugurile, înșelările, asupririle, strîmbătățile și strîmtorările cele ce se fac la oamenii cei săraci, ce limbă le va spune? Sau ce cărți scrise le vor încăpea pe acelea, care acum se lucrează între creștini? Iar pentru necurățiile curvești, de care și a grăi și a scrie este rușine, ce să socotim? Oare cu acelea, nu s-au asemănat, creștinii cu vechii păgîni? Și de mirare este cu adevărat, cum asupra unora ca acelora nu năpădește năprasnica pedeapsă, precum de demult asupra Sodomei și Gomorei, ci îndelung rabdă Dumnezeu, pînă ce ori se va întoarce păcătosul spre pocăință, ori își va umplea cu păcatele măsura spurcăciunilor sale cea cuviincioasă a pedepsei lui. Precum grăiește îngerul în Apocalipsă către Sfîntul Ioan Evanghelistul: „Vremea aproape este, cel ce asuprește să asuprească încă și cel ce se spurcă să se spurce încă” (Apoc. 22, II). Dar pentru ce spurcătu-lui se sloboade ca să se mai spurce încă, fără numai ca să se îplinească măsura spurcăciunilor sale și să se cufunde într-însele și să se pogoare cu acelea pînă la iadul cel mai de jos. Unele ca aceste păcate făcîndu-se între noi, ce să mai așteptăm? Ce fel de răsplătire de la dreaptă Judecata lui Dumnezeu să nădăjduim? Oare nu de acel fel precum au luat amoreii și cananii, pe ale căroră trupuri între cei vii, sabia israeliteană le-a mîncat, iar pe sufletele celor morți gheena focului le-a înghițit. Ci și mai ușor le este paginilor (după cuvîntul lui Hristos) mai ușor va fi pămîntului Sodomei și Gomorei în ziua Judecății decît nouă (Matei 10, 15). Pentru că aceia nici pe Dumnezeu nu-L știau, nici pedeapsa pentru păcate, nici nu așteptau răsplătire pentru lucrurile cele bune, iar nouă ni se pare că și pe Dumnezeu îl știm și de muncile veșnice care îi așteaptă pe păcătoșii cei nepocăiți auzim și de răsplătirea dreptilor ne încredințăm, însă la toate răutățile și de Dumnezeu mîniетоarele lucruri ca și păgînii, cu netemere îndrăznim. Deci cum ne vom arăta înaintea feței lui Hristos la înfricoșata Lui Judecată? Și ce fel de judecată așteptăm să cîștigăm de la Dînsul?

Faptele anilor de la mia a treia și suta a cincea

(De la anul 3400 la anul 3500 de la Zidirea lumii)

Sara femeia lui Avraam, știind Dumnezeiasca făgăduință a lui Avraam pentru înmulțirea seminției, care nu o dată i se facuse, și văzîndu-și nerodirea sa și în bătrînețe și în sterpiciune anii trecîndu-și, gîndea cum se va împlini acel Cuvînt al Domnului. (Istoria Bisericii).

Deci neașteptînd de la sine rod de la bătrînețe, pe care nu-i câștigase în tinerețe. Pentru că nu era chip ca acela în partea de sub cer, ca adică să nască vreo femeie în bătrînețe, pe Agar slujnica sa a însoțit-o cu bărbatul său pentru rodul, lăsîndu-și cinstea însoțirii sale pentru nerodirea sa, pentru ca să nu se facă pentru a ei sterpiciune, împiedicare făgăduinței lui Dumnezeu. Că mai mult cinstea Voia Domnului Dumnezeului său decît viața sa, iar pe fiii slujnicei voia să-i aibă ca pe ai săi adevărați și moștenitori.

Și a zis către Avraam: „Iată m-a încuiat Dumnezeu ca să nu nasc, deci să intri la slujnica mea și vei naște dintr-însa". (Fac. 16, 2).

Apoi zămislind Agar în pîntece de la Avraam, s-a mîndrit spre stăpîna sa, pentru că năravul cel de rob aspru și fudul se face în odihnă și în bunăstare, precum și Scriptura grăiește: „De trei lucruri se cutremură pămîntul, iar pe al patrulea nu-i poate suferi: de se va împărați sluga, de se va sătura nebunul de hrană (adică de se va îmbogăți prostul om); de va stăpîni slujnica pe stăpîna sa și urîta femeie de va nimeri bărbat bun" (Pilde 30, 21-23). De acel fel de nărav se arătase Agar, ci puterea stăpînei biruind, a învățat-o pe slujnică să-și cunoască robia sa, iar nu să se prea înalțe. Iar Agar nesuferind certarea, nici voind să fie întru supunere a fugit de la fața Sarei. Ci îngerul Domnului întîmpinînd-o pe ea, o îndemna să se întoarcă la stăpîna sa și să se supună sub mîna ei. Iar pentru rodul cei zămislit în pîntece i-a spus că va fi fecior și i-a poruncit ca să-i pună numele de Ismail.

Deci s-a întors Agar la Șara și prin supunere s-a împăcat cu dînsa și după împlinirea zilelor a născut fiu pe Ismail, din care au ieșit după aceea ismailitenii, care-s și Agareni (turci) de la numele maicii lui Ismail, Agar; aceeași și saracini se numesc de la numele Sarei stăpîna lui Agar.

Deci a fost nașterea lui Ismail în anul vieții lui Avraam 86 după al zecelea an al petrecerii lui în pămîntul Canaan.

„Îi vei pune numele lui Ismail" zice Sfînta Scriptură, că la 5 oameni însemnați, mai înainte de nașterea lor, li s-a pus de la Dumnezeu numele: 1. Lui ISMAIL (Facere 16, 11); 2. Lui ISAAC (Facere 17, 19); 3. Lui SOLOMON (I Paralipomene 22, 9); 4. Lui IOSIE (III Regi 13, 2); 5. Lui IOAN ÎNAINTEMERGĂTORUL (Luca 1, 13).

După aceștia lui HRISTOS Mîntuitorul nostru (Matei 1, 21).

împlinindu-se 13 ani de la nașterea lui Ismail, iar lui Avraam fiindu-i de la nașterea sa 99 de ani (Fac. 17), i s-a arătat lui Dumnezeu înnoindu-i iarăși făgăduința cea mai dinainte: Vei fi -i-a zis - tată a multor neamuri, i s-a schimbat lui numele din Avram numindu-l Avraam, adică „tată a multora". La fel și Sarei i s-a pus numele Sarra, adică „stăpîna a multora" și i s-a făgăduit ei ca la 90 de ani acum bătrînă fiind, dezlegarea sterpiciunii și nașterea fiului Isaac, care avea să fie mare întru neamuri. Și i-a pus Dumnezeu

lege lui Avraam și întregii lui case și seminției lui după dînsul, tăierea împrejur, care era închipuire a Botezului creștinesc și a pocăinței și a omorîrii patimilor trupești și a tăierii de la toate lucrurile cele rele.

La fel, și al învierii chip era tăierea împrejur, căci precum la pruncii cei născuți, lege se pusese de la Dumnezeu, ca în ziua a 8-a să se taie împrejur, așa cînd la învierea cea de obște toți ca dintr-un pîntece de maică din mormînt ieșind li se vor înnoi ca ale vulturului tinerețele și vor sosi după cele 7 vremelni ce veacuri ale stării lumii acesteia, ca o a 8-a zi, al optulea veac al vieții celei fără de sfîrșit. Atunci toată fireasca stricăciune a omenescului trup cu totul se va curma: „Că se cade (precum zice Apostolul) stricăciosului acestuia să se îmbrace întru nestricăciune, și muritorului acestuia să se îmbrace întru nemurire" (I Cor. 15, 53). Apoi nu după multă vreme, iarăși s-a arătat Dumnezeu lui Avraam, la stejarul Mavri fiind, prin numărul celor 3 îngeri (Fac. 18, 1) care în chip omenesc veniseră la dînsul întru amiazăzi. Pe cînd văzîndu-i Avraam șezînd înaintea ușei casei lui, înainte i se părea că sînt niște oameni străini trecători, neștiindu-i că sînt întru asemănare omenească îngeri și ca un iubitor de străini sculîndu-se degrab, a alergat întru întîmpinarea lor, ca să-i abată pe ei la sine și să-i ospăteze pe dînșii și să-i odihnească la răcoare sub umbra stejarului, în ceasul arșitei de amiazăzi. Iar apropiindu-se de dînșii s-a înspăimîntat, pentru că a văzut fața lor neobișnuit strălucind cu Slavă Dumnezeiască și cunoscîndu-i că

sînt oarecare sfinți, sau îngerii lui Dumnezeu, li s-a închinat lor mai întîi cu închinăciune (după socotința teologilor) care se zice dulia, adică de slugă, cu care se cuvine a-i cinsti pe Sfinții lui Dumnezeu (Augustin, Chirii, Filos, Maic). Apoi prin descoperire Dumnezeiască cunoscîndu-L că este Unul Dumnezeu cel în trei Fețe, a căzut cu fața la pămînt și i s-a închinat Lui cu închinăciune dumnezeiască, care se cheamă Latrîa, prin care numai pe Unul Dumnezeu sîntem datori a-L cinsti. Și a început către trei, ca și către unul a grăi, zicînd: Doamne, de am aflat Dar înaintea Feței Tale, să nu mă treci pe mine robul Tău! O, ce prea iubit și prea dorit oaspete, Domnul și împăratul Slavei! O, ce fericită primire de străini a lui Avraam! Care primindu-i cu dragoste pe străinii oameni, s-a învrednicit a primi și a ospăta în casa sa pe singur Dumnezeu. Iar măcar deși nu-i trebuia hrană firii celei fără de trup, însă nu s-a oprit de Domnul Avraam a se sîrgui pentru gătitarea mîncării, ca să se arate cea mai mare rîvnă a lui spre primirea de străini. Și Avraam măcar de a și cunoscut cu duhul pe Domnul cel ce i s-a arătat lui, însă despre o parte văzînd fața cea cu asemănare de om, omenește gîndea pentru mineare și se grijea, iar pe de alta de bucurie și de spaimă nu știa ce să facă. Și precum se obișnuise a ospăta pe cei străini pentru Dumnezeu așa și pe singur Dumnezeu se sîrguia a-L ospăta. Sau măcar să arate vrînd Celui ce este Atotștiutor obișnuita sa rîvnă la primirea străinilor, a junghiat vițelul, a poruncit azimile degrab să le pregătească, a gătit îndestulată masă spre iubita ospățare. Care toate, Domnului Dumnezeu îi erau bine primite și bineplăcute, ca cele din osîrdnică dragoste către Dînsul făcute.

Și așa Avraam a ospătat pe Dumnezeu, nu atîta cu cea pusă înainte hrană, de care nu-i trebuie la firea cea după trup, pe cît cu buni credință și cu osîrdnică dragoste, prin care Dumnezeu în inimile dreptilor Se odihnește.

Deci învrednicindu-se de Dumnezeu iubitorul bărbat să ospăteze la sine în văzutele Fețe pe Nevăzutul său Stăpîn, s-a învrednicit și de a Lui mai mult Dar decît cel dintîi și de vorba Lui cea iubită din destui s-a îndulcit pentru că vorbea cu dînsul Iubitorul de oameni Dumnezeu, precum cineva grăiește cu cel de aproape prieten al său.

Și a luat Avraam de la Domnul plată pentru iubirea de străini, cea a doua oară făgăduință de fiu din Sarra, pentru care Sarra îndoindu-se cînd a rîs în cugetul său zicînd: Pînă acum n-am născut fiind tînără, apoi

oare de acum la bătrînețe voi putea să nasc? îndată Domnul) i-a muștră cugetul ei zicîndu-i: Oare cu neputință este a săvîrși de către Dumnezeu cu lucrul tot cuvîntul? în vremea și în ceasul acesta la anul viitor, prin a Mea cercetare vei avea fiu.

Deci după vorba aceasta, îngerii cei cu chip omenesc, care pe Fețele Treimii Unei Dumnezeiri le închipuia, Sculîndu-se de la masa lui Avraam și-au întors fețele lor ca să meargă la Sodoma, iar Avraam mergea cu dînșii petrecîndu-i. în care mergere, i-a descoperit lui Domnul taina Sa, cum că va să piardă Șodoma cu cetățile dimprejur pentru cele mari și prea spurcate fărădelegi ale lor. Strigarea - zice - Sodomei și a Gomorei s-a înmulțit spre Mine și păcatele lor sînt foarte mari, deci M-am pogorît să văd de este așa.

Și îndată doi îngeri osebindu-se s-au dus spre Sodoma, iar al treilea a rămas vorbind cu Avraam.

Apoi luînd îndrăzneală Avraam, a început a întreba pe Domnul: Oare ar pierde cetatea păcătoșilor în care s-ar afla 50 de drepti? Deci auzind pe Domnul cu Milostivire răspunzînd, de s-ar afla în Sodoma 50 de drepti așa cruța tot hotarul pentru aceia, iar Avraam a luat mai multă îndrăzneală, nădăjduind spre Dumnezeiasca iubire de oameni și cu smerenie multă, pămînt și cenușă pe sine numindu-se, întreba: Dacă pentru număr mai mic de drepti, n-ar pierde cetatea păcătoșilor? Și văzînd pe Domnul milostivindu-se spre cei drepti, a micșorat numărul ia 40 și la 30 și la 20 și la 10, de s-ar afla numai 10 drepti. Iar Domnul i-a răspuns: Nu voi pierde cetatea păcătoșilor pentru cei 10 drepti. Aceasta zicîndu-i îngerul, s-a dus de la dînsul, iar Avraam s-a întors la locul său.

întîiul chip al iubirii de străini a fost dreptul Avraam și cît este de bineplăcută lui Dumnezeu acea faptă bună, într-însui s-a arătat, cînd și singur Dumnezeu ca nemernicind la cortul lui a venit.

Deci să se știe că cel ce-i primește pe străini și-i odihnește pe ei îi primește pe îngeri și pe singur Dumnezeu precum și Avraam i-a primit. Primește pe îngeri după apostolicul cuvînt: „Iubirea de străini să n-o uitați, că prin ea neștiind unii i-au primit oaspeți pe îngeri" (Evrei 13, 2). Primește pe Dumnezeu pentru că Hristos Dumnezeul nostru în Sfînta Evanghelie grăiește: „Am flămînzit și Mi-ați dat de mîncare, am însetat și M-ați adăpat, străin am fost și M-ați primit" (Matei 25, 35). încă s-a încredințat de aceasta și în anii cei de pe urmă, cu singur lucrul în viața Sfîntului Grigorie Dialogul Papa Romei, care într-o zi avînd la masa sa 12 străini, s-a arătat între aceia șezînd al 13-lea, care era îngerul lui Dumnezeu, precum acela mai pe urmă l-a spus Sfîntului Grigorie. Să citești de aceasta la luna lui Martie în 12 zile. Apoi în altă zi iarăși arhierul acela pe străini la masă ospătîndu-i unuia din ei după obiceiul smereniei sale, a voit să-i dea apă pe mîini și întorcîndu-se a luat vasul cel de apă și iată nu s-a aflat acela căruia voia să-i toarne apă pe mîini, și căutînd cu de-amănuntul și neaflîndu-l s-a mirat foarte. Iar în noaptea viitoare dormind el i s-a arătat Domnul zicîndu-i: în celelalte zile le-ai ospătat pe mădulările Mele, caresînt săracii, iar în ziua de ieri M-ai primit pe Mine însumi!

Cîtă rîvnă era la primirea de străini între creștinii cei vechi, vezi în viața cuviosului Pahomie cel Mare la luna Mai în 15 zile. La fel și după viața lui, să citești povestirea lui Rufin pentru cetatea ce se cheamă Oxirinos, acolo se arată cea veche iubire de străini creștină, precum în vremile de acum nici urmă nu se află.

Pentru iubirea de străini încă vezi învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur, în Mărgăritare la cu vîntul 2 „Pentru Bogatul și pentru Lazăr”. Și în vorbele și în trimiterea lui Pavel către Romani cuvîntul 21, la Faptele Apostolilor învățătura 45 despre obiceiuri.

„Avraam mergea cu dînșii, petrecîndu-i pe ei” (Fac. 18). Acest cuvînt: „petrecîndu-i” altă tălmăcire citește: „Calea arătîndu-le lor”. Ca și cum îngerii cei trimiși de Dumnezeu la Sodoma s-o pedepsească se făceau a nu ști calea spre Sodoma, precum și în Rai către Adam, Dumnezeu striga: „Adame, unde ești?”. Și pe Cain îl întrebă: „Unde este Abel fratele tău?” ca și cum a nu ști făcîndu-se unde s-a ascuns Adam, și ce s-a făcut Abel, că știa Văzătorul a toate. De asemenea și aici, îngerii ce mergeau spre Sodoma, ca și cum neștiind calea, le trebuia ca Avraam petrecîndu-i să le arate lor calea care mergea într-acolo, ca și cum întrebînd: Unde este cetatea Sodoma? Și vrednic este acest lucru de socoteală și de mirare, că Sfinții îngeri, cei ce spre toată lumea de sus privesc și pretutindena cu Porunca lui Dumnezeu străbat și toate marginile pămîntului bine știindu-le, se făceau ca și cum n-ar ști calea spre Sodoma, iar la Avraam care în vremea aceea la singurătate în pădure și în dumbrava Mamvriei locuiau. De ce (ca așa omenește să zic) fără de călăuză și fără de povață au nimerit? Iar la cetatea Sodomei, care la loc înalt era, la care și calea era știută, ca cea în toate zilele de multe popoare călcată, aveau trebuință de călăuză și povătuitorul Avraam, ca și cum neputînd singuri să nimerească. Care este pricina aceasta și ce este taina?

Unul din istorici socotește așa: „Singură casa lui Avraam era curată, iar toată partea aceea spurcată. Deci îngerii pe oamenii cei curați de s-ar duce și ascunde îi știu bine, iar pe cei spurcați, oriunde s-ar vedea aceia, nu-i cunosc pe ei”, lată pricina, iată taina se arată. Pentru că sfinții îngeri la Avraam cel ce singurătatea o locuia, fără de povață au nimerit, iar la Sodoma de povață căii aveau trebuință. În toată partea aceea în care era Sodoma cu cetățile dimprejur, cu care și Mamvri este de un hotar, numai singură casa dreptului Avraam era curată, de Dumnezeu temătoare, nu era în ea nici un fel de fărădelege, ci toți viețuiau cu întregă înțelepciune și cu dumnezeiască plăcere. Pentru aceea Sfinții îngeri știau calea spre casa lui Avraam, măcar deși la singurătate în pădure și în dumbravă locuia. Căci ei de-a pururea cercetează nevăzut pe oamenii cei curați și plăcuți lui Dumnezeu, oriunde ar viețui aceia, ori în munți, ori în pustietăți și ori în ce loc. Iar Sodoma cu locuințele cele din jurul său, fiindcă era toată plină de fărădelegi și de spurcăciunile păcatelor și niciodată îngerii nu-i cercetau pe spurcații păcătoși, nici nu voiau să caute la dînșii, pentru cele peste fire necurații care se lucrau între dînșii. Pentru aceea spre cea mare și slăvită cetate a Sodomei, măcar deși stăteau la loc înalt, nici calea a ști se făceau, ca cei ce acolo niciodată nu mergeau.

La aceasta se vede că și Sfîntul Ioan Gură de Aur se unește, zicînd astfel în Mărgăritare, cuvîntul 3, „Pentru Serafimi”: „Sodoma avea turnuri mari, iar Avraam cortul. Ci venind îngerii, pe lîngă Sodoma adică trecură, iar la coliba lui Avraam au găzduit, pentru că nu căutau a caselor strălucire, ci pe cea sufletească bunătate o cuprindeau”. Pînă aici Gură de Aur.

De aici să se înștiințeze, de se află cineva în vremile cele de acum următori celor vechi sodomiteni (și mi se pare că se află) cît de urît este lui Dumnezeu și îngerilor Lui păcatul sodomesc, că nu numai nu locuiesc sfinții îngeri cu cei ce fac unele ca acestea, ci nici a-i ști și a-i vedea pe ei nu voiesc și se depărtează Duhurile cele curate de la unii ca aceia, de putoarea păcatelor alungîndu-se ca și albinele de fum. Apoi sfinții îngeri de la sodomiteni depărtîndu-se, cine se sălășluiește cu dînșii, fără numai necuratele duhuri. Pentru că unde oamenii schimbîndu-și obiceiul, se aseamănă cu porcii, gunoiul și noroiul iubindu-l, de acolo se depărtează îngerii lui Dumnezeu, cei ce iubesc să se împrietenească cu

oamenii cei curați, iar nu cu cei cu porcesc nărav. Și în locul îngerilor, dracii se apropie de dînșii și se împărtășesc cu ei. Aceia îi iubesc pe unii ca aceia și să locuiască în ei ca în porcii Gherghesenilor, pe Hristos îl roagă și le sloboade lor și se sălășluiesc într-înșii și-i alungă pe ei în prăpăstuitorul lac puturos și mîrșav al Sodomei, pînă ce îi îneacă întru adîncul iadului.

O, ce ticălos obicei sodomesc între creștini! O, ce pierzare cu totul! Deci nu dormitează pierzarea unora ca acelora, aproape este mînia lui Dumnezeu și răzbunarea, aproape le este gheena focului, întru care vor cădea fără de veste și vor pieri de nu se vor pocăi.

„Strigarea Sodomei și a Gomorei s-a înmulțit spre Mine” zice Dumnezeu (Fac. 18, 20). Catehismul Bisericesc din Sfînta Scriptură învață a ști, că 4 păcate de moarte sînt, care mai mult decît celelalte păcate de moarte strigă la cer, și pe Dumnezeu spre răsplătire îl ridică și la pedeapsă cumplită îl trag:

întîiul păcat este uciderea de om cea de voie, care s-a început de la Cain, care fără de vină a ucis pe Abel fratele său. Acela strigă către Dumnezeu, precum zice Domnul către Cain: „Glasul sîngelui fratelui tău strigă către Mine din pămînt” (Fac. 4, 10). Și strigă cerînd răsplătire: Așa a auzit Sfîntul Ioan în Apocalips pe sufletele sfinților celor uciși pentru Cuvîntul lui Dumnezeu strigînd cu mare glas și zicînd: „Pînă cînd, Stăpîne Sfinte și Adevărate nu judeci și nu răsplătești Sîngele nostru de la cei ce locuiesc pe pămînt?” (Apoc. 6, 9).

Al doilea păcat ce strigă la cer este fărădelegea sodomitească, precum mai sus s-a zis.

Al treilea păcat este strîmtorarea și chinuirea celor nevinovați, săracilor, văduvelor, sărmanilor, scăpătaților în ce chip se făcea de la egipteni către israeliteni, pentru care spune Scriptura: „Au suspinat fiii lui Israel de lucruri și au strigat, și s-a suit strigarea lor la Dumnezeu de la robirea (lucrului) și a auzit Dumnezeu suspinul lor” (Ieș. 2, 24).

Iar al patrulea păcat care strigă la cer este oprirea plății lucrătorului, precum Sf. Iacob Apostolul zice către bogații cei nedrepti: „Iată plata lucrătorilor, celor ce au secerat țarinile voastre, cea oprită de voi strigă, și strigarea secerătorilor în Urechile Domnului Savaot a intrat” (Iacob 5, 4).

Iar noi să socotim aceasta ce ne este de față, că un păcat sodomesc este mai mare, mai greu, mai cumplit și mai mîniator de Dumnezeu, decît celelalte păcate care strigă la cer. Pentru că cel ce ucide om, numai trupul i-l ucide, iar sufletul nu poate să-iucidă; și cel ce chinuiește pe săraci și oprește plata lucrătorului pămîntului, numai pe cele vremelnice le jefuiește, iar veșnicele bunătăți cele gătite lor întru împărăția lui Dumnezeu nejejfuite sînt. Iar cel ce face fărădelegea sodomească, nu numai de veșnicele bunătăți care sînt în cer pe sineși și pe altul îl lipsește și nu numai își spurcă trupul său și al altuia, și de pedeapsa morții (după a lui Dumnezeu și politică pedeapsă și judecată) pe el vinovat se face, ci și sufletul cel ce este mai cinstit decît trupul își ucide, pe al său și al altuia cu veșnica moarte, făcîndu-le pe ele vinovate gheenei focului. Și așa întru acel păcat al celor două fețe ucidere îndoită: sufletească și trupească săvîrșindu-se, mai cumplit este acel păcat decît uciderea, ceea ce numai trupul singur ucide și mai mult decît chinuirea săracilor și decît oprirea plății lucrătorului și mai presus decît celelalte păcate de moarte, și mai urît este lui Dumnezeu păcatul sodomesc, mai vîrtos decît toate cele după fire curvii. Și nu numai cu veșnica pedeapsă în iad vrea Dumnezeu să-l muncească pe el, ci și cu vremelnică, pe un păcătos ca acela a poruncit să-l omoare precum de aceasta în Cartea Leviților în cap. 20 se scria. Iar mai întîi singură pedeapsa focului peste Sodoma (de care neîntîrziind se va zice) dînd chip ca și după aceea fără de cruțare

să se pedepsească unii ca aceia. Iar deși măcar n-ar primi cineva din acea pedeapsă în vremelnica viață de acum, tăinuindu-se cu sodomia sa de știința omenească, sau cu orice chip neînvinovățindu-se, însă nu va scăpa acela (de nu se va pocăi cu adevărat) în viața veșnică ce va să fie trupul cu sufletul împreună și gheenei celei de foc va fi dat. Pentru că acel ce s-a tănuit de oameni nu poate să se tănuiască de Dumnezeu Cel ce toate le vede. Și cel ce a scăpat aici de mâini omenești, nu va scăpa acolo de Dumnezeiștile mâini, că: „înfricoșat este a cădea în mâinile Dumnezeului celui viu" (Evrei 10, 31), „și va spală miinile Sale în Singele păcatosului" (Psalm 57, 10).

Cel ce mai mult ar voi să știe de greutatea și de urfciunea păcatului aceluia, să citească la Sfintul Gură de Aur la trimiterea lui Pavel către Romani Cuvîntui 1, 4.

„Deci M-am pogorît ca să văd" (Fac. 18, 21). Domnul Dumnezeu spunînd credinciosului robului Său Avraam de strigarea sodomescă că a intrat în urechile Lui, zice: M-am pogorît adică să văd, de se săvîrșește între dînșii aceea cu singur lucrul, care din strigarea lor se aude, oare așa este sau nu, ca să înțeleg. Cu adevărat minunată este aceasta, că a toate Văzătorul Dumnezeu, de Care scrie Sirah: „Ochii Domnului cu mii de părți sînt mai luminoși decît soarele, care văd toate căile omenești și privesc în

tănuitele locuri, mai înainte de a se face, toate se știu de Dînsul" (Sirah 23, 26-27). Și Psalmistul a zis către Dînsul: „Cele lucrurate ale mele le-au văzut ochii Tăi" (Psalm 138, 15). Așa de strabătător la vedere fiind Stăpînul nostru, Cel ce vede adîncurile și știe gîndurile și sfaturile inimilor și cele făcute în locurile cele prea ascunse și în nopțile cele întunecoase, ca pe cele lucrurate la arătare le vede, acela zice: Voi merge să văd oare adevărată este cea pentru sodomiteni? Oare fac ei așa precum aud de dînșii, sau nu? Ca și cum ar zice: Nu cred auzului, voi merge să văd cu ochii și atunci voi crede și pedeapsă voi aduce peste ei.

De ce așa? Au doară trebuință îi era a toate Văzătorului, ca singur din cer pogorîndu-se să vadă lucrurile sodomitenilor? Nu. Ci ca pe noi să ne povățuiască ca nu degrab să credem cuvintele celor ce clevetesc pe cineva, nici să fim grabnici spre osîndirea aproapelui, și spre certare și pedeapsă, pînă ce singuri vom vedea și cu deadinsul vom ști ceea ce s-a făcut. Pentru că a socotelii celei puține este lucrul acesta: de a

crede degrab cuvintele celor ce clevetesc pe aproapele și a se mînia spre dînsul și a se iuți neîncredințindu-se: oare adevărat este lucrul ce s-a grăit? Fiindcă de multe ori răutatea oamenilor celor răi se face începătură slavei celei rele pentru cel nevinovat și înmulțire a ușoarei căderi. Pentru că minciuna pe care o spun cei răi din răutatea lor, pe aceea o înmulțesc cei ușori crezători, crezînd minciuna și înaintea multora judecînd pe aproapele și presărînd între oameni, ca niște pleavă vestea cea rea, pentru acela ce n-a făcut păcatul de care îl osîndesc pe el. Iar uneori o mică greșeală a cuiva, osînditorii cu adăugire și cu înmulțire de mincinoase cuvinte spunînd-o o cresc pe ea mare și din furnică o fac leu, și din fîntar cămilă și din iepure, elefant și din pai, bîrnă (Matei 23; Matei 7). Pentru aceea de multă cercetare și ferire în unele ca acelea este trebuință, ca nu cumva minciuna să se socotească întru adevăr, și cea mică să crească întru mare și cea de iertare întru cea de neiertare să fie pusă. Iar cercetare nu este mai bună decît ochii săi a vedea aceea de care aude. La care învățîndu-ne Dumnezeu, se dă singur pe Sine nouă chip, cînd zice: „Mergînd voi vedea". A auzit strigare sodomescă, dar nu îndată S-a pornit spre mînie, ca și cum necrezînd auzul măcar deși știe bine că adevărul este. Nici nu Și-a întins îndată mîna Sa spre pedepsirea păcătoșilor, pînă ce singur mergînd aproape a văzut cu ochii acelea ce de departe le vedea, ca adică și noi vederii mai mult decît auzului să ne încredințăm.

O, cît de mulți fiind mai ales întru stăpîniri greșesc foarte crezînd auzului și nevăzînd cu ochii, nici nu cercetează cu deamănuntul pentru acel lucru, și pe cei fără de păcat îi judecă în loc de păcătoși! Oare n-a

judecat Putifar în temniță și în legături pe curatul și sfântul tânăr Iosif în Egipt, crezându-i spurcatei femeii lui care asupra lui clevea și necercetînd? Și marele împărat Constantin ce a făcut? Pe iubitul său fiu Crisp cel bun și nevinovat și tuturor iubit l-a ucis cu mîna sa, pe care mama cea vitregă cu numele Fausta îl clevetise cu minciună, necîștigîndu-și spurcată pofta sa, pentru că se răpise de frumusețea lui Crisp (ca și egipteanca de a lui Iosif) și neputînd să-l tragă pe el spre spurcata pofta sa (pentru că nu voia tînărul

întreg la minte să spurce patul tatălui său) i-a mințit bărbatului, ca și cum silită ar fi de fiul lui. Iar împăratul necercetînd de este adevărat, îndată și-a pierdut fiul. Apoi pe urmă înștiințindu-se cu încredințare de minciună, o, cît îl durea inima și plîngea și se tînguia și se căia de necercetarea sa, dar să-l învieze pe cel ucis nu mai putea. Deci a ucis-o și pe Fausta soția sa, vinovată fiind de moartea fiului, și a făcut într-o vreme două ucideri: cea nedreaptă și cea dreaptă și s-a lipsit de fiu și de femeie, căci din început crezînd auzului n-a cercetat de adevăr. Caută de aceasta la Octombrie în 20 în pătımirea Sfîntu-lui Artemie. Bine sfătuiește Sfîntul Ioan Gură de Aur pe cei ce sînt întru stăpîniri, zicîndu-le: „Să nu judeci ddpă părerea ta mai înainte pînă a nu ști de este așa lucrul, nici să faci îndată vinovat pe cineva, ci mai ales să urmezi lui Dumnezeu celui ce a zis: „M-am pogorît să văd". La fel și Sfîntul Grigorie Dialogul zice: „Dumnezeu căruia toate goale și descoperite îi sînt, păcatele sodomitenilor le-a pedepsit nu pe cele ce le-a auzit, ci pe cele ce le-a văzut". Și Sfîntul Isidor Pelusiotul pe Sfîntul Chirii al Alexandriei rudenia sa, care se mîniase fără de vină asupra Sfîntului Gură de Aur, sfătuindu-l i-a scris: Că necercetînd cu dreptate și neîntrebînd cu deadinsul, nu se cuvine să judeci pe nimeni, că și Dumnezeu, Care pe toate mai înainte de facere le știe și pe cele nelucrate înainte le vede, a voit ca singur din cer să Se pogoare la cetățile ce au greșit și L-au mîniat pe El „Că strigarea Sodomei..." și celelalte zice. Iar aceasta a făcut-o a toate Văzătorul dîndu-ne chip ca nu îndată să credem cuvintele cele de clevetire, ci mai întîi singuri să cercetăm și să știm de este așa precum auzim. De asemenea și cuviosul Pimen, unui frate ce-i spunea de căderea altuia i-a răspuns: Tu singur nevăzînd, să nu crezi cuvintele cele auzite, că și Dumnezeu auzind strigarea sodomească, n-a crezut, pînă ce singur S-a pogorît să vadă cu ochii Săi.

„Acum am început a grăi către Domnul meu: eu sînt pămînt și cenușă". A cunoscut Avraam pe Dumnezeu cel ce i s-a arătat lui și pe sine singur cine este: pămînt sînt - zice - și cenușă, își ascunde luna razele sale răsărind soarele. Se întunecă steaua prin strălucirea zilei și lumina cea aprinsă prin razele soarelui, nu și întinde strălucirea sa gîndacul cel ce noaptea în verdeață ca un mărgăritar de mult preț se luminează, după ce sosește ziua, vierme a fi iar nu mărgăritar se arată. Așa și omul pe cît se apropie de Dumnezeu, pe atîta își cunoaște simplitatea sa și micșorarea sa. Se apropiase de Dumnezeu Avraam întru atîta apropiere, căci precum cel de aproape prieten vorbește cu prietenul cel de aproape, așa el cu Dumnezeu, față la față și gură cu gură a vorbi s-a învrednicit. „Acum am început - zice - a grăi cu Dumnezeul meu". Și îndată întru acea apropiere s-a cunoscut pe sine că este nimic și s-a numit pe sine pămînt și cenușă. Ca și cum ar zice; Tu, o, Dumnezeul meu și Făcătorul meu ești Cea neapropiată Lumină, neînserată, iar eu întuneric sînt; Tu fără de moarte, Veșnic, Nesticăcios, iar eu peste puțină vreme în mormînt mă voi strica; Tu ești Domnul domnilor și împăratul împăraților, tar eu sînt vierme tîrîtor înaintea Mărimei celei neapropiate a Slavei Tale; Tu în ceruri locuiești, iar eu în țărîină mă sălășluiesc și pămînt sînt și cenușă. O, bună smerenie a lui Avraam Care în el din cunoștința de sineși prin cunoașterea lui Dumnezeu s-a născut! Pentru că pe Dumnezeu cunoscîndu-L s-a cunoscut pe sineși și s-a smerit pînă la pămînt și la țărîină. Și se vede că din cunoștința lui Dumnezeu vine omul întru cunoștința de sineși singur.

încă se spune de cei iscușiți că și din a se cunoaște pe sine, vine omul întru cunoștința de Dumnezeu. Și pe cît își cunoaște cineva micșorătatea sa pe atîta îl cunoaște pe Dumnezeu. Pentru că acestea amîndouă: cunoștința de Dumnezeu și cunoștința de sineși, prietene și soții sînt sieși, unde una se află acolo și

Iar cum să ne cunoaștem pe noi, chip ne-a dat dreptul Avraam, zicînd pentru sineși: „Eu sînt pămînt și cenușă”. Domnul îi făgăduiește lui cele mari și multe, îi făgăduiește un fiu ca acela din care să se înmulțească neamul lui ca stelele cerului, îi dă seminției aceluia întru moștenire tot pămîntul Palestinei și pe toate neamurile și pe toate semințiile sub binecuvîntarea lui le supune: „Se vor binecuvînta întru tine toate neamurile pămîntului” (Fac. 12, 3; Fac. 22, 18). Slăvit S-a făcut între împărați și între strămoși, înalt

cu cîntea, mare cu sfințenia, iar el pe toate acelea, măcar deși cu umilință le primea de la Domnul său, însă ca și cum trecindu-le cu vederea, iar mai ales nevrednic făcîndu-se pe sineși, își lua aminte de sine, întru cunoașterea cea singură de sineși cugeta și pînă la țărîna pămîntului pe sineși se pogora, pe a sa prostime avînd-o înaintea ochilor, pămînt și cenușă pe sineși se numea, dar nu se înălța cu mintea, nici nu se mîndrea. Și cu adevărat în viața aceasta de puțină vreme nu are de ce se mîndri omul, de s-ar socoti și s-ar cunoaște pe sineși singur ce este, iar cunoscîndu-și nimicnicia sa, va putea cu lesnire să-și smerească înalta sa cugetare și să vie întru umilință și în frica lui Dumnezeu, și cu smerită pocăință să alerge la Dumnezeu și să-L cunoască pe El, întru Carele are să fie în veci și să-i placă Aceluia, care celor ce-L cunosc pe El și-L iubesc și se tem de El, le este singur lor Cunună, Cînte, Slavă, Moștenire și răsplătire întru cerească împărăția Lui cea fără de sfîrșit.

„De s-ar afla zece drepti” (Fac. 18, 32). Pentru zece drepti de ar fi fost în Cetatea Sodomei, voia Dumnezeu să cruțe cetatea și toate hotarele ei, ci și pentru singur dreptul Lot care locuia acolo, nu pierdea Sodoma, pînă ce l-au scos pe el de acolo.

Iar noi să vedem acestea două: cît de folositori sînt oamenii cei drepti cetăților, țărilor și împărățiilor; și la cît de mari primejdii zac cetățile, țările și împărățiile fără de oamenii cei drepti. Folositori sînt dreptii oameni acolo unde locuiesc ei și îndoit folositori: dinspre o parte cu viața, iar dinspre alta cu rugăciunile. Folositori adică cu viața și cu cuvîntul, pentru că cu chipul îmbunătățitei vieții lor și cu sfaturile cele duhovnicești, pe cei răi îi abat de ia răutăți și la faptă bună îi povățuiesc. Și se fac atîta de buni trebuitori, ca și povățuitorii la cei orbi și rătăciți, ca doctorii la bolnavi, cîrmacii iscușiți la cei înviforați, lumini aprinse la cei ce șed întru întuneric și ca niște cerești luminători a toată lumea, așa sînt la păcătoși dreptii.

Către care și Apostolul grăiește: „Arătați-vă ca niște luminători în lume” (Filip. 2, 15). Ci și singur Domnul în Evanghelie a zis către dîșii: „Voi sînteți lumina lumii” (Matei 5, 14). Pentru că de la dîșii se luminează cei orbiți la ochii sufletești și cei rătăciți se povățuiesc la calea mîntuirii. De la ei se tămăduiesc neputincioșii cei cu știința plină de bolile păcatelor și cei învăluiți de deșertăciunea lumii acesteia prin ei se povățuiesc spre neînvințatul Liman Dumnezeu, numai de ar privi cineva la plăcuta lui Dumnezeu viața lor și de s-ar sîngui a le urma lor.

Bine a scris Avva Dorotei în, cartea sa pentru Dumnezeiasca Frică: „A întrebat fratele pe unul din stareți! Ce voi face, părinte, ca să mă tem de Dumnezeu? l-a răspuns starețul: Mergi de te lipește de omul cel ce se teme de Dumnezeu și acela singur temîndu-se de Dumnezeu te va învăța și pe tine a te teme de Dumnezeu”. Pînă aici Dorotei.

De asemenea se poate a zice și pentru toată fapta bună, la care ar dori cineva să se deprindă. Oare voiește cineva să cîștige viață curată întreg înțeleaptă? Să se împrietenească cu cel întreg la minte, cu cel curat, și să urmeze aceluia. Dorești să fii smerit și biînd și fără de răutate? Lipește-te de cel smerit și blînd și fără de răutate. Ori înțelegere duhovnicească tu cauți să te înveți, cu duhovnicești bărbați adeseori să vorbești și toată dumnezeiasca plăcere de la plăcuții lui Dumnezeu vei putea să te deprinzi, după cuvîntul lui David: „Cu cel cuvios, cuvios vei fi” (Psalm 17, 28). Singură petrecerea cu cei drepti puternică este a

îndrepta pe omul păcătos, numai de ar începe păcătosul a lua aminte la cei dreپți. În cărțile împărătești se scrie: Un mort din întîmplare aruncat fu în mormîntul lui Elisei, îndată a înviat mortul și a stat pe picioarele sale. Dacă din oasele dreptului cele moarte prin atingerea de acelea a luat trupul cel mort putere de viață, cu cît mai ales din împreuna petrecere cu cei vii dreپți, pot sufletele cele omorîte de păcate să se deștepte și să se scoale spre pocăință, prin îndreptarea vieții lor. Fără de va fi cineva mai tare decît piatra învîrtoșat. Precum lîngă Hristos Domnul, între Sfinții Apostoli luda era, și precum lîngă Lot sodomitenii, spre a lor mai mare osîndire.

Folositori sînt dreپții cu rugăciunile lor, pentru că mult ajută acelora cu care petrec, de vreme ce îi păzesc pe ei de primejdii și de răutăți, care din mînia lui Dumnezeu se pornesc, sau se slobozesc spre oamenii cei ce au greșit și au întăritat pe Dumnezeu, întru unele ca acelea întîmplări, atîta sînt de trebuință dreپții la cetăți, la țări și împărății, nu mai puțin de cum sînt stîlpii la casă și zidurile la cetate, pentru că așa și numiți sînt ei de sfinții Părinți, Ioan Gură de Aur pe dreپții bărbați i-a numit „stîlpi ai patriei”, iar Sfințul Ambrozie i-a numit „pietre de ziduri”. Că precum stîlpii întăresc zidurile și precum zidurile cele de piatră îngrădesc cetatea și tare o fac pe ea, așa dreپții, unde s-ar afla, aceia întăresc pe acea moștenire și țară și o îngrădesc, milostivind pe Dumnezeu cel mîniat și de certările ce năvălesc apărînd-o. Dumnezeu voia ca

pe tot poporul evreu scos din Egipt să-l piardă prin dreapta Sa mînie în pustie pentru păcatele lor cele prea multe și casa lui Israil iată, în mare cădere și pierzare era, dar dreptul Moisi ca un stîlp întărind zidirea a stat înaintea lui Dumnezeu pentru dînșii rugîndu-l și l-a îmblînzit, pe ei și pe seminția lui Israil ceea ce era să cadă și să piară a sprijinit-o. Precum se adeverește aceasta în Psalmi: „Zis-a să-i piardă pe ei, de nu ar fi stat Moisi cel ales al Lui întru zdrobire înaintea Lui, să întoarcă mînia Lui, ca să nu-i piardă pe ei” (Psalm 105, 24-25). Și i-a fost întru acea vreme Moisi casei lui Israil stîlp și întărire. Același popor al lui Israil, acum pămîntul făgăduinței moștenindu-l și ani mulți acolo locuind, vrăjmașii filistenii voiau să-i piardă și cu totul de pe pămîntul viilor să-i șteargă, și adunîndu-se întru mulțimea puterii lor, se apropiau de cetatea Masfat, unde era poporul israeliților și cu totul i-ar fi biruit filistenii pe evrei și i-ar fi pierdut pe ei, căci evreii erau fără de arme și nepricepuți la război erau în acea vreme, nici cu mulțimea lor nu se asemănau cu filistenii, iar mai ales îl aveau și pe Dumnezeu mînios asupra lor, pentru aceea erau să cadă ei sub picioarele vrăjmașilor lor, dar dreptul Samuil între ei era, care cu rugăciunile sale cele fierbinți pentru ei către Dumnezeu, ca și cu un zid i-a îngrădit pe ei și nu numai a se apropia la cetate n-a lăsat puterea potrivnicilor, ci și cu minune, fără de război i-a biruit pe filistenii, fără de arme i-au ucis, fără de săgeți și fără de praștii i-au alungat. Pentru că rugîndu-se el, a tunat Domnul cu glas mare în ziua aceea asupra celor de alt neam și s-au tulburat și au căzut înaintea lui Israil. Și a fost atunci dreptul Samuil unul israelitenilor zid de piatră îngrădindu-i pe ei dinspre vrăjmașii lor. La fel și Elisei Proorocul cel drept înaintea Domnului, oare n-a fost zid de piatră cetății evreiești Dotaim, celei împresurate de ostașii cei mulți ai Siriei? Cu adevărat zid a fost, cînd nu numai întreagă a păzit-o cetatea, îngrădind-o pe ea cu îngereasca nevăzută Putere cea trimisă la el de la Dumnezeu spre rugăciunile lui, ci și pe potrivnici cu orbiciune i-a lovit și de la Dotaim la Samaria i-a dus. Iar la creștini o cetate grecească ce se numește

Nișibe, de perși tare bătîndu-se și iată se lua, un drept Iacob episcop a apărut-o pe acea cetate, pentru că suindu-se el pe zidul cetății și lui Dumnezeu rugîndu-se, a trimis Dumnezeu peste cetele de perși țînțari și muște cîinești a cărora pișcare atîta de iute era, încît caii și cămilele neputînd a o suferi, rupeau zăbalele și frîiele și fugeau încoace și încolo neoprite. Încă nu numai dobitoacelor, ci și singuri perșilor foarte grei și nesuferiți le erau țînțarii aceia și muștele mai amar decît mii de ostași înarmați și au fugit cu rușine de la cetate, nu cu arme, nici cu săgeți alungați fiind, ci cu țînțari și cu muște.

Deci, oare n-a fost acel drept la cetatea aceea zid de piatră? Fericită este cetatea și țara aceea, unde măcar un bărbat drept s-ar afla, căci pentru el pe mulți păcătoși îi cruță Dumnezeu, ne pierzându-i pentru un drept, care pentru ei s-ar ruga precum s-a zis. Ci și din pildă Evangheliei se vede aceasta, că pentru cei drepti cruță Dumnezeu pe păcătoși. Căci unui om casnic semănând sămânță bună în țarina sa, vrăjmașul în taină a se-mănat neghine între grâu, iar când a răsădit iarba și rodul a început a fi, atunci s-au arătat și

neghinele printre grâu. Deci au zis slugile stăpînului, ca să le poruncească să le smulgă pe ele, iar el le -a oprit zicîndu-le: „Că nu cumva smulgînd neghinele să smulgeți împreună cu ele și grăul, ci fasați -le să crească amîndouă împreună pînă la seceriș" (Matei 13, 24). Tilcuirea pildei spune, că Grăul sînt Dreptii, iar neghinele păcătoșii. Nu se smulg neghinele pentru întregimea grăului, se cruță păcătoșii pentru curăți a Dreptilor. Și așa îngă cei drepti și păcătoșii întregi sînt.

Iar amar cetății și țării în care nici un drept nu se află, căci aproape este acolo risipirea și pierzarea. La care lucru chip este Sodoma, că pînă atunci ea era întreagă pînă ce era în ea Lot dreptul, iar ieșind el afară, a pierit toată țara aceea. Ne mirăm de războaiele vremilor de acum care se fac, de risipirea cetăților, de pustiirea țărilor, de luptările cele dintre noi înșine, de multa vărsare de sînge și de nemăsuratele pretutindenea primejdii, ce este pricina acestora? Aceea este că s-au împruținat dreptii: „Toți s-au abătut, împreună netrebniți s-au făcut, nu este cel ce face binele, nu este pînă la unul" (Psalm 52, 4). Toți s-au întors la răzvrătire, toți au început a mînia pe Dumnezeu și a amări Milostivirea Lui și a întărită îndelungă răbdarea Lui. Toți fără de temere și fără de frică cele fărădelege lucrîndu -le ridică Judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu spre răsplătire și spre pedeapsă. Pentru aceea peste tot atîtea răutăți se fac, împruținîndu -se dreptii, care s-ar fi rugat iui Dumnezeu pentru păcătoși.

Doi sfinți prooroci s-au întristat pentru împruținarea dreptilor pe pămînt: David și Miheia; David strigînd către Dumnezeu: „Mîntuiește-mă, Doamne, că a lipsit cei cuvios, că s-au împruținat adevărul de la fiii oamenilor. Deșarte a grăit fiecare către aproapele său, buze viclene în inimă și în inimă au grăit rele" (Psalm 11, 1). Iar Sfîntul Miheia nu numai se întristează, ci se și tînguiește, zicînd: „O, vai mie, suflete! Că a pierit temătorul de Dumnezeu de pe pămînt, și cel drept între oameni nu este. Toți în sîngiuiri se judecă, fiecare pe aproapele său cu necaz îl necăjesc. Spre rău mîinile lor își gătesc. Cel mare cere daruri și judecătorul pașnice cuvinte grăiește, iar gîndui sufletului lui este înșelăciune" (Miheia 7). Ci, o, sfinților prooroci, ce mîhnire vă este vouă dintru aceasta, că s-au împruținat dreptii de pe pămînt? Mîhnire zic ei, de vreme ce la aceasta urmează primejdiile. Sfîntul David grăind de lipsirea dreptilor iar de a nedreptilor înmulțire, îndată aduce cuvintele acestea: „Va pierde Domnul toate buzele viclene". Va urma pierdere - zice - tuturor mincișilor, înșelătorilor, nedreptilor. Deci mîntuiește-mă, Doamne, ca nu și eu cu aceia să pier de pe pămînt! La fel și Sfîntul Miheia pedeapsa lui Dumnezeu arătată o vestește, care năpădește acolo unde nu sînt drepti, zicînd: „O, amar! O, amar! Răsplătirile au sosit, acum vor fi plîngerile lor".

Iată de la amîndoi proorocii aceia arătat este că amar de cetatea și de țara aceea care nu are întru sine nici un drept.

Au venit doi îngeri (aceia care de al treilea ce rămăsese cu Avraam se despărțise) la sodomească cetate în seara aceleiași zile în care și cu Avraam au fost (Fac. 19), iar Lot, care cu Avraam multă vreme petrecînd, se învățase de la dînsul primirea de străini, ședea înaintea porților Sodomei, așteptînd vreun străin ce ar veni în cetate, ca să-l primească în casa sa pentru Dumnezeu și ca să-i păzească întregimea aceluia, de răutatea și mîrșăvia păcatului nerușinoșilor celor fără de lege sodomiteni. Și iată mergeau la cetatea aceea doi îngeri, întru omenească arătare, pe care văzîndu -i Lot și socotindu -i că sînt oameni, s-a sculat și i-a

întîmpinat și li s-a închinat lor, rugîndu-i ca să intre în casa lui și să se odihnească pînă a doua zi. Iar ei se făceau ca și cum n-ar voi să intre în casa lui, ci ca și cum în ulița cetății ar voi să se odihnească, însă această neînvoire o prefăceau pentru aceea: ca mai multă osîrdie și dragoste să-și arate Lot spre străini și prin ei de mai mare Mila lui Dumnezeu vrednic să se facă. Deci îi îndemna pe ei cu rugămintele sale cu de-adinsul bărbatul cel drept. Și s-au abătut la dînsul și au venit în casa lui și le-a făcut lor ospăț.

Și mai înainte pînă a adormi ei după cină, oamenii cei fărădelege ai acelei cetăți, precum se obișnuiseră, ca pe cei străini ce veneau în cetatea lor, prin curvească silire să-i necinstească, așa și acelor doi străini de care se înștiințaseră că intrară în casa lui Lot, aceeași nerușinoasă silire și necinste vrînd să le facă, se adunaseră de la tineri pînă la bătrîni și tot poporul împreună, și au înconjurat toată casa lui Lot și strigau la Lot zicînd: Unde sînt bărbații ce au venit la tine să rămînă, scoate-i la noi ca să-i rușinăm pe ei.

O, ce nerușinare a oamenilor celor fărădelege! O, ce toată turbare curvească! De care nu numai a povesti și a scrie este rușine, ci și cu auzul a asculta este mîrșav și a gândi este de spaimă, însă se povestește și se scrie spre încredințarea răzbunării celei groaznice a lui Dumnezeu asupra unora ca acelora și spre arătarea veșnicei și înfricoșatei pierzării acelora, care lepădînd din inimile lor dumnezeiasca frică, îndrăznesc a face unele ca acelea.

Deci să luăm aminte cu auz întreg înțelept la istoria ce se povestește în Sfînta Scriptură de nerușinarea sodomitenilor. Nu se îndestulau sodomitenii cu cele între sineși prea spurcate peste fire ale lor necurații, ci și spre cei străini ce veneau în cetatea lor cu acea curvie se turbau și le făceau tîlhărească silire nu prin pustietăți și pe drumuri, ci în mijlocul cetății lor război făcîndu-le. Și călătorilor nu averile răpindu-le, ci întreaga înțelepciune și curăția, nu ucigînd de moarte trupul, ci cu păcatul cel de moarte și mîrșav al lor spurcîndu-i, rușinîndu-i și ocărîndu-i, care nu este mai puțin decît moartea. Pentru că omului celui întreg înțelept, mai bine îi este a muri decît a pătîmi unele ca acelea.

încă ce este mai de mirare, că toți de la mic pînă la mare, de la tineri pînă la bătrîni, tot poporul de același

~~rau obicei era și cu asemenea deprindere a păcatului și nu atîta de mirare era a vedea pe cei ce îmbătrînisera în răutatea păcatului fără de înfrînare facîndu-le țara de rușine pentru că obișnuirea păcatului ceea ce în firea cea prea greu de schimbat se prefăcuse și acum nu puteau să se părăsească de obișnuita răutate - pe cît de mirare era a vedea pe cei tineri copii încă, nevîrstnici, acum la nerușinare și la mîrșăvia curvească abătîndu-se și împreună cu bătrînii la casa lui Lot năvălind. Ci arătată este pricina unei aprinderi curvești precum aceea ce era acolo între tineri: Bătrînii făceau răutatea păcatului la arătare fără de rușine, iar tinerii privind la bătrîni, le urmau acelora și aceleași rele făceau pe care le vedeau că le fac părinții lor.~~

O, mare pierzare a sufletelor celor tineri, care se face din chipul cel de sminteală al bătrînilor! O, cumplit amar bătrînilor celor ce-i smintesc pe tineri! Pentru că mai bine le este lor (ca după cuvîntul Evangheliei)

~~să-si lege o piatră de moară la grumaji și să se arunce în mare (Matei 18). Așa în Sodoma unul de la altul, tineri de la bătrîni cele rele învățîndu-se, toți cu un narav și de asemenea erau întru necurațiile păcatelor și în toată cetatea lor nici unul nu era (afară de Lot) care nu s-ar fi spurcat cu un păcat ca acela.~~

Deci toți cu mînie asupra dreptului Lot strigau ca să le scoată pe cei doi bărbați ce au venit la dînsul, spre curvească rușinare. Iar dreptul Lot, pe străinii ce-i primise în casa sa și căroră le făgăduise la sine odihnă fără de temere, nevrînd să-i dea la acel fel de batjocură și necinste și neștiind ce fel să facă cum i-ar apăra pe ei, avînd două fiice ale sale pe care le avea fecioare, ce erau acum logodite cu bărbați, ci încă

necunoscute cu bărbat, pe acelea gîndea să le dea lor, spre împlinirea voii lor, voind ca singur în fiicele sale să rabde acea nerușinare și necinste să sufere decît pe străini la atîta răutate.

încă și această bună și înțeleaptă socoteală o avea în mintea sa bărbatul cel drept: că mai bine este lui cel mai mic păcat, care după fire se face cu partea femeiască, să fie mîniat Dumnezeu, decît cu cel mai mare care afară de fire se face. Și mai bine le este acelor cetățeni cu care negustorea, ca sub cea mai mică pedeapsă a lui Dumnezeu, pentru cel mai mic păcat să cadă, decît prin cel mai mare sub mai mare. Așa sfîntul bărbat întru sineși socotind și, una, de străini jale fiindu-i, alta, pe păcătoși cruțîndu-i, iar mai ales Dumnezeiasca cinste păzind-o, pentru că cei ce rînduiala firii cea de Dumnezeu zidită o trec și o si lesc, necinste îi fac Ziditorului, - acum voia să le dea lor pe fiicele sale cele iubite.

Dar sodomenii nu spre cel firesc, ci spre păcatul cel afară de fire aprinzîndu-se și de pofta curvească turbîndu-se, nu fiicele lui Lot, ci bărbații cei ce veniseră le trebuiau spre fărădelegea lor. Și au început a sfărîma ușile casei lui Lot, ca nu numai pe străini să-i batjocorească ci și pe singur Lot să-lucidă. Atunci sfîntii aceia îngeri, care în chipul omenesc îngeria lor își tănuiseră, și-au arătat îngereasca lor putere și au lovit pe toți acei nerușinoși cu orbire, și nu puteau nu numai ușile lui Lot, ci nici casele lor să-și nimerescă. Așa sfîntii îngeri pe primatorul lor de străini pentru ospătarea lor l-au izbăvit de primejdia aceea (Fac. 19). Iar Lot văzînd o minune ca aceea a cunoscut că străinii aceia nu sînt oameni simpli, ci sfînti ai lui Dumnezeu, și a început a-i cinsti pe ei mai mult, cu cucernicie și cu frică și mulțumită a le da lor, căci și pe el și pe fiicele lui îi izbăviră din mîinile celor fărădelege turbați.

Atunci îngerii i-au spus lui Lot cine sînt ei și trimiși de Dumnezeu sînt să piardă cetatea și tot hotarul acela, fiindcă s-a suit strigarea păcatelor sodomești înaintea lui Dumnezeu, pentru că singură firea omenească cea silită prin curvia cea afară de fire și spurcată, strigă către Dumnezeu, spre răsplătire ridicîndu-L pe El.

Deci ne-a trimis Domnul - ziceau îngerii - ca să-i pierdem pe toți cei ce se scoală asupra firii lor și mînie pe Dumnezeu Ziditorul firii și pe Cel ce hotarele firii a pus. Pentru că nu suferă ca zidirea Sa să fie silită și rînduirea firii cele puse de Dnsul nu voiește să fie trecute și silitate.

Aceasta îngerii spunînd-o lui Lot îi porunceau lui ca să-și ia lui cu sine pe rudeniile și prietenii ce-i are și să-i scoată de acolo mai înainte pînă ce nu va sosi pedeapsa de la Dumnezeu asupra cetății celei fărădelege.

Lot de spaimă umplîndu-se, a mers la ginerii săi care ie logodiseră pe fiicele sale și le-a zis lor: Sculați și ieșiți afară din locul acesta, împreună cu mine, că voiește Domnul Dumnezeu să piardă cetatea pentru înmulțirea cea întru dînsa a fărădelegii. Ei auzind aceasta n-au crezut pe dreptul Lot și batjocoreau între ei cuvintele lui și se făcură nevrednici de izbăvirea pedepsei celei ce sosea asupra cetății și au pierit cu cei fărădelege ca niște nelegiuți. Pentru că singură aceea: adică a nu asculta sfătuirea sfatului celui bun al bărbaților celor plăcuți de Dumnezeu fărădelege este.

Apoi începînd zorii de ziuă a răsări, îl sileau îngerii pe Lot, ca pe toate averile lăsîndu-și să se sîrguiască a se mîntui pe sineși, pentru că averile iarăși îndoite i se vor da de Dumnezeu, Care nu-i părăsește pe robii Săi ce-i plac Lui. Și-I grăbeau pe el zicîndu-i: Sculîndu-te, ia-ți muierea și pe amîndouă fiicele tale și ieși degrab din cetate, ca nu și tu să te prăpădești cu cei pieritori.

Și luând îngerii de mână pe Lot și pe femeie și pe fiicele lui, i-a scos afară și i-au zis: Mîntuind mîntuiește-ți sufletul tău, du-te de aici degrab, dar să nu te uiți înapoi, nici să nu stai în tot hotarul acesta, ci în muntele (cel după Segor) să te păzești, ca nu și pe tine să te cuprindă acea răutate, care va sosi peste Sodoma.

Iar Lot fiindcă era departe a fugi pînă la muntele acela, i-a rugat ca să i se poruncească a fugi și să intre în mica cetățuie ce se numea Țoar, care era mai aproape pe calea aceea și nu i s-a oprit lui. Încă și pe cetățuia aceea pentru dînsul, i-a făgăduit Domnul s-o ferească întregă, măcar deși în sodomescul hotar era și cu aceeași pedeapsă a Sodomei avea să piară, însă pentru dreptul s-a cruțat.

Deci Lot cu ai săi degrab mergea la Țoar după Porunca Domnului, căci îi zisese lui Domnul: Grăbește -te ca să te mîntuiești acolo, că nu pot să slobod pedeapsa spre sodomiteni pînă ce nu vei intra tu în Țoar. O, ce prea mare este Mila lui Dumnezeu spre robul Său, că pentru el a oprit la puțină vreme răzbunătoare mîna Sa dinspre pedeapsa păcătoșilor, ca nu cumva aceia pedepsindu-se, să-l cuprindă pe dreptul vreo frică! Și n-a slobozit Dumnezeu pedeapsa spre Sodoma, pînă ce a intrat Lot în Țoar.

Intrînd Lot acolo, s-a suit soarele deasupra pămîntului și a plouat Domnul din cer pietre arzătoare peste Sodoma și peste Gomora și i-a ars și i-a răsturnat pe ei și cetățile lor cele dimprejur (afară de micul acela Țoar în care a scăpat Lot). Și i-a pierdut răzbunarea lui Dumnezeu pe toți cei ce locuiau în pămîntul sodomesc, de la om pînă la dobitoac și tot animalul și a ars toate, sadurile și toate pădurile și pe toate cele răsărite din pămînt. Una ca aceasta înfricoșată pedeapsă asupra sodomitenilor prin cea mare minie dumnezeiască săvîrșindu-se, și iuțimea Dumnezeiască cea neîmblînzită, prin dreaptă Judecata Sa pe păcătoși fără cruțare pierzîndu-i. Femeia lui Lot (în singur Țoar acum Lot intrînd) s-a uitat înapoi și îndată a ajuns-o pe ea pedeapsa dumnezeiască și s-a prefăcut în stîlp de sare și a rămas fără de suflet. Și ceea ce a scăpat de vifor și de învăluire, aceea s-a afundat în alinare și în liman, căci scăpînd de pierzarea sodomească, a pierit la locul la care îi era ei mîntuirea.

În ziua și în ceasul acela Sfîntul Avraam ieșind din cortul său, a venit la locul la care ca ieri petrecuse de cer trei îngeri și la care a rămas al treilea inger cu dînsul vorbind, cel doi spre Sodoma desparîndu-se. De la acel loc privind spre Sodoma și Gomora și spre tot pămîntul acela a văzut și, iată, se suiau văpăile din pămîntul acela și fum mare, pentru că ardea ca un cuptor înfocat toată țara aceea.

Așa a pierit Sodoma cu înfricoșată mînia lui Dumnezeu, pedepsindu-se pentru păcatele lor mîrșave.

„Doi îngeri au mers la Sodoma”. Să luăm aminte: La dreptul Avraam trei, iar la Sodoma doi îngeri au venit. Pentru ce și aici nu trei, precum acolo au fost trei, iar nu doi, precum aici doi, iar nu trei? Tainele lui Dumnezeu sînt necunoscute și Judecățile Lui neștiute.

Însă mintea cea cu bună socoteală poate de aici să se priceapă la aceasta: Că Domnul Dumnezeul nostru mai îndurat este spre facerea de bine a oamenilor și mai scump spre pedepsirea acelor. Pentru că voind să miluiască pe robul său Avraam cu daruri multe, ca adică să-i dezlege nerodirea, fiu ia bătrînețe să-i dea, seminția lui să-i înmulțească ca stelele cerului și să-i așeze pe ei între strămoșii lui Mesia celui ce avea să Se nască, a venit la dînsui desăvîrșit în trei fețe îngerești, cu totul spre facerea de bine vărsîndu-se. Iar vrînd să pedepsească pe păcătoșii sodomiteni cu foc să le ardă trupurile lor, iar sufletele lor să le dea gheenei celei veșnice, s-a micșorat oarecum pe Sineși numai în două fețe acolo a mers, ca și cum nevîrînd - silit fiind de strigarea păcatelor lor celor afară de Sodoma și Gomora lîngă MOAB, Marea Moartă fire,

ziua și noaptea către Dînsui strigînd și răzbunare trebuindu-Ie. Poate și pentru aceea în două, iar nu în trei fețe la Sodoma a mers, ca măcar vreunul de acolo păcătos, în singur ceasul acela al certării ce năpădea, măcar de cu însăși mintea de s-ar fi întors la pocăință, ar fi avut Milostivindu-se spre dînsul pe acea una Față a lui Dumnezeu, care nu venise să pedepsească, ci ră-măsese să se milostivească și ar fi avut la cine să scape, de la Cel mîniat Dumnezeu, spre Cel ce Se milostivea același Dumnezeu.

Deci două fețe pedepsau și pierdeau pe cei greșiți, iar a treia față gata era să-i miluiască, și măcar nu de cele vremelnice care pedepsesc trupul, ci din cele veșnice care pedepsesc sufletul să-i cruțe, numai de ar fi fost cineva între aceia căindu-se.

„I-a lovit cu orbiciune de la mic pînă la mare”, îngerii i-au lovit pe cei curvari cu cuviincioasa lor pedeapsă, cu orbirea truștilor ochi, pedepsind întru ei orbirea cea din început a minții lor. Pentru că pofta curvească cea pătîmășă, cînd în cineva se întărește și în obicei ar veni, aceea îl orbește pe om, măcar deși nu pe truștii ochi ai aceluia făcîndu-i orbi, ci pe cei gînditori pierzîndu-i, ca adică să nu vadă ei nici pe Dumnezeu, nici pe oameni, nici singur pe sine. Pentru că nici de Dumnezeu unul ca acela nu se teme, nici de oameni nu se rușinează, nici pe sineși nu se cruță și se prăpădește. De care lucru și Sfîntul

Ambrozie arată zicînd: „Oarbă este răsfațarea curvească și nimic înaintea sa nu vede”.

Nu vede pe Dumnezeu, curvarul cel orbit cu mintea, pentru că nu-i pasă de mînia Lui, nici de groaznică răsplătirea Lui nu se înfricoșează. Se mînie Dumnezeu foarte asupra omului celui ce se spurcă cu păcatul curviei. Pentru că unul ca acela nu numai că încalcă Porunca lui Dumnezeu ce-i poruncește a nu preacurvi, ci și în Darul cel Nou a însuși Fiului lui Dumnezeu Hristos Mîntuitorului nostru, mare asuprire face, pe Mădulările Lui (precum grăiește Apostolul) făcîndu-le mădulări curviei, pentru că trupurile noastre mădulări ale lui Hristos sînt, deci cel ce-și spurcă trupul său cu curvia, Mădulările lui Hristos în sineși le spurcă. (I Cor. 6, 15). Ne-am îmbrăcat întru Hristos prin Sfîntul Botez ca într-o porfiră împărătească: „Cîți în Hristos ne-am botezat, întru Hristos ne-am și-mbrăcat”, ca să fim moștenitori împărăției Lui. Apoi dacă cineva într-adins ar întina porfira împărătească cu gunoi puturos, sau mai aies

să zicem pe singur împăratul, oare nu s-ar fi mîniat asupra unuia ca acela împăratul și nu l-ar fi dat pe dînsul la amară muncă? Creștinul curvind, aceea face cu adevărat prin puturosul gunoi al curviei sale, întina pe Hristos întru Carele s-a îmbrăcat. Deci oare nu mînie unul ca acela foarte pe Hristos Dumnezeu? Și oare nu va cădea sub amarele munci? Și dacă în cei mai de mulți ani, mai înainte de întruparea lui Hristos și mai înainte de Legea cea dată lui Moisi pe lespezi, pe curvari nu i-a cruțat Dumnezeu, ci pe unii cu potopul i-a pierdut, iar pe alții cu foc și cu grindină de piatră din cer plouată i-a prăpădit, apoi, cum va cruța acum legea lui Dumnezeu fiind propovăduită și Hristos în omeneștile trupuri locuind, și legile politice curveștile lucruri oprindu-le și pedepsele cele groaznice asupra unora ca acelora în toate părțile rînduindu-se? Cum nu-i va pedepsi Dumnezeu pe aceia în veci, care pe toate acelea trecîndu-le cu vederea și defăimîndu-le, nici puțin, nu numai de cele vremelnice, ci și de cele veșnice munci netemîndu-se, îndrăznesc a face curveștile lucruri fără de înfrînare? Cu adevărat îi va pedepsi fără de cruțare. „Pentru că și pe curvari și pe preacurvari îi va judeca Dumnezeu” zice Apostolul (Evrei 13, 4). Și iată a gătit asupra lor sabia cea ascuțită, precum aceea se arată din descoperirea Sfîntului Ioan Evanghelistul, pentru că arătîndu-se Hristos Domnul nostru iubitului Său ucenic Ioan, i-a zis: „Să scrii îngerului Bisericii Pergamului: Acestea grăiește Cel ce are sabie ascuțită de amîndouă părțile. (Deci spre cine avea sabie a ascuțit-o Domnul nostru? Pe cine voiește să pedepsească și să taie cu dînsa? Să luăm aminte). Ai zice la sineți pe cei ce țin învățătura lui Balaam, care învăța pe Balac să pună sminteală înaintea fiilor lui Israil,

să mănânce cele jertfite idolilor și să curvească, așa ai și tu pe cei ce țin învățătura nicolaiților, pe care Eu o urăsc" (Apoc. 2, 12).

Ce era învățătura nicolaiților? Aceea ca de obște pe femei să le aibă, și fără de înfrînare să curvească. Și -i sminteau nicolaiții pe credincioșii oameni ai lui Hristos, precum de demult Balaam pe fiii lui Israil. Deci iată arătat se vede asupra cui a gătit Fiul lui Dumnezeu sabia cea de amîndouă părțile ascuțită, asupra acelor care petrec întru necurățiile curvești. Pentru că-i urăște ca pe vrăjmașii Săi. Căci după cuvîntul apos-tolic, înțelegerea trupească vrăjmășie îi este lui Dumnezeu (Rom. 8, 6) adică: Pofa trupească cea fără de lege, neînfrînată, care în păcate curvești se săvîrșește vrajbă este spre Dumnezeu. Și măcar Domnul îndelung-răbdător deși nu îndată taie cu acea sabie pe vrăjmașul Său, nu-l ucide pe el în singur lucrul cel de curvie, așteptîndu-i pocăința lui. Însă va fi acea vreme în care El își va spăla mîinile Sale în Sîngele păcătosului, de nu s-ar pocăi acela. (Psalm 56, 10). Dar se întîmplă și aceea, că și în singură lucrarea păcătosului, neașteptată moarte, prin mînia lui Dumnezeu îl ajunge. Pentru că și potopul a năpădit peste toată lumea, oamenii însurîndu-se și măritîndu-se. Și peste Sodoma a plouat foc fără de veste și pe mulți în lucrul acela i-a apucat (Le. 16, 26). Deci și acum, cînd curvarul își săvîrșește păcatul său, Dumnezeu se mînie spre ei și ca spre vrăjmașul Său se iuțește, sabia cercetării lui Dumnezeu deasupra păcătosului spînzură, iadul sub dînsul își deschide gura sa, gheena focului i se învăpăiază, viermii cei neadormiți i se înmulțesc aceluia, întunericul cel mai dinafară și muncile tartarului îl așteaptă pe el, mîinile drăcești se găsesc să-l apuce pe el și l-ar apuca îndată de nu s-ar opri ei de Dumnezeu. Sfinții îngeri văzînd acel lucru spurcat, se întorc; sfinții văzînd se îngreșează, păzitorul plînge, demonii se bucură, iar curvarul nimic de acestea nu socotește cu mintea sa. Deci orb este, nevăzînd pe Dumnezeu și pedeapsa cea veșnică gătită lui cu mînie de Dumnezeu.

Nu vede orbitul cu mintea sa curvar pe oameni, adică nu se rușinează de dînșii, ca și cum nu i-ar vedea pe ei, măcar deși știe că de a lui fărădelege toți știu și rîd de el, însă lui nu-i pasă de aceia, rușinea sa pierzîndu-și. Astfel era Abesalom fiul lui David, care intra la țititoarele tatălui său înaintea ochilor tuturor israeliților (2 Regi 16). De acest fel era Irod care a luat pe femeia fratelui său, nerușinîndu-se de toți palestinienii. De acest fel era Nero cezarul, carele gol lîngă dezgolitele fete nu se rușina în iezer cu mreață de aur a vina pește, înaintea tuturor curtenilor săi. Pentru că pofa curvească orbește ochii ca să nu se rușineze de nimeni, precum și orbul nu se rușinează. Nu în zadar grecii cei vechi, care erau întru închinare de idoli, închipuiau patima curviei, cu asemănarea unui tînăr ce se numea de dînșii Cupidon, orb și gol, avîndu-și ochii acoperiți și legați cu un petec, iar tot trupul cel fără de haine arăta întru închipuirea aceea, tinereasca zburdare în poftele trupești și pe cea fără de ochi nerușinare în faptele curvești, care nici de goliciumea sa - zic de arătarea înaintea altora a lucrurilor sale - nu-î păsă. Care lucru s-a obișnuit mai ales a se face între oamenii cei mari cu dregătoria, care singuri stăpînitori fiind, după voia lor petrec, ca cei ce nu au de nimenea frică, cărora li s-ar cădea ca mai bine decît toți să se înfrîneze și cea curată viață cu cinste s-o păzească, spre pilda oamenilor celor ce sînt sub dînșii. De vreme ce ei și judecători sînt și

pedensitori păcatelor omenesti, aceia mai mult se dau la necurăteniiile trupesti, defăimîndu-și cinstea și chemarea lor și robindu-se patimilor lor, și cei ce stăpînesc popoarele singuri de poftele lor cele neînfrîmate se stăpînesc. Cel bine vestit între greci Diogene filosoful, pe patima curviei a numit-o împărăteasă a împăraților că aceia îi stăpînește pe împărați. Ei stăpînesc popoarele, iar ea peste dînșii împărătește. Se vedea aceea la împăratul Darie, de pe al căruia cap Apamina țititoarea lui, luîndu-i coroana împărătească o pune pe capul său, și peste obraz îl lovea pe împărat cu mîna (2 Ezdra 4, 30). Iar el cu gura căscată căuta la dînsa și de rîdea aceea rîdea și el, iar de se mînia aceea el o mîngîia pe ea, pînă ce începea a grăi cu dînsul. De asemenea și pentru Atanaric împăratul goților cel tare și slăvit, povestește

istoria, cum că curvei sale Pindia a-i curați încălțămintele nu se îngreșoșă, slujbă de rob făcînd femeii curve pe care fără măsură o iubea. O, ce robie pătimașă! Cel înfricoșat multor popoare, în războaie nebiruit, împăratul Komei, Stăpînitorul țărilor rob se făcea curvei! O, ce desăvîr-șită nebulie și orbire și nerușinare!

Nu se vede curvarul orbit cu mintea sa pe sineși singur, adică: Nu-și socotește paguba sa, de cît de mari bunătăți se lipsește, pentru că-și pierde întreitele sale bunătăți, unele dinafară, pe care le are prin bună sporirea cîștigată, altele, care firești ale trupului sînt, iar altele dinlăuntru sufletești și duhovnicești.

Își pierde bunătățile cele dinafară, averile cele cîștigate, bogățiile, îndestulările și îmbelșugările și vine în sărăcie și în lipsă precum în pilde se scrie: „Cel ce paște curvele, își va pierde bogăția sa” (Pilde 29, 3). Chip la aceasta este fiul cel curvar, care de Hristos Domnul în Evanghelie spre pildă s-a pus (Luca 15), care și-a risipit averea sa viețuind curvește și la atîta sărăcie a venit cît cu porcii se hrănea el. Curveasca neînfrînare nu numai pe vreun om în primejdie și în lipsa vremelnicilor bunătăți îl duce, ci și cetăți întregi și țări risipește și le pustiește și sceptorile împăraților le ia și ostășeasca putere neputincioasă și fără de cîștig o face. Oare nu pentru acea patimă (acum după sodomească pierzare) a pierit la greci slăvită cetate

Troia, din pricina unei curve Elena? Cetatea Sichem oare nu pentru aceeași pricină cu ascuțitul săbiei s-a tăiat și s-a risipit, pentru Dina fiica lui Iacob ce a fost sîntă în ea (Fac. 34). Dar și Gabaon cetatea lui Veniamin oare nu pentru curveasca silire s-a ars? Și seminția lui Veniamin puțin a lipsit ca toată să piară cu războiul cel dintre dînșii, și ce să mai zicem de cei puternici stăpînitori? Sardanapal, monarhul Siriei, oare nu pentru nesațitul curviei de împărăție și de viață s-a lipsit? Tarquiniu împăratul roman, pentru silirea cinstitei femei Lucreția de la împărăție s-a izgonit. David împăratul lui Israil, o, cît de multe primejdii a suferit, prin dumnezeiasca slobozire pentru păcatul curviei! Că măcar de i s-a și iertat lui vina greșelii, Ca adică nu în veci să piară el pentru aceea, însă cuviincioasa pedeapsă pentru greșeală nu i-a trecut, ci a purtat acea dreaptă și dumnezeiască judecată. Că anume de la împărăție s-a izgonit într-o vreme, sculîndu-se asupra lui fiul său. De la Șimei ierusalimiteanul defăimări și ocară a luat și altele nu puține răutăți a răbdat.

Aceeași patimă a păcătosului și pe ostile cele puternice ostășești netari și lesne biruite le face. Căci puterea evreiască nu s-a biruit oare căzînd sub picioarele filistenilor, pentru curvia povățuitorului lor Ofni și Finees, fiii preotului Eli? Și Olofern voievodul oștirilor asiriene, măcar deși nu i-a făcut silă frumoasei ludita, însă pentru singur scopul și pofta sa și el și-a pierdut capul său și pe toată puterea Asiriei a pus-o sub picioarele cetăților Betuliei celei cu puțini oameni, spre călcarea și rușinarea cea veșnică. Așa patima curviei nu face dobîndă nimănu, ci de la toți apucă și pierde stările cele bune.

Neînfrînatul curvar pierde și bunătățile cele firești ale trupului lui, care sînt: sănătatea trupeză, frumoasa podoabă a feței, vederea ochilor, bunătatea glasului, deșteptarea, vitejia, tăria și puterea, toate acestea din neînfrînată poftă în om slăbesc, se împuținează, ca floarea se vestejesc și pier. Iar mai ales, cînd i se întîmplă cuiva din unii ca aceia muncitoarea boală cea mîrșavă și cumplită și netămăduită lepra franțuzească. Că aceea nu în altă parte s-a obișnuit a se naște și a locui numai în cei curvari (osebit după întîmplă re de se vătămă cîndva și cel nevinovat de la cel vătămă) care boală ca viermele cel neadormit mănîncă trupul, îl rănește de la picioare pînă la cap, putoare rea scofînd și la toți urît făcîndu-l pe om și fug de dînsul ca de o prea cumplită vătămă, încă își pierde curvarul rodul său, care din legiuita însoțire avea să-i fie lui cinstit și în slava lui Dumnezeu. Căci în curvă pe acela ca într-un noroi vârsîndu-l face a se naște necinstit prunc și își împuținează cinstitul său neam. își pierde adevărata dragoste și legătura

soției sale tot preacurvarul. Pentru că aceea înștiințându-se că bărbatul său preacurvește, îl urăște pe el și se îngreșează de el, iar alta - și ea începe a preacurvi spre pizma bărbatului celui ce preacurvește.

Și la sfârșit își pierde anii vieții sale. Pentru că la curvarul cel neînfrinat, împruțându-se în el puterile lui din lucrurile curvești i se scurtează zilele vieții lui și mai înainte de vreme îmbătrânește și moare. Iar și mai înainte de o îmbătrânire ca aceea, se întâmplă morți, uneori de otrăviri, alteori de ucideri, căci pentru curve se ucid unii, unul pe altul pînă la punerea sufletului. Precum pentru Taisa egipteanca curvă (se scrie) fiindcă era prea frumoasă la față, de la care mulți sfădindu-se și bătîndu-se, pragurile casei ei cu sîngele lor l-au umplut.

Ci ca să nu lungim de aceasta cuvintele, acestea să zicem: Că și bunătățile duhovnicești cele ce sînt înlăuntru i se împruținează celui ce se afundă în patimile curvești: ținerea de minte slăbește, înțelegerea i se întunecă, slobozenia cea din voie de voie o robește patimii sale. Pentru că nu ceea ce voiește aceea o face, ci ceea ce nu voiește aceea o lucrează, stăpînind în el obișnuința păcatului. Și toate cele bune și lui Dumnezeu plăcute lucruri cîștigătoare de mîntuire, în unul ca acela slăbesc și se schimbă întru cele dimpotrivă, precum la înțelepciune se scrie: „Dorirea poftei schimbă mintea cea fără de răutate”

(înțelepciune 4). Dar mai ales pagubă se face sufletului celui iubitor de păcate, de lipsirea dumnezeiescului. Dar și străin se face (de nu se va pocăi) de înălțată moștenirea lui Dumnezeu a împărăției Lui celei cerești, de prietenia cu îngerii, de împărțășirea cu sfinții, de a împărați în veci împreună cu Hristos și de prea dorită vederea feței Lui, întru care toată bucuria și veselia, toată fericirea și îndulcirea sfinților lui Dumnezeu stă: „Sătura-mă-voi - zice - cînd mi se va arăta slava Ta” (Psalm 16, 15). Pe toate acestea pătimășul curvar dîndu-se cu totul la poftele curvești, le pierde și nici nu se jelește de aceasta. Iar la sfârșit vinovat se face muncilor celor veșnice, focului celui nestins și viermelui celui neadormit, întunericului celui dinafară, tartarului de care și singur satana se cutremură, însă pe toate acelea ca un orb nu le vede, nici nu voiește să le vadă, nu cercetează, nu socotește, nici nu se cruță pe sine, găsindu-se la unele ca acelea munci cumplite. O, ce totală orbire prin care păcătosul se orbește pentru o scurtă îndulcire a păcatului! Cu dreptate Psalmistul în fața unui asemenea păcătos zice: „Ajuns-au fărădelegile mele și n-am putut să văd” (Psalm 39, 16); Pe această orbire a minții pedepsind-o sfinții îngeri în curvarii sodomiteni, mai înainte de pedeapsa focului le-a lovit ochii lor cei trupești cu orbire.

„A plouat Domnul piatră arzătoare peste Sodoma și Gomora”. A lui Ieronim tîlcuire se citește: „A plouat Domnul pucioasă și foc peste Sodoma”. Deci să se înțeleagă, că piatra aceea din cer plouată era pucioasă arzătoare, care și din cuvintele Evangheliei se pot vedea unde se scrie: „în ziua în care a ieșit Lot (din Sodoma) a plouat (Domnul) din cer foc și pucioasă și i-a pierdut pe toți” (Le. 17, 29). Pedeapsă cu adevărat cumplită, căci cu pucioasă aprinzîndu-se, fac foc mai iute decît toată materia cea aprinzătoare și sloboade împreună și putoare nesuferită. Și era aceea pedeapsă cuviincioasă puturosului păcat sodomesc, că pentru aprinderea trupei, focul, iar pentru putoarea păcatului putoarea pucioasei. O, oamenilor! Cîți sînteți următori sodomenilor, vedeți chipul pedepsei ce vă așteaptă. Că de au fost în Sodoma unele ca acelea, apoi ce va fi în gheena focului, ce fel de văpăi, ce putoare, ce muncire, cine poate să le spună? Auziți pe Sfîntul Apostol Iuda zicînd: „Sodoma și Gomora și cetățile cele dimprejurul aceluia, care întru același chip curveau și umblau în urma altui trup, sînt puse înainte întru pildă a focului celui veșnic muncă luînd” (Iuda I, 7).

Aici să se pomenească și acest lucru de spaimă de care scrie fericitul Ieronim: „Cum că în Sfîntă noaptea aceea în care Mîntuitorul nostru Iisus Hristos s-a Născut din Prea Curată Fecioară, toți cîți prin toată

lumea se aflară sodomiile făcînd, s-au ucis în singur lucrul acela al păcatului și s-au lovit cu foc și fulgere. Pentru că Izvorul curăției Hristos, prin Preacurată Nașterea Sa, intrînd în lume, n-a suferit ca în ea în ceasul Nașterii Sale să fie acel păcat. Pe care și în cer locuind, n-a suferit să-l vadă de Sus făcîndu-se pe pămînt și într-un ceas cincisette cetăți sodomesti pentru el le-a pierdut.

Ascult-o aceasta și ia aminte, o, prea nelegiuitule și prea spurcate sodomitean! Te cutremură cu sufletul și cu trupul, ca nu de năprasnă să te tune Dumnezeu de Sus cu tunet și cu fulger, sau, să poruncească pămîntului să-și deschidă gura sa sub tine și să te pogoare în iad de viu.

„A răsturnat Domnul cetățile și pe toate vietățile". Precum mai întîi în zilele lui Noe pentru oamenii păcătoși a pierdut Dumnezeu cu potopul toate fiarele și dobitoacele și pe tot ce viețuia pe pămînt, așa și după aceea în cetățile cele sodomesti nu le-a cruțat Dumnezeu pe toate vietățile, ci cu oamenii cei spurcați care l-au mîniat pe el pe toți i-a pierdut, încă ce este mai de spaimă, că și pruncii cei ce sugeau țîțele maicilor lor, cei fără de răutate și nevinovați cu nici un păcat nu s-au cruțat, ci ei cu aceeași pedeapsă cu părinții lor de pe pămîntul viilor s-au pierdut.

Iar noi de aici putem vedea că pentru păcatele celor mai mari fețe și cei mai mici sufăr primejdii, în toate cetățile și țările, oamenii cei stăpînitivi le sînt poporului ca părinții la feciori. Deci cînd aceia mînie pe Dumnezeu cu lucrurile lor cele fărădelege, și-l ridică pe El spre răzbunare, atunci pedepsirea lui Dumnezeu asupra nelegiuiților stăpînitivi slobozindu-se, aceeași se atinge și de poporul ce este sub ei, precum în potop și în Sodoma erau părinții cei greșiți și fiii lor cei negreșiți la fel și toate animalele pedepsa au suferit-o.

Este o întrebare: Pentru ce Domnul Dumnezeu și în pedeapsa cu apa din potopul a toată lumea, și în pedeapsa focului în arderea sodomenilor, nu i-a cruțat pe nevinovații prunci, care nici un rău nu făcuseră, ci împreună cu părinții i-a pierdut și pe ei? Oare nu este aceasta împotriva dreptei Judecări a lui Dumnezeu?

Răspuns: Nu este aceasta nedreaptă judecata lui Dumnezeu, ci mai ales Milostivirea Domnului Dumnezeu, cea ce rînduiește toate spre folos. Că pentru aceea cu cei vinovați părinți, pe cei nevinovați prunci i-a pierdut de pe pămînt, ca nu cumva aceia, cînd în vîrstă ar veni, să se facă moștenitori și următori lucrurilor celor rele ale părinților lor și veșnicelor munci după aceea să se dea. Deci Milostivindu-se spre dînșii Domnul, le-a curmat lor vremelnica viață, prin vremelnica pedeapsă, iar pe sufletele lor le-a ferit slobode de veșnicile munci în care au căzut părinții lor. Deci cu trupurile lor împreună au pierit, iar sufletele lor prin Milostivirea lui Dumnezeu s-au păzit slobode de iad, fiindcă drept este Dumnezeu, și nu este nedreptate întru Dînsul și pe nimeni din cei nevinovați nu voiește să-i dea veșnicelor munci gata fiind ca și pe cei vinovați să-i ierte.

„A răsturnat Domnul cetățile și pe toate cele răsărite din pămînt" (Fac. 9). Că Raiul lui Dumnezeu de asemenea era acea parte de loc a sodomenilor, care este și a Iordanului, pînă cînd sodomenii n-au mîniat pe Dumnezeu și nu și-au adus asupra lor și asupra a tot locul pedeapsa lui Dumnezeu, precum se scrie: „Ridicîndu-și Lot ochii săi a văzut tot hotarul Iordanului apătoșat, mai înainte de risipirea Sodomei și a Gomorei, ca Raiul lui Dumnezeu". Iar cînd a năpădit mînia Domnului și a plouat Domnul foc peste păcătoși și i-a pierdut pe ei, atunci și pe toată țara lor pustie a pus-o. Și ceea ce mai întîi Raiului se asemana cu frumusețea sa, și cu îndestularea rodurilor celor alese și cu văzduhul cel cu bună liniște, aceea de asemenea s-a făcut cu țara iadului, nefrumoasă, neroditoare, întunecoasă și vătămătoare. Precum de

aceasta Sfântul Mucenic Pionie povestește: (Martie 31): „Eu pe toate părțile jidovești - zice - le-am străbătut și am trecut râul Iordanului și am văzut pământul cel ce pînă acum arată semnul mîniei lui Dumnezeu spre sineși pentru păcatele oamenilor. Am văzut fum din el ieșind, iar cîmpiile și țarinile cu foc arse și de toate roduri goale, nici o vlagă de umezeală avînd. Am văzut și Marea cea Moartă (sodomească, aceeași și asfăltica adică de smoală roditoare) și apa schimbîndu-și firea sa prin

Dumnezeiasca pedeapsă, care nu poate să adape vreo jivină, nici să-l țină în sine pe trupul omenesc și orice s-ar arunca în ea, îndată afară arunca". De aceasta și Sfântul Ioan Gură de Aur vorbește zicînd la Trimiterea către Solun: „Oare a umblat cineva din voi la Palestina cîndva? Deci să -mi mărturisiți voi cei ce a-ți văzut locurile acelea, mie celui ce n-am fost acolo. Pentru că mai sus de Ascalon și Gaza, la singură marginea râului Iordanului, este oarecare parte multă, care oarecînd era bine roditoare, iar acum nu este. Că aceea ca un Rai a fost, pentru că a văzut Lot toț hotarul Iordanului - zice - și era adăpat ca Raiul lui Dumnezeu. Deci acestea fiind acolo bine înfloritoare, pe toate țările întrecîndu-le, ajungînd cu îndestularea pe Raiul lui Dumnezeu, acum decît toate pustiurile este mai pustie. Stau adică pomii și roduri au, dar roduri de Dumnezeiasca mînie sînt pomenitoare, deci stau roduri pline avîndu-și luminoasă arătare și dînd multă poftă de gust celui ce nu le știe. Iar după ce s-ar lua în mîini, frîngîndu-se, rodul adică de nici un fel, iar praful și cenușa cea multă o arată înlăuntru păzită. De acest fel este și tot pământul acela, de ai afla și piatră cenușată o vei afla. Și ce zic piatră și pomi și pămînt unde și văzduhul și apele s-au împărțit de facerea cea rea. Căci dacă trupul aprinzîndu-se și arzînd, însemnare adică și chipul rămîne în foc și mărimea și măsura, iar puterea nicidecum deci la fel și acolo, pămîntul se vede, dar nimic avînd de ale pămîntului, ci toate-s cenușă pomi și roduri, ci nimic avînd de ale pomilor, nici de ale rodurilor, văzduh și apă, ci nimic de ale văzduhului și de ale apei, fiindcă și acestea cenușă s-au făcut. Măcar deși se pare că nu se poate a se aprinde văzduhul sau apa cîndva. Pentru că lemnele și piatra pot să ardă, iar văzduhul și apa nicidecum nu pot. La noi nicidecum nu pot iar la Cel ce le -a făcut pot. Drept aceea nimic alt(ceva) fără numai cuptor este văzduhul, cuptor este apa, toate neroditoare, toate sterpe, toate sînt chipuri de Dumnezeiasca mînie ce a fost acolo și semne de muncile ce vor să fie". Pînă aici Gură de Aur.

De aceeași și în cartea înțelepciunii scrie: „Aceasta (înțelepciunea lui Dumnezeu) pe dreptul Lot cel ce fugea de necurații cei pieritori, l-a izbăvit de focul ce s-a slobozit asupra celor cinci cetăți, a cărei mărturie îi stă încă pustiul fumegînd". Să se știe că râul Iordanului intrînd în marea cea sodomească îndată își pierde fireasca sa îndulcire și se preface în amărăciune; și peștii cei ce intră cu pîrîul, îndată mor. Vezi despre Marea cea Moartă la Gheorghe Chedrinul, fila 28.

Iar noi putem socoti ce fel este puterea de Dumnezeu urîtului păcat, pentru care mîniindu-se Dumnezeu și pămîntul și lemnele și văzduhul și apa zidirea sa nevinovată fiind, o pedepsește fără de cruțare. Deci să ne înfricoșăm, o, oamenilor, cei ce am îndrăznit fără de frică a mînia pe Dumnezeu prin spurcatele noastre păcate și fărădelegi, ca nu cumva și pe noi vreo groaznică pedeapsă Dumnezeiască să ne ajungă. Și cu

adevărat ne va ajunge de nu ne vom pocăi și de nu în cel de acum, apoi în veacul cel viitor nu ne va trece pedeapsa. Pentru că păcatul cel prin pocăni necurați, fără de pedeapsa nu va fi, ori în vremelnică viață, ori în cea veșnică.

încă Sodoma cea stricată, îi este sufletului nostru chip, că precum aceea mai înainte de cea cu totul miniere a lui Dumnezeu și de pierzarea sa, era ca Raiul lui Dumnezeu, după aceea luîndu-se pentru păcate Milostivirea lui Dumnezeu și pedeapsa sosindu-i, s-a făcut de asemenea cu iadul: afumegată, împutită, pustie, fără de apă și neroditoare - așa și sufletul nostru, mai înainte pînă a nu se abate ia răzvrătire și la

lucruri spurcate, este ca Raiul, Dumnezeu în-trînsul locuind, Duhul Sfînt peste el odihnindu-se, sfinții îngeri pe el păzindu-l, Rîurile Darurilor lui Dumnezeu adăpîndu-l, Rodurile duhovnicești în el înmulțindu-se, iar de cade în groapa păcatului și nu se va sîrgui ca degrab să se scoale din acela, ci și mai întru adînc în păcat ar începe a cădea, atunci se aseamăna iadului, că Dumnezeu, de la el se duce, Duhul Sfînt se mîhnește, îngerii se întorc, se usucă Apele Darului Dumnezeiesc, Rodurile duhovnicești se pierd și se face pustiu neroditor, cu fumul puturoșului păcat afumîndu-se și văpaia poftelor păcatelor întru sineși înmulțindu-se. Numai întru aceasta este sufletul fericit, că i se poate lui de ar voi ca iarăși din asemănarea iadului întru podoaba Raiului să se prefacă prin pocăință, iar la sodomicescul suflet aceasta nu i s-a dat, ca adică să poată veni cîndva întru a sa dintîi frumusețe de asemenea Raiului.

O, suflete păcatoase, deșteaptă-te și te scoală spre pocăință, ca iarăși să vii întru sfințenia ta cea dintîi, că vei putea numai de vei voi, că ajutorul lui Dumnezeu ți s-a gătit ție și Milostivirea îndelung-Răbdătorului Dumnezeu pe tine te așteaptă.

„A căutat femeia înapoi și s-a făcut stîlp de sare”. Pentru trei pricini femeia lui Lot s-a pedepsit de Dumnezeu:

- 1) Că n-a crezut cuvintele lui Dumnezeu Celui ce a zis să piardă Sodoma și iscodind a căutat înapoi, vrînd să vadă, oare adevărul este ceea ce a zis Dumnezeu, oare nu a mințit ceea ce s-a grăit.
- 2) Că n-a păzit ascultarea spre Dumnezeu, Cel ce i-a poruncit să nu se uite înapoi.
- 3) Că dorea de averile sale cele ce în Sodoma au rămas și de rudenii și de cunoscuți.

Și stă stîlpul acela, precum cei ce l-au văzut pe el spun, pînă acum; nici de ploaie, nici de vînt, nici de nimic nu e vătămat, și li se pare că va sta acela pînă la învierea cea de obște și la înfricoșată Ziua Judecării.

Încă este o cercetare de aceasta: Pentru ce femeia lui Lot nu s-a întors în alt stîlp de vreo piatră, ci în cel de sare?

Spun rabinii jidovești, iar de la ei Nicoiae Liran, tîlcuitorul Sfintei Scripturi: că în seara aceea în care Lot gătea cina pentru cei doi străini în casă primiți, femeia lui din fireasca răutate a sa și ne iubire de străini (că ne iubitori de străini erau sodomenii) a ascuns sarea și n-a dat sare la dregerea bucatelor. Pentru aceea a doua zi a prefăcut-o pe ea în stîlp de sare, ca și cum zicîndu-i: N-ai voit să dai sare pentru străini, deci fii singură sare.

Iar nouă duhovnicească să ne fie această tîlcuire; sarea o păzește de putrejune pe toată carnea ce se mîhîncă, de dobitoace, de fiare, de pește și de celelalte. În sare s-a prefăcut femeia lui Lot, ca prin pomenirea pedepsei ce a năpădit peste ea, ca și cu o sare să se săreze mințile noastre, ca adică să nu fim noi necredincioși Dumnezeieștii certări, nici neascultători, precum acea femeie a fost necredincioasă și neascultătoare lui Dumnezeu. Nici să nu dorim de celelalte vremelnice, căutînd cele veșnice și ieșind din lucrurile păcatelor, prin calea pocăinței să nu ne uităm înapoi, adică: să nu ne întoarcem la răutățile cele mai dinainte, ca să nu mîniem pe Dumnezeu, precum ea L-a mîniat și ca să nu ne împietrim prin împietrire și să ne lipsim de viața veșnică. Pentru aceea și Hristos Domnul, în Evanghelie ne sfătuiește zicîndu-ne: „Aduceți-vă aminte de femeia lui Lot” (Lc. 17, 32), adică: Aduceți-vă aminte de pedeapsa ce

a căzut peste ea și vă temeți, că nu cumva și voi de asemenea să pătimiți vreo neașteptată răutate întăritând pe Cel Prea înalt.

După acea înfricoșată pierdere a Sodomei, Lot temându-se a petrece în Țoar ca nu și pe Țoar aceeași pedeapsă a lui Dumnezeu să vină (Fac. 19), fiindcă în hotarele Sodomei era, s-a dus cu fiicele sale în muntele acela de după Țoar în care și mai întâi îi porunca Dumnezeu să fugă, și s-a așezat într-o peșteră singur și fiicele lui cu dînsul. Iar cum i-a fost căderea cu fiicele cele ce cu vin l-au îmbătat pe el, se scrie în cartea Facerii. Cel ce voiește să citească acolo.

Rușinea ne oprește a povesti cu de-amănuntul greșeala lui Lot, destul este de acea povestire scrisă în Biblie.

Noi aici să ne minunăm numai de puterea beției, că pe un drept ca acela, pe care n-au putut să-l biruiască cele nenumărate sminteli de păcate ce se făceau la arătare în Sodoma, pe acela în muntele pustiu vinul l-a biruit și în căderea păcatului l-a aruncat. Dar nu vinul este vinovat, ci blestemată este beția, din care cât de mare vătămare se face, nu trebuie a țilcui. Din iscusința cea de toate zilele fiecare poate s-o vadă aceea și în cărțile bisericești, peste tot mult se află scris pentru vătămarea beției, însă și noi de aceeași aici ceva puțin să pomenim.

Vestitul între vechii greci filosoful Anaharsis zicea: Vița viei trei struguri rodește: întâiul strugure al îndulcirii; al doilea - al îmbătării; al treilea - al mîhnirii. O arăta aceasta filosoful acela: Cum că cea nu multă băutură a vinului este spre îndulcire și sănătate omului, că setea îi stinge, vindecare stomacului îi dă și veselește inima, iar cea multă băutură îl face pe om beat, iar cea mai multă, naște sfezi, aprinde iușimea și ridică spre război, bătaie, ia care urmează nu puțină mîhnire. Iar noi de am voi ca cu de-amănuntul să socotim puterea beției și de am numi-o pe beție vie, am afla că se rodesc din beție struguri din care se nasc năravuri ce nu folosesc, ci vătămare și mîhnire îi aduc omului și nu trei ci mai mulți, iar anume zece.

Fie beția numită de noi vie, ci nu bine roditoare, fără numai de acestea de care Moisi Proorocul în a doua Lege scrie: „Din viile Sodomei este via lor și vița lor din Gomora; strugurul lor este strugur de fiere al amărăciunii lor. Iușimea balaurilor este vinul lor și mînie de aspidă nevindecată" (Deut. 32, 32). Căci cu adevărat beția sodomească vie este, nu astfel de struguri, ci numai struguri de fiere, de amărăciune, de otravă, de balaur și de aspidă și de mînie plini rodind. Al unui sad ca acesta de acest fel i se fac rodurile.

Deci întâiul strugure al viei celei bețive și de fiere este întunecarea minții, a înțelegerii schimbare, a pomenirii pierdere, pentru că din stomacul cel plin de vin, aburul și puterea beției suindu-se în cap, întunecă creierii și tulbură mintea. Drept aceea mulți sînt care în beția lor nu se simt pe sineși, nici nu știu ce fac sau ce grăiesc ca nebunii și măcar de li s-ar întîmpla lor și rău ceva, ori necinste, ori bătăi, ei a doua zi nici nu țin minte, în unii ca aceia se împlinește cea scrisă la Pilde: „M-au bătut și nu m-a durut și m-au batjocorit iar eu n-am înțeles" (Pildele lui Solomon 23, 34).

Al doilea strugur este nerușinarea, pentru că cel beat de nimeni nu se rușinează, ci pierzîndu-și rușinea, vorbește cuvinte spurcate, hulitoare, rușinoase, necuvioase, mîrșave, auzului celui întreg înțelept neîncăpute și se face gura lui ca o gură pustie, plină de puturosul gunoi, iar limba ca o lopată de aruncat gunoiul. Inima unuia ca acela ce alt este, fără numai vistierie de multe răutăți, din care nu poate să iasă ceva bun, fără numai rele. Zicînd Evanghelia: „Omul cel rău din vistieria cea rea a inimii sale scoate cele rele, că din prisosința inimii grăiește gura lui" (Lc. 6, 45).

Al treilea strugur al beției vii este nepăzirea tainei. Că pe cele ale sale, sau ale altuia cuiva, încredințate lui în treziri oarecare taine, adînc în inima sa ascunse, îngropîndu-le ci tăcerea, pe acelea îmbătîndu-se la arătarea tuturor le scoate iar încă și cele ce demult erau făcute și acum prin uitan omorîte și pe acelea le pomenește și ca un mort le înviază dii groapă. Unul ca acela se aseamănă cu butoiul cel plin d băutură nouă, în care fierbînd băutura și prea revărsîndu-se n se țin drojdiile la fund, ci deasupra se suie și afară

din butoi c silnică putere se leapădă de căldura cea dinlăuntru gonindu-se Așa îmbătîndu-se omul, puterea beției în el pe tainele inimii l tulbură și afară le alungă ca să iasă ca drojdiile din fundi butoiului. Și precum este obișnuit ca cel plin de beție s arunce afară prin borîre din stomac bucatele, așa și tainele I descopere. Amîndouă acestea și hrana și tainele, cel beat l borăște afară.

Al patrulea strugur al sodomeștii celei bețive vii est nașterea poftei spre trupeasca amestecare la care și sfătuieste Apostolul: „Să nu vă îmbătați de vin în care este curvia" (Efes. 5, 18). Iar Sfîntul marele Vasile zice: la „Cuvînt pentru bețivi": „Neînfrînata poftă cea din vin (din beție) ca dintr-un izvor oarecare curge, care pe tulburare spre femeiască parte, cu mult le întrece pe toate dobitoacele, fiindcă animalele cele necuvîntătoare nu-și întrec hotarele firii, iar cei ce se îmbată de vin, întru bărbați femeiască parte, iar întru femei cea bărbătească o caută".

Al cincilea strugur cel plin de otrava balaurului și al aspidei este iuțimea, mînia, vrajba, sfada, războiul și vărsarea de sînge. Grăiește Osea Proorocul: „Au început boierii a se iuți din vin" (Osea 7, 5). Și nu numai boierii, ci și poporul cel simplu umplîndu-se de vin, se ridică unul asupra altuia cu iuțime. Pentru aceea îi defăima în Paremii: „Cui este vai? Cui sînt gîlcevi? Cui judecați? Cui necazuri și sfezi? Cui sfărîmare în zadar? Cui vineți ochii? Oare nu la cei ce petrec la vin și pîndesc unde s-ar face cîndva ospete" (Pilde 23, 29). Deci sfătuieste Sirah: „în vin să nu fii viteaz, că pe mulți i-a pierdut vinul. Cuptorul lămurește fierul în călitoră, iar cu vinul se lămurește inima în sfada mîndrilor. Amărăciunea sufletelor, vinul cel mult bîndu-se, cu mînia și cu clevetirea au înmulțit iuțimea nebunului" (Sirah 31, 29; 30, 35).

Al șaselea de fiere strugure al beției vii este vătămarea sănătății, slăbirea trupeștilor puteri, .tremurarea mîinilor, durerea capului, schimbarea ochilor, necazul stomacului, oftarea, neputința, bătrînețele cele înainte de vreme, împuținarea anilor vieții și cel fără de vreme sfîrșit.

Al șaptelea strugur este depărtarea averilor, pierderea bogățiilor, paguba dobînzilor: „Pentru că lucrătorul bețiv nu se îmbogățește" (Sirah 19, 1). O, cît de mulți pentru beție în cea de pe urma sărăcie au venit! Chip la aceasta este fiul cel curvar.

Al optulea strugur nedulce este paguba de mîntuire. Căci precum materialnicele averi, așa și duhovniceștile bogății, prin beție se prăpădesc, fiindcă aceea la toate păcatele îndrăznește.

Pentru că de care păcat se îngreșează omul treaz, sau se teme sau se rușinează, pe acel păcat în beția sa îl face și nu se rușinează, nu se teme, nici nu se îngreșează. Este o povestire în Pateric pentru un pustnic egiptean, căruia i-a făgăduit dracul ca să nu-l supere mai mult cu nici un fel de ispite, numai ca din 3 păcate, unul oarecare să-l facă o dată.

Aceste trei păcate îi punea înainte: uciderea, curvia și beția.

Din acestea - îi zicea - unul să facă: ori să curvești, ori să ucizi, ori să te îmbeți odată și apoi vei petrece în pace, că nu tevoi mai ispiti nici cu un fel de ispite. Iar pustnicul acela gîndea în sine așa: A ucide îmi este frică, pentru că mare rău este acela și pedeapsă de moarte pentru aceea este, după Dumnezeiasca și

politiceasca hotărîre. Curvie a face este rușine și curăția trupului este păzită pînă acum a o spurca este jale, și greșos lucru este a se spurca cel ce n-a cunoscut încă acea stricăciune. Iar a se îmbăta odată, nu mi se pare a fi mare păcatul, căci curînd omul prin dormire se trezește, deci mă voi duce să mă îmbăt ca mai mult să nu mă supere dracul și voi viețui în pace în pustie. Deci luîndu-și puțin lucru de mîna s-a dus în cetate și vînzînd a intrat în circiumă și bînd s-a îmbătat. Și după lucrarea satanei, i s-a întîmplat a vorbi cu

oarecare femeie nerușinoasă și prea curvă și înselîndu-se a căzut cu aceea. Făcînd el cu dînsa păcatul, a venit bărbatul acelei femei și găsindu-l greșind cu femeia lui a început a-l bate, iar el îndreptîndu-se a început a se bate cu bărbatul acela și biruindu-l pe el l-a ucis. Și așa pustnicul acela a săvîrșit toate trei păcatele: curvia și uciderea începînd de la beție. Și de care păcate se temea și se îngreșoșa treaz, pe acelea cu îndrăzneală le-a făcut beat și și-a pierdut ostenele sale cele de mulți ani. (Fără numai după aceea, prin pocăință adevărată a putut ca iarăși să le afle pe ele, pentru că se întorc prin Milostivirea lui Dumnezeu, omului celui ce cu adevărat se pocăiește, faptele cele mai dinainte cîștigate pe care prin păcat le pierduse). Așa beția la toate păcatele îndrăznește și pagubă mîntuirii se face pierzînd bunătățile. Lămurit de aceasta grăiește Sfîntul Ioan Gură de Aur în Mărgăritare Cuvîntul 57: „Beția de ar afla în cineva și întregă înțelepciune, ori rușinare, ori vreo înțelegere, ori blîndețe ori și smerită cugetare, pe toate le aruncă în adîncul călcării de lege". Pînă aici Gură de Aur. Iar omul cel ce prin beție se lipsește de toate bunătățile, oare nu se lipsește de mîntuirea sa? Și oare nu se înstreinează de moștenirea cerească? Cu adevărat Apostolul grăiește: „Bețivii împărăția lui Dumnezeu n-o vor moșteni" (Galat. 5, 12)

Al nouălea de fiere strugur este mînia lui Dumnezeu, pentru că cel ce se îmbată călcînd Poruncile lui Dumnezeu, îl pornește spre mînie pe Dumnezeu cu păcatele sale. Pentru aceea strigă Isaia Proorocul: „Amar celor ce se scoală dimineața și umblă după băutura bețivă, bînd pînă în seară, că vinul îi va arde pe ei, căci cu alăute și cu surle și cu timpane și cu fluiere beau vinul, iar lucrurile Domnului nu le caută" (Is. 5, 11-12). Către unii ca aceștia grăiește Ieremia Proorocul: „Așa zice Domnul Puterilor Dumnezeuul lui Israil: „Beți și vă îmbățați și borîți și veți vedea că nu vă veți scula de la fața săbiei pe care Eu o voi trimite între voi" (Ier. 25, 27).

Ai zecelea amar strugur al beției din vie, este arătată pierzare a sufletului. Pentru că alți păcătoși de se apropie de ceasul morții lor pot să se căiască și să le pară rău de păcate, trează avîndu-și mintea. Dar cel beat murind, cum va putea să se pocăiască, neținînd minte de sineși, nici știind de neașteptatul sfîrșit al său ce i-a sosit! Iar cel ce moare fără de pocăință nu scapă de gheena. Acest fel sînt strugurii năravurilor și a sodomiceștii acestei vie - zic al beției - a căror gust, deși la început se par că îndulcesc, dar mai pe urmă acea dulceață în amărăciunea fierii și întru veninul balaurului și al aspidei se preface precum am zis.

Iar acestea toate s-au zis nu spre hulirea vinului, ci spre astîmpărarea beției. Pentru că vinul este făcut de Dumnezeu' spre veselia și sănătatea oamenilor, iar nu spre beție și vătămare. Să auzim pe Sfîntul Gură de Aur grăind în Cuvîntul la Matei, cap. 57: „Să nu clevețești vinul, ci beția. Vinul ni s-a dat ca să ne veselim, iar nu ca să fim fără de rînduială; ca să rîdem, iar nu să fim de rîs; să ne însănătoșim, iar nu să ne îmbolnăvim; ca pe neputința trupului s-o îndreptăm, iar nu pe a sufletului putere s-o risipim, s-o surpăm". Și iarăși același în alt loc grăiește: „Nu este din vin beția, ci din nemăsurare, vinul nu ni s-a dat nouă spre altceva, ci spre sănătatea trupeză și la aceasta împiedicare este nemăsurarea".

Din aceste cuvinte ale aceluia dascăl se vede că nu este vinul vinovat, ci neînfrînarea celor ce beau nemăsurat. Același sfînt pe bețivi pentru băutura lor cea nemăsurată îi socotește a fi mai necinstiți decît cîinii și măgarii și decît celelalte necuvîntătoare animale. „Pentru că toată jivina nu mănîncă, nici nu bea

mai mult decît îi este trebuința ei, nici nu poate cineva ca s-o silească să mănînce sau să bea mai mult decît voiește firea ei, dar omul îmbătîndu-se și nesilit fiind mai mult își umple pîntecele său pînă la vătămarea sa". Vezi de aceasta la năravnică învățătură 57 în cuvîntul la Sfîntul Evanghelist Matei.

Stricîndu-se de mînia lui Dumnezeu Sodoma și Gomora, dreptul Avraam a lăsat locul cel frumos din Hebron ce se chema Mamvri în care la preafrumosul stejar s-a învrednicit a fi văzător și ospătător al Sfintei Treimi în trei fețe îngerești, fiindcă din risipirea Sodomei și a Gomorei se umpluse pămîntul acela de praf și de cenușă și văzduhul se vătămase de puturosul fum. Deci una de nerodirea pămîntului cea din praf, iar alta de vătămarea oamenilor săi cea din văzduh temîndu-se Avraam s-a dus din Hebron și din Mamvri la partea dinspre miazăzi și a locuit în Gherara.

Gherara era cetate de scaun a Palestinei unde i s-a întîmplat

lui din început o întîmplare asemenea cu cea din Egipt, împăratul Gherarilor Abimelec, auzind că dreapta Sarra nu este femeie, ci soră lui Avraam (că așa o numea Avraam pe ea) a trimis și a luat-o pe ea la sineși și nevrînd, dar Dumnezeu pe credincioșii robii Săi, precum în Egipt, așa și în Gherara i-a păzit nesupărați. Pentru că lovind pe împăratul cu o boală năprasnică în coapse și prin arătarea nopții înfricoșîndu-l pe el, a păzit-o pe Sarra curată și pe Avraam fără de mîhnire l-a făcut și cu daruri împărătești l-a cinstit. Pentru că întorcînd Abimelec pe Sarra lui Avraam, i-a dat lui o mie de didrahme de argint, ci și boi, slugi și slujnice și l-a rugat ca să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul ca să se tămăduiască. Și i-a zis: lată pămîntul gherarilor înaintea ta, unde îți este cu plăcere sălășluiește-te. Și s-a rugat Avraam lui Dumnezeu și l-a tămăduit Dumnezeu pe Abimelec și pe casnicii iui și pe toată stăpînirea. Fiindcă nu numai pe acela unul, ci și pe toată casa lui și pe toți supușii lui îi pedepsise Domnul cu boli. Pentru că împăratul greșind, toată împărăția aceluia se primejduse, care lucru l-a văzut însuși Abimelec. Și i-a zis lui Avraam: De ce ne-ai făcut nouă aceasta? (pe femeia ta numind-o soră) oare ți-am greșit cu ceva, ca să pui asupra mea și asupra împărăției mele păcatul cel foarte mare? Răspuns-a Avraam: Socoteam că nu este temere de Dumnezeu în locul acesta și mă vor ucide pentru femeia mea.

Abimelec luase pe Sarra nu spre curvie și preacurvie, ci voia ca s-o ia spre însoțita legiuire luiși de soție, precum se și îndrepta înaintea lui Dumnezeu în vedenia visului lui zicînd: Cu curată inimă și cu dreaptă mînă am făcut-o aceasta. Pentru că singur Avraam a zis: Soră îmi este; și singură Sarra a zis: Frate îmi este. Deci era împăratul acela curat de păcatul preacurviei, dar nu fără de vină era pentru nedreapta strîmbătate. Pentru că strîmbătate nedreaptă este aceasta: a lua cu sila fără de voie femeia cuiva. Căci o poftise Abimelec pe Sarra pentru frumusețea ei, că era la față foarte împodobită, fiindcă de aceea se și temea Avraam ca să nu-l ucidă oamenii cei răi pentru dînsa, frumoasă fiind, și nu femeie, ci soră o numea pe ea în Egipt și în Gherara între oamenii cei fărădelege și netemători de Dumnezeu.

iar nouă nu fără de mirare ne este aceasta, că în anii cei sterpi nu și-a pierdut Sarra floarea frumuseții tinerețelor sale, că acum de 90 de ani era ea de la nașterea sa.

Pentru ce ea în anii cei bătrîni fiind se arăta la față a fi tînără și frumoasă? Tîlcuitorii Dumnezeieștii Scripturi spun pricinile acelea: Că firește avea bună întocmire frumusețea trupului și că nu naștea nici nu apleca. Însă înfrînată era în mîncare și în băutură și nu îmbuibîndu-se și totdeauna era trează. Că din vremea în care s-a cunoscut că era stearpă și însoțise pe slujnică cu bărbatul său, nu se mai amestecase cu împreunare bărbătească, pînă ce li s-a arătat lor Dumnezeu în trei fețe îngerești, făgăduindu-le să ie dezlege sterpiciunea. Acele pricini au păzit frumusețea Sarei pînă la bătrînețe neveștejită.

Iar noi adăugăm și aceasta, că afară de cele ce mai înainte s-au zis firești pricini păzind frumusețea Sarrei, mai mult sporea la frumusețile ei cea dreaptă și sfântă viața ei, pe Darul lui Dumnezeu la sine trăgându-l. Că precum grăiește Ecclesiastul: înțelepciunea omului îi luminează fața lui - tot astfel și cea lui Dumnezeu plăcută viață, luminoasă și frumoasă face fața. Așa era fața lui Set, așa a lui Moisi, așa a Iuditei, așa era fața întâiului Mucenic Ștefan ca o față de înger. Că precum felinarul având în sine luminare

aprinsă, se luminează și strălucește și luminează întru întunericul nopții, iar felinarul cel ce n-are în sine luminare aprinsă întunecos este, nici pe sine singur nu se luminează, nici pe alții nu-l luminează. De asemenea și omul, ca felinarul pe lumină o are în sine în sufletul său, care de este aprins cu dragostea cea spre Dumnezeu și de luminează prin lucruri bune, aceluia și fața i se face luminoasă și împodobită, pentru că înlăuntrul lui fiind Dumnezeiescul Dar și în față iese. Să se pomenească aici un sfânt cuvios Pamvo, Iulie 18, de care în viața lui se povestește că din Dumnezeiescul Dar cel ce prea din destul locuia în el, se asemăna cu viețuitorii Raiului. Pentru că în stricăciosul trup între oameni încă petrecând, acum arăta pe fața sa chipul nestricăciosului Rai nu numai cu sufletul, ci și cu trupul luminat fiind și strălucea fața lui cu slavă precum de demult fața Sfântului Prooroc Moisi. De care se scrie în Pateric așa: Trei ani cuviosul Pamvo s-a rugat lui Dumnezeu zicând: Doamne, rogu-mă Ție să nu mă proslăvești pe pământ. Iar Dumnezeu Cel ce proslăvește pe plăcuții Săi atîta l-a proslăvit pe el, cît nu puteau frații să caute în fața lui de slava pe care o avea. Așa sfântul pe pământ în trup s-a proslăvit mai înainte de proslăvirea sa cea de la cer! Iată cum viața cea plăcută lui Dumnezeu și sfântă luminează fața omului, precum și dimpotrivă, viața cea neplăcută lui Dumnezeu și spurcată, care-și are sufletul întunecat cu păcatele, pe fața omului nefrumoasă și întunecată o face! Care lucru se vede din viața lui Nifon 23 Decembrie. Acela în anii săi cei tineri, slujind poftelor păcatului neînfrînat, a mers odată la prietenul său Nicodim pentru cercetare, iar Nicodim cu mirare căutînd la fața lui Nifon s-a înspăimîntat, însă tăcea. Apoi a zis Nifon: De ce te uiți la mine ca la un neștiut ție? l-a răspuns Nicodim: Să mă crezi, frate, că niciodată nu te-am văzut așa ca acum, că fața ta este înfricoșată ca de negru arap. Iar tînărul auzind-o aceasta s-a înfricoșat împreună și s-a rușinat și acoperindu-și fața sa cu mîna s-a dus mîhnit. Mergînd pe cale, zicea întru sine: Vai mie, păcătosului, dacă în lumea aceasta sînt negru cu sufletul și cu trupul, apoi la Judecata lui Dumnezeu ce

voi fi?! Iată cum este viața cea rea și de Dumnezeu mîniătoare: pe fața omului neîmpodobită o face! Iar fața dreptei Sarra și în bătrînețe cu frumusețea tinerețelor se luminează, căci aceea viețuia după Dumnezeu cu dreptate și cu sfințenie și sufletul ei era în ea ca o făclie arzînd și luminînd înaintea lui Dumnezeu. Deci cea dinlăuntru a ei frumusețe sufletească i-a ajutat celei dinafară trupești.

încă grăiesc unii de Sarra și aceasta: Că Dumnezeu dezlegîndu-i ei sterpiciunea la bătrînețe și dîndu-i putere spre zămislire și naștere, i-a întors ei și frumusețea cea dinainte, l-a întors-o căci i-a plăcut Lui și vrînd Dumnezeu ca să arate ochilor omenești cea dinăuntru a ei frumusețe sufletească, i-a împodobit fața ei cu frumusețe.

Aici să fie spre învățatura femeilor ce-și zugrăvesc și își înfrumusețază fețele lor și rușinea sluției lor. Că

pentru ce cu vopsea își vopsesc fețele lor, ca pe niste mormînturi văruițe? Pentru aceea că fireasca frumusețe n-o au. Iar pentru ce de fireasca frumusețe sînt lipsite? Pentru aceea mai ales că nu viețuiesc precum a viețuit dreapta Sarra: cu curăție, cu înfrîinare, cu dreptate și cu plăcere dumnezeiască, ci întru prisosite dezmierdări fără de înfrîinare își cheltuiesc zilele lor negrijindu-se de Dumnezeiasca plăcere. Pentru aceea felinarul feței lor nu strălucește cu fireasca frumusețe, fiindcă sufletul lor în ele este întunecat, iar întunecat fiind ochiul lor cel sufletească (după cuvîntul lui Hristos) și trupul lor se face întunecos (Matei 6, 23). Pentru că nimic nu veștejește atîta floarea frumuseții tinerețelor, podoaba îi

pierde, fața zbîrcită și bătrînă îi face, pe cît neplăcuta lui Dumnezeu neînfrînare în poftele trupești cele nesățioase și bețive.

„Nu este temere de Dumnezeu în locul acesta” și mă vor ucide. Unde nu este temere de Dumnezeu, acolo nu numai uciderea trupului, ci și tot păcatul cel mare cu lesnire se săvîrșește, prin care se , ucide sufletul. Pentru că omul netemîndu-se de Dumnezeu, de ce lucru rău nu se atinge? Nu-i este lucru înfricoșat lui uciderea de om, iar mai ales în vitejie și în bărbăție aceea luiși o cinstește. Răpirea, jefuirea aceasta este dobîndă lui, preacurvia, spurcata curvie, nici cît de puțin n-o socotește întru păcat, el o are pe aceea ca pe o firească nevoie, vicleșugul și înșelăciunea, înțelepciunea lui îi este; și tot păcatul la el este o nepăcătuire, și fapta rea ca o bunătate și ca un obicei omenesc și nerușinarea ca o cinste și laudă: „Pentru că se laudă păcătosul întru poftele sufletului său” (Psalm 9, 23). Și de ceea ce trebuia a se rușina, de aceea el se veselește,, de. aceea el se bucură. De ceea ce este a fugi, pe aceea cu multă osteneală o caută. „Netemătorul de Dumnezeu este om al păcatului” (după apostolicul cuvînt). Pentru că unul ca acela de -a pururea la păcat gîndește, pe păcat îl dorește, de păcat se îndulcește, singur în sineși își aprinde pătimășele văpăi, necurăția își înmulțește și nelegiuitele lucruri, ca pe o vistierie oarecare și le adună, precum zice Psalmistul: „Inima lui a adunat fărădelege sieși” (Psalm 40). Netemătorul de Dumnezeu este om ca și calul cel nebun care rupe frîul și aleargă fără de drum, așa cel ce leapădă frîul temerii de Dumnezeu, aleargă degrab oriunde l-ar trage pofta lui cea rea, pînă ce în groapa veșnicei pierzări cu mare pornire va cădea. Netemătorul de Dumnezeu este om ca și cel fără de Dumnezeu, pentru că trăiește ca necrezînd că este Dumnezeu, nici așteptînd înfricoșata Judecată a lui Dumnezeu și groaznica întrebare la judecată și veșnica pedeapsă luiși în gheena focului. Omul cel netemător de Dumnezeu nu se,însăpăimîntă de pierzarea sa, nu se înfricoșează de grabnica răsplătire a lui Dumnezeu și de năprasnica moarte, nu se teme de mîinile cele cumplite ale dracilor, în care va cădea și se va munci el. Nici nu gîndește de viața veșnică ce va să fie și ca niște basme le socotește toate cele istorisite pentru răsplătirea fiecăruia după lucruri și numai în viața aceasta de aici vremelnicul bine luiși în desfătările păcatelor îl caută, iar de sufletul său cel ce în veci are să trăiască nu se grijește și nici nu nădăjduiește de altă viață după moarte. Omul cel ce nu se teme de Dumnezeu este ca și un deznădăjduit, fiu al pierzării și rob și prieten diavolului, potrivit lui Dumnezeu, al lui Antihrist înainte mergător. Că precum Antihrist nu are a se teme de Dumnezeu, nici nu va voi să-L știe pe El, ci și potrivit Lui va fi, însuși numindu-se că este Dumnezeu, așa și acesta este ca și cum neștiind pe Dumnezeu asupra-și, nici nu ascultă Poruncile Lui, ci după însăși voia sa, ca și cum luiși și-ar fi Dumnezeu, face ceea ce voiește nu plăcute, ci potrivit Domnului Dumnezeu.

Și cu dreptate pe unii oameni ca aceia care petrec fără frică de Dumnezeu, Sfîntul Ioan Evanghelistul „antihrist” îi numește zicînd: „Și acum mulți sînt antihriști” (I Ioan 2). Care sînt aceia? îi arată dascălul apusean Augustin zicînd: „Antihrist multe slugi ale răutății sale are, din care mulți în lume i-au fost înainte mergători, precum a fost Antioh, Neron, Dioclețian. Și noi în vremurile noastre, antihriști mulți știm că sînt, pentru că oricine, măcar mirean, măcar bisericesc, ori călugăr și nu petrec cu dreptate și

legii sale. (cele creștinești) cele potrivnice ar face și ceea ce este lucru bun ar huli, acela antihrist și sluga al satanei este”. Pînă aici Augustin.

Iar noi să socotim: Cine viețuiește cu nedreptate? Cine face cele potrivnice legilor creștinești? Cine hulește învățăturile cele bune ale Părinților? Oare nu acela ce nu are frica lui Dumnezeu în sine? Deci oamenii netemători de Dumnezeu sînt antihriști, care atîta s-au înmulțit între noi, încît abia se poate afla cel adevărat bărbat de Dumnezeu temător între creștinii Puțini sînt aleși, toți s-au abătut la cea răzvrătită viață nedreaptă, toți fac cele potrivnice adevăratei creștinătăți, toți pe cele bune defăimîndu-le, pe cele rele

le caută. Iar înmulțindu-se oamenii cei netemători de Dumnezeu între creștini, s-au înmulțit și neplăcutele lui Dumnezeu lucruri, pe care a le număra nu se poate, ci și a le da nu trebuie. Fiecare poate să vadă singur privind cu ochiul socotinței spre toate rînduielile cele mari și cele mici.

Iar noi în scurt să zicem: Unde nu este frica lui Dumnezeu, acolo toată răutatea se săvîrșește. Precum grăiește Sfîntul Dorotei: Negreșit, unde nu este frica de Dumnezeu, acolo este toata patima. Ca și cum ar zice: Precum în mare rîurile, așa în netemătoarea de Dumnezeu inimă se adună poftele cele rele. Iar celor rele pofta și lucruri ce le urmează? Mînia lui Dumnezeu și pedeapsa, sau vremelnică sau veșnică, sau amîn-două împreună. Pentru că așa se săvîrșește viața cea netemătoare de Dumnezeu! Oare nu așa s-a sfîrșit viața spurcaților uriași, a sodomitenilor, a lui Faraon și a celorlalți de Dumnezeu netemători păcătoși?

Și la aceasta să socotim puțin că Domnul Dumnezeu și pe împăratul Egiptului și pe al Gherarei, care vrură să năpăstuiască pe Avraam și pe Sarra nu i-a suferit, ci îndată a adus spre ei bătăi, durerile cele cumplite. Pentru că nu voiește Stăpînul nostru ca pe robii Săi să-i vadă asupriți și pentru ei face grabnică răsplătire celor ce-i asupresc pe ei. Că dacă tot stăpînul cel pămîntesc nu suferă strîmbătatea cea făcută robilor săi

de la cineva, ci răsplătește pentru dînsii, cu cît mai ales Domnul Cereș. Robii și slujitorii Domnului sînt prieteni ai Lui de aproape. Așa vorbește Domnul către ei în Evanghelie: „Voi prieteni Mei sînteți, încă prieteni iubiți, Eu v-am iubit pe voi" (Ioan 15,14-15). Prieteni cărora Tainele Sale le descopere: „Nu vă voi mai numi pe voi slugi, că sluga nu știe ce face stăpînul său, ci vă zic vouă prieteni, că toate cele ce le-am auzit de la Tatăl Meu vi le-am spus vouă". Unii ca aceștia și în Legea Veche au fost prieteni lui Dumnezeu, sfinții Strămoși și Proorocii cărora le-a descoperit Dumnezeu Tainele Sale, dintre care era și David cel ce zice: „Cele neștiute și cele ascunse ale înțelepciunii Tale mi-ai arătat mie" (Psalm 50,8).

Iar noi să socotim; Dacă împăratul pămîntesc, avînd vreun prieten iubit luiși și păzitor credincios tainelor lui, cînd cineva pe acel prieten al lui l-ar necinsti și strîmbătate ar voi să-i facă lui, oare nu s-ar mînia asupra celui ce i-a necinstit? Și oare nu l-ar scoate el de la cel ce l-a asuprit? Cu cît mai ales împăratul

Cereș pentru ai Săi prieteni păzitorii Tainelor Lui, se mînie asupra celor ce-i asupresc? Slugile Domnului sînt iubiți Lui în, precum zice în Evanghelie către ei: „Fiilor, încă puțin mai sînt cu voi" (Ioan 13,33). Oare nu se răzbună tatăl pentru fiii săi necăjiți fiind de cineva? Cu cît mai mult Tatăl Cereș? Pentru supărarea fiilor Săi se va răzbuna cu răsplătire asupra celor ce l-au necăjit. Slugile Domnului sînt atîta de iubiți, pe cît de iubită îi este cuiva mama, fratele și sora. Oare nu auzim în Evanghelie pe Domnul grăind: „Cel ce va face voia Tatălui Meu Celui din Ceruri, acela îmi este Mie frate și soră și mamă" (Matei 12, 30). Cine suferă să-și vadă mama sa asuprită și necinstită și pe frate și pe soră? Oare nu îndată se pornește asupra necinstitorului și asupritorului? Și pe cît poate îi răsplătește aceluia. Apoi ce socotim de Hristos Domnul nostru? Ce răsplătire le va da acelora ce-i prigonesc pe robii săi și cu necinste îi defăima și multe chinuri le fac? Slugile Domnului atîta sînt de iubite Stăpînului nostru, ca Luminile Ochilor Lui. Să auzim pe Moisi pentru iubitul de Dumnezeu Israil grăind: „I-a îndestulat pe ei în pustie, în sete și arșiță, în loc fără de apă i-a înconjurat pe ei și i-a învățat și i-a păzit ca lumina ochiului" (Deut. 32,10). Drept aceea și David se roagă: „Păzește-mă, Doamne, ca lumina ochiului" (Psalm 16,8). Tot omul își păzește lumina ochiului său cu multă ferire, ca să n-o lovească pe ea ceva și s-o vatăme și s-o oprească. Și nimic nu-i este mai iubit omului decît lumina ochilor, căci acelea sînt lumină și povață întru această viață omenească. Așa și Domnului Dumnezeu, iubiți îi sînt robii Lui, mai iubiți decît toată zidirea cea văzută de jos și de sus, că pentru ei pe cele de sus lăsîndu-le, pe pămînt s-a pogorât, și-i păzește pe ei ca pe lumina ochiului. Iar de i-ar necăji pe ei cineva cu vreo supărare, pe aceia nu mult îi suferă. Să-I auzim pe El în proorocia Zahariei

către robii Săi grăind: „Cel ce se atinge de voi, se atinge de lumina ochilor Mei" (Zah. 2, 8). Oare poate suferi cineva pe cel ce l-ar împunge în lumina ochilor săi? Așa nici Domnul Dumnezeu nu suferă să fie siliți cu strîmbătăți Slujitorii Lui. însuși Hristos aceasta o dovedește în Evanghelie cu Prea Curata Sa Gură, zicînd: „Oare Dumnezeu nu va face răsplătire robilor Săi, aleșilor Săi, celor ce strigă către Dînsul ziua și noaptea? Zic vouă, că le va face răsplătire degrab" (Lc. 18,7). Dar ce fel de răsplătire? Se încredințează din cuvintele lui David, pe care el în rugăciunea sa către Dumnezeu le-a zis: „Pierde-vei pe toți ce-mi necăjesc sufletul meu, că eu sînt robul Tău" (Psalm 142, 12). Toți cei ce supără pe robii lui Dumnezeu vor pieri cu sunet pedepsindu-se prin răsplătitoare mînia lui Dumnezeu.

împlinindu-se anul din vremea aceea, în care Avraam la stejarul Mamvri a primit pe Sfînta Treime, Sarra după făgăduința Domnului a născut fiu și a zis: Bucurie mi-a făcut mie Domnul, cine va spune lui Avraam, că am născut fiu la bătrînețe și că apleacă prunc Sarra? Și a numit Avraam numele fiului Isaac și l-a tăiat împrejur a opta zi (Fac. 21,6). Iar cînd creștea pruncul, a văzut Sarra pe Ismail, fiul Agarei, jucîndu-se cu Isaac fiul ei și s-a mîhnit, fiindcă ismail asupra pe Isaac. Precum zice Apostolul: „Cel ce s-a născut după trup îl alunga pe cel duhovnicesc" (Galat. 4,29). Adică îl batjocorea pe el, îl rîdea, poate îl și bătea. Deci i-a zis lui Avraam Sarra, ca s-o alunge pe slujnică cu fiul ei, pentru că nu va moșteni fiul slujnicei cu fiul celei slobode. Iar Avraam nevrînd s-o facă aceea, Dumnezeu i-a poruncit lui s-o asculte pe Sarra. Și a fost izgonită Agar cu fiul său Ismail. Iar rătăcind prin pustie, a slăbit de sete și ea cu copilul că li se sfîrșise apa din foaie, și aruncă copilul sub un brad, iar ea mergînd a șezut în preajma lui mai departe ca de o săgetătură de arc și zicea: Ca să nu văd moartea copilului meu. Și se văita copilul și plîngea, încă plîngea și Agar. Și arătîndu-i-se ei îngerul, i-a arătat ei o fîntînă de apă vie și a adăpat Agar copilul și pe sine.

Venind Ismail în creștere desăvîrșită, se făcu săgetător din arc și locuia în pustiul Faranului. Și i-a adus maica lui de la Egipt femeie și s-a înmulțit acolo. Pentru că așa s-a făgăduit Domnul prin înger către Agar zicînd: întru neam mare îl voi face pe ell

Sarra născînd fiu la bătrînețe, era închipuire Prea Curatei Fecioare Măria, care avea să nască pe Hristos în feciorie. Iar Isaac născîndu-se din cea stearpă, era închipuirea lui Hristos, Celui ce avea să Se nască din cea neispită de nuntă fecioară. Așa socotește de aceasta Sfîntul Efrem, zicînd: „Nu materialnic lucru este a zămisli pîntecele cel mort, și fițele cele uscate a da lapte lui Isaac; nu materialnic lucru era și Fecioara Măria fără de bărbat a zămisli și fără de stricăciune a Naște pe Mîntuitorul tuturor. Pe Sarra Dumnezeu a făcut-o maică la bătrînețe și pe Măria a arătat-o după naștere Fecioară".

„Apleacă pruncul Sarra". Cu dezlegarea sterpiciunii, a dat Domnul Dumnezeu Sarrei și lapte cu minune în piept destul, ca singură să-și hrănească pe fiul său.

Aici să se învețe maicile că datoare sînt singure să-și hrănească cu fițele lor pe pruncii lor, și să nu-i dea la alte femei aplecătoare. Pentru că Dumnezeu cea fire și datorie le-a asezat lor, dîndu-le lor fițe ca niste vase pline, ca să-și hrănească pe cei născuți dintr-insele. Și nu fara de păcat le este acelor maici, care fara de oarecare cuvioase pricini, își dau pruncii lor la doice nevrînd singure să-i hrănească pe ei. Nu fără de păcat este, că de acolo nu puține vătămări ies.

întîi aceasta, că pruncul hrînindu-se nu cu laptele mamei sale, ci de la altă femeie, nu este sănătos, ci degrab moare, iar măcar de ar și trăi, însă neputincios este, fiindcă cel strein lapte nu este firesc pruncului, că este din alt trup (deși e de aceeași fire) iar nu din acela din care el s-a născut și nu-i este atîta de

folositor precum laptele maicii celei adevărate. Iar pruncul cel hrănit cu laptele maicii sale, sănătos se face și după ce crește tare este cu trupul și isteț la minte, așa aflătorii firilor încredințază.

Altă vătămare este și aceasta, că pruncii cei ce sug țîțele doicilor cu laptele hrănesc întru sine și neputințele și obiceiurile lor, orice fel ar avea maica aceea. (Pliniu, Cartea 28, cap. 9). Ori de ar fi maica neputincioasă așa va fi și pruncul cel hrănit de ea. De va fi vreo maică mînioasă, iute, rea, vicleană, de prieteni urîtoare, așa va fi și acela, pe care aceea cu țîțele ei l-ar hrăni. Ori bețivă, desfătătoare, nerușinoasă, curvară așa cu adevărat va fi și cel hrănit de ea, cînd va veni în vîrstă.

A treia vătămare este că pruncii cel hrănit cu lapte nu de maică ci străin, în vîrstă venind, nu va avea atîta dragoste către maica sa pe cîtă au cei hrăniți cu laptele maicii lor. Iar puțină dragoste au către maica lor, puțină și cînte îi dau ei.

Încă mai rău fac acele maice care își hrănesc pruncii lor cu lapte dobitocesc, căci cu laptele și năravurile dobitocești intră în prunci, și venind în vîrstă de asemenea se fac la nărav cu dobitoacele. Că precum dobitocul este nepriceput neavînd minte și înțelegere, nici știind ce este bine și ce este rău neavînd rușine, nici cîstind pe cineva, nici știind dragostea, nici miluirea, nu-l doare inima, nu împreună pătimește, nu-i este jale de prietenul său, înaintea ochilor acela junghiindu-se. La fel și cel hrănit cu laptele dobitocesc se face ca un nepriceput, uituc și neînțelegător, nesocotitor, necinstitor de prieteni, neiubitor de aproapele, nerușinos, rău la nărav, nemilostiv și neîndurat, neîmpreună pătimind cu aproapele cel ce este în primejdie, avînd tiranică inimă, împietrită, necruțătoare de om.

Astfel de vătămări ies din hrănirea pruncilor cu lapte străin! Să rușineze necuvântătoarele animale pe maicile cele ce nu cu ai lor lapte își hrănesc pe fiii lor, că fiecare dobitoc și toată fiara pe puii ei nu-i încredințază la alta sa-i hrănească, ci ceea ce i-a născut, aceea îi și apleacă cu ale ei țîțe. Iar omenescul neam se părăsește de ale sale maici nu se știe din ce cauză.

Aici să se pună de față rîndul neamului lui Avraam pînă la David, precum mai sus de la Adam pînă la Noe și de la Noe pînă la Avraam, punîndu-se de față rîndul strămoșilor lui Hristos.

Avraam a născut pe Isaac, Isaac a născut pe Iacob, Iacob a născut pe Iuda, Iuda a născut pe Fares, Fares a născut pe Esrom, Esrom a născut pe Aram, Aram a născut pe Aminadab, Aminadab a născut pe Naason, Naason a născut pe Salmon, Salmon a născut pe Booz, Booz a născut pe Obed, Obed a născut pe Iesei, Iesei a născut pe David împărat. Iar în care vreme s-a născut fiecare, vezi în numărul anilor.

Locuia Avraam în hotarele pămîntului Gherarei, care și al Palestinei la fîntîna pe care o săpase, care mai pe urmă s-a numit a Jurămîntului, că acolo s-a jurat cu Abimelec împăratul Gherarilor (Fac. 21,31), ca să trăiască cu pace între ei.

După aceasta Dumnezeu ispitind pe Avraam, i-a poruncit lui ca pe Isaac, fiul cel iubit al lui să-l suie într-un munte înalt, în care avea să-i arate lui, și acolo să-l pună înainte pe el într-o jertfă. Și i-a fost lui porunca aceea întru vedenia de noapte (Fac. 22). Sculîndu-se a doua zi, a pus mîna pe asin și a luat două slugi și pe Isaac fiul său și tăind lemne spre arderea jertfei a mers la locul ce i se poruncise lui de la Dumnezeu, căci credincios era robul lui Dumnezeu Avraam și ascultător întru toate și întru nimic nu voia să-i calce poruncile Lui. Și nu se lepăda a fi junghietor tatăl copilului său pentru Dumnezeu, măcar de era și împotriva firii. Pentru că firește părinții îi iubesc pe fiii lor și îi cruță pe ei, dar Avraam nu și-a cruțat pe iubitul său fiu, mai mult cîstind pe Dumnezeu decît pe fiul și decît pe sine singur. Și n-a spus de acea

poruncă Dumnezeiască nici iubitei lui soții, Sarra, ca să nu-i facă aceea împiedicare, plângînd ca o maică pentru unul născut fiul său. Ce tînguire n-ar fi făcut maica văzîndu-și pe fiul său spre junghiere ducîndu-l?

Deci a mers Avraam spre locul ce s-a zis, trei zile. Așa Dumnezeu rînduind calea robului Său ca mai mult să ispitească ascultarea și rîvna lui cea de către Dînsul. Și era Avraam întru acea cale și întru acele trei zile luptîndu-se neîncetat cu gîndurile care-i veneau lui și dintr-o parte și din alta, căci căutînd spre fiul său cu jale spre milă se pornea, iar privind cu ochii și cu mintea în sus la Dumnezeu, de neascultare se temea. Dragostea cea după trup către fiul îl oprea pe el din cale, iar dragostea cea către Dumnezeu îl trăgea pe dînsul spre Iar Dumnezeiasca dragoste într-însul îi zicea: Nu-ți fie jale de fiul, nu-ți cruța copilul, dă-l iui Dumnezeu de la care l-ai luat, de la care și tu îți ai facerea ta, iar de înmulțirea seminției nu te îngriji, știe Dumnezeu cum o va înmulți pe ea, ca un Puternic a toate. Și se lupta în inima dreptului de o parte jalea fiului, iar de alta Dumnezeiasca Poruncă. Dincoace dorirea celor vremelnice, dincolo dorirea celor veșnice; dincoace fireasca durere de inimă pentru fiu, dincolo cea mare și tare către Dumnezeu Credință cu nădejde și dragoste. Și biruiau în el cereștile Gînduri pe cele pămîntești, de Dumnezeu iubitoarele pe cele de fii iubitoare. Așa luptîndu-se trei zile cu gîndurile sale și biruind cu cele mai bune pe cele mai rele, se apropia la locul cei de Dumnezeu gătit spre acea jertfă. Și căutînd Avraam cu ochii a văzut muntele departe și l-a cunoscut că acela este locul jertfei.

Cum l-a cunoscut? Rabini evrei spun că un stîlp de foc s-a arătat pe vîrfurile muntelui acela.

Și a zis Avraam slugilor: Ședeți aici cu asinul, iar eu și copilul vom merge pînă colea și închinîndu-ne acolo ne vom întoarce la voi. Și a încărcat Avraam lemnele pe Isaac și a luat în mînă foc și cuțit și au mers amîndoi împreună. (Și era atunci lui Isaac de la nașterea sa, după spunerea lui Iosif evreul, ani 5).

A zis Isaac: Tată, iată foc și lemne, dar oaia cea de jertfă unde este? Aceste cuvinte puternice erau a muia inima tatălui spre miluirea fiului său. Ci adevăratul robul lui Dumnezeu se îmbărbăta, ridicîndu-și mintea sa spre Domnul Dumnezeu său și Voia Aceluia a o împlini dorind, a răspuns fiului: Dumnezeu își va

cauta Lui și oaie de jertfă, fiule! Și sosind la locul cel arătat de Dumnezeu, a zidit acolo Avraam jertfelnic și a pus lemnele, nu numai acelea pe care Isaac cu spatele sale le ducea, ci și altele, care erau aproape de locul acela, din sad, sau din pădure a tăiat, pentru că nu putea copilul să aducă atîtea lemne pe sine cîte ar fi putut a-l arde în cenușă cu totul.

Voia și Porunca Domnului Dumnezeu (precum de aceasta scrie Iosif evreul) zicînd: „Fiul meu, cel prin rugăciune de la Dumnezeu cerut, cum ai intrat în viața aceasta, cu multă grijă te-am hrănit, nimic mai fericit socotindu-mi mie -decît aceasta, ca adică desăvîrșit bărbat să te văd și moștenitor după mine să te las, ci de vreme ce Dumnezeu a voit, ca luîndu-te pe tine, iarăși să mă lipsesc de tine, rabdă cu bărbăție junghierea cea spre jertfă Lui, pentru că mă supun lui Dumnezeu, Celuia ce-i trebuie de la noi o jertfă ca aceasta, pentru veșnică Mila Lui cea către noi prin care și în vreme de război și în vreme de pace ne păzește pe noi. Și de vreme ce născut ești cu lege firească, pentru aceea vei și muri oricînd.

Acum nu simplă ieșire din viața aceasta vei avea, ci de adevăratul tău tată, te vei aduce jertfă lui Dumnezeu Tatălui tuturor. Pentru că singur El precum este de crezut nu binevoiește ca prin oarecare boală, sau război, sau prin altă oarecare moarte cu sila ce se întîmplă oamenilor, din viața aceasta să te duci, ci prin Rugăciune și jertfă voiește să-ți ia sufletul tău și de la Sineși să-l odihnească. Unde

pomenindu-mă pe mine, cel ce te-am hrănit, vei întări bătrînețele mele, nu singur prin tine, ci pe Dumnezeu Ziditorul lăsându-mi mie în locul tău.

Iar Isaac fiind sfânt fiu al unui tată ca acela, cu osîrdie a primit cuvintele tatălui, zicînd: Că nu m-aș fi învrednicit a mă naște, de aș fi fost potrivit voii lui Dumnezeu și voii tatălui meu și de n-aș fi ascultat cu bucurie bunavoire a amîndurora, cînd și singur numai tatăl (afară de Dumnezeiasca Poruncă) de ar fi voit așa, nu s-ar fi căzut fiului să fie neascultător". Pînă aici Iosif Flaviu.

Și de crezut este aceasta, că dreptul Avraam vrînd să lege pe Isaac fiul său spre junghierea jertfei, i-a spus lui mai întîi voia lui Dumnezeu Celui ce i-a poruncit s-o facă aceasta, și-l mîngîia pe el cu nădejdea veșnicei Mile a lui Dumnezeu în Viața ce va să fie nesfîrșită și-l întărea pe el ca să fie viteaz întru suferirea junghierii. Iar fericitul Isaac nu se lepăda a fi jertfă lui Dumnezeu, nici nu s-a temut de junghiere și de moarte, ci și cu dragoste se învoise a se supune Poruncii lui Dumnezeu și voii tatălui, ascultător fiu fiind al ascultătorului tată.

Și se putea vedea mărimea de suflet a amîndurora și neîmpotrivirea cea către Dumnezeu și ascultarea cea osîrdnică și dragostea și credința. De care Sfîntul Ioan Gură de Aur minunîndu-se zice: (în Cuvîntul 48 la Facere): „O, ce blagoslovite suflete! O, ce minte tare! O, ce puteri mari sufletești! O, înțelegere care biruiește pe toată fireasca dragoste ceea ce este între oameni! Oare să mă minunez de cea mare vitejie a Patriarhului? Sau de supunerea copilului cea atîta de statornică? Că nici nu s-a împotrivit, nici nu s-a mîhnit, ci s-a supus lucrului tatălui, și ca un mieluleț cu tăcere deasupra altarului s-a culcat, așteptînd dreapta (cea cu cuțitul) a tatălui.

Sfîntul Mucenic Zenon episcopul grăiește: „Minunată a fost ispitirea patriarhului Avraam care sau de sfînte furător avea să-l facă pe el, de n-ar fi ascultat pe Dumnezeu, sau muncitor să-l arate de și-ar fi ucis fiul, fără numai prin oarecare osebită și cu adevărat de Dumnezeu dată răbdare între iubirea de oameni și între iubirea de fiu, ar fi prefăcut lucrul, întru nădejde nelepădîndu-se de Dumnezeu de aceea pe care mai

presus de nădejde a luat-o de la Dumnezeu. Pentru aceea pe iubitul său fiu Isaac nu l-a arătat spre jertfa cea iubită de Dumnezeu, ca să-l păzească întreg. Îl lăsa de junghiere și nu-l junghie, ca nădejdea lui să se arate nu neplăcută întru lucrarea Dumnezeieștii porunci. O, ce nouă privește și cu adevărat lui Dumnezeu vrednică! Întru care a deosebi nu este cu puțință, oare jertfitorul este mai răbdător sau jertfa. Pentru că nici a celui ce ucide, nici a celui ce se ucide nu se deosebește floarea, nu se cutremură de frică alcătuirile trupului, nu li se întrista fața, nu li se schimbau ochii, nici unul roagă, nici unul din amîndoi nu se înspăimîntează, nici unul se leapădă, nici unul se tulbură. Acela a scos cuțitul, celălalt a gătit grumazul. Cu un suflet și cu o bună credință, cu rîvnă și cu răbdare își făcea porunca, ferindu-se cu deadinsul ca să nu se facă ceva împotriva lui Dumnezeu. Și ceea ce unui o poftea, pe aceea celălalt o dorea. Acela lemnele cu care avea să se ardă le ducea, iar celălalt altarul zidea, sub atîta frică încît întrecea firea, bucuroși sînt. Dă loc dragostea cea după trup, dragostei celei către Dumnezeu, arătată este buna credință a amîndurora. Sta în mijloc sabia, ceea ce voiește ca fără de împiedicare înfricoșatei ucideri, slavă să aducă, iar nu păcat. Și ce este aceasta? Aceasta este că tirania (tatălui) s-a prefăcut în credință, și uciderea ceea ce vrea să fie, s-a schimbat întru taină! Ucigașul de copil s-a dus fără de sînge și cel înălțat la jertfă viu a rămas. Deci amîndoi sînt chip al Slavei celei fără de moarte, amîndoi mărturie minunată în veci a adevăratei cinstiri de Dumnezeu!" Pînă aici Zenon.

Iar Sfîntul Efrem cu ochii minții spre amîndoi (spre Avraam zic și spre Isaac) privind se umilește și zice: „A ascuțit cuțitul, a gătit focul și lemnele tatăl și apoi se apucă de fiul său. Iar acela nimic făcînd

împotriva, s-a dat singur tatălui ca să-i facă lui ce va voi. De cine mai întâi m-aș minuna și căruia mai întâi cunună de laudă i-aș împleti? Oare lui Avraam celui ce și-a pus mâinile pe fiul, pentru dragostea și prietenia lui Dumnezeu? Sau fiului, celui ce pînă la moarte și-a ascultat tatăl? Pentru că Avraam mai mult decît fiul a cinstit Porunca lui Dumnezeu. Iar fiul pînă la moarte (pe care atunci o aștepta) ascultător tatălui s-a arătat. De cîte ori am văzut eu zugrăvit, chipul acestui copilăș (Isaac spre jertfă ridicat cu mâinile tătîne-său) n-am putut să-l trec fără de lacrimi". Pînă aici Sfîntul Efrem.

Iar cînd Avraam pe fiul, măcar deși voia ca să fie jertfă lui Dumnezeu*, însă l-a legat, ca cel ce se junghia, nu înfricoșîndu-se, să înceapă a se apăra cu mâinile și pe jertfelnic punîndu-l și-a întins mîna să ia cuțitul ca să-l junghie pe el. Domnul Dumnezeu din cer spre aceia privind, i-a oprit mîna lui prin îngerul Său, zicîndu-i: Avraame, Avraame, să nu-ți pui mîna ta pe copil, nici să-i faci lui ceva, că acum am cunoscut că te temi tu de Dumnezeu și nu ți-ai cruțat pe fiul tău cel iubit pentru mine. Aici Sfîntul Gură de Aur despre fața lui Dumnezeu grăiește către Avraam: „Nu ți-am poruncit ca să se săvîrșească acest lucru, nici voiesc ca să fie ucis copilul tău, ci ca să fie ascultarea ta arătată tuturor. Deci nimic să nu-i faci lui, îndestulat sînt de a ta voire și pentru aceea te voi încununa și te voi proslăvi". Pînă aici Gură de Aur.

Aceasta grăindu-i lui Dumnezeu i-a arătat un herbecu încurcat cu coarnele în mărcini și i-a poruncit ca pe acela să-l mălțe spre jertfă în locul lui Isaac fiul său. Iar Avraam așa făcînd, a numit numele locului acela: „Domnul a văzut". Căci la acel loc mai ales cu milostivire a căutat spre dînsul Domnul, slobozîndu-l pe el de uciderea fiului, iar pe fiul păzîndu-l de moarte. Și a fost a doua oară acolo cuvîntul Domnului către Avraam, zicîndu-i: De vreme ce ai făcut aceasta și nu ți-ai cruțat pe fiul tău cel iubit pentru Mine, drept aceea Binecuvîntînd te voi Binecuvînta și înmulțind îți voi înmulți sămînța ta ca stelele Cerului și ca nisipul cel de pe marginea mării. Și va lua sămînța ta cetățile vrăjmașilor, și se vor binecuvînta întru sămînța ta toate neamurile pămîntului, că ai ascultat Glasul Meu. Și s-a întors Avraam cu Isaac la slugile sale, sărutîndu-și pe iubitul său fiu cel ce cu Milostivirea lui Dumnezeu de moarte s-a păzit viu. Și sculîndu-se s-a dus la fîntîna jurămîntului, la care locuia.

„Dumnezeu ispitea pe Avraam". Ispitește Dumnezeu pe om, îi ispitește și diavolul, dar altfel ispitește Dumnezeu și altfel diavolul, pentru că alta este ispitirea Dumnezeiască și alta cea diavolească. A lui Dumnezeu ispitire este cercetarea bunătății celei din om, iar a diavolului ispitire este înșelarea omului la păcat. Dumnezeu îl ispitește pe om cercetîndu-i, oare răbdător este, oare ascultător este către Dînsul, oare curat este cu inima, oare iubitor de Dumnezeu este? Așa prin ispitire a ispitit pe Iov întru răbdare, pe Avraam întru ascultare, pe Iosif în curăție, pe israiliteni întru iubirea de Dumnezeu, precum Moisi în a doua Lege către ei a zis: „Vă ispitește pe voi Domnul Dumnezeu, vrînd să știe de iubiți pe Domnul Dumnezeu vostru cu toată inima voastră și cu tot sufletul vostru" (Deut. 13, 3). Iar mai ales iubirea de Dumnezeu o cercă în noi Domnul, că aceea fiind, toate celelalte bunătăți se cîștigă, fiindcă pentru dragostea lui Dumnezeu se poartă și ascultarea se primește și curăția se păzește și oricare bun. lucru prin aceea se săvîrșește. însă ispitește cercînd Domnul Dumnezeu pe om, nu ca și cum n-ar ști în ce fel este cineva, că știe inimile omenești Ziditorul nostru, Căruia și cele nelucrate ale noastre arătate îi sînt, ci ca mai lămurită să fie bunătatea omului și altora spre folos și mai mare cunună să i se împletească aceleia.

Iar diavolul îl ispitește pe om, punîndu-i lui înaintea vremelnica dulceață a păcatului, ca să-l vîneze pe el ca pe un pește cu undița, ca pe o pasăre cu cușca, sau cu cursa și întru a sa stăpînire luîndu-l să-l tragă cu sine în iad în veșnica muncă și pierzare.

Dumnezeu nu este ispititor al celor răi - zice Sfântul Apostol Iacob - adică: Nu ispitește spre rău (Iac. I, 13). Și nimeni ispitindu-se spre rău să nu zică că de la Dumnezeu se ispitește, pentru că nu ispitește Acela pe nimenea, ci fiecare se ispitește de a sa poftă trăgându-se și amăgindu-se. iar diavolul spre rău ispitește; și nu este altă ispitirea diavolului, fără numai spre păcat, ca ori cu ce păcat să mînie și să întărite omul pe Dumnezeu și vrednic să se facă judecării și pedepsei și să fie părtaș cu dînsul muncilor gheenei.

Dumnezeu nu ispitește pe cei răi, nu-i cearcă pe cei fărădelege, ci pe cei buni și credincioși robi ai Săi. Așa vorbește Sfântul Clement papa Romei: Omul cel rău nu se ispitește de la Dumnezeu. Mărturisește la aceasta și Sfinta Scriptură ceea ce zice: „Precum se ispitește în foc argintul și aurul, așa inimile celor aleși de Domnul" (Pilde 17, 3).

Să luăm aminte: Inimile aleșilor, iubiților lui Dumnezeu drepti, iar nu ale păcătoșilor celor ce sînt urîți de Dumnezeu se ispitesc de la Domnul. Iar păcătoșii se pedepsesc numai, sau se muncesc de la Domnul, după cuvîntul Psaimistului: „Multe sînt bătăile păcătosului"* (Psalm 31, 11). Iar diavoiul prin ale sale ispitiri, nu numai spre cei răi, ci și spre cei buni năvălește, măcar deși se înfruntează de dînșii adeseori, iar pe cei răi ca pe niște robi chiar ai săi îi are, care de-a pururea îl ascultă și fac voia lui.

Dumnezeu ispitește iubind pe îmbunătățitul om, iar diavolul îl ispitește urîndu-l pe ei.

Dumnezeu ispitește pe iubitul robul Său, slobozind spre el oarecare vremelnice scîrbe și întristări, ca să -i curețe pe ei de greșeale, de care nimeni nu este slobod. Și ca aurul cel în foc lămurit să-l arate pe el luminos și Cereștilor Vistierii vrednic. Așa grăiește înțelepciunea pentru cei drepti: „Dumnezeu l-a ispitit pe el și l-a aflat Luiși vrednic. Ca aurul în ulcea l-a lămurit și ca pe o jertfă întregă l-a primit pe el" (înțelepc. 3, 5). Iar diavolul ispitește pe om, nu ca să-l curețe, ci ca în mai mari spurcăciuni de păcate să-l împingă pe el și urît lui Dumnezeu să-l facă și nevrednic de Cereasca împărăție.

Dumnezeu ispitește ca să mîntuiască; diavolul ispitește ca să piardă.

Dumnezeu celui ispitit de Dînsul cunună îi împletește, iar diavolul celui ispitit de el muncă îi gătește.

A lui Dumnezeu ispitire la început este amară, iar la urmă este dulce, căci dă veșnice îndulciri și de viață ce va să fie se învrednicește. Iar diavoleasca ispitire, la început este dulce ca mierea, dar la puțină vreme numai, și sosește după acea scurtă dulceață amărăciunea cea de fiere veșnică întru nesfîrșitele munci.

Deci alta este Dumnezeiasca ispitire și alta cea diavolească și atîta este de mare deosebirea între acelea pe cît este între dulceață și între amărăciune, între lumină și între întuneric, pe cît sînt de departe răsăriturile de apusuri.

„La un munte înalt". Muntele în care «Dumnezeu porunca lui Avraam să-și înalțe spre jertfă fiul se numea Moria, care se înțelege „amărăciune" însă sînt și alte tîlcuiri la numele acela. Iar amărăciune s-a numit pentru aceea, că pe el erau multe saduri care creșteau, Aloe și Chinamon la gust amare asemenea mierii unde și Ierusalimul mai pe urmă s-a zidit. Și se despărțește acel munte în trei dealuri și din acelea fiecare își are numirea sa deosebită, întîiul deal Sion, adică: Priveliște pentru înălțime, căci din acela departe se putea vedea. Altul Moria, și al treilea deal este Golgota, adică Locul căpățîinii, căci acolo căpățîna lui Adam după Potop de Sem fiul lui Noe cel mai mare s-a îngropat, de care lucru mai înainte am zis, în a zecea sută de ani din mia întîi. Deci acele trei dealuri, uneori cu o numire Sion sau Moria se numeau, iar alteori deosebi fiecare. Deci în Sion, după aceea s-a zidit casa și cetatea lui David, în Moria

Biserica lui Solomon, iar pe Golgota Hristos s-a răstignit. Și este acel munte de trei dealuri, ca o jumătate de cerc, în care jumătate de cerc mai jos sub munte cetatea Ierusalimului s-a așezat, însă partea muntelui Moriei, în care parte dealul cel ce se cheamă Golgota dinafară de Ierusalim a rămas. „Pe Isaac a încărcat lemnele”. Fericitul Isaac purtând lemne!* pe umerele sale și spre jertfă înălțat era prin închipuirea lui Hristos Mîntuitorul nostru Cel ce avea să-și poarte Crucea Sa pe Care voia să fie Jertfa lui Dumnezeu

Tatăl, pentru păcatele întoată lumea. Așa de aceasta Sfîntul Efrem, semăluiește, Purțînd Isaac lemnele mergea la munte, ca să se junghie ca un miel pentru noi. Cuțitu pă zindu-l să-mi înțelegi sulita. De jertfelnic cugetînd, să-m privești locul Căpățîinii și despiciaturile lemnelor văzîndu-le, să mi înțelegi Crucea. Și focul văzîndu-l să gîndești a lumii iubire (Așa a iubit Dumnezeu lumea). Vezi Oaia de amîndouă coarnei legată de stejarul ce se cheamă Sabec, vezi și pe Hristo Mielușelul lui Dumnezeu, cu amîndouă mîinile pironit p Cruce". Pînă aici Efrem.

Și Augustin grăiește: „Pentru Isaac berbecul, iar pentru ne S-a junghiat Hristos”.

Iar Sfîntul Ambrozio zice: „în locul lui Isaac berbecul, iar în locul Dumnezeirii s-a junghiat Omenirea lui Hristos”. Spun încă Ambrozio și aceasta: Că într-o vreme i s-a descoper Sfîntului Avraam de Patimile și de moartea Crucii lui Hristo Fiul lui Dumnezeu cea pentru mîntuirea lumii. Și aceasta eși ceea ce Domnul în Evanghelie a zis-o către evrei: „Avraam tat vostru s-ar fi bucurat ca să vadă ziua Mea și a văzut-o și s bucurat” (Ioan 8, 56). A văzut ziua Patimii lui Hristos în ceas aceia, în care a junghiat spre jertfă berbecul în locul lui Isaac.

Se unește la aceasta și Sfîntul Efrem zicînd: A arătat I Avraam Dumnezeu cel Prea înalt, cum că are și pe singur Un Născut Fiul Său să-L dea pentru toată lumea, ca să mîntuiasc neamul omenesc de înșelăciunea diavolească.

„Acum am cunoscut că te temi de Dumnezeu”. Nu ca și cu nu știa mai înainte Domnul temerea de

Dumnezeu a lui Avraam și zicea: „Acum am cunoscut”, ci după obiceiul omenesc, ca se încredințează din ispitirea vreunui lucru, Dumnezeu ca din vorbind, așa îl zicea. Acum am cunoscut, ca știa El și în înainte temerea de Dumnezeu a lui Avraam, ca Cel ce cear inimile și rărunchii. Iar noi să luăm aminte: Din ce a ispitit arătat a știut, că Avraam se teme de Dumnezeu? Din aceas că cu rîvnă a ascultat pe Dumnezeu cel ce i-a poruncit ca să-înălțe spre jertfă fiul. A ascultat fiindcă-L iubea pe Dumnez mai mult decît pe fiul, pentru că de n-ar fi iubit pe Dumnez mai mult decît pe fiul, n-ar fi făcut-o aceea, încă nu numai rr mult îl iubea pe Dumnezeu decît pe fiul, ci și decît pe si singur, căci necruțîndu-și pe fiul său nu se cruța pe sine pentru că se lipsea de a sa mîngîiere și nădejde, pe care o avu în fiul. Nu-și cruța și pe iubita sa soție Sarra, care avea să plîngă și să se tînguiască și cu nemîngîiată întristare să se rănească’ pînă la moarte pentru a fiului moarte. Pe toată aceea ce era după trup iubire, cu singur pe sine a defăimat-o pentru dragostea lui Dumnezeu. O chip a adevăratei dragoste Dumnezeiești! Deci cine iubește pe Dumnezeu acela se și teme de El și-L ascultă pe El și nimic din cele vremelnice nu cruță pentru dragostea Lui, nici singur pe sine, gata fiind a pătîmi și a muri pentru Dînsul. Precum oarecare față mucenicească către Hristos grăiește: Pe Tine Mirele meu Te iubesc și pe Tine căuțîndu-Te mă chinuiesc și mă răstignesc și împreună mor pentru Tine.

Și împotriva a înțelegere este: Cine nu iubește pe Dumnezeu, acela nici nu se teme de Dumnezeu, nici nu ascultă de poruncile Lui, nici nu voiește a răbda puțin ceva sau vreo nevoie a arăta pentru Dînsul. Și nu

numai pe ale sale bunătați nu le cruță lui Dumnezeu, ci și pe ale lui Dumnezeu le apucă și pe cele străine le jefuiește. Nu se teme de Dumnezeu fiindcă nu-L iubește pe El.

Va zice cineva: Dragostea și temerea sînt lucruri potrivnice întru sine. Zice Sfîntul Ioan Evanghelistul: „Frica muncă are și cel ce se teme nu este desăvîrșit în dragoste” (I Ioan 4, 18). Și se vede între oameni, că mulți nu-l iubesc pe acela de care se tem, iar mai ales îl și urăsc și se feresc de ei fugind ca de la o cumplită fiară. Și iarăși: Unde este adevărata dragoste, acolo este netemere, a grăit tot Evanghelistul: „Frică nu este în dragoste, că dragostea cea desăvîrșită o alungă afară pe frică”. Deci cum în Avraam, dragostea și frica împreună erau? Cum se temea de Dumnezeu pe care-L iubea și cum îl iubea pe Acela de care se temea?

Răspuns: Îndoită este frica, după lume și după Dumnezeu, după trup și după Duh. Frica cea după lume și după trup este frică de rob, fără de voie, iar frica după Dumnezeu cea duhovnicească, este frică firească, slobodă. Deci acea lumească după chip frică nu-i iubește pe acela de care se teme, căci se teme de dînsul pentru vreo răutate și muncă și pedeapsă și măcar de ar și face voia aceluia de care se teme, apoi nu pentru dragoste o face, nici de bunăvoie, ci nevrînd, precum și robul și nevolnicul pentru frica muncilor,

ca să nu primească bătăi de la dînsul. Iar acesta care are duhovniceasca frică cea după Dumnezeu, îl iubește pe Acela de care se teme și face voia Celui iubit, de bună sa voie și alegere nu de frică, ci din dragoste, și se teme ca să nu-L mînie în ceva pe Acela pe care-L iubește. Nu de bătăi temîndu-se, ci de păcat și de mîniere, ca să nu se lipsească de dragostea celui iubit, nu în alt fel, ci ca fiul pe tatăl așa îl iubește împreună și se teme, se teme și-l iubește. Și este aceea o veselie a credinciosului rob ai Domnului, ca adică cu iubire să se teamă de Dumnezeu său precum și Psalmistul grăiește: „Să se veselească inima mea ca să se teamă de Numele Tău” (Psalm 85, 5). Iar ceea ce a zis-o Sfîntul Ioan Evanghelistul pentru dragostea desăvîrșită, cum că aceea afară izgonește frica, pe aceea Sfîntul Dorotei a tîlcuit-o în „Cuvînt pentru Dumnezeiasca frică” grăind așa: Două frici sînt: Una de nou intrată, și una desăvîrșită. Deci cea dintîi este a celor ce încep a viețui cu dreaptă credință, iar a doua este a sfinților celor desăvîrșiți, care au ajuns în măsura dragostei. Face cineva voia lui Dumnezeu de frica muncilor, acesta încă este de nou începător, că n-o face aceea pentru singur binele, ci pentru frica bătăilor. Iar altul face voia lui Dumnezeu, pentru singură dragostea cea către Dumnezeu, iubind-o pe ea firește, pentru ca adică să placă lui Dumnezeu. Acesta știe ce este acest chiar adevărat bine; acesta a cunoscut ce este aceea a fi adevărat cu Dumnezeu; acesta este cel ce are adevărată dragoste, pe care o zice Sfîntul Evanghelist, ea este desăvîrșită. Și această dragoste îl aduce pe el în cea desăvîrșită frică, că se teme unul ca acesta și păzește voia lui Dumnezeu nu încă pentru bătăi, nu încă pentru ca să nu se mai muncească, ci precum am zis, gustînd din singură dulceața aceea adică a fi el Dumnezeu, se teme ca să nu cadă din aceea, se teme ca să nu se lipsească de ea. Deci această desăvîrșită frică, care din dragostea aceasta se face, o izgonește afară pe frica cea de nou intrată și pentru aceasta grăiește, că dragostea cea desăvîrșită afară o izgonește pe frică. Și nu se poate veni în frica cea desăvîrșită numai prin cea de nou intrată frică. Pentru că trei sînt

chipurile - precum zice Grigorie de Nazianz - prin care putem a plăcea lui Dumnezeu: ori temîndu-ne de munci, îi bineplăcem și sîntem în rînduială robului, sau dobîndîm cea din plată umărînd-o, pentru folosul nostru împlinim cele poruncite și ne asemănăm năimiților; sau pentru singur binele acela (ca adică să plăcem lui Dumnezeu) și sîntem în rînduială fiului. Că fiul cînd își vine întru pricepere face voia tatălui său, nu temîndu-se de bătaia tatălui lui nici pentru ca să ia plată de ia dînsul, ci iubindu-l pe el păzește acea singură dragoste firească spre dînsul și cinstea părintească și se nădăjduiește că toate averile tatălui ale sale sînt. Unul ca acesta se învrednicește a auzi: „De acum nu mai ești rob, ci fiu și moștenitor iui Dumnezeu prin Iisus Hristos” (Galat. 4, 7). Unul ca acesta nu se mai teme - precum am zis - de Dumnezeu,

după aceea de nou intrată frică, ci îl iubește, precum grăiește Sfântul Antonie cel Mare: „Eu nu mă mai tem de Dumnezeu, ci îl iubesc pe El”. Și Domnul i-a grăit lui Avraam, după ce l-a adus el pe fiul său: Acum am cunoscut că te temi de Dumnezeu, aceasta înseamnă cea desăvârșită frică, care se face din dragoste. Așa Sfântul Dorotei, și iarăși întru același cuvânt puțin mai jos zice: „Cea desăvârșită frică este a sfinților, care nu încă de frica muncilor, sau ca să ia plată fac Voia lui Dumnezeu, ci iubindu-L, precum de multe ori am zis, temându-se să facă ceva, afară de voia celui iubit. Și pentru aceasta zice: Dragostea afară o izgonește pe frică, pentru că încă nu mai fac de frică, ci din dragoste și din dragoste se tem”. Până aici Sfântul Dorotei.

„Îți voi înmulți sămînța ta ca stelele și ca nisipul”. Cu stelele și cu nisipul a asemănat Dumnezeu seminția lui Avraam ceea ce avea să se înmulțească, nu numai adevărind că fără de număr va să fie, precum stelele și nisipul este nenumărat, ci (după semuirea Sfântului Isidor Peusiotui) și osebire între dînșii în viețile lor arătînd, cum că aveau să fie între dînșii unii cu viață cerească, ca stelele, iar alții pămîntoși ca nisipul. Cei buni, dreptii adică stelele, care de Dumnezeu prin bunățile lor s-au apropiat, iar cei răi și păcătoși aceia nisip sînt, ale căror suflete s-au lipit de pămînt, pe cele pămîntești desfătări căutîndu-le și întru vremelnicele griji mintea lor afundîndu-și. Cei înțelepți și cunoscători aceia-s stele, cei tîmpi și nebuni aceia-s nisip. Cei înalți cu cinstea și cu slava și aceia se aseamănă cu stelele, că așa și titlurile a se scrie s-a obișnuit: „Luminosul” și „Prea luminatul” și „Prea strălucitul”, iar poporul simplu cu nisipul este asemenea, că precum nisipul cu picioarele este călcat, așa săracii și scăpătații de cei bogăți și puternici sînt strîmtorați. Care lucru după aceea și Sfântul Apostol Iacob l-a arătat zicînd: „Oare nu bogății vă silesc pe voi și aceia vă trag la judecăți? Oare nu aceia hulesc cel bun nume, care s-a chemat spre voi?” (Iacob 2, 6-7). Iar mai ales sfinții cei ce aveau să fie în seminția lui Avraam, asemenea stelelor (stele) mai înainte s-au numit de Dumnezeu, care singuri prin dumnezeiasca plăcere au strălucit și pe alții i-au luminat în noaptea vieții acesteia, povățuindu-i pe ei la calea mîntuirii, iar cei ce aveau să fie fărădelege, necurații, care s-au depărtat de la Dumnezeu și L-au mîniat pe El, aceia s-au numit nisip. Cei ce aveau să primească pe Mesia cel făgăduit, Hristos Mîntuitorul nostru și să creadă în El, aceia stele cerești mai înainte s-au numit, ca cei ce s-au învrednicit la Cer cu stelele, iar cei ce nu avură a primi pe cel de la Dumnezeu Tatăl, vrea să-L trimită la ei pe Dumnezeiescul Fiul spre mîntuirea a toată lumea și nu numai nu avură a crede în El, ci și a-L batjocori și a-L ucide pe El, aceia cu drept nisip s-au numit, vrednici de călcare și de scuipare. Și precum nisipul cel ce de vînt se spulberă de pe fața pămîntului, așa acum jidovii seminția lui Avraam fiind, vrăjmașii lui Hristos Dumnezeu! nostru de mînia lui Dumnezeu pe fața pămîntului presărați și risipiți sînt, pînă ce toți în ziua cea de apoi se vor tulbura în prăpastia iadului.

Viața Sarrei a fost ani 127 și a murit în Hebron în pămîntul Canaan (Fac. 23, 1) și a plîns după ea Avraam, iar mai ales fiul ei Isaac după maica sa nemîngîiat se tînguia. Apoi nevrînd Avraam să îngroape trupul ei în mormîntul închinătorilor de idoli, măcar deși nu-i opreau locuitorii cei de acolo, ci mai ales îi și ziceau: Ascultă-ne pe noi, stăpîne, tu între noi ca un împărat de Dumnezeu te-ai trimis, în cinstitele

noastre mormînturi îngroapă-ți morții tăi pentru că nimeni dintre noi nu-și va apăra mormîntul său din spre mormîntul tău. Insa Avraam n-a voit ca trupul binecredincioasei lui femei sa fie aproape de trupurile acelor oameni, care întru necurația idolească trăind au murit. Pentru aceea a cumpărat de la Efron Heteul, lîngă ceilalți fii ai lui Heteu o peșteră îndoită, cu patru sute de didrahme argint curat ca să-i fie lui gropniță a sa și nimeni din cei necurați să nu voiască a avea acolo parte spre îngroparea morților săi, ci numai ale dreptcredincioșilor și trupurile dreptilor să se îngroape acolo. Iar peștera aceea spre Mamvri. nu departe de stejarul acela, la care i s-a arătat lui Avraam Sfînta Treime. Se cheamă peștera îndoită, căci înlăuntru în ea erau două peșteri, una spre îngroparea trupurilor bărbătești, iar alta a celor femeiești, iar în acea peșteră

nimeni n-a mai fost îngropat mai înainte de îngroparea Sarrei. Deci acolo a îngropat Avraam cu cinste trupul iubitei soției sale Sarra și el mai pe urmă acolo îngropat a fost și Isaac și Rebeca și Iacob și Lia.

Nemernicind dreptul Avraam în pământul cel de Dumnezeu făgăduit lui și seminției lui, nu avea loc chiar al său, precum de aceasta și Sfântul întâi Mucenic Ștefan a zis către evrei; A mutat Dumnezeu pe Avraam în pământul acesta în care voi acum locuiți și nu i-a dat lui moștenire într-însul nici un pas de picior. Nici nu se grijea dreptul de aceasta, ca să aibă el loc al său de petrecere, ci trecea din loc în loc, din țară în țară, din cetate în cetate printre oameni străini în pământ străin și ne-mernic locuind, îndestulându-se cu singură purtarea de grijă a lui Dumnezeu cea pentru sine: Iar când îi era lui nevoie de îngropare, ca să -și îngroape pe mortul său, n-a voit spre aceea pământ străin, ci cu preț și l-a cumpărat sieși ca să-i fie lui chiar al său loc, în care Sarra și singur el și fiii lui să se îngroape.

Iar noi de aici putem să știm acestea două, cum că toată viața noastră străinătate ne este, iar mormântul ne este moșia și moștenire a trupului nostru și cum că toate cele ce le avem în viața aceasta streine sînt, numai singur mormântul este al nostru în care putrezim.

Nemernicie este vremelnica viața noastră, nu numai pentru aceea fiindcă omul trece din loc în loc, nu toți la același loc locuiesc și îmbătrînesc la care s-au născut. Unul s-a născut la răsărit și locuiește la apus, altul la apus s-a născut și trăiește la răsărit, ci și pentru aceea s-a numit viața străinătate, deoarece nu fiecare stă la un loc în zilele sale, ci neîncetat curge și se schimbă din pruncie în copilărie, din copilărie în vîrsta de tînăr, apoi se face bărbat desăvîrșit, după aceea îmbătrînește și se învechește și nu este nici un ceas în care ar sta din curgerea sa viața noastră, măcar de s-ar și părea că stă și soarele pe cer, care în ochii noștri se vede că ar sta, însă aleargă neîncetat cu repede alergare ca o săgeată slobozită din arcul cel încordat și în 24 de ceasuri atît de mare crug ceresc înconjură. De asemenea viața omenească se pare că stă, dar nu stă, ci curge neîncetat. Și nu i se întîmpla ei cîndva ceea ce i s-a întîmplat soarelui în zilele lui Isus Navi, a stat soarele în mijlocul cerului și nu s-a grăbit a merge la apus spre desăvîrșirea unei zile, adică; Pe cît este o zi întreagă, atîta a stătut nemișcat soarele la un loc, și a fost ziua aceea ca două zile. Iar

viața omenească, nici o cîrtă de vreme (nici o clipeală a ochiului) nu știe să stea, ci aleargă degrab, noi nesîmțind, degrab că întru puțin se arată și apoi se stinge ca și streinul cei ce trece pe o cale înainte, întru puțin se vede și îndată departe se duce și de la ochi se ia (Iacob, 4). Încă și pentru aceasta străinătate este viața noastră că-i nestatornică cu nenorocirea sa, astăzi este omul bogat, mâine sărac, astăzi se bucură, mâine plînge, astăzi este cinstit, mâine necinstit, și precum streinul cel călător trece cetăți, sate, munți, văi, dumbrăvi și la toate caută, măcar de sînt și prea frumoase la vedere, ci puțin privindu-le, merge alături, așa viața noastră le trece pe toate cele frumoase și bine norocite în lumea aceasta, măcar deși a întîrziat într-însele și a le stăpîni și a se îndulci de ele s-ar părea lui, iar acum acelea și cît degrab trec, le arată în înțelepciunea lui Solomon, cei ce cu tînguire grăiesc: „Ce ne-a folosit pe noi mîndria sau bogăția cea cu îngîmfare ce ne-a dat nouă?” (Înțelep. 5,8). Au trecut toate acelea ca umbra și ca o veste trecătoare și ca corabia ceea ce trece valurile mărilor la a cărei trecere nu se pot afla urmele și ca pasărea ceea ce zboară prin văzduh, la a cărei cale nici un semn nu se află, și ca săgeata cea slobozită la locul cel de țintă, așa străinătate este viața noastră. Drept aceea și David către Dumnezeu rugîndu-se pentru sine zice: „Nemernic sînt eu la Tine și străin ca și toți părinții mei” (Psalm 38,17). Deci bine ne sfătuiește Sfântul Apostol Petru; „Iubiților, rogu-vă ca pe niște nemernici și străini, să vă feriți de trupestile poftă, care se luptă asupra sufletului” (I Petru 2,11). Deci unde este moșia muritorului om, și care îi este moștenirea? Moșia omului (grăiesc după trup, iar nu după duh) este mormântul, pământul și țărîna, fiindcă de acolo cu trupul am ieșit, deci aceea și moșie este a trupului nostru și la aceea ne întoarcem cu Judecata lui

Dumnezeu Cel ce a zis: „Pământ ești și în pământ vei merge” (Fac. 3,19). Și precum sufletul de la Dumnezeu dându-se omului, după ieșirea sa din trup, la Dumnezeu ca la un tată, iar la cer ca la patria sa (de a fi drept) se întoarce, așa trupul cel din pământ născut, la pământ ca la maica sa se duce. Drept aceea și Ioan Evanghelistul intrând în mormântul cel săpat luiși, a zis către ucenicii săi: „Trăgând pământui, maica mea, acoperiți-mă” (Sept. 26). Și dacă sfântul cel atîta de mare știa a fi moșie trupului său pământui,

numindu-l pe el maica sa, apoi noi păcătoșii ce să zicem? Oare nu la aceeași maică vom merge? Oare nu în pământ și în mormint, ca întru moșia cea chiar a noastră ne vom întoarce? Și ce vom moșteni acolo? Nu alta, ci numai putrezirea cea cu totul și viermi, precum scrie Sirah: „Cînd moare omul moștenește jivini și fiare și viermi” (Sirah 10). Fiare numește pe cele multe feluri de insecte și viermi.

Iar fiindcă viața noastră străinătate este și mormîntul moșia trupului, deci toate cele ce le avem în viața aceasta străine sînt, numai singur mormîntul este al nostru, precum și lui Avraam în pământui Canaan ca un străin și nemernic locuind, toate străine îi erau. Străine cetățile, străine satele, străine țarinile și dumbrăvile și toate pămînturile acelea străine, numai chiar a lui era peștera spre îngroparea morților săi cumpărată. Străinul om în depărtată țară locuind și călătorind, nici un loc nu zice că este al său, măcar deși undeva s-ar odihni, nici o casă nu o numește casa sa, măcar deși în vreuna i s-ar întîmpla a rămînea,

și măcar de ar vedea vreo bogăție nu zice a mea este aceea, ci străină. Și mai mult ceva nu poartă, ci numai haina cea de nevoie și o mică bucată de pîine cît să-i ajungă spre hrana de ziuă și o singură dorire are: ca să ajungă degrab unde călătorește. Intru nemernicia vieții noastre, de avem vreun loc, apoi la o vreme este. Ori casă de avem și aceea la o vreme. Ori de sînt la noi oarecare averi, toate sînt vre melnice deci nu sînt ale noastre, fiindcă la o vreme se întîmpla la noi și de vreme se iau și în mîini străine trec. Iar nouă (de am vieții după Dumnezeu) ne-ar ajunge hrana cea de peste zi și cele de nevoie haine, dorind să ajungem viața ce va să fie cu Hristos. S-au obișnuit oamenii ca multe în lumea aceasta să-și cîștige loruși și toți se grijesc ca să aibă a lor casă, a lor avere, a lor adunare și toate orice dobîndesc ale lor pe acelea le numesc, însă nu cu adevărat ale tale sînt omule! Acelea ce le-ai dobîndit ție, toate sînt străine, fiindcă cu tine nu vor petrece în veci, ci degrab în mîinile altora vor intra și nici nu știi cine le va lua după tine; Casă ai, oare vei petrece în ea în veci? Oare nu te vor izgoni pe tine viu, oare nu te vor scoate pe tine din casa ta mort și în pământ oare nu te vor ascunde? Sau averi oarecare de ai, sate, moșii, vii, oare mult le vei stăpîni pe ele? Oare nu le va lua cineva mai puternic decît tine? Sau și singur oare nu le vei lăsa în mormînt sălășluindu-te? Aur, argint și multe lucruri de mult preț ai, oare încredințat ești că de acelea niciodată nu te vei lipsi? Dar nu ți le vor fura hoții, nu ți le vor răpi tâlharii, nu ți le va arde focul, nu le va îneca apa? Să fie și așa, ca toate acelea întregi să-ți fie, însă îți va veni ceasul în care sosindu-ți moartea toate acestea vor pieri, iar tu te vei duce de toate lipsit, gol, singure cele de îngropare avîndu-ți. Deoarece cînd moare omul, oare nu le lasă pe toate, oare se va coborî cu dînsul slava lui? „Adormit-a cu somn tare și nimic n-au aflat toți bărbații bogăției în mîinile lor, lăsa-vor străinilor bogăția lor” zice Psalmistul. Deci toate cele ce sînt aici nu-s ale noastre, ci străine. Vei zice: Ale mele sînt pînă ce sînt viu, sau măcar pînă ce le am pe ele. Iar eu îți zic: Că și în singură acea vreme în care îți stăpînești averile tale, nu sînt chiar ale tale,

fiindcă nu din a ta fire sînt, nu te-ai născut cu acelea, nu le-ai scos pe ele din pîntecele maicii tale, ci toate împrumutate sînt și nu vor petrece cu tine, fără numai pînă la o vreme. Haina ta de este de lînă apoi ai împrumutat-o de la oi; de este de mătase, aceea ai împrumutat-o de la vierme de India, care se cheamă mătăsar; cămașa ta este împrumutată de la in, sau de la alte oarecare ierburi; încălțămintel e taie sînt împrumutate de la pieile dobitocești; aurul și argintul sînt împrumutate din sînurile pămîntului, încă multe și din nedreapta dobîndă le ai. Iar cele ce din jafuri și din răpiri și din străine osteneli le dobîndești, pe acelea nici nu ți se cade să le ai ale tale, căci străine sînt, iar nu ale taie; tot gol ai ieșit din pîntecele maicii

tale, gol te vei și duce. Al tău chiar ce este? Mormîntul singur oriunde te vei îngropa, acela este al tău loc, aceea este casa ta, grăind Psalmistul: „Mormînturile lor casele lor în veac" (Psalm 48,10). Întru acea casă vei petrece neieșind pînă la glasul Arhanghelului și pînă la trîmbița cea de apoi, nimeni nu te va izgoni de acolo, nimeni nu-ți va pizmui averea ta putrejunea ce o vei avea acolo, nimeni nu-ți va răpi viermii tăi, care îți vor mânca trupul tău. Nimeni nu-ți va zice: A mea este acea jivină, care din mormîntul tău se

trage, ci chiar a ta este nu-ți străină, nici de obște cu cineva. Deci mormîntul ne este, al nostru loc, iar celelalte nu-s ale noastre, că nimic n-am adus în lumea aceasta și nimic nu vom duce de aici. Iar de este așa, deci datori sîntem ca pururea să gîndim de al nostru loc, de a noastră moșie, de mormînt, datori sîntem - zic - ca pururea să ne aducem aminte de moarte. Și precum dreptul Avraam și-a cumpărat luiși cu preț gropnița, așa nouă să ne fie prin lucruri bune a o cumpăra aceea, adică, ca să putem cu Milostivirea lui Dumnezeu să cîștigăm sfîrșit creștinesc, moarte cinstită, mutarea dreptului. Și oare voiește ca să cîștige cineva un sfîrșit ca acesta? Acela mai înainte de moartea sa cea firească și trupească, să moară păcatului cu moartea cea duhovnicească și să-și îngroape mintea sa în peștera cea îndoită: în Coasta cea împunsă pe Crucea lui Hristos și întru al său însuși mormînt. Adică: să-și aducă aminte de-a pururea de Patima lui Hristos cea de voie pentru noi și de moartea Crucii Lui, și să-și poarte pururea în mintea sa moartea sa neuitată. Moartea acestuia va fi înaintea Domnului cinstită și sfîrșitul fericirii.

Venind Isaac în vîrsta bărbatului desăvîrșit și acum de 40 de ani fiind de la naștere, dreptul tată Avraam vrînd să-l însoțească cu nuntă, n-a vrut să-i ia lui mireasă din fiicele cananeiești, fiindcă vedea năravurile acelor oameni și viața cea fărădelege a lor. Deci a trimis o slugă a sa credincioasă la Haran în casa fratelui său Nahor, a cărui soție era Milca, fiica lui Haran sora lui Lot și a Sarei, care i-a născut lui Nahor un fiu Batuil, iar Batuil a născut o fiică Rebeca și un fiu Laban. Deci pe acea copilă Rebeca, fiica lui Batuil, sora lui Laban și nepoata lui Nahor a luat-o lui Isaac fiului său soție, încă și el și-a luat după moartea Sarrei femeie lui pe Hettura cu numele. Pentru că Domnul cel Atotputernic vrînd să înmulțească roadă robului Său a înnoit în el cu minune puterea nașterii de fii la bătrînețele lui și a născut cu Hettura fii, care în vîrstă fiind i-a îndestulat cu daruri și i-a trimis de ia sine, ca să nu moștenească cu fiul Isaac. Apoi a murit la bătrînețe unse, trăind ani 175. Și s-a îngropat de fiii săi Isaac și Ismail în peștera cea îndoită unde și dreapta Sarra era îngropată.

Hettura, pe care după moartea Sarrei a luat-o Avraam luiși femeie, unii o socotesc a fi Agar, care i-a fost țitoare, pe care o depărtase cu fiul ei Ismail, vie fiind Sarra, iar murind aceea, iarăși ca și cum pe țitoarea Agar a adus-o la sine și a luat-o femeie legiuită și ca și cum aceea Hettura se numea, dar aceasta nu se arată în Sfînta Scriptură. După numărarea anilor se arată că Avraam n-a murit pînă ce și-a văzut pe nepoții săi cei din Isaac născuți, Iacob și Isav. Avraam a născut pe Isaac fiind de 100 de ani și a trăit de toți anii 175, Isaac 40 de ani avînd s-a însurat cu Rebecca, deci era atunci Avraam de la nașterea sa de 140 de ani. Isaac a născut pe Iacob și pe Isav la 60 de ani ai vieții sale, deci era atunci Avraam de 160 de ani. Apoi încă rămîn 15 ani ai vieții lui Avraam pînă la împlinirea celor 175 de ani ai vieții lui. Deci Avraam a

ajuns nu numai nașterea nepoților săi, ci și copilărească creșterea lor pînă la 15 ani și se mîngîia de ei iar mai ales se veselea cu Duhul de Iacob, proorocește mai înainte văzînd pe Mesia Hristos Mîntuitorul lumii, Cel ce avea să iasă din seminția lui Iacob. Și se crede că și Dumnezeiasca cunoștință învăța Avraam pe nepoții săi în anii lor copilărești. Iar de vreme ce în Biblii sfîrșitul lui Avraam mai înainte de nașterea lui Iacob și a lui Isav s-a pus, deci și noi Bibliilor urmăm.

A binecuvîntat Dumnezeu pe Isaac fiul lui Avraam (Fac. 25) cu toată îndestularea pămînteștilor bunătați, una numai îi era lui mîhnirea: că femeia lui Rebecca nu năștea. Și se ruga Isaac pentru femeia lui către

Dumnezeu ca să-i dezlege nerodirea ei. Că măcar deși făgăduise Dumnezeu lui Avraam ca să-i înmulțească acea sămânță a lui din Isaac din care era să iasă Mesia cel așteptat, însă trebuia ca dăruirea cea făgăduită să se primească prin rugăciune. Deci 20 de ani (precum și Sfântul Gură de Aur spune) s-a rugat Isaac lui Dumnezeu ca să i se dea Rebeccai naștere de fii și și-a câștigat cererea. Că l-a ascultat Dumnezeu și a zămislit în pîntece Rebecca doi și apropiindu-se vremea nașterii, săltară într-însa pruncii,

ca și cum luptându-se între sineși și unul pe altul înghesuindu-l, ca și cum unul pe altul din pîntecele mamei a întrece voind. Apoi se mișună Rebecca zicînd întru sine: Ce este aceasta, și ce va fi din aceasta? Și l-a întrebat pe Domnul Dumnezeu prin osîrdnică rugăciune de aceasta și i-a arătat ei Domnul prin îngerul Său zicîndu-i: Două neamuri sînt în pîntecele tău și două popoare din pîntecele tău vor ieși și unul îl va birui pe celălalt și cel mai mare va sluji celui mic. Această descoperire Dumnezeiască n-a spus-o bărbatului său Rebecca, ci aștepta împlinirea cuvintelor lui Dumnezeu. Iar cînd s-au apropiat zilele ca să se nască de gemene erau cei ce se nășteau.

Deci a ieșit fiul cel întîi roșu și tot păros, apoi a ieșit celălalt fiu, a cărui mîna se ținea de călcîiul celui dintîi, ca și cum oprind pe cel ce-l întrecea. Deci tatăl a pus numele celui dintîi Isav (că al tatălui era acel lucru, ca adică să pună nume fiilor săi) iar Isav pentru aceea l-a numit fiindcă păros era pruncul, ca un bărbat desăvîrșit, pentru că Isav desăvîrșit se cheamă. Dar încă și alt nume i-a adus lui Edom, adică galben, căci roșu era. Este încă și altă tîlcuire la numele acela, vezi în Canonul cel mare al lui Andrei Criteanul în peasna 4. Căci celuilalt prunc i-a pus numele Iacob, adică împiedicător sau țiitor de călcîi.

Și era în vremea aceea Isaac de la nașterea lui 60 de ani. Apoi venind în vîrstă amîndoi fiii lui Isaac, se făcu Isav vînător și plugar, iar Iacob petrecea în casă slujind părinților cu blîndețe și cu simplitatea inimii lui, precum zice de dînsul Scriptura: Era om neviclean în casă. Iar evreii zic, că pentru aceea locuia Iacob în casă, de vreme ce se nevoia la învățătură, pentru că atunci după a lor spunere, ieșise învățătura de la Melchisedec, care (și pe Avraam) îl învățase a cunoaște pe Unul Dumnezeu Ziditorul a toată făptura și a-L iubi și a se teme de El și mai bine a-i plăcea Lui cu lucruri bune și cu viață dreaptă. Deci întru aceea învățîndu-se Iacob petrecea în casă și iubea Isaac pe Isav, căci vînatul aceluia era mîncarea lui, iar Rebecca iubea pe Iacob - una, văzîndu-i bunul obicei, blîndețele, liniștea, ascultarea; alta, știind Dumnezeiasca bunăvoință de el, că plăcut și primit lui Dumnezeu este și că voiește Dumnezeu să-l mărească pe el cu cinstea peste Isav, iar mai ales prin Proorocesc grai și Duh, după descoperirea lui Dumnezeu, mai înainte vedea că din seminția aceluia avea să iasă preaiubitul a toată lumea Iubitorul Hristos. Pentru aceea îl iubea pe Iacob ca o proorocită fiind și lui îi poftea întîietatea și din dragostea cea către el i-a spus lui descoperirea ceea ce de la Dumnezeu i se făcuse ei pentru dînsul și i-a poruncit să păzească acea taină, precum și ea o păzea. Iar Iacob auzind-o aceasta de la mama sa, a început a avea mare dragoste către Dumnezeu și a-l sluji Lui cu osîrdie, rugîndu-se către Dînsul cu căldură și cu totul se sîrguia ca să-i placă Lui.

Iar în oarecare vreme, Iacob și-a fiert luiși o fiertură (linte) și a venit Isav de la cîmp ostent și flămînd și a zis către Iacob: Să mă hrănești cu fiertura aceasta ca să mă întăresc și i-a zis Iacob lui: Dă-mi dar mie întîietatea aceasta a ta. Și i-a zis Isav: Eu mor de osteneală și de foame de ce-mi este mie întîietatea aceasta, ce câștig îmi este mie din ea? Și i-a zis Iacob: Jură-te mie astăzi că-mi dai întîietatea. Și i s-a jurat Isav și i-a dat dreptul de întîi născut lui Iacob. Iar Iacob i-a dat lui pîine și linte fiartă. Apoi Isav a mîncat și a băut și sculîndu-se s-a dus, întru nimic socotindu-și lui întîietatea pe care pentru o mîncare a vîndut-o fratelui său.

Ce putere și înțietate era și cinste în neamurile cele vechi? Să știm: întâi: Cel dintâi fiu eră după tatăl, ca un tată fraților săi, căruia ca unui tată i se închinau frații datori fiind. Care lucru se arată din cuvintele lui Isaac cele către Iacob (în locui lui Isav) într-o binecuvântare grăite: Să fii stăpîn fratelui tău, ca să se închine ție fiii tatălui tău. (La cei vechi era obiceiul ca pe nepoți să-i numească fii).

A doua: Acea era la cei întâi născuți puterea, ca după tată împărțindu-se averile cele ce erau între fii, toți câte o parte ce li se împărțea lor, datori erau a-și lua asupra lor, iar cel întâi născut se cădea să ia două părți, care lucru arătat este din Deuteronom 21,17 unde se poruncește, ca tatăl să dea celui întâi născut al său îndoit din toate averile ce le avea, că acela este începătura fiilor săi.

A treia: Aceasta era cinstea celui întâi născut (după potop începîndu-se) că fiul cel dintâi născut era jertfitor, adică Preot de casă. Precum după aceea a și zis Domnul Dumnezeu către Moisi: Sfințește-Mi Mie pe tot cel dintâi născut, care a deschis pîntecele maicii sale, ca să-mi fie Mie, adică: Ca despărțit să-Mi fie Mie în slujba jertfirii (Ieșire 13,1). Și iarăși a zis în Numeri: (3,13); Mi-am sfințit Mie pe tot cel întâi născut întru Israil. Deci cu acest fel de lege aducea întâi născut Jertfe lui Dumnezeu, pentru toată casa tatălui său. Și-i era aceluia deosebită haina cea de jertfit. Spun rabinii evrei cum că Iacob

cumpărîndu-și de la Isav întâieciunea, a luat și haina cea de jertfit, întru care după aceea l-a îmbrăcat maica sa Rebecca, cînd a furat Iacob binecuvîntarea tatălui său. Deci această cinste era de demnitate a celui întâi născuți, ca adică prin aducerea jertfei să slujească lui Dumnezeu. Iar cînd a voit Dumnezeu ca să despartă deosebit Preoția și a ales la aceea seminția lui Levi, cea înainte aleasă de Iacob, după lepădarea lui Ruben întâiul născut al lui Iacob, pentru pricina care se va zice pe urmă, atunci a zis către Moisi: „Iată Eu am luat pe Leviți dintre fiii lui Israil, în locul a tot întâiul născut ce deschide pîntecele maicii sale” (Numeri 3, 12). Cu aceeași lege și în seminția lui Levi, după Arhieriei cel întâi fiu lua arhieria, precum după Aaron a luat arhierescul loc Eleazar întâiul născut al lui. Mai ales de aceea era întâieciunea mare, că tatăl murind, întâi binecuvînta pe cel întâi născut al său cu osebă și mai aleasă binecuvîntare decît pe ceilalți copii ai săi. Și se împlinea acea binecuvîntare părintească spre cei întâi născuți cu singur lucrul, precum s-a împlinit a lui Isaac spre Iacob. O cinste ca aceasta a întâieciunii, nebunul Isav a vîndut-o lui Iacob pe o mîncare și s-a lipsit de începătorie, de jertfit și de cea mai mare binecuvîntare părintească.

Iar Isav a fost chip fiecăruia din noi păcătoșii, că precum acela pentru puțină hrană și-a vîndut cinstea cea mare a înțietății, așa tot omul păcătos pentru cea mică și scurtă dulceață a păcatului, vinde pe cea negrăită și nesfîrșită dulceață a împărăției cerului.

întrebare: Iacob cumpărînd de la Isav întâieciunea, lucrul acela atît de cinstit și de sfînt, oare n-a greșit cu păcatul cumpărării de cele sfînte (mai ales zicînd cu simonia)?

Răspuns: N-a greșit, fiindcă nu ca pe o străină a cumpărat-o ci chiar pe a sa, adică pe cea înainte răpită și a răscumpărat-o luiși înapoi, căci în pîntecele de maică la întâieciune era el! înainte ales de la Dumnezeu și

înainte hotărît precum grăiește Sfîntul Apostol Pavel: încă nenăscîndu-se ei, nici făcînd ceva bine sau ceva rău, ca cea după alegere hotărîre a lui Dumnezeu, să fie nu din lucruri, ci de la Cel ce cheamă, și s-a zis ei {adică Rebecăi) că cel mai mare va sluji celui mai mic precum s-a scris: „Pe Iacob l-am iubit și pe Isav l-am urît” (Rom. 11). La care apostolice cuvinte, Sfîntul Gură de Auri scriind tîlcurile grăiește: „Măcar deși încă nenăscîndu-se acesta adică (Iacob) cinstit era, iar acela (Isav) osîndit. Pentru că acest lucru este al înainte-cunoștinței, ca adică și dir singure durerile, (maicii) să-i aleagă, ca să se arate Dumnezeiasca alegere, care după înainte hotărîre și după; înainte cunoștință s-a făcut”. Iar Sfîntul Ambrozie, de lupta lui Iacob cu Isav în pîntecele maicii spune că de asemenea a fost cu săltarea lui Ioan Botezătorul în pîntecele

maicii lui și la fe Iacob, ca și mai pe urmă Ioan, în pîntecele de maică s-a sfinți (Despre Credință, Cartea 4). Și ieșind Isav înainte din pîntecele de maică Iacob îl ținea de călcîiul lui, ca și cum nelăsîndu-l pe acela să iasă înaintea sa. Deci înainte ales de Dumnezeu și sfințit din pîntecele maicii, Iacob întru întîieciune fiind, n-; greșit cu cumpărarea de cele sfinte, cumpărîndu-și luiși de h Isav întîieciunea, că nu prea străină a cumpărat-o, ci chiar pe a sa a răscumpărat-o pe care înainte i-o răpise Isav în pînteceli cel de maică.

Faptele anilor de la mia a treia și suta a șasea

(De la anul 3500 la anul 3600 de la Zidirea lumii)

Istoria Bisericească: în zilele dreptului Isaac a fost foamete pe pămînt precum și mai înainte în anii lui Avraam. Și voia Isaac să se ducă în Egipt, după cum și tatăl lui mai înainte în vremea foametei s-a dus acolo. Și i s-a arătat lui Domni Dumnezeu poruncindu-i a nu se duce acolo în Egipt, ci să s așeze în pămîntul pe care îl va arăta lui și i-a făgăduit că va l cu dînsul și-l va binecuvînta pe el și-i va înmulți sămînța lui ca stelele cerului, și toate acele părți care se numesc ale lui Canaan și ale Palestinei le va da seminției lui, după cum s-a jurat lui Avraam tatălui lui. Deci Isaac prin porunca lui Dumnezeu a mers în Gherara la Abimelec, nu la acela la care a fost tatăl său Avraam, ci la moștenitorul lui, pentru că acela era mai înainte de nașterea lui Isaac, iar acesta în suta de ani a vieții lui Isaac, după cum mai pe urmă se va arăta. Acolo Isaac a făcut aceea pe care și tatăl mai înainte a făcut-o, că temîndu-se de cei răi oameni a numit-o pe soția sa sora lui.

Iar Abimelec înștiințîndu-se bine cum că Rebecca nu soră, ci soția lui Isaac este, l-a înfruntat pe el și i-a zis lui: Ce ai făcut nouă aceasta, că puțin de nu era să fie cineva din neamul meu cu soția ta și ai fi pus asupra noastră smînteală. Și a poruncit Abimelec poporului său zicînd: Orișicine se va atinge de acest bărbat, sau de soția lui, vinovat va fi morții.

„Ai fi pus asupra noastră (smînteală) tot păcatul". În tălmăcirea lui Ieronim așa scrie: „Ai adus asupra noastră". Asemenea sînt aceste cuvinte cu ale lui Abimelec celui mai dinainte, care i-a zis lui Avraam* pentru Sarra: Ce ai făcut aceasta nouă? Oare întru ceva ți-am greșit ție, ca să pui asupra mea și asupra împărăției mele păcat foarte mare? iar noi să luăm aminte ia aceasta: Cum că și păgînii fiind închinători de idoli, măcar deși curveau și curvia n-o socoteau loruși întru păcat și prin aceasta se spurcau pe sineși fără de înfrînare, însă celor ce cu preacurvia se atingeau de femeie străină, știau că mare păcat este și -i face mare strîmbătate celui de aproape întru însoțirea lui și cu poruncă de moarte îl îngrozea pe poporul său, ca la acest fel de păcat să nu îndrăznească.

Iar acum între creștini acea fărădelege, o, cît s-a înmulțit! Și de-abia se socotește întru păcat, pentru că mulți neavînd frica lui Dumnezeu, fără de nici o înfrînare s-au dat la acea necurăție, deci pentru unii ca aceia să se pună aici o socotință: Anume cît de mare este păcatul preacurviei și la cîte rele se face pricinuitoare?

Pentru păcatul curviei și a preacurviei deși rușine este a grăi și a scrie, însă nevoie ne zace înainte și datorita ne silește că se cuvine a pune doftoria boalelor celor înmulțite, și nu să nu ne grijim de cei

bolnavi. Și Sfântul Gură de Aur deși întreg înțelept și curat cu inima era și se rușina a grăi cele de rușine, sau a le scrie, că nu ieșea din gura fii cuvînt putred, însă cînd a primit dregătoria învățaturii și doftoria cea duhovnicească ca să tămăduiască întru oameni rănile cele sufletești, atunci și nevrînd scria și grăia fără de rușine pe acelea de care mai înainte se obișnuise a se rușina. Și grăiește către curvari și preacurvari, zicînd: „Primiți-mă oareșce și necurat a grăi vouă și a nu mă rușina, nici a mă roși, pentru că nu de voie

acestea le fac, ci pentru aceia care nu se rușinează pe cele de rușine a le face, prin cuvinte eu sînt silit a le, grăi... Pentru că și doftorul vrînd a scoate putrejuina din rani, întii pe degetele sale în rana bolnavului le bagă și de nu mai întii mîna ce tămăduiește nu se va spurca, nu este cu puțință a tămădui. La fel și eu, de nu mai întii îmi voi spurca gura ceea ce tămăduiește sufletele sau patimile voastre, nu vă voi putea tămădui pe voi". Pîna aici Sfântul Gură de Aur.

Deci și noi smeriții măcar din parte să ne facem următori acestui mare învățător. Și pentru ca mai luminat să se arate cea mare greutate a păcatului preacurviei, mai întii se cade a ști, cum că alta este curvia și alta este preacurvia.

Curvia este căderea celui slobod cu cea slobodă în păcatul curviei, cînd amîndouă fețele cea bărbătească

și cea femeiască sînt neînsoțiti (neînșurați) cu legătura nuntii nu sînt legați, din care fiecare din ei își stăpînește pe al său trup, precum vorește. Preacurvia este căderea celui neslobod cu cea neslobodă. Adică, bărbatului celui ce-și are legiuita sa femeie, cu femeia ce are bărbat, sau celui slobod cu cea neslobodă, sau celei slobode cu cel neslobod, între care păcatul feței celei slobode se judecă curvie, iar păcatul celei neslobode se judecă a fi preacurvie. Și este preacurvia vătămare și spurcare patului celui străin al său. Că de vor fi amîndouă fețele neslobode, atunci amîndouă împreună cu cel străin și pe al său pat își spurcă,, nepăzindu-și dragostea și credința legiuitei sale însoțiri, și calcă hotarul legii, și se judecă păcatul preacurviei a fi mai mare decît curvia. Că de este păcatul curviei a celor slobozi greu, pe trup și pe suflet spurcîndu-l, pe Duhul Sfînt întru sine mîhnindu-L și alungîndu-L, pe mădulările sale care sînt ale lui Hristos răscumpărate cu a Lui cinstit Sînge, le face mădulări ale curvei și le înstreinează de împărăția Cerului, după apostolicul cuvînt: „Tot curvarul sau necuratul, nu are moștenire întru împărăția lui Hristos Dumnezeu" (Efes. 5), cu cît mai vîrtos cei neslobozi întru însoțire fiind și preacurvesc, din care orișicare asupra trupului lui nu are stăpînire, pentru că, zice Apostolul: „Femeia trupul său nu-l stăpînește, ci bărbatul; la fel și bărbatul trupul său nu-l stăpînește, ci femeia" (1 Cor. 7). Căderea acestora mare și greu păcat este, nu numai pe greutatea curviei și a stricăciunii purtînd-o, ci și pe nunta cea legiuită o vatămă și o spurcă și ocărăște pe Făcătorul și Punătorul de Lege Dumnezeu. Pentru că din început a făcut Dumnezeu pe partea bărbătească și femeiască și a zis: „Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amîndoi un trup!". Deci nu vor mai fi doi - zice Hristos - ci un trup și ceea ce Dumnezeu a împreunat, omul să nu despartă" (Efes. 5 și Matei 10). Că cel ce curvește desface ceea ce Dumnezeu a împreunat și pe trupul cel unul îl tăie în două și face strîmbătate Tainicei însoțiri, ceea ce închipuiește nedespărțirea Bisericii lui Hristos, iar mai vîrtos și întru Hristos două firi. Așadar,

păcatul preacurviei în două este mai mare decît păcatul curviei. Mai grea este vina aceluia, decît a acestuia, pentru că curvia numai două fețe slobode spurcă, dar preacurvia nu numai la două strîmbătate le face, fiindcă precum s-a zis, cel ce preacurvește și patul preacurvei și patul legiuitei sale soții spurcă. La fel și preacurva spurcă și patul legiuitei soții a preacurvarului și patul bărbatului său. Pentru aceasta și canonisirea preacurvarului s-a pus de Sfîntu! Vasile ce! Mare astfel: Curvarului 7 ani, iar preacurvarului 15 ani (Prav. 28 și 29).

Preacurvia este asemenea furtișagului, pentru că și aceasta în taină se face precum și furtișagul. Așa pentru preacurvie dreptul Iov vorbește: „Noaptea va fi ca un fur, ochiul preacurvarului păzește întunericul zicînd: Nu mă va vedea ochiul străin. Și acoperirea feței sale și-a pus. Noaptea a săpat casa, iar peste zi s-a pecetluit pe sine” (Iov 24). Pînă aici Iov. Ci cu neasemănare mult mai mult este vina preacurvarului decît a furtișagului. Că furul fură lucruri neînsufletește: aur, argint și celelalte, iar preacurvarul fură lucru

însufletit pe femeia aproapelui, fură legătura dragostei și curătenia însoțirii, ceea ce este mai scumpă decît mi de aur și argint. Furul poate cu bărecare îndreptare a-și apăra greșeala sa, punind înainte nevoia, sărăcia, lipsa și foamea sa, pentru care și Scriptura zice: „Nu este de mirare de se va prinde cineva furînd, fură pentru ca să-și sature sufletul său cel flămînd” (Pilde 2). Dar cel ce are pe a sa femeie legiuită și preacurvește, nici un fel de îndreptare nu poate să aibă, „ci pentru lipsirea minții pierzare sufletului său își face”. Și cu adevărat lipsirea minții este în preacurvar, că avînd pîinea sa, pe cea străină o caută, trece cu vederea pe izvorul cel curat ce-l are în casa sa, de noroiul cel străin însetează, putînd pururea a fi îndestulat cu a sa împreună viețuitoare, fără de păcat și fără de primejdie și a oamenilor osîndire, pe cea străină o dorește cu pierzătorul de suflet păcat și cu atîta primejdie lui și altora și cu a tuturor osîndire și prihănire. „Furul nu vine - după cuvîntul Evangheliei - fără numai să fure, să junghie și să piardă” (Ioan 10). Și preacurvarul nu cu altfel de spop vine, fără numai să fure nunta cea străină, gata fiind și a se bate de-l va găsi cineva în lucrarea păcatului și uneori și ucidere se face din amîndouă părțile pentru acest fel de întîmplări.

Preacurvarul pierde și două suflete: pe al său și pe al aceleia cu care păcătuiește, și amîndouă se duc în veșnica pierzare. Cu mult mai mare este păcatul preacurviei decît al furtișagului. Iar Sfîntul Gură de Aur socotește că și decît tîlhăria mai rea este preacurvia, zicînd: „Fiecăruia i-a dat Dumnezeu femeie și rînduială i-a pus firii de a se amesteca cu una, iar cei ce cu alta se amestecă este (fac) călcare, tîlhărie și cămătărie, iar mai ales decît toate tîlhăriile mai cumplită, că nu așa pătimim durere cînd ni se răpesc avuțiile noastre precum cînd nunta ni se fură” (Trimitere către Solun). Pînă aici Gură de Aur.

Preacurvia este vrajbă împotriva a însuși lui Dumnezeu, că așa strigă Sfîntul Apostol Iacob: „Preacurvarilor și preacurvelor, oare nu știți că dragostea lumii acesteia este vrajbă către Dumnezeu” (Iac. cap. 4). Care este dragostea lumii acesteia? Aceea: preacurviile pe care le aveți între voi. Deși lumea are întru sine iubirile cele neplăcute lui Dumnezeu, precum spre bogății, cînstă, spre măririle mîndrilor și spre slava deșartă, dar mai ales spre iubirea trupească în patimi și în poftele păcatelor și întru nesațiul curviei cu totul este cufundată, care pe rînduiele legiuitei însoțiri le calcă. Adică cea preacurvească dragoste a lumii acesteia, vrajbă este către Dumnezeu, vrajbă fiindcă legii lui Dumnezeu i se împotrivesc, rînduiele aceluia ie strică, hotarele cele puse de el ie calcă și ca întru nimic îl are pe Punătorul de Lege Dumnezeu, cel ce a lăsat și rînduit omeneasca însoțire și pe împreună petrecerea. Așadar cît de mare păcat este preacurvia, fiecare poate să vadă și să judece.

Preacurvia este păcat atît de mare, încît nu este vrednică de milă. Să auzim pe Sfîntul Gură de Aur pentru dînsa grăind așa: (în „Mărgăritare, Cuvîntul al 4-lea pentru împăratul Ozie”): „Ajutătoare omului îi este dată femeia, ca pe firea ceea ce se turbează s-o afineze și valurile poftelor să le astîmpere. Deci precum cîrmaciul cel ce în liman face înecare corăbiei, nu află nici o milă, așa și omul cel ce după întărirea nunții spurcă patul altora, sau spre oarecare altă femeie cu poftă privește, nu va putea afla nici o îndreptare, nici către oameni, nici către Dumnezeu.” Pînă aici Gură de Aur.

lată acest sfânt a numit-o pe însoțire „liman” și „alinare” vieții omenești, care prin trupeștile poftă și patimi ca și cu niște valuri se învâluiește. Și pentru ca să nu se cufunde în prăpastia iadului prin păcatele curvești, să-și aibă pe a sa iubită soție și legiuită, precum și Apostolul sfătuiește zicând: iar pentru curvie, fiecare să-și aibă femeia sa, adică pentru ca să se poată păzi de curvia cea cu alta s-o aibă pe a sa, și fiecare femeie să-și aibă pe al său bărbat. Așadar, de este omul întru acest fel de liman și alinare și însuși pe sineși, de a sa bunăvoie își face înecare, cufundându-se în preacurvii, unul ca acela nu este vrednic de milă, nici de la Dumnezeu, nici de la oameni. Că așa judecă acel mare învățător al Bisericii.

Preacurvia nu se învrednicea de milă nici în Legea Veche și de iertare, nici cu vreun fel de jertfe nu se curăța, nici nu s-a pomenit pentru aceasta în cartea Leviților întru care se scrie ce fel de jertfe pentru fiecare păcat să se aducă, deci pentru prea curvie nu era jertfă, nici curățire. Dar ce? Pedepsă de moarte! Și nu altfel întru acel popor se curăța și se ridica, fără numai prin pedeapsa morții, că așa se scrie: „Omul ce preacurvește cu femeia cu bărbat, cu moarte să moară și preacurvarul și preacurva” (Levitic 20). Și iarăși: „De va îndrăzni bărbatul a se culca cu femeia cu bărbat, amândoi să se ucidă și femeia și pe cel ce s-a culcat cu dînsa, ca să se ridice răul din Israil” (Deut. 22). Atîta de mare păcat este preacurvia, care de la nimeni nu se învrednicește de milă. Deși în Darul cel Nou s-a pus în Pravilele Bisericești pocăință preacurviei, însă nu după a sa oareșcare vrednicie, nici după ale sale nevoițe și osteneți, iertării și milei se învrednicește, că cine va putea să dea dreptății celei Dumnezeiești întocmai și vrednică măsură pentru acest fel de păcate? Ci după negrăita lui Dumnezeu bunătate, care întrece păcatele omenești, iertare luăm și ne curățim înaintea lui Dumnezeu, dar nu și înaintea oamenilor. Că de va veni la arătare acest păcat înaintea oamenilor, nu se va putea curăți de prihană înaintea lor în toate zilele vieții lor și după sfârșit lungă vreme acea cădere a lui în păcat va petrece întru pomenirea oamenilor, de care și în Pilde pentru preacurvar se scrie: „Că batjocura lui în veac nu se va șterge” (Pilde 6).

Căror răutăți nu se face pricinuitoare preacurvia? Preacurvia, deși întru arătare nu va veni, însă neîncetat o are pe munca științei îniăuntru său și pe viermele științei rozîndu-l neîncetat, muștrîndu-l, îngreindu-l și întru deznădăjduire aducîndu-l.

Încă și cu aceasta se muncește preacurvarul, pentru că de toți se teme, ca să nu fie văzut și i se pare că fiecare știe al său lucru, și de vede pe cineva grăind către altul încetișor, i se pare că pentru dînsul vorbesc și îl clevetesc. Și întru adevăr Sfîntul Ioan Gură de Aur grăiește în „Mărgăritare” la dreptul Lazăr și bogat: „Că preacurvarul deși pe nimeni nu va avea muștrîndu-l, nu încetează însuși pe sine a se muștra îniăuntru său, pentru că dulceața este vremelnică, iar durerea de-a pururea. Frică din toate părțile și cutremur și sfială și temere de însăși umbrele se cutremură, de robii săi, de cei ce știu și de care nu știu și de fețele cele strîmbătățite temîndu-se îi înconjură pe cumplita muștrare a științei purtînd-o, însuși de sine fiind osîndit, nici cît de puțin a se răsufli nu poate. Că pe pat și la masă, în tîrg, ziua și noaptea și în somn de multe ori nălucește că este păzitor idolilor păcatului și petrece viața lui Cain, suspinînd și tremurînd pe pămînt, și nimeni nu știe că îniăuntru său are foc adunat”. Pînă aici Gură de Aur.

Pe aceasta o lucrează preacurvia cea nearătată, dar cea arătată încă mai mult rău aduce. Că venind întru arătare preacurvia, îi urmează mare rușine, necinste, iuțimea cea neîmblînzită a bărbatului, căruia i-a spurcat patul și femeia, mînie și strigare cumplită, apoi pedeapsa cea vrednică după dreapta judecată. Întru început rușine mare, că ce este decît aceasta mai de rușine, ca întru preacurvie să fie prins, muștrat prin mijlocul poporului la judecată tras, toți privind și rîzînd.

Dar vei zice: Nu este prins la însuși, ci numai știut și a-l muștra pe el nu este cu puțință, că este bogat, cinstit dregător.

Răspuns: Deși nu este prins și nu se poate a-l muștra pe el, însă când a venit într-o arătare, atunci iată că a rămas neslăvit și peste tot îl iau în rîs, îl osîndesc și de rău îl grăiesc. Sfîntul David în taină a greșit și numai de singur proorocul Natan la singurătate a fost înfruntat (că cine altul îndrăznește a înfrunta pe împăratul?) însă de tot Ierusalimul se rușina și zicea: „Toată ziua înfruntarea mea înaintea mea este și rușinea obrazului meu m-a acoperit”.

Ci lăsîndu-i eu pe cei bogați și cu cinstea și cu dregătoria cinstiți către poporul cel de obște voi grăi. Deși preacurvia nu va fi înfruntată, numai știută, nu puțină rușine aduce preacurvarului, încît nici în fața omului nu cutează a căuta el, nici cu prietenii a vorbi, lucrul cel înfruntat înaintea tuturor, o, de cîtă rușine se umple! Că de multe lucruri ne obișnuim a ne rușina: de cuvîntul cel putred, de lucrul cel mincinos înaintea ochilor omenești, de cea necinstită golire a trupului și de altele asemenea acestor întîmplări, dar nu socotesc ca să fie mai mare rușine decît păcatul curviei, cel înaintea tuturor înfruntat. Că pe cîtă este mărimea pe atîta este și necinstea și luarea în rîs, că de mulți este defăimat, batjocorit, muștrat, ocărît și de

toți preacurvar și curvar numit și scuipat! Și mai bine îi era omului acela a nu se naste decît într-o astfel de rușine și necinste a fi. Că mînia bărbatului a cărui femeie i-a preacurvit ce nu-i face preacurvarului?

Răcnește, bate, împunge, la judecată îl trage, se jeluiește, judecată și muncă fără de cruțare cere asupra vrăjmașului său și de i-ar fi fost lui cu puțință, chiar mădulările lui le-ar fi zdrobit și smuls. După cum și în Pilde 6 se scrie: „Plină de mînie este rîvna bărbatului ei și nu-i va fi milă de preacurvar în ziua judecării”, într-o vreme mult mai ticălos este preacurvarul decît tîlharul. „Că tîlharul de va fi prins, de șapte ori va plăti” zice Scriptura tot la Pilde, și toate averile sale dîndu-le se va răscumpăra pe sine”. Iar preacurvarul nu va putea schimba nici cu o plată mînia bărbatului, căruia i-a spurcat patul și cu multe daruri nu se va putea desface. Că omul la toată strîmbătatea ce i s-ar face lui de la cineva, poate să fie rugat, iar într-o însoțire fiind strîmbătățit nicidecum nu va putea fi îmblînzit. Și mai cu lesnire poate preacurvarul să milostivească pe Dumnezeu prin pocăința cea adevărată și prin lacrimi decît pe bărbatul acela a căruia femeie i-a preacurvit. Că ce va putea da bărbatului pentru spurcarea femeii, cînd aceasta cu nimic nu se poate răsplăti niciodată, însă și soția cea legiuită înștiințîndu-se de preacurvia bărbatului său, ce nu face? Plînge, se tînguiește, în față îl muștră, de rîvna inimii se rupe și dragostea cea spre dînsul cu totul o pierde.

Și se întîmplă în alte femei și aceasta, că unele din pizma ce o au asupra bărbaților lor pentru preacurvie și ele însele se dedau la- preacurvie, iar altele și moarte le fac bărbaților lor. Scrie Iustin Istoricul că împăratul Dimitrie al Cirmeiului, frate împăratului Antigon al Macedoniei, fiindcă preacurvea cu soacra sa ce se numea Arsinoia (împărăteasa a celui ce murise împărat Aghis al Cirmeiului) a pierit de femeia sa Veronica, fiica lui Aghis Arsinoi, că aceea vîzînd pentru lucrul fărădelegii ce se făcea în taină, căuta vreme și a gătit ucigători bărbați puternici. Și cînd împăratul noaptea tăinuindu-se de femeia sa, a mers la soacra sa, iar femeia lui simțînd aceea, a luat cu sine pe ucigătorii ce-i gătise și a mers în urma lui și aflîndu-l pe el într-o lucrul acela, l-a ucis pe el. Clitemnestra, femeia lui Agamenon împăratul grec, cînd se afla în ceata de ostași ai cetății, auzind de dînsul că pe oarecare fecioară ce o robise, cu numele Hrisis, a iubit-o și preacurvește cu ea, deci umplîndu-se de rîvnă și de mînie s-a dat și ea la preacurvie cu oarecare Eghist. Și cînd Agamenon de la cetate s-a întors în casa sa a mers la bale, atunci Clitemnestra cu preacurvarul său unindu-se, l-a ucis pe el. Ci mai pe urmă și însăși ea de feciorul său Orest ce răzbuna moartea tatălui său a fost ucisă; la fel și preacurvarul ei a fost ucis împreună cu dînsa.

La Marea Egee este un ostrov ce se numește Lemnos, avînd tîrg și sate, acolo de demult s-a întîmplat un lucru ca acesta. Niște oameni mergînd cu corăbii la părțile cele mai cu apropiere, prin năvălirea ostășească au robit mulțime de femei și de fete și ducîndu-le în casele lor preacurveau cu ele, lăsîndu-și femeile lor. Deci unindu-se toate femeile lor între sineși, și-au ucis noaptea pe bărbații lor, fiecare ucigîndu-și în casa sa pe bărbatul său împreună cu preacurva cu care dormea. După aceea cu mînie mai mare umplîndu-se, au ucis pe toată partea bărbătească în ostrovul acela necruțînd nici pe fiii lor și de-abia după multă vreme iarăși au primit bărbați de la alte cetăți.

Multe chipuri de acestea se află în Istorie, că rîvna femeilor pe bărbații lor ce curveau i-au stins cu feluri de morți din pămîntul celor vii. Acest fel de rele preacurviei urmează!

După toate acestea, preacurviei celei la iveală arătate și date judecății, cea cuviincioasă muncă și cel mai de pe urmă rău îi urmează. Pentru că acest fel de păcat nu este cu dreptul a nu fi muncit, după cum și Scriptura grăiește: „Au doară va ascunde cineva foc în sîn și nu-și va arde hainele sale? Oare umbla-va cineva pe cărbuni de foc și nu-și va arde picioarele sale? Așa cel ce intră la femeia cu bărbat nu va fi fără de muncă” (Pilde 6). Și care muncă i se cuvine preacurvarului? De va fi după dreapta judecată,

numaidecît pedeapsa morții va purta. Pentru că de mult cu feluri de morți erau muncii preacurvarii în Legea lui Moisi s-a poruncit ca, cu pîiere să se ucidă bărbatul și femeia care într-o preacurvie se află. De i se întîmpla la oarecare femeie să fie în păreri de preacurvie de la bărbatul său, i se da ei de la preoți apa jurămîntului să bea după cum scrie la Numeri 5. Și de era vinovată păcatului, i se rupeau cele dinlăuntrul ei. în neamurile cele de demult mai înainte de Legea lui Moisi, și Iuda fiul lui Iacob a judecat-o pe nora sa spre ardere. Opilie care și Macrin era și împăratul Romei a poruncit ca preacurvarul și preacurva, legîndu-i la un loc să-i arunce în foc. August Tiberiu, Dometian, Sever și Aurelian au lăsat pedeapsa la preacurvari într-o chip: Ca două vîrfuri de copaci jos plecîndu-se să lege picioarele omului celui vinovat păcatului de dînele și să dea drumul copacilor; la fel îi făcea și femeii celei vinovate. Că la doi copaci plecați îi lega picioarele și așa de acei copaci se rupeau trupurile lor. Iar la alți împărați ai Romei au lăsat, ca de-și va găsi bărbatul pe femeie cu altul curvind, pe amîndoi pe preacurvarul și pe preacurva fără de nici o temere să-i ucidă.

Sinedie, împăratul grecilor celor de demult, a dat lege ca, cu securea să se taie capul bărbatului și a femeii ce se prindeau în preacurvie. Acest fel de chip al judecății a arătat asupra fiului său ce căzuse în acest păcat, că nu și-a cruțat nici pe sîngele său. în Arabia și la părți totdeauna cu moarte erau pedepsiți preacurvarii. Saxonii cînd încă erau într-o închinare de idoli, pe preacurva o făceau de-și pune singură ștreangul în grumazi și spînzurîndu-se să se gîtuiască, pe al cărei hoit arzîndu-l, pe preacurvar îl spînzurau deasupra aceluia foc.

Iar celelalte popoare măcar deși nu dădeau morții pe niște păcătoși ca și aceia, însă nu fără de grea pedeapsă îi lăsau pe aceia. Egiptenii bătîndu-i cu toiage 1000 de lovituri îi dădeau, iar preacurvei nasul îi tăia. Cumanii pe femeie punînd-o goală călare pe măgar prin toată cetatea o purta, bătînd-o. Brazilienii pe femeile cele ce se aflau în preacurvie, sau le ucideau, sau ca niște roabe le vindeau. Iar la alte locuri nasul și urechile femeilor le tăiau, iar bărbaților celor preacurvari pe mădulările cele ascunse. Și altele multe cumplite și feluri de pedepse și munci în feluri de țări preacurvarilor li se dă.

Însă acum într-o creștini fiind atîta de multe astfel de păcate, n-au nici o pedeapsă de moarte, nici măcar puțină certare, fără numai însuși Dreptul Judecător Dumnezeu are să-i pedepsească în veacul ce va să fie. Ci și în acest veac oare nu-i pedepsește? Că atîtea necazuri se fac peste tot și pentru ce? Pentru păcatele

noastre ne bate răzburarea lui Dumnezeu, și noi nu voim să ne cunoaștem vinovăția noastră și să ne pocăim. Pentru acest fel de răzburare Dumnezeiască și Abimeiec temându-se ca să nu vie asupra împărăției lui a zis către Isaac: „De ce ai făcut aceasta? Că erai să aduci asupra noastră mare păcat". Că dacă pentru preacurviile cele făcute în taină vine răzburarea lui Dumnezeu asupra împărăției și popoarelor, dar ce va fi pentru fărădelegea cea la arătare? Pe toate acestea socotindu-le oamenii cei ce

întru însoțire petrec, bine este a asculta de sfătuirea folositoare a lui Solomon: „Fiule, bea apă din vasele tale și din izvorul fântinii tale și nimeni străin să nu se împărtășească cu tine. Izvorul apei tale să fie al tău și te veselește cu femeia cea din tinerețile tale, cerbul dragostei și puiul de cerb al darurilor să vorbească cu tine și să-ți urmeze ție și să fie cu tine în toată vremea. Să nu te biruiască pofta străinei frumuseți, nici să te vînezi cu ochii tăi" (Pilde 6). „Petrece-ți viața cu femeia ta pe care ai iubit-o în toate zilele tinereților tale, că aceasta este partea ta în viața ta" (Eccl. 9).

Petrecînd Isaac în Gherara și-a semănat sămînță în țarinile cele cumpărate și secerînd a aflat în anul acela roadă însutită (Fac. 26). Și i-a fost lui acea roadă cu minune prin Dumnezeiasca binecuvîntare iar nu a țarinilor gherarilor rodirea, pentru că numai lui unuia i-au rodit țarinile, dar a Gherarilor a niciunuia. Și de aici s-a făcut pricină de pizmă. Că văzînd poporul părții aceleia că i-a binecuvîntat Dumnezeu pe Isaac cu îndestularea pîinii și cu cirezi de vite, au început a-l zavistui și împreună rău a-i face lui. Că fîntînile cele ce tatăl său le săpase mai înainte cînd petrecea în Gherara le-au astupat ei cu pămînt.

Și a zis Abimeiec către Isaac: Du-te de la noi, că ești mai cu putere aici decît noi.

Și s-a dus de acolo Isaac și s-a așezat la marginea pămîntului Gherarilor într-o vale, unde erau de mai înainte fîntîni săpate de tatăl său Avraam cînd petrecuse acolo și după moartea lui le astupase cu pămînt filistenii. Pe aceleași fîntîni iarăși le-a săpat Isaac și le-a curățit. Săpînd fîntînile acelea a aflat o fîntînă de apă vie. Și nici așa nu avea pace Isaac de zavistnici, că păstorii gherarilor năvălind acolo cu turmele lor se sfădeau cu păstorii lui Isaac, zicînd: A noastră este apa. Și a numit Isaac numele acelei fîntîni „Strîmbătate", pentru că strîmbătate îi făceau gherarii lui.

Și dînd loc mîniei omenești, s-a mutat de acolo și a săpat altă fîntînă, dar și pentru aceea a fost ceartă între păstorii gherarilor. Și a numit numele acelu loc „Vrajbă".

Mutîndu-se și de acolo a săpat a treia fîntînă și n-a mai fost ceartă potrivnică și i-a dat numele de „Lărgime", zicînd: Acum ne-a lărgit pe noi Domnul pe pămînt. După aceasta i s-a arătat lui Dumnezeu la Fîntîna Jurămîntului și i-a zis: Eu sînt Dumnezeuul tătîne-tău Avraam, nu te teme, cu tine sînt și te voi binecuvînta și voi înmulți sămînța ta pentru Avraam tatăl tău. Deci Isaac după acea vedenie a zidit acolo Altar lui Dumnezeu și a chemat Numele Domnului cu rugăciune și cu jertfă și și-a pus cortul său acolo. Și a venit la el Abimelec cu boierii săi pentru împăcare și l-a ospătat Isaac prietenește și s-a întărit pacea între Isaac și Abimelec împăratul gherarilor la Fîntîna Jurămîntului lîngă care și părinții lor se împăcaseră.

Deci acolo Isaac petrecînd, Isav fiul lui de 40 de ani fiind și-a luat lui două femei din fiicele cananeilor fără binecuvîntarea părinților săi și intristat a fost Isaac și Rebecca pentru că nărorile lor erau nu cu bun nărav și erau necredincioase, ca unele ce erau din credința închinătorilor de idoli, și în rele năravuri născute și deprinse. Le mîhneau femeile lui Isav pe soacră și pe socrul lor cu năravurile lor.

„A aflat întru acea vreme rod însutit". De mirare este aceasta că în vremea foametei și în anul nerodirii în pămînt Străin, nu întru al său, ci în pămînt cumpărat și-a semănat semințele Isaac, adunînd rod însutit, cînd țarinile tuturor lucrătorilor de pămînt gherari au adus foarte puține roade. Deci de unde acele țarini

cumpărate ale lui Isaac au primit atîta putere spre aducerea de roadă? Să luăm aminte Scripturii ceea ce pentru Isaac zice: „A aflat în anul acela rod însutit, rod al orzului și tot grîul țarinii, că l-a binecuvîntat pe el Dumnezeu", lată puterea pămîntului celui roditor, Dumnezeiasca binecuvîntare cea spre Isaac, că l-a binecuvîntat Dumnezeu! Deci noi să luăm aminte, cît de bine roditoare este țarina cea cu Dumnezeiască binecuvîntare.

De aici să se învețe creștinii cei lucrători de pămînt care întru sudoarea feței își mănîncă pîinea lor, ca mai întîi cu toată sîrguința să se silească a fi vrednici de Dumnezeiasca binecuvîntare, de voiesc să-și aibă țarinile lor bine roditoare. Că obișnuit este pămîntului a face roadă cînd este bun și bine lucrat și cu bune semințe semănat cu rouă și cu ploaie cerească îndestul adăpat și cu călduroase raze ale soarelui încălzit și cu bună prefacerea văzduhurilor păzit, însă cînd Dumnezeiasca binecuvîntare nu va fi, toate acelea puțin ajută.

Unde locuia dreptul Isaac în vremea cea de demult în Gherara, le erau tuturor un pămînt, toți deopotrivă se osteneau în lucrarea pămîntului, în arături, în semănături, fucrîndu-și fiecare țarinile sale precum se cuvenea. Tuturor de obște le era văzduhul, de obște ploaia și roua, de obște soarele cel ce deopotrivă

strălucește asupra celor răi și asupra celor buni, însă numai țarinile lui Isaac au adus rod însutit, iar celelalte deși mai cu vlagă decît ale lui Isaac erau, însă au fost lipsite de roade. Pentru ce? Pentru că cei ce lucrau pe ele nu se învredniciseră Dumnezeieștii binecuvîntări precum se învrednicise Isaac. Pentru aceea și țarinile acelea neroditoare s-au făcut, iar a acestuia bineroditoare, că l-a binecuvîntat pe el Dumnezeu. Pentru ce dar pe acesta l-a binecuvîntat Dumnezeu întru ostenele lui cu pămînteștile roduri, iar pe aceia nu? Pentru aceasta: că el era drept, iar aceia păcătoși; acesta plăcut lui Dumnezeu, aceia mîniatori de Dumnezeu; acesta era credincios rob al Domnului, iar aceia închinători de idoli fiind, erau robi ai dracilor. Acesta era iubit lui Dumnezeu pentru viața lui cea îmbunătățită, iar aceia erau urîți lui Dumnezeu pentru lucrurile lor cele fărădelege și spurcate, pentru aceasta Dumnezeu pe acesta ca pe un vrednic l-a binecuvîntat, iar pe aceia ca pe niște nevrednici i-a lepădat. Rodesc dar țarinile acestuia, iar ale aceluia petrec fără de roadă.

Luați dar aminte la aceasta, lucrătorilor de pămînt creștini! Voiți să fiți binecuvîntați în ostenele voastre și întru sudoarea feței voastre? Fiți drepti și lui Dumnezeu plăcuți, precum Isaac a fost drept și iui Dumnezeu plăcut și veți fi binecuvîntați cu rodirea țarinilor voastre, precum și acela a fost binecuvîntat. Că binecuvîntarea Dumnezeiască atîta de roditoare țarină este, întrucît credincioșilor Săi robi și plăcuți, uneori și fără de osteneala cea prin lucrarea pămîntului, jitnițele le umple.

Să se pomenească aici un lucru ca acesta din viața Cuviosului Teodosie cel Mare, cel ce-și avea lăcașul său cu viața de obște în Palestina Ierusalimului, obicei îi era cuviosului a merge la Betleem pentru rugăciune, iar odată voind de osteneală a se odihni, s-a abătut din cale în lăcașul cuviosului Marcian, iar ei cu dragoste primind pe doritul oaspete, dar nu avea el cu ce să-i ospăteze pe ei că nu era la dînsul în vremea aceea nici pîine, nici grîu. Și după îndestulată vorbă duhovnicească, cînd era vremea mesei, a poruncit Marcian ucenicilor săi ca fierbînd linte, sa le pună lor înainte.

Deci înțelegînd Teodosie atîta a lor sărăcie, a poruncit ucenicilor săi ca pîinile sale cele la drum luate scoțîndu-le din traistă să le pună lor înainte. Iar mîncînd ei a zis cuviosul Marcian către cuviosul Teodosie: „Să nu te superi, părinte, că flămînd ospăț v-am gătit, nici nu ne ocărî pe noi că nu v-am pus înainte pîine, că sîntem foarte lipsiți și grîu nicidecum nu avem". Acestea zicîndu-le ei, minunatînd Teodosie căutînd la barba lui Marcian a văzut un grăunț de grîu neștiut de unde căzuse, pe care cu dreapta

sa încet și liniștitor luându-l cu față veselă zîmbindu-se a zis: lată grîu, cum dar ziceți că grîu nu aveți? Iar fericitul Marcian pe grăunțul din barba sa, cu bucurie l-a primit din mîinile lui Teodosie, ca pe oarecare sămînță bine roditoare și a poruncit să-l ducă în hambar crezînd că cu binecuvîntarea Sfîntului Teodosie fără de osteneală va aduce rod mult, mai mult decît țarinile cele lucrate, care a și fost. Că după ducerea lui Teodosie, a doua zi ucenicii lui voind a deschide ușile hambarului (atîta se umpluse de grîu) încît nici ușile n-au putut să le deschidă. Deci a trimis Marcian către Cuviosul Teodosie yestindu-i lui pentru mîinunea ce se făcuse, și-i mulțumea lui pentru înmulțirea grîului. Iar Cuviosul a răspuns: Nu eu, ci tu, părinte, ai înmulțit grîul, pentru că din barba ta s-a luat grăunțul.

Iar nouă ni se cuvine a ști cît de bună este țarina Dumnezeieștii binecuvîntări, cum Dumnezeu îi îndestulează pe plăcuții Lui cu îndestulată hrană, pe cei ce mai înfii caută Dumnezeiasca împărăție și dreptatea Lui. Și dacă fără de lucrarea pămîntului acea țarină - a Dumnezeieștii binecuvîntări zic - știe rod a aduce, cu cît mai vîrtos lucrătorilor de pămînt mai multă roadă le va aduce, fără numai lucrătorii de pămînt mai întii de se vor sîrgui a plăcea lui Dumnezeu, cu dreaptă și îmbunătățită viața lor.

Au pizmuț asupra lui Isaac filistenii, pentru că l-a binecuvîntat Dumnezeu pe robul Său cu îmbelșugarea pămîntestilor. bunătăți și s-au pornit cu zavistie lucrătorii părții aceleia. Că unde i se dau cuiva Dumnezeieștile Daruri, acolo și zavistia omenească crește. Și au început oamenii cel rai ca dreptului întrii fîntîni a-i face rău, ca neavînd apă, să-i omoare oamenii lui și dobitoacele și să-i izgonească pe ei de la dînșii, ca să nu-i vadă pe ei ochii lor. Nu rabdă ochiul zavistnicului ca să vadă îmbelșugare și bunăstare celui străin. Sfîntul David zicînd pentru dreptul om aceasta: „Că cornul lui se va înălța întrii slavă" (Psalm 111) îndată aduce: „Păcătoșul va vedea și se va mînia, cu dinții săi va scrișni și se va topi". Cornul slavei și al buneii norocirii împunge ochii zavistnicilor, cărorii binele cel străin le este a-i munci, că bolește cu inima și se muncește cînd vede buna norocire a aproapelui.

Și mi se pare mie că Domnul Dumnezeu pe plăcutul său Isaac puțînd cu îndestulare în vremea foametei ori și la care loc a-l hrăni, l-a trimis înadins în pămîntul gherarilor pentru ca pe necurații gherari pe care-i muncea atunci cu vremea foametei pentru păcatele lor, încă prin aceasta să-i mai muncească, ca robul Lui să adune îndestulat seceriș pe același pămînt înaintea ochilor lor a celor zavistnici din care ei cu multă lipsă au secerat. Căci cînd Domnul pe dreptul Său cu toate bunătățile l-a umplut, atunci acelor oameni păcătoși le-a făcut munca, că le-a dat lor pricină spre zavistie, ceea ce muncea dinlăuntru inimile lor cu nesațul.

Și în Egipt aceeași a făcut după aceasta, că bine făcînd poporului Său, îi muncea pe faraonitenii, că așa se citește în Psalmii: „A întors inima lor ca să urască pe poporul Său" (Psalm 104). Prin ce a întors? Oare i-a silit pe ei a fi răii? Sau i-a învățat pe dînșii spre rău? Nicidecum. Că nu voiește Dumnezeu ca cineva din oameni să fie rău, nici nu povățuiește pe cineva spre rău. Cum dar a întors inimile lor ca să urască pe poporul Său? Să citim cuvintele stihului celui mai dinainte: „A înmulțit pe poporul său foarte și l-a întărit pe el mai mult decît pe vrăjmașii săi, și a întors inima lor" și celelalte, lată arătat se vede că ce și cum l-a întors, cu facerea de bine, pe care o făcea poporului Său. Prin aceasta a întors inima egiptenilor spre urfciune, nu-i făcea El pe ei a fi în acest fel, care din fireasca lor răutate urau pe poporul lui Dumnezeu, ci pricină dîndu-le lor spre mai mare urfciune, bine făcînd poporului Său, crescîndu-l, înmulțindu-l, întărindu-l. Așa unul din tîlcuitori luminat pe aceasta o arată: „Nu egiptenilor le făcea rău, ci binele poporului Său prin care răii cu lesnire puteau a se ridica spre zavistie, că darea lui Dumnezeu se grăiește că a întors inimile lor spre urfciune".

Și văzînd egiptenii pe poporul lui Dumnezeu înmulțindu-se, întărindu-se și de la Dumnezeu cel înalt binecuvîntîndu-se, se rupea întru inimile lor, se munceau cu zavistia și din zavistie spre urfciune și mînie s-au ridicat și prin greutatea lucrului au început a-i munci pe ei. Că muncă este celor răi cînd văd că este cineva întru cele bune și sînt bucuroși ca de viu să-l înghită pe dînsul. Munceau egiptenii pe poporul pe care-l urau, dar nu mai puțin se munceau și ei înșiși cu zavistia, că pe cît îi smereau pe dînșii, pe atîta se

înmulțea și se întărea foarte repede. Că poporului lui 'Dumnezeu îi era muncă lucrul Egiptului, iar zavistnicilor lor egipteni le era muncă pentru înmulțirea cea multă și întărirea poporului lui Dumnezeu. Cî dumnezeiescul popor nebirit a rămas și cu preaslăvire din Egipt a ieșit, iar egiptenii cu zavistia lor în sfîrșit au pierit, pentru că-l pierde zavistia pe acela în a cărui inimă s-a înmulțit. Că pizma se aseamănă cu molia care din haine se naște și aceleași haine le mîncîncă, că și aceea mîncîncă inima întru care s-a născut. Sfîntul Prooroc Isaia pentru multa milă și ajutor ce a aflat de la Dumnezeu, înaintea feței pizmuitoarelor săi lăudîndu-se, a adaus a zice către ei: „Toți voi ca o haină vă veți învechi și ca de o molie vă veți mîncea. Că voi prin zavistie vă mîncăți și întru sfîrșit aveți a vă mîncea" (Isaia 50). Mică se vede molia, dar haina oricît de frumoasă o strică. Nevăzută este și zavistia ceea ce în inimă se ascunde, ca și cum ar fi fost un lucru mic, dar mult vatămă sănătatea și mîntuirea omului. Vatămă sănătatea, că zavistnicul mîncîndu-se și rupîndu-se întru cele dinlăuntru ale sale pentru binele aproapelui, slăbește cu sănătatea uneori și întru neputință cade din zavistia cea peste măsură. Vatămă mîntuirea: pentru că unul ca acela, de va petrece întru zavistie fără de pocăință pînă la sfîrșit, nu poate fi mîntuit, după mărturia Apostolului către Galateni (Gal. 5) carele scriind lucrurile cele rele, adică necurăția, slujirea de idoli, farmecele, vrajba, mînia, eresul și celelalte, între care a adaus și zavistia cu uciderea împreună și celelalte.

„A venit către ei Abimelec din Gherara". Aceasta-i de mirare, că Abimelec împăratul Gherarilor cel ce era cuprins de zavistie cu poporul său, nerăbdînd pe Isaac a petrece în pămîntul său și a-i vedea îmbogățit prin Dumnezeiasca binecuvîntare, l-a izgonit pe el zicîndu-i: „Că mai cu putere ești aici decît noi", acesta mai pe urmă a venit cu boierii săi către Isaac, lîngă Fîntîna Jurămîntului petrecînd, să caute împăcare și dragostea aproapelui zicînd: „Să facem jurămînt între noi și între tine, și așezămînt între noi și tine, ca să nu ne faci nouă rău". Cu adevărat de mirare este, că fără de război și fără de arme dreptul pe învrăjbitorii săi zavistnici i-a înfricoșat, i-a biruit și întru supunere luiși i-a adus, întru a căuta ei pace și milă de la dînsul, ca să nu le facă lor vreun rău.

Iar noi să vedem cu ce a biruit acel drept pe zavistnicii săi și asupritorii săi? Cînd vom lua seama petrecerii lui Isaac ceea ce a fost în Gherara, vedem că gherarii ce-l urau pe dînsul i-au astupat fîntînile lui cu pămînt și-l alungau pe acela de ia dînșii, iar ei nimic zicîndu-le s-a dus din cetatea lor. Și nu este de mirare aceasta că fiind străin în cetate străină nu-i era lui cu puțință a le grăi lor împotriva. Iar așezîndu-se el mai departe în marginea pămîntului lor într-o vale, unde au fost fîntînile tatălui său Avraam și după moarte de filistenii astupate, acolo săpînd el o fîntînă a tatălui său și curățînd-o și apă vie întru ea afîind, iarășii păstorii gherarilor au început a-l asupri, că se certau cu păstorii lui zicînd: „A noastră este apa".

Putea acolo Isaac să se împotrivescă lor, fiindcă nu mai erau aproape gherarii și fîntîna era a tătîne-său, însă nimic lor împotriva nu le-a grăit, s-a dus de acolo din loc mîniei lor, la alt loc mai departe și o fîntînă a tatălui său ce era mai departe astupată destupînd-o și curățînd-o și apă bună afîind, a început a petrece lîngă ea. Dar și acolo au năvălit asupra lui zavistnicii păstori ai Gherarei asuprindu-l și de ia fîntînă izgonindu-l. Putea dar acolo Isaac nu numai cu cuvîntul, ci și cu război a li se împotrivi lor și a-și răzbuna strîmbătatea sa, ca unul ce avea feciori de casă mulți, din care unii din aceia erau vii, care cu tatăl său Avraam au fost asupra împăratului Chedarlaomer ca să-l scoată pe Lot din robie. Și nu cu neputință îi era lui Isaac, celui de Dumnezeu binecuvîntat, cu feciori de casă înmulțit a nu bate tot pămîntul gherarilor

care nu era mare. Însă nimic de aceasta făcînd, drept fiind și blînd și răbdător și fără de răutate, că nu numai pe cineva n-a strîmbătățit, ci și cu nimic cu ceva n-a voit a mînia, lăsînd mai vîrtos și pe al său, s-a sălășuit și de acolo mai departe. Atunci Abimelec cel ce era împărat unei cetăți a gherarilor venind către dînsul cerea pace.

Iar nouă de aici arătat ne este a vedea cu ce Sfîntul Isaac a biruit pe ai săi învrăjbitori? Cu blîndețe, cu răbdare și cu nerăutate, că acelea răbdîndu-le, blîndețea lui și nerăutatea au înfricoșat pe împăratul gherarilor și pe supușii lui și s-au spăimîntat, ca nu cumva bărbatul cel puternic și întru norodul său împuternicit, avînd luiși ajutor pe Dumnezeuul său, se va scuia spre răsplătire și va ridica asupra lor război și ceea ce Isaac nici în gîndul său nu avea, ei de aceea se cutremurau și pentru aceea cu supunere a venit către el.

O, puterea biîndeței și a răbdării și a nerăutații celui drept! Că blîndețea cu nerăutatea și cu răbdarea, fără de mînie înfricoșează, fără de armă biruiește, fără de într-armare gonește pe ai săi pizmași. Care întru Apocalips se arată întru acel Miel, pe care Sfîntul Ioan Evanghelistul răpit fiind cu Duhul l-a văzut. Că a văzut Scaunul celui Dumnezeu și pe Dumnezeu Cel ce întru negrăită slavă ședea pe el, în a cărui dreaptă

era o Carte a neștiutelor lui Dumnezeu Taine, pecetluită cu șapte peceti și îngerul Puterii propovăduia cu glas mare zicînd: „Cine este vrednic a deschide Cartea și a dezlega Pecețile ei? Și nimeni nu se afla nici în cer nici pe pămînt” (Apoc. 5). Și a început Sfîntul Ioan a plînge: „Eu - zice - am plîns mult”. Pentru ce? Pentru că nimeni nu s-a aflat vrednic a deschide și a citi cartea, nici a căuta spre ea. Unul dar din bătrînii cei ce stăteau împrejurul Scaunului lui Dumnezeu, mîngîind pe Ioan cel ce plîngea, îi zice: „Nu plînge că iată a biruit Leul, cel ce este din seminția lui Iuda, din rădăcina lui David, acela este vrednic a deschide Cartea aceea și a dezlega pecețile ei”. Auzind noi cuvîntul acela: „Iată Leul” să întoarcem către Dînsul ochii noștri cei de gînd și să vedem ce fel de Leu este acela? Și iată vedem (deși nu cu atîta luminat și străbătător ochi al minții precum acela) între scaun și între patru viețuitoare și între bătrîni stînd, ca și cum ar fi junghiat; Acela venind a primit Cartea din Dreapta Celui ce ședea pe Scaun și îndată cele patru viețuitoare și 24 de bătrîni au căzut înaintea Mielului, închinîndu-se Lui și au cîntat cîntare nouă zicînd: „Vrednic ești a primi Cartea și a deschide pecețile ei, pentru că Te-ai junghiat și ne-ai răscumpărat pe noi Domnului prin Sîngele Tău”.

Lăsînd dar noi a cerceta (ca să nu se lungească cuvîntul!) pentru Carte și peceti, numai pentru Mielul acela să luăm aminte. De mirare este ceea ce s-a zis: „Iată Leul? ci am văzut nu Leu, ci Miel, nume de Leu iar chip de Miel. Și iarăși: Chip al Mielului și putere a Leului, „Iată a biruit Leul”. Și nu este de mirare că Leul biruiește pe cineva pentru că el este împărat al fiarelor, puternic, groaznic, răpind și răcnind, și nu numai fiarelor ci și oamenilor înfricoșat. Dar întru miel care-i puterea, care-i spaima, pe cine răpește și ce fel este a lui răcnet și cine se teme de el? Cum dar și pe cine poate el birui? Ci ca mai luminat să putem înțelege puterea și vitejia Mielului să mergem cu Sfîntul Ioan Evanghelistul la nisipul mării și să vedem lupta lui, cu ce fel de vrăjmași și cum se luptă. „Și am stat pe nisipul mării și am văzut o fiară ieșind din mare șapte capete și zece coarne. Am văzut pe altă fiară ieșind din pămînt avînd două coarne. Pe altă fiară înfricoșată întru adînc” (Apoc. 13,18). Acestea toate s-au adunat spre război. Să vedem dar împotriva cui voiesc a ridica acestea război? Să-l auzim pe înger grăind către Ioan: „Aceștia cu Mielul lui Dumnezeu voiesc a face război”. Iarăși de mirare! Acest fel și atîta de înfricoșate fiare asupra unui miel se într-armează. Oare pe un miel cît de mică fiară nu-l poate birui? Pentru că un lup pe 1000 de oi le gonește, iar în Apocalipsă împotriva se scrie, că asupra unui miel atîtea fiare s-au adunat. Ce dar, oare le va birui pe ele Mielul? Spune îngerul că cu totul le va birui, zicînd așa: „Mielul le va birui pe ele, că este Domn ai

domnilor și împărat al împăraților" (Apoc. 16). Și cum le-a biruit pe acele fiare Mielul? Spune Ioan că de vii le-a aruncat în Rîul cel de foc.

Să luăm aminte aici arătării puterii pe care o are răbdătoarea și fără de răutatea blîndețe, că chipul Mielului poartă blîndețea, dar puterea leului. Cine este vrednic a lua Cartea cea cu pecetea a Tainelor Dumnezeieștilor Daruri? Linișorul Miel. Cine este vrednic de Puterile cerești a fi lăudat și închinat? Neînrautățitul Miel. Cine este puternic ca pe fiarele cele înfricoșate și cumplite ce ieșeau din mare, din pămînt, din adînc a le birui? Mielul cel blînd. „Mielul le va birui pe ele". Cine domnește pe cele de sus și pe cele de jos? Răbdătorul și junghiatul Miel, Cel ce este Domn al domnilor și împărat al împăraților. Mielul ce în Apocalips de Ioan este văzut este arătare a liniștitei blîndeți, împreună și a nebiruitei Puteri a însuși Mielului lui Dumnezeu care ridică păcatele lumii, a lui Hristos Mîntuitorul nostru, Cel ce în Patima Sa cea de bunăvoie: „Ca o Oaie spre junghiere S-a adus și ca un Miel fără de glas era înaintea celui ce îl tunde pe el" (Isaia 53), Care ocărît fiind împotriva nu ocăra, pătîmind nu îngrozea" (1 Petru 2). Cea fără de răutate și îndelungă-răbdătoarea blîndețea Acestuia, ce fel de bine n-a făcut și de care vrednicii nu s-a învrednicit, iar puterea, blîndețea Lui, pe care fiară cumplită nu le-a biruit? Fiecare în Dumnezeiasca Scriptură să vadă și să judece, far nouă de aici luminat ne este a vedea, că blîndețea Mielului împreună cu răbdarea și cu nerăutatea pe toate cele potrivnice le biruiește, ca cel ce voiește pe vrăjmașii săi fără de război a-i înfrînge, fără de arme a-i birui, fără de osteneală a-i îmblînzi și luiși a-i supune să fie blînd, răbdător, liniștit, fără de răutate ca un miel, atunci îi va înfrînge, îi va birui, îi va îmblînzi și-i va supune. Bine ne învață întru aceasta Sfîntul Ioan Gură de Aur la Matei cuvîntul 53: „Pînă cînd vom fi oi, vom birui, deși nenumărați lupi ne vor înconjura pe noi, îi vom birui, și nu numai îi vom birui, ci și prea îi vom birui. De vom fi oi, vom birui, nu cu a noastră putere ci cu cea Dumnezeiască, ceea ce prin ajutorul său ne păzește, fiindcă precum păstorul paște pe oi, așa ne păstorește Dumnezeu și ne apără pe noi, ca să nu ne vatăm pe noi vrăjmașii noștri cei cu năravul de lupi. Dar dimpotrivă, de nu vom fi oi, ci vrăjmașilor celor ce se împotrivesc nouă ne vom ridica cu mînie și cu răutate ne vom scula asupra lor cu răzbunare, răsplătînd rău pentru rău și ocară pentru ocară, atunci și noi înșine ne vom face lupi pierzînd blîndețea cea fără de răutate a oii și de aici nu mai putem birui pe vrăjmașii noștri, pentru că se ia de la noi ajutorul și paza Păstorului nostru Dumnezeu; care numai Oilor celor blînde le este Păstor, iar nu lupilor. De vom fi lupi vom fi biruiți de cei ce vrăjmășuiesc asupra noastră, că se va depărta de la noi ajutorul Păstorului Cei ce nu pe lupi ci pe oi le păstorește și ne lasă celor ce împotriva ne vrăjmășuiesc pe noi și se duce". Pînă aici Gură de Aur.

Iar nouă ni se cuvine a înțelege, că numai acelora le ajute Dumnezeiescul Ajutor care sînt cu blîndețea oi, iar nu ș acelora care se prefac în lupi, voind a-i rupe pe potrivnicii lor și numai pe cei fără de răutate îi pasc, dar nu și pe învrăjbitori lor. Că Dumnezeu celor ce nu se răzbună El însuși îi răzbună iar nu și celor ce voiesc a se răzbuna singuri.

Citim în Pateric (Prolog, iunie 20 de zile) un lucru ca acesta: Un frate oarecare fiind strîmbătățit de un alt frate, a venit către Avva Sisoe Tebeul și i-a zis: Sînt strîmbătățit de un frate și voiesc să mă răzbun pe el, iar starețul îl sfătua pe el, zicînd: Nu fiule, nu te răzbuna singur asupra lui, ci mai ales lasă-l pe el lui Dumnezeu, ca El să se răzbune pentru tine. Iar el zicea: Nu -l las pînă cînd nu mă voi răzbuna pe el. Și i-a zis starețul: Să ne rugăm frate lui Dumnezeu! Și sculîndu-se a început a se ruga, zicînd: Dumnezeule, iată noi de acum nu nădăduim spre Tine, deci nu Te grijii de noi, nici nu răsplăti celor ce ne fac nouă strîmbătate, pentru că noi înșine pentru sine vom răsplăti! Aceasta auzind-o fratele acesta, a căzut la picioarele starețului, zicînd: Iată, nu mă voi certa cu fratele, nici nu-i voi răsplăti lui, ci-l voi ierta pe el. Și

i-a zis starețul: Să mă crezi, fiule, că ce! ce va răbda dosădire, fără de osteneală se va mîntui, iar ce! ce se mînie asupra fratelui său, toate faptele sale cele bune le pierde și rob pe sine se face diavolului.

„Isav fiind de 40 de ani". Aici este arătat că Isaac era de 100 de ani întru acea vreme cînd Isav s-a însurat la ani 40. Pentru că Isaac a născut pe Isav la anul 60 de la nașterea sa. Că alt Abimelec împărat în zilele lui Isaac era cînd petrecea ia Gherara, dar nu aceia care era mai înainte de nașterea lui Isaac în zilele lui Avraam, iar Isav luîndu-și luiși două femei rele cu năravuri din fiicele păgîniilor fără de binecuvîntarea născă-torilor săi și s-a făcut neprieten lui Dumnezeu, fiindcă femeile lui erau spre întristarea dreptilor a lui Isaac și a Rebecăi, cei ce vedeau năravurile lor cele rele și viața lor cea neplăcută lui Dumnezeu. Și știut este că și însăși viața lui Isav mai înainte de însoțirea lui n-a fost plăcută lui Dumnezeu, fiindcă femeile cele rele se dădeau de la Dumnezeu oamenilor celor răi, spre pedepsirea păcatelor lor, precum se scrie: „Soarta păcătosului a căzut asupra ei" (Sirah 25). Adică, soarta păcătosului, femeia rea, că petre cerea cea împreună cu dînsa îi este muncă în toată viața lui.

Care se adeverește și în Scriptură, ceea ce zice: „Mai bine este a petrece cu leul și cu balaurul decît cu femeia rea. Că răutatea femeii schimbă vederea ei și întunecă fața ei ca un sac. În mijlocul vecinilor săi va cădea bărbatul ei și auzind va suspina cu amar. Că mică este toată răutatea față de răutatea femeii". Și dacă o femeie mare munca îi este omului păcatos, cu cit mai mult acele două femei rele erau spre muncire celui de Dumnezeu urît Isav, pentru care și în Scriptură se zice: „Pe Isav l-am urît". Și mai înainte de munca cea veșnică în viața aceasta îl muncea pe acela pentru păcatele lui, cu două femei rele, ca și cu niște două netămăduite răni, întru toate zielele vieții lui.

îmbătrînind Isaac, i-au orbit ochii lui și chemînd pe Isav a zis către el: Iată eu am îmbătrînit și nu știu ziua sfîrșitului meu, acum dar ia-ți arma ta, tolba cu arcul și ieși în cîmp și să-mi vînezi vînat mie, să-mi faci fel de mîncare precum îmi place și să-mi aduci să mănînc ca să te binecuvinteze sufletul meu mai înainte pînă ce nu mor.

Pe aceste cuvinte le-a auzit Rebecca. Și ducîndu-se Isav la vînat și-a adus aminte Rebecca de descoperirea lui Dumnezeu ceea ce i-a fost ei mai înainte de nașterea de la el, și s-a vestit ei, că cel mai mare va robi celui mai mic. Pe care descoperire nu i-a spus-o lui Isaac, păzind întru sine taina cea Dumnezeiască. Și pentru ca să se păzească cele grăite ei de la Domnul, a făcut ca Iacob să vie în locul lui Isav sub binecuvîntarea tatălui său. Că gătind mîncare lui Isaac din cărnurile iezilor în locul celor de vînat, precum îi plăcea, și îmbrăcînd pe Iacob în hainele cele roșii preoțești ale lui Isav (precum mai cu de-amănuntul pentru hainele acestea preoțești s-a scris la fața dinainte) care erau păstrate la dînsa, și pentru ca să fie păros ca și Isav, i-a înfășurat mîinile și grumajii lui cu pielușelele iezilor. Și se temea Iacob nevrînd a îndrăzni la aceasta, ca nu cumva spre mînie ridicînd pe tatăl său și în loc de binecuvîntare blestem să-și aducă asupra sa. Dar Rebecca i-a zis lui: Asupra mea, fiule, să fie blestemul asupra ta, fără numai ascultă glasul meu. Că știa ca o Proorocită cu Duhul că nu blestem, ci binecuvîntare părintească va primi Iacob, ca unul ce spre aceasta mai înainte a fost rînduit de Dumnezeu și ales. Deci plecîndu-se Iacob poruncii maicii sale, a dus mîncarea cea gătită tatălui său, numindu-se pe sine în loc de Iacob, Isav. Iar Isaac pipăind mîinile lui Iacob a zis: „Glasul cu adevărat este glasul lui Iacob, iar mîinile sînt mîinile lui Isav". Și nu l-a cunoscut pe el. Și mîncînd mîncarea cea adusă lui, l-a binecuvîntat pe el cu binecuvîntarea întîieciunii precum se cuvine, zicînd: „Să-ți dea ție Dumnezeu din roua Cerului și din belșugul pămîntului și mulțime de grîu și de vin, și să-ți slujească ție neamurile și să se închine ție domnii, și să fii domn

fratelui tău și se vor închina ție feciorii tătîne-tău (adică nepoții), cel ce te va blestema blestemat va fi, cel ce te va binecuvînta, binecuvîntat să fie".

Și a fost după ce a încetat Isaac a binecuvînta pe Iacob și s-a dus Iacob de la fața tatălui său, a venit și Isav de la vînat, și făcînd mîncare din vînatul său i-a dus tatălui său, zicînd: „Să se scoale tatăl meu și să mănânce din vînatul fiului său, ca să mă binecuvînteze sufletul tău". Și a zis Isaac: Cine ești tu? Iar Isav a zis: „Eu sînt Isav fiul tău cei dintîi născut". Și s-a mirat foarte Isaac, zicînd: „Cine este dar cei ce mi-a adus mie vînat și am mîncat din toate, mai înainte de ce ai venit tu? Și i-am binecuvîntat pe el și va fi binecuvîntat." Și auzind Isav cuvintele tatălui său Isaac a strigat cu glas mare și amar foarte și a zis: Binecuvîntează-mă și pe mine tatăl Iar tatăl său i-a zis: Venit-a fratele tău cu înșelăciune și a luat binecuvîntarea ta. Și a zis Isav: Cu dreptul s-a chemat numele lui Iacob (împîdecător) că acum a doua oară m-a înșelat și nașterea mea cea dintîi a luat-o și acum a luat și binecuvîntarea mea. Și iar i-a zis tatălui său: De ce nu mi-ai lăsat și mie binecuvîntare, tată? A răspuns Isaac: încă și domn l-am făcut peste tine, întărindu-l pe el cu grîu și cu vin, dar ție ce-ți voi face, fiule? Și a zis Isav: Oare numai o binecuvîntare este la tine, tată? Binecuvîntează-mă și pe mine. Și a plîns cu glas mare Isav.

Deci umilindu-se pentru dînsul tatăl lui i-a zis lui: Iată din grăsimea pămîntului și din roa cerului va fi binecuvîntarea ta și cu sabia ta vei trăi și fratele tău vei sluji, și va fi vreme cînd vei lepăda și vei dezlega jugul lui de pe grumazul tău". (Acestea Isaac proorocește le-a zis pentru neamurile cele mai de pe urmă, cele ce aveau să iasă din Isav și din Iacob, pentru că însuși Isav n-a robit lui Iacob, iar mai vîrtos Iacob se smerea lui Isav, că după aceea seminția lui Isav i-a robit seminției lui Iacob pe vremea împărăției Iudeilor. După aceea a lepădat jugul robiei pe vremea împăratului Ioram, fiul lui Iosafat, fiindcă atunci cei ce erau din seminția lui Isav, edomiții sau idumeii s-au îndepărtat de la împărăția Iudeilor. Se împotrivesc Isav lui Iacob pentru binecuvîntare, zicînd întru sineși: De ar fi sosit zilele sfîrșitului tatălui meu, ca să-lucid pe Iacob fratele meu.

Deci înștiințîndu-se Rebecca pentru acest cuvînt al lui Isav I-a sfătuit pe Iacob, ca să se depărteze de la mînia lui Isav și să meargă în Mesopotamia către Laban fratele ei și acolo să petreacă, pînă cînd îi va trece rușinea mea și mînia lui Isav.

Pricină binecuvîntată a aflat călătoria lui acolo pentru nuntă, ca să nu-și ia femeie din fiicele hitiților cele din Canaan, ci din cele ale lui Laban din Mesopotamia. Și a zis către Isaac: Mi-am urît viața mea pentru fetele hitiților că de va lua Iacob femeie din fiicele pămîntului acesta (după cum și-a luat Isav femei) de ce-mi este mie și a trăi? Și s-a învoit Isaac cu sfatul ei, ca să sloboadă pe Iacob în Mesopotamia către Laban pentru însurare.

„Nu știi ziua sfîrșitului meu". Dreptul Isaac mai înainte vedea și proorocea cu duhul pentru cele ce erau să fie, iar vremea sfîrșitului său n-o știa, că nu-i era lui descoperit de Dumnezeu de aceasta. Pentru ce dar

Domnul Dumnezeu multe taine descoperindu-i plăcutului Său, dar ziua sfîrșitului său nu i-a descoperit-o? Mi se pare că pentru aceasta: ca să fie el nouă spre pildă a pomenirii morții, și gătirea cea spre dînsa, și fiindcă nu știa în care ceas va muri el, pentru aceasta cu mulți ani mai înainte de sfîrșitul său, dreptul mai înainte se gătise de moarte și c aștepta pe ea în toate zilele bătrîneții lui. Și să luăm aminte, întru cîtă mulțime de ani s-a gătit. Că toți anii vieții lui se numără 180. A născut pe Iacob și pe Isav în anul 60 al vieții sale. Isav însurîndu-se în anul 40 al vieții sale, iar Isaac avea atunci 100 de ani. Iacob după mărturia lui Chedrin, pînă la 63 de ani de la nașterea sa a petrecut lîngă părinții săi în feciorie curată ap oi luînd

binecuvântare părintească s-a dus în Mesopotamia pentru însoțire. Și era în vremea aceea lui Isaac când l-a binecuvântat pe Iacob în locul lui Isav 125 de ani, îi rămân acum încă ai vieții lui Isaac ani 55. Deci dar în 55 de ani s-a gătit pentru sfârșitul său și după binecuvântarea cea mai de pe urmă a fiilor săi, viețuia pe cealaltă vreme, ca și cum în toate zilele murind. Iar noi să socotim, cât de mulți ani acel drept bărbat a petrecut învățându-se întru pomenirea morții și era gata în toate zilele ca să iasă din trup. Cine acum din

cei ce viețuiesc în lume se va afla ca măcar un an, sau o lună mai înainte a fi gata spre ceasul morții? Că toată gătirea noastră cea spre moarte o mutăm din an în an, din vreme în vreme, din tinerețe la bătrânețe, iar bătrînii o mută pînă cînd încep a se îmbolnăvi, și cei ce zac pe pat bolnavi și către sfârșit voiesc a se găti pe sineși, cînd acum iată și vremea este puțină și puterea a slăbit și grele dureri l-a înconjurat, iar altuia și mintea și graiul i se ia, întrucît nu poate a-și mărturisi păcatele sale și a se căi pentru dînsele după cum se cuvine. Și așa sau mai înainte de bătrînețe sosind fără de veste moartea și negătiți găsindu-i îi răpește, sau întru bătrînețe venind și neaflîndu-i gătiți îi taie ca pe un copac uscat și în focul iadului îi aruncă. O, de ar fi ca tot omul creștin pe acele cuvinte ale dreptului Isaac pururea să le aibă în mintea sa: „Nu știu ziua sfârșitului meu!”, ca cei ce nu știu să se teamă de venirea cea fără de veste a morții, și să se gătească pe sineși cu adevărată pocăință spre ieșire. (Că de n-ar fi fost această gătire) n-ar fi fost moartea păcătoșilor cumplită, nici iadul nu l-ar fi umplut sufletele creștinești. Ci amar de negrijirea noastră! Că trăim ca și cum nu avem să murim, ca și cum aici vom petrece în veci, ca și cum fără de sfârșit de această văzută lume avem să ne îndulcim. Nici nu gîndim, cum că sfârșitul este lîngă uși, securea lîngă rădăcină, coasa morții deasupra capului, ziua Domnului ca un fur, judecata nu zăbovește (II Petru 3,2) pierzarea nu dormitează, și așa fără de veste întru durerile iadului și în cursele morții cădem, precum grăiește Scriptura: „Nu știe omul vremea sfârșitului său, ci precum peștii se vînează cu plasa și cum se prind păsările cu cursa, așa sînt vînați fiii oamenilor în vremea cea rea cînd fără de veste va cădea peste dînșii” (Ecles. 9). O, oameni muritori, pentru ce nu vă aduceți aminte de moarte? De care nici un chip a scăpa nu putem, pentru ce nu vă temeți de ceasul cel amar al morții? Întru care nici unul din oameni nu ne va putea ajuta. Pentru ce nu ne gătim pe noi înșine spre moarte? De care nu știm în care loc ne așteaptă pe noi și în care zi sau în care noapte și în care ceas voiește a ne lua pe noi de aici? Strigă ca o trîmbiță

bunavestire a lui Hris-tos, păzindu-ne pe noi și zicînd: „Privegheați” că nu știți cînd Stăpînul casei, pe datoria morții va veni s-o ceară de la noi, seara, sau la miezul nopții sau la cîntatul cocoșilor, sau dimineața, ca nu cumva fără de veste venind, ne va afla dormind. Iar noi glasului Aceluia nu luăm aminte, ci ca niște aspide surde ne astupăm urechile noastre ca să nu-l auzim pe El, ca și cum aceea nu s-ar fi grăit către noi. Ne arată Evanghelia cum că sluga cea care mănîncă și bea cu bețivi: și le bate pe soțiile sale, stăpînul său va veni în ziua în care nu va nădăjdui și în ceasul în care nu va ști și-l va tăia pe el în două și partea lui cu necredincioșii o va pune, acolo va fi plîngerea și scrișnirea dinților. Iar noi de aceasta nici cît de puțin nu ne spăimîntăm, ca și cum am fi fost buni și aleși robi ai Domnului nostru, măcar că sîntem prea plini de păcate și de fărădelegi. Și dacă sfinții și dreptii se temeau de moarte și cu mari nevoițe, cu multă vreme spre ceasul morții (precum dreptul Isaac) pe sineși mai înainte se găteau neștiind ziua sfârșitului lor, cu cît mai vîrtos nouă păcătoșilor ni se cuvine a ne teme și mai înainte a ne găti, curățindu-ne spurcăciunea păcatelor noastre prin lacrimi fierbinți întru pocăință, ca nu cumva pe noi ne va ajunge sfârșitul în tina necurățiilor tăvălindu-ne și negătiți ne va da înfricoșatei cercări, fiindcă pentru aceasta vremea morții și ziua și noaptea sfârșitului nostru s-a tăinuit de către, noi, ca neștiind-o pe aceea și pururea așteptînd-o și temîndu-ne gata să fim spre ieșire. Așa Sfîntul Gură de Aur la cuvintele Evangheliei: „Fiți gata că în ceasul în care nu gîndiți Fiul Omului va veni” (La Matei, cuvîntul 77), scriindu-ie pe dîn-sele, grăiește: „Și le zice lor ca să privegheze, ca pururea gata să fie, pentru aceasta a zis: Cînd nu gîndiți, atunci va veni, voind a fi ei cu frică și pururea în fapta bună a petrece, făcîndu-ie

neștiut oamenilor când vor muri pentru ca negreșit să se sîrguiască spre ceasul acela". Şt iarăşi la cuvintele apostolice: „Ziua Domnului ca un fur noaptea așa va veni". (Către Solun, 5; Cuvîntul 99) scriind zice: „De voiți a ști pentru ce s-a tănuit acea zi a Domnului și pentru ce ca un fur noaptea vine? Mie precum pentru aceasta bine pîrîndu-mi-se, voi zice: Că nimeni nu s-ar fi sîrguit cîndva în toată viața lut pentru fapta bună de ar fi fost arătat și netănuit ceasul morții, ci știind ziua sa cea mai de pe urmă și nenumărate rele făcînd, la sfîrșitul său ar fi venit spre baia pocăinței, și așa s-ar fi dus de aici". Pînă aici Gură de Aur.

Și întru adevăr, că încă neștiind ziua și ceasul sfîrșitului nostru și prin așteptarea aceluia sîntem înfricoșați, îndrăznim de facem cumplite și nenumărate rele, cu cît dar mai mult de am fi știut că încă mulți ani vom viețui și nu degrab ne vom sfîrși, ce rău n-am fi îndrăznit a face? Ci fiindcă nu știm cînd și în care ceas și zi vom muri, drept aceea sîntem datori, ca întru toate zilele așa să viețuim, ca și cum în toată ziua sfîrșitul așteptînd, și ziua venind să gîndim: Oare nu va fi în ziua aceasta sfîrșitul vieții mele cel mai de pe urmă? La fel și noaptea sosind să zicem întru sine: Oare nu va fi noaptea aceasta cel mai de pe urmă sfîrșit al petrecerii mele între cei vii? Spre somnul nopții voind a te culca, zi în mintea ta: Oare mă voi scula viu de pe patul meu și voi vedea încă lumina zilei? Sau iată acest pat îmi va fie mie groapă? La fel și din somn sculîndu-te și începutul zilei văzînd, să gîndești: Oare voi ajunge seara și începutul nopții?

Sau întru această zi ceasul morții mă va ajunge? Acest fel fiecare să gîndească, așa în toată ziua pe sine să se gîndească ca și cum ar muri. Și seara spre somn ducîndu-se și pe pat șezînd așa să-și îndrepteze știința sa ca și cum în noaptea aceea își va da duhul său lui Dumnezeu. Că rău doarme acela cel ce întru păcatul morții a adormit. Nu se odihnește bine acela, pe al cărui pat îl înconjoară dracii, așteptînd ca de pe pat a -i tîrî sufletul lui în prăpastia focului. Nu-i este bine aceluia care începînd noaptea nu s-a împăcat cu Dumnezeu, căci dacă atunci cînd îl mîniem pe aproapele întru ceva, zice către noi Apostolul: „Să nu apuie soarele întru mînia voastră", cu cît dar mîniind pe Dumnezeu mai mult se cuvine a ne teme și a ne îngriji ca să nu apuie soarele întru mînia lui Dumnezeu. Deci să nu îndrăznești a dormi neîmpăcîndu-te cu Dumnezeu, căci ceasul morții este neștiut, ca nu cumva năprasnică moarte năpădînd să te răpească negătît. Să nu zici dar omule: Mîine mă voi împăca cu Dumnezeu, mîine mă voi pocăi, mîine mă voi îndrepta, nu muta din zi în zi a ta întoarcere și pocăință către Dumnezeu, fiindcă nu ești încredințat ajunge-vei dimineața sau seara.

Bine aducîndu-și aminte dreptul Antonie cel Mare de Apostolul cel ce în toate zilele murea, învășînd zicea: „Sculîndu-ne în fiecare zi dimineața, să socotim că nu vom ajunge pînă seara. Și iarăși vrînd să adormim, să socotim că nu ne vom scula dimineață, fiindcă după fire este nearătată viața noastră și se măsoară în fiecare zi de ia purtarea de grijă a iui Dumnezeu. Și așa aflîndu-ne și în fiecare zi așa trăind, nu vom mai păcătui, nici poftă a vreunui lucru nu vom avea, nici nu ne vom mînia asupra cuiva, nici nu ne vom învistiери pe pămînt, ci ca cei ce în fiecare zi așteptăm să murim necîștigători vom fi. Și tuturor toate greșelile le vom ierta, și poftă de femeie sau de altă dulceață întinată nicidecum nu vom ținea. Ci ca dinspre niște trecătoare ne vom întoarce, nevoindu-ne de-a pururea și mai înainte văzînd ziua Judecății.

Că de-a pururea frica cea mai mare și îngrijirea muncilor risipește cea mai mare parte a dulceții și dezmierdării, și pe sufletul cel ce se pleacă spre dinșa il scoală". Pînă aici marele Antonie.

„Adu-mi să mănînc, ca să te binecuvinteze sufletul meu". Tatăl voind a binecuvînta pe fiul său cu binecuvîntarea cea mai de pe urmă, cerea ca fiul lui mai întîi să-l hrănească pe el din osteneala mîinilor sale. Iată chip al celor ce binecuvintează și al celor ce se binecuvintează, a duhovniceștii tagme și a celei mirenești, pentru că Arhieriei, Preoții cei ce sînt părinții poporului: Păstorii, învățătorii, Rugătorii și Binecuvîntătorii, care dau bunătățile cele duhovnicești poporului lui Dumnezeu și duhovniceștilor lor

prunci pot să aibă și ei trebuință de la dînșii pentru a sa hrană. Iar poporul dator este a-i hrăni pe ei, dîndu-le lor trebuințele cele trupești, de la care primesc ei pe cele duhovnicești.

Datori sînt, după judecata Apostolului, că scriind Sfîntul Apostol Pavel către Romani, zice: (Rom. 15): „Iată acum merg la Ierusalim, slujind sfinților. Că bine a voit Macedonia și Ahaia a face o împărtășire oarecare la sfinții săraci care sînt în Ierusalim. Că au binevoit și datori le sînt lor". În care cuvinte se arată cum că Macedonenii și Ahaienii au trimis prin mîinile lui Pavel milostenie spre hrana sfinților celor ce locuiau în Ierusalim și petreceau în sărăcie și în lipsă, și căroră și întîiului Arhiereu al Ierusalimului și altora împreună cu Iacob Apostoli, care încă nu se risipiseră prin lume ci în părțile cele cu apropiere propovăduiau pe Hristos și iarăși veneau în Ierusalim, și celorlalți cu dînșii, care erau sfințiți spre slujba lui Hristos, cei ce erau învățători și duhovnicești ziditori ai Bisericii celei dintîi, acestora Pavel din Macedonia și din Ahaia le aducea milostenie. Iar noi să luăm aminte la acest cuvînt al lui Pavel: „Au binevoit și datori le sînt lor".

Iată judecata Apostolului: Deci datori sînt oamenii mireni a-i hrăni pe duhovniceștii lor Păstori și învățători, dîndu-le lor milostenie din averile lor. Pentru ce dar sînt datori? Același Apostol spunînd zice:

„Că de vreme ce întru cele duhovnicești ale lor s-au împărtășit neamurile, datori sînt și întru cele trupești a le sluji lor". Fiindcă macedonenii și ahaienii fuseseră neamuri și s-au luminat de la Sfinții Apostoli și de la moștenitorii lor cei ce petreceau în Ierusalim. Că de la aceia au primit Credința, de la aceia spre calea mîntuirii s-au povățuit de la aceia Duhovnescul Dar au luat. Deci datori erau ia trebuințele lor cele trupești a le sluji, datori cele spre nevoia vieții a le da, datori pe lipsa lor cu facerile de bine a o împlini, că avînd de la ei hrana lor, să nu slăbească întru nevoie și în ostenele lor cele duhovnicești și să nu înceteze din slujba lor: „Datori sînt lor". Pe aceeași datorie, același Sfînt Apostol Pavel în Trimiterea către Corinteni mai pe larg cu dovezi o arată, întru îritîi zicînd: „Oare numai eu singur și Varnava nu avem putere a nu lucra?" adică a nu ne căuta hrana noastră din osteneala mîinilor noastre (ci precum Sfîntul Gură de Aur tîlcuind zice) a ne hrăni de la cei ce se învăță. Că deși uneori Sfîntul Apostol Pavel lucra cu mîinile sale pentru trebuințele sale cele trupești, precum și la alt foc zice; „Că trebuințelor mele și celor ce sînt cu mine, au slujit mîinile acestea" (Fapte 20). Și iarăși la alt loc pentru sineși grăiește: „Ne ostenim lucrînd cu mîinile noastre" (I Cor. 4). Însă și pe aceasta a arătat -o, că alți apostoli și moștenitori ai lor nu se îndeletniceau în luesul mîinilor, ci fără numai a învăța și a propovădui se sîrguiau, iar mîncare și haine de la popoare li se da lor, pe care-i învăța, pentru aceasta a zis: „Oare numai eu și Varnava nu avem putere, precum și ceilalți apostoli au putere în Biserica lui Hristos, a nu lucra, ci numai în propovăduire a se sîrgui și de la cei ce se învățau a se hrăni". După aceea aduce feluri de chipuri ale datoriei sale celei de mai sus zise, zicînd: „Cine slujește în oaste cu leafa sa?" și celelalte. Cînd împăratul face război este dator a le plăti soldaților leafa, adunînd dajdie spre aceea de la popoarele de sub stăpînirea sa. Rînduielele tagmei Duhovnicești, sînt ostași ai lui Hristos Cerescul împărat, deci datori sînt lor popoarele creștinești a le da lor leafa. Și iarăși zice: „Cine sădește vie și din

roadă ei nu mîncă? Sau cine păste turme și din laptele turmei nu mîncă?" După cum vierul din struguri și păstorul din laptele turmei dobitoacelor își au hrana, așa tagma cea duhovnicească se cuvine a fi hrănită de către mireni. După aceea aduce din Așezămîntul cel Vechi, zicînd: în legea lui Moisi scris este: „Să nu legi gura bouului ce treieră!" (I Cor. 9). Pe care cuvinte Sfîntul Ioan Gură de Aur le tîlcuiește așa: „Nimic altceva gura cea nelegată a dobitocului acestuia arată, fără numai că învățătorii cei ce se ostenesc se cuvine și plată a lua". Pînă aici Gură de Aur. Pe care plată nu ca pe o datorie o zice - pentru că Darurile Duhovnicești nu se vînd - ci plată pe hrana lor o numește. Că după cum dobitocul cu care omul ară și asupra căruia pune sarcini, pe acela în toate zilele cu îndestulare îl hrănește, așa pe cei ce se

ostenesc în Biserică spre lucrarea sufleteștii țarini și seamănă sămînța Cuvîntului lui Dumnezeu și pe sarcinile păcatelor omenești asupra lor le iau dator este poporul ca, cu darea cea cu îndestulare a-i hrăni. După aceasta Apostolul adăugînd zice: „Dacă noi v-am semănat vouă cele duhovnicești, oare mare lucru este de vom secera noi cele ale voastre trupești?”. Ca și cum ar zice: Mai mult noi vouă bine vă facem, decît voi dîndu-ne nouă cele trebuitoare trupului. Nu este aceasta mare a secera noi pe ale voastre cele

trupești și a primi de la voi vremelnica hrană, cînd voi de ia noi, cu neasemănare pe cele mai mari le primiți, adică: Pe darurile cele veșnice și duhovnicești, care sînt învățăturile cele de suflet folositoare, dezlegarea păcatelor, curățirea sufletelor voastre, povățuirea spre calea mîntuirii, rugăciunile cele din toate zilele către Dumnezeu pentru voi, iertarea și binecuvîntarea. Iar la sfîrșit aducîndu-și aminte Apostolul de Preoții cei din Legea Veche, prin Dumnezeiasca Poruncă încheind zice așa: „Oare nu știți că cei ce lucrează cele sfinte din Biserică mîncînd? Și care slujesc Altarului cu Altarul se împărtășesc? Așa și Domnul a rînduit celor ce propovăduiesc Evanghelia din Evanghelie să trăiască, adică să se hrănească”. Pînă aici dovezile apostolice pentru datoria poporului mirenesc ca să hrănească ei pe tagma cea duhovnicească.

Cu pielușelele iezilor i-a înfășurat lui mîinile și grumajii Rebecca mai înainte închipuire era a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, că precum aceea pe Iacob cu pielușele așa și aceasta pe Fiul lui Dumnezeu în Pîntecele său L-a înfășurat cu Jrup. Iacob era închipuire a lui Hristos, a primit asupra sa Iacob asemănarea lui Isav și piele de capră pe mîini și pe grumaji, a primit și Hristos asupra Sa chip sau asemănare de rob și păcatele omenești le-a purtat pe Trupul său. Cînd grăia Iacob către tatăl său era glasul lui, ca glasul lui Iacob, iar mîinile precum mîinile lui Isav. Propovăduirea lui Hristos și puterea cuvintelor Lui erau Dumnezeiești, iar Dumnezeirea Lui era acoperită cu omenirea. N-a cunoscut Isaac pe Iacob în chipul lui Isav venind către dînsul, n-au cunoscut nici Iudeii pe Cel ce a venit către ei făgăduitul Mesia. „Care chip de rob luînd, întru asemănarea oamenilor făcîndu-Se și cu închipuirea aflîndu-se ca omul” (Filipeni 2).

„S-a mirat Isaac foarte”. Tîlcuitorii Sfintei Scripturi spun că minunîndu-se Isaac a fost întru răpire și i s-a descoperit lui de la Dumnezeu cum că acel lucru al lui Iacob n-a fost după voința lui Iacob, ci după Dumnezeiască Iconomia Lui, și cum că nu Isav, ci că Iacob s-a iubit și s-a ales de la Dumnezeu. Deci nu numai că nu s-a mîniat Isaac asupra lui Iacob, nici n-a schimbat binecuvîntarea sa, ci mai ales a și întărit-o pe aceea.

„A strigat cu glas mare și amar foarte”. A plîns cu amar Isav lipsindu-se de binecuvîntarea părintească și de înfrîntare. Însă grăiește pentru dînsul Apostolul: „Că pocăința lui Iacob n-a aflat, deși cu lacrimi a căutat-o pe ea” (Evrei 12).

Pentru ce Iacob pocăinței lui nu i s-a dat? Grăiește Sfîntul Gură de Aur: „Pentru că cele vrednice de pocăință n-a arătat. Cîți socotesc că greșind, fără de osteneală (și fără de pedeapsă pentru păcatele lor vor rămînea) acestea să le gîndească, pentru ce Isav n-a aflat iertare? Pentru că nu s-a pocăit după cum se cuvenea!” Pînă aici Gură de Aur.

Iar nouă ni se cuvine a ști că nu vor putea ajuta singure lacrimile, de nu va fi cuviincioasa pocăință și părere de rău pentru păcate, îndreptarea vieții și lucruri care i se cuvin adevăratei pocăințe. Nu va ajuta umilința, de nu va fi îndreptat năravul, care folos pentru păcat este a lăcrima și de la păcat a nu înceta? Încetează, omule, de a face răutatea păcatului, fă roduri vrednice de pocăință, și atunci Dumnezeu pe inima ta cea înfrîntă și smerită n-o va urgisi, atunci cînd te vei pocăi, după cum ți se cuvine ție, i se va da loc pocăinței tale.

Deci să privim ceva puțin spre Isav cel ce plînge, că voiesc a ști cum s-ar fi convenit lui a se pocăi. Plîngea Isav și nu prost plîngea, ci amar, tînguindu-se cu mare glas striga. Și cine nu s-ar fi sfărîmat cu inima văzînd atîta a lui tînguire? Cine n-ar fi nădăjduit că va fi el miluit de Dumnezeu? Cine s-ar fi îndoit pentru iertarea păcatelor lui? Cui nu i s-ar fi părut a fi primite atîtea lacrimi ale lui Milostivului Dumnezeu? Însă nu sînt primite, ci lepădate și urîte: „Pe Isav l-am urît” grăiește Dumnezeu în Proorocie. Pentru ce? Să

cercețăm: Se tînguieste isav și pentru ce se tînguieste? Oare pentru păcatele lui? Niçidecum, dar pentru ce? Oare pentru paguba sa, că s-a lipsit de binecuvîntarea părintească și înțietate? Nici de aceasta. A greșit el Domnului Dumnezeu mult, că înțietatea cea atît de cinstită după cum s-a zis mai înainte și atîta iucru sfînt întru nimic socotindu-l pentru puțină mîncare a vîndut-o. Aceasta este păcat mare, că de slujirea Domnului cea Preoțească s-a lepădat și a trecut cu vederea pe însuși Dumnezeu nebăgînd seamă de treapta cea sfîntă. Și-a luat iuiși din fiicele idolatrilor femei necurate și cu năravuri rele, întristînd pe tatăl său și pe maica sa și aceasta nu fără de păcat îi este lui. Curvar și întru spurcăciuni de la Apostolul a fi se grăiește și aceasta este mare miniere de Dumnezeu, și s-a făcut pentru păcatele sale nevrednic binecuvîntării părintești și înțietate. Deci oare se căiește el pentru atîtea păcate ale sale sau plînge? De aceasta nu scrie în Sfînta Scriptură, că Isav să fi avut părere de rău pentru cele făcute de dînsul lucruri rele și să fi alergat către Dumnezeu cu pocăință și cu lacrimi, iar cînd cu însuși lucrul s-a depărtat de aceea de care nu era vrednic atunci a plîns și s-a tînguit, nu pentru păcate, nu pentru mînierea lui Dumnezeu, nu pentru nevrednicia sa, ci pentru pagubă, că s-a lipsit de atîtea bunătăți. Măcar deși grăiește pentru dînsul Apostolul, că a căutat pocăința (zicînd) cu lacrimi a căutat-o pe ea, adică pe căință, dar pentru ce s-a căit? Nu pentru aceasta: că a greșit, că a vîndut înțietatea și nu-și mărturisește vina sa, ci pune asupra lui Iacob vina, zicînd: „întietatea mi-a luat-o” în loc ca să zică: Am greșit vînzîr-du-mi întietatea mea, el zice: „întietatea mi-a luat-o”, ca și cum Iacob cu sila ar fi luat de la el întietatea, ca și cum ar fi răpit tirănește cu nedreptate luînd-o. Că i se cuvenea lui Isav să-și cunoască păcatul său și pentru dînsul să-i pară rău /ăcîndu-se vinovat înaintea lui Dumnezeu. Se cuvenea lui iubitor de frate și fără de răutate a fi și prin pocăința cea adevărată a milostivi pe Dumnezeu. Se cuvenea lui nu atîta pentru a sa pagubă, cît pentru că a mîniat pe Domnul Dumnezeuul său a se tîngui și a plînge. Ci fiindcă nu s-a pocăit după cum se cuvenea,

deci dar pocăința lui a fost nelucrătoare și lacrimile lepădate.

Iar nouă să ne fie aceasta spre învățătură, întru pocăința noastră a ști pentru ce a ne tîngui și a plînge, nu numai pentru că mare pagubă ne-am pricinuit din păcatele noastre, cît pentru că am mîniat pe Ziditorul nostru și am întristat Milostivirea Aceluia.

A chemat Isaac pe Iacob fiul său și l-a binecuvîntat pe el a doua oară cu deplină binecuvîntare, care se cuvenea celui întîi născut, și i-a poruncit lui ca să nu ia femei din fiicele cananeilor, trimițîndu-l pe el în Mesopotamia în cetatea Haran către Laban fratele Rebecăi din neamul său să-și ia lui soție.

Deci ieșind Iacob din casa tatălui său mergea pe calea ce-i zăcea înainte și înopțînd pe cale a luat din pietrele locului aceluia și punîndu-și lui căpăți a adormit. Și a văzut vis și iată o scară era întărită pe pămînt, a cărei vîrf ajungea pînă la Cer și îngerii lui Dumnezeu se suiau și se coborau pe ea, iar Domnul se întărea deasupra ei. Și i-a binecuvîntat pe ei Dumnezeu, precum mai înainte pe Avraam și pe Isaac tatăl lui, făgăduindu-se lui a nu-l lăsa pe el, ci cu dînsul a fi în toate căile lui și a-i înmulți seminția lui ca nisipul mării și acel pămînt pe care dormea el îl va da lui spre moștenire. I-a descoperit lui încă și pentru venirea lui Mesia ce era să vie pe pămînt, cînd i-a zis: Se vor binecuvînta întru tine toate neamurile pămîntului și întru seminția ta. (Adică întru Hristos Mîntuitorul neamului omenesc). Și sculîndu-se Iacob din Somnul său s-a temut cu temere sfîntă, cu bună cucernicie cinstind locul acela în care s-a învrednicit a

vedea pe Domnul și a zis: Cu adevărat Domnul este în locul acesta și eu n-am știut, înfricoșat este locul acesta și nu este acesta un loc simplu, ci Casa lui Dumnezeu și aceasta este Poarta Cerului. Și a luat piatra ce era căpătii și a pus-o pe ea ca stîlp și a turnat untdelemn deasupra lui și a chemat numele locului acela „Casa lui DUmnezeu”. Și rugîndu-se lîngă dînsul către Dumnezeu îndestul, s-a făgăduit, zicînd: Din toate cîte îmi vei da mie, Doamne, îți voi da ție zeciuală.

De mirare este aceasta: că Iacob fiu de părinte bogat s-a slobozit din casa părinților săi singur, sărac, nimic avînd, fără numai o bucată de pîine în traistă și puțin untdelemn și toiag în mînă, după cum însuși mai pe urmă întorcîndu-se bogat și întru mulțime, zicea către Dumnezeu întru rugăciune: „Cu acest toiag am trecut Iordanul, iar acum sînt în două tabere” (Fac. 32). Pentru ce Isaac n-a trimis cu dînsul cîtiva robi care l-ar fi păzit pe el în cale și cele spre trebuință lui a le duce? Sau măcar pe un rob, care ar fi dus după dînsul traista cu pîine și cu untdelemn? Că Avraam pe robul său cel mai mare trimițîndu-l în Mesopotamia ca să-i aducă de acolo iui Isaac fiului său pe o fecioară Rebecca întru femeie, i-a dat lui zece cămile încărcate cu toate bunătățile, iar Isaac slobozindu-și tot în partea aceea pe iubitul său fiu Iacob pentru însoțire, nimic nu i-a dat lui fără numai maică-sa i-a pus traista cu o pîine și un vâsușor cu untdelemn. Care este pricina aceasta? Cu adevărat nu este altă fără numai aceasta că: Bărbatul cel sfînt

Isaac, avînd mare credință și mare nădejde în Dumnezeu, la purtarea Lui de grijă și-a aruncat pe fiul său încredințîndu-l pe acela lui Dumnezeu și nădăjduind fără îndoie cum că Dumnezeu nu va părăsi pe fiul lui întru acea călătorie, ci întreg îl va păzi pe el și către Laban îl va duce sănătos și acolo va iconomisi pentru el tot binele. Pentru aceasta slobozindu-l pe fiul său, nu i-a dat nici o bogăție fără numai părinteasca binecuvîntare. N-a trimis cu el slugi, ci a trimis pe ale sale rugi și Proniei lui Dumnezeu l-a încredințat pe el, pe care Pronie și însuși mai înainte bine o cercase asupra sa, cînd a fost dus de tatăl său Avraam spre jertfă și întreba pe tatăl său zicînd: „Tată, iată focul și lemnele, dar unde este oaia spre jertfă?” l-a răspuns lui tatăl: „Dumnezeu va grijii (adică va iconomisi) Luiși oaie spre jertfă, fiule!” și a fost așa că Dumnezeu a iconomisit pentru oaie și el s-a păzit întreg. Și din ace! ceas Isaac niciodată nu se îndoia pentru purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Spre aceea punînd și pe fiul său Iacob l-a slobozit pe ei în cale ca și cu niște paveze și zale îmbrăcat și ca și cum de multe cete ostășești înconjurat și păzit, însă și însuși Iacob și-a pus nădejdea iui în Dumnezeu, fiind învățat de născătorii săi cei drepecți, Isaac și Rebecca și mergea fără de temere, de nimic îndoindu-se, ci la Unul Dumnezeu privind și asupra Lui cu multă nădejde nădăjduind. Și îndată pentru păzire și starea lui înainte (a Tui Dumnezeu) s-a adevărit prin somnul cel minunat întru care a auzit de ia Domnul pe Milostivitoarele cuvinte: „Iată, Eu voi fi cu tine și te voi păzi în toată calea ta, încotro vei merge și te voi întoarce pe tine în pămîntul acesta și nu te voi lăsa pe tine pînă ce nu voi face toate cîte ți-am grăit ție.”

Iar nouă de aici se poate învăța că la purtarea de grijă cea sfîntă a lui Dumnezeu a ne pune și fără de îndoială spre dînsul a nădăjdui, că El pe cei ce-și aruncă nădejdea asupra Lui nu-i părăsește, ci după a Sa bunăvoință și Milostivire iubitoare de oameni iconomisește pentru dînșii toate cele bune și folositoare. Că

dacă spre cei ce nu se aruncă spre Dînsul și nici nu nădăjduiesc spre El, poartă de grijă și asupra tuturor acelor! își varsă Darul Său, după cum soarele își răsare razele sale asupra celor buni și asupra celor răi, cu cît mai mult va purta de grijă spre cei ce nădăjduiesc spre El și cu totul se aruncă asupra Lui?

Să gîndim cum era purtarea de grijă a iui Dumnezeu pentru poporul evreu în pustie, pentru aceia care erau nemulțumitori pentru facerile de bine ale lui, arătînd multă necredința lor către el (măcar deși vedeau minunile cele mari ale Aceluia) spre închinarea de idoli arătîndu-se au fost răpitori, împotriviți, mîniind pururea pe Dumnezeu după cum grăiește Psalmistul pentru dînșii: „Neam care nu și-a îndreptat inima sa

și nu și-a încredințat lui Dumnezeu duhul său și a uitat facerile de bine și minunile Lui. Amărit-au pe Cel Preaînalt, au clevetit asupra lui Dumnezeu și au zis: „Va putea oare, Dumnezeu să gătească masă în pustie?” N-au crezut lui Dumnezeu, nici s-au nădăjduit spre mîntuirea Lui. L-au iubit cu gura lor și cu limba lor i-au mințit Lui. Iar inima lor nu era dreaptă înaintea Lui, nici n-au crezut Așezămîntului Lui. De cîte ori L-au amărit pe El în pustie, L-au mîniat pe El în loc fără de apă" (Psalm 77). Iată în ce fel era acel

popor, însă și pe unii ca aceia nu-i lăsa Dumnezeu, ci toată purtarea Lui de grijă era pentru dînșii, în loc pustiu hrănindu-i pe ei cu Mană și le-a plouat păsări fripte spre mincare lor. Pe apele cele amare le îndulcea, din piatră ie -a izvorît apă lor, hainele lor 40 de ani le-a păzit nestrucate, și ii s-a făgăduit a-i păzi pe dînșii întregi, haina ce se punea pe prunc creștea împreună cu dînsul pînă la vîrsta cea desăvîrșită a lui, dînspre Amalic l-a păzit, ajutîndu-le lor în război, de mușcarea șerpilor le-a dat degrab tămăduire prin lucrătoarea putere a șarpelui celui de aramă, întîmplătoarele boli și cele obișnuite oamenilor nici de un fel nu se aflau în ei, pînă cînd au intrat în pămîntul făgăduinței, după cum și în Psalmi se grăiește: „Că nu era întru dînșii bolnav" (Psalm 104). Astfel era purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru ei, acest fel de îngrijire și păzire.

Deci dar nu va purta grijă Dumnezeu pentru cei ce-i slujesc Lui cu osîrdie, cu credință, cu dragoste, cu toată grija și nădejdea lor punîndu-și spre El? Cel ce se îngrijește pentru cei nemulțumitori oare nu se va griji pentru cei ce-l mulțumesc Lui? Cel ce-i păzește pe cei ce nu au dragoste către Dînsul, oare nu-i va păzi pe adevărații Săi iubitori? Cel ce nu-i părăsește pe cei ce se depărtează de Dînsul, oare-i va părăsi pe cei ce se apropie de Dînsul? Cu adevărat nu-i va lăsa. Că zice: „Nu te voi părăsi pe tine" (Fac. 28). Și iarăși: „Oare va uita maica pe pruncul său, ca să nu-și miluiască fiii pîntecelui său? Și de și-l va uita femeia pe acela, Eu nu te voi uita pe tine, zice Domnul" (Isaia 49).

Se obișnuiesc oamenii cu prisos a se îngriji spre acestea două: pentru vremelnica petrecere și pentru cele de nevoie spre petrecere. Fiecare se grijește ca să-și petreacă bine această viață cu zile iară fără de primejdie și să aibă toată îndestularea întru hrană, întru băutură și îmbrăcăminte și întru toată îmbelșugarea a fi, dar pentru mîntuirea lor nu mulți sînt din cei ce se îngrijesc. Că zice Domnul în Evanghelie: „Căutați mai întîi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă" (Matei 6). Și nemincinos este Dumnezeu întru cuvintele Sale, ci cu adevărat pentru toți robii Săi cei ce caută împărăția lui Dumnezeu și de mîntuirea lor se grijesc și cu credință și rîvnă Domnului lor slujesc și se aruncă spre a Lui purtare de grijă, ei se îngrijește și le poartă de grijă cele de folos petrecerii lor le întocmește și cele trebuincioase viețuirii lor le dă cu îndestulare, rînduiește cu bună norocire petrecerea lor după cum a rînduit și pentru dreptul Iacob, de care ne este cuvîntul. Și deși oarece năpaste și primejdii li se întîmplă robilor Săi, însă el nu-i lasă întru acelea, ci din primejdii îi slobozește și din năpaste întru bun sfîrșit îi scoate după cum l-a scos și pe Iosif cel prea frumos, care era urît fraților săi, în groapă aruncat, în robie vîndut, în pămînt străin dus, de femeie asuprit în temniță închis. Și după toate acestea, ce? L-a făcut pe el slăvit stăpîn și împărat peste tot Egiptul. Dă încă și cele de nevoie robilor Săi. Oare nu

l-a hrănit cu îngerul pe proorocul Mie, carne prin corb aducîndu-i? Oare nu l-a săturat pe proorocul Daniil cel închis în groapa leilor, prin mîncarea lui Avacum? Pe Samson oare nu cu mîlnă l-a adăpat, prin apa cea izvorîtă din falca asinului? Pe văduva cea săracă și cu fapte bune ce locuia în Sarepta Sidonului, a lăsat-o în foamete? Oare nu l-a trimis pe proorocul la dînsa, ca vatra cu făină la ea să nu se împuțineze și ulciorul cu untdelemn să nu scadă? Altă femeie săracă a unui prooroc căreia murindu-i bărbatul, a încredințat-o pe ea cu doi fii purtării de grijă a lui Dumnezeu, poruncindu-le lor ca fără de îndoială spre Domnul să-și pună nădejdea. Aceasta cînd trebuia să fie luată de datornici în robie cu fiii ei și cînd la aceasta a fost supărată, oare a lăsat-o pe ea purtarea de grijă a lui Dumnezeu? Nu. Ci i-a umplut ei dintr-

un ulcior mic cu untdelemn multe ulcioare mari, cu care untdelemn nu numai prin prețul cel luat, datoria și-a plătit, ci și însăși cu fiii săi cu îndestulare la multă vreme a avut spre hrana sa. Iosafat împăratul Ierusalimului fiind în luptă cu rău credinciosul Ioram împăratul Ierusalimului feciorul lui Ahab și 7 zile împreună cu toată oastea fără de apă a răbdat, poporul și animalele de sete slăbind, oare l-a lăsat Domnul ca fără de apă să piară? Oare nu a trimis pentru el ploaie și rîu pe loc uscat în cetatea lui Iosafat a curs? Și numai pentru un rob al Său credincios Iosafat a adunat pe toți și nu numai pe cei buni ci și pe cei răi, și acestea toate s-au făcut în Legea Veche.

Dar ce vom zice pentru cele multe purtări de grijă asupra plăcuților lui Dumnezeu în Darul cel Nou, că nu-mi va ajunge vremea povestind. Însă pentru doi numai voi povesti. De cuviosul Alexandru întîiul începător al mînăstirii neadormiților și de precuviosul Teofan egumenul Singrianei. Pe Alexandru împreună cu alte multe popoare rugîndu-se și plîngînd în pustie, cu pîini curate și calde din purtarea de grijă a Sa trimise cu îndestulare l-a hrănit (Iulie 3). Pe Teofan încă mirean fiind și în vremea secerișului în pustie, cu gloată întîrziind și slăbind cu toții de sete, cu izvor de apă vie de năprasnă curgînd l-a adăpat. Cum a fost aceasta cel ce va voi să citească Viețile Sfinților 12 martie.

La fel și în celelalte nevoi ce sînt trebuitoare vieții omenești, Dumnezeu este purtător de grijă, fără numai de se va arunca cineva asupra Lui cu nădejdea. După cum i-a fost purtător de grijă dreptului Iacob, care întru ieșire din cauza născătorilor singur fiind, singur către Laban venind în două tabere l-a înmulțit. Și ieșind sărac din casă, l-a întors către tatăl său cu multe bogății (Fac. 32).

Însă din chipul acesta al dreptului Isaac, care slobozindu-și pe fiul său în țară depărtată sărac, afierosindu-l pe acela purtării de grijă a lui Dumnezeu, să se învețe născătorii ca pe fiii lor la fel a-i afierosi purtării de grijă a lui Dumnezeu mai mult decît pe avuțiile lor a le lăsa spre moștenire. Bine învață pentru aceasta Sfîntul Gură de Aur pe omul cel ce de la mutarea sa de aici grăiește, zicînd în Trimiterea către Romani cuvîntul 7: „Ceață de copii mă înconjoară și doresc a-i lăsa pe dînșii bogăți! îi răspunde lui așa: „Toate de le vei lăsa lor, neîncredințatei păziri pe toate le-ai dat, iar de le vei lăsa pe Dumnezeu spre moștenire și

Ispravnic, nenumărată bogăție le-ai lăsat lor. După cum și cînd singuri nouă ne izbîndim (răzbunăm) atunci Dumnezeu nu ne răzbună, iar cînd lasăm răz-bunarea asupra Lui, atunci mai mult decît nădejdea ni se face, așa și pentru avuții. De ne vom griji noi de acestea, el se depărtează cu purtarea de grijă pentru ele, iar de le vom arunca mai mult asupra Lui, atunci și pe ele și pe copii ie va tocni cu toată întărirea. De voiești dar a lăsa copiilor tăi multă bogăție, lasă-le lor purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Care și ție nimic făcîndu-i și suflet ți-a dat și trupul ți-a zidit și viață ți-a dăruit. Acela cînd te va vedea pe tine arătînd către ei atîta cinste și dragoste și cele pentru dînșii (împreună cu avuțiile și copiii) Aceluia închinîndu -i, cum nu le va deschide el lor negreșit toată bogăția. Că dacă l-lie pentru cea puțină făină ce i s-a dat spre hrană, fiindcă a văzut pe acea femeie că l-a cinstit mai mult decît pe copii, a arătat în casa văduvei arie și teasc, socotește cu cît mai mult Stăpînul lui l-lie va arăta dragoste și purtare de grijă și bunăvoință? Să nu căutăm dar ca pe copii să-i lăsăm bogăți, ci cu fapte bune". Pînă aici Gură de Aur.

Să se aducă aici spre povestire din Limonariu, cap. 201, pe care prea sfințitul Sofronie Patriarhul Ierusalimului împreună cu Ioan prietenul său a scris-o, spunînd așa: „Ne-a povestit nouă unul din părinți, zicînd: Am mers odată în Constantinopol pentru oarecare trebuință și stînd eu în Biserică, a venit un om mirean iubitor de Hristos și văzîndu-mă m-a salutat cu dragoste și șezînd lîngă mine aproape a început a mă întreba pentru folosul sufletului, iar eu i-am zis lui: Cei ce rînduiesc bine cele pămîntești îi se dau lor cele cerești! Iar el mi-a răspuns: Bine ai zis, părinte, fiindcă cu adevărat fericit

este cel ce-și are nădejdea sa spre Dumnezeu. Și a zis: Eu, părinte, din început cu totul m-am supus pe sinemi lui Dumnezeu. Am fost fiu de născători bogăți și slăviți și era tatăl meu foarte milostiv și la mulți săraci le împărțea de-a pururea. într-una din zile m-a chemat pe mine și arătându-mi toată avuția sa mi-a zis: Fiule, ce iubești, pe acestea să ți le las ție, sau în locul lor pe Hristos purtător de grijă? iar eu întărindu-mă cu credința și binevoiam de acelea tatălui meu, i-am zis: în locul acestora toate, pe Hristos

mai vîrtos îl voiesc, că acestea toate astăzi sînt, iar pe mine nu petrec, iar el petrece în veci. Aceasta auzind-o de la mine tatăl meu, pe toate cu mină îndurată în toate zilele le cheltuia celor ce ie trebuia și la moarte puțin ceva lăsîndu-mi. Eu rămînînd sărac, umblam cu smerenie avînd nădejdea spre Hristos al meu, Căruia m-a lăsat tatăl meu. Deci era în cetatea aceasta alt bărbat oarecare foarte bogat și slăvit, avînd femeie temătoare de Dumnezeu și iubitoare de Hristos. Aceștia aveau pe o fiică una născută. Și într-una din zile a zis femeia lui către el: domnul meu, multe bunătăți ne-a lăsat nouă Domnul și numai o fiică avem; ce vom face dar? Că de vom voii a o da pe ea oarecărui bărbat asemenea nouă întru bogăție și fiind cu nărav rău și cu fapte rele ce folos ne va fi nouă? Că va începe pururea a o scîrbi pe ea, deci să căutăm pe vreun om smerit și temător de Dumnezeu, care ar viețui după Dumnezeu și în dragoste cu dînsa. Iar el a răspuns către ea: Bine ai zis, du-te dar în Sfînta Biserică și te roagă cu toată inima către Atotmilostivul Dumnezeu și rămii puțin acolo și așa cine mai întîi va intra în ușile Bisericii, acela este trimis mire de la Dumnezeu fiicei noastre. Așa a făcut femeia aceea, că rugîndu-se ea în Biserică și șezînd atunci îndată întru acel ceas după Dumnezeiasca Pronie am intrat eu în Sfînta Biserică. Iar ea trimițînd la mine pe roaba sa m-a chemat la sineși și m-a întrebat, zicînd: De unde ești? Iar eu i-am zis: Din cetatea aceasta sînt și i-am spus ei pe tatăl meu. Iar ea mi-a zis: Oare a milostivului acelaia fiu ești? Și am răspuns: A acelaia fiu sînt, doamnă. Și i-am povestit ei pentru toate de care mi-a grăit mie tatăl meu și cele ce am zis eu către dînsul, că în loc de toate averile pe Hristos L-am ales. Și iarăși m-a întrebat: Ai femeie? Eu i-am zis: Nu am. Deci auzind ea acestea, a proslăvit pe Dumnezeu și mi-a zis mie: Iată că bun este Purtătorul de grijă Hristos pe care în locul tuturor L-ai ales, acum acela îți dă ție femeie și bogăție, ci să ie primești pe amîndouă cu frica lui Dumnezeu. Și luîndu-mă din Biserică m-a dus la casa sa și făcîndu-mi nuntă cu fiica lor, mi-a dat toată mulțimea averii lor. Iar eu mă rog către Hristos Purtătorul meu de grijă ca să-mi

dea mie a călători pe drumul tatălui meu pînă la sfîrșitul vieții mele". Pînă aici Limonariul.

Iată vedem cîtă este purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru cei ce nădăjduiesc spre Dînsul și se aruncă pe sineși la Dumnezeiasca Lui Purtare de grijă de-a pururea.

„A luat din pietrele locului acelaia". Astfel este patul robului lui Dumnezeu: pămîntul așternut și perină piatra, chipul vieții celei aspre și folosul cel întru acelea. Că pe pat aspru pe trupul său cel ostenit a-i culca asprime este și iată folosul că s-a învrednicit îngerștii și Dumnezeieștii Arătări. Ci nu mai întîi folosul decît asprimea. Că pînă cînd Iacob în casa părintească cu cele dulci mîncări se hrănea și pe așternut moale se odihnea, de dragostea tatălui și a maicii sale se îndulcea și cu feciorii cei din casă se împrietenea, pînă atunci de nici un fel de Dumnezeiască descoperire nu s-a învrednicit. Iar cînd pe toate

le-a lăsat și viața aspră a primit și a început a-și pune nădejdea la Dumnezeu și a alerga pe calea cea scriboasă, atunci îndată surca la cer a îngerilor și a lui Dumnezeu însuși a văzut-o și de căvintele Aceluia s-a îndulcit și făgăduința cea cu Milostivire de la Dînsul! a primit-o. Și i s-a făcut lui în loc de tată și de maică Dumnezeu, în loc de casnicii prieteni, îngerii, în loc de casă părintească scară spre Cer, încredințîndu-l pe el că patria cea veșnică este în Cer. Astfel de lăcașuri se dau unei viețuiri ca acesteia!

Să luăm aminte dar și la aceasta: Că Iacob atunci spre pămînteasca binecuvîntare a fost chemat, ca să i se înmulțească fiii lui, ca să fie numit și bogat, ca să se proslăvească pe pămînt cu multe neamuri ce aveau să

iasă dintr-însul și această pămînteasca binecuvîntare a început-o din viața cea aspră, spre înmulțirea sa a mers singur, spre îmbogățire a călătorit sărac, spre proslăvire s-a dus smerit și nu cu așternut moale, nu cu vison scump acoperit, ci piatră aspră luiși spre înopțarea călătoriei a avut. Cu cît dar mai vîrtos celui ce aleargă spre Slavă și bogăție, Veșnica împărăție Cerească, cu care are să binecuvinteze Hristos Domnul pe aleșii Săi în ziua Judecării, zicînd către dînșii: „Veniți binecuvîntații Tatălui Meu, de moșteniți împărăția cea gătită vouă" (Matei 25). Spre aceasta se cuvine a avea calea strîmtă și scîrbicioasă, de voim a afla cele dorite, că nu este cu puțința ca și aici cu cele vremelnice dulcetri ale lumii acesteia cu în-destulare și desfătare a vieții și acolo cu veșnicele bunătăți a se îndulci. Că nu vor putea trece din dulceața pămînteasca către cea Cerească, din plăcerea trupească către cea odihnă, de la iubirea de bogății și de lăcomie către acele bogății pe care le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe EL

îngustă este calea și strîmtă ușa care duce întru împărăția Cerului, așternut de pietre, pietroasă viețuire, zic aspră petrecere să aibă acela, care voiește a se odihni cu aceia de care grăiește Psalmistul: „Lăuda -se-vor cuvioșii întru slavă și se vor bucura întru așternuturile lor" (Psalm 149). Că nu se dau în alt chip acele bunătăți, de nu așa aspră viețuire pe pămînt va fi ceea ce este pricinuitoare cereștii odihne. Pentru poporul evreu care a intrat în pămîntul făgăduinței a lui Canaan (ce este și Palestina) grăiește Scriptura: „A supt miere din piatră și untdelemn din piatra cea vîrtoasă" (Deut. 32). Aceste cuvinte după cum sînt scrise au acest fel de tîlcuire: Pămîntul făgăduinței atîta era de îmbelșugat de miere, încît și în crăpăturile pietrelor albinele pe roiul lor îl înmulțeau și aceasta este aceea pe care Scriptura o zice: „A supt miere din piatră". Iar de copacii de măslin atîta era cea parte de roditoare încît și în locurile cele pietroase erau mulțime de saduri prea alese și frumoase. Și aceasta este aceea ce se zice: „Au supt untdelemn din piatra cea vîrtoasă".

Iar noi cea tîlcuire pentru pămîntul făgăduinței celor ce o tîlcuiesc duhovnicește, așa s-o înțelegem a fi împărăția Cerului miere și untdelemn, pentru veșnicele bunătăți ce sînt acolo căci cu rîuri de dulcetri se îndulcesc acolo și sfinții se aseamănă măslinilor. „Că eu ca un măslin roditor sînt în casa Domnului" (Psalm 51). Iar piatra cea vîrtoasă - viața cea aspră aici. Din piatra cea vîrtoasă israeliților le curge miere și unt-delemn, iar creștinilor din cea înaltă și aspră viețuire le izvorăște aflarea celor veșnice și Cerești bunătăți. Oare nu din pietrele cele aspre Sfîntului întîiului Mucenic Ștefan i-a izvorît dulceața cea cerească, prin arătarea cea către dînsu! a însuși Prea Dulcelui Iisus? „Văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stînd de-a dreapta lui Dumnezeu". Cînd vedea? întru acea vreme cînd se gătise uciderea cu pietre (Fapte 7). Bine aseamănă Scriptura omului înțelept pe cel ce-și gătește casa sa pe piatră, că numai acela este vrednic a intra cu fecioarele cele înțelepte întru cămara Mirelui Cerului. Că cel ce pe casa mîntuirii sale pe viața cea aspră a pietrei celei tari a înaltei vieți se sîrguiește a -și zidi, aspru se arată trupului său și neplecat împotriva poftelor păcatului se face.

„Și-a pus căpătîi luiși". Acea piatră pe care s-a odihnit Iacob, mi se pare a fi închipuire a lui Hristos Dumnezeului nostru, Cei ce grăiește: „Veniți către Mine toți cei osteniți și însărcinați și Eu vă voi odihni pe voi" (Matei 11). Că el este căpătîi iubitorilor de osteneală, întru care nu numai în viața ceea ce va să fie se vor odihni toți cei ce se ostenesc aici pentru Dînsul, ci și întru această viață de aici cu dulceața se odihnesc aceia, care pe Dumnezeiasca Dragoste o au întru inimile lor, că socotesc viața aceasta ca o străinătate, către Patria cea de sus cu nelenevire aleargă sudorile lor vărsîndu-și și ostenelele cele peste zi și peste noapte, cu nelenevire ridicîndu-le. Pentru că fiecare din aceștia numai de-și va înălța mintea sa către iubitul său Stăpîn, pentru a Cărui dragoste se ostenește, îndată ușoară i se face lui toată osteneala și nu-i este cu greu iubitorului lui Hristos orice fel de mare osteneală pentru dragostea Lui și pentru slava

Numelui cel Sfânt al Lui a o face. Pomenește Sfântul Apostol Pavel de ale sale osteneli, zicînd: „întru osteneli și nevoițe, în privegheri de multe ori în foame și în sete. în posturi adeseori, în frig și în golătate pentru dragostea Lui, întru năpădiri ceie din toate zilele și îngrijirea de toate bisericile (II Cor. 11). Cu adevărat mari erau ostenelile Apostolilor și nu numai ostenelile, ci și primejdii, bătăi, temnițe, moartea cea din toate zilele „întru osteneli de multe ori, întru bătăi peste măsură, în temniță peste măsură, în morți de multe ori”. Pe care socotindu-je Ioan Gură de Aur grăiește: „Primejdiile ostenelilor și a ostenelilor primejdii primeau dese și adeseori și nici cît de puțin nu-i lașă a se rasufla”. Pînă aici Ioan Gură de Aur. Ce dar, oare nu s-a ostenit Apostolul? Oare a slăbit întru atîtea grele și mult primejdioase osteneli? Nicidecum. Că grăiește: „Cine este neputincios, iar eu să nu fiu neputincios”. Cine i le ușura atît de mari și de greu de purtat osteneli? Nu altceva fără numai Dragostea cea către Hristos Domnul, de la care nimic nu putea a-l despărți: nici scîrba, nici strîmtorarea, nici prigoana, nici foamea, nici golătatea, nici primejdia, nici sabia. Că toate aceste sarcini grele îi erau lui ușoare pentru dragostea lui Hristos, după cum grăiește: „întru toate acestea prea biruim, pentru Cel ce ne-a iubit pe noi” (Rom. 8). O, cît de multe osteneli ridică cuvioșii Părinți, rătăcind prin pustii și prin munți și în peșteri și în crăpăturile pămîntului, iuptîndu-se ziua și noaptea cu nevăzuții vrăjmași și răsîgnîndu-se împotriva patimilor și a poftelor! Însă toate aceste osteneli nu le erau lor grele pentru că aveau mîngîiere pe dragostea cea Dumnezeiască a lui Hristos, pentru care toate li se arătau lor ușoare, după cuvîntul lui Hristos Cel ce ne-a iubit pe noi: „Jugul Meu este bun și sarcina Mea este ușoară” (Matei 11).

Dar ce vom zice pentru Sfinții Mucenici? Cît de mari osteneli au purtat, luînd asupra lor legături, munci, bătăi, și multe feluri de morți. Oare unele ca acestea nu-i sînt grele neputinciosului nostru trup? Însă lor le erau ușoare și de bucurie, fiindcă toată mintea lor era întru Hristos Domnul, ca pe căpătîi odihnîndu-se, și inima lor se îndulcea de dragostea Lui cea Dumnezeiască, încă și acum orișicine din adevărații robi ai lui Iisus Hristos, de se ostenește întru ceva și în ostenelile lui, nu pe ale sale, ci pe ale lui Hristos le caută, unul ca aceia numai cît de va gîndi pentru cine se ostenește, îndată ușoară i se facelui osteneala și mai mult a se osteni voiește și își socotește lui și pe osteneala sa nu ca pe o osteneală, ci ca pe o odihnă și răcoreală. Că dacă cei ce se ostenesc pentru sineși, pentru ale lor oarecare vremelnice dobînzi, au mîngîiere în ostenelile lor pe însăși nădejdea primirii, acelora pentru care se ostenesc ca să-și dobîndească cele dorite, cu cît mai vîrtos cei ce se ostenesc pentru Hristos, îl au mîngîiere pe însuși Hristos că Acela le este lor nădejde, Acela - Mîngîiere, Acela - Dorire și Dulceață neschimbată și se ostenesc ca pe Hristos să-L dobîndească și iubiți să fie de Dînsul și de dragostea Aceluia a se îndulci să se învrednicească și nu se lipsesc de nădejdea lor, fiindcă nădejdea nu rușinează. Eacob odihnîndu-se pe căpătîi de piatră, Scară spre Cer și îngeri și pe însuși Dumnezeu L-a văzut. Așa și cel ce se odihnește cu mintea bine gînditor întru Hristos Domnul, Cel ce este Piatra cea Duhovnicească (Piatra era Hristos) și-și adîncește întru Dînsul gîndul său, are gata suirea la Cer și săiășuirea lui cu îngerii și privirea cea dulce a feței lui Hristos.

„A văzut vis”. Vedeniile cele din somn sînt în trei chipuri: unele de la Dumnezeu, altele de la diavolul, iar altele din fire.

Vedeniile de la Dumnezeu sînt după cum acestui Iacob pentru scară, lui Iosif celui prea frumos pentru Soare, Luna și Stelele închinîndu-se lui, și pentru snopi - închinîndu-se snopului lui. Și a celui alt sfînt - Iosif tîmplarul, pentru Prea Curata Fecioară Născătoare de Dumnezeu și celor 3 Magi ai Persiei ce au venit spre închinarea lui Hristos, ca să nu se întoarcă spre Irod. Și altora niște vedenii ca acestea le-au fost, nu numai sfinților, ci și păcătoșilor. Precum lui Abimelec regele gherarilor pentru soția lui Avraam,

lui Faraon pentru cele 7 vaci și spice, lui Nabucodonosor pentru chipul cel cu capul de aur și stejarul cel mare și altora pentru alte lucruri.

Visurile cele de la dracul sînt precum aceluia călugăr de care cuviosul Antioh scrie așa: (Prolog februarie 26): „A fost oarecare monah în Muntele Sinai care foarte se nevoia în chiliuța sa, închizîndu-se la mulți ani, mai pe urmă crezînd visurilor, a fost batjocorit de diavolul și în tăierea împrejur cea jidovească a căzut. Că de multe ori îi arăta lui diavolul adevărate visuri și cu acelea înșelîndu-și mintea lui a întunecat-o. Mai pe urmă i-a arătat lui diavolul că toata ceata Apostolilor și a Mucenicilor și a tuturor creștinilor întru întuneric se află și de toată rușinea sînt plini. Dimpotrivă, i-a arătat pe cea urîită de Dumnezeu ceata jidovească cu lumină strălucindu-se și de bucurie umplîndu-se. Sculîndu-se ticălosul și lăsînd muntele cel sfînt, a mers la Palestina în sălașurile jidovești și tăindu-se împrejur s-a făcut jidov și-a luat și femeie și se certa fățiș împotriva creștinilor, pîrtinind pe jidovi. Și după aceea n-a trăit nici trei ani și cu moarte s-a sfișit, viu fiind încă a putrezit și a pierit fiind mîncat de viermi. Pe acea văzîndu-le eu - zice Antioh - și alți călugări am plîns, fiindcă era bărbat umilit și tot cărunț în postiri și întru osteneli a îmbătrînit și mai pe urmă crezînd visurilor a pierit. Că firește visurile sînt obișnuite fiecărui om, însă și acelea îndoite sînt: unele din nălucirea minții, cînd cineva vede ceva sau aude, pe acelea cu mintea le nălucește, sau cînd ceva

dorește sau se teme de ceva și lung de aceasta gîndește și prin cea lungă gîndire pe acelea tipărindu-le în mintea sa, atunci și în somn pe acelea le vede, care mai înainte de somn mintea lui se îndeletnicea întru acele gînduri". De care și Sfîntul Gură de Aur întru ale sale cuvinte la trimiterea Apostolului pomenește, zicînd; „Aceleași povestiri, aceleași vederi, pe aceleași auziri ce se bagă în sufletul tău pe acelea și în somn le primești. Că s-a obișnuit de multe ori sufletul cu acest fel a se năluci (în somn) pe care ziua le gîndește și dorește". Pînă aici Gură de Aur. Aceleași o arată și Sfîntul Ioan Scărarul că cele ce omul nedormind le are în gîndul său și le dorește pe acelea și în somn le privește. Că așa zice grăind pentru visuri: „Cei ce cu adevărat iubește pe cineva, pururea pe cea iubită față cu mintea o nălucește și (încă întru inima sa) cu dulceață o îmbrățișează. Unui ca acela nu poate nici în somn a tăcea despre cel dorit că și așa către cel dorit grăiește. S-a rănit oarecine întru sineși și mirîndu-se grăiește: Eu dorm pentru trebuința firii, iar inima mea priveghează pentru cea multă dorire". Pînă aici Scărarul. Se scrie pentru Vasian episcopul (Iunie 10), că încă în tinerețile sale dormind grăia cuvinte de rugăciuni cu buzele sale chemînd Numele lui Dumnezeu celui Unul în Treime, către Care treaz fiind, călduroase rugăciuni înălța către Acela și în somn se ruga, în vedenia somnului aceeași se vedea că o face pe care și la iveală o făcea. Acesta era prieten Sfîntului Ambrozie.

Iar unele din fireștile visuri se fac din silnica oarecare din cele dinlăuntru ale omului prefaceri și umezeli sau boală. Iar de va prisosi întru cineva fierea și se face mînios, aceluia i se nălucesc în somn războaie, bătăi, pară de focuri. Iar de este cineva flegmaticos, adică plin de udele aceluia i se nălucesc în somn ape, prăpăstii, înotări și de la oarecare vătămătoare lucruri negrabnică fugă. Iar de va prisosi întru cineva sîngele, aceluia i se nălucesc muzici, baluri, livezi, păsări, zburare. Iar de va fi cineva melancolic, adică

întristăcios, tulburat, trîndav, aceluia i se nălucesc în somn lucruri înfricoșate, morți, mormînturi, arapi

Pentru Sfîntul Iacob nu numai aceasta este știut că somnul lui era de la Dumnezeu, ci și aceasta este de crezut că și mai înainte de somnul acela mintea lui era înălțată spre Dumnezeu și gîndul lui adîncit întru Dumnezeu. Că ieșind el din țara părinților în țară neștiută, ce altă era în gîndul lui, fără numai Dumnezeu asupra Căruia și de la tatăl și maica era aruncat și spre Dînsul a nădăjdui era învățat și grăia întru dînsul gîndurile lui. Un gînd îi zicea: Cum de te duci singur în țară depărtată, oare nu vei cădea în mîinile

tîlharilor sau în dinții cumplitelor fiare? Iar celălalt gînd îi răspundea celui dintîi: Dumnezeu părinte lui meu și rugăciunile maicii mele mă vor păzi pe mine întreg și sănătos. Și iarăși îi zicea cel dintîi gînd: Oare te va primi pe tine Laban, sau va voii să te aibă pe tine gi-nere sau oare îți va fi ție bine? Iar cu celălalt gînd răspunzîndu-i celui dintîi îi zicea: Dumnezeu părinților mei cu ale lor rugăciuni, toate cele bune și folositoare va rîndui pentru mine. Iarăși cel dintîi gînd îi zicea: Oare vei mai vedea între cei vîi pe tatăl și maica ta, sau ei te vor mai vedea pe tine? Oare nu cu cea mai de pe urmă sărutare te-ai sărutat cu dinșii? Iar el răspundea: în minile lui Dumnezeu este viața născătorilor mei și a mea, Acela de va voii iarăși mă va învrednici a vedea pe dulcea și iubită față a lor.

Și așa întru sineși cu gîndurile sale grăind, își înălța cu suspinuri ochii săi către Cer și cu umilință se ruga: Dumnezeu meu, Dumnezeu meu, Tu îmi ești Tată și Maică, Tu ești Păzitorul meu, Purtător de grijă și de mîna ducător. Tu ești a mea nădejde și scăpare, deci nu mă lăsa pe mine cel ce nădăjduiesc spre Tine. Așa pe mintea sa înălțînd-o către Dum-nezeu, făcea rugăciune și mergea pe calea ceea ce-i zăcea înainte, pentru aceasta și în somn s-a învrednicit a vedea pe Dumnezeu, că de Carele mai înainte de somn gîndea, Acela și în somn în vedenia somnului i se arăta.

Iar nouă de aici ni se cuvine a ne învăța, că pe mintea noastră către Dumnezeu adeseori a o înălța și către Acela pururea a gîndi ca nu numai în vederea somnului pe Acela a-L vedea, ci și întru adormirea morții noastre pe Acela a ne învrednici a-L vedea și întru viața cea nesfîrșită de vederea Feței Lui să ne învrednicim a ne îndulci.

„Scară întărită pe pămînt”. S-au obișnuit oamenii visurile a le tîlcui. Deci și acest vis al lui Iacob tîlcuiască-se: După cele scrise, tîlcuirea somnului acestuia astfel este: Scara închipuia calea lui Iacob, iar suirea îngerilor închipuia călătoria cea cu bună norocire a lui Iacob în Mesopotamia. Pogorîrea îngerilor o închipuia pe întoarcerea lui cea bună, iar Domnul cel ce se întărea pe scara aceasta arăta, că însuși Dumnezeu li era îndreptător și purtător de grijă călătoriei lui Iacob. Iar după tîlcuirea duhovniceștilor învățători ai Bisericii, a lui Chirii al Alexandriei, a lui Ghermano patriarhul Constantinopolului și a altora:

Pe Scara lui Iacob o înțeleg mai înainte a fi închipuirea Crucii lui Hristos. Iar Domnul cel ce se întărea pe dînsa mai înainte însemna că luînd Trup omenesc, are să fie pironit pe Cruce. Și cu adevărat Crucea este scară spre cer. prin care mai întîi Hristos s-a suit ia Cer după cum a zis: „Oare nu se cuvenea acestea a le pătimi Hristos și a intra întru Slava Sa?” (Luca 24)., Și apoi după Dînsul atîta de mulți sfinți s-au suit; și acum se suie adevărații robi ai lui Hristos și se vor sui pînă ia venirea Domnului cu sfinții Săi îngeri. Se suie pe Cruce, închipuindu-se prin ale Sale Pătimiri, Cel ce a pătimit pe Cruce, că fiecare rob al lui Hristos în viața aceasta, pătimirile lui îi sînt cruce și scară către cer. Precum aceasta frumos se arată în viața Sfîntei Muceniță Perpetua (februarie 1) și a celor împreună cu dînsa, căreia mai înainte de pătimire pentru Hristos i-a fost acest fel de vedenie: Că i se părea că vedea o scară de aur foarte mare, ajungînd pînă la Cer, iar pe de amîndouă părțile acelei scări era mulțime multă de unelte înfipte de fier ascuțite; Săbii, cuțite, brice, sulite, cîrlige, piroane, undițe și altele asemenea acestora. Iar sub acea scară lingă treapta dintîi era tîrîndu-se un balaur foarte mare și pe cei ce voiau a se sui nu-i lăsa. Deci apropiindu-se sfîntul tînăr Satir, nebăgînd seamă de acel balaur înfricoșat și mai întîi decît toți pe acea scară s-a suit și ajungînd la vîrfurile ei și întorcîndu-se a zis: Perpetua, te aștept pe tine, ci te păzește ca să nu te muște balaurul pe tine. iar ea a zis: Nu poate să mă vatăme balaurul pe mine întru Numele Domnului fișus Hristos. Și apropiindu-se mai întîi pe capul balaurului a călcat, ca și cum ar fi călcat pe cea dintîi treaptă, apoi s-a suit pe scară și le-a văzut pe cele preafrumoase sălaşuri ale raiului și pe mulțimea din ei ce se săiașluiau acolo. Pe acea vedenie cînd a povestit-o Perpetua tovarășilor săi au înțeles cu toții că sînt

chemați de la Dumnezeu spre nevoița pătimirii, și au început a nu se griji pentru vremelnica viață. La fel și cei ce fără de sînge sînt Mucenici și se răstignesc împotriva patimilor și a poftelor, și pătimirile acestora sînt Cruce și scară către cele înalte. Iar celor ce rabdă primejdii și asupriri fără de vină, mulțumind Domnului, tuturor acestora le sînt pătimirile lor Cruce și Scară, prin care spre Cer se suie. Dar și Scara lui Iacob era mai înainte închipuire a întrupării și a Nașterii din Prea Curata Fecioară a lui Hristos Mîntuitorul

nostru. „Care din seminția lui Iacob avea a ieși și a se coborî către noi ca pe niște trepte, după strămoșescul neam, întru care treptă era cel mai întîi Adam, iar cel mai de pe urma Iosif și Preasfînta Născătoare de Dumnezeu. Scara cea întărită pe pămînt: întruparea era a Fiului lui Dumnezeu pe pămînt. Iar vîrfurile scării ce ajungea pînă la cer era Cel întrupat Fiul lui Dumnezeu, pe pămînt cu Trupul și în Cer cu Dumnezeirea, împărățind nedespărțit împreună cu Tatăl, după cum cîntă Biserica la înălțarea lui Hristos: „Din sînurile Părintești nu Te-ai depărtat, prea dulce Iisuse, și cu cei pămîntești ca un Om ai viețuit!”. Încă și cel primit Trup l-a înălțat în Cer. Îngerii lui Dumnezeu se suiau împreună la înălțarea lui Hristos, iar mai întîi se coborau întru Bunavestire și întru Nașterea Lui, după cum se scrie: „Și a fost împreună cu îngerul mulțime de oaste cerească, lăudînd pe Dumnezeu și zicînd: Slavă întru cei de Sus lui Dumnezeu” (Luca 2). Încă și îngerii ce se suiau pe scară închipuiau pe îngerii cei mulți trupești care aveau să se suie spre cer după Hristos cel întrupat și în Cer înălțat. Că pînă cînd nu se întrupase Hristos, nici nu se înălțase, pînă atunci nimeni nu s-a suit în Cer. Iar cînd a luat el trup și-a șezut de-a dreapta Tatălui, atunci îndată și trupestii îngeri prin a Lui povățuire către Cerescul Tată au mers, că așa le-a și grăit Hristos: „Nimeni nu va veni către Tatăl fără numai prin Mine” (Ioan 14). Încă scara lui Iacob închipuire era și a Prea Curatei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, care avea să iasă din seminția lui, prin care Dumnezeu către noi din Cer s-a pogorît arătîndu-ne suirea spre Cer. Pentru aceasta îi cîntă ei Biserica zicînd: „Bucură-te Podul care ne duci la Cer și Scara cea înaltă pe care a văzut-o Iacob!”

Se poate a se chema scară și viețuirea dreptului bărbat care suișuri în inima sa pune și ca pe niște trepte prin faptele cele bune către Dumnezeu se apropie și încă pe pămînt fiind, prin mintea cea de Dumnezeu cugetătoare pe însăși cerurile le ajunge. Doi pereți ai acelei scări sînt credința și faptele, sau dragostea către Dumnezeu și cea către aproapele. Iar suirea îngerilor sînt gîndurile cele bune care se pironesc întru Dumnezeu, iar pogorîrea îngerilor este îngrijirea pentru aproapele.

„A luat piatra cea ce era căpătîi și a pus-o pe ea în stîlp”. Rabinii jidovești spun că Iacob a luat trei pietre și punîndu-le luiși căpătîi, iar cînd s-a deșteptat a aflat acele trei pietre într-o piatră crescute, și pentru aceasta înspăimîntîndu-se a zis: „Înfrișat este locul acesta”. Și a pus acea piatră într-un stîlp și f-a numit pe el Casa lui Dumnezeu. Însă tîlcuitoarii noștri nu pomenesc pentru împreunarea celor trei pietre întru una, dar s-a putut să fie aceea spre închipuirea și Taina Sfîntei Treimi, care se mărturisește de noi în trei Fețe, iar Dumnezeu unul se crede.

„Din toate cîte îmi vei da, îți voi da Ție zeciuală”. Vezi că încă din vremile vechi a început a se face dare lui Dumnezeu și Bisericilor Lui de la popoarele cele bine-credincioase, dar nu luare. Și lui Moisi i-a poruncit Dumnezeu, ca să poruncească popoarelor ca din rodirile pămîntului și a dobitoacelor să dea zeciuală Domnului: „Toată zeciuală pămîntului și din semințele pămîntului și din roadele pomilor sfînt Domnului este. Toată zeciuală boilor și a oilor sfînt Domnului să fie”.

Toate acestea nu că trebuindu-i lui Dumnezeu a poruncit - că toate sînt ale Lui - ci că cei ce slujesc Altarului Lui să-și aibă hrana lor din darea poporului. Că așa a zis către Leviți: „Să mîncăți toate acestea”

(zeciuielei) voi și fiii voștri și casele voastre, că plata aceasta a voastră este în locul slujirii voastre celei din Cortul mărturie" (Numeri 18).

Acest bun obicei al Legii celei Vechi intrase și în creștini, ca să dea zeciuială Bisericii lor și în lungă vreme se ținea. Pentru că și Sfântul Vladimir marele cneaz al Rusiei, cel ce a luminat pământul său cu Sfântul Botez, legiuise zeciuială Bisericii spre chivernisirea slujitorilor lui Dumnezeu, de care și pînă astăzi în cetatea cea de sus a Kievului stă spre mărturie biserica ce se cheamă „Zeciuială”, din zeciuielele cele ce se dădeau de cei de atunci așa s-a numit. Iar acum acel vechi obicei în Rusia a trecut și nici nu se mai pomenește. (Însă în oarecare părți creștinești și pînă acum se află). Că se cuvine cei ce slujesc Domnului și în toate zilele rugăciuni întru jertfă aduc pentru popor, de la popoare să fie chivernisiți. Că precum ostașii cei ce ies la război împotriva vrăjmașilor și pentru patrie se înarmează, datori sînt a-i împăca pe ei cei ce șed pe la casele lor și nu ies la război. La fel și ostașii duhovnicești care se întrarmează împotriva nevăzuților vrăjmași pentru toți credincioșii, sînt datori creștinii a ie da cele de nevoie spre a lor hrană fără de scumpete.

Iar cei ce nu voiesc a da, ci încă și tînjesc asupra slujitorilor lui Hristos, ca și cum ar fi vrut ei cele de nevoie cu prisos, unora ca aceștia răspunzîndu-le Sfântul Ioan Gură de Aur grăiește așa: „Socoteste cîte dădeau Iudeii (Preoților și Levitilor) zeciuiele, părți, iarăși zeciuiele și iarăși alte zeciuiele, și iarăși alte întreite zeciuiele și nimeni nu zicea că prea mult mănîncă, că Preoții pe cît mai mult primesc, pe atîta și mai multă plată are Altarul. Că nu ziceau atunci: Multe iau, se îmbuibă! - după cum aud pe fiecare zicînd". Pînă aici Gură de Aur.

Să se aducă aici ceea ce s-a întîmplat în zilele împăratului grec Zenon. În părțile ce se cheamă Norichia era un om al lui Dumnezeu Severian sfințit și făcător de minuni. Că acela luminase pe acea parte și-l sfătuia pe poporul acela ca să dea zeciuială spre hrană slugilor lui Dumnezeu și săracilor, iar ei nevrînd, aceea a fost după ce și-au semănat țarinile lor au răsărit și frumos crescînd, se apropiau spre seceriș, dar a năpădit asupra grînelor lor rugina și îngrozea cu desăvîrșire pierderea rodurilor pămîntești. Deci poporul cunoscînd pedeapsa lui Dumnezeu pentru scumpătatea lor au venit către Sfântul Severian căindu-se și cerîndu-și iertare. Iar el le-a zis lor: De ați fi dat zeciuială slugilor lui Dumnezeu și săracilor, nu numai că ați fi luat veșnica răsplătire, ci și pe aceste bunătăți de aici cu îmbelșugare le-ați fi avut. Ci fiindcă greșeala voastră cu pocăința o ați adus, deci din Milostivirea lui Dumnezeu vă făgăduiesc vouă că aceea măcar de este și mare, dar nu va vătăma grîiele noastre, fără numai de acum înainte credința voastră să nu fie necredincioasă! Și aceasta zicînd, le-a poruncit post. Și îndată s-a pogorît o ploaie lină asupra țarinilor și a spălat acea rugină și a fost seceriș bun și grîie alese.

De aici putem vedea că darea ia săraci și la slujitorii lui Dumnezeu nu-l sărăcește pe cel ce dă, ci și cele străine le răpește.

Ajungînd Iacob în Mesopotamia la Laban, fratele maicii lui, a fost primit acolo cu dragoste, că a zis Laban către dînsul: Din oasele mele și din carnea mea ești tu (Fac. 29). Și după trecerea de o lună de zile, în care a fost ospătat Iacob în casa lui Laban, a zis Laban către Iacob: Frate al meu ești tu, deci ca să nu te ostenești la mine în zadar, spune-mi: Care plată am să-ți dau ție? Erau la Laban două fiice ale lui, numele celei mai bătrîne era Lia, iar al celei mai tinere Rahila. Deci Lia deși era frumoasă la chip, dar avea durere la ochi, iar Rahila era și cu chip bun și încuviințată. La ochi și mat frumoasă decît Lia. Și a iubit Iacob pe Rahila și i-a zis lui Laban: Să-ți slujesc ție șapte ani pentru Rahila fiica ta cea mai mică ca să mi-o dai mie spre însoțire. Și s-a învoit Laban și a zis: Mai bine îmi este mie a ți-o da ție decît altui bărbat, fără numai

petreci cu mine. Și a slujit Iacob lui Laban șapte ani pentru Rahila și i se socoteau lui acei 7 ani puține zile, fiindcă foarte o iubea pe ea. Iar când după cei șapte ani a venit vremea nunții și sosind seara, Laban iuind pe cea mai mare fiică a sa Lia, a dus-o pe ea către Iacob. Trecând noaptea a văzut Iacob că nu Rahila, ci Lia i s-a dat lui spre nuntă, deci supărându-se a zis către Laban: De ce ai făcut aceasta? Că eu pentru Rahila ți-am slujit ție șapte ani, dar pentru ce mi-ai făcut strîmbătate?

Iar Laban îi punea lui înainte legea acelei țări, zicînd că nu se poate da bărbatului fiica cea mai tînără mai înainte decît cea bătrînă și zicea: Să facem încă șapte ani ospățul nunții și îți voi da ție pe Rahila pentru care încă alți șapte ani sîm slujești mie.

S-a învoit Iacob și după cele șapte zile i s-a dat lui și Rahila și a slujit pentru ea încă 7 ani întrucît slujirea lui Iacob pentru Rahila a fost de 14 ani. Și i-a dat Laban fiicei sale Lia o roaba anume Zilpa, iar Rahilei pe Bilha. Și iubea Iacob pe Rahila mai mult decît pe Lia. Și văzînd Domnul Dumnezeu cum că nu iubește Iacob pe Lia, i-a deschis pîntecele ei spre nașterea de fii, iar Rahila era neroditoare.

Deci zămislind Lia i-a născut fiu lui Iacob și i-a pus numele lui Ruben. După aceea zămislind a născut fiu pe Simeon, după aceea pe Levi mai pe urmă pe Iuda; și a încetat de a mai naște.

Rahila văzîndu-se pe sine neroditoare a rîvnit surorii ei și i-a zis lui Iacob: Dă-mi fii, iar de nu apoi mor. Iar Iacob i-a răspuns ei cu mînie: Oare Dumnezeu sînt eu? Și a zis Rahila: iată roaba mea Bilha, intră la dînsa și va naște pe brațele mele și voi face pe fiul meu cel născut din ea ca pe ai meu. Și i-a dat Rahila pe roaba sa Bilha femeie lui Iacob și intrînd ia dînsa Iacob a zămislit Bilha și a născut fiu. Și a zis Rahila: Drept a judecat mie Domnul și a auzit glasul meu și mi-a dat mie fiu și i-a pus numele pruncului aceluia Dan. Iarăși zămislind Bilha a născut pe Natanail. Deci văzîndu-se pe sine Lia că a încetat a naște, a dat pe roaba sa Zilpa lui Iacob de femeie și zămislind Zilpa a născut fiu și i-a pus numele Gad, și iarăși zămislind Zilpa a născut pe Isahar, după aceea pe Zabulon, iar mai pe urmă a născut fîe o fiică Dina.

Și și-a adus aminte Domnul de Rahila și a auzit rugăciunea ei, i-a deschis ei pîntecele și zămislind a născut fiu și a zis: Mi-a deschis Domnul pîntecele meu și a luat ocară mea și a numit numele pruncului Iosif.

Vrînd Iacob a se duce de la Laban și a se întoarce către tatăl său, i-a zis lui Laban: Slobozește-mă, ca să mă duc la locui meu, în pămîntul meu, și dă-mi mie pe femeile mele și copiii pentru care ți-am slujit ție.

Iar Laban văzînd că pentru Iacob i-a binecuvîntat Dumnezeu casa lui cu multe bogății, l-a rugat pe Iacob ca să mai petreacă la ei dîndu-i lui plata pe care ar fi voit. far altă plată n-a voit fără numai ca să-i deosebească iui oile și caprele cele peștițe. Și i-a dat lui Laban aceea.

Deci a mai petrecut Iacob la Laban încă 6 ani, iar acuma toți anii petrecuți ai lui Iacob la Laban erau 20. Și

S-au înmulțit oile și caprele lui Iacob foarte, pentru că toate se fătau peștițe, fiindcă Iacob adăpînd turmele, punea împreună totege de nuc cioplite peștițe ca privind spre dînsul cînd beau oile și caprele apă să zămislească rod peștiț. Și s-a îmbogățit Iacob foarte și erau dobitoacele lui multe, boi și cămile și asini și robi și roabe.

Iar feciorii lui Laban au început a-i pizmui și a se supăra, zicînd: A luat Iacob toată bogăția tatălui nostru și prin tatăl nostru și-a făcut luiși toată slava sa. Și-a schimbat încă și Laban dragostea cea mai dinainte

către Iacob. Și a văzut Iacob că fața lui Laban nu era așa precum mai înainte. Și arătându-se Domnul lui Iacob i-a zis lui: întoarce-te în pământul tatălui tău și la neamul tău și voi fi cu tine (Fac. 31).

Deci chemînd Iacob la cîmp pe Lia și pe Rahila le-a spus lor gîndul său, că voiește să se întoarcă la tatăl său, iar ele s-au învoit la aceasta. Și luînd Iacob pe femeile sale și fiii și toată averea sa cea cîștigată în Mesopotamia, s-a apucat de cale, întorcîndu-se în pământul Canaan și nu i-a spus socrului său Laban pentru ducerea sa, fiindcă el întru acea vreme se dusese departe la cîmp către turmele sale să-și tundă oile lui. Iar Rahila ieșind din casa tatălui său i-a furat idolii tătîne-său, nu că-i iubea pe idoli, ci pentru că erau de aur și de argint, așadar a furat aur și argint și aceasta cu dreptul a făcut-o: una, pentru zestrea sa; iar alta, pentru plata ce avea să-i dea Laban lui Iacob, pentru osteneala cea de 20 de ani ai lui.

Mergînd Iacob întru ale sale, trecînd apa Eufratului ce este în Mesopotamia s-a suit la muntele ce se zice Galaad și s-a dat de veste lui Laban cum că a fugit Iacob și acum sînt 3 zile de cînd a fugit.

Umplîndu-se de mînie Laban, a luat pe toți frații săi cu sine și a alergat pe urma lui Iacob 7 zile. Și cînd era să-l ajungă pe Iacob a venit îngerul către Laban noaptea în vedenia somnului și i-a poruncit lui, ca nimic să nu îndrăznească a grăi sau a face vreun rău lui Iacob și i-a zis: Ferește-te însuși ca să nu te ajungă pe tine mînia lui Dumnezeu. Deci deșteptîndu-se Laban, l-a ajuns pe Iacob la muntele Galaadului unde își întinsese corturile sale și i-a zis lui: De ce ai făcut aceasta? Pentru ce te-ai dus și m-ai jefuit și le-ai luat pe fetele mele ca pe niște roabe robite cu sabia? Că de mi-ai fi spus te-aș fi slobozit cu veselie și cu alăute și cu timpane, încît să nu mă învrednicesc a-mi săruta pe fiicele mele și pe nepoții mei, că nebunește ai făcut și acum mîna mea, iată, poate a-ți răsplăti ție, dar Dumnezeuul părintelui tău m-a oprit pe mine. Deci du-te sănătos către tatăl tău! Dar pentru ce mi-ai furat dumnezeii mei?

I-a răspuns Iacob lui Laban: M-am dus de la tine nespunîndu-ți ție că mă temeam ca să nu iei de la mine pe fiicele taie și pe toată averea mea. Iar pe dumnezeii tăi la cine-i vei afla să nu fie viu înaintea fraților noștri, lată, caută toate ale mele și cunoaște de va fi sau de vei cunoaște ceva al tău la mine, să iei. (Că nu

știa Iacob cum că Rahila femeia lui a furat idolii tătîne-său). Deci a intrat Laban în cortul Liei și căutînd în averea ei n-a aflat idoli, după aceea a căutat și în cortul lui Iacob și la amîndouă roabele și n-a aflat pe cele căutate mai pe urmă a venit și la cortul Rahilei. Iar Rahila luîndu-i pe idoli i-a băgat sub șaua cămilei și a șezut deasupra lor și s-a făcut că este bolnavă neputînd a se scula din loc. Și a zis către tatăl său: Să nu te mîinii asupra mea, domnul meu, pentru că nu mă pot scula înaintea ta, că sînt de neputință cuprinsă, iar el nefăcîndu-i osteneală de a se muta din loc i-a căutat pe idoli în cort și nu i-a aflat.

Și mîniindu-se Iacob a început a se sfădi cu Laban, zicînd: Care este nedreptatea mea? Și care este păcatul meu înaintea ta de alergi pe urma mea? Și căutînd în toată averea mea ce ai găsit dintru ale tale? De ai găsit pune-le aici înaintea fraților tăi și fraților mei și să judece între noi amîndoi. Douăzeci de ani am fost cu tine, păscînd turmele tale și caprele n-au fost sterpe, oi din turmele tale n-am mîncat, mîncat de fiară nu

ți-am adus ție, de se fura ceva eu din al meu împlineam, ziua mă frigeam de arșiță, iar noaptea de ger și somnul se ducea de la ochii mei. Atunci Laban a început a face pace cu Iacob și împacîndu-se au făcut movilă mare de piatră și au numit acea movilă „Mărturie”. Și a zis Laban către Iacob: Fie movila aceasta mărturie între mine și tine spre semnul împăcării noastre, ca nici eu cu răutate să nu trec movila aceasta către tine, nici tu către mine, și așa făcînd așezămînt de pace au înnoptat și sculîndu-se Laban dimineața a sărutat pe Iacob și pe fiicele sale și nepoții și s-a întors la locul său.

„Să-ți slujesc 7 ani pentru Rahiia", într-o vreme de demult era obiceiul la evrei și la greci și romani, ca mirele să cumpere pentru mireasa. Așa mai pe urmă David și-a cumpărat luiși pe fiica împăratului Saul cu 200 de netăiate împrejur a celor de alt neam. Așa proorocul Osea pe femeia ce era curvă a cumpărat-o luiși cu 15 arginți. Iar Iacob fiind sărac și neavând cu ce să-și cumpere luiși femeie, pe osteneala cea de 7 ani a slujirii sale în loc de preț o punea: „Să-ți slujesc șapte ani" a zis. Și erau înaintea lui acei ani, puține zile, fiindcă foarte o iubea pe ea.

Iar nouă ni se cuvine aici a gândi fiecare pentru sufletul său și pentru Cereasca împărăție, Iacob pentru frumusețea femeii vremelnice atâta s-a ostenit și 7 ani a sluji s-a făgăduit, dar a slujit 14 ani. Iar noi pentru veșnica mîntuire a sufletului nostru și pentru dulceața cea nesfîrșită și bunătățile împărăției cerești ne lenevim și într-o zi într-o adevăr a sluji lui Dumnezeu, Iacob atîta o iubea pe Rahiia, întrucît acea lungă osteneală îi era lui ușoară pentru dragostea ei: Iar nouă pentru nevoia sufletului și puțină nevoia grea ni se pare a fi, cu adevărat nu iubim noi sufletele noastre, nu le iubim fiindcă de mîntuirea sufletelor nu ne îngrijim și nu numai că nu le iubim, ci încă îl și urim și vrăjmășuim asupra sufletului, lucrînd lucrurile cele rele și nedrepte, după cum grăiește psalmistul: „Cel ce iubește nedreptatea își urăște sufletul său" (Psalm 10). Și îngerul către Tobie a zis: „Cel ce face păcatul și fărădelegea, vrăjmaș este sufletului său"

(Tobie 12). Lui Iacob pentru vremelnica însoțire atîta îi era Rahiia de iubită, iar noi avînd într-o înviere cea de obște iarăși cu sufletele noastre a ne înfîlîni, într-o nesfîrșită vreme a petrece în acea unire, nu voim a ne iubi sufletele noastre și de le și iubim, dar trupește le iubim, iar nu duhovnicește. Că fiecare își iubește sufletul său numai pentru viața aceasta, ca să viețuiască la mulți ani cu ei aici și să se îndulcească de dulcele trupești întru poftele lumii acesteia, iar cea duhovnicească dragoste în suflet nu este, ca să se grijească pentru dînsul, ca să nu piară în viața ce va să fie, să nu-i cufunde pe ei în adîncul iadului, ca să nu-i dea în mîinile diavolilor celor cumpliți în focul cel nestins, în viermele cel neadormit, în tartar, de care și însuși satana se cutremură, într-o atîtea cumplite și veșnice rele să nu -și arunce sufletul său, pentru aceasta vreo grijă nu este, deci dar nici dragoste în suflet nu este. Ce este mai frumos decît sufletul care este zidit după chipul lui Dumnezeu? Fără de moarte și veșnic? Și ce este mai dulce decît împărăția cerului, care nu are sfîrșit! Iar noi pe amîndouă acestea, ca pe un lucru netrebnic întru nimic îl socotim, de suflet nu ne grijim, împărăția Cerului o trecem cu vederea pentru vremelnica iubitoare de păcat viață. O, cea mai de pe urmă nebulie a noastră!

Pentru aceste două femei ale lui Iacob Lia și Rahiia scriind eu, mi-am adus aminte de cuvintele Sfîntului Andrei Criteanul, care în Postul cel Mare în Canonul cel Mare al lui se cîntă așa: „Pe cele două femei, să-mi gîndești pe lucrarea și gîndirea întru privire, pe Lia adică lucrare, ca pe cea cu mulți fii, iar pe Rahiia gîndire. Priveghează, suflete al meu, și te îmbărbătează, precum cel mai de demult între Patriarhi, ca să-ți dobîndești ție lucrarea împreună cu gîndirea și să fie mintea privind pe Dumnezeu". Din aceste cuvinte se poate vedea cum că îndoită rînduială a petrecerii celor ce se mîntuiesc este lucrarea și a minții privirea, adică viața cea iubitoare de osteneală a faptelor bune și de suflet mîntuitoarele nevoițe și lucrarea cea de

Dumnezeu gînditoare. Iar rînduială cea iubitoare de osteneală este ca să se ostenească pentru aproapele, a purta grija pentru cele de nevoie săracilor și lipsiților întru neajungerea lor și din sudoarea feței lor pe cei flămînzi a-i hrăni, pe cei goi a-i îmbrăca, pe cei străini a-i odihni, pe cei în legături și bolnavi a-i cerceta, pe morți a-i îngropa și pe toate cele milostivoare lucruri a le face; încă și ostenețele ascultării cefe ce i se pun cu osîrdie pentru Dumnezeu a le purta. Iar gîndirea cea cu mintea sau de Dumnezeu, această rînduială are, ca din toate tulburările și din toate grijile lumești a se înstrăina și de Unul numai Dumnezeu a se lipi și să-i slujească Lui cu Duhul și pe toată mintea și gîndurile lui întru Dînsul să le adîncească. Aceste amîndouă rînduiri ale vieții, celor ce caută mîntuirea atîta le sînt de mare trebuință precum fiecăruia om

de cei doi ochi, de cele două mâini. Este cu putință cuiva și cu un ochi a vedea cele de sub cer, de nu -l are pe celălalt, ci tot este mai bine cu amândoi ochii, pentru că toate se văd. Se poate cuiva și cu o mână a lucra câte ceva de n-o are pe cealaltă, însă cu amândouă mâinile tot mai bine poate lucra. La îei se poate înțelege și pentru cele două rînduieli de care se grăiește pentru iubitoarea de osteneală și pentru de Dumnezeu gînditoarea privire a minții. Se poate cuiva și numai o rînduială a viețuirii dintru cele două a-și pune înainte și a-și căuta mîntuirea, dar mai bine este de amîndouă a se ținea, pe amîndouă a le căuta pe aceste lucrări ale rînduiei, cea a lucrării și cea a privirii cu mintea într-un hotar a vieții celei cu fapte bune a și le pune.

Deci să luăm aminte, că mai bătrînă cu anii a fost Lia decît Rahila, oamenii mai întîi s-au deprins a se osteni, decît pentru gîndirea de Dumnezeu a se învăța. Mai iubită îi era lui Iacob Rahila decît Lia. Mai cu plăcere îi este lui Dumnezeu această gînditoare de Dumnezeu petrecere, decît numai cea ostencioasă fără de Dumnezeu gînditoare. Lia și Rahila amîndouă erau surori bune, amîndouă cele zise mîntuitoare rînduieli ale viețuirii sînt, ca niște doi frați buni. Pe amîndouă acele fecioare, Laban le-a însoțit cu Iacob; amîndouă acestea și lucrarea și a minții privire - a iubirii de osteneală zic și gîndirea de Dumnezeu - la un loc să și le înjuge luiși se cuvine cel ce voiește a se mîntui. Iacob mai întîi s-a însoțit cu Lia, apoi cu

Rahila. Cel ce caută mîntuirea, de trebuință este a se apuca mai întîi de lucrare și de iubitoarea de osteneală petrecerea cea cu fapte bune, apoi la privirea minții a Dumnezeieștii gîndiri a se de prinde. Mai roditoare decît Lia era Rahila, mai mulți sînt cei ce-și caută mîntuire din viața cea iubitoare de osteneală, dar puțini sînt din cei ce s-au învățat și s-au deprins în privirea minții și întru Dumnezeiasca gîndire. Mai frumoasă era Rahila decît Lia, mai frumoasă este cea de Dumnezeu gînditoare viață și mai folositoare decît cea iubitoare de osteneală. Amîndouă aceste rînduieli ale vieții s-au pomenit în Evanghelie întru cele două surori ale lui Lazăr: Marta și Măria. Marta se ostenește iar Măria șezînd lîngă picioarele lui Iisus asculta Cuvintele Lui. Aceea cuprinde rînduială lucrării, iar aceasta privirea minții; aceea era iubitoare de osteneală, iar aceasta gînditoare de Dumnezeu; aceia i-a zis Domnul: „Marto, Marto, te silești și spre multe te grijești” iar pe aceasta a lăudat-o: „Iar Măria partea cea bună și-a ales care nu se va lua de la ea” (Luca 10). N-a defăimat-o, nici n-a lepădat-o pe Marta, că nu erau neprimite Lui ostenelele ei, fiindcă ea nu pentru altceva se ostenea, ci pentru ca să ospăteze pe Domnul său cu ospătare aleasă, însă pe Măria mai presus decît pe Marta a înălțat-o. Pentru ce? Pentru aceasta: Că Măria toată grija cea dinafară a lepădat-o și toată mintea sa o adîncea în Dumnezeu, ascultînd cuvintele cele Dumnezeiești, iar Marta cu totul trecînd cu vederea cuvîntul lui Dumnezeu, se sîrguia numai întru osteneală, și a fost muștrată de Domnul pentru cea de prisos tulburare și îngrijire, că de prisos este cea osteneală, pentru care se lasă Cuvîntul lui Dumnezeu, Rugăciunea și gîndirea de Dumnezeu, măcar deși pentru lucru bun se face. Primite îi sînt lui Dumnezeu ostenelele dinafară a celor ce se mîntuiesc, însă numai de vor fi împreună cu gîndirea de Dumnezeu, iar fără de aceasta către celelalte se grăiește: „Te grijești și spre multe te silești”. Iar Dumnezeiasca gîndire este tuturor ostenelelor bunului iubitor înfrumusețare.

Viața cea iubitoare de osteneală de va fi fără de grijire de Dumnezeu este asemenea lui Petru celui ce umbla pe ape, iar viața cea gînditoare de Dumnezeu este asemenea lui Ioan celui ce s-a rezentat pe Pieptul lui Hristos. Acela în mijlocul valurilor, iar acesta întru alinare; acela în frică și în cutremur, iar acesta întru neîngrijire; acela se îneacă, iar acesta se odihnește; aceluia Hristos îi întinde mîna ca să-l mîntuiască pe el de înecare, iar acestuia îi descopere Tainele Saie cele ascunse. Astfel de osebite vei putea vedea întru viețuirii iubitorilor de osteneală și gînditorilor de Dumnezeu cînd pe fiecare deosebi îl vei despărți, iar de le vei uni pe acestea două într-o viață, pe iubirea de osteneală și gîndirea de Dumnezeu, atunci se aseamănă celor doi Apostoli care au alergat către Mormîntul lui Hristos ca să se încredințeze pentru

învierea Lui, însă Ioan mai degrabă decât Petru a alergat, pentru că viața cea cu Dumnezeuască gândire o întrece pe viața cea iubitoare de osteneală către Hristos, și mai repede îl ajunge pe Hristos, fiindcă este mai folositoare viața cea gânditoare de Dumnezeu decât cea iubitoare de osteneală, precum mai frumoasă este Rahiia decât Lia.

Încă spre chip și arătare a acestor două viețuiri să se pomenească aici doi Cuvioși Părinți: Moise și Arsenie, dintre care unul era iubitor de osteneală, iar celălalt gânditor de Dumnezeu, Moise cu totul se da iubirii de străini, ospătării și primirii de frați și la aceasta mult se ostenea, iar Arsenie șezând întru tăcere își lua aminte de sineși și în singurătate viețuind de toți se înstreina. Și a fost lăudat de fratele cel străin mai mult Moise decât Arsenie. Și auzind oarecare din Părinți, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, arată-mi mie acest lucru, pentru că unul fuge de oameni pentru Numele Tău, iar celălalt pe toți îi primește pentru Numele Tău. Deci care dintru dînșii este mai desăvârșit și este mai mult vrednic Darului Tău?” Și a văzut ace! Părinte într-o vedenie două corăbii mari pe oarecare râu mare înotînd. Într-una era Cuviosul Arsenie și Duhul lui Dumnezeu îndrepta corabia lut întru multă liniștire. Iar în cealaltă corabie era Cuviosul Moise și îngerii lui Dumnezeu cu dînsul, care îndreptau corabia și faguri de miere băgau în gura lui Moise. Pe această vedenie a povestit-o acel părinte celorlalți Părinți sporiiți și judecînd cu toții au zis:

Cum că mai desăvârșit este Arsenie tăcutul decât Moise primitorul de străini, pentru că cu Arsenie este înșuși Dumnezeu, iar cu Moise îngerii lui Dumnezeu petrec.

Încă pentru Lia și Rahiia și aceasta se poate vedea, cum că Domnul Dumnezeu nu tuturor deopotrivă le dă ale Sale Daruri, ci unuia acesta, altuia celălalt, că nici unuia nu-i dă toate. Rahilei frumusețe aleasă, dar era neroditoare, pentru că mai întîi era neroditoare, apoi pe urmă dezlegîndu-se nerodirea ei, numai doi fii a născut și a murit. Iar Lia după ce s-a însoțit cu bărbat, îndată a putut naște și a născut șase fii și o fiică iar mai ales că partea Liei mai bună s-a făcut decât a Rahilei, pentru aceasta: Că din seminția ei, din fiul ei Iuda, a ieșit cel făgăduit de Dumnezeu Mesia Hristos.

„Ziua am fost pîrlit de arșiță iar noaptea de ger și fugea somnul din ochii mei”. La aceste cuvinte ale dreptului Iacob păstorul dobitoacelor, cu luare aminte să asculte toți, căror păstori oile cele cuvîntătoare li s-au încredințat de la Dumnezeu. Episcopii și Preoții și ceilalți ai duhovniceștii tagme, dregătorii cei ce sînt păstori și îndreptători sufletelor omenești, să socotească cu luare aminte cele zise: Că dacă pe necuvîntătoarele dobitoace pascîndu-le, suferea atîta osteneală, ziua cu arșiță pîrlindu-se, iar noaptea la ger înghețînd, nici dînd somn ochilor săi, cu cît mai vîrtos cu neasemănare trebuiește mai mare trezvie și osteneală celui ce păstorește sufletele omenești, pentru care Marele și Bunul Păstorul nostru Hristos, Sîngele și-a vărsat și sufletul Său pe Cruce l-a pus, pe care are să le ceară din mîinile celui ce le paște, cu multă cercare și întrebare. Și nu numai osteneală ci și iscusință mare se cere la acest lucru pătoresc după cum Iacob era iscusit la păstorierea oilor celor necuvîntătoare, care a aflat minunată știință spre înmulțirea oilor celor pestrițe, punînd toiege pestrițe înaintea ochilor lor în vase cînd le adăpa. Iar păstorul cel iscusit al turmei celei cuvîntătoare, ca să înmulțească oile cele ce se mîntuiesc, dator este ca pe niște toiege pestrițe din tot felul de închipuiri ale petrecerii celei cu fapte bune a vieților Sfinților a le pune înaintea, iar mai vîrtos din însăși viața sa (după cea apostolică sfătuire): „Spre chip să fii celor credincioși cu cuvîntul, cu viața, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția” (I Tim. 4).

Să vorbim dar aici, ce fel se cuvine a fi păstorul cuvîntătoarelor oi. Sfătuia de demult Domnul Dumnezeu pe poporul lui Israel ce se depărtase de la Dînsul, ca să se întoarcă spre Dînsu! și ie făgăduia ior că ie va

da păstori iscusiți: „Voi da vouă păstori după inima Mea și vă vor paște pe voi cu înțelepciune și învățătură" (Ier. 3).

Să luăm aminte: Ce fel de păstori oilor cuvântătoare voiește Dumnezeu să aibă? înțelepți și învățați: „Vă vor paște pe voi cu înțelepciune și învățătură" zice. Mai întâi se cuvine a fi păstorul înțelept, învățat, căci cum va putea înțelepți pe cel cu neștiință de va fi singur neștiutor? Cum va fi învățator celui prost și neștiind puterea Dumnezeieștii Scripturi? Cum va povățui pe cel rătăcit, însuși neștiind calea sa încotro merge? Oare va putea orb pe orb pe cărarea cea dreaptă să povățuiască? Oare nu amîndoi - după cuvîntul lui Hristos - vor cădea în groapă? Pentru aceasta de nevoie îi zice păstorului înainte de a fi înțelept, învățat, dar nu moșic și neînvățat. Că de demult celor din Legea Veche strămoși îi s-a făgăduit Dumnezeu a trimite poporului Său pe Păstorul Mesia Hristos, pentru care a grăit către Betleem: „Din tine va ieși Povățuitorul, Care va paște pe poporul Meu Israil" (Miheia 5). Pe venirea Acelui Păstor Isaia proorocul proorocește scriind-o, l-a numit „Toiag", pentru că cu toiag umblă păstorul, și toiag L-a numit înflorind și făcînd nădejde de roadă, întru oile duhovniceștii pășuni. Pe acel toiag a spus că vrea să se odihnească Duhul Sfînt cu ale Sale Daruri: „Se va odihni peste Dînsul Duhul înțelepciunii și al înțelegerii, Duhul sfatului și al puterii, Duhul cunoștinței și al cucerniciei și Duhul temerii de Dumnezeu" (Isaia 11). Să

luăm aminte: La Darurile Duhului Sfînt, care pe toiagul păstoriei se odihnește, întru început este pusă înțelepciunea și înțelegerea, adică Duhul înțelepciunii și al înțelegerii. Să ne fie știut, că tot cel ce păstorește pe poporul lui Dumnezeu, deși cu multe fapte bune și duhovnicești este dator a se împodobi, însă întru început i se cuvine să cîștige înțelepciune duhovnicească, înțelegere, știința îmbunătățirii pe care și Dumnezeu o cere din gura Preoților, că zice în Proorocească Scriptură: „Buzele preotului păzesc știința și voi cere legea din gura lui" (Maleahi 2). Că pe care vistierie prea bogată se cuvine a se păzi în gurile păstorilor, știința învățaturii și darul înțelegerii, ca să fie înțelept spre învățătură, spre povățuire și sfătuire, spre musturarea nesupușilor precum și Apostolul pentru episcop -care și pentru tot Preotul se poate înțelege - zice: „Ca puternic să fie și a îndemna cu învățatura cea sănătoasă și pe cei ce grăiesc împotriva a-i certa" (Tit 1). Iar cel ce nu are Duhul înțelepciunii și al înțelegerii, și nu adună în gura sa știință., nu este vrednic treptei Păstorești că așa grăiește Dumnezeu în proorocia lui Osea: „Tu învățatura ai lepădat-o, te voi lepăda și Eu ca să nu-Mi Preoțești Mie" (Osea 4). Nu voiesc a te avea pe tine în rînduiala păstoriei preoțești, fiindcă n-ai căutat știința înțelepciunii și a învățaturii. La fel și în cuvîntul Sfîntului Gură de Aur la Trimiterea lui Pavei se scrie: Că cel ce nu știe Scriptura și neputînd cu ereticii a se lupta departe să fie de episcopie, nu este vrednic a fi în rînduiala preoților slujitori lui Dumnezeu și purtător de grijă pentru sufletele oamenilor. Nu este vrednic de treapta păstoriei cel ce nu este iscusit întru Dumnezeiasca Scriptură și leapădă știința. Și dacă pentru învățații păstori sînt datorii acestea, deci ce dar pentru aceia care nu numai că sînt din cei ce nu știu înțelegerea cea duhovnicească, ci și pe cei înțelepți întru învățătură și întru dragoste îi învinuiesc și-i hulesc. Pentru unii ca aceștia să auzim ce zice Scriptura: „Cel ce defăima înțelepciunea și învățatura, ticălos este, deșartă este nădejdea lui și ostenelele fără de folos și netrebnice sînt lucrurile lui" (înțelep. 10).

Lui Aaron celui dintîi arhieru în Legea Veche, poruncindu-i a face haină arhierască, Domnul Dumnezeu a zis ca să fie cu clopoței de aur pe marginea hainei, ca atunci cînd va sluji și va intra întru sfințitorul înaintea lui Dumnezeu și va ieși, să se audă glasul lui, ca să nu moară. Minunată alcătuire a hainei aceleia cu clopoțeii era, ci mai minunată este aceasta, că moartea îi zăcea înaintea Arhierelui, dacă acea haină arhierască fără de clopoței ar fi fost: „Să se audă glasul lui - a zis -(adică al clopoțeilor) ca să nu moară" (Ieș. 28). Știm că cele din Legea Veche erau mai înainte închipuirea Darului celui Nou și acea Preoție era închipuire a Preoției noastre. Iar sunetul clopoțeilor - după spunerea Sfîntului Grigorie Teologul -însemna

pe glasul învățăturii Arhiereului (la fel și a preotului) a nu fi mut, și nu cu clopoței, ci cu gura și limba a grăi, a învăța și a înțelepți pe poporul lui Dumnezeu, după sfătuirea Apostolului ce zice: „Propovăduiește cuvântul, stai cu vreme și fără de vreme, muștră, ceartă, îndeamnă cu toată îndelunga răbdare și cu învățătura, fă lucru de evanghelist" (II Tim. 4). Clopoțeii cei de aur erau cuvintele cele de aur ce se cuvîn a ieși din gura Preoților, pentru plăcerea de Dumnezeu, pentru viețuirea cea sfântă și dreaptă, pentru

dragostea cea spre Dumnezeu și spre aproapele. Cuvinte de aur, iar nu de plumb, foloșitoare, nu fără de folos, cinstite, iar nu cu necinste, iubite dar nu spre invrajbire, sau hulitoare sau putrede. Iar cel ce nu-și are clopoțeii cei de aur duhovnicești ai înțelegerii cărții și ai științei, și nu și-a cîștigat Duhul înțelepciunii, și nu învață ca un slujitor al lui Dumnezeu și Păstor al sufletelor omenești, mut și mort deopotrivă este. După cum arhiereul Legii Vechi de ar fi îndrăznit a intra fără de clopoței în Biserică. îi zăcea înainte moartea, la fel și Episcopii și Preoții Darului celui Nou. care îndrăznesc cu plată sau cu relații acest fel de treaptă asupra lor a primi, iar clopoțeii științei și ai înțelepciunii celei duhovnicești nu au, de a învăța pe turma lui Hristos, le zace lor înainte oarecare deosebită moarte, deși nu trupească, ci duhovnicească, că între cei morți se socotesc a fi dinspre Dumnezeu. Și la unii ca aceștia fiecăruia îi grăiește Domnul în Apocalips: „Nume ai că trăiești, dar ești mort" (Cap. 3). Mort este înaintea lui Dumnezeu acela care numai nume are și treapta Preoției poartă, dar datoria Păstoriei n-o împlinește. Iar datoria Păstoriei mai întii aceasta este, ca să învețe cele de folos, pe păcatele omenești a le împruțina și la calea mîntuirii a-i povățui. Că așa grăiește Dumnezeu către Păstor: „Ca o trâmbiță înalță glasul tău, și spune poporului Meu păcatele lor, iar de nu le vei spune, atunci cel fărădelege întru fărădelegile sale va muri, iar sîngele lui din mîna ta îl voi cere" (Isaia 58; lezechii 3). Ca și* cum cu însuși a sa mîna îl ucide pe păcătos, cel ce nu se sîrguiește cu a sa limbă a-l învăța și a-l întoarce de la păcatele lui. Limba cea tăcută a păstorului este miere care ucide sufletele cele greșite, pentru aceasta și Apostolul de sineși grăiește: „Amar mie de nu voi binevesti" (I Cor. 9). Amar aceluia Păstor care tace, amar limbii lui ceea ce nu propovăduiește, nici învață Cuvîntul lui Dumnezeu. Și cum va putea limba a bineînvața și cele de folos a propovădui cu cuvîntul, dacă mintea nu este învățată întru înțelepciunea cea duhovnicească? Acestea se grăiesc numai pentru aceia ce cu totul întru știința cărții sînt neiscusiți și care de-abia pot citi cîte ceva și nici cît de puțin nu pot

înțelege și nicidecum a face vreo învățătură știind, și care cu multă sîrguință -caută și își cumpără lorși treapta Preoției și a Păstoriei nu pe sufletele omenești a le păstori, ci înșiși pe sine să se pască și fiind cinstiți să se proslăvească, spre a căror fețe grăiește Sfîntul Ioan Gură de Aur: „Precum dregătoriile cele dinafară, așa și pe (Păstoria cea duhovnicească) o gonim(vînam), ca proslăviți să fim și înaintea oamenilor cinstiți, iar înaintea lui Dumnezeu pieriți. Și ce câștig aflăm din acest fel de cinste?" Nu numai că se cuvîne păstorului a fi cu știință și întru Dumnezeiasca Scriptură iscusit și a învăța, ci și cu fapte bune și cu viață sfîntă a fi. Că nu este destul ca pe cuvîntătoarele oi a le învăța numai cu cuvîntul, ci și prin chipul bune și îmbunătățitei vieți celei după Dumnezeu. Sfîntul Apostol Pavel poruncind ucenicului său Timotei ca să fie pildă credincioșilor i-a arătat și năravurile prin care să fie pildă, că întru început pune cu cuvîntul și viața cea bună: „Fă-te pildă credincioșilor cu cuvîntul, cu petrecerea și celelalte" (II Tim. 4). Că împreună cu cuvîntul și petrecerea cea bună se cuvîne a fi, ca să fie unita petrecerea Păstorului cu cuvintele învățăturii celei ce ies din gura lui. Că Păstorul pe acelea să le facă, de care pe alții învață ca să nu fie muștrat de Apostolul ce grăiește: „Cel ce înveți pe alții pe tine nu te înveți?" Oare va putea ca pe alții a-i învăța la fapta bună și însuși cele rele făcînd? Oare va putea pe cineva îndrepta bine întru împărăția Cerului și însuși în iad să se ducă? Oare nu-i va fi rușine ca pe alții spălîndu-i de tină, iar însuși a petrece în noroiul cel puturos, și a purta grijă pentru spălarea întinăciunilor sale? Oare va putea doftori pe cele străine răni și neputințe, însuși cu totul fiind plin de răni și cu grele neputințe cuprins? Oare nu-i va zice orișicare unuia ca acestuia: „Doctore, vindecă-te pe tine însuși!"? încă și Dumnezeu către unul ca

acesta zice: „Pentru ce tu povestești Dreptățile Mele și iei Așezămîntul Meu de Lege în gura ta? Iar tu ai urît învățătura și cuvintele Mele le-ai lepădat înapoi" (Psalm 49). Și învățătorii evrei multe din Lege le grăiau popoarelor, învățîndu-i iar ei înșiși nimic nu făceau din cele ce pe alții îi învățau. Pentru aceasta a zis despre dînșii Domnul către popor și către ucenicii Săi: „Pe scaunul lui Moise au șezut fariseii și cărturarii, deci toate cîte vor zice vouă a le păzi, păziți-le și le faceți, iar după lucrurile lor să nu faceți, că

ei zic și nu fac" (Matei 23). Că cel ce zice și nu face, asemenea este tunetului celui din nori ce în vremea uscăciunii și a neplouării tună și ce folos este din acea tunare a norului, dacă pe pămîntul cel însetat ploaia nu-și varsă? Care umilînță le va fi sufletelor din glasul învățătorului dacă cu a sa petrecere nu-i folosește, ci mai vîrtos îi smintește? Că cuvîntul fără de chipul vieții a faptelor celor bune nu este lucrător. Oricare de va purta pe limba sa ca niște miere pe cuvintele cele dulci grăitoare, iar în faptele lui se va vedea fierea smintelilor, nu va putea îndulci inima ascultătorului. Cel ce voiește ca îndoit a-i vîna pe alții întru dragostea Domnului, se cuvine ca însuși să nu fie gheață, ci ca un Serafim cu Dumnezeiasca dorință a se învăpăia, și de voiește ca să strălucească pe alții, se cuvine și însuși a nu fi întuneric, ci lumină. Că așa și Domnul întru Evanghelia Sa a zis către Păstori și învățători: „Voi sînteți lumina lumii!" Iar Sfîntul Gură de Aur zice: „Povățuitorului i se cuvine a fi mai strălucit decît toată lumina și viață neîntinată să aibă întrucît fiecare spre dînsul privind, să-și poată a-și zugrăvi luiși de la dînsul tot chipul celei îmbunătățite". Pînă aici Gură de Aur.

Cînd se stinge lumina, sosește întunericul. E povățuitorul dacă petrece viață rea, cum nu vor rătăci oile? Că de este lumina întuneric, dar întunericul cu cit mai nft. Pentru aceasta se cade dar luminii a fi lumină, iar nu intiativ. ca să le lumineze celor ce este pus a-i lumina. „Că așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor ca văzînd faptele voastre cele bune" (Matei 5). Că cel ce voiește pe cel căzut a-l ridica să stea însuși bine, de povățuiește pe cineva spre calea cea dreaptă, și însuși să meargă înainte prin calea cea dreaptă. O, păstorule, fii pildă oilor tale prin faptele tale cele bune și atunci vei putea a le învăța pe ele, că grăiește Domnul în Evanghelie: „Cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema întru împărăția Cerului" (Matei, 5).

Să luăm aminte la aceste două cuvinte: „Va face și va învăța". Că nu mai întîi învață și apoi face, ci ca și cum ar zice: Nu vei putea învăța pe alții de nu mai întîi însuși vei face aceea de care voiești a -i învăța pe alții. Fă mai întîi tu și apoi vei putea învăța și pe alții, că mai lucrător este glasul faptei decît glasul cuvîntului. Că cuvîntul numai celor ce stau înainte li se aduce, iar faptele la marginile pămîntului se propovăduiesc. Că de nevoie este învățătorului cu învățătura și viață cu fapte bune să aibă.

întru mai sus pomenita proorocească acea Scriptură întru care se zice că: „întru buzele Preoților se păzește știința și Legea lui Dumnezeu din gura lui se cere" îndată scrie și aceasta: că înger al Atotțuitorului este: „Să curgă rîuri de învățături din gura Preotului - a zis - pentru că aceia înger al lui Dumnezeu este" (Maleahi 2).

Iar noi să luăm aminte la aceasta: Că învățătura și îngeria sînt împreunate la un loc. Deci dator este învățătorul să aibă în gură cuvîntul învățăturii și să păzească viața sfîntă, îngerească și neprihănită. După cum și Psalmistul zice: „Cel ce umblă în cale fără prihană, acela îmi va sluji" (Psalm 100). Dacă ești slujitor ai lui Dumnezeu sau Păstor ai Oilor cuvîntătoare, sau învățător de ești, fii dar înger cu viața cea neprihănită. De grăiești Dumnezeieștile cuvinte nu face lucrurile satanei, de slujești cu îngerii lui Dumnezeu în Dumnezeiescul lăcaș, ieșind afară din iăcaș nu umbla cu dracii spre a mînia pe Dumnezeu. De folosești cu cuvintele? Nu sminti prin fapte: „Că amar omului aceluia prin care vine sminteala" 18). O

mie de cuvinte grăite de-abia pot folosi pe cineva, iar o faptă rea, care va veni întru arătare, pe mii de oameni îi smintește și care prin multe cuvinte de-abia a putut zidi ceva în sufletele oamenilor, pe acelea printr-un lucru de sminteală prea cu ușurință toate ie surpi. Fii înger cu viața și atunci toate cuvintele și poruncile tale, întru dulceață vor începe a le asculta și a le face, avînd loruși spre pildă petrecerea ta. Și în alt chip nu vei putea paște pe turma cea cuvîntătoare încredințată ție și la calea mîntuirii a o povățui, de nu

mai, întîi, vei călători pe calea mîntuirii, în altfel nu ie vei putea ridica pe popoare către Dumnezeiasca gîndire, de nu te vei arăta tu mai întîi iubit prieten al lui Dumnezeu. Făgăduind Domnul Dumnezeu, după cum mai înainte s-a zis, poporului lui Israil a le trimite Păstori înțelepți și învățați, mai întîi le-a arătat aceasta: cum că Păstori aceia au să fie după inima Lui: „Vă voi da vouă păstori după Inima Mea" (Ieremia 3).

Și ce este aceea a fi după inima lui Dumnezeu, a arătat-o Sfîntul Apostol Pavel pentru David, ca dinspre fața lui Dumnezeu grăind: „Am aflat pe fiul lui Iese, bărbat după inima Mea, care va face toate voile Mele" (Fapte 13). Iată ce este a fi după inima lui Dumnezeu, ca să facă toate voile Lui. Și cînd a făgăduit Dumnezeu a le da Păstori după Inima Sa și a-i paște cu înțelepciune și învățătură, a arătat cum că acei Păstori vor avea împreună cu acea înțeleaptă învățătură și viață bună, făcînd toate Voile Lui. încă și întru acest chip vom zice: Că a fi după Inima lui Dumnezeu este de a iubi din toată inima pe Dumnezeu.

Și care este acel semn, de iubește cineva pe Dumnezeu din toată inima? Semnul acesta este, care însuși Hristos cu Prea Curata Sa Gură l-a zis: „Cel ce are Poruncile Mele și le păzește pe ele, acela este cel ce Mă iubește" (Ioan 14). Că împlinirea Dumnezeieștilor Porunci este semn al Dumnezeieștii dragoste și cînd Dumnezeu a zis de Păstori a fi după Inima Lui, a arătat și aceasta de dînșii: cum că din toată inima au să-L iubească pe El, împlinind Poruncile Lui.

Și dacă în Legea Veche acest fel de Păstori erau, cu cît mai vîrtos acum în Darul cel Nou sînt datori Păstori nu numai cu cuvîntul învățaturii, ci și cu viața cea cu fapte bune a fi, făcînd toate Voile lui Dumnezeu, după Inima Lui, păzind Poruncile Lui din dragostea inimii cea spre Dînsul. Că Păstorul se

cuvine a fi iubitor de Dumnezeu, fiindcă și pe Sfîntul Petru vrînd Domnul a-l pune Păstor al Oilor celor cuvîntătoare, mai întîi de trei ori l-a întrebât pe el pentru dragoste, zicînd: „Simone al lui Iona, Mă iubești?" (Ioan 21). Și cînd Petru a răspuns de trei ori: „Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc" atunci Domnul i-a încredințat Păstoria: „Paște mieluşei Mei, paște Oile Mele". Că Dumnezeiasca dragoste, după cum s-a zis, după viața cea îmbunătățită se cunoștea și împreună cu cuvîntul se arată și viața Păstorului. Că nu-i este destul Păstorului numai cuvîntul învățaturii și viața cea sfîntă să o aibă, ci încă i se cuvine și mare grijă a avea pentru turmă, multe ostenele a ridica și cu trezvie a fi, fiindcă Dumnezeu voiește să ceară din mîinile Păstorului pe turma cea încredințată lui. Că va zice în ceasul cel mai de pe urmă: „Dă răspuns pentru iconomia casei" (Luca 16). înfricoșat cuvînt al lui Dumnezeu se aude asupra Păstorilor celor fără de grijă întru proorocia lui Iezechiil: „Acestea grăiește Adonai Domnul: O, Vai Păstorilor lui Israil! Oare păstori se pasc pe sine? Oare nu pe oi le pasc păstori? Iar voi dimpotrivă. Că laptele îl mîncăți și cu lîna vă îmbrăcați și pe cea grasă o junghiați, dar oile Mele nu le pașteți. Pe cea slabă n-ați întărit-o și pe cea bolnavă n-ați vindecat-o și pe cea zdruncinată n-ați legat-o și pe cea rătăcită n-ați înturnat-o și pe cea pierită n-ați căutat-o și pe cea tare ați asuprit-o cu osteneală și cu batjocură și cu bătăi le-ați stăpînit pe ele și s-au risipit oile Mele fiindcă nu aveau păstori și s-au făcut mîncare tuturor fiarelor țarinii. Pentru aceea, o, Păstorilor, auziți cuvîntul Domnului: Viu sînt Eu - zice Adonai Domnul - pentru că s-au făcut oile Mele pradă și au fost oile Mele mîncare tuturor fiarelor cîmpului nefiind păstori și n-au căutat Păstori oile Mele, ci s-au păscut Păstori înșiși pe ei, iar oile Mele nu le-au păscut, pentru aceea, Păstori, auziți

cuvîntul Domnului: Acestea grăiește Adonai Domnul: Iată Eu asupra păstorilor sînt și voi cere oile Mele din mîinile lor" (Iezechiil 34). Pînă aici cuvintele Proorocului.

Iar noi să luăm aminte cît de groaznic are să întrebă Dumnezeu pe Păștori pentru păstoria lor.

Deci i se cuvine Păștorului foarte îngrijit a fi pentru turma sa și multe ostenele îi trebuiesc fiindcă este dator Păștorul a purta sarcini, după cum grăiește Apostolul: „Datori sîntem noi cei tari să purtăm slăbiciunile celor neputincioși și nu nouă să plăcem" (Rom. 15). Pentru Păștorul cel bun prin pilde grăind Domnul zice: „Merge în urma (oii) celei pierdute pînă cînd o află pe ea și aflînd-o o ridică pe umerele sale bucurîndu-se" (Luca 15). Aceasta este datoria Păștorului: ca umerele sale a le supune încredințatei lui oi și să poarte greutatea ei. Să auzim dar ce i-a poruncit Dumnezeu de demult iui Moisi povățuitorului poporului evreu: „Ia-i pe dînșii pe umerii tăi precum ia doica pe cel sugător" (Numeri 15). Nu numai precum Păștorul pe oaie, ci și precum își duce maica pe fiul său și cu țîțele sale îl hrănește, așa să poarte duhovnicește Păștorul pe oile cele cuvîntătoare. Și precum se hrănesc pruncii cu lapte așa să-i hrănească pe ei cu hrana cea duhovnicească și de cele de nevoie ale trupului a nu se lepăda de a le da, ci după puțința sa să le împlinească lipsa neajungerii, de care nu puțină osteneală le zace tuturor înainte. Osteneală

întru căutarea celui rătăcit, osteneală întru ridicarea celui căzut, osteneală întru tămăduirea celui rănit, osteneală întru purtarea neputințelor și sarcina celui însărcinat. Osteneala este că pe oară cea răpita de lup, din însăși dinții fiarei a o smulge și a o pune pe ea întregă înaintea lui Hristos și nu fără de osteneală este, că și la cele din afară nevoi a le da mîna de ajutor celor năpăstuiți, a apăra pe cei nevinovați, a se îngriji pentru cei scăpătați și săraci și pe altele Bisericești și duhovnicești ocîrmuirii bine a le întocmi, că pe toate aceste greutăți a le purta dator este Păștorul. Iar amar aceluia Păștor care numai pe dobînzile sale le caută și pe sineși numai se paște, iar pentru oi nu grijește, acest fel de păstor asemenea este idolului, după cum și Dumnezeu pentru unul ca acela în proorocia lui Zaharia zice: „O, cei ce le pașteți cele deșarte și ați lăsat oile! O, păstorule și idole!" (Zah. 1). Pentru că păstorul cel ce nu se ostenește și nici de oi nu se grijește este idol, după cum l-a numit Dumnezeu. Dar cărui idol este asemenea un asemenea păstor? Cu adevărat asemenea este vițelului celui de aur, pe care poporul evreu cel scos din Egipt în pustie nefiind de față Moisi și l-a vărsat și a strigat zicînd: „Iată, dumnezeii tăi, Israile!" (ieșire 32). Pentru acel vițel spun Sfîntul Ciprian și Sfîntul Ambrozio și alți tîlcuitori ai Dumnezeieștii Scripturi cum că nu era întreg, ci numai capul de vițel, că pus fiind în foc mult aur, s-a vărsat din ace! aur asemănare de cap de vițel, ca și cum ar fi pascănd iarbă, de care și în Psalmi se pomenește: „Au schimbat Slava Lui întru asemănare de vițe! ce mănîncă iarbă" (Psalm 105).

Să luăm aminte ce fel de idol a fost cel al vițelului de aur, neavînd nici umeri, nici picioare ca să poată fi înjugat și sarcină să poarte, ci fără numai gura ca să mănînce, asemenea este aceluia și păstorul cel rău, leneș, negrijuliu. Idolul cel de aur este cinstit pentru aur și Păștorul este aurit cu treapta și cinstit pentru păstorească lui treaptă. Idolul cel de aur este neînsuflețit, la fel și păstorul cel ce nu are Duhul rîvnei către oi, este ca un neînsuflețit. Fără de umere era idolul cel de vițel și nu ducea pe grumajii lui jugul, la fel și păstorul cel ce nu poartă sarcina cea pusă asupra lui după cum se cuvine este ca și cel ce nu are umere, nici nu se înjugă în Jugul iui Hristos. Chipul idolului celui de vițel era făcut numai a mînca, iar nu a se osteni, și păstorul cel ce nu ridică ostenelele cele cuvîntătoare lui, ci fără numai din mesele cele bogate se hrănește în zadar, este ca un vițel care numai cît mănîncă și se aseamănă idolului vițelului celui de aur. Și în Scriptură bine se grăiește către unul ca acesta: „O, păstorule și idolule!" Și cum în gurile a multor păstori se poate a se purta glasul a celor de demult Păștori, ce se pomeneșc în proorocia lui Zaharia, care zicea: „Bine este cuvîntat Domnul că ne-am îmbogățit" (Zah. 11). Dar puțini se află ca să zică: Bine este

cuvîntat Domnu :ă pe oaia cea rătăcită o aflasem, că din gura lupului am scos că pe cea rănită am tămăduit-o, că pe turmă cu bună pășune am hrănit-o. Fără numai cei mulți zic: Pe noi înșine ne-am îmbogățit, pe noi înșine ne-am hrănit. Pentru aceasta prin gura proorocului Ieremia strigă Dumnezeu: „Amar păstorilor, că Eu îi voi hrăni cu pelin și îi voi adăpa pe dînșii cu fiere" (Ierem. 23).

Iată ce fel de cinste li se dă de la Dumnezeu păstorilor celor leneși și fără de grijă! În loc de mîncările cele dulci - pelin, pentru dulcea băutură - fiere. Dar în care vreme așa li se va da lor? În ziua cea de apoi, în ceasul ce! groaznic al întrebării. Așadar multă osteneală și îngrijire îi trebuie celui ce paște sufletele omenești.

De trebuință este pe lîngă osteneala și trezvie multă, precum străjii ce este pusă a străjui cetatea sau turnul. Că fiecărui Păstor îi grăiește Dumnezeu aceea pe care a zis-o către proorocul Iezechiil: „Strajă te-am pus pe tine casei lui Israil" (Iez. 33), Straja ceea ce străjuiește noaptea, nu doarme, nici duhovnicescului păstor al turmei nu i se cuvine a fi somnoros, că s-a zis în Psalmi: „Nu va dormita, nici nu va dormi cel ce păzește pe Israil" (Psalm 120). Și se zicea aceasta nu pentru firescul somn al neputinței trupesti, fără de care nimeni nu va putea fi, pe cît pentru somnul năravului, pentru neîngrijirea și nechibzuirea păstorului

leneș, că cel ce se lenevește și nu bagă seamă pentru cele ce face, este ca unul ce doarme. Sfîntul Gură de Aur aducînd spre pildă pe trezviea păstorilor pentru turmă cea dobitocească, grăiește către cei ce păzesc turma cea cuvîntătoare așa: „Dacă pentru cele necuvîntătoare este atîta sîrguință, deci care răspuns vor avea cei cărora li s-au încredințat cuvîntătoarele suflete? Și cu adînc somn dorm. Sau nu știți vrednicia acestei turme? Sau pentru aceasta Stăpînul vostru nenumărate a lucrat și mai pe urmă și Sîngele Său și l-a vărsat, iar voi căutați odihnă? Ce poate fi mai rău decît acest fel de păstori? Oare nu gîndiți voi aceasta, că pe aceste oi le înconjură lupi cumpliți și sălbatici? Oare nu socotiți întru sinevă ce fel de suflet trebuie a ocîrmui acest fel de începătorie?" Pînă aici Gură de Aur.

A păstorului celui bun se poate vedea închipuirea Heruvimilor celor cu șase aripi, cu patru chipuri și cu ochi mulți, care au fost văzuți de Sfîntul Ioan Evanghelistul lîngă Scaunul lui Dumnezeu, cei ce arătau (după spunerea tîlcuitorilor) pe cei patru Evangheliști, pe Apostoli și pe Păstorii Bisericești (Apoc. 4). Că dator este fiecare din păstori a fi tare ca un leu împotriva năvalirii lupilor asupra turmei, iubitor de osteneală întru a sa treaptă, ca și cămila, milostiv și împreună pătimitor ca și un om, iar cu mintea cea gînditoare de Dumnezeu înalt zburător ca un vultur. Pentru acei Heruvimi se scrie, că sînt plini de ochi și pe dinainte și pe dinapoi, la fel și Păstorul se cuvine a fi cu ochi mulți, socotind nu numai acestea de față, ci și cele viitoare și la fiecare sfîrșit ce se lucrează. Că așa zice și Gură de Aur: „Mii de ochi în toate părțile îi trebuie lui, mii, fiindcă-i zace înainte a păstori oi, și cu luare aminte a păzi, ca nu vreun lup în haină de oaie va intra în turmă". Nu este îndestul ca acei heruvimi cerești numai dinainte și dinapoi a fi cu ochi mulți, ci încă și pe dinlăuntru sînt plini de ochi, nu este destul nici Păstorului ca numai cu ochi mulți a căuta asupra turmei sale ci și înăuntrul său, întru știința sa să aibă trezvitoare cercetare, oare nu-i mustră știința întru ceva, că aceasta nu este lăudată înaintea lui Dumnezeu, a căuta pe alții și pe sineși a nu se vedea, și a scoate paiul din ochii aproapelui, iar bîrna din ochiul său a n-o simți și a arăta altora calea cea bună, iar însuși să cadă în groapă. Drept aceea, precum la cele dinafară, așa și întru cele dinlăuntru, i se cuvine lui a fi cu ochi mulți. Ca nu numai pe greșelele altora îndreptîndu-le, ci și pe sineși de căderea în păcat și de sminteală cu tot dinadinsul a se feri și întru toate mare iscusință îi trebuie Păstorului. Că doctorul cel neiscusit mai mult vatămă decît tămăduiește, și cîrmaciul neînvățat mai degrabă întru înecare duce corabia decît spre liman o va îndrepta. Și în tot meșteșugul neiscusitului lucrător, mat mult pierde

lucrul decît îl face - la fel și întru păstoria neiscusitului Păstor, spre vătămare mai mult va fi turmei decît spre folos!

Amar acestui fel de păstor! Că pentru toate sufletele cele pierdute el va fi întrebat și răspuns lui Dumnezeu are să dea. Pentru aceasta mulți din sfinți fugeau de treapta păstoriei, neîndestulați pe sineși și neiscusiți pe sineși judecîndu-se a fi spre ducerea a astfel de greutăți; și se temeau de groaznică întrebare cea pentru sufletele oamenilor. Pe Sfintui Efreem Șirul cînd voia poporul a-l răpi pe el și nevrînd la episcopie, el înștiințîndu-se de aceasta s-a făcut nebun și fugea prin tîrg, tîrguindu-și haina sa de pe sineși ca un ieșit din minte și răpea pîinile cele de vînzare și poame mîncînd. Aceasta vîzînd-o poporul l-a socotit pe dînsul a fi ieșit din minți. Iar el fugind din cetate se ascundea, pînă cînd altul s-a pus episcop la acel loc unde era pe dînsul să-l pună. Amonie înțeleptul egiptean fiind tîrît spre primirea episcopiei și-a tăiat urechea sa cea stîngă, încă voia și pe limba sa a o tăia, de nu l-ar fi iertat pe el cei ce-l sileau la episcopie, după cum de aceasta în Lavsaiconul lui Paladie scrie.

Iar noi acum să socotim: Dacă sfinții, înțelepți, vrednici și cei îndestulați spre acel fel de treaptă atîta fugeau de aceea, mai cu voință fiindu-le lor a se înnebuni și a-și tăia trupul lor decît a păstori asupra

multor suflete omenesti, dar ce vom zice pentru aceia care sînt neiscusiți și neîndestulați spre păstorie, nici învățați fiind, nici viața cu fapte bune avînd, prin multa îngrijire și cumpătarea de cele sfînte a-și cîștiga pe această treaptă se sîrguiesc. Cu adevărat pentru unii ca aceștia mîntuirea lor este la îndoială. Că auzim pe Sfintul Gură de Aur pentru aceștia grăind așa: „Socotesc că nu sînt mulți din preoți care se mîntuiesc, ci mai mulți sînt care pier. Cînd vei dori de preoție, pune-ți împotriva ta gheena" (Cuvîntul 3 la Fapte).

Dar va zice cineva: Sfintul Apostol Pavel n-a hulit pe cei ce doresc Păstoria, că a zis: „De voiește cineva episcopie, bun lucru dorește" (I Tim. 3, 1). Deci nu este dorință rea a căuta vreo oarecare începătorie duhovnicească, ci lucru bun, și a o căuta pe aceea este de folos, cei ce grăiesc acestea să ia însă aminte la cel mai de pe urmă cuvînt al Apostolului: „Lucru dorește". Că dacă cineva lucru dorește, iar nu începătorie, osteneală, iar nu mîndrie; purtare de grijă, iar nu îngîmfare, pe această dorință o laudă apostolul. Fiindcă această treaptă a episcopiei s-a rînduit de Dumnezeu pe pămînt nu pentru odihnă și răcorire, ci ca mai multe ostenele episcopul să ridice, îngrijindu-se pentru mîntuirea tuturor. Nu pentru adunarea bogăției, ci să sature pe cei flămînze, să-i îmbrace pe cei goi, pentru că averea Bisericii este averea săracilor. Că nu pentru aceasta este episcopul și oricare povățuitor duhovnicesc, ca să se mîndrească și să se îngîmfeze și să fie de toți cinstit, ci înaintea tuturor semnele și chipul smereniei lui Hristos întru sineși să arate fără de fățarie. Și să fie apărător al adevărului nesfiindu-se nici la față privind, pururea gata să fie a-și pune sufletul său pentru Hristos și pentru Biserica lui Hristos, fiindcă și apostolul pe cei ce doreau episcopie nu i-a defăimat pentru că în acele vremi apostolice, episcopiei îi urma Mucenicia. După cum din Sfinții Apostoli așa și din episcopi puțini mureau de moartea lor, ci cei mai mulți prin Mucenicie se sfirșeau. Că necurații muncitori, mai întîi pe episcopi și pe învățătorii creștini, ca pe niște povățuitori, spre muncă îi căutau, și cînd cineva dorea de episcopie împreună dorea și de mucenicie, dorea a muri pentru Hristos și pentru oile iui Hristos. Pentru aceasta în acele vremi, dacă voia cineva episcopie, bun lucru dorea. Iar acum cei ce caută treapta episcopiei sau a Preoției, sau oricare începătorie duhovnicească (egumenia zic sau arhimandriția) se cuvîne a se înfricoșa, ca nu cumva pentru mîntuirea altora luînd îngrijire, sufletul său își va pierde. Să păzim ce zice Sfintul Gură de Aur pentru toți cei ce caută începătoria: „Vai, cîtă primejdie este celor ce se aruncă pe sineși întru atîta necaz a prăpastiei!

Pentru toți cîți îi povățuiești tu, ai să dai cuvînt, și pentru atîta foc îți bați capul tău! Mă mir de-i va fi cuiva din povățuitori cu puțință a se mîntui, cînd pe lîngă atîtea îngroziri și despărțirea de cele viitoare văd pe oarecare încă, căutînd și aruncîndu-se pe sineși întru atîta greutate a începătoriei. Că dacă cei ce sînt cu sila puși, nici o iertare n-au, nici răspuns de vor povățui rău și cu lenevire, cu cît mai vîrtos, cei ce atîta sîrguință pentru aceasta pun și se aruncă pe sineși întru a povățui, unii ca aceștia mult mai vîrtos se lipsesc pe sineși de toată iertarea. Deci se cuvîna a se spăimînta și a se cutremura și pentru știința și pentru greutatea începătoriei. Pînă aici Gura de Aur.

Pînă aici și noi pentru Păstorie. Iar mai mult de voiești caută întru înția trimitere a lui Petru cap. 7 și în trimiterea lui Pavel I Timotei cap, 7 și către Tit cap. 1. Vezi și cuvîntul cel mai de pe urmă al Sfîntului Ioan Scărarul pentru Păstor.

întorcîndu-se Laban de la Iacob întru ale sale, a mers Iacob în calea sa mulțumind lui Dumnezeu că l-a scos pe el cu toată averea și întreg și sănătos din Mesopotamia și de la Laban neasuprit, încă gîndea cum l-ar putea împăca pe fratele său Isav cel ce era mînios și pizmăia asupra lui și era întristat de aceasta că se temea de răutatea fratelui său. Dar Domnul mîngîind întru întristarea aceea pe robul Său și arătând făcîndu-i

lui cum că El îl păzește pe dînsul i-a deschis lui ochii spre vederea îngerilor, pentru că privind Iacob a văzut Tabăra lui Dumnezeu și l-au întîmpinat pe el îngerii lui Dumnezeu. După vedenia această a trimis soli la fratele său Isav înștiințîndu-l pentru sineși și prin rugăciune astîmpărînd mînia lui cea de demult. Că Isav atuncea nu petrecea cu tatăl său, ci în pămîntul ce se numea Sir, care și Edom se numește (iar mai pe urmă Idumeea s-a numit). Că după ducerea lui Iacob în Mesopotamia pentru însoțire, văzînd Isav pe femeile sale, care le luase din fiicele cananeilor că sînt rele (și spre întristare) tatălui și maicii lui, s-a dus la Ismail moșul său, cel ce petrecea în pămîntul Faran și a luat pe fiica lui de femeie, care-se numea Maelet. După aceea și-a luat luiși spre petrecere pămîntul Șirului (Fac. 28). Deci întorcîndu-se trimișii lui Iacob l-au înștiințat cum că Isav însuși și cu 400 de bărbați cu dînsul vin spre întîmpinarea lui. S-a înfricoșat dar Iacob foarte și fiind întru nedumerire a despărțit poporul ce era cu el și turmele în două tabere, zicînd: De va tăia Isav o tabără, a doua tabără va rămînea întregă. Și s-a întors Iacob spre rugăciune către Dumnezeu, ca pe inima cea pizmătareată a lui Isav s-o prefacă întru dragoste și grăia întru rugăciune: Cu acest toiag am trecut Iordanul, iar acum sînt în două tabere. Deci izbăvește-mă, Doamne, din mîna fratelui meu Isav, că iată mă tem de dînsul ca nu cumva venind să măucidă pe mine și pe maică cu fiii. Iar după rugăciune a trimis înaintea lui Isav daruri alese din turmele dobitoacelor, zicînd întru sineși: Cu darurile mele voi împlînzii fața lui. Și auzind Domnul rugăciunea robului Său, l-a prefăcut pe lup întru miel, pe vrăjmaș întru prieten, pe mîniosul Isav întru dragoste,

Iar Iacob venind pînă la rîul ce se cheamă Iacob, care curge în Iordan, a înnoptat acolo. Și sculîndu-se mai înainte de zorile zilei cu toți ai săi a trecut peste apa aceluia rîu și stînd la loc osebit însuși cu sîrguință făcea rugăciune către Dumnezeu ca să-l păzească pe el de Isav.

Și i s-a arătat lui Dumnezeu întru asemănarea unui bărbat cu chip îngeresc, pe care cuprinzîndu-l pe el prietenește, se lupta cu dînsul pînă dimineața și se făcea că nu-l poate birui pe Iacob și însuși prefăcîndu-se că se biruiește de el. Asemenea și acea față Dumnezeiască ce se arătase lui Iacob se lupta cu el și se arăta că nu-l poate birui. (După cum cînd un bărbat desăvîrșit cu un copil mic se joacă luptîndu-se și se face ca și cum nu poate a birui, ci însuși se prefacă că-i biruit). Și s-a atins de coapsa lui Iacob și îndată a amorțit vîna lui și s-a făcut ca o tăiată, încît de durere Iacob a schiopătat și se ținea Iacob tare de cel ce se lupta cu el ca și cum îl biruia pe dînsul și i-a zis Cel ce se biruia: „Lasă-Mă că s-au suit zorile!” Și a zis

Iacob: „Nu Te voi lăsa pe Tine pînă ce nu mă vei binecuvînta pe mine!" Deci binecuvîntîndu-l pe el Dumnezeu i-a pus numele Israil, zicînd: Nu se va chema numele tău Iacob, ci Israil va fi numele tău! Și s-a dus de la el începînd a răsări soarele. Iar Iacob a numit locul acela „Vederea lui Dumnezeu", zicînd: Am văzut pe Dumnezeu față către față și mi s-a mîntuit sufletul meu. Și a șchiopătat Iacob cu coapsa sa, după luptarea aceea. Și mergînd el pe calea ce-i era înainte l-a întîmpinat pe el Isav avînd cu sineși 400 de bărbați, pentru că acum și el se înmulțise (Fac. 33). Și cînd s-a văzut unul cu altul, Iacob i s-a închinat lui Isav de 7 ori pînă la pămînt, pînă cînd s-a apropiat către dînsul, iar Isav alergînd degrab l-a îmbrățișat și l-a sărutat pe el și a căzut pe grumajii lui și au plîns amîndoi. Și văzînd Isav pe femeile și copiii lui Iacob i-a sărutat pe ei cu dragoste și s-a făcut între ei dragoste și bucurie multă. Și nu voia a lua Isav da rurile trimise de Iacob lui și zicea: Am eu multe, frate, ține-ți ție ale tale. Și a zis Iacob; De am aflat har înaintea ta, primește darurile din mîna mea, că în acest chip am văzut fața ta, precum ar vedea cineva fața lui Dumnezeu. Arata spre mine dragostea ta și primește binecuvîntarea mea, care ți-am adus-o ție din acelea pe care mi le-a dat Dumnezeu. Și fiind silit Isav de rugămîntea fratelui, a primit darurile lui și după multă vorbă și cu dragoste frățească s-au despărțit cu dragoste.

Isav s-a dus în Seir, iar Iacob intrînd în pămîntul Canaanului a venit la Sucot, iar după aceea la Salim și a locuit aproape de cetatea Sihemului și cumpărînd o parte de țarină a pus acolo Altar Domnului și s-a rugat către el cu jertfe.

„A văzut Taberele lui Dumnezeu". Două Tabere de sfinți îngeri a văzut Iacob. O Tabără era cu îngerul păzitor pămîntului Mesopotamiei, acela cu tovarășii săi îngeri îl petreceau pe Iacob din Mesopotamia pînă la hotarele Canaanului. Iar cealaltă Tabără cu îngerul ce era păzitor pămîntului Canaan și el cu tovarășii săi îngeri îl primeau pe Iacob care intra în pămîntul Canaan, ca să-l păzească întreg de Isav și de alte primejdii și să-l ducă sănătos către tatăl său. Iar noi putem să vedem cît de iubit a fost dreptul Iacob lui Dumnezeu și îngerilor Lui și cît de mare îngrijire are Dumnezeu pentru robii Săi întrucît cu îngerii Săi îi îngădește pe dînșii.

„Se lupta bărbatul cu dînsul pînă dimineața". Bărbatul cel ce se lupta cu Iacob era îngerul lui Dumnezeu, în locul a însuși lui Dumnezeu, de unde arătat este de Osea proorocul care grăiește pentru Iacob: „Și s-a luptat cu îngerul și l-a biruit" (Osea 12). Și Sfîntul Dionisie Areopagitul tot aceeași zice, grăind: Dumnezeu în Așezămîntul cel Vechi niciodată însuși pe Sine nu se arată oamenilor, ci prin îngeri fiindcă și acea slăvită arătare a lui Dumnezeu către Moisi în Sinai a fost prin îngeri, după cum de aceasta arată Sfîntul Apostol Pavel în trimiterea către Galateni, zicînd așa: „Legea pentru călcare s-a pus, pînă cînd era să vie sămînță, căreia era făgăduit, rînduită prin îngeri" (Gal. 3). Lege a zis prin îngeri rînduită, și dacă prin îngerii Săi, dar nu însuși pe Sineși se arată Dumnezeu, deci dar prin îngerul Său se lupta cu Iacob, însă acea arătare se zice în Sfînta Scriptură a fi a lui Dumnezeu.

Iar noi putem învăța de aici aceasta, că atunci cînd omul se roagă cu căldură lui Dumnezeu, și toată mîntea sa întru Dînsul o adîncește, atunci Dumnezeu nevăzut, cu milostivire îl îmbrățișează pe el precum tatăl pe fiul de unde arătat a văzut asupra sa cuviosul Nifon (Decembrie 23), că atunci cînd își înălța mîinile sale spre înălțime și rugăciune cu lacrimi și cu sîrguință făcea către Dumnezeu, a fost ca într-o răpire și a văzut arătîndu-i-se în nor o față de un Bărbat prea strălucit și se vedeau mîini întinse lîngă acea față cu care l-a îmbrățișat pe fericitul, precum oarecînd tatăl pe fiul cel curvar și-i săruta grumajii lui zicînd: Bine ai venit aici. fiule al meu cel scîrbit. La fel îmbrățișează și pe cel ce cu minte gînditoare de Dumnezeu se roagă și cînd o adîncește întru dînsul. Și precum Iacob luptîndu-se cu Dumnezeu îl biruia pe

Dumnezeu, voind Dumnezeu a-și micșora pe a Sa putere într-o pildă, așa și cel ce se roagă cu căldură și cu rugătoarea sa minte îmbrățișează pe Dumnezeu, îi biruiește pe Domnul său, plecând mînia Lui spre milostivire și urgia spre îndurare și primește de la el cele cerute. Și pot vedea încă și de la acea neputincioasă luptare a lui Iacob cu Dumnezeu pînă la ziuă, cum că în privegherile cele de toată noaptea și într-o singurătate prin cea de Dumnezeu gînditoare rugăciune s-a obișnuit a se face Dumnezeieștile

descoperiri oamenilor, dar nu într-o gîlcevi și tulburări, încă și pe aceasta o poți vedea, cum că acea luptare era taină și mai înainte închipuire a întrupării lui Dumnezeu, pentru că îngerul lui Dumnezeu prin Dumnezeiasca poruncă a luat asupra sa acest fel de chip omenesc precum avea să fie în trup Fiul lui Dumnezeu, s-a îmbrățișat cu Iacob cu îmbrățișare tare și se lupta, mai înainte însemnînd cum că Dumnezeirea cu omenirea în Fața lui Hristos o s-o aibă și ca un prieten iubit cu iubitul prieten se îmbrățișează și într-o unire nedespărțită va fi.

„Israil va fi numele tău”. Acest nume: „Israil” se tâlcuiește: „Biruator de Dumnezeu”, că în acea luptare l-a biruit pe înger, care era Fața lui Dumnezeu, Cel ce avea a Se întrupa, și care era semn a negrăitei dragostei Dumnezeiești către oameni, prin care (Dragoste) ca și cum ar fi fost biruit de la om Fiul lui Dumnezeu, S-a pogorît din Cer și S-a întrupat, legîndu-se cu omul cu legătura Dragostei celei tari: „Pentru că așa a iubit Dumnezeu lumea” (Ioan 3).

Iarăși acel nume Israil se zice „Domnitor împreună cu Dumnezeu”. Ca împreunîndu-se omenirea cu Dumnezeirea în fața lui Hristos, a luat de la Dumnezeu Tatăl Stăpînire peste toți, precum se scrie în Evanghelie: „Tatăl îl iubește pe Fiul și toate le-a dat în mîinile Lui. Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului”. Văzînd Iisus că toate i-au fost date Lui de la Tatăl în Mîinile Lui. Și chiar Fiul grăiește: „Toate îmi sînt date Mîie de la Tatăl Meu” (Ioan 3; 5; 13; Matei 11).

În Lexiconul Kievului, „Israil” se tâlcuiește „Mintea privind pe Dumnezeu”, fiindcă atunci a văzut Iacob pe Dumnezeu, după cum însuși zice: „Am văzut pe Dumnezeu față către față”, și pentru aceasta s-a numit Israil „Văzătorul de Dumnezeu”.

„A șchiopătat cu coapsa sa”. Lupta lui Iacob cu îngerul și amorțea vînei era închipuire șchiopătării și curmării Legii celei Vechi. Că după ce a venit Darul cel Nou deși se păzește Legea cea dată de Dumnezeu lui Moisi în Sinai, pe care și Hristos a o păzi ne-a poruncit, zicînd către oarecare tînăr: „De voiești a intra în Viață, păzește poruncile”. Însă toate celelalte rînduiri ale Legii celei Vechi, precum ceremoniile, lucrările, obiceiurile le-a încetat Darul cel Nou și s-a făcut Legea cea Veche ca o șchioapă.

Șchiopătarea lui Iacob și pe aceasta o închipuia, cum că din seminția lui, unii au să creadă în Hristos, însă nu mulți, iar alții cei mai mulți într-o necredință au să petreacă, precum a și fost. Și s-a făcut seminția lui Iacob ca o șchioapă, unii crezînd, iar alții într-o necredință petrecînd.

„S-a închinat de șapte ori pînă la pămînt”. Vrînd Iacob ca pe fratele său cel mînios, cel fără de dragoste, pe cel mîndru, spre nemîniere și dragoste și blîndețe a-l schimba și pe cel învrăjbit a-i pleca luiși, mai întîi i-a trimis lui înaintea feței safe daruri, după aceea văzîndu-l pe dînsul i s-a închinat lui cu smerenie de 7 ori încă și cuvinte de dragoste i-a adus zicînd: „Am văzut fața ta, precum vede cineva fața lui Dumnezeu”. Și așa a prefăcut pe fiară într-o miel.

De aici fiecare poate a se învăța a-i pleca pe cei ce se mînie spre milostivire, și cum pe cei ce se iuțesc a-i îmblîzi și pe cei ce vrăjmășuiesc a-i aduce într-o împăciuire și prietenie pe cei fără de dragoste spre

prieteneasca dragoste a-i preface. Voiești ca pe neprietenul tău a ți-l face prieten? Fii blînd și smerit și arată dragoste spre dînsul, nu răsplăți rău pentru rău, nici ocară pentru ocară, pentru că cu focul pe foc nu-l vei răci și cu răutate pe rău nu-l vei birui și cu învrăjpirea pe învrăjpire n-o vei împăca, fără numai mai rău o vei întărîta, iar cu blîndețe, cu smerenie și cu dragoste cu lesnire toate împotrivorile le vei birui. Că nu minte Sfînta Scriptură zicînd: „Răspunsul smerit împlînzește mînia" (Pilde 35).

Scrie în Limonariu sfințitul Sofronie Patriarhul Ierusalimului: Doi episcopi aproape unul de altul petreceau și aveau între ei oarecare învrăjpire. Deci era unul bogat și răpitor, iar celălalt foarte smerit; Și voia răpitorul să facă rău aproapelui său. Auzind episcopul cel smerit pentru învrăjpirea aceea a zis preoților săi: Știu ce voi face și am să-i biruiesc pe el cu Darul lui Hristos. Și-i ziceau lui preoții: Stăpîne, cine poate a i se împotrivi! Le-a grăit lor smeritul episcop: îngăduiți puțin și veți vedea Mila lui Dumnezeu. Iar cînd a sosit praznicul Sfinților Mucenici ce erau întru acea cetate în care petrecea învrăjbitorul episcop, a mers către ei smeritul episcop și luînd pe preoții săi, căroră le -a zis: Să mergeți în urma mea și ce mă veți vedea făcînd aceea să faceți și voi și am să-l biruiesc pe el. Și se mirau preoții grăind între ei: „Ce are să facă acelaia? Și venind în cetate, a văzut pe împotrivorul său episcop mergînd cu Litie către Sfinții Mucenici, toată cetatea fiind adunată și urmîndu-i. Deci, apropiindu-se a căzut la

picioarele lui împreună cu toți preoții săi, zicînd: Părinte, Stăpîne, că de acum robii tăi sîntem! Episcopul acela s-a mirat de aceasta foarte și s-a umilit pentru atîta smerenie a prietenului său, prefacîndu-i Dumnezeu împietrirea inimii lui spre dragoste și cu împrumutare s-a închinat smeritului episcop apucîndu-se de picioarele lui și zicînd: Tu ești al meu stăpîn și tată. Și de atunci a fost între dînșii dragoste foarte mare. Și zicea smeritul episcop preoților săi: Oare nu am zis vouă că am să-l biruiesc cu Darul lui Hristos? Și voi cînd veți avea vrăjmași, la fel să faceți și îi veți birui." Pînă aici Sofronie.

Iată puteți vedea că cuvîntul smerit și supunerea schimbă mînia, pe învrăjpire o biruiește și o împacă, din vrăjmaș prieten îl face. Dimpotrivă, cuvîntul cel aspru ațîță mînia.

Se scrie în viața Sfîntului Macarie al Egiptului: „Mergînd oarecînd cuviosul din schit în Muntele Nitriei și cum nu departe fiind, a zis ucenicului său: Du-te puțin înaintea mea! Și mergînd ucenicul înainte l-a întîlnit pe un popă idolesc mergînd și ducînd un lemn mare. Și a strigat către el fratele: Auzi, auzi, demone, încotro te duci? Și înturnîndu-se popa, l-a bătut pe el cumplit și de-abia viu lăsîndu-l; și luîndu-și lemnul se ducea. Deci mergînd el puțin, l-a întîmpinat pe el Avva Macarie și i-a zis lui: Mîntuiește-te, iubitorule de osteneală, mîntuiește-te! Iar el minunîndu-se, a zis către părintele: Ce bine vezi întru mine de mă saluți cu acest fel de cuvinte? l-a răspuns starețul:

Fiindcă te văd ostenindu-te. A zis popa: M-am umilit, părinte, din cuvintele tale, că te cunosc pe tine a fi omul lui Dumnezeu, pentru că alt călugăr întîlnindu-mă m-a ocărît, iar eu l-am bătut pe el pînă la moarte. Și căzînd popa către sfîntul, s-a apucat de picioarele lui, zicînd: Nu mă lăsa, părinte, pînă ce nu mă vei face creștin și călugăr. Și mergea cu Sfîntul Macarie și ajungînd la fratele cel ce zăcea și de-abia viu aflîndu-l pe el, l-au dus în Biserica, care era în Muntele Nitriei. Și văzînd părinții Nitriei pe Macarie cu popa cei idolesc umblînd s-au minunat. Și botezîndu-l pe dînsul l-a făcut călugăr și mulți din greci pentru dînsul s-au făcut creștini. Și zicea Macarie: Cuvîntul cel rău și pe cei buni răi îi face, iar cuvîntul cel bun și pe cei răi buni li face".

Istorie din afară și povestiri grecești, spre mustrarea păgînătăților ce se aflau în zilele lui Avraam,

Isaac și Iacob și mai încoace în zilele dreptului Avraam, toate popoarele și neamurile cele de sub cer întru îndrăcirea idolilor rătăcind și păgînătăind, se proslăveau între dînșii păgîneștii dumnezei. De care ca de niște necurați nici nu mi se cădea a scrie, că nu ne sînt nici spre un folos al nostru, însă una pentru știință, fiindcă în viețile Sfinților în Muceniceștile pătîmîri, adeseori aceia anume se pomenesc; iar alta, pentru vădirea păgînătății acelor și pentru înfruntarea nebuniei oamenilor celor rătăciți, care pe necurații

oameni, dumnezei îi făcuse, în scurt pentru acei dumnezei necurați și spurcați, vom povesti la ale lor locuri. Am pomenit mai înainte în faptele anilor din 2900, Gheorghe Chedrinul în Sinopsisul istoriei povestind cum că Nimrod ziditorul turnului și întîiul împărat babilonean s-a chemat și Saturn și Orion, iar al iui Picos, același și Zeus sau Dia grecește și românește Jupiter sau Iovis (Die îl vom numi noi în povestirea noastră). Și pe Semiramida o a zis a fi Rea dumnezeoia. Deci să se știe: Cum că și alții mai pe urmă, cu aceleași nume grecești dumnezei au fost, drept aceea în Istorie la unele locuri este neunire, fiindcă fapta unuia de alții se scrie la altul precum și aceasta. A scris Chedrinul cum că babiloneanul Saturn, care grecește se cheamă Cronos, de fiul său Dia, izgonindu-se de la împărăție, s-a dus în Italia. Ci acea izgonire a lui Saturn nu celui babilonean i s-a făcut, ci celui mai de pe urmă cu anii carele în Creta a împărățit, precum aici se va arăta. Și Orion altul se află și Rea a criteanului Saturn a fost femeie, care se numește Opis și Chivela. Și Picos se vede altul la Istorie nu în Babilon ci în Italia, și nu de cel din Babilon, ci de cel din Creta Saturn născut. Iar Dia nu este unul, ci multe feluri, altul este cel de Chedrinul pomenit, iar altul este căruia chiar numele îi este Lisanius, care cu neamul din fiii lui Ever a ieșit și mai întîi în Arcadia s-a cinstit pentru înțelegerea sa. Apoi a mers în țara Aticească în cetatea Ateiei, unde văzînd pe oameni dobitocește petrecînd i-a învățat legile politice. Iar aticii l-au pus loruși pe el împărat și-l socoteau a fi dumnezeu și l-au numit Dia dumnezeu. Altul Dia era fiul lui Uranos și al Tiției, pentru care îndată vom zice. Altul Dia fiu al criteanului Saturn, care se chema Olimpianul, căci în muntele ce se numește Olimp își avea petrecerea.

Deci să se înceapă pomenirea acelor mincinoși dumnezei și povestirea neamului, astfel:

Era în Fenicia un împărat ce se numea Elie, care se tîlcuiește Soare. Acela a născut un fiu cu numele Uranos care se zice Cer și o fiică ce se numea Titeia, care și Vesta întîia se numea. Că s-a spus a fi două Veste: cea dintîi aceasta, care a fost mai pe urmă maica lui Saturn criteanul, iar altă Vesta era fată lui Saturn. Deci Uranos în vîrstă fiind și-a luat lui soție pe fireasca soră Titeia. (După Gherard Mercator la Predania către Atlant). Iar Titeia aceeași și Vesta se numea și Pămînt, precum bărbatul și fratele ei se chema Cer. Deci a născut Uranos, adică Cerul, din Titeia sora sa și femeia sa copii parte bărbătească și femeiască 17, încă și din alte femei a născut copii mulți, cît era numărul copiilor 45, între care de parte bărbătească mai aleși erau aceștia: Iapet cel ce a născut pe Prometeu tatăl lui Deucalion, Titan, Saturn care și Cron, Hiperion și Atlas cel mai bătrîn, tatăl lui Atlas celui mai tînăr și Dia care s-a numit arător, ca și cum el a învățat pe oameni să are pămîntul, care avea și alt nume Dagon și-l aveau filistenii în toc de Dumnezeu loruși. Iar din partea femeiască erau două mai alese: Vasileia care era întîi născută între fiii lui

Uranos și Opis, care și Rea de Chedrin, iar de ceilalți Cibela se numește.

De aici, cititorule binecuvîntate, ia aminte și vezi ce fel au fost faptele acelor spurcați dumnezei și ce sînt greceștile basme pentru ei (Conf. Chedrin fila 29).

Văzînd Saturn că tatăl lor Cronos naște mulți fii n-a binevoit la aceea, de vreme ce voia ca el singur să fie moștenitor împărăției și a făcut un iucru străin și urîcios și rușinos: l-a scopit pe tatăl său cu secera ca să nu mai nască copii și a aruncat carnea aceea tăiată cu sîngele în mare, din care sînge ce se împreunase cu

spuma mării s-a născut o copilă ce se chema Venus, care după aceea a fost vestită curvă și a curvarilor dumnezeoie. Iar Uranos de acea rană a murit și n-au îngăduit pe Saturn frații și surorile și poporul și s-a încredințat împărăția uneia din fiicele lui Uranos, celei cu numele de Vasileia, fiindcă prea înțeleaptă era și cu anii mai mare decât toți frații și surorile. Și a luat Vasileia împărăția fiind încă fecioară și dorind să aibă după sine moștenitor din rodul pîntecului său, și-a luat ei de bărbat pe firescul frate Hiperion și a

născut cu dînsul doi fii parte bărbătească și parte femeiască. Deci pe partea cea bărbătească a numit -o Soare, iar pe cea femeiască Luna. Apoi creșcînd copiii aceia și înțelegere mare în ei arătîndu-se, le-au pizmuit frații lui Hiperion și ca să nu se ducă moștenirea împărăției la fiii aceluia, a ucis pe Hiperion fratele lor și pe fiul lui Soarele, încă prunc fiind l-a înecat în rîul ce se chema Eridan, iar împărăția și-au împărțit-o loruși. Deci Atlas a luat Mauritania, iar alții celelalte părți, Titan cu Saturn aveau ceartă pentru a Critului Parte, că fiecare din ei dorea să împărătească în Creta. Iar fiindcă mama lor Titeia era încă vie, la fel și surorile mai mult se grijeau de Saturn, apoi Titan cel mai mare frate aceea văzînd-o de voie i-a lăsat lui Saturn împărăția Cretei însă cu o tocmeală ca aceasta, ca adică să nu lase după sine nici un fiu, care să moștenească după el acea împărăție, ci ca să treacă moștenirea împărăției la fiii lui Titan. Deci Saturn păzînd așezămîntul cel făcut cu fratele său, pe toți copiii ce i se nășteau îi mîncea, iar pe copilele ce se nășteau le păzea viu. Și-i era lui femeie fireasca lui soră cea mai înainte pomenită Opis, care și Rea și Cibela se numea. Acea femeie împreună și soră a lui Saturn, când născu de gemene parte bărbătească și femeiască, a ascuns partea bărbătească, iar cea femeiască a arătat-o tătîne-său. Numele părții bărbătești era grecește Zeus sau Dia, iar în Romană Iupiter sau Iovis, iar părții celei femeiești numele îi era Luna care și Ira. Ci cînd mai pe urmă i s-a descoperit lui Saturn acea taină, și trebuia să i se dea lui fiul spre mîncare, mama înfășînd cu scutecele o piatră în măsura pruncului i-a dat-o lui în loc de fiu, iar acela nepricepînd îndată a înghițit piatra cea înfășată în scutece, pîrîndu-i-se că pe fiul și l-a mîncat. Iar fiul tăinuit de el s-a hrănit dîndu-se de mama lui cureților sau coribanților popi care cu timpane și cu chimvale slujeau spurcaților lor dumnezei, a căroră petrecere era la un munte pustiu ce se chema Ida, la care erau două fete ale celui mai vechi împărat al Cretei ce se numea Melison, Amaltea și Melissa. Acelea luînd pe prunc îl hrăneau cu lapte de capră și cu miere, încă povestesc cum că albinele singure aduceau miere în gura lui

Dia, iar coribantii, cînd pruncul plîngea, loveau în timpane și cîntau în chimvale, ca plînsul pruncului să nu-l audă Saturn pe care în loc de dumnezeu avîndu-l li se părea că aude el și cele mai departate glasuri. După aceea născu Opis pe Neptun și l-a fel l-a hrănit în taină de bărbat. Apoi l-a născut pe Pluton împreună cu o fată Glavca cu numele și pe fată a arătat -o bărbatului, iar pe fecior l-a ascuns și în taină l-a hrănit. Apoi venind în vîrstă acei copii, s-a înștiințat de ei Titan și mîniindu-se asupra fratelui său Saturn că n-a păzit tocmeala cea așezată cu el și-a adunat feciorii săi și s-a sculat cu război asupra lui și l-a prins pe el împreună cu sora și în zid de piatră l-a închis pe el. Ci Dia cu frații săi adunîndu-se, i-a biruit pe feciorii lui Titan și l-a slobozit din închisoare pe tată și pe mamă, iar la acel loc, la care Dia cu frații săi l-a biruit pe Titan, din Sîngele acelora cu care s-a înroșit pămîntul, s-au născut oameni uriași, care crescuseră ca stejarii, însă Saturn nici așa nu s-a împăcat cu fiul său Dia, ci căuta îndemînică vreme ca să-l piardă pe el. Deci înștiințîndu-se de aceea Dia și-a izgonit pe tată din împărăție și a fugit Saturn în Italia, unde de italianescul împărat Ianus sau Ianus numit cu prietenie primindu-se a petrecut la el pînă la sfîrșitul său și i-a dat lui o parte din împărăție și împărăteau amîndoi în pace și în dragoste. Apoi murind Saturn a pus Ianus împăratul capîște deasupra mormîntului aceluia și f-a cioplit idolul lui și ca pe un dumnezeu l-au cinstit și popi i-au pus și venituri rînduite i-au așezat, care se chemau Saturnești. Și era idolul lui ținînd în mîinile lui secere, întru semn, ca și cum el ar învăța pe oameni a semăna și a secera, iar mai ales că cu secera l-a omorît pe tatăl său. Și se povestește de grecii făcători de stihuri, cum Saturn care-i Cronos, în cer împărătea și era tată dumnezeilor, apoi de fiul Dia din cer izgonindu-se a fugit în Italia și se ascundea

acolo. Iar fiii după ei și-au împărțit lor lumea. Dia a luat cerul, Neptun și-a luat marea întru a sa stăpânire, iar Pluton a stăpânit părțile cele de desubt.

Unele ca acestea sînt basmele elinești, pentru păgîneștii lor dumnezei, de care cine nu va rîde!

Că Zeus sau Dia sau Júpiter fiul lui Saturn, dumnezeul pagînese viața sa prea spurcată își petrecea, de care ca și de alți necurați dumnezei multe basme se află la elinii făcători de stihuri, care măcar că nu sînt vrednice ca aici să se pomenească pentru cele multe mîrșăvii și minciuni însă din parte vom pomeni, spre arătarea rătăcirii și a nebuniei acelor oameni de demult, ce fel de dumnezei își aveau loruși, iar spre proslăvirea Celui Nespurcat, prea Curat, Adevăratului Dumnezeului nostru Iisus Hristos, Izvorului Curăției și al Luminii celei neînserate. Pentru că materiile cele potrivnice, alătura de sine punîndu-le mai bine se arată pe sine ce sînt. Precum acestea, funinginea și zăpada și aurul, cremenea și scumpul mărgăritar, aproape punîndu-se, fiecare mai lămurită pe a sa, materie își arată, cît se deosebește una de alta. Cît este mai albă zăpada decît funinginea, cît este de curat aurul față de tină, cu cît mai scump este mărgăritarul decît proasta pietricică, care nu este de nimic și cu picioarele se calcă. Așa căutînd la cea spurcată și mîrșavă viață a celor vechi păgînești dumnezei, și la cea precurată cu oamenii petrecere în

trup a Stăpînului nostru Hristos, se vede cît de mare deosebire este între dînsii! Cît de mare este necurăția aceloră, iar a Acestuia curăția! Cite sînt de multe minciunile aceloră, iar ale Acestuia adevărurile! Cît este de nimic ființa aceloră, neființa lor, iar a Acestuia cît și este de mare mărimea și Dumnezeiasca Slavă, de la care aceia ca un întuneric se sting? Deci să ne bucurăm și să ne veselim de al nostru Adevărat Dumnezeu, Cel atîta de Precurat și Luminat! Și să rîdem de mincinoșii dumnezei cei atîta de spurcați și de întunecați! De care aici vom pomeni! Zeus acela care și Jupiter, pe care în limba slavă se obișnuiesc a-l numi Iovis, iar noi aici îi vom zice Dia, împărățind în Creta (poetii povestesc: împărățind în cer) și-a luat lui femeie pe sora cea împreună născută ce se chema luna, iar multă vreme stearpă fiind s-a lovit pe sine Dia în cap și a ieșit din creierii lui o pruncă ce a numit-o Minerva, aceea și Palia se numea, care după aceea a fost dumnezeoie înțelepților. Deci s-a scîrbit luna, că bărbatul ei fără de femeie a născut acea fată și s-a dus la un vrăjitor ce se chema Ocean să-și caute sfat și ajutor cum i s-ar dezlega sterpiciumea ei. Și ostentîndu-se în cale a șezut să se odihnească la ușa casei unei vrăjitoare Floarea, femeia lui Zefir (ca și cum să fi fost cea soție vîntului apusului, iar cu singur lucrul era vestită curvă) căreia îi zicea că este dumnezeoie ierburilor și florilor. Acea întrebînd și știind pricina călătoriei lunei, s-a făgăduit să-i ajute ei, numai să i se jure ei pe apele Stighiei, că nu va spune bărbatului său. (Iar apele Stixului un izvor spunea că este în cele mai dedesubt, care ape în mare cîinste erau la dumnezei, cu care se obișnuiau ei a se jura, și dacă vreun dumnezeu jurîndu-se pe acele ape și-ar fi călcat jurămîntul, acela dator era ca 100 de ani de băutură dulce să se înfrîneze, și la 100 de ani din dumnezeiasca cîinste să fie lepădat). Deci s-a jurat luna, Florii, pe apele Stixului, pe care ea i-a arătat ei o iarbă în cîmpiile Oleniei, pe care luna luînd-o și mîngîind-o a zămislit în pîntece din iarba aceea și a născut fiu fără de bărbat și f-a numit pe fiu Marte, care în vîrstă venind fu dumnezeul războaielor. După nașterea lui Marte, luna a zămislit de la bărbat și l-a

născut pe Vulcan, iar pentru că pruncul îi era slăt la față, pentru aceea în Ostroyul Lemnului l-au trimis și în pustie l-au aruncat. Păcătorii de stihuri bănuiesc că din cer l-a surpat și a căzut în lemn și din caderea aceea i s-a frînt piciorul și era șchiop și l-au hrănit acolo maimuțele, iar după ce crescuse se făcuse faur de fier și împreună cu ciclopul cei cu un ochi le făcea dumnezeilor fulgerele și armele uriașilor. Iar Dia neîndestulîndu-se cu femeia sa, fiind curvar neînfrînat (așa le era păgînescul dumnezeu) pe multe femei și fete le silea și năștea din cîrvele sale copii. Latona fiica lui Kev de dînsul silindu-se a zămislit în pîntece de gemene; pe Apollon și pe Diana. De care înștiințîndu-se luna, foarte a zavistuit-o și o alunga peste tot pe Letona. Apoi a slobozit după ea un balaur ce se numea Piton, aceia peste tot pămîntul alungînd-o fiind

ea însărcinată a ajuns-o la Ostrovul ce se numea mai înainte Ortighia, după aceea s-a chemat Delos. Și i-a sosit Latonei ceasul nașterii și a ieșit din pîntecele, ei o fată ce se numea întîi Diana, care îndată i-a fost moașă maicii sale, pentru că l-a primit pe fratele său Apollon cel ce a ieșit după dînsa. Acela născîndu-se în ceasul acela l-a ucis pe balaurul Piton cu săgeata din arc. (Iată ce fel sînt minciunile elinești). Iar poezii și acel basm îl adaug: Cînd Latona fugind de luna a mers în Likia și înșelînd foarte s-a apropiat la iezer să

bea, iar oamenii cei ce se aflau acolo au tulburat apa cu picioarele. Și s-a rugat Latona la dumnezei cerînd răzbunare asupra celor ce tulburase apa și îndată acei oameni s-au prefăcut în broaște și totdeauna în iezerul acela petrec. Apoi Maie, fata lui Atlant de Dia fu silită și a născut pe Mercurie (apoi mai erau după aceea și alți Mercurie, din care unul era al doftoriei dumnezeu, altul al oratoriei, altul al negustoriei, iar altul dumnezeul furtașagurilor) la Imah împăratul arghelor (țara aceea s-a numit mai pe urmă Tesalia) era o fată mai frumoasă decît toate fetele, anume Io, (aceea apoi s-a numit Isis) pe aceea văzînd-o Dia din înălțimea cerească (după a lor băsmuire) s-a rănit spre ea și cînd acea fată odată prin dumbravă umbla, a slobozit spre ea ceață și negură și pogorîndu-se la ea a silit-o. Iar luna femeia lui văzînd din înălțime jos negura, iar pe bărbat nevăzîndu-l în cer, a priceput ceea ce "se făcea și pogorîndu-se degrab a risipit negura, iar Dia simțînd venirea lunei, a prefăcut-o pe fată în vacă ca să nu cunoască femeia lucrul ce s-a făcut. Apoi luna văzînd vaca frumoasă a rugat pe bărbat să-i dăruiască ei vaca. aceea, că cunoscuse ceea ce se făcuse și voia să se răzbune. Dia i-a dăruit-o deși nevrînd. Ea luînd vaca a încredințat-o unui păstor Argus, care avea în trupul său dinainte și dinapoi 100 de ochi și i-a poruncit lui ca să pască nedormitat ziua și noaptea vaca aceea ca să nu se întîlnească Dia cu ea. Deci Argus pascînd vaca, cînd voia să doarmă, numai doi ochi închidea, iar cu toți ceilalți căuta la vacă. Și o făcea aceea prin schimbarea ochilor săi, cu unii dormind, iar cu alții priveghind. Dia pătîmînd după fată, a trimis pe Mercurie fiul său să sloboadă cu orice chip vaca de la Argus. Iar Mercurie în chip de păstor mergînd la Argus și împrieteniindu-se cu el a luat fluierul și a început a cînta. Și l-întrebă Argus: Din ce este făcut acel fluier? Mercurie a zis: Din trestia în care s-a prefăcut Sirinx fecioara, unele din Naiadele dumnezeoale ale rîurilor, pe care atunci cînd a văzut-o fiul lui Demogron cel cu numele Pan dumnezeul pădurii, prea frumoasă, s-a rănit și voia s-o apuce, iar ea fugind de cel ce o gonea a alergat la rîul ce se cheamă Latona care este în

Arcadia, și a rugat pe surorile sale dumnezeoalele apelor, ca s-o scoată din mîinile celui ce voia s-o răpească și îndată cu ajutorul acelor în trestie s-a întors. Iar gonaciul nedobîndîndu-și poftă sa, și-a făcut fluier de trestie și cînta cu el. Aceasta Mercurie spunînd-o lui Argus, cînta în fluier dulce, pînă ce cu cîntarea aceea a adormit Argus atîta de tare, cît cu toți cei 100 de ochi el dormea și l-a ucis Mercurie pe Argus cel ce dormea tăindu-i capul. Iar luna înștiințîndu-se de aceea îi era jale de păstorul cirezilor sale și scoțînd de la cel mort ochii i-a pus pe penele păsării sale ce se chema Paulina și i-a împodobit cu aceia coada ei. iar spre vacă a slobozit muște mari de pădure, iute mușcătoare de a căror mușcare vaca fugind a strechiat pînă la Egipt. Apoi rugînd Dia pe luna, iarăși în chipul și în frumusețea ei cea dintîi s-a prefăcut și apoi i-a fost femeie lui Osiris împăratul Egiptului, pe care egiptenii în loc de dumnezeoale o cinsteau, numind-o Izida. Apoi adăugînd a mai curvi Dia a silit pe fata Semela fiica împăratului Feniciei celui cu numele Cadmos, care cînd a zămislit în pîntece s-a înștiințat de aceea luna și a mers la ea în chip de babă bătrînă și o întreba: Oare te iubește dumnezeu: Dia? Iar ea a zis: Socoțesc că mă iubește. Baba a zis: Nu vei putea, fiico, să cunoști dragostea lui cea către tine de este adevărată, fără numai de l-vei ruga pe el, ca măcar într-o noapte să vină la tine cu acea fantezie cu care merge la femeia sa dumnezeoala luna. Deci întîl să-l rogi ca să se jure ție pe apele Stighiei, că orice ai cere de la dînsul îți va da, iar cînd își va săvîrși jurămîntul atunci să-l poștești ca și cu fantezie să vie la tine precum merge la luna Iar Semela nepricepîndu-i înșelăciunea a rugat pe Dia, precum a învățat-o baba și i s-a jurat Dia că toată cererea îi va îndeplini, iar dacă auzi cererea ei, s-a mîhnit foarte căci se jurase și nu putea să-și calce jurămîntul. Deci a

mers noaptea la Semela tm toată fantezia sa cea înfocată, și când cu ea fu, s-a ars Semelo de fantezia lui. Apoi Dia pe prunc scoțându-l din pîntece. fiindcă nu era încă vremea să se nască el, l-a băgat pe prunc în coapsele sale și l-a purtat două luni pînă ce i s-a împlinit vremea ase naște pruncul. Și născîndu-l l-a numit Dionis, care pe romană se cheamă Bacus și l-a dat spre creștere Nimfelor fetelor de ape. (Mă rușinez scriind acestea pe care nici n-aș voi a le auzi, ci vădirea și înfruntarea mincinoșilor dumnezei și cea veșnică ocară și scuiparea lor despre creștini voind-o și cea adevărată proslăvire a lui Hristos Dumnezeului nostru căutînd-o nu pot să-mi opresc mîna de a scrie).

Amfitrion domnul Tibelor Beoției își avea femeie cu numele Alemena, cu aceea Dia vrînd să fie, a gîndit vreme lesnicioasă, cînd Amfitrion era în cetate de război, el s-a închipuit în asemănarea lui și a mers la femeia aceluia seara tîrziu ca și cum de la război întorcîndu-se. Iar Alemena pîrîndu-i-se a fi bărbatul său s-a bucurat și fu dînsa cu Dia curvește, apoi ca să se sature destul de pofta curvească, a lungit acea noapte la atîta de lungă vreme cît ar fi trei nopti într-o noapte și a zămislit acea femeie și a născut pe Hercules cel tare în războaie. Apoi a stricat Dia pe o fată ce se chema Danaia, fiică a lui Acrisie împăratului arghelor, de care este la elini o poveste ca aceasta. Acrisie împăratul cu un fiu era avînd o fiică prea frumoasă care născîndu-se a întreat pe spurcații săi dumnezei de ea și a luat răspuns, că fiul ce se va naște din ea de mîinile aceluia tu vei muri. Pentru aceea i-a zidit ei un stîlp înalt lîngă malul mării, cu prea frumoase cămări și a închis-o acolo cu slujnicele și a pus strajă tare, ca nimeni din partea bărbătească să nu se suie la ea pe stîlp, nici ea să vadă cîndva parte bărbătească, ci nemăritată să petreacă în feciorie pînă la sfîrșitul său, ca să nu iasă din ea fiul cel ce avea să-l ucidă pe el, și așa era fără de grijă. Iar Dia înștiințîndu-se de frumusețea acelei fete s-a prefăcut în ploaie de aur și s-a pogorît cu norul prin cele de aur picături de ploaie și prin acoperămînt pe coapsele acelei fete a căzut și stricînd-o a însărcinat-o. Apoi după zile crescînd pîntecele fetei celei stricate și vremea nașterii apropiindu-se s-a înștiințat de aceea tatăl ei și de mînie mare umplîndu-se a închis-o într-o raclă de lemn și a aruncat-o în mare, apoi racla înotînd purtată de valuri a sosit la malul Apolese, pe care pescarii vîzînd-o, la pămînt au scos-o și aflară pe fată cu pruncul născut și ia împăratul o duseră. Și era numele împăratului Polidectis, care și Polumnos se numea de alții, împăratul vîzînd-o pe fată frumoasă și de neamul ei și de lucrul ce i s-a întîmplat, din gura ei înștiințîndu-se și-a luat-o luiși de femeie, iar pruncul hrînindu-se creștea și-i era numele lui Perseus. Apoi venind el în vîrstă văzu Polidectis înțelegerea lui și priceperea și puterea și bărbăția și vitejia a început a se teme ca să nu-l gonească de la împărăție și gîndea cum ar scăpa de el. Erau în vremea aceea trei fete ale lui Forcus împăratul Ostrovului Corsic și al Sardicei fiice, care se chemau așa: Meduza, Steno și Evrinala Gorgoni chemîndu-se, de la ostroavele Gorghidelor cele de lă Oceanul Etiopiei, că acele fete stăpîneau. între dînsele cea mai mare era împărăteasă, cea împărăteasă Meduza din început era prea frumoasă, ai cărei feciorești peri erau galbeni ca de aur, de a cărei frumusețe s-a rănit Neptun dumnezeul mării, zăcînd cu ea în capiștea dumnezeoaiei Minervei. Și a zămislit Meduza de la Neptun și a născut un copil cu aripi (aiții spun că din Sîngele Meduzei s-a născut, cînd de Perseus s-a tăiat) și îndată acel copil a început a zbura și a zburat la muntele ce se cheamă Ghelicon, care este în Beoția nu departe de muntele Parnasa, unde cu copita lovind el în piatră a curs izvor de apă. Iar Minerva mîniindu-se pentru spurcarea capiștii sale în același ceas în care Meduza cu Neptun fu, pe Meduza din frumusețe în nefrumusețe a schimbat-o, fața ei slută făcîndu-i-o, iar perii cei ca aurul în șerpi i-a prefăcut și era o înfiorare de spaimă și acel fel de putere avînd, că oricine căuta la ea îndată se prefăcea în piatră. Deci înainte pomenitul împărat Polidectis nedorind să vadă între cei vii pe Perseus feciorul său vitreg, într-adins l-a trimis la acele gorgoni ca să le biruiască pe ele, nădăjduind că acolo de acelea va fi ucis. Deci Perseus i-a cerut lui Mercurie sabia aceea cu care el l-a ucis pe Argus cel cu o sută de ochi. Iar de la soru-sa Palada (care este și Minerva) a cerut o

pavăză de cristal ca prin aceea să poată vedea chipul Meduzei fără vătămarea sa, iar el de ea să nu fie văzut. Și așa înarmat s-a dus la război și biruind pe Gorgone a tăiat capul Meduzei și l-a luat cu sine. Apoi avea capul acela și după moarte aceeași putere, ca să prefacă în piatră pe cei ce-i vedeau pe el. Intorcându-se Perseus de la război a mers la Atlant împăratul Mauritaniei, iar acela nu l-a primit că avea înștiințare de la dumnezeii săi ca să se ferească de fiul iui Dia. Pentru aceea pe nimeni din străini nu primea în casa sa,

deci și pe Perseu nu l-a primit. Apoi Perseu în dreptul ochilor săi a pus capul Meduzei și Atlas a văzut capul acela, îndată în piatră s-a prefăcut și se făcu munte înalt al cărui vîrf nu putea ochiul să-l vadă. Apoi după aceea fiind în Etiopia a văzut în mare la o piatră legată o fată ce se numea Andromeda fiica lui Kefei împăratul Etiopiei și pe părinții ei pe malul mării plîngînd, iar pricina acestui lucru era aceasta: Mama Andromedei cea cu numele de Casiopa prea se mîndrea cu frumusețea sa, zicînd că ea ar fi mai frumoasă decît Nereidele Nimfe dumnezeoalele rîurilor, fetele lui Nereid dumnezeul mării. Deci Nimfele prinzînd-o pe fata Casiopiei Andromeda care umbla pe malul mării, au legat-o de o piatră s-o mănînce fiara mării balena. Iar Perseu de aceea înștiințîndu-se, pe fiara ce se apropia de fată a ucis-o, iar pe fată și-a luat-o luiși de femeie. Și cînd s-a întors la moșia sa la moșul său Acresie, nevrînd l-a ucis pe el cu capii Meduzei, căci văzînd Acris capul acela s-a prefăcut în piatră. Și s-a împlinit vorba ceea ce se făcuse lui Acris, că de nepot avea să moară. Și pe mulți îi pierdea cu capul acela Perseu. Iar Dia neîncetînd de la spurcata curvie a iubit pe a fată Europa fiica lui Aghenor împăratul Feniciei și l-a trimis pe Mercurie ca din Munții Feniciei să alunge cireada dobitoacelor la acel loc unde Europa cu celelalte fete pe malul mării se obișnuiau a se juca. Și cînd s-a apropiat cireada acolo Dia s-a prefăcut în buhai alb pe care văzîndu-l Europa s-a apropiat de el și-i netezea, iar buhaiul sta blînd, apoi fata a încălecat pe el. Atunci buhaiul încet umblînd și la mare apropiindu-se deodată cu dînsa s-a repezit în mare și înotînd a dus-o în Creta și acolo iarăși în chipul cei dîntîi al său schimbîndu-se fu cu ea și a născut din ea trei fii: pe Minoe, Radamant și Sarpedon și i-a pus judecători în cele mai dedesubt. Iar în pomenire veșnică a curvei sale Europa, pe a treia parte a pămîntului a numit-o Europa. Pe Nimfa dumnezeoala apei cea cu numele Tantalos. Acela s-a făcut în Frigia împărat și se povestește de el aceasta, într-o vreme a chemat la sine pe toți dumnezeii și dumnezeoalele la bal apoi vrînd să ispitească puterea dumnezeirii lor și-a junghiat pe fiu! său și

sfărîmîndu-l l-a fiert și l-a pus înaintea dumnezeilor să-l mănînce. Iar dumnezeii cunoscînd carnea omenească s-au mîniat și nimeni nu voia să guste, numai Ceres dumnezeoala sora lui Dia a mîncat un umăr. Deci s-au mîniat toți pe împăratul Tantal și adunînd toate măduiările pruncului ce li se pusese înainte la mîncare, îl făcură întreg și trimițînd pe Mercurie a întors sufletul pruncului din cele mai dedesubt și a înviat trupul. Iar văzînd că un umăr nu este pe care îl mîncase Ceres, în locul acelui umăr a pus umăr de elefant, iar pe Tantal în cele mai de jos îl aruncară și l-au pedepsit cu veșnică foame și sete. Deci stă acolo Tantalos legat în mijlocul rîului în apă pînă la gură, iar deasupra capului lui spînzură un măr cu prea frumoase mere, care de gură i se ating. Și cînd voiește să muște cu dinții mărul, îndată acela sus de la gura lui se ridică, iar cînd voiește să bea, apa de la gura lui fuge încolo. Și așa între hrană și între băutură fiind, pururea se topește de foame și de sete. Dia avîndu-și femeie pe sora sa luna, a adaus a se împreuna și cu cealaltă soră înainte pomenită Ceres și a născut o fată Prosperina. Aceea în vîrstă venind, cînd aduna flori pe cîmpia Eneii celei din țara Siciliei, s-a răpit de firescul unchi Pluton fratele tătîne-său și la cele mai dedesubt a dus-o. Iar mama ei Ceres aprinzînd luminarea își căuta fața sa în toată partea de sub cer cu multă tînguire și i-a aflat numai brîul și a auzit cum că se află în cele mai dedesubt, și mult s-a rugat de Dia s-o scoată de acolo. Și a trimis Dia să întrebe de a mîncat ea ceva acolo, că dacă mîncă cineva nu putea să se slobozească. Și a spus Ascafalos că a văzut mîncînd mere. Și s-a mîniat Prosperina pe el și l-a prefăcut în bubă care este rea vestitoare și și-a făcut milă Dia cu Prosperina șase luni să petreacă la maica-sa în cer, iar șase în iad ia bărbatul său.

Dia a iubit o fecioară Tetis, fiica dumnezeului mării. Ci fiindcă era o proorocie că cei ce se va naște din ea va fi mai mare decât Dia, pentru aceea a dat-o la un nepot al său Pileos. Iar în vremea nunții chemînd pe toate dumnezeoaiile pe una n-a chemat-o și venind aceea în taină a aruncat un măr între dumnezeoaii scriind pe dînsul așa: Al celei mai frumoase să fie! Și au început a se sfădi pentru frumusețe și neînvoindu-se au mers la Paris ca să le judece și i-au făgăduit: una înțelepciune, alta- pe Elena din Troia, iar el a lăudat pe aceea care-i făgăduise pe Elena.

Și s-a prefăcut Dia în lebădă și intrînd la femeia lui Trindar și curvind cu ea a zămislit și a făcut două ouă, și dintr-unul au ieșit doi dumnezei, iar din celălalt două dumnezeoaii.

Să se pomenească aici în scurt pentru războiul uriașilor cu acei necurați dumnezei, că bănuiesc elinii, că uriașii au vrut să izgonească pe dumnezei din cer. Și punînd munte peste munte, ca să se suie în cer, și sperîindu-se dumnezeii au fugit în Egipt prefăcîndu-se fiecare în fel de fel de dihanii, precum în berbece, în corb, în capră, în vacă, în pește și în altele. Și după o vreme fiind învățat Dia de la o fermecătoare a mers și a jupuit pielea de pe o dumnezeoaii a pădurii Aeglin și și-a făcut pavăză și așa i-a biruit pe uriași. Și la aceasta i-a ajutat lui șchiopul Vulcan și pentru acest ajutor i-a dat lui spre femeie pe Minerva, a i se

supune se lupta Vulcan cu dînsa din cea mare poftă și din cea poftă s-a născut un copil cu picioare de balaur și acest copil mai pe urmă le-a fost împărat Ateniienilor. Și a aflat el mintă a face căruțe, pentru că și ascundea picioarele cele de balaur ca să nu se vadă.

Marte a iubit pe Venera și de ia ea i s-a născut un fiu cu aripi, Cupidon cu numele și niciodată nu îmbătrînea și avea această dregătorie ca să ațîțe în oameni pofta curviei. Și avea ciudă Venera pe Apolon, care trage Soarele în cer pentru că atunci cînd curvea ea cu Marte el a pîrît-o la dumnezei și i-a făcut mare rușine. Drept aceea prin fiul său Cupidon i-a rănit inima iui asupra fiicei iui Arham împăratul Babilonului. Și el de pofta cea mare, a lăsat soarele de alergarea sa și mergînd a curvit cu aceea și auzind tatăl ei Arham de aceasta de la o ibovnică de a lui Apollon de vie a îngropat-o pe fiica sa. Și s-a mîniat Apollon pe ibovnica sa care l-a pîrît și a părăsit-o, iar ea de mare scîrbă și jale s-a prefăcut în floarea soareii, și

privea totdeauna spre iubitul său Apollon încotro trăgea soarele. Deci Cupidon de a doua oară i-â rănit inima lui Apollon asupra unei fecioare Dafnis și pe fecioară a făcut-o a nu-l iubi. Și atîta s-a aprins Apollon asupra Dafnei încît lăsînd soarele alerga după ea prin pustii, prin munți; și cînd era să pună mîna pe dînsa, ea s-a prefăcut în copac. Și văzînd Apollon că nu și-a împlinit pofta, a iubit pe altă fecioară Nimfa. Și a îngreuiat-o, iar ea neținîndu-și credința către dînsui a curvit cu altul. Văzînd corbul aceasta i-a spus lui Apollon, care mîniindu-se a săgetat pe acea fecioară. Pe urmă pîrîndu-i rău s-a mîniat pe corb și l-a făcut din alb negru și să croncănească. Iar fecioarei celei îngreuiate și moarte, i-a despiciat pînteceie și l-a scos pe copil de acolo și i-a pus numele Asclipie și crescînd l-a dat spre învățătură lui Heron doctorul, care era jumătate om, jumătate cal. Și a învățat bine Asclipie doctoriile încît a înviat doi morți. Pizmuindu-i Dia l-a ucis cu fulgerul, iar tatăl iui Asclipie Apollon de ciudă a ucis pe toți covacii (fierarii) care făceau săgețile fulgerului, pentru aceasta Dia a luat dumnezeirea lui Apollon. Ci văzînd dumnezeii că n-are cine trage soarele, s-au rugat lui Dia să-i ierte și a fost iertat și s-a rînduit iarăși la a sa dregătorie.

Dia șezînd în cer a văzut pe pămînt un băiat frumos și a poruncit vulturului să-l ridice și să-l răpească și aducîndu-l la dînsui l-a spurcat, după aceea 9-a făcut paharnic ai său, la care slujbă era Iva. Această iva s-a născut în acest chip: Mîncînd odată peste măsură salată maică-sa ce o făcuse Apollon a zămislit din acea salată în pîntece și a născut pe Iva. Și pentru frumusețea eu o făcuse paharnică. Dar odată la un bal s-a împiedicat și a căzut cu paharul și i s-a văzut toată rușinea ei și au văzut-o dumnezeii, și pentru aceasta

mîniindu-se pe ea Dia a schimbat-o și a pus paharnic pe băiatul cei mai sus zis Ganimid cu numele. Însă cînd l-a făcut Dia pe Hercules dumnezeu i-a dat-o pe iva de dumnezeoaie întru femeie.

lată ce fel erau acei păgînești dumnezei: curvari, pîngăritori, preacurvari, silitori, vrăjitori și de toate necurățiile, de toate mîrșăviile prea plini, pentru care atîtea basme mincinoase de elini s-au alcătuit, de rîs vrednice și singure de rîs. Oare se cade a se însura și a naște fii și a curvi, nu numai după fire, ci și afară de fire? Oare se cuvine lui Dumnezeu a se preface în dobitoc, în pasăre, în pește, în altă jivină, care a dumnezeieștii firi este a se teme, a fugi, a se ascunde și a nu ști cele viitoare, ci din descîntece a căuta înștiințare? Ci destule sînt acum acele elinești basme, care sînt nenumărate și cine poate să ie spună pe ele cu de-amănuntul? Nu ajunge vreme de povestit. Destule sînt acestea spre dovadă, spre vedere, spre ocară și osîndirea prea spurcatei vieții dumnezeilor celor mîrșavi întru care credeau oamenii cei rătăciți și se închinau ia idolii lor cu jertfe.

Slavă lui Hristos Dumnezeului nostru, Celui prea Curat, Celui nespurcat, Celui fără de prihană, Care păcat n-a făcut, nici nu s-a aflat vicleșug în Gura Lui, întru Care noi credem și ne închinăm Lui (I Petru 2, 22). Oare ca aceia este Stăpînul nostru? Oare așa sînt robii Lui cei ce î-au plăcut Lui? Deci să se înfrunte

și să se rusineze păgîneștii dumnezei cei mincinoși și spurcați. Și să se vestească Unu! Adevăratul și prea Sîntul Dumnezeu nostru și laudat să fie de la răsăritul soarelui pînă la apus prea Binecuvîntat Numele Lui, în veci.
